

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

1. Hoofdpijnen	3
1.1 Leeswijzer	4
1.2 Samenstelling van het bestuur	6
1.3 Bestuurlijke hoofdpijnen	7
1.4 Financiële hoofdpijnen	10
2. Programma's	17
2.1 Kansengelijkheid	18
2.2 Verstedelijking	32
2.3 Duurzaamheid	51
2.4 Gezondheid	62
2.5 Economie, kunst & cultuur	74
2.6 Veiligheid	83
2.7 Samen werken aan Zaanstad	95
2.8 Hoofdstuk Financiën	105
3. Paragrafen	110
3.1 Lokale heffingen	111
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	116
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	129
3.4 Financiering	139
3.5 Bedrijfsvoering	146
3.6 Verbonden partijen	155
3.7 Grondbeleid	206
3.8 Zaandam-Oost	212
3.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid	214
4. Financiële jaarrekening	215
4.1 Overzicht van baten en lasten	216
4.2 Analyse resultaat op hoofdpijnen	218
4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	222
4.4 Rechtmatigheidsverantwoording	229
5. Balans en toelichting	233
5.1 Balans	234
5.2 Toelichting op de balans	236
6. Bijlagen jaarrekening	260
6.1 Taakvelden	261
6.2 Sisa	263
6.3 Bestemmingsreserves	297
6.4 Voorzieningen	318
7. Overige bijlagen	325
7.1 Overzicht van baten en lasten per product	326
7.2 Investerings	329
7.3 BBV indicatoren	334
7.4 Kengetallen bezwaar en beroep	336
7.5 Subsidies	337
7.6 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant	339

1. Hoofdpijnen

1.1 Leeswijzer	4
1.2 Samenstelling van het bestuur	6
1.3 Bestuurlijke hoofdpijnen	7
1.4 Financiële hoofdpijnen	10

1.1 Leeswijzer

Met deze leeswijzer willen we u gemakkelijk door de jaarstukken heen navigeren. Voor de verschillende onderwerpen geven we aan waar u deze in de jaarstukken kunt vinden. Via verschillende stappen krijgt u steeds meer gedetailleerde informatie. De eerste stap is 'Het jaar 2024 in één oogopslag'. Dit overzicht biedt een samenvatting van de Jaarstukken 2024. Daarna vermelden we in de bestuurlijke hoofdlijnen de belangrijkste resultaten. Voor de meest gedetailleerde informatie verwijzen we u naar de programmamaverantwoordingen en de paragrafen. In de programmamaverantwoordingen is voor de speerpunten toegelicht wat de realisatie over 2024 is. Ook zijn de financiële afwijkingen op programmaniveau toegelicht. De paragrafen zijn een soort dwarsdoorsnede van de programma's. Hierin staat informatie over de financiële positie van de gemeente, over beheersmatige aspecten en over risico's. Daarna treft u in het financiële deel van de jaarstukken het overzicht van baten en lasten aan én de balans met toelichting. Tot slot zijn bijlagen opgenomen die dieper ingaan op een aantal onderwerpen, met name financieel gerelateerd. Hieronder volgt een verdere uitleg per onderdeel.

Het jaar 2024 in één oogopslag

Als losse bijlage is 'De jaarrekening 2024 in één oogopslag' bijgevoegd. Hierin zijn de meest aansprekende financiële en beleidsmatige onderwerpen weergegeven. Op financieel gebied zijn de lasten en baten voor diverse onderwerpen opgenomen om inzicht in het volume en de aard van de uitgaven en inkomsten te geven. Een aparte grafiek laat zien welke delen hiervan incidenteel en structureel zijn. Ook is de balanspositie opgenomen en is de hoogte van de bezittingen en schulden uitgedrukt per inwoner. Op beleidsmatig gebied zijn aansprekende zaken uitgelicht.

Bestuurlijke- en financiële hoofdlijnen

Ieder jaar legt het college via de jaarstukken verantwoording af over de behaalde resultaten van het afgelopen jaar. Vanaf 2024 is de begroting ingedeeld in programma's die aansluiten op onze opgaven. In de hoofdlijnen starten we met een aantal ontwikkelingen dat impact heeft gehad op de gemeente Zaanstad. Daarna worden de bestuurlijke hoofdlijnen in de volgorde van de opgaven weergegeven. Ook wordt op hoofdlijnen een financieel overzicht gegeven, waarbij de grote financiële afwijkingen ten opzichte van de Narap 2024 worden beschreven. Ook dit jaar is weer een Dashboard financiën in de financiële hoofdlijnen opgenomen, als invulling van [motie 5B Deltaplan Financiën](#). Met dit

dashboard geven we op drie onderdelen informatie over de financiële situatie en ontwikkeling van de gemeente. Deze drie onderdelen zijn: exploitatie, vermogen en schuld en weerbaarheid en wendbaarheid.

In deze jaarrekening zijn de voordelen met een '-' (min) voor het euro-teken gepresenteerd. Met uitzondering van de toelichtingen op de afwijkingen in de Financiële hoofdlijnen en de toelichtingen van hoofdstuk 4.2 Analyse resultaat op hoofdlijnen. Daarin hebben we absolute getallen gepresenteerd en daarbij specifiek aangegeven of dat een voordeel of een nadeel betreft.

Programmamaverantwoording

De gemeenteraad stelt de begroting op programmaniveau vast. Per programma worden in dit onderdeel zowel de beleidsmatige als de financiële resultaten vermeld. Om dit onderdeel zelfstandig leesbaar te maken, zijn ook de doelstellingen per programma en de toelichting op de producten opgenomen. Per indicator en per speerpunt is de realisatie vermeld. De financiële resultaten zijn voor het programma als geheel opgenomen, omdat de gemeenteraad op programmaniveau autoriseert.

Er zijn 7 programma's en een hoofdstuk Financiën:

- Programma 1: Kansengelijkheid - De evenwichtige gemeente
- Programma 2: Verstedelijking - De leefbare gemeente
- Programma 3: Duurzaamheid - De duurzame gemeente
- Programma 4: Gezondheid - De gezonde gemeente
- Programma 5: Economie, kunst & cultuur - De welvarende gemeente
- Programma 6: Veiligheid - De veilige gemeente
- Programma 7: Samen werken aan Zaanstad
- Hoofdstuk Financiën

Het Investeringsfonds en het Transformatiefonds maken onderdeel uit van programma 2.

Paragrafen

In de paragrafen staat informatie over de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. Er zijn 8 (verplichte) paragrafen. Er is een extra paragraaf toegevoegd met betrekking tot Zaandam Oost.

1. Lokale heffingen; geeft inzicht in de opbrengsten van belastingen en heffingen.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheer; geeft inzicht in de risico's en in welke mate de gemeente in staat is deze op te vangen. Hierin zijn onder andere kengetallen over de schuldpositie, solvabiliteit en structurele exploitatieruimte opgenomen.
3. Onderhoud kapitaalgoederen; geeft inzicht in de onderhoudsstaat van de gemeentelijke bezittingen en openbare ruimte.
4. Financiering; geeft inzicht in de schuldpositie en betaalde rente. In 2019 is deze paragraaf uitgebreid ten opzichte van voorgaande jaren, om invulling te geven aan de afspraken die met DZ gemaakt zijn. Eén van de afspraken is het 'afleggen van verantwoording over de schuldpositie in de jaarrekening'. In deze paragraaf wordt daarom uitgebreid uitgelegd met welk doel schulden zijn ontstaan, wat de hoogte van de schulden is en wat de vooruitzichten zijn.
5. Bedrijfsvoering; geeft inzicht in de speerpunten van de interne bedrijfsvoering en in het personeelsbestand inclusief inhuur.
6. Verbonden partijen; geeft inzicht in de samenwerkingsverbanden die de gemeente heeft.
7. Grondbeleid; geeft inzicht in de wijze waarop het grondbeleid binnen de gemeente wordt ingezet.
8. Zaandam Oost; geeft inzicht in de aanpak in het gebied Zaandam Oost.
9. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid; de Wet Open Overheid (WOO) verplicht de gemeente om zoveel mogelijk informatie openbaar te maken. Hiermee kunnen inwoners, bedrijven, raadsleden, journalisten en andere geïnteresseerden met de gemeente samenwerken, vragen stellen of eerlijke procedures voeren.

Financiële jaarrekening

De financiële jaarrekening geeft inzicht in het behaalde financiële resultaat. Dit wordt in het overzicht van baten en lasten op programmaniveau weergegeven, waarin de stortingen en de onttrekkingen aan de reserves per programma apart worden weergegeven. De cijfers zijn toegelicht met een analyse op hoofdlijnen, waarin het ontstaan van het resultaat wordt uitgelegd. Ook wordt hier een toelichting op de incidentele baten en lasten gegeven. Inzicht hierin is belangrijk voor de structurele financiële houdbaarheid.

Balans

De balans geeft de bezittingen en schulden van de gemeente weer per einde van het jaar ten opzichte van het begin van het jaar. In de toelichting zijn alle verschillende onderdelen verder gespecificeerd. Hier is bijvoorbeeld ook een overzicht van de reserves en de voorzieningen te vinden met een toelichting over het gebruik.

Bijlagen

In de bijlagen wordt verplichte informatie gegeven (taakvelden, BBV-indicatoren, Sisa), maar ook worden de investeringen verder toegelicht en is er een overzicht van baten en lasten op prestatieniveau opgenomen. Bijlagen met niet financiële informatie gaan over kengetallen bezwaar en beroep.

Afrondingsverschillen

De financiële tabellen in de jaarrekening worden afgerond op € 1.000. Door deze afronding kunnen afrondingsverschillen ontstaan. Deze afrondingsverschillen kunnen een telverschil veroorzaken (+1 of -1).

1.2 Samenstelling van het bestuur

Jan Hamming burgemeester

- Openbare orde en veiligheid
- Handhaving
- Bestuurlijke organisatie
- Voorzitter Dagelijks Bestuur PACT Poelenburg/Peldersveld
- Onderzoek en statistiek
- Communicatie

René Tuijn (PvdA) wethouder

- Armoedebeleid en schuldhulpverlening
- Gebiedsontwikkeling, MAAK.Noord en MAAK.Centrum
- Ruimtelijke ontwikkeling
- Grondzaken en vastgoed
- Duurzaamheid
- Wijkwethouder van Wormerveer en Westknollendam

Gerard Slegers (CDA) wethouder

- Inburgering
- Inclusiviteit
- Havens en Vaarwegen
- Bereikbaarheid, Mobiliteit en Parkeren
- Sport
- Wijkwethouder van Assendelft

Harrie van der Laan (POV) wethouder

- 1e Locoburgemeester
- Actief burgerschap
- Buurthuizen
- Wonen
- Zorg en ouderenbeleid
- Dienstverlening
- Juridische zaken, ICT (Privacy & Informatievoorziening)
- Lid Dagelijks Bestuur PACT Poelenburg/ Peldersveld
- Wijkwethouder van Poelenburg, Peldersveld, Hoornseveld, Zaandam Zuid, Rosmolenwijk en Kogerveldwijk (Zaandam Oost)

Stephanie Onclin (VVD) wethouder

- Jeugdgezondheidszorg (GGD)
- Economische zaken en arbeidsmarkt
- Toerisme en streekmarketing
- Personeel & Organisatie en Inkoop
- Externe betrekkingen en internationaal beleid
- Financiën
- Wijkwethouder van Westzaan, Krommenie en Westerwatering

Natasja Groothuismink (ROSA) wethouder

- Onderwijs
- Werk en inkomen
- Monumenten en erfgoed
- Dierenwelzijn
- Cultuur
- Jeugdbeleid en (specialistische) Jeugdhulp
- Zorg en Veiligheid
- Lid Dagelijks Bestuur PACT Poelenburg/ Peldersveld
- Wijkwethouder van Koog aan de Zaan, Zaandijk en Zaandam Noord ('t Kalf)

Wessel Breunnesse (GL) wethouder

- Openbare ruimte
- Gebiedsontwikkeling MAAK. Midden en MAAK.Zuid
- Klimaatadaptatie
- Natuur en landschap en Recreatie
- Milieu (incl. Luchtkwaliteit)
- Kunst en cultuur
- Wijkwethouder van Zaandam West en Oude Haven (inclusief het Centrum)

Gerda Blom gemeentesecretaris

1.3 Bestuurlijke hoofdlijnen

2024 was een feestelijk jaar voor onze gemeente. Samen met onze inwoners, bedrijven en partners hebben we ons 50-jarig bestaan gevierd. Naast de festiviteiten hebben we het afgelopen jaar ook veel bereikt en samen mooie stappen gezet waar we trots op kunnen zijn. Zo zijn we gestart met de bouw van ruim 1.200 woningen en hebben we samenwerkingsafspraken gemaakt met de woningbouwcorporaties. De sturing op 30% sociale huur en tenminste 30% middensegment is in Zaanstad een bekend gegeven geworden en wordt in alle nieuwe projecten toegepast. We willen ook een gezonde gemeente zijn, met focus op preventie. In 2024 zijn grote stappen gezet in de uitvoering van het integraal zorgakkoord. Een zwaarwegend onderwerp is de jeugdzorg. Ondanks uitgevoerde acties uit de Hervormingsagenda Jeugd, zoals versterking van de lokale teams en verbetering van netwerken over preventie voor ouders en jongeren, nemen het aantal jeugdigen dat hulp nodig heeft en de kosten toe. Door krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van voldoende gekwalificeerde medewerkers lastig. Dit leidt ertoe dat een aantal zaken als gevolg van capaciteitsgebrek niet kon worden opgepakt. Hierover leest u meer terug in de diverse programma's.

De korting op het Gemeentefonds vanaf 2026 is nog steeds niet van de baan. Ons college heeft zich stevig gemengd in de landelijke discussie over het ravijnjaar. Dat heeft bij veel organisaties en Tweede Kamerleden tot meer inzicht in de problematiek geleid. Maar nog niet tot concrete besluiten. Die moeten komen bij de voorjaarsnota van het Rijk, die in april of mei 2025 verschijnt.

Kansengelijkheid

In 2024 hebben we extra inzet gepleegd om kinderen een goede start op de basisschool te geven. Dit hebben we gedaan in samenwerking met de GGD en kinderopvangorganisaties. We zijn trots dat we met betere informatie en uitbreiding van de Zaanse aanpak, zoals extra voor- en vroegschoolse educatie en het vergroten van ouderbetrokkenheid steeds meer kinderen helpen.

Het afgelopen jaar kreeg het initiatievenplatform voorje-wijkie.nl meer bekendheid. Dit zorgde voor meer aanvragen voor subsidies en matchfunding. Subsidies zijn verspreid over alle wijken, zodat we mensen in heel Zaanstad kunnen helpen. Het Ketikoti monument is onthuld en de voorbereidingen voor Roze Zaterdag 2025 zijn gestart. Eind 2024 vingen we in totaal 767 Oekraïense vluchtelingen op.

We hebben ons gericht op het makkelijker aanbieden van werk. Op die manier bereiden we ons voor op veranderingen op de arbeidsmarkt. De proef (ook wel pilot genoemd) "punt in de wijk" in Zaanstad Oost helpt hierbij. Met extra coaches en jobhunters helpen we jongvolwassenen in kwetsbare situaties als zij van school naar werk gaan. Werkom speelt een belangrijke rol bij het vinden van werk voor langere tijd en inclusief werkgeverschap.

In 2024 lag de focus op het voorkomen van armoede en schulden. Meer dan 1.000 leerlingen volgden lessen van Moneystart. Maandelijks kwamen er gemiddeld 861 signalen van achterstanden in betalingen binnen. We kregen deze signalen van verhuurders, nutsbedrijven en zorgverzekeraars. Hiermee gingen we samen met sociale wijkteams aan de slag. We blijven in gesprek met bewindvoerders om te kijken waar het beter kan. Ook blijven we werken aan langdurige begeleiding en nazorg voor schulddienstverleningstrajecten.

Verstedelijking

In 2024 zijn we gestart met de bouw van 1.236 woningen en we hebben samenwerkingsafspraken met woningbouwcorporaties ondertekend, waarbij een sociale grondprijs is ingevoerd. De Omgevingswet is succesvol ingevoerd. Er is een nieuw voortraject met intake- en omgevingstafel. Ook heeft de gemeenteraad de Zaanse Omgevingsvisie vastgesteld.

We hebben de gemeenteraad een paar keer bijgepraat over de Ontwerpaanpak openbare ruimte en het voordeel hiervan bij het opgavegericht ontwerpen. De ontwerpaanpak is nu klaar voor besluitvorming. Deze draagt bij aan een groene openbare ruimte van hoge kwaliteit en aan een goed leef- en werkklimaat.

In het voorjaar van 2024 kon iedereen de concept parkeervisie inzien. En zienswijzen indienen. Daarnaast waren er ook informatieavonden in de buurten. De zienswijzen van bewoners, ontwikkelaars en corporaties hebben we verwerkt in het voorstel, waarbij vaststaat dat we niet iedereen tevreden kunnen stellen. De parkeervisie hebben we in het najaar ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Duurzaamheid

In 2024 zijn concrete maatregelen uitgevoerd om het elektriciteitsnet in onze buurten te versterken en om bestaande woningen te isoleren en te verduurzamen, met name voor mensen die kampen met energiearmoede. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het aardgasvrij maken van de eerste gemeentelijke gebieden, voor duurzame elektriciteitsopwekking en het slimmer organiseren van energiesystemen op een aantal bedrijfsterreinen. Met het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) stimuleren we duurzaam circulair opdrachtgeven en inkopen. Ook stimuleren we schoner en emissie-loos bouwen met het in 2024 ondertekende SEB-convenant (Schoon en Emissieloos Bouwen). Op eigen grond hebben we ingezet op extra duurzaamheidsmaatregelen, waaronder 'Parisproof' bouwen en houtbouw (Figaro en Oostzijderpark).

Klimaatadaptatie gaat over het aanpassen aan het veranderende klimaat. In een aantal wijken hebben we het gevolg van piekbuien onderzocht en hebben we subsidie verleend voor bomen op bedrijventerreinen. Daarnaast zijn binnen het programma Vergroening 19 nieuwe projecten gestart om de groene leefomgeving te verbeteren. Ook is de aanpak voor biodiversiteit in gang gezet en is het puntensysteem voor natuurinclusief bouwen vastgesteld. Voor een gezonde leefomgeving is ingezet op het verbeteren van de sturing op de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Tevens is het geurbeleid geëvalueerd en is het Actieplan Geluid geactualiseerd.

Gezondheid

In de Hervormingsagenda jeugd van de Rijksoverheid staat een aantal afspraken. Zoals het versterken van de lokale teams, verbeteren van de netwerken over preventie voor ouders en voor jongeren, afspraken met zorgaanbieders over jonge kinderen en het verminderen van kinderen die uit huis worden geplaatst. Ondanks deze acties neemt het aantal jeugdigen dat hulp nodig heeft toe. Dit zorgt ervoor dat de kosten stijgen.

De inloop voorziening Villa Westerweide wordt goed gewaardeerd door de gebruikers. Er zijn in 2024 meer plekken voor opvang geopend, de tijdelijke opvanglocatie in Wormerveer is uitgebreid, er is een noodopvang voor dakloze (eenouder)gezinnen gerealiseerd en het woonproject Oostzijderveld voor alleenstaande kwetsbare jongvolwassenen is geopend.

Het lokale plan van aanpak GALA (gezond en actief leven akkoord) voerden we met verschillende acties uit. Dit deden we op het gebied van jeugd (Zaanse preventieaanpak jeugd, OKO). De acties waren: voorkomen van vallen van ouderen, bewegen voor ouderen, de lokale coalitie 'Een tegen eenzaamheid' en activiteiten gericht op ontmoeten en gezondheid in Zaandam Oost.

In 2024 is een stedelijk mantelzorgteam begonnen. Dit team helpt de sociaal wijkteams bij het uitvoeren van het actieplan mantelzorg.

Economie, kunst en cultuur

We vierden 50 jaar Zaanstad. Grote evenementen zoals PinksterZaan en Wonderlicht werden goed bezocht. Met de Uitvoeringsagenda Kunst & Cultuur dragen we bij aan de verdere ontwikkeling van de cultuursector in Zaanstad. De subsidieregeling voor evenementen is herzien en succesvolle kleine en vernieuwende initiatieven worden gesteund met de Grassroots-regeling. Deze regeling helpt bij het stimuleren, ontwikkelen en ondersteunen van jeugd en talenten uit de amateurkunstensector. Er wordt gewerkt aan een duurzaam exploitatiemodel voor de Zaanse Schans, gebaseerd op de ontwikkelstrategie uit 2020.

Op economisch vlak voeren we de Economische Visie verder uit, met de nadruk op ruimte voor werken. De kantorenstrategie is vastgesteld en er wordt gewerkt aan het behoud van werkfuncties bij gebiedsontwikkelingen naar wonen. Er wordt gestart met het verkennen van kleinschalige bedrijfsruimte en de versterking van de wijk economie in Zaandam Oost. De samenwerking met de industrie om te verduurzamen en de oprichting van Energyhubs start ook. Onderzoek naar hoe het economisch beleid de ambities uit de Economische Visie ondersteunt en hoe deze ambities dichterbij kunnen worden gebracht, leidt tot de Ruimtelijk Economische Strategie, waarover de gemeenteraad in 2025 wordt geïnformeerd.

In 2024 investeerde Zaanstad in het versterken van het ondernemersklimaat. De ontwikkeling van een MKB- en Startersbeleid startte. De samenwerking met Techlands en Mainstage wordt voortgezet. Op basis van een onderzoek naar de kansen voor samenwerking in de Zaanse industrie in de eiwittransitie wordt een initiatief onderzocht om die samenwerking te versterken. Gesprekken met ROM InWest leggen de verbinding met bedrijven in Zaanstad.

Veiligheid

In 2024 heeft de gemeente Zaanstad vooruitgang geboekt in het versterken van veiligheid en leefbaarheid. De focus lag op voorkomen van criminaliteit, tegengaan van overlast, verbeteren van de sociale cohesie en het aanpakken van specifieke uitdagingen, zoals ondermijning, straatintimidatie en jeugdoverlast. De samenwerking met partners zoals politie, het Openbaar Ministerie en Noord-Holland Samen Veilig stond centraal in deze aanpak. De Persoonsgerichte Aanpak (PGA) werd ingezet voor 64 jongeren. De PGA betekent dat de gemeente, politie, het Openbaar Ministerie en andere hulpverlening nauw samenwerken. Hierdoor kregen risicjongeren goede begeleiding. Daarnaast werkten we aan een stevig netwerk op scholen en in de wijken.

Het Team Wijkgerichte Overlast (TWO) voerde meer dan 900 controles uit in Zaandam Oost. De controles gingen om illegale kamerverhuur en woonfraude. De samenwerking met het interventieteam versterkte de aanpak van malafide vastgoedeigenaren. Extra gelden van het Rijk werden gebruikt om de slagkracht en informatiepositie van de veiligheidsregio te verbeteren. De opvang van Oekraïense vluchtelingen en andere bevolkingszorg pakten we succes-

vol aan. In de strijd tegen criminele netwerken en arbeidsuitbuiting voerde de gemeente voor de glazenwassersbranche een vergunningplicht in. Op dit moment hebben enkele tientallen glazenwassersbedrijven een vergunning.

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) en het Handhavingsbeleidsplan gaven sturing aan de brede en daadkrachtige veiligheidsaanpak. We gingen in gesprek over bestaande maatregelen, zoals alcoholvrije zones, om deze waar nodig te verbeteren. Zaanstad blijft werken aan een balans tussen preventie, zorg en repressie. Dit doen we door een aanpak op basis van informatie en gegevens. En het bieden van een luisterend oor voor bewoners.

Samen werken aan Zaanstad

Bestuurlijk was Zaanstad gaststad voor bijeenkomsten zoals de Bestuurlijke Netwerkdag (G40) en de EMA-conferentie (European Metropolitan Authorities). Op het gebied van burgerzaken is de dienstverlening aan burgers verbeterd. We deden een locatieonderzoek voor een steunpunt Burgerzaken in Zaanstad Noord.

In 2024 trad een nieuw kabinet aan. De lobby- en netwerkstrategie werd aangepast aan het nieuwe regeerprogramma. Speerpunt was ook het visievormingstraject voor democratische vernieuwing, met input van zowel de organisatie als inwoners. De visie gaat begin 2025 naar de raad. De Europese parlementsverkiezingen kenden in Zaanstad een opkomst van 38,2%. De verkiezingen verliepen zonder incidenten door de inzet van vrijwilligers en gemeentepersoneel.

De gemeentelijke organisatie is vol in ontwikkeling. Begin 2024 zijn we met een nieuw organisatie-model gaan werken. We werken op gave- en gebiedsgericht met opgavemanagers, gebiedsmanagers en clustermanagers. Daarmee sluiten we beter aan bij onze inwoners. College en ambtenaren zijn getraind in de nieuwe werkwijze. Om in de krappe arbeidsmarkt personeel aan te trekken en te behouden, is geïnvesteerd in opleidingen, de gesprekscyclus en recruitment.

Financiën

De financiële gezondheid van Zaanstad is verbeterd in 2024. De solvabiliteit is gestegen, wat aangeeft dat Zaanstad meer eigen vermogen heeft ten opzichte van haar totale activa. Daarnaast is de netto schuldquote aanzienlijk afgenomen, wat duidt op een verbeterde financiële positie. De aangekondigde bezuinigingen van € 2,3 miljard op het Gemeentefonds door het Rijk ('het ravijnjaar 2026') vormen een uitdaging om deze positieve ontwikkelingen in de financiële kengetallen de komende jaren te kunnen vasthouden.

1.4 Financiële hoofdlijnen

Analyse resultaat

We sluiten 2024 af met een voordelig resultaat van € 3,9 mln.

In de Najaarsrapportage (Narap) verwachtten wij nog een voordelig resultaat van € 5,2 mln.

Voor een toelichting op de mutaties en het resultaat in de Narap verwijzen wij u naar de website Financiën.Zaanstad.nl, waar u de Narap 2024 aantreft.

Het verschil tussen het werkelijk resultaat 2024 en het voorspelde resultaat in de Narap is € 1,3 mln. negatief. Dit verschil kan worden verklaard door een aantal meevallers (€ 7,4 mln.) en tegenvallers (€ 8,7 mln.). Onderdeel van de meevallers van € 7,4 mln. is een aantal incidenteel in 2024 beschikbaar gestelde budgetten (€ 0,7 mln.), waarvan de

werkzaamheden doorlopen in het jaar 2025. Dit was nog onvoldoende in te schatten bij het opstellen van de Narap. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2024 wordt in de Voorjaarsnota 2025 een voorstel voor resultaatbestemming gedaan.

Richting het proces van de Voorjaarsnota 2025 beoordelen we de in de Jaarrekening 2024 verantwoorde afwijkingen op structurele doorwerking naar 2025 en volgende jaren. We verwerken dat in de Voorjaarsnota.

Hieronder lichten we de verschillen ten opzichte van de Narap en de voorstellen voor resultaatbestemming verder toe.

Jaarrekening		(Bedragen x € 1 mln.)
Resultaat 2024		-3,9
Voorspelling resultaat 2024 in Narap		-5,2
Nog te verklaren in de jaarrekening		1,3
Voordelen bij jaarrekening		
P1; Voordelig resultaat Werkom	-1,4	
P2; Hogere baten grondzaken en vastgoed	-0,7	
P2; Lagere lasten en hogere baten integraal onderhoud openbare ruimte	-0,6	
P3; Lagere lasten Omgevingsdienst	-0,6	
P4; Lagere lasten sociale wijkteams	-0,5	
P7; Hogere baten (dekking) bedrijfsvoering	-0,5	
P1; Lagere lasten armoede	-0,5	
P2; Lagere lasten bereikbaarheid kleine infra	-0,4	
P7; Lagere lasten facilitaire kosten	-0,4	
P2; Lagere lasten gladheidbestrijding	-0,3	
P2; Hogere baten incidentele opbrengsten	-0,3	
P2; Hogere baten en lagere lasten verbeteren kwaliteit woningvoorraad	-0,3	
P1; Hogere baten en lagere lasten onderwijshuisvesting	-0,3	
Overige voor- en nadelen	0,1	
Nadelen bij jaarrekening		
P4; Hogere lasten specialistische jeugdhulp	2,5	
P1; Hogere lasten bijstand	1,3	
P7; Hogere lasten pensioenvoorziening ex-wethouders	1,0	
P8; Hogere lasten proceskostenvergoeding	0,9	
P8; Lagere baten heffingen en belastingen	0,8	
P2; Hogere lasten voorziening afwikkeling juridische kosten	0,5	
P8; Lagere baten vermakelijkheidsretributie	0,4	

P7; Hogere lasten wachtgeldvoorziening ex-wethouders	0,4	
P2; Hogere lasten omgevingsvergunningen	0,3	
P7; Lagere baten reisdocumenten en rijbewijzen	0,3	
P2; Hogere lasten beweegbare bruggen	0,3	
Voorstellen voor resultaatbestemming		
Restantbudgetten van incidentele exploitatiebudgetten waarvan de werkzaamheden doorlopen in 2025	-0,7	
Totaal verklaard in jaarrekening 2024		1,3

Toelichting op voor- en nadelen

Voordelen

P1; Voordelig resultaat Werkom (€ 1,4 mln.)

Het resultaat van Werkom over 2024 was beter dan begroot. De belangrijkste verklaring hiervoor is de hogere netto toegevoegde waarde en lagere kosten door met name minder Zaanse kandidaten in begeleiding. Als effect hiervan krijgt Zaanstad € 1,04 mln. terug. Daarnaast konden we op grond van de jaarrekening van Werkom meer BTW declareren bij de Belastingdienst (€ 0,34 mln.).

P2; Hogere baten grondzaken en vastgoed (€ 0,7 mln.)

Op grondzaken en vastgoed ontstaat per saldo een voordeel. Dit wordt hoofdzakelijk verklaard door:

- Verhuur van vastgoed en doorbelasting van kosten aan gebruikers (indexatie tarieven).
- Verkoop van vastgoed en omzettingen van erfpacht naar vol-eigendom.
- Verkoop van kleine stroken openbare grond.

P2; Lagere lasten integraal onderhoud openbare ruimte (€ 0,6 mln.)

Op het calamiteitenbudget ontstaan structureel lagere lasten (€ 0,27 mln.). Daarom is dit budget in de Begroting 2025 structureel afgeraamd. Door te sturen op een onderbesteding van de budgetten voor integraal onderhoud van de openbare ruimte hebben we een aantal onvermijdelijke kleine overschrijdingen kunnen opvangen. Per saldo ontstaat een voordeel (€ 0,22 mln.). Daarnaast hebben we de kosten voor het opruimen van een oliespoor kunnen verhalen op de veroorzaker en ontstaat per saldo een klein voordeel op de aanleg van woonhuisaansluitingen (€ 0,11 mln.).

P3; Lagere lasten Omgevingsdienst (€ 0,6 mln.)

De Omgevingsdienst heeft minder taken uitgevoerd door een tekort aan personeel met specialistische kennis. Ook was de begroting voor het product bodem onder de Omgevingswet te ruim geraamd. Tot slot heeft Zaanstad zelf ook minder milieuvragen gevraagd aan de Omgevingsdienst.

P4; Lagere lasten sociale wijkteams (€ 0,5 mln.)

In de begroting van de sociale wijkteams was per abuis een hogere indexatie doorgevoerd dan de afgesproken 6,2%. In werkelijkheid is wel het juiste indexatiepercentage toegepast. Hierdoor ontstaat een voordeel. Daarnaast ontstaan nog enkele kleinere voordelen binnen de sociale wijkteams.

P7; Hogere baten (dekking) bedrijfsvoering (€ 0,5 mln.)

Op grondexploitaties en investeringsprojecten zijn dit jaar meer uren geschreven. Dit levert extra dekking op voor de bedrijfsvoering. Het gaat voornamelijk om grote investeringsprojecten, waaronder Avant.

P1; Lagere lasten armoede en schuldenaanpak (€ 0,5 mln.)

Wij konden de methode Get a Grip niet uitvoeren in 2024 door gebrek aan capaciteit en personeelwisseling (€ 0,45 mln.). Wij hebben de methode wel kunnen voorbereiden in 2024, ten behoeve van uitvoering in 2025.

De uitvoering van de armoede- en schuldenaanpak schuift door naar 2025. De voorbereiding ervan hebben we wel afgerond. Via de resultaatbestemming van het rekeningresultaat 2024 in de Voorjaarnota 2025 stellen we voor om het restantbudget (€ 0,2 mln.) over te hevelen naar 2025.

P2; Lagere lasten bereikbaarheid kleine infra (€ 0,4 mln.)

Op bereikbaarheid kleine infra ontstaat per saldo een voordeel. Dit wordt verklaard door:

- Vertraging van de inspanningen op het Zaanse mobiliteitsplan door capaciteitsgebrek.
- Lagere exploitatielasten op fietsenstallingen
- Overige kleine verschillen.

P7; Lagere lasten facilitaire kosten (€ 0,4 mln.)

De facilitaire kosten van het stadhuis vallen lager uit, omdat een afrekening met een leverancier bij de Narap te hoog was ingeschat.

P2; Lagere lasten gladheidbestrijding (€ 0,3 mln.)

Vanwege een zachte winter ontstaat een voordeel op gladheidbestrijding. In de Begroting 2025 is het budget hiervoor structureel afgeraamd.

P2; Hogere baten uit incidentele opbrengsten (€ 0,3 mln.)

We hebben incidentele baten ontvangen uit herstraattarieven voor de aanleg van een nieuw stadsbreed glasvezelnet. Daarnaast hebben we extra vergoedingen ontvangen voor werkzaamheden aan het Dik Trompad en de overdracht van wegen van het Hoogheemraadschap.

P2; Hogere baten en lagere lasten verbeteren kwaliteit woningvoorraad (€ 0,3 mln.)

Voor de uitvoering Soorten Management Plannen (SMP, ecologisch onderzoek) hebben we subsidiebatens ontvangen. Deze baten waren niet begroot. Daarnaast hebben we lagere kosten gemaakt voor Buurkracht. De Europese aan-

besteding is deels niet gelukt, waardoor de uitvoering van subsidieregelingen is vertraagd.

P1; Hogere baten en lagere lasten onderwijshuisvesting (€ 0,3 mln.)

Verhuur van leegstaande gebouwen heeft geleid tot extra inkomsten. Ook hebben we vergoedingen van schoolbesturen ontvangen voor tijdelijke huisvesting.

Overige voor- en nadelen (€ 0,1 mln.)

Op diverse programma's ontstaan meerdere kleine verschillen, die per saldo leiden tot een nadeel.

Nadelen

P4; Hogere lasten specialistische jeugdhulp (€ 2,5 mln.)

De lasten voor (hoog)specialistische jeugdhulp (segment B en C) ten opzicht van de Narap toch weer gestegen door toename van het aantal jeugdigen met hulp en toename van de zorgzwaarte. Dit geldt ook voor verblijf. Daarnaast is verblijf uitgebreid met een locatie, waar vooral meisjes in de tienerleeftijd (met jeugdhulp problematiek) kunnen verblijven. Het aantal jeugdigen waarvoor niet-gecontracteerde zorg wordt ingezet, neemt af. Toch zijn de kosten flink toegenomen, omdat het vaak om specifieke en specialistische jeugdhulp en/of verblijf gaat met relatief hoge kosten. Op de AEF-middelen ontstaat een onderbesteding. Deze middelen zijn bedoeld om maatregelen te nemen in het kader van de Hervormingsagenda. Door beperkt capaciteit van onszelf en onze partners gaat dit stapsgewijs.

P1; Hogere lasten bijstand (€ 1,3 mln.)

Het voordeel op de BUIG is kleiner dan we hadden verwacht. De lasten voor bijstand zijn hoger, vanwege een ander betalingsritme van vakantiegeld over de uitkeringen. Daarnaast heeft het Rijk de loonheffing over bijstandsuitkeringen verhoogd. Daartegenover staat dat minder inwoners een schuld bij de gemeenten hebben, waardoor het risico op het niet kunnen betalen van deze schulden afneemt. We hoeven hierdoor minder middelen te reserveren om dit risico af te kunnen dekken.

P7; Hogere lasten pensioenvoorziening ex-wethouders (€ 1,0 mln.)

Door een gedaalde rekenrente (van 3,16% naar 2,32%) moeten we meer middelen storten in de voorziening om aan onze verplichtingen te kunnen voldoen.

P8; Hogere lasten proceskostenvergoeding (€ 0,9 mln.)

De bezwaarzaken tegen de OZB over het jaar 2024 zijn versneld afgewikkeld. De proceskostenvergoedingen die daarmee zijn gemoeid, zijn nog in 2024 uitbetaald. Dit leidt tot een nadeel.

P8; Lagere baten heffingen en belastingen (€ 0,8 mln.)

Ingegeven door het 'scherper aan de wind varen' was, op grond van voorgaande jaren, een verwacht voordeel op de baten uit heffingen en belastingen in de begroting geraamd. Het verwachte voordeel is dit jaar niet gerealiseerd.

P2; Hogere lasten voorziening afwikkeling juridische kosten (€ 0,5 mln.)

Voor de afwikkeling van juridische kwestie(s) in de portefeuille van Vastgoed in 2025 is een storting gedaan in een hiervoor nieuw gevormde voorziening afwikkeling juridische kosten.

P8; Lagere baten vermakelijkheidsretributie (€ 0,4 mln.)

Door tegenvallende bezoekersaantallen ontstaat een nadeel op de baten uit vermakelijkheidsretributie.

P7; Hogere lasten wachtgeldvoorziening ex-wethouders (€ 0,4 mln.)

Een aantal ex-wethouders heeft minder neveninkomsten (die tot korting op de wachtgelduitkering leiden) ontvangen, waardoor er meer middelen in de wachtgeldvoorziening ex-wethouders moet worden gestort. Daarnaast is de wachtgelduitkering van een ex-wethouder met drie jaar verlengd.

P2; Hogere lasten omgevingsvergunningen (€ 0,3 mln.)

Als gevolg van toegekende bezwaren op legesnota's over voorgaande jaren ontstaat een nadeel. Daarnaast zijn extra middelen gestort in de voorziening dubieuze debiteuren op grond van een analyse van de openstaande vorderingen.

P7; Lagere baten reisdocumenten en rijbewijzen (€ 0,3 mln.)

Het verwachte aantal af te geven reisdocumenten en rijbewijzen was gebaseerd op de verloopdata van de documenten. De afgifte van documenten bleef in het vierde kwartaal achter bij de verwachting.

P2; Hogere lasten beweegbare bruggen (€ 0,3 mln.)

Noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de beweegbare bruggen hebben geleid tot een incidenteel nadeel.

Voorstellen voor resultaatbestemming

De werkzaamheden van een aantal incidenteel in 2024 beschikbaar gestelde exploitatiebudgetten lopen door in 2025. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2024 doen we in de Voorjaarsnota 2025 een voorstel tot resultaatbestemming. Dit betreft:

Integrale aanpak evenementen	-€ 0,12 mln.
Uitvoeringsagenda Economie	-€ 0,16 mln.
Armoede- en schuldenaanpak	-€ 0,20 mln.
Proeftuin toekomstscenario Jeugd en Gezin	-€ 0,08 mln.
Programma Organisatieontwikkeling	-€ 0,12 mln.
Totaal	-€ 0,68 mln.

Weerstandscapaciteit en risicobeheersing

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement is bepaald dat de bandbreedte van de weerstandsratio (verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit) tussen de 1,4 en de 1,8 moet liggen. Om de risico's van Zaanstad in kaart te brengen, zijn de risico's voor de gemeente geïnventariseerd en is per risico een risicoprofiel opgesteld. Met behulp van een Monte Carlo analyse is

het optreden van de verschillende risico's gesimuleerd. Uit de simulatie blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 20,5 mln. Bij een weerstandsratio van 1,4 is de benodigde weerstandscapaciteit € 28,7 mln. Dit betekent dat € 28,7 mln. moet worden opgevangen door de algemene reserves.

De stand van de algemene reserves bedraagt per 31 december 2024 € 24,7 mln. De algemene reserves zijn dus lager dan de minimaal vereiste € 28,7 mln. De weerstandsratio komt daarmee uit op 1,2. Dit is buiten de gewenste bandbreedte van 1,4 en 1,8.

De algemene reserve grondzaken is in 2024 met € 2,3 mln. toegenomen.

Op grond van het MPG 25.1 is € 2,6 mln. toegevoegd door winstnemingen en € 0,2 mln. vanuit faciliterend grondbeleid. De onttrekking betreft het toevoegen van € 0,5 mln. aan de verliesvoorziening.

Meer gedetailleerde informatie is te vinden in de paragraaf 3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Financiering

De gemeente Zaanstad is volop in ontwikkeling. Om te kunnen ontwikkelen, moet de gemeente investeren in de stad (zoals woningbouw, scholen, riolen, etc.). Om te investeren leent de gemeente geld en lost dit weer af over de levensduur van de activa. De schuld van de gemeente Zaanstad in verhouding tot het eigen vermogen (de netto schuld quote) is ten opzichte van vorig jaar afgenomen en wordt als verantwoord geacht. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat de kosten van de schuld (rente en aflossing) betaalbaar zijn in de begroting en dat tegenover de schulden hogere bezittingen staan. In de paragraaf 3.4 Financiering wordt dit uitgebreid uitgelegd en geïllustreerd met grafieken.

Dashboard financiën

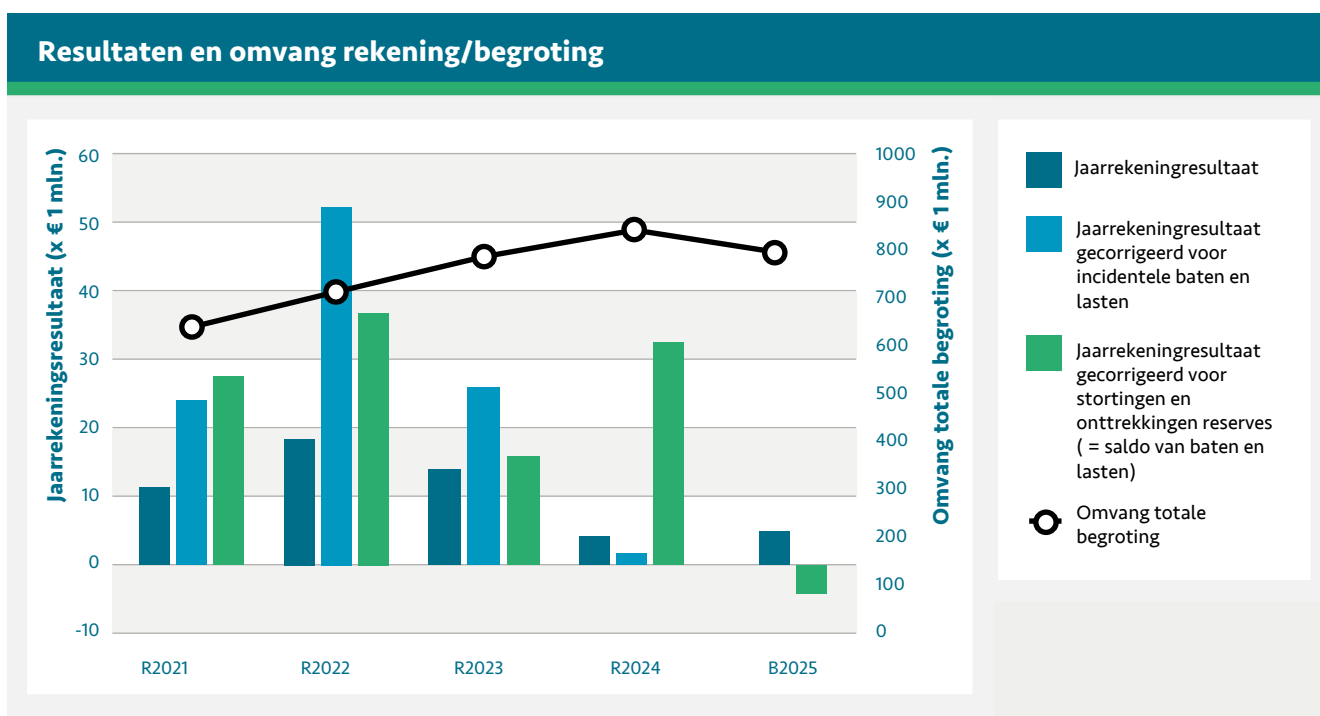
In juli 2021 heeft het college de raad geïnformeerd (zie Rib 2021/15713) over de resultaten van de werkgroep die zich heeft gebogen over de invulling van motie 5B Deltaplan Financiën. Het college heeft daarbij aangegeven het advies van de werkgroep, bestaande uit raadsleden en ambtelijke ondersteuning, over te nemen. Dat betekent dat met ingang van de begroting 2022 onderstaande informatie, het Dashboard financiën, over de gemeentelijke financiën bij elke begroting en elke jaarrekening geactualiseerd wordt en onderdeel vormt van de financiële hoofdlijnen.

Om goed zicht te krijgen op de financiële situatie en ontwikkeling van de gemeente wordt op drie onderdelen informatie gegeven in het dashboard. Deze drie onderdelen zijn:

- Exploitatie
- Vermogen en schuld
- Weerbaarheid en wendbaarheid

In het dashboard wordt zowel teruggekeken als vooruit. Met terugkijken laten we de realisatie van de afgelopen vier jaar zien. Dit zijn de 'harde' cijfers. De cijfers die voor de jaren 2025 zijn opgenomen, zijn de schattingscijfers op basis van de begroting 2025.

Exploitatie

De grafiek laat drie resultaatberekeningen per jaar zien.

1. De eerste berekening (groen) is het totaal resultaat. Het jaarrekeningresultaat 2024 is net als voor de afgelopen jaren positief.
2. Bij de tweede berekening (geel) wordt het resultaat gecorrigeerd voor de incidentele baten en lasten. Dit geeft dus het resultaat weer van de structurele baten en lasten en geeft daarmee een beeld van het structurele begrotingsevenwicht. Er is structureel sprake van een positief beeld.
3. Bij de derde berekening (blauw) zijn de stortingen en dotaties aan de reserves niet opgenomen (het zogenaamde resultaat voor bestemming). Dat het resultaat voor bestemming hoger is dan het resultaat na bestemming (groen) betekent dat er per saldo meer stortingen zijn gedaan dan onttrekkingen en dat de reserves in totaliteit zijn toegenomen. Dit is in alle jaren het geval.

Stortingen en onttrekkingen aan reserves worden ook als incidentele baten en lasten beschouwd.

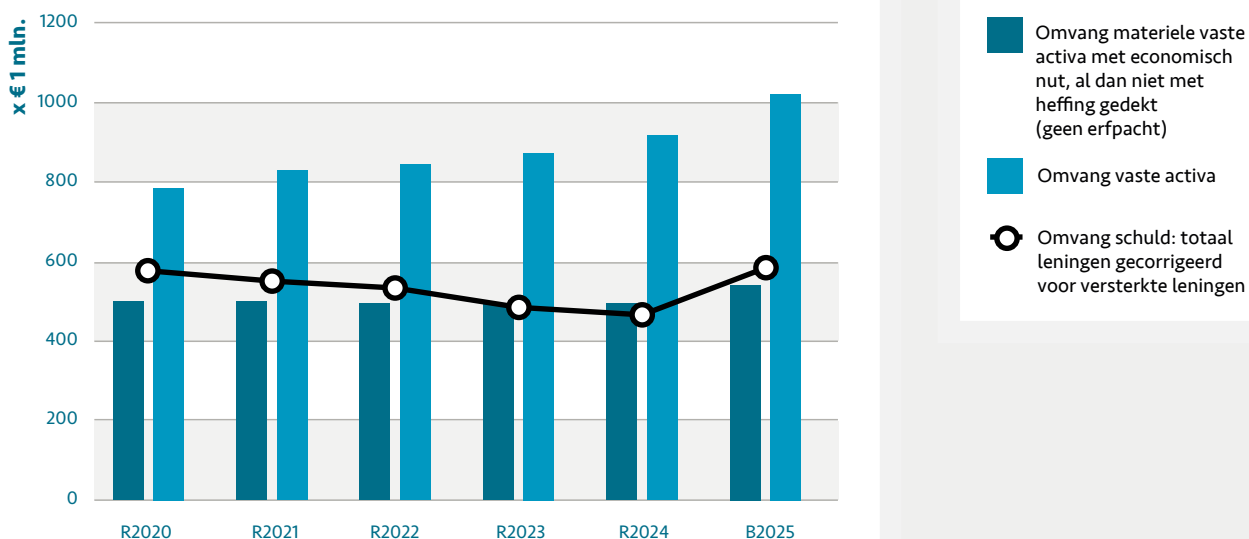
Voor de eerste drie punten is de schaalverdeling aan de linkerkant van de grafiek van belang. In de grafiek is ook de lijn van de begrotingsomvang te zien. De schaalverdeling hiervoor staat aan de rechterkant. We zien een jaarlijkse stijging van de begrotingsomvang. Dit heeft te maken met de groei van de stad en de projecten die we uitvoeren waarvoor extra middelen beschikbaar zijn gekomen.

Vermogen en schuld

Het overzicht laat zien dat de omvang van de vaste activa in 2024 is gestegen ten opzichte van de jaarrekening 2023. De omvang van de materiële vaste activa met economisch nut is ook gestegen ten opzichte van vorig jaar. De schuldpositie stijgt niet mee met de groei van de vaste activa en kent een

daling. Deze wordt met name veroorzaakt door de rijkssubsidies die al ontvangen zijn, maar over een lagere periode van jaren worden uitgegeven. Denk hierbij aan de woningbouwimpuls en het volkshuisvestingsfonds. Wanneer deze middelen daadwerkelijk tot besteding komen, zal de omvang van de gemeentelijke schuld toenemen.

Ontwikkeling vaste activa en schuld

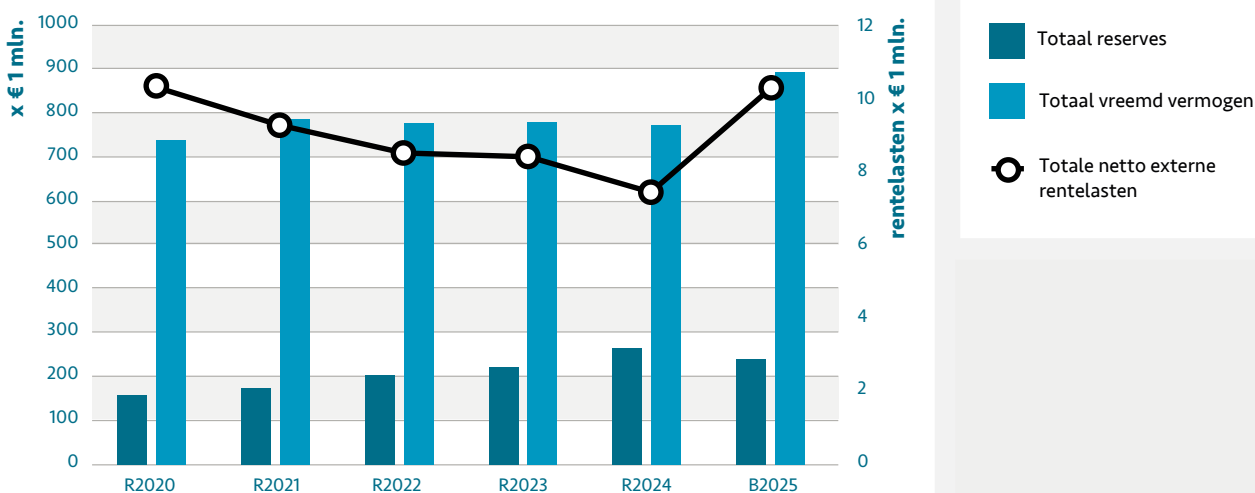

Ontwikkeling reserves, vreemd vermogen en rentelast

De onderstaande grafiek laat de verhouding tussen het eigen vermogen (de reserves) en het vreemd vermogen zien. De grafiek laat een lichte stijging zien van de reservepositie en een licht dalend vreemd vermogen. Een groot deel van de investeringen in de stad wordt gefinancierd met vreemd vermogen.

Het bedrag dat betaald wordt aan rentelasten is ten opzichte van 2024 gedaald. De bedragen staan op de rechter as. Dit komt door de lage rentepercentage, waardoor herfinanciering gunstig uitpakt. Overigens laat het rentepercentage inmiddels wel weer een stijgende trend zien.

Ontwikkeling reserves, vreemd vermogen en rentelast

Overige kengetallen

Vermogen en schuld	R2021	R2022	R2023	R2024	B2025
Solvabiliteit	19,2%	22,2%	23,4%	25,5%	21,2%
Renterisiconorm	9%	10%	10%	10%	6%
Investeringsuitgaven, toename nieuw bezit (* € 1 miljoen)	65	52	68	91	81

We zien de solvabiliteit stijgen. Dat komt hoofdzakelijk door een stijging van de activa terwijl het vreemd vermogen een lichte daling laat zien. De VNG geeft 20% als signaalwaarde aan. Zaanstad zit boven deze signaalwaarde en dat is positief.

De renterisiconorm geeft aan hoeveel procent van de langlopende leningen er gedurende een jaar vervalt. Het

percentage blijft stabiel. Deze norm mag niet boven de 20% uitkomen (regelgeving van het Rijk). Met het herfinancieren van leningen en de lage rentestand willen we toegroeien naar een renterisiconorm van 5%.

De investeringsuitgaven betreffen zowel de vervangingsinvesteringen als nieuwe investeringen.

Weerbaarheid en wendbaarheid

Weerbaarheid	R2021	R2022	R2023	R2024	B2025
Benodigde weerstandscapaciteit bij zekerheidspercentage 90% en ratio 1,4 (* € 1 miljoen)	17,2	17,4	22,3	28,7	23,1
% rijksbudget (algemene uitkering) van totale baten	52%	57%	54%	53%	56%
Percentage niet beïnvloedbare kosten (alleen bij begroting)					
Onbenutte belastingcapaciteit	1,6%	2,2%	1,3%	0,4%	-

We zien dat de omvang van de financiële risico's is gestegen ten opzichte van de berekening bij de jaarrekening 2023. Een verdere uitleg hierover is te vinden in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Het percentage rijksbudget ten opzichte van het totaal van de baten is in 2024 licht afgenomen. Hoewel de baten vanuit de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn gestegen van € 373 mln. naar € 400 mln., zijn de overige baten naar verhouding meer toegenomen.

De onbenutte belastingcapaciteit kan alleen achteraf berekend worden. Hiervoor zijn landelijke gegevens nodig. Dit kengetal wordt berekend via de houdbaarheidstest van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Dit kengetal geeft aan hoeveel een gemeente bij een slecht weer scenario haar inkomsten kan verhogen. Een negatieve uitkomst voor dit kengetal betekent dat de belastingdruk hoger is dan wat als een aanvaardbaar belastingtarief wordt gezien. Dat geeft aan dat een gemeente in principe geen ruimte heeft voor ombuigingen op haar belastingbaten binnen de grenzen van een aanvaardbaar belastingtarief. Zaanstad heeft de afgelopen jaren een positieve uitkomst gehad.

2. Programma's

2.1 Kansengelijkheid	18
2.2 Verstedelijking	32
2.3 Duurzaamheid	51
2.4 Gezondheid	62
2.5 Economie, kunst & cultuur	74
2.6 Veiligheid	83
2.7 Samen werken aan Zaanstad	95
2.8 Hoofdstuk Financiën	105

2.1 Kansengelijkheid

De evenwichtige gemeente

Portefeuillehouders:
Groothuismink, van der Laan, Slegers, Tuijn

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

We willen een gemeente zijn waarin iedereen gelijke kansen heeft en volwaardig kan meedoen in de samenleving. We zetten kinderen en jongeren, en hun ouders, op de eerste plaats. Ons beleid stimuleert dat ieder kind een kansrijke start maakt in het leven en talenten kan ontplooiën. Dat betaalt zich een heel leven lang terug. We zorgen voor een stevig vangnet om stress door o.a. langdurige schulden te verminderen. Bestaanszekerheid en betekenisvol zijn in de samenleving zijn heel belangrijk om (stress gerelateerde) gezondheidsproblemen te voorkomen. Daarom zetten we in op actieve deelname in het arbeidsproces van schoolverlaters en van volwassenen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Het maakt uit waar je wieg staat in Zaanstad en daar willen we wat aan doen. We werken aan meer diverse wijken waar kinderen kunnen opgroeien in een kansrijkere, stimulerende, taalrijke, open en diverse omgeving. We weten dat dit de concentratie van armoede en kansenongelijkheid in wijken vermindert. We zorgen voor een leefbare, groene en veilige woonomgeving waarin mensen elkaar makkelijk kunnen ontmoeten. Structureel sport- en culturaanbod zijn dichtbij, zodat iedereen erbij hoort en een leven lang kan meedoen.

Terugblik en realisatie 2024

In 2024 hebben we hard gewerkt om kinderen een goede start op de basisschool te geven. Dit hebben we gedaan in samenwerking met de GGD en kinderopvangorganisaties.

We zijn trots dat we met betere informatie en uitbreiding van de Zaanse aanpak, zoals extra voor- en vroegschoolse educatie en het vergroten van ouderbetrokkenheid steeds meer kinderen helpen.

Het afgelopen jaar kreeg het initiatievenplatform voorjewe.wijkie.nl meer bekendheid. Dit zorgde voor meer aanvragen voor subsidies en matchfunding. Subsidies zijn verspreid over alle wijken, zodat we mensen in heel Zaanstad kunnen helpen. Verder hebben we ingezet op de methodiek 'kompas voor het initiatief'. Dit tot grote tevredenheid van de vrijwilligers, waarmee zij goed konden bekijken of een idee haalbaar is.

De verbinding met verschillende groepen uit de stad is verbeterd, met nieuwe klankbordgroepen en dialoogsessies. Het Ketikoti monument is er en de voorbereidingen voor Roze Zaterdag 2025 zijn gestart. De opvang van vluchtelingen blijft belangrijk, met verschillende plekken voor Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers. Eind 2024 vingen we in totaal 767 Oekraïense vluchtelingen op. Bijna 70% van de vluchtelingen heeft betaald werk. En we hebben het taalaanbod versterkt. Sinds eind november 2024 is de Gerrit Bolkade in gebruik voor de opvang van 1.000 asielzoekers. Ook is sinds eind november de COA-opvanglocatie in de Achtersluispolder verlengd.

In 2024 hebben we ons gericht op het makkelijker aanbieden van werk. Op die manier bereiden we ons voor op veranderingen op de arbeidsmarkt. De proef (ook wel pilot genoemd) "punt in de wijk" in Zaandam Oost helpt hierbij. Met extra coaches en jobhunters helpen we jongvolwassenen in kwetsbare situaties als zij van school naar werk gaan. Werkom speelt een belangrijke rol bij het vinden van werk

voor langere tijd en inclusief werkgeverschap. We hebben werkzoekenden geholpen met extra taalles. Voor nieuwkomers bieden we begeleiding bij inburgering en participatie.

Het afgelopen jaar hebben we ons gericht op het voorkomen van armoede en schulden. Meer dan 1.000 leerlingen volgden lessen van Moneystart. Maandelijks kwamen er gemiddeld 861 signalen van achterstanden in betalingen binnen. We kregen deze signalen van verhuurders, nutsbedrijven en zorgverzekeraars. Hiermee gingen we samen met sociale wijkteams aan de slag. De ZaansePas is uitgebreid met meer lokale en landelijke partners. We blijven in gesprek met bewindvoerders om te kijken waar het beter kan. Ook blijven we werken aan langdurige begeleiding en nazorg voor schulddienstverleningstrajecten.

Programma 1 Kansengelijkheid

Product 1.1 Onderwijs

Product 1.2 Actief burgerschap

Product 1.3 Werk, participatie en inburgering

Product 1.4 Armoede- en schuldenaanpak

Toelichting op product

Onderwijs is bij uitstek een middel om kansengelijkheid te bevorderen. Elk kind heeft recht op goed en passend onderwijs, zodat ieder kind zich kan ontwikkelen. Dat is in de praktijk nog geen vanzelfsprekendheid. Het tekort aan vakbekwame leerkrachten en medewerkers in de kinderopvang heeft veel impact, vooral in de kwetsbare wijken, en vergroot de werkdruk voor die professionals die elke dag in deze wijken werken.

Het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is een belangrijk instrument om kansengelijkheid bij kinderen tot 12 jaar tegen te gaan. Gemeenten hebben de wettelijke verantwoordelijkheid om alle jonge kinderen met een risico op een (taal)achterstand voorschool te bieden. We zetten de rijksmiddelen in waar die het hardst nodig zijn. We maken onderscheid tussen wijken waar veel kinderen te maken hebben met risico op onderwijsachterstand, de zogenaamde 'A-locaties', en locaties waar dat aandeel kinderen minder groot is (B-locaties) of vrijwel afwezig (C-locaties).

Aandacht voor een goede taalontwikkeling bij (jonge) kinderen is een blijvend speerpunt. Ouders zijn daarbij onmisbaar. Het is belangrijk dat ouders en professionals weten hoe zij kunnen handelen en samenwerken. Met de OAB-middelen investeren we zowel in het hele jonge kind (-9 maanden tot 2,5 jaar), als in de voorschoolse educatie op de peuterspeellocaties (2,5 - 4 jaar) en de vroegschoolse educatie in het basisonderwijs. Op de A-locaties zorgen brugfunctionarissen voor een stevige samenwerking tussen ouders en school. In Zaanstad-Oost investeren we in een verlenging van de basisschooldag door extra lesaanbod om de vensters op de wereld van kinderen te vergroten. De specifieke rijksuitkering (SPUK) Kansrijke Wijken, maakt extra investeren in het jonge kind en uitbreiden van de verlengde basisschooldag in ieder

geval tot 2026 mogelijk. Komend jaar willen we de verlengde leertijd ook inhoudelijk verder ontwikkelen.

Het tijdelijke Nationaal Programma Onderwijsmiddelen (NPO) is bedoeld om de door corona opgelopen achterstanden in te lopen. We zetten in op interventies die aanvullend zijn op de keuzes van de onderwijssector zelf én op andere rijksmiddelen voor jeugd in verband met corona. Dit loopt af in midden 2025. Prioriteit ligt op het vergroten van kansengelijkheid en op het versterken van de veerkracht van jongeren.

Het lerarentekort is een probleem in heel Zaanstad en daarbuiten. Aantrekkelijke schoolgebouwen, ruimte om te focussen op onderwijs en beschikbare woningen in de buurt zijn factoren die het lerarenvak aantrekkelijker maken. Samen met de schoolbesturen verkennen we hoe we het tekort het hoofd kunnen bieden, ieder vanuit eigen rol en verantwoordelijkheden.

Onze leerlingen verdienen aantrekkelijke, duurzame en veilige schoolgebouwen met groene schoolpleinen. Er is een begin gemaakt met de projecten om onderwijsgebouwen te vervangen en daar waar noodzakelijk uit te breiden. Daarbij gaan wij in kwetsbare wijken, zoals Zaanstad Oost, een stapje verder. We gebruiken de mogelijkheid om een schoolgebouw eerder te vernieuwen als dit de kansengelijkheid in een wijk sterk bevordert. Doelstelling is dat 86% van alle onderwijsgebouwen in 2040 energieneutraal is. Deze ambitie is vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan voor het Primair en het Voortgezet Onderwijs.

Al deze plannen en keuzes maken we samen met onderwijsbesturen en kinderopvangorganisaties en stellen we in de gezamenlijke Onderwijsagenda vast.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Het percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan voorschoolse educatie en reguliere opvang	76,6%	79,2%	78,7%	83,6%	85%	90%	VVE-monitor

Indicatoren							
Het percentage kinderen dat bij de eindtoets het streefniveau voor taal haalt (2F)	54%	57%	59%	nb	58%	60%	Onderwijs in Cijfers Zaanstreek / DUO
Aantal doelgroep leerlingen dat we bereiken met naschoolse activiteiten	VL: 1661 + OSC: 4110	VL: 1705 + OSC: 4100	VL: 1705 + OSC: 4125	VL: 1705 + OSC: 4100	VL: 1705 + OSC: 4100	VL: 1661 + OSC: 4110	Onderwijs, DUO en monitor door coördinator Impuls OSC

Toelichting indicatoren

Het percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan voorschoolse educatie en reguliere opvang

Het aantal kinderen dat deelneemt aan voorschoolse educatie en reguliere opvang is met bijna 5% gestegen. De afgelopen jaren heeft de gemeente Zaanstad gewerkt aan het uitleggen waarom voor- en vroegschoolse educatie belangrijk is voor kinderen. Het bereikpercentage is daarvoor gestegen. Er is in 2024 ingezet op:

- Herzien van het toeleidingsschema.
- De verbetering van het informatiepakket voor ouders om hen beter te informeren en enthousiasmeren.
- Een flinke investering in, en uitbreiding van, de Zaanse aanpak binnen de pijler Jeugd van het Pact Zaanstad Oost: een samenhangend geheel aan interventies vanaf de jongste kinderjaren, dat ouders moet leiden naar voor- en vroegschoolse educatie.
- Start nieuwe voorschool in ISB de Horizon. Deze aanbieder is populair en bereikt een grote doelgroep ouders in Zaanstad Oost.

Terugblik op speerpunten 2024

Een goede start met taal

De samenwerking met de GGD en de kinderopvang zorgt ervoor dat meer kinderen een goede start op de basisschool krijgen. Zo maken meer kinderen gebruik van voor- en vroegschoolse educatie en komen we door betere informatievoorziening meer in contact met ouders en kinderen. Dat leidde tot meer ouderbetrokkenheid. De uitbreiding van deze Zaanse aanpak in het Pact-gebied helpt daar ook bij. Immers, alleen samen met ouders kunnen we kinderen in Zaanstad een goede start geven, zodat zij met plezier kunnen leren.

Meer brugfunctionarissen

Het aantal brugfunctionarissen is gegroeid. Brugfunctionarissen hebben een belangrijke rol, omdat zij verbinding maken tussen het gezin thuis en het kind op school. In 2024 hebben we gewerkt aan het aansluiten van de voorschool naar de vroegschool. Dit deden we door de samenwerking tussen de voorschool en de basisschool te verbeteren.

Passend onderwijs

In 2024 zijn we hiervoor verschillende initiatieven begonnen. Zoals het voorkomen dat kinderen niet naar school gaan of niet doorstromen naar regulier onderwijs.

Leerplicht

Elke school heeft één of twee vaste leerplichtambtenaren. Het aantal hangt af van de grootte van de school en of de school te maken heeft met problemen. In 2024 waren leerplichtambtenaren aanwezig bij multidisciplinaire overleggen van een aantal scholen. Op die manier kunnen zij al vroeg meedenken over hoe uitval van leerlingen te voorkomen.

Aantrekkelijke onderwijsgebouwen op de goede plek

Voor de scholen De Gouw, De Kernschool, De Windroos, Kleurenpracht, De Horizon en de Vrije School hebben wij keuzes gemaakt voor de locaties. Belangrijk hierin is dat we een stapje verder gaan als een school in een kwetsbare wijk staat. We kijken of het mogelijk is om een school eerder dan gepland te vernieuwen. Of dat het mogelijk is om voorzieningen aan de school toe te voegen. Dit helpt de kansengelijkheid in een wijk te verbeteren.

Voor de verbouwing van de Herman Gorter, aan de D. Doniastraat, krijgen we een Rijkssubsidie. Een deel van de subsidie gebruiken we om het bewegingsonderwijs voor deze school te verbeteren. Het gaat om de DuMaVa-subsidie van de Rijksoverheid. Ook voor In 't Veld hebben we een DuMaVa-subsidie gekregen.

In 2024 is één schoolgebouw vernieuwd. Dat is Elif Zaanstad aan de Jachtenlaan.

Programma 1 Kansengelijkheid

Product 1.1 Onderwijs

Product 1.2 Actief burgerschap

Product 1.3 Werk, participatie en inburgering

Product 1.4 Armoede- en schuldenaangepak

Toelichting op product

We willen het vertrouwen in de overheid en de lokale politiek herstellen. We zetten in op democratische vernieuwing. Dit doen we door meer ruimte te creëren voor het gesprek met inwoners, organisaties en ondernemers. We benutten de kennis en vaardigheden van onze inwoners én faciliteren en stimuleren maatschappelijke initiatieven.

Veel Zaankanters zijn actief betrokken bij de samenleving in de vorm van meedenken, meedoen en bijdragen aan hun omgeving. In de Zaanse samenleving is ruimte voor maatschappelijke initiatieven en herdenken en vieren van diversiteit, in verbinding met elkaar en met de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn. De gemeente wil aansluiten bij wat er al is, dit daar waar nodig faciliteren, verbinden en stimuleren.

Het initiatievenplatform voorjeweijkie.nl en de subsidies voor maatschappelijk initiatief dragen bij aan de opgaven in de stad. Er is ruimte voor ontmoeten: Zaanstad erkent het belang van buurthuizen voor ontmoetingen in de stad en de dorpen. De gemeente ondersteunt deze ontmoetingsplekken richting een duurzaam toekomstperspectief. De gemeente zet in op coalities in de wijk en de stad en dorpen en het gezamenlijk werken aan de opgaven van de wijk en de stad en dorpen, waarin de wijk- en themamanagers een coördinerende en faciliterende rol hebben. In partnership staan met de omgeving, aansluiten bij de kracht van

de inwoners zelf en het stimuleren van ontmoeting vormen de voorwaarden voor een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen, op eigen wijze en naar vermogen. Differentiëren naar opgave en gebied is nodig, omdat de kansen van inwoners in gebieden verschillen.

Zaanstad kent een lange traditie als het gaat om emancipatie en inclusie en mee kunnen doen in de samenleving. We investeren steeds in het hernieuwen van de bestaande contacten in stad en dorpen; het versterken van het netwerk met verschillende gemeenschappen en sleutelfiguren; het vroegtijdig ophalen van signalen van netwerken en wijken en intern beleggen. We faciliteren gesprekken en brengen verschillende partijen bijeen op diverse thema's. We blijven met respect voor elkaar de dialoog voeren over maatschappelijke onderwerpen zoals discriminatie, integratie en slavernijverleden. En zorgen ervoor dat we elkaar niet uitsluiten.

Toelichting indicatoren

% Bezoek en behoefte aan buurthuis

Het bezoek aan buurthuizen is 2% hoger dan begroot. Dit is ook wat de buurthuizen herkennen. Landelijk daalt het aantal actieve vrijwilligers. Dit zien we ook in Zaanstad. Voor de komende jaren vraagt dit aandacht én investering in actief burgerschap en vooral het betrekken van jongeren.

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Bezoek en behoefte aan buurthuis (ja, enkele keer + ja, geregeld)	15%	19%	19%	21%	19%	18>20%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt actief te zijn als vrijwilliger	30%	29%	28%	28%	31%	35%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt afgelopen jaar actief te zijn geweest om zijn buurt te verbeteren	29%	29%	33%	31%	31%	33%	Zaanpeiling

Terugblik op speerpunten 2024

Steunen en stimuleren van vrijwilligers en maatschappelijk initiatief

Het initiatievenplatform Voorjewijkie en de subsidieregeling zijn verbeterd. Dat heeft gezorgd voor meer bekendheid. De benutting van de subsidies voor beide onderdelen (de initiatievensubsidie en de matchfunding (subsidie van de gemeente in combinatie met crowdfunding)) is gestegen. Daarmee zijn er meer lokale initiatieven gesteund die meehelpen aan onze gemeenschappen.

De subsidies die er zijn, gebruiken we voor alle wijken. Op die manier heeft iedereen in Zaanstad daar voordeel van. Voor verschillende initiatieven gebruiken vrijwilligers en inwoners de gespreksmethodiek 'kompas voor initiatief'. Zij vinden de methode prettig. Inwoners die op een verschillende manier naar iets kijken, kunnen met de methode een open gesprek met elkaar voeren. Dat zorgt voor begrip en duidelijkheid of een initiatief mogelijk is.

Ondersteunen van buurthuizen als plekken voor ontmoeting en activiteit

In 2024 heeft Zaanstad geholpen met het verduurzamen van een aantal buurthuizen. Om buurthuizen te helpen, konden zij ook een cursus fondsenwerving volgen.

Inclusieve gemeente

In 2024 hebben we het contact met verschillende groepen inwoners en belangenorganisaties verder uitgebreid. Er zijn nieuwe klankbordgroepen, in samenwerking met de politie is de bondgenotenmethodiek (een methodiek die de gemeente in staat stelt om beter in verbinding te staan met diverse gemeenschappen) begonnen en er waren verschillende dialoogsessies. Het college en ambtenaren hebben met Zaankanters gesproken over (de)polarisatie en verbinding. Hiermee zetten we de eerste stappen om aan de slag te gaan. In 2024 is het Ketikoti monument bekendgemaakt.

In 2024 hebben we wederom regelmatig gesprekken gevoerd met de regenbooggemeenschap in Zaanstad. Samen doen we veel voor de gemeenschap. Een belangrijk aandachtspunt is hoe we de veiligheid voor lhbtqia+ leerlingen vergroten. De voorbereidingen voor Roze Zaterdag 2025 zijn in 2024, samen met gemeente en de (regenboog) gemeenschap, opgepakt. In mei 2024 ondertekende burgemeester Hamming de intersekse verklaring.

Opvang en begeleiding vluchtelingen

In 2024 bleef de opvang van verschillende groepen vluchtelingen een grote taak. Zaanstad stelde verschillende plekken beschikbaar voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. De opvangplekken zijn de woonunits in Assendelft, het oude basisschoolgebouw Et Buut, een woning in Wormerveer, oud kantoorgebouw Saendenborch en opvang bij gastgezinnen. Eind 2024 vingen we in totaal 767 Oekraïense vluchtelingen op. Bijna 70% van de vluchtelingen heeft betaald werk. Voor taalaanbod kunnen zij terecht bij Sagénn, de bibliotheek en Taalcafé De Sluis.

Sinds eind november 2024 is de Gerrit Bolkade in gebruik voor de opvang van 1.000 asielzoekers. Ook is sinds eind november de COA-opvanglocatie in de Achtersluispolder verlengd. Beide opvangplekken mogen vijf jaar worden gebruikt, met een mogelijke verlenging van twee jaar. Hiermee komt het totaal aantal opvangplekken in Zaanstad op 1.550. Eind 2024 verbleven er 1.186 asielzoekers en nog niet gehuisveste statushouders in de COA-opvang. De andere 375 plekken worden gevuld zodra de stroomvoorziening aan de Gerrit Bolkade op orde is.

Taalcafé De Sluis verzorgt het aanbod van taalles. Zij werken met veel vrijwilligers. Op de Gerrit Bolkade is een Meedoenbalie. Hier kunnen asielzoekers informatie krijgen over vrijwilligerswerk en betaald werk. Eind 2024 startte de voorbereidingen van een proef met het UWV en COA. Met de proef willen we bekijken wat er nodig is om asielzoekers te helpen bij het vinden van werk.

Programma 1 Kansengelijkheid

Product 1.1 Onderwijs

Product 1.2 Actief burgerschap

Product 1.3 Werk, participatie en inburgering

Product 1.4 Armoede- en schuldenaanpak

Toelichting op product

Werk speelt een belangrijke rol in het leven van de meeste mensen en is belangrijk voor de maatschappij als geheel. Als we in Zaanstad kansengelijkheid willen bevorderen, is het goed dat iedereen mee kan doen naar vermogen. Als betaald werk (nog) te hoog gegrepen is, vinden we andere manieren waarop inwoners zich betekenisvol kunnen inzetten. De huidige krapte op de arbeidsmarkt treft steeds meer sectoren. In samenwerking met bedrijven, ondernemers en maatschappelijke partners willen we nieuwe kansen benutten om mensen aan het werk te helpen.

De arbeidsmarkt is onderhevig aan grote veranderingen. De aard van werk verandert door technologisering en grote maatschappelijke opgaven zoals verduurzaming en de woningbouw. Maar ook de flexibilisering van de arbeidsmarkt en vergrijzing van de beroepsbevolking leiden tot veranderingen in vraag en aanbod van arbeid. Een leven lang ontwikkelen is het credo: voor iedereen – werkgevers en inwoner – is het in toenemende mate belangrijk om zich te oriënteren op de persoonlijke kansen op werk op de middellange termijn. In 2025 zijn er meerdere wetswijzigingen die de verantwoordelijkheden van de gemeente raken: de

wet school naar werk, de herziening van de Participatiewet en de hervorming van de arbeidsmarktdienstverlening. De overkoepelde doelstellingen van deze veranderingen is om meer mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt gericht te ondersteunen en meer maatwerk te kunnen bieden.

De gemeente ondersteunt ook nieuwkomers met een inburgeringsplicht en bij het vinden van plek op arbeidsmarkt. In de aanpak staat centraal dat mensen zo snel mogelijk werken aan taalbeheersing en stappen zetten om volwaardig mee te doen in de samenleving via werk en participatie.

Toelichting indicatoren

% Inburgeringsplichtigen dat binnen 10 weken na huisvesting in Zaanstad een definitief persoonlijk inburgeringsplan heeft

Door prioritering en sturing op de uitvoering is t.o.v. eerdere jaren een stijgende lijn te zien. Bijna een verdubbeling in het aantal inburgeringsplannen dat binnen 10 weken na huisvesting in Zaanstad is opgesteld.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Bijstandsgerechtigden met een plan van aanpak	62%	67%	66%	69%	66%	70%	Gemeentelijke registratie
% Inburgeringsplichtigen dat binnen 10 weken na huisvesting in Zaanstad een definitief persoonlijk inburgeringsplan heeft	nb	nb	27%	47,7%	50%	70%	Gemeentelijke registratie

Terugblik op speerpunten 2024

Passende aanpak voor jongvolwassenen

Samen met onderwijspartners en werkgevers werken we aan een goede overgang tussen school en werk. Dit doen we speciaal voor jongvolwassenen die het moeilijk hebben. Deze jongeren helpen we via het Jongerenloket. In 2024 startte

ook de aanpak jeugdwerkloosheid. Deze aanpak moet de kans kleiner maken dat jongeren na school niet aan het werk komen. Dit doen we door extra inzet van doorstroomcoaches, jobcoaches en jobhunters op een aantal scholen.

Intensieve aanpak Participatiewet

De nieuwe aanpassingen in de Participatiewet geven meer ruimte voor meer maatwerk. Dit stimuleert mensen om binnen hun mogelijkheden mee te doen op de arbeidsmarkt. In de Participatiewet is ook de re-integratieverordening in regionaal verband veranderd.

Doorontwikkeling Werkom

Werkom heeft een belangrijke rol bij het verbeteren van duurzame arbeidsparticipatie en inclusief werkgeverschap. Werkom is bezig met het verbeteren van haar interne bedrijfsprocessen. Ook werkt Werkom aan een productgerichte berekening van de kostenbegroting voor 2025. Het begeleiden van inwoners met complexe ondersteuningsbehoeften vraagt meer tijd en maatwerk. Werkom zal inzetten op het vergroten van kennis en expertise van de begeleiders en het versterken van de samenwerking met aanbieders van gespecialiseerde hulp en/of ondersteuning.

Volwassenonderwijs en laaggeletterdheid: een sterkere aanpak voor werken aan basisvaardigheden op de werkvloer

In 2024 zijn verschillende acties uitgevoerd om mensen die moeite hebben met lezen en schrijven te helpen. Dit noemen we laaggeletterdheid. Ook waren er acties om laaggeletterdheid eerder en beter op te merken. Zo zijn er meer taallessen van Sagènn, is er een extra taalcafé geopend en werken we meer samen met Werkom. Op die manier kunnen we taallessen meer passend maken.

Inburgering: samenhang aanpak nieuwkomers

Nieuwkomers helpen we om zo snel mogelijk hun weg te vinden in Zaanstad. Dit doen we door inburgering. In 2024 was de gemeente Zaanstad voor het derde jaar op rij regievoerder op het inburgeringstraject sinds de invoering van de wet in 2022.

Programma 1 Kansengelijkheid

Product 1.1 Onderwijs

Product 1.2 Actief burgerschap

Product 1.3 Werk, participatie en inburgering

Product 1.4 Armoede- en schuldenaanpak

Toelichting op product

Armoede en schulden zijn twee van de meest bepalende factoren voor gelijke kansen voor kinderen, jongeren, volwassenen, wijken en buurten. We zien in sommige wijken en buurten, een grote concentratie van gezinnen die in armoede leven. Kinderen in armoede kunnen zonder ondersteuning vanuit de gemeente vaak niet meedoen met sport, cultuur en activiteiten. Ze ervaren vaak een achterstand op school, ontwikkelen zich minder goed en ondervinden vaker gezondheidsproblemen. En als je als kind al niet goed mee kunt komen in de maatschappij, dan lukt je dat later als volwassene vaak ook niet. Met alle gevolgen en maatschappelijke kosten van dien.

Inwoners ervaren stress als gevolg van armoede en schulden en zijn mede daardoor minder goed in staat om beslissingen te nemen op lange termijn. Armoede is zowel een veroorzaker als een gevolg van problemen op andere leefgebieden van een inwoner en vraagt daarom om een integrale en op preventie gerichte aanpak.

Er zijn huishoudens in Zaanstad die moeite hebben om rond te komen. De druk van de vaste lasten en huishoudelijke uitgaven is dusdanig groot dat niet alleen lage inkomens, maar ook steeds meer huishoudens met een hoger inkomen iedere maand structureel geld tekortkomen.

We richten ons steeds meer op het vroegtijdig en gericht signaleren van problemen en het aanbieden van hulp. Onder meer door de inzet van vroeg signalering van schulden en budgetondersteuning. Ook nemen we stevige maatregelen om de hoge inflatie en de stijgende energieprijzen te compenseren. We trekken daarbij samen op met de maatregelen die het Rijk neemt en met lopende initiatieven die versnelt de woningen in Zaanstad verduurzamen.

Er zit een groot verschil tussen wijken en buurten als het om armoede gaat. Verschil maken tussen wijken vergroot het effect dat we bereiken. We versterken ons netwerk met maatschappelijke partners die zich richten op de bestrijding van armoede. Wie schulden heeft, kan rekenen op ondersteuning bij het oplossen hiervan met een stress-sensitieve aanpak; zo ontstaat rust om te werken aan de toekomst. Er is nazorg voor wie dat nodig heeft.

Inwoners met een inkomen op of onder het sociaal minimum (110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm) kunnen gebruikmaken van financiële regelingen om het inkomen aan te vullen. Voor het gratis verstrekken van de ZaansePas en Meedoen Zaanstad is het sociaal minimum gesteld op 120%.

Toelichting indicatoren

Percentage minder minimahuishoudens

Het CBS heeft de resultaten van 2024 nog niet gepubliceerd. We streven ernaar dat het percentage huishoudens in Zaanstad dat op minimumniveau leeft (inkomen tot 110% sociaal minimum) daalt tot liefst onder, of tenminste gelijk aan het landelijk gemiddelde in datzelfde jaar. Bij deze indicator gaan wij uit van het percentage huishoudens met een inkomen tot 110% van het voor dat huishouden geldende sociaal minimum.

Percentage minder kinderen in armoede

Het CBS heeft de resultaten van 2024 nog niet gepubliceerd. Het kabinet had zich in haar coalitieakkoord 2021-2025 ten doel gesteld om het aantal kinderen dat opgroeit in armoede te halveren (ten opzichte van 2015). Wij omarmden het streven om dat doel ook in Zaanstad te

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Minder minimahuishoudens %	10,1%	10,0%	10,0%	nb	10,5%	nb	CBS
Minder kinderen in armoede %	9,6%	8,4%	8,7%	nb	9,6%	5,2%	CBS

behalen, maar denken dat dit gezien ontwikkelingen rond onder meer energiearmoede en de algehele inflatie niet haalbaar is. We streven ernaar het percentage te laten dalen tot onder, of tenminste gelijk te houden aan, het landelijk gemiddelde. De indicator betreft het percentage kinderen dat opgroeit in een huishouden met een inkomen tot 110% van het voor dat huishouden geldende sociaal minimum.

Terugblik op speerpunten 2024

We blijven aandacht houden voor het voorkomen van armoede en schulden

De in het coalitieakkoord afgesproken herijking van het Bij de aanpak van armoede- en schulden blijft het voorkomen van problemen belangrijk. Zo heeft Moneystart 1.245 leerlingen lesgegeven over geld. Maandelijks kwamen gemiddeld 861 signalen van achterstanden in betalingen binnen via de vroegsignalering*. We kregen deze signalen van verhuurders, nutsbedrijven en zorgverzekeraars. We spraken met de sociale wijkteams over hoe we nog beter mensen met geldzorgen kunnen helpen. Ook maakten we met Zaanse woningcorporaties afspraken over geldzorgen en schulden. Deze afspraken zijn in uitvoering. (*Peildatum 1 oktober 2024)

ZaansePas voor alle Zaankanters

In 2024 was het aantal acties van de ZaansePas groter. Ook is het aantal partners (winkeliers en organisaties) dat verbonden is aan de Pas gegroeid. Het aantal lokale partners is gegroeid van 37 (eind 2023) naar 100 (eind 2024). Het aantal landelijke partners is gegroeid van 74 (eind 2023) naar

117 (eind 2024). Kinderen doen nu via de Meedoen regeling op de ZaansePas mee aan sport- en cultuuractiviteiten. Ook zijn de eerste regelingen van de gemeente op de Pas gezet (kleding- en schoenreparatie) en/of voorbereid (witgoedregeling). Een 'Zaanse tientje' is vier keer uitgevoerd rond speciale dagen om het gebruik toe te laten nemen.

Bewindvoering

In 2019 sloot Zaanstad een convenant met de bewindvoerders in haar gemeente. Daarmee zijn we één van de eerste gemeenten in Nederland die dat doet. Het voornemen was om in 2024 samen met de bewindvoerders te onderzoeken of het convenant nog voldoende aansluit. Dit is helaas nog niet gelukt door capaciteitsgebrek. Dit project loopt door in 2025.

Verkorten van periode aflossen van schulden

Het verkorten van de aflosperiode in schulddienstverlening heeft nog niet het effect gehad waar we op hoopten. Wel geven onze schulddienstverleners aan dat de verkorte periode zorgt dat inwoners eerder uit beeld kunnen raken. Daarom zijn we begonnen met de methode van Plinkr voor de begeleiding en nazorg. Ook de sociale wijkteams hebben extra aandacht voor persoonlijke begeleiding en nazorg om inwoners met schulden te helpen.

Financiën

Financiën		Bedragen x € 1.000	
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten	183.337	178.395	-4.942
Baten	-123.214	-124.180	-966
Toevoegingen reserves	18.712	18.563	-149
Onttrekkingen reserves	-21.323	-15.645	5.678
Saldo	57.511	57.132	-380

Toelichting

Op het programma Kansengelijkheid resteert een positief saldo aan afwijkingen van -€ 0,38 mln. Dit saldo bestaat voor -€ 4,94 mln. uit lagere lasten, -€ 0,97 mln. uit hogere baten, -€ 0,15 mln. aan lagere toevoegingen aan reserves en voor € 5,68 mln. uit lagere onttrekkingen aan reserves. De afwijkingen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)						Bedragen x € 1.000	
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Werkom	-1.382				-1.382		-1.382
2. Inkomen	1.176	133			1.309		1.309
3. Armoede	-724			237	-487		-487
4. Onderwijshuisvesting	-160	-150			-310		-310
5. Wijkbudgetten	-105				-105		-105
6. Lokaal onderwijs beleid	-348	240			-108		-108
7. Apparaatslasten en -baten	55	-69			-14		-14
8. Overige kleine verschillen	-300	109		199	7	-118	-111
Afwijkingen met een saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat							
A. Arbeidsmarktregio	-1.294			1.294	-		-
B: Gedupeerden KOT	1.050	-878			172	-172	-
C. Inburgering	-285	285			-		-
D. Kansrijke Wijk	220	-220			-		-
E. Noodopvang asielzoekers	569	-643			-74	74	-
F. Opvang Ontheemden Oekraïne	-2.560	-103	-149	2.734	-78	78	-
G. Regio Deal	-484	190		1.214	920	-920	-
H. Regionaal Mobiliteits Team	-370	140			-230	230	-
Totaal	-4.942	-966	-149	5.678	-380	-828	-1.208

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Werkom

Het resultaat van Werkom over 2024 was beter dan begroot. De belangrijkste verklaring hiervoor is de hogere netto toegevoegde waarde en lagere kosten door met name minder Zaanse kandidaten in begeleiding. Als effect hiervan krijgt Zaanstad -€ 1,04 mln. terug. Daarnaast konden wij op basis van de jaarrekening van Werkom meer BTW declareren bij de Belastingdienst (-€ 0,34 mln.).

2. Inkomen

Het voordeel op de BUIG is kleiner dan wij hadden verwacht. De lasten voor bijstand zijn hoger dan wij verwachtten bij de Narap. Sinds juni 2024 betalen wij het vakantie-geld niet meer in één keer uit. Wij betalen dit gespreid uit over de betalingen per maand (€ 1,00 mln.). Daarnaast heeft het Rijk de loonheffing over de bijstandsuitkering verhoogd en zien wij een reeks kleinere afwijkingen (€ 0,54 mln.).

Wij hebben het overzicht van inwoners met een schuld bij de gemeente bijgewerkt. Het blijkt dat minder inwoners een

schuld bij de gemeente hebben. Hiermee lopen wij een kleiner risico als inwoners hun schulden niet kunnen afbetalen. We hoeven daarom minder geld in kas te houden om dit risico af te dekken. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,36 mln.).

Wij hebben minder bijstand teruggevorderd dan wij bij de Narap hadden voorzien. Dit komt door maatwerk bij afbetaling bij de cliënten (€ 0,13 mln.).

3. Armoede

Wij hebben de uitvoering van de armoede- en schuldenaanpak voorbereid in 2024. De daadwerkelijke uitvoering, en daarmee de besteding van de budgetten, schuift door naar 2025 (-€ 0,29 mln.). Wij onttrekken daarom ook geen middelen aan de reserve schulden en armoede (€ 0,24 mln.). Wij doen bij de voorjaarsnota een voorstel tot resultaatbestemming om het verschil van € 0,20 mln. weer toe te voegen aan de armoede- en schuldenaanpak.

Inwoners hebben minder gebruik gemaakt van schuld-hulpverlening dan verwacht (130 in plaats van 152). De Kredietbank heeft bij lopende dossiers de oude, lagere tarieven toegepast. Door de overgang van Meedoën naar de Zaanse Pas hebben wij éénmalig per saldo minder kosten

gemaakt. Wij konden de methode Get a Grip niet uitvoeren in 2024 door gebrek aan capaciteit en personeelsswisseling (-€ 0,45 mln.). Wij hebben de methode wel kunnen voorbereden in 2024, ten behoeve van uitvoering in 2025.

4. Onderwijshuisvesting

Wij hebben minder ambtelijke capaciteit kunnen inzetten als gevolg van ziekte en vacatures (-€ 0,16 mln.). Daarnaast hebben wij hogere baten uit tijdelijke huisvesting en verhuur van leegstaande gebouwen (-€ 0,15 mln.).

5. Wijkbudgetten

Wij zien een groeiend gebruik ten opzichte van vorig jaar van de subsidies matchfunding en initiatieven subsidie. Toch hebben wij dit jaar minder aanvragen ontvangen dan verwacht (-€ 0,04 mln.) en hebben wij minder kosten gemaakt voor de overige wijkbudgetten (-€ 0,07 mln.).

6. Lokaal onderwijsbeleid

Op onderwijsachterstanden is er sprake van lagere lasten (-€ 0,20 mln.) door lagere vaststelling van een subsidie en het doorschuiven naar 2025 van de pilots peuterplusgroepen en een onderzoek voorschoolkeuze. Daarnaast zijn de geraamde kosten voor capaciteit voor Nationaal Programma Onderwijs (NPO) alternatief gedekt (-€ 0,06 mln.). Hierdoor hebben wij minder beroep gedaan op de specifieke uitkeringen OAB en NPO. Dit leidt tot lagere baten (€ 0,24 mln.).

Tenslotte is er sprake van een aantal kleinere afwijkingen (-€ 0,11 mln.).

7. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo hoger dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

8. Overige kleine verschillen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (-€ 0,30 mln.), de baten (€ 0,11 mln.) en de onttrekkingen aan de reserves (€ 0,20 mln.) verklaren wij door overige diverse kleine afwijkingen binnen deze opgave.

Afwijkingen met saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat

A. Arbeidsmarktregio

Zaanstad beheert als centrumgemeente de middelen die het Rijk ter beschikking stelt aan arbeidsmarktregio's. De arbeidsmarktregio geeft met deze middelen invulling aan regionale uitdagingen op de arbeidsmarkt. Dit gebeurt in samenwerking met andere publieke en private partijen. Voor 2024 heeft de arbeidsmarktregio een regionale doe-agenda gemaakt, waarin het ambities had opgenomen. Daaruit bleek een deel van de plannen minder geld te kosten dan verwacht. Een flink deel krijgt alsnog vorm in 2025 onder aangescherpte voorwaarden. Tegelijkertijd heeft de

door het Ministerie van SZW ingezette verandering in de infrastructuur van de regionale arbeidsmarkt de nodige tijd en capaciteit gekost. De lasten van arbeidsmarktregio zijn hierdoor lager (-€ 1,29 mln.) dan begroot. Het budgettair effect is neutraal, omdat de arbeidsmarktregio extra kosten uit de reserve arbeidsmarktregio. De onttrekking aan deze reserve is lager (€ 1,29 mln.).

B. Gedupeerden Kinderopvangtoeslag affaire

Wij hebben meer verstrekkingen gedaan aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire. Wij hebben de inzet van de sociaal wijkteams over de periode 2021-2024 afgerekend (€ 0,89 mln.). Hier tegenover staan hogere baten (-€ 0,89 mln.), omdat wij de kosten voor hulp aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslag affaire in rekening brengen bij het Rijk.

C. Inburgering

Door capaciteitsproblemen bij de onderwijsinstellingen konden wij minder inburgeraars naar school sturen. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,29 mln.). Hier tegenover staan ook lagere baten van het Rijk (€ 0,29 mln.).

D. Kansrijke Wijk

Wij hebben meer uitgevoerd dan wij hadden voorzien bij de Narap. Dit leidt tot hogere lasten (€ 0,22 mln.). Daar tegenover staan hogere baten uit de subsidie Kansrijke Wijk (-€ 0,22 mln.). Dat is in overeenstemming met het uitvoeringsplan Pact Zaanstad Oost.

E. Noodopvang asielzoekers

Wij hebben in 2024 de locatie Gerrit Bolkade opgeleverd. De lasten waren hoger, omdat wij meer werkzaamheden in opdracht van het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) hebben uitgevoerd. Daarnaast bleek dat wij de BTW niet konden declareren bij de Belastingdienst (€ 0,58 mln.). Tegenover de hogere lasten staan ook hogere baten uit een bijdrage van het COA (-€ 0,58 mln.).

F. Opvang Ontheemden Oekraïne

De lasten voor huisvesting en begeleiding van Oekraïners zijn lager. Dit komt door lagere begeleidingskosten op de locaties. De lasten voor de verbouwing van Saendenborch waren ook lager. Daarnaast konden wij risico's kleiner maken, waardoor wij geen onvoorziene kosten hadden (-€ 2,56 mln.).

Wij ontvingen meer baten van het Rijk (-€ 0,11 mln.). We kregen een extra bijdrage voor leefgeld. Het aantal bedden was wel lager dan begroot. Daarnaast waren de kosten van de verbouwing van Saendenborch lager.

Wij hebben de storting in de reserve opvang ontheemden Oekraïne verlaagd. Wij hebben minder geld van het Rijk ontvangen omdat het aantal bedden minder was dan begroot (-€ 0,15 mln.).

De rest van de kosten betalen wij uit de reserve Opvang Ontheemden Oekraïne (€ 2,73 mln.).

G. Regio Deal

Een aantal projecten hebben wij doorgeschoven naar 2025. Het gaat over de aanstelling van sleutelfiguren en vergroten van kansen voor de jeugd. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,48 mln.). Hierdoor krijgen wij ook lagere baten uit de SPUK RegioDeal (€ 0,19 mln.). Wij onttrekken ook minder geld aan de reserve RegioDeal. De geplande projecten schuiven wij door naar 2025. Het gaat daarbij om vergroten van kansen voor de jeugd, NoorderIJ Plas, groenprogramma en intensiveringsslag in de wijk (€ 1,21 mln.), welke op de programma's Verstedelijking en Gezondheid zijn verantwoord.

H. Regionaal Mobiliteits Team

Het Rijk betaalt de personele inzet van het Regionaal Mobiliteits Team (RMT) via de gemeente Zaanstad. De werkelijke inzet in 2024 bleek kleiner dan wat het RMT eind 2023 in de aanvraag aan het Rijk had begroot. Dit heeft geleid tot

lagere lasten (-€ 0,14 mln.). Hier tegenover staan ook lagere baten van het Rijk (€ 0,14 mln.).

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Participatiebedrijf Zaanstad Purmerend (Werkom)

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling en andere enquêtes					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Aantal huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum (tenminste 1 jaar)	6.900	6.800	nb	nb	Zaanpeiling/CBS
Aantal huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum (tenminste 4 jaar)	3.900	3.800	nb	nb	Zaanpeiling/CBS

Toelichting

De cijfers voor 2023 en 2024 zijn nog niet gepubliceerd door het CBS.

Kerncijfers					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Het percentage kinderen dat wordt ondergeadviseerd aan eind van het primair onderwijs	38%	nb	nb	niet meer beschikbaar	DUO
Het aantal kinderen dat gebruikt maakt van leerlingenvervoer**	661	605	582	nb	Gemeentelijke registratie
Aantal integraal kindcentra*	7	7	7	7	IHP PO 2021-2035
Aantal duurzame schoolgebouwen (obv Beng-norm)***	0	2	2	2	Gemeentelijke registratie
Aantal signalen van betalingsachterstanden dat is aangeleverd door onze vaste lasten partners	4.808	8.594	9.750	nb	Vroegsignalerings-dashboard Divosa
% Parttime werkende bijstandsgerechtigde t.o.v. het totaal aantal mensen in de bijstand ****	17,2%	15,7%	14,4%	14,2%	OD Uitkeringen en Minima
Aantal bijstandsgerechtigden	4.811	4.122	3.911	3.883	OD Uitkeringen en Minima
Aantal inburgeringsplichtigen (nieuwe Wet inburgering)****	nb	nb	707	952	Gemeentelijke registratie (dashboard in ontwikkeling)
Aantal mensen geplaatst op een betaalde beschutte werkplek	23	49	65	104	Werkom registratie
Aantal mensen geplaatst o.b.v. de 'oude' WSW	267	249	227	212	Werkom registratie

Toelichting

* Aantallen 2021, 2022 en 2023 zijn aangepast. De eerder gepresenteerde aantallen waren niet juist.

** Betreft cijfers per schooljaar (2021 = schooljaar 2021-2022); 2022 = schooljaar 2022-2023; 2023 = schooljaar 2023-2024).

*** Vanaf 2022 zijn de eerste gebouwen opgeleverd. Aantallen 2022 en 2023 zijn aangepast. De eerder gepresenteerde aantallen waren niet juist.

**** Registratie van deze signalen door Divosa is gestart in 2021. In de loop van het jaar zijn meer vaste-lasten-partners signalen gaan aanleveren. Dit heeft bijgedragen aan groei van het aantal geregistreerde signalen. Hierdoor zijn de aantallen van 2022 niet vergelijkbaar met 2021.

***** Hier worden bedoeld inburgeringsplichtigen die na 1 januari 2022 een verblijfsvergunning hebben gekregen.

BBV indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Absoluut verzuim (aantal leerplichtigen niet ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen)	nb	0,8	2,4	nb	waarstaatje gemeente.nl
Relatief verzuim (aantal ingeschreven leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen)	24	28	29	nb	waarstaatje gemeente.nl
% Leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	1,9%	2,7%	2,7%	nb	waarstaatje gemeente.nl
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners	46,4	36,4	34,0	34,0	waarstaatje gemeente.nl
Aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	567,8	590,7	604,4	nb	waarstaatje gemeente.nl
Funciemenging	49,2%	50%	50,8%	nb	waarstaatje gemeente.nl
% Werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	nb	nb	nb	nb	waarstaatje gemeente.nl
Aantal reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	10,4	9,9	8,9	nb	waarstaatje gemeente.nl
% Werkloze jongeren (16-22 jaar)	2%	1%	1%	nb	waarstaatje gemeente.nl

Toelichting

- De website Waarstaatjegemeente.nl was ten tijde van het opstellen van de jaarstukken nog nauwelijks bijgewerkt voor het jaar 2024.
- Re-integratievoorzieningen worden niet betrouwbaar geregistreerd en daardoor doet dit cijfer geen recht aan de werkelijkheid.

Beleidsnota's

- [Maatschappelijke visie Zaanstad](#)
- [Onderwijsagenda 2015-2018 update 2018](#)
- [Onderwijsachterstandenbeleid 2020-2023](#)
- [Verordening leerlingenvervoer 2021](#)
- [Lange termijn plan van aanpak lerarentekort 2020-2022](#)
- [Rapportage het Zaanse IKC](#)
- [Raadsbesluit toekomstvisie op het Zaanse IKC](#)
- [Integraal Huisvestingsplan VO 20](#)
- [Integraal Huisvestingsplan PO \(V\)SO 2020-2035](#)
- [Zaankanters voor elkaar: Visie op vrijwillige inzet](#)

- [VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap](#)
- [Visie op gebruik en ondersteuning buurthuizen](#)
- [Subsidieregeling buurthuizen](#)
- [Evaluatie visie en ondersteuning buurthuizen](#)
- [Uitvoeringsprogramma Vluchtelingen](#)
- [Eindrapportage uitvoeringsprogramma Vluchtelingen](#)
- [Voortzetting vluchtelingenaanpak 2020](#)
- [Voortgang Oekraïne opvang juli 2023](#)
- [Koersbesluit Veranderopgave Inburgering](#)
- [Koersbesluit herijking Werkom](#)
- [Manifest Arbeid en Onderwijs in Noord-Holland](#)
- [Uitvoeringsprogramma Armoede Agenda](#)
- [Beleidskader Schulddienstverlening](#)

2.2 Verstedelijking

De leefbare gemeente

Portefeuillehouders:

Breunesse, Groothuismink, van der Laan, Slegers, Tuijn

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

De komende vier jaar focussen wij ons op een kwalitatieve uitvoering van de woningbouw die tot stand komt in samenspraak met onze inwoners. We zetten in op de betaalbaarheid van deze woningen. Bij het toevoegen van nieuwe woningen stellen we de verbetering van de leefbaarheid in de stad centraal. Het doel van de gemeente is groei met kwaliteit. Dankzij de inspanningen van de afgelopen jaren staan er tot 2040 ongeveer 16.000 nieuwe woningen op de planning. Vanwege de druk op de woningmarkt willen we deze ook realiseren. Daarbij houden we vast aan de kaders op het gebied van duurzaam en klimaatadaptief bouwen. We stimuleren slimme mobiliteit. We maken openbare ruimte groener en aantrekkelijker voor wandelen, sporten en ander gezond gedrag. In wijken komen voldoende maatschappelijke voorzieningen die het ontmoeten tussen buurtbewoners bevorderen. We kiezen voor binnenstedelijk verdichten en niet voor stadsuitbreiding in het omringende landelijke gebied. Onze woningvoorraad maken we veilig, duurzaam en toekomstbestendig. Met verstedelijking bouwen we aan de leefbare stad van de toekomst. Daarom zetten we in op groei, die kwaliteit toevoegt aan het wonen, werken en leven in de bestaande stad:

- we versterken de omgevingskwaliteit door het slim benutten van de schaarse ruimte;
- we zorgen voor een passende, betaalbare en toekomstbestendige woningvoorraad;
- we behouden en versterken waar mogelijk de cultuur-historische identiteit en waarden;
- we zorgen voor een (regionaal) bereikbare stad met gezond, schoon (elektrisch) en betaalbaar vervoer;
- we zorgen voor een hoogwaardige en groene openbare ruimte die bijdraagt aan een goed leef- en werkklimaat.

Terugblik en realisatie 2024

We zijn positief over de woningbouwproductie. Zowel qua aantal opleveringen als qua start bouw (1.236 woningen in 2024). Met de woningbouwcorporaties heeft de Gemeente Zaanstad samenwerkingsafspraken gesloten.

In 2024 heeft de organisatie de Omgevingswet succesvol ingevoerd. Er is een nieuw voortraject met intake- en omgevingstafel. En de gemeenteraad heeft de Zaanse Omgevingsvisie vastgesteld.

We hebben de gemeenteraad een paar keer bijgepraat over de Ontwerpaanpak openbare ruimte en het voordeel hiervan bij het opgavegericht ontwerpen. De ontwerpaanpak is nu klaar voor besluitvorming. Deze draagt bij aan een groene openbare ruimte van hoge kwaliteit en aan een goed leef- en werkklimaat.

In het voorjaar van 2024 kon iedereen de concept parkeervisie inzien. En zienswijzen indienen. Daarnaast waren er ook informatieavonden in de buurten. De zienswijzen van bewoners, ontwikkelaars en corporaties hebben we verwerkt in het voorstel. De parkeervisie hebben we in het najaar ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Programma 2 Verstedelijking

Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling

Product 2.2 Openbare ruimte

Product 2.3 Mobiliteit

Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds

Product 2.5 Gebiedsontwikkeling

Product 2.6 Grondzaken en vastgoed

Toelichting op product

Nieuwbouw en wonen

De woningmarkt blijft gespannen en zowel in de huur als de koopmarkt is er onvoldoende aanbod om te voldoen aan de vraag. Vooral mensen met een laag en middeninkomen ondervinden hiervan de gevolgen. In navolging van het coalitieakkoord en de afspraken die in de Woondeal met het Rijk zijn gemaakt zet Zaanstad bij nieuwe woningbouwplannen in op versnelling van de nieuwbouwproductie en een groter betaalbaar aanbod in de vorm van minstens 30% sociale huur en tenminste 30% in het middensegment. Meer sociale huurwoningen zijn ook nodig om verschillende aandachtsgroepen, zoals ouderen en mensen die vanuit een zorginstelling doorstromen, te kunnen huisvesten. Er zijn voldoende plannen in ontwikkeling om aan de afspraken met het Rijk te voldoen. Door de ontwikkelingen op de woning(bouw)markt vraagt het wel extra aandacht om plannen die in ontwikkeling zijn tot uitvoering te krijgen. De gestegen bouwkosten, weifelende beleggers en door de stijgende hypotheekrente aarzelende kopers kunnen leiden tot vertraging. We zullen samen met ontwikkelende partijen (commerciële ontwikkelaars én woningcorporaties) de planontwikkelingen goed monitoren, belemmeringen tijdig signaleren en creatief naar oplossingen zoeken. Flexwonen levert een bijdrage aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen, statushouders, speedzoekers en Zaanse starters op de woningmarkt. We blijven inzetten op het verder 'verharden' en 'vergunningen' van bouwplannen om de bouwproductie te bevorderen. Projecten die in 2024 door start bouw en oplevering een belangrijke bijdrage zullen leveren aan het beschikbaar komen van meer sociale huurwoningen zijn: Zaanse Helden, Bannehoven, Zaankwartier, Slachthuisstraat, Heldin/Stelling, Houthavenkade, Jonker Juffer.

Door slim te programmeren in nieuwbouw, doorstroming in bestaande voorraad te stimuleren en gebruik te maken van nieuwe wettelijke instrumenten (zoals bijvoorbeeld opkoopbescherming) komen voor zoveel mogelijk mensen woningen beschikbaar. De pilot voor 65+ voorrang is in de Huisvestingsverordening opgenomen als definitieve regeling. De voorrang geldt nu vanaf 55+. In stedelijke ontwikkeling gaat het niet alleen om woning-

bouw en het realiseren van zo veel mogelijk woningen. We bouwen toekomstbestendige woningen, buurten en wijken waarbij we aandacht hebben voor energietransitie, circulariteit, klimaatadaptatie, natuurinclusief bouwen, houtbouw, duurzame mobiliteit en gezondheid. Het gaat om kwalitatieve toevoegingen aan de stad binnen de kaders van de Omgevingsvisie.

Bestaande Woningvoorraad

Oudere woningen met een slechte fundering zijn een probleem in Zaanstad. De opgave voor de komende jaren bij funderingsherstel is zo'n 14.500 particuliere woningen en enkele duizenden corporatiewoningen met funderingen die risico lopen op aantasting door een bacterie waardoor vermindering van draagkracht ontstaat. Er is een stadsbreed programma voor de bestaande (particuliere) woningvoorraad. We kijken hoe de woningvoorraad duurzaam en klimaatbestendig verbeterd kan worden om zowel de CO₂ uitstoot te verminderen en daarbij de energierekening betaalbaar te houden. Bij funderingsherstel van woningen verkennen we in sommige gevallen gelijk samen met de eigenaar de mogelijkheden van verduurzaming en woningaanpassingen die helpen om langer zelfstandig thuis te wonen.

De koppeling van duurzaamheid aan de kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad is steeds nadrukkelijker aan de orde, waarbij de keuze tussen renovatie of sloop-nieuwbouw steeds per geval en met oog voor alle invalshoeken (waaronder cultuurhistorie, sociale samenhang en betaalbaarheid) gemaakt wordt. Het samenspel met de woningbouwcorporaties is belangrijk om een succesvolle aanpak van de grond te krijgen.

De middelen uit het Volkshuisvestingsfonds ter verbetering van de woningvoorraad en leefbaarheid zetten we hiervoor in Zaanstad Oost in, waarbij het voor de bestaande woningvoorraad veelal gericht is op de oudere particuliere woningvoorraad in en rondom de Rosmolenbuurt.

Ruimtelijke keten

In de ruimtelijke keten gaat het over het slim benutten van schaarse ruimte - omgevingsvisie, omgevingsplannen, omgevingsvergunningen en de integrale borging van omgevingskwaliteit. De Omgevingswet is ingevoerd op 1 januari 2024.

De Zaanse Omgevingsvisie vormt het nieuwe kader en wordt naar verwachting in 2024 vastgesteld. De impact van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging op vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken krijgt steeds meer vorm.

De Zaanse Omgevingsvisie geeft de hoofdlijnen van het integraal omgevingsbeleid weer richting 2040 en verder. Voortbordurend op de reeds vastgestelde zes strategische opgaven en de ruimtelijke kernkwaliteiten wordt in de Omgevingsvisie een eerste ruimtelijke vertaalslag gemaakt in vijf verschillende gebieden. Ten behoeve van de Omgevingsvisie bouwen we aan een integrale strategie om stappen te zetten richting uitvoering.

Het beleid is leidend voor het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. Een groot deel van de huidige bestemmingsplannen is echter niet actueel, waardoor meer maatwerk nodig is. Op 1 januari 2024 werken we van rechtswege met een tijdelijk omgevingsplan. In dit (tijdelijke) omgevingsplan zijn alle huidige planologische plannen opgenomen. Voor een aantal initiatieven zijn in de tweede helft van 2023 nog bestemmingsplanprocedures opgestart, zodat deze nog onder de Wet ruimtelijke ordening vallen. In het eerste en tweede kwartaal van 2025 bieden we die aan de raad aan voor vaststelling. Ondertussen zijn we gestart met het eerste onderdeel van het Zaanse omgevingsplan voor de woonwijken voor de pilotgebieden Willis en Westzaan. De verwachting is dat in dit overgangsjaar nog veel onduidelijk zal zijn. We werken zowel met oude als met nieuwe wetgeving.

Wettelijk gezien hebben we tot en met 2031 om tot één dekkend Zaanse omgevingsplan te komen. Echter, de inzet is om zo snel mogelijk de basis op orde te krijgen, waardoor de dienstverlening aan de burgers, bedrijven en organisaties sneller verbetert en minder maatwerk bij vergunningen nodig is. Initiatieven kunnen via het vergunningenspoor en/of via het omgevingsplan verlopen. We spannen ons nadrukkelijk in om beide manieren mogelijk te maken.

We hebben geoefend met de omgevingstafels. Daarmee proberen we in een zo vroeg mogelijk stadium initiatieven te begeleiden naar een goede procedure. Voor initiatiefnemers is er een dynamische handleiding om een omgevingsplan te kunnen maken.

Omgevingskwaliteit is onder de Omgevingswet een belangrijk begrip: daarin vallen niet alleen stedenbouw en welstand, maar ook cultuurhistorie en de inrichting van de openbare ruimte. Gebiedsgericht en in een zo vroeg mogelijk stadium sturen we op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Bij gebiedsontwikkeling vervullen de supervisieteams een belangrijke adviserende rol. Rondom advisering bij rijksmonumenten stellen we een Gemeentelijke Adviescommissie (GAC) in. Deze GAC heeft een integrale adviesrol op omgevingskwaliteit.

Versterken en behouden van de cultuurhistorische identiteit (erfgoed)

Het koesteren van het cultuurhistorisch erfgoed is belangrijk. Het vertelt ons waar we vandaan komen en dus wie we zijn, erfgoed verbindt ons en maakt ons trots op waar we wonen en leven. Voor het jongere erfgoed uit de Post 45 periode is bescherming nog minder vanzelfsprekend; de landschappen, steden, wijken, complexen en objecten uit deze periode genieten nog geen bescherming tegen sloop of aantasting. In de transformatieopgaven die onze gemeente ondergaat, is het van groot belang dat we zorgen voor ons erfgoed en onze cultuurhistorie. Cultureel erfgoed biedt kansen en oplossingen voor allerlei vraagstukken in de leefomgeving en getuigt van een grote meerwaarde voor de omgevingskwaliteit. Met het bewaken van dit erfgoed wil Zaanstad de (omgevings)kwaliteit van de woon- en leefomgeving en de Zaanse identiteit versterken, nu en in de toekomst.

Cultuurhistorie vormt een essentieel onderdeel van de Omgevingsvisie en het omgevingsplan. De Omgevingswet introduceert nieuwe instrumenten waardoor er mogelijkheden ontstaan in de omgang met het (jonge) erfgoed. De gemeente zoekt samenwerking met andere partijen in de stad voor het behoud en het vastleggen van deze cultuurhistorie.

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Woon aantrekkelijkheidsindex AvG	14	14	14	15	14	Gelijk of verbetering	Atlas Nederlandse gemeenten
Aandeel sociale huurwoningen in nieuw af te sluiten overeenkomsten en grondexploitaties	nb	nb	32%	31%	≥30%	≥30%	Gemeentelijke registratie
Aandeel betaalbare woningen voor middeninkomens in nieuw af te sluiten overeenkomsten en grondexploitaties	nb	nb	16%	44%	≥30%	≥30%	Gemeentelijke registratie
Aantal verbeterde funderingen van particulieren per jaar	157	168	150	86	150	150	Gemeenschappelijke registratie

Toelichting indicatoren

Woon aantrekkelijkheidsindex AvG

De Woon aantrekkelijkheidsindex is met 1 punt gezakt. Dit verschil is niet heel groot en de ranking heeft veel te maken met ontwikkelingen in andere steden. Het betekent niet persé dat de situatie in Zaanstad achteruit gegaan is.

Aantal verbeterde funderingen van particulieren per jaar

In 2024 is een terugval te zien in het aantal herstelde particuliere funderingen. De herstelkosten van een simpele rijtjeswoning in 2024 liggen al snel boven de € 60.000. Ondanks alle gemeentelijke inzet wachten mensen toch tot ze het herstel echt niet langer meer kunnen uitstellen. Zaanstad en andere steden spreken met het Rijk over een nationaal programma voor een versnelde aanpak van funderingsherstel. De verwachting is dat de eerste landelijke maatregelen in 2025 starten. Een voorbeeld is een landelijk fonds. Het goede nieuws is dat de woningbouwcorporaties wel een versnelling hebben ingezet met de aanpak van hun oudere bezit door renovatie of sloop/nieuwbouw.

Terugblik op speerpunten 2024

Nieuwbouw en Wonen

In 2024 hebben we 'versnellingsstafels' met alle ontwikkelende partijen georganiseerd, met het doel om:

- de voortgang van de woningbouwproductie te bewaken;
- belemmeringen op te lossen;
- creatief en flexibel te plannen.

Een planlijst met actuele gegevens is daarbij een onmisbare basis. Hieraan werken we verder.

We hebben afspraken gemaakt met de Woningcorporaties over:

- betaalbaarheid;
- de omvang van de sociale huurvoorraad;
- verduurzaming.

In december hebben we met de corporaties de Samenwerkingsovereenkomst 2024 tot en met 2027 getekend. Daarin staat ook hoe we de ontwikkeling volgen. Ook de Huurdersorganisatie Zaanstreek ondertekende deze overeenkomst.

De sturing op 30% sociale huur en tenminste 30% middensegment is in Zaanstad een bekend gegeven geworden. Dit passen we in alle nieuwe projecten toe.

Er zijn nieuwe afspraken gemaakt over een betere doorstroming. De pilot voor 65+ voorrang is in de Huisvestingsverordening opgenomen als definitieve regeling. De voorrang geldt nu vanaf 55+.

Ruimtelijke keten

De Omgevingswet is in 2024 ingevoerd. De raad heeft de Zaanse Omgevingsvisie vastgesteld als beleidsmatig kader voor de fysieke leefomgeving en de ontwikkeling van omgevingsplannen. We gebruiken de Omgevingsvisie voor de beoordeling van nieuwe ruimtelijke initiatieven via de intake- en omgevingstafel.

Voor gebiedsontwikkeling hebben we in nog een aantal bestemmingsplanprocedures afgerond.

De planning en het proces van opstellen van het Zaanse omgevingsplan is aangepast door nieuwe inzichten. We gaan eerst de bruidsschat met landelijke regels omzetten naar het Zaanse Omgevingsplan. De proefgebieden Willis en Westzaan schuiven door naar 2025.

Er is een nieuwe commissie voor welstand en monumenten. Deze adviseert over ruimtelijke kwaliteit. Deze aanpassing was nodig door eisen uit de Omgevingswet. De raad heeft de leden in 2024 benoemd.

Erfgoed

In 2024 zijn de beleidsdoelen van erfgoed en cultuurhistorie in de Omgevingsvisie en gebiedsontwikkelingen vastgelegd. Op verzoek van de historische en erfgoedverenigingen hebben we monumenten aangewezen, maar minder dan we wilden. In 2025 maken we daarom een inhaalslag. Met de Faro-subsidie hebben we in Zaandam Oost een breed participatietraject rondom cultuurhistorie uitgevoerd.

Programma 2 Verstedelijking

Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling

Product 2.2 Openbare ruimte

Product 2.3 Mobiliteit

Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds

Product 2.5 Gebiedsontwikkeling

Product 2.6 Grondzaken en vastgoed

Toelichting op product

In de groeiende en verdichtende stad staat het onderhoudsniveau van de openbare ruimte onder druk en die is van essentieel belang om de stad leefbaar te houden. Binnenstedelijke woningbouw legt een claim op de ruimte. De kwaliteit van de buitenruimte wordt steeds meer bepaald door de beschikbaarheid van ruimte (boven- en ondergronds). Bij gemeentelijke investeringen in de openbare ruimte wordt de schaarse ruimte hoogwaardig ingericht. Met deze hoogwaardige inrichting vergroten we de gebruikswaarde van de openbare ruimte. Met het onderhouden en inrichten wegen we ook af hoe beleidsdoelstellingen van andere programma's gerealiseerd kunnen worden. Zoals het creëren van voldoende schaduwplekken, het vergroten van de biodiversiteit en het realiseren van goed bereikbare, groene en veilige gebieden voor rust en ontspanning voor de inwoners.

Het afvalwater wordt door de gemeente op een milieuvriendelijke en efficiënte manier afgevoerd. Daarbij werken we samen met andere partners in de regio zoals het drinkwaterbedrijf en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Toelichting indicatoren

Waardering van bewoners voor de kwaliteit van onderhoud van de openbare ruimte

We voeren het onderhoud van de openbare ruimte uit op het vastgestelde niveau C. Dit leidt al jaren tot een waardering die achterblijft bij de streefwaarde. Mede in het licht van de financiële situatie van gemeente Zaanstad is de streefwaarde nu niet haalbaar.

Tijdige afhandeling van meldingen

Met de implementatie van het nieuwe pakket Signalen zijn er ook andere werkafspraken gemaakt over de afhandeling van meldingen. Een melding is pas afgedaan als de melding ook is verholpen. Daarmee is een beter beeld ontstaan over de werkelijke afhandelingstermijnen.

Aantal nieuwe groenadoptie initiatieven

Het aantal groenadopties herstelt zich na twee slechte jaren. We voeren verbeteringen door in het proces voor groenadoptie. Zo willen we de opgaande lijn verder doorzetten en minimaal het streefniveau halen.

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Waardering van bewoners voor de kwaliteit van het onderhoud van de openbare ruimte (rapportcijfer 1-10)	6,2	6,1	6,0	6,0	6,5	6,5	Zaanpeiling
% Tijdigheid afhandeling meldingen openbare ruimte	93%	94%	93%	82,2%	95%	95%	Gemeentelijke registratie
Aantal nieuwe groenadoptie initiatieven in de stad	270	98	76	139	200	210	Gemeentelijke registratie
Percentage ontevreden melders (t.o.v. totale aantal meldingen)				7,6%		15%	Signalen

Percentage ontevreden melders

De invoering van Signalen voor de afhandeling van meldingen is van invloed op de vergelijkbaarheid van de indicatoren. In Signalen meten we soms anders. Zo meten we nu bijvoorbeeld wanneer de melding daadwerkelijk is opgelost. Dat was vroeger op het moment van de opdracht tot oplossen. Het onderzoek naar variabele afhandeltermijnen loopt nog.

In 2024 zijn we het nieuwe systeem Signalen voor het eerst gaan gebruiken. Het blijkt dat 7,6% van de melders ontevreden is. Dit zijn veel minder ontevreden melders dan verwacht. We blijven dit volgen en zullen mogelijk de streefwaarde scherper stellen.

Terugblik op speerpunten 2024

Kwaliteitsontwikkeling in de openbare ruimte

We onderhouden de openbare ruimte op kwaliteitsniveau C en Inverdan op kwaliteitsniveau B. De openbare ruimte van Wormerveer hebben we in 2024 als pilot op kwaliteitsniveau B onderhouden. Dit gebeurde door een vast team in plaats van in een reguliere cyclus. In het eerste kwartaal van 2025 evalueren we de uitkomsten daarvan.

We hebben de vervanging van de openbare ruimte volgens het Meerjaren-investeringsprogramma (MIP) uitgevoerd. Er is in totaal voor een bedrag van € 38 mln. besteed. We hebben nog steeds gebrek aan personeel in de civiele voorbereiding, ondanks alle inzet hierop. De financiële middelen blijven in de komende jaren beschikbaar om het noodzakelijke onderhoud in te halen.

Ontwikkelen met kwaliteit

De Ontwerpaanpak openbare ruimte is klaar voor besluitvorming. Deze beschrijft hoe we opgabegericht sturing geven aan herinrichtingen en gebiedsontwikkelingen, volgens de strategische doelen. Zo ontwikkelen we de openbare ruimte van Zaanstad toekomstbestendig en met kwaliteit.

Start herplanting bomen

De voorbereidingswerkzaamheden zijn uitgevoerd om te komen tot herplanting van 748 bomen in het winterseizoen 2024/2025.

Verbeterplan meldingen

Met de invoering van Signalen hebben we de aanbevelingen van de Rekenkamer Zaanstad opgevolgd. In september hebben we de raad hierover geïnformeerd. Het rapport van de Rekenkamer is hiermee afgerond. Dit jaar hebben we 32.984 meldingen ontvangen.

Programma 2 Verstedelijking

Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling

Product 2.2 Openbare ruimte

Product 2.3 Mobiliteit

Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds

Product 2.5 Gebiedsontwikkeling

Product 2.6 Grondzaken en vastgoed

Toelichting op product

De opgaven voor Zaanstad, onder andere op het gebied van verstedelijking en duurzaamheid, leveren een stevige mobiliteitsopgave op. Dit vraagt om een nieuwe balans tussen de vervoerwijzen; een overgang in mobiliteit met meer aandacht voor schone en gezonde mobiliteit, goed ingepast in een veilige en aantrekkelijke openbare ruimte en passend bij de unieke Zaanse identiteit. Dit betekent een hoger gebruik van het openbaar vervoer en de fiets om de groei duurzaam te kunnen accommoderen. Maar ook meer deelmobiliteit én meer faciliteren van elektrisch rijden door te voorzien in openbare laadpunten. De transitie vindt overal in Zaanstad plaats, maar de omvang van de transitie en de mate waarin elke vervoerwijze daarin een rol speelt, verschilt per gebied. De transitie gaat geleidelijk en is vaak gekoppeld aan ruimtelijke ingrepen in de vorm van intensivering van de woningbouw en/ of versterking van de mobiliteitsstructuur. Verschillende mobiliteitsopties moeten ook voor iedereen toegankelijk en betaalbaar blijven.

De mobiliteitsopgave is uitgewerkt in het Zaanse Mobiliteitsplan (ZMP). Het ZMP bevat een uitvoeringsagenda; een overzicht van uitwerkingsprojecten en -plannen om de mobiliteit op korte en lange termijn goed te regelen. Deze uitvoeringsagenda is in 2022 vertaald naar een

meerjarenprogramma waarin de projecten en plannen zijn geprioriteerd. Het meerjarenprogramma geeft richting voor 2024 en verder.

Andere belangrijke taken binnen mobiliteit zijn de regionale samenwerking en projecten, de advisering binnen gebiedsontwikkelingen, het ontwerpen van infrastructuur, het beheer van de wegen, verkeerslichten en borden en de afhandeling van vragen en meldingen van bewoners.

Toelichting indicatoren

% Inwoners dat tevreden is over verkeersveiligheid in de eigen buurt

Het is positief dat bewoners zich in 2024 niet onveiliger zijn gaan voelen in het verkeer, ondanks dat er meer verkeer is. Het aantal ongelukken is ook al een aantal jaar stabiel in onze gemeente. De landelijke verwachting is dat het aantal ongelukken op de weg toeneemt als we niet ingrijpen. Vooral omdat het steeds drukker wordt op de fietspaden (met bijvoorbeeld e-bikes). En omdat steeds meer ouderen blijven deelnemen aan het verkeer. Met de invoering van risico-gestuurd beleid willen we samen met de vervoerregio Amsterdam deze landelijke trend keren (SPV en RAV2030).

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Inwoners dat tevreden is over verkeersveiligheid in de eigen buurt	43%	40%	42%	46%	50%	60%	Zaanpeiling
Aantal publieke laadpunten voor elektrische auto's	394	494	810	880	750	1.500	MRA-e
Duurzaamheids-score van de mobiliteit in de gemeente	nb	4,78	4,49	5,14	5,2	6,0	CROW

Aantal publieke laadpunten voor elektrische auto's (cumulatief)

In 2024 zijn in totaal 880 laadpunten aanwezig binnen de gemeentegrenzen. 178 laadpunten zijn in voorbereiding. De voorbereidingstijd voor het plaatsen van een laadpaal is in 2024 toegenomen. Dit heeft te maken met de overdracht naar een nieuwe concessie. De realisatie van een aansluiting duurt ook langer door de schaarse capaciteit bij de netbeheerder. Daarnaast is het aantal bezwaren tegen gereserveerde parkeerplaatsen voor laadpalen toegenomen.

Duurzaamheidsscore van de mobiliteit in de gemeente

De duurzaamheidsscore van de mobiliteit berekenen we met 5 indicatoren:

- deelauto's;
- laadpunten;
- fietsinfrastructuur;
- vervoerswijze;
- schone bussen.

De score op deze deelgebieden zetten we af tegen die van andere gemeenten in Nederland en het landelijk gemiddelde. Zaanstad scoort op aantal deelauto's nu nog onder het landelijk gemiddelde.

Terugblik op speerpunten 2024

Verkeersveiligheid

De pilot met de veilige schoolomgevingen is geslaagd. We gaan hiermee door. We verwachten dat we de komende

jaren bij scholen meer zogenaamde schoolstraten aanleggen. In 2024 hebben we bij 8 scholen met 10 locaties aanpassingen aan de infrastructuur gedaan voor de verkeersveiligheid. Daarnaast zijn er ook scholen die door deze pilot meedoen aan verkeersveiligheidscampagnes, educatiemaatregelen of extra aandacht besteden aan verkeersveiligheid rondom de school. Door bijvoorbeeld extra te communiceren naar de ouders.

Inrichten van Zero Emissie Zone

De gemeenteraad heeft op 12 november 2024 besloten de invoering van de zero-emissiezone in Zaanstad per 1 januari 2026 uit te stellen tot 2030. Dit betekent dat ondernemers meer tijd hebben om zich voor te bereiden op de komst van de zero-emissiezones in Zaanstad, Wormerveer en Krommenie.

Uitrollen project Deelmobiliteit

Mywheels en Greenwheels zijn commerciële aanbieders van deelauto's in Zaanstad. Met beide partijen overleggen we regelmatig over het gebruik van de deelauto's en de mogelijkheden voor bijplaatsing. Greenwheels heeft in het najaar van 2024 vergunning aangevraagd voor het bijplaatsen van 10 extra deelauto's.

Felyx en Check hebben een voorstel gedaan om samen deelscooters aan te bieden in Zaanstad. In eerste instantie wordt in Zaanstad en rondom stations deelmobiliteit aangeboden. Dit is echter nog niet verder gekomen. Ook omdat Felyx geen vergunning heeft gekregen voor Amsterdam.

Programma 2 Verstedelijking

Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling

Product 2.2 Openbare ruimte

Product 2.3 Mobiliteit

Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds

Product 2.5 Gebiedsontwikkeling

Product 2.6 Grondzaken en vastgoed

Toelichting op product

Het Investeringsfonds is opgezet ter dekking, geheel of gedeeltelijk, van uitbreidingsinvesteringen. Daarmee levert dit fonds dekking voor gevolgen van de groei van de stad. Het Transformatiefonds is bij de Begroting 2017 ingesteld om een versnelling in de bouw van extra woningen mogelijk te maken. Onder strikte voorwaarden die zijn vastgelegd in de Financiële Verordening 2023, wordt het fonds ingezet voor het dekken van de onrendabele top bij nieuwbouw van woningen. Begin 2023 heeft de evaluatie van het Transformatiefonds plaatsgevonden. Naar aanleiding hiervan onderzoeken we hoe we verder met het Transformatiefonds omgaan en komen in 2024 met een voorstel naar de raad. Voor een toelichting op de besluiten die zijn genomen over de middelen in beide fondsen, verwijzen wij naar de bijlage Investeringsfondsen.

Het Investeringsfonds raakt leeg, maar de stad blijft groeien. Voor de uitbreidingsinvesteringen is daarom onderzoek gedaan naar een nieuwe investeringsstrategie en wordt een nieuwe investeringssystematiek doorgevoerd. De huidige kredieten lopen nog via het Investeringsfonds, maar de komende kredieten niet meer. Die komen direct op de balans en zo worden er jaarlijks kapitaallasten aan toe gerekend. We gaan dus niet meer wachten met investeren tot we voldoende geld hebben gespaard, maar we gaan dat geld lenen en over de looptijd van de investering terugbetalen. De voordelen van deze systematiek zijn dat er eerder geïnvesteerd kan worden, waardoor de stad niet op slot komt te staan. Investeringsfondsen die horen bij de groei van de stad kunnen in de toekomst weer plaatsvinden. En de kosten hiervan worden 'automatisch' als kapitaallasten opgenomen in de meerjarenraming. Dat is in de huidige systematiek niet het geval. Deze wijziging betekent ook dat we rente gaan betalen over de investeringen. Dit maakt de investeringen iets duurder. De hoogte van de rente is dus een belangrijk element in het duurder zijn. Hoe lager de rente, hoe minder het verschil. En door te lenen verandert ook onze balanspositie. We hebben minder eigen vermogen en meer vreemd vermogen. Dit wordt vaak uitgedrukt met de term solvabiliteit, die daalt door deze aanpassing.

Door de nieuwe systematiek kan de jaarlijkse toevoeging aan het investeringsfonds die nu begroot staat, verlaagd worden met € 1 mln. Dit bedrag is meegenomen bij de besparende maatregelen (zie H1 van de begroting in de financiële hoofdlijnen, punt 16d). Er blijft voldoende ruimte over om de kapitaallasten te dekken. De verdere verwerking van dit voorstel vindt plaats in de VJN 2025.

Programma 2 Verstedelijking

Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling

Product 2.2 Openbare ruimte

Product 2.3 Mobiliteit

Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds

Product 2.5 Gebiedsontwikkeling

Product 2.6 Grondzaken en vastgoed

Toelichting op product

Veel gebiedsontwikkelingen die de afgelopen jaren zijn voorbereid, komen in de fase van uitvoering. Steeds meer hechten we belang aan participatie en omgevingsmanagement. Gebiedsontwikkeling gaat niet alleen om het bouwen, maar ook om het verbeteren van de leefbaarheid, het realiseren van ontmoetingsplekken en een kwalitatief goede leefomgeving met goede voorzieningen. Tijdens de uitvoering van deze projecten moeten we gezamenlijk veel aandacht geven aan leefbaarheid, het bereikbaar houden van de stad en het waarborgen van de sociale samenhang en ruimte bieden voor bedrijvigheid.

In de vier MAAK-gebieden: Noord, Midden, Centrum en Zuid vinden de grootste gebiedsontwikkelingen plaats. Het betreft soms grondexploitaties, maar vaak ook projecten van particuliere initiatiefnemers waarbij de gemeente faciliterend optreedt. De werkwijze in de maak-gebieden brengen we in overeenstemming met de woningbouwopgave voor de komende jaren.

De strategische agenda van MAAK.Zaanstad krijgt goed vorm. Voor Noord is de strategienota in 2023 vastgesteld. Onderdeel van deze strategie is om drie deelgebieden in Noord verder uit te werken in gebiedsstrategieën.

Voor Noord, Midden en Centrum zijn in 2020 en 2021 bijdragen vanuit de Woningbouwimpuls (rijksmiddelen) toegekend. Daarnaast putten we uit het jaarlijkse PRI-budget

om nieuwe projecten op te starten. Uitgangspunt is dat de plankosten zo mogelijk ten laste van de initiatiefnemer worden gebracht door middel van een intentieovereenkomst of anterieure overkomst. Ook draagt de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bij aan de plankosten samenhangend met WBI-projecten en versnelling van de woningbouw.

Toelichting indicatoren

Aantal woningen start bouw

Voor het tweede jaar op rij is het aantal woningen, waarvan de bouw is gestart, hoger dan het opgenomen aantal in de begroting. Dit is onder andere het gevolg van goede samenwerking tussen marktpartijen, corporaties en de gemeente.

Aandeel houtbouw in nieuw af te sluiten overeenkomsten en grondexploitaties

Het aandeel houtbouw valt tegen. In 2024 is het aandeel 15,8 %. Het gaat om 158 appartementen met houtbouw. Het project staat op de houtbouwkaart, ondanks dat het niet op alle onderdelen voldoet aan de strakke MRA-voorwaarden. In de appartementen zit geen constructieve houtbouw in de hoofddraagconstructie. Daarom voldoen ze niet aan de MRA-voorwaarden. Wel zitten er enkele biobased componenten in niet dragende delen, zoals scheidingswanden, geveldelen en isolatie. Het verhogen van het aandeel houtbouw blijft een aandachtspunt voor de komende jaren.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Aantal woningen start bouw	625	1.014	1.356	1.236	1.000	1.000	Gemeentelijke registratie
Aantal afgesloten IO's en AO's	6	8	8	12	12	6	Gemeentelijke registratie
Aandeel houtbouw in nieuw af te sluiten overeenkomsten en grondexploitaties	nb	nb	15%	15,8%	≥20%	≥20%	Gemeentelijke registratie

Terugblik op speerpunten 2024

We geven per Maak-gebied de belangrijkste speerpunten voor 2024 weer:

Maak Midden

- In de Boerejonkerbuurt is gestart met de bouw van twee projecten: Paltrok en Slachthuisstraat. In de Begroting 2024 stonden er drie genoemd. Het derde project volgt naar verwachting in de eerste helft van 2025.
- In Oostzijderpark fase 1 is ook volop gebouwd en zijn woningen opgeleverd.
- Voor de sanering van het Kan Palen terrein is een saneringsbeschikking afgegeven.

Maak Centrum

- Voor het project Figaro is de aanbesteding succesvol verlopen. Met de gecontracteerde partijen wordt in 2025 toegewerkt naar een Definitief Ontwerp.
- Het bestemmingsplan Peperstraat is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor het gebied Centrum oost is het participatieadvies team opgericht.
- Fase 1 van Zaanse Helden is opgeleverd.
- Voor twee projecten in het centrum is de SBI subsidie uitgekeerd.
- Het is niet gelukt om dit jaar kaderstellende documenten voor het stationsgebied en de Aris van Broekweg ter besluitvorming voor te leggen.

Maak Noord

- In 2024 is het Mobiliteitsplan Assendelft afgerond.
- We werkten verder aan de strategieën voor kerngebied Krommenie (langs de Nauernasche Vaart), kerngebied Wormerveer (Aan de Zaan) en kerngebied Assendelft (omgeving Dorpstraat/Noorderveenweg).
- Het Concept Werkboek Gebiedsstrategie "Rondom de Nauernasche Vaart" is vrijgegeven voor breed maatschappelijk overleg.

Maak Zuid

- Eind 2024 zijn het definitief Perspectief Achtersluispolder en de startnotitie Sluiskwartier aan de raad aangeboden.
- Op het Hembrugterrein Noord zijn we gestart met de bouw van de eerste 364 woningen. Hiervan zijn 260 woningen sociaal.
- Op het zuidelijk gedeelte is het ZAMU (Zaanstad Amsterdam museum) gestart met renovatie van een aantal panden.
- We zijn gestart met de planontwikkeling voor het Hembrugterrein Zuid.

Zaandam Oost

- Het bestemmingsplan voor de Vrije Watering is in het voorjaar van 2025 definitief geworden.
- De tender (aanbestedingstraject) voor Poort van Zaandam Oost is vóór de zomer gestart. Deze tender loopt door tot begin 2026.
- Met Parteon hebben we gesprekken gevoerd over de herontwikkeling van de Kraakstraat. We hebben gewerkt aan een quick scan overeenkomst. Het is niet gelukt om deze overeenkomst in 2024 te tekenen.

Voor meer inhoudelijke informatie over de projecten in de uitvoeringsfase verwijzen wij naar de rapportage Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG) 25.1.

Programma 2 Verstedelijking

Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling

Product 2.2 Openbare ruimte

Product 2.3 Mobiliteit

Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds

Product 2.5 Gebiedsontwikkeling

Product 2.6 Grondzaken en vastgoed

Toelichting op product

Zaanstad streeft naar een duurzame en compacte grond- en vastgoedportefeuille, die zowel de beleidsdoelstellingen van de gemeente faciliteert als ook de gebiedsontwikkeling uit MAAK.Zaanstad.

Door fusies, maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende functies komen telkens gebouwen en gronden beschikbaar. Daarvan beoordelen we of we ze willen houden of willen afstoten.

Voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed is aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit is samen met het budget voor het standaard onderhoud vastgelegd in een duurzaam meerjarenonderhoudsvoorspelling (DMJOV). Voor erfpachters blijft de mogelijkheid om het recht van erfpacht om te zetten naar vol eigendom.

Onderhoudswerkzaamheden en verduurzaming doen we conform de jaarlijks geactualiseerde DMJOV. Dit doen we

met gecontracteerde prestatiepartners met hun eigen expertise en kunde. Aanvullend is er regelmatig overleg met gebruikers/huurders over actuele ontwikkeling in hun vakgebied in relatie tot het vastgoed en lopende contracten.

Voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed hebben we onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en deze afgestemd op het natuurlijk moment dat we onderhoudswerkzaamheden gaan uitvoeren en/of vervangen. Om te komen tot een Label A nemen we de volgende maatregelen: na-isolatie van gevels en daken, plaatsen van zonnepanelen en LED verlichting, verbeteren en plaatsen van nieuwe klimaatinstallaties en warmwatervoorzieningen of bijvoorbeeld het aansluiten op het warmtenet. Hiermee sorteren we voor op de doelstellingen van Zaanstad om in 2040 klimaatneutraal te zijn voor een deel van het gemeentelijk vastgoed, deels door deze te verduurzamen, en deels door te adviseren in vervangende nieuwbouw daar waar verduurzaming naar een label A++++ met de huidige panden niet mogelijk is.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Panden met energielabel C	60% van het totaal	75% van het totaal	100% van het totaal	100% van het totaal	95% van het totaal	100% van het totaal	RVO
Panden met minimaal onderhoudsniveau 3	70%	80%	80%	80%	80%	80%	Gemeentelijke registratie

Toelichting indicatoren

Panden met minimaal onderhoudsniveau 3

Het onderhoud van de panden wordt op onderhoudsniveau 3 gehouden, zoals de indicator aangeeft.

Terugblik op speerpunten 2024

Verduurzamen

We hebben de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed voortgezet.

Ook hebben we de meerjarenonderhoudsplannen volgens planning en financiële kaders uitgevoerd. Waar mogelijk is verduurzaming meegenomen. Hiermee liggen we voor het

grootste deel van onze vastgoedportefeuille op schema voor de ambitie van Zaanstad om in 2040 klimaatneutraal te zijn en in 2026 voor alle permanente locaties een energielabel A te hebben.

We zijn gestart met onderzoek naar de panden die niet (gemakkelijk) klimaatneutraal te krijgen zijn. Dit om de financiële- en technische haalbaarheid hiervan te bepalen.

Grondbeleid

Het Grond- en Vastgoedbeleid is bijna klaar. De gemeenteraad ontvangt dit in de loop van 2025.

Sociale Grondprijs

De gemeenteraad heeft besloten dat een sociale grondprijs voor woningcorporaties wordt ingevoerd. Zo kunnen we de afgesproken aantallen sociale woningbouw mogelijk te maken, zoals die zijn opgenomen in de samenwerkingsafspraken met corporaties.

Financiën

Financiën				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	153.949	143.267	-10.682	
Baten	-108.944	-101.869	7.075	
Toevoegingen reserves	53.943	44.578	-9.365	
Onttrekkingen reserves	-28.843	-12.587	16.257	
Saldo	70.104	73.389	3.285	

Toelichting

Op het programma Verstedelijking resteert een negatief saldo aan afwijkingen van € 3,29 mln. Dit saldo bestaat voor -€ 10,68 mln. uit lagere lasten, € 7,08 mln. uit lagere baten, -€ 9,37 mln. uit lagere toevoegingen aan reserves en

voor € 16,26 mln. uit lagere onttrekkingen aan reserves. De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)							Bedragen x € 1.000
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Grondzaken en Vastgoed	-192	-925			-1.117	461	-656
2. Integraal onderhoud openbare ruimte	-490	-108			-598		-598
3. Bereikbaarheid klein infra	-398				-398		-398
4. Bereikbaarheid groot infra	-327			229	-98		-98
5. Beweegbare bruggen	315				315		315
6. Gladheidbestrijding	-293				-293		-293
7. Omgevingsvergunningen	188	94			282		282
8. Incidentele opbrengsten		-281			-281		-281
9. Verbeteren kwaliteit woningvoorraad	-121	-156			-277		-277
10. Waterhuishouding	-245				-245		-245
11. Tractie	222				222		222
12. Nautisch beheer	109	-316			-207		-207
13. Wonen	-185				-185		-185

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)					Bedragen x € 1.000		
14. Gemeentelijk adviesbureau funderingsherstel (GAF)	-167				-167		-167
15. Walstroom		-167			-167		-167
16. Schades	339	-196			143		143
17. MAAK	-99	-148		230	-17		-17
18. Investeringsfonds en reserve Afschrijvings-lasten			-6.865	10.607	3.742	-3.913	-171
19. Afwikkeling juridische kwestie(s) Vastgoed	497				497		497
20. Apparaatslasten en -baten	166	-444			-278		-278
21. Overige kleine verschillen	-26	155	355	123	607	56	663
Afwijkingen met een saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat							
A. Gebiedsontwikkeling	-7.554	8.409	-2.855	2.000	-		-
B. Behoud Cultuur Historische Waarden	-1.645	1.645			-		-
C. WoningBouw Impuls (WBI)	-668			668	-		-
D. Voorbereidingskosten Noorderveenweg fase 2	487	-487			-		-
E. Noorder IJplas Regiodeal 1	-333				-333	333	-
F. Groenvoorziening Regiodeal 1	-262				-262	262	-
G. Transformatiefonds				2.400	2.400	-1.700	700
Totaal	-11.372	7.300	-9.365	16.257	2.820	-4.501	-1.681

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Grondzaken en Vastgoed

Bij Grondzaken en Vastgoed is sprake van eenmalige lasten (-€ 0,19 mln.) en baten (-€ 0,93 mln.).

- Vertraging van de verbouwing van de Klaas Katerstraat 7B leidt tot lagere lasten (-€ 0,46 mln.). Hier tegenover staat een lagere onttrekking aan de reserve Plan Blokhuis op programma Gezondheid (€ 0,46 mln.).
- Afwaardering van een grondpositie leidt tot hogere lasten (€ 0,17 mln.). We mogen volgens regelgeving niet hoger waarderen dan de marktwaarde.
- Het restant aan hogere lasten (€ 0,10 mln.) heeft deels betrekking op verkoop van vastgoed en omzetting van erfpacht (€ 0,08 mln.).
- Verhuur van vastgoed en doorbelasting van kosten aan gebruikers leidt tot hogere baten (-€ 0,27 mln.).
- Verkoop van vastgoed en omzettingen van erfpacht naar vol-eigendom leidt tot hogere baten (-€ 0,65 mln.).

- Het restant aan hogere baten (-€ 0,01 mln.) komt voort uit verkopen van openbare stroken grond. Het resultaat uit verkopen van vastgoed en omzettingen van erfpacht naar volleigendom leidt tot een hogere toevoeging aan de reserve investeringsfonds (0,19 mln.).

2. Integraal onderhoud openbare ruimte

Op het calamiteitenbudget ontstaan structureel lagere lasten (-€ 0,27 mln.). Dit budget is in de begroting 2025 structureel verlaagd.

Voor diverse onvermijdelijke kleine overschrijdingen is dekking opgevangen door te sturen op een onderbesteding van budgetten voor integraal onderhoud openbare ruimte. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,22 mln.).

Tegenover de hogere lasten staan hogere baten uit verhaal voor kosten van het opruimen van een oliespoor en het resultaat (baten minus lasten) voor de aanleg van woonhuisaansluiting (-€ 0,11 mln.).

3. Bereikbaarheid klein infra

Op Bereikbaarheid kleine infra ontstaan lagere lasten (-€ 0,40 mln.).

- De inspanningen op het Zaans mobiliteitsplan zijn wegens capaciteitsgebrek vertraagd (-€ 0,18 mln.).
- De exploitatiekosten voor fietsenstallingen zijn lager uitgevallen (-€ 0,1 mln.).
- Het restant aan lagere lasten (-€ 0,12 mln.) wordt verklaard door enkele kleinere verschillen.

4. Bereikbaarheid groot infra

Door een vertraging in de planstudie Fase, waardoor de bijdrage aan gezamenlijke kosten nog niet is gefactureerd, zijn de lasten lager (-€ 0,23 mln.). Tegenover de lagere lasten staat een lagere onttrekking aan het investeringsfonds (€ 0,23 mln.).

Daarnaast vraagt het onderzoek naar de 3e ontsluiting Waterwatering een langere doorlooptijd. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,10 mln.).

5. Beweegbare bruggen

Noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan beweegbare bruggen heeft geleid tot incidenteel hogere lasten (€ 0,32 mln.).

6. Gladheidbestrijding

De lasten voor gladheidbestrijding zijn lager (-€ 0,29 mln.), omdat we weinig vorst hebben gehad.

7. Omgevingsvergunningen

Als gevolg van een hogere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren zijn de lasten hoger (€ 0,19 mln.). Daarnaast zijn er lagere baten (€ 0,09 mln.) als gevolg van toegekende bezwaren op legesnota's over voorgaande jaren.

8. Incidentele opbrengsten

Er ontstaan hogere incidentele baten (-€ 0,28 mln.) door:

- Herstraattarieven voor het éénmalig realiseren van een nieuw stadsbreed glasvezelnet (-€ 0,16 mln.).
- Ontvangen vergoeding voor werkzaamheden Dik Trompad (-€ 0,07 mln.).
- Meer opbrengsten dan begroot voor overdracht wegen HHNK (-€ 0,05 mln.).

9. Verbeteren kwaliteit woningvoorraad

Bij de uitvoering van een externe subsidie (REP 2.0/EWNH) vanuit het Rijk zijn lagere lasten gemaakt voor Buurkracht (-€ 0,12 mln.). De Europese aanbesteding is deels niet is gelukt, waardoor de uitvoering van de subsidieregelingen is vertraagd.

Er zijn hogere externe subsidiebatens voor uitvoering SMP (ecologisch onderzoek) ontvangen (-€ 0,16 mln.). Deze baten waren niet begroot.

10. Waterhuishouding

Het is niet gelukt om alle geplande baggerwerken te realiseren door krapte in de arbeidsmarkt. Hierdoor heeft de

voorbereiding van baggerwerken langer heeft geduurd. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,25 mln.). De projecten worden in 2025 afgerond.

11. Tractie

Vervanging van vrachtwagens door elektrische voertuigen is veelal (nog) niet mogelijk, omdat zwaardere elektrische voertuigen niet leverbaar zijn en er geen oplaadmogelijkheden zijn in verband met de energiecongestie. In afwachting daarvan worden voertuigen langer gebruikt, waardoor de lasten voor onderhoud hoger zijn (€ 0,22 mln.). Als voertuigen niet kunnen worden gerepareerd, worden ze gehuurd of geleased.

12. Nautisch beheer

De hogere baten (-€ 0,32 mln.) vloeien voort uit liggelden van de Riviercruisvaart (-€ 0,22 mln.) en de huurovereenkomst die is afgesloten met het COA (-€ 0,10 mln.). De hogere lasten (€ 0,11 mln.) zijn het gevolg van de aanschaf van het vaartuig Sarella en een reserverings-/planningsysteem.

13. Wonen

De jaarlijkse lasten voor Woonruimteverdeling zijn lager uitgevallen (-€ 0,19 mln.), omdat de (regionale) opstartkosten worden verdeeld over meerdere jaren (2023, 2024 en mogelijk ook 2025).

14. Gemeentelijk adviesbureau funderingsherstel (GAF)

Er zijn lagere meetbout-kosten (monitorkosten) geweest dan verwacht (-€ 0,17 mln.). Het monitorbudget kan vooraf moeilijk worden voorspeld, omdat het afhankelijk is van hoeveel woningen er precies moeten worden gemonitord. Ook zijn er minder subsidieaanvragen geweest door ontwikkelingen van nieuwe subsidieregelingen.

15. Walstroom

De walstroomtarieven zijn gelijk getrokken met Port of Amsterdam. Ook is er dit jaar meer toezicht geweest op het daadwerkelijk gebruik van walstroom door de scheepsvaart en is de ligplaatsbezetting toegenomen (meer cruiseschepen). Dit leidt tot hogere baten (-€ 0,17 mln.).

16. Schade

Het schadeherstel voor onder meer de koperdiefstal Beatrixbrug en Wiener Paviljoen leidt tot hogere lasten (€ 0,34 mln.). Hiertegenover staan extra baten door uitkeringen van verzekeringen (-€ 0,20 mln.).

17. MAAK

Op basis van het Perspectief Kogerveldwijk wordt de groene parkzoom onder de hoogspanningsleiding tussen station Kogerveld en de Jagersplas versterkt, door de diverse gebouwtjes, die hun functie hebben verloren en in de groene randen van de buurt staan, af te breken. Dit vordert gestaag en wordt in 2025 afgerond. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,10 mln.) en hogere baten (-€ 0,15 mln.). Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan het investeringsfonds (€ 0,23 mln.).

18. Investeringsfonds en reserve Afschrijvingslasten

Door vertraging en- of niet afgeronde investeringsprojecten is de onttrekking aan het Investeringsfonds lager (€ 6,63 mln.). Daartegenover staat een lagere toevoeging aan de reserve afschrijvingslasten (-€ 6,63 mln.).

Het betreft de volgende projecten:

- Sportpark Hoornseveld € 2,09 mln.
- Avant € 1,27 mln.
- Brug Zijkanaal H € 1,12 mln.
- Sportpark de Kraaien € 0,95 mln.
- School Inverdan (IHP) € 0,72 mln.
- Guisweg € 0,60 mln.
- Afwaardering A7 -€ 0,16 mln.
- Overige projecten € 0,04 mln.

Ook is er een lagere toevoeging (-0,24 mln.) aan de reserve afschrijvingslasten vanuit het programma vergroening en biodiversiteit. De lagere onttrekking aan de reserve vergroening en biodiversiteit (0,24 mln.) die hier tegenover staat, is verantwoord onder het programma Duurzaamheid.

Naast bovenstaande afwijkingen op de investeringsprojecten is er ook een lagere onttrekking aan het Investeringsfonds door vertraging bij de bouw van sportpark Hoornse veld (€ 4,08 mln.) en sportpark Omzoom (€ 0,07 mln.). Hier tegenover staan lagere lasten op het programma Gezondheid. De bouw start in het eerste kwartaal 2025.

De sportvelden van het investeringsproject Hoornseveld zijn gesplitst van het oorspronkelijke actief. Daarmee was geen rekening gehouden in de begroting. Hiervoor is de onttrekking aan de reserve afschrijvingslasten hoger (-€ 0,17 mln.).

19. Afwikkeling juridische kwestie(s) Vastgoed

Voor de afwikkeling van juridische kwestie(s) binnen de portefeuille van Vastgoed is een nieuwe voorziening gevormd. De dotatie aan deze voorziening afwikkeling juridische kwestie(s) Vastgoed leidt tot hogere lasten.

20. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo -€ 0,28 mln. lager dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

21. Overige kleine verschillen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (-€ 0,03 mln.), baten (€ 0,16 mln.), toevoegingen aan reserves (€ 0,36 mln.) en onttrekkingen aan reserves (€ 0,12 mln.) wordt verklaard door overige diverse kleine afwijkingen binnen dit programma en het programma Duurzaamheid.

Afwijkingen met saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat

A. Gebiedsontwikkeling

Op gebiedsontwikkeling ontstaan lagere lasten (-€ 7,55 mln.), lagere baten (€ 8,41 mln.), lagere toevoegingen aan reserves (€ -2,86 mln.) en lagere onttrekkingen aan reserves (€ 2,00 mln.).

Het overgrote deel van deze afwijkingen wordt verklaard in het MPG 25.1.

Daarnaast was er een positief saldo aan baten en lasten begroot (-€ 1,28 mln.). Het werkelijk positieve saldo aan baten en lasten blijkt lager (-€ 1,0 mln.). Het verschil (€ 0,28 mln.) wordt hieronder verklaard. Het budgettair effect is neutraal, omdat de baten en lasten worden verrekend met de reserves Investeringsfonds en Transformatiefonds (-€ 0,28 mln.).

- Vanuit Infra heeft er nog geen toevoeging aan de reserve Investeringsfonds plaatsgevonden, omdat de middelen nog niet zijn ontvangen (€ 0,55 mln.).
- Door lagere lasten in 2024 op project Hembrugterrein is er voor -€ 0,21 mln. minder onttrokken aan de reserve Investeringsfonds.
- Door lagere lasten in 2024 op project Kan Palen is er voor -€ 0,06 mln. minder onttrokken aan de reserve Transformatiefonds.

B. Behoud Cultuur Historische Waarden

In 2024 is voor een bedrag van € 1,75 mln. aan subsidies verstrekt aan de woningcorporaties Rochdale en Parteon. Van deze verstrekte subsidies wordt een groot deel besteed en verantwoord in de jaren 2025 en 2026. Hierdoor zijn de lasten lager (-€ 1,65 mln.). Tegenover de lagere lasten staan ook lagere baten (€ 1,65 mln.) uit het Volkshuisvestingsfonds.

C. Woningbouw Impuls (WBI)

Een aantal woningbouwimpuls deelprojecten loopt vertraging op, waardoor de voorbereiding meer tijd vraagt dan vooraf gepland. De verwachting is dat deze werkzaamheden vanaf 2025 zullen worden uitgevoerd. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,67 mln.). Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de reserve Transformatiefonds (€ 0,67 mln.).

D. Voorbereidingskosten Noorderveenweg fase 2

De subsidie voor voorbereidingskosten Flexwonen liep af in 2024. Na afstemming met het Rijk zijn toekomstige beheer- en onderhoudslasten opgenomen (€ 0,49 mln.) met daar tegenover de nu beschikbaar gestelde subsidiebatens (-€ 0,49 mln.).

E. Noorder IJplas Regiodeal I

De gemeente Amsterdam heeft een groot deel van de plannen met betrekking tot het Noorder IJplas gerealiseerd en heeft € 1,37 mln. in rekening gebracht. Dit zijn lagere lasten (-€ 0,33 mln.) dan begroot.

Er is € 0,88 mln. ten laste gebracht van de beschikbare middelen vanuit de provincie Noord Holland en € 0,49 mln. ten laste van de reserve RegioDeal. Tegenover de lagere lasten staat ook een lagere onttrekking (€ 0,33 mln.) aan de reserve RegioDeal, welke is verantwoord onder het programma Kansengelijkheid.

F. Groenprogramma Regiodeal I

Voor de uitvoering van het groenprogramma zijn de beschikbare middelen van de Regiodeal niet aangewend. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,26 mln.). Hiertegenover staat ook een lagere onttrekking (0,26 mln.) aan de reserve Regio Deal, welke is verantwoord onder het programma Kansengelijkheid.

G. Transformatiefonds

Door vertraging van de bouw van sportpark Hoornseveld is de onttrekking aan de reserve Transformatiefonds lager (€ 2,40 mln.). De bouw gaat van start in het eerste kwartaal van 2025. De lagere lasten (-€ 1,70 mln.) worden toegelicht op programma Gezondheid.

In de begroting was een lagere onttrekking aan de reserve Transformatiefonds van € 0,7 mln. bij een actualisatie per abuis niet bijgesteld. Omdat de lasten ook lager zijn, heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat. Hiertegen staan ook lagere lasten op het programma Gezondheid.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Vervoerregio Amsterdam
- Centraal Nautisch Beheer
- Betaalbare Koopwoningen Zaanstad Holding B.V.

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Kerncijfers					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Woningvoorraad: aantal koopwoningen	37.770	38.036	38.134	38.461	CBS
Woningvoorraad : aantal woningen corporatiebezit	25.660	25.765	25.719	25.716	CBS
Aantal opgeleverde woningen (nieuwbouw en overige toevoegingen)	897	473	901	1.821	BAG/CBS
Woningvoorraad: aantal eengezinswoningen	43.621	43.890	44.002	44.184	CBS
Woningvoorraad: aantal meergezinswoningen	25.493	26.024	26.208	26.761	CBS
Woningvoorraad: aantal overige huurwoningen	5.110	6.051	6.311	6.731	CBS

BBV Indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen	8,3	5,3	9,9	21,4	CBS
Gemiddelde WOZ waarde van woningen x € 1.000	281	311	367	388	CBS

Beleidsnota's

- [Uitvoeringsagenda wonen 2019-2024](#)
- [Zaanse samenwerkingsovereenkomst 2020-2024](#)
- [Huisvestingsverordening Zaanstad 2021, 4e wijziging](#)
- [Klimaatakkoord - Nieuw Zaans Klimaat](#)
- [Groen- en waterplan Zaanstad 'Waardevol groen en water in Zaanstad'](#)
- [Beeldkwaliteitsplan buitengebied - 2009](#)
- [Provinciale Ruimtelijke Verordening \(PRV\)](#)
- [Deltaprogramma 2022 Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte](#)
- [Verordening op de heffing en invordering van rechten voor het gebruik van gemeentelijke Begraafplaatsen Zaanstad 2022](#)
- [Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2020-2024](#)
- [Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2021-2026](#)
- [Maatschappelijk Voorzieningenmodel met referentienormen Zaanstad](#)
- [Tarievenbesluit rioolaansluitingen Zaanstad 2022](#)
- [Meetplan biodiversiteit Zaanstad](#)
- [Nota dierenwelzijn 2019](#)
- [Beleidsplan 'Begraafplaatsen in beeld'](#)
- [Zaans Mobiliteits Plan 2021](#)
- [Werkplan Verkeersveiligheid 2021-2023](#)
- [Visie linten dijken en paden](#)
- [Welstandsnota](#)
- [Verordening op de heffing en invordering van rechten voor het gebruik van gemeentelijke Begraafplaatsen Zaanstad 2023](#)

2.3 Duurzaamheid

De duurzame gemeente

Portefeuillehouders:
Breunese, Groothuismink, Tuijn

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad werkt aan een duurzame stad die klaar is voor de toekomst. Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en grondstoffen schaarste beïnvloeden ons leven steeds sterker. Om de negatieve gevolgen te beperken, zijn mondiaal, nationaal en regionaal afspraken gemaakt, waar Zaanstad invulling aan geeft. Samen met inwoners en partners werken we aan een klimaat neutrale stad die (uiterlijk) in 2040 netto geen CO₂ uitstoot. Om in 2050 een circulaire stad te zijn, maken we toenemend gebruik van hernieuwbare (energie) bronnen en voorkomen we afval en vervuiling. Zaanstad past zich aan het veranderende klimaat aan (klimaatadaptatie), waarbij we ook de biodiversiteit versterken. Het klimaat adaptief handelen zit vanaf 2026 verweven in ons normale werken en het doel is klimaatbestendig in 2050 te zijn. Door milieubelasting terug te dringen, verbetert de kwaliteit van de leefomgeving.

Terugblik en realisatie 2024

Gezonde leefomgeving

Voor een gezonde leefomgeving is ingezet op het verbeteren van de sturing op de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Tevens is het geurbeleid geëvalueerd en is het Actieplan Geluid geactualiseerd.

Stikstof

Het schrappen van het stikstofbeleid door het Rijk leidt tot een verslechtering van natuurwaarden. Ook de woningbouw staat onder druk door 'stikstof'. Hier gaat het om de recente rechtszaken over de toepassing van intern salderen.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie gaat over het aanpassen aan het veranderende klimaat. In een aantal wijken hebben we het gevolg van piekbuien onderzocht en hebben we subsidie verleend voor bomen op bedrijventerreinen. Daarnaast zijn binnen het programma Vergroening 19 nieuwe projecten gestart om de groene leefomgeving te verbeteren. Ook is de aanpak voor biodiversiteit in gang gezet en is het puntensysteem voor natuurinclusief bouwen vastgesteld.

Energie

In 2024 zijn concrete maatregelen uitgevoerd om het elektriciteitsnet in onze buurten te versterken en om bestaande woningen te isoleren en te verduurzamen, met name voor mensen die kampen met energiearmoede. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het aardgasvrij maken van de eerste gemeentelijke gebieden, voor duurzame elektriciteitsopwekking en het slimmer organiseren van energiesystemen op een aantal bedrijfsterreinen.

Steeds meer Zaanse ondernemers werken circulair

Ondernemers mogen zo min mogelijk nieuwe grondstoffen gebruiken en moeten oude hergebruiken. Er is het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Daarmee stimuleren we duurzaam circulair opdrachtgeven en inkopen. Ook stimuleren we schonere en uitstootloos bouwen, door in 2024 het SEB-convenant te hebben ondertekend.

Op eigen grond nemen we extra duurzaamheidsmaatregelen, waaronder Parisproof bouwen en houtbouw (Figaro en Oostzijderpark). Daarnaast zijn we begonnen met de voorbereidingen voor een nieuw grondstoffenplan om de hoeveelheid restafval nog verder te laten dalen.

Programma 3 Duurzaamheid

Product 3.1 Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving

Product 3.2 Klimaatneutraal 2030-2040

Product 3.3 Circulair Zaanstad 2050

Toelichting op product

Met klimaatadaptatie spelen we in op de negatieve effecten van het veranderende klimaat. Om de klimaatbestendige stad voor 2050 te realiseren, werkt de gemeente samen met inwoners, bedrijven, scholen, corporaties en andere organisaties. Samen passen we de fysieke bebouwde omgeving aan en passen we ons gedrag aan op de klimaatscenario's van het KNMI. De gemeente zelf zet de stap naar klimaatadaptatie met het Zaanse Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie 2021-2026 en de Aanpak Vergroening van de Stad, met de daarbij horende Uitvoeringsprogramma's vergroening Zaanstad. Wij hanteren vijf sporen: bestaande stad, nieuwe stad, landschap, stimuleren van klimaatbestendig handelen en het realiseren van koppelkansen. Met de vergroening van de stad zetten we in op het beschermen en het versterken van de biodiversiteit. In 2026 is de doelstelling dat de gemeente in al haar werkprocessen klimaatadaptief handelt. Dit betekent dat binnen elke gemeentelijke opgave vanaf 2026 ook de nodige inspanning is meegenomen voor aanpassing van die opgave aan het veranderende klimaat.

Zaanstad voert het Uitvoeringsprogramma Groen- en Waterplan uit om de recreatieve bereikbaarheid en toegankelijkheid te verbeteren. Ook willen we de kernkwaliteiten van het buitengebied en van het groen in het stedelijk gebied versterken. De maatschappelijke opgaven in het landelijk gebied - en daarmee de transitie van de agrarische sector - pakken we integraal en samenhangend op in gebiedsprocessen. De Gebiedsvisie polder Westzaan is daar een goed voorbeeld van.

Om de natuur te beschermen en ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken, wil Zaanstad een bijdrage verlenen aan het verlagen van de stikstofdepositie. Een deel van de natuur in de Zaanse en omliggende N2000-gebieden is hiervoor gevoelig. De relatief hoge stikstofdepositie in onze N2000-gebieden is niet alleen schadelijk voor de natuur. Het belemmert ook ruimtelijke economische ontwikkelingen die een netto verhoging van stikstofdepositie tot gevolg hebben. In het kader van het programma 'Grip op Stikstof' heeft Zaanstad een inventarisatie uitgevoerd naar de stikstofimpact van individuele bronnen en van ruimtelijke economische projecten. De resultaten daarvan zijn verwerkt in de zogenaamde stikstoftool.

Om de milieukwaliteit te verbeteren, voeren we de maatregelen uit het Actieplan Geluid en het Actieplan Luchtkwaliteit uit en worden bodemonderzoeken en -saneringen uitgevoerd. De aanpak van diffuus lood in de bodem ronden we af. Na afronding van de Evaluatie geurbeleid actualiseren we het Zaanse geurbeleid. Zaanstad ligt onder de aanvliegroutes van Schiphol. Om de hinder daarvan terug te dringen neemt Zaanstad deel aan de Bestuurlijke Regietafel Schiphol. Zaanstad wil geen nachtvluchten meer. Omdat de gemeente onder de Omgevingswet meer afwegingsvrijheid krijgt binnen de omgevingskwaliteit, die zij aanvaardbaar vindt, voeren we meer overleg met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Toelichting indicatoren

Aantal ontmoetingsplekken dat ingericht wordt als koelteplek

Er zijn veel nieuwe groene ontmoetingsplekken geprogrammeerd en in ontwerp, maar de uitvoering hiervan vond niet allemaal plaats in 2024. Dit heeft te maken met de doorlooptijd van het ontwerpproces en participatie. En soms ook een tekort aan projectleiders. Voor 2025 is de verwachte realisatie hoger dan gemiddeld.

Gemiddelde (boom)kroonbedekkingspercentage

De boomkroonbedekking meten we om het jaar. De laatste meetcijfers zijn van de zomer 2023.

Ontwikkeling biodiversiteit

Zaanstad is in 2023 gestart met een aangepast maaibeheer voor meer biodiversiteit. De effecten worden gemeten op 21 locaties via de landelijke methodiek Nectarindex. Bij 11 van de 21 locaties is de score een 4 of 5 in het aantal gemeten planten (dit is een goede score).

Luchtkwaliteit

De meetgegevens voor 2023 zijn bekend geworden in het najaar van 2024 en in deze tabel ingevuld. De luchtkwaliteit is in 2023 sterk verbeterd vergeleken met 2022. Voor een deel is dit een voortzetting van een ontwikkeling. De sterke daling heeft ook te maken met het weer. Het was het warmste en natste jaar ooit gemeten. Er viel ruim 30% meer neerslag dan gemiddeld in de afgelopen 10 jaar. Veel regen draagt bij aan een schonere lucht.

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Areaal verharding dat omgevormd wordt naar groen	nb	nb	9.000 m ²	11.400 m ²	10.000 m ²	15.000 m ²	Gemeentelijke registratie
Aantal ontmoetingsplekken dat ingericht wordt als koelteplek	nb	nb	18	11	9	15	Gemeentelijke registratie
Gemiddelde kroonbedekkingspercentage	nb	19%	20%	20%	19%	22%	Gemeentelijke registratie
Ontwikkeling biodiversiteit (Aantal meetpunten met een verbeterde score (4 of 5) in de meetlat nectarindex)	nb	nb	0 (start in 2024)	11	nb	10	Gemeentelijke registratie (meetnet) / Nectar index
Luchtkwaliteit: fijnstof (PM10) / stikstofdioxide *cijfers 2023 worden geleverd in het najaar.	17,2/14,9 µg/m ³	16 - 20 µg/m ³	14 - 15 µg/m ³	nb	17,0/14,7 µg/m ³	15 - 19 µg/m ³	RIVM
Luchtkwaliteit: stikstofdioxide	14,9 µg/m ³	18 - 24 µg/m ³	16 - 21 µg/m ³	nb	-	14 - 20 µg/m ³	RIVM

Let op: de luchtkwaliteitscijfers 2024 zijn pas in het najaar 2025 bekend. De begrote cijfers in de Begroting 2024 waren nog gebaseerd op de gegevens van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden echter niet meer bijgewerkt. Vanaf de Voorjaarsnota 2024 zijn we uitgegaan van de hoogste en laagste waarde van de meetstations in Zaanstad.

Terugblik op speerpunten 2024

Een zichtbaar groener Zaanstad: ontwikkelen van de stad met kwaliteit

In 2024 zijn de eerste projecten van het programma Vergroening in uitvoering gekomen. Denk aan het Pontplein en drijvend groen bij De Boeg en Gedempte Gracht. Veel andere projecten bevinden zich nog in de ontwerpfasen. Zoals groener Parkrijk in Saendelft, vergroenen van de Belt en de speeltuin aan het Saharoplein. We werkten met 19 nieuwe projecten aan een groenere leefomgeving. We hebben het uitvoeringsplan klimaatadaptatie tussentijds geëvalueerd (resultaten in Q1 2025 naar raad). De gemeente heeft onderzoek gedaan naar wateroverlast bij piekbuien in Oud-Koog en Hofwijk. Wij zijn gestart met het prioriteren van waterbergende maatregelen. Bij vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte en gebiedsontwikkeling passen we steeds effectiever regels voor klimaatadaptatie toe. Een gebrek aan ruimte vormt hierbij soms een obstakel.

Samen groener: met bewoners en bedrijven

De gemeente organiseerde de tegelophaalservice voor bewoners. Zaanstad had landelijk de meeste deelnemers bij het NK tegelwippen. Bedrijven kregen subsidie voor de aanschaf van bomen op eigen terrein, de Zaanse Natuurdag is mogelijk gemaakt en we hebben geparticipeerd aan de Land- en Tuinbouw Organisatie LTO voor een pilot kruidentrijke graslanden. Ook hebben we samengewerkt met schoolbesturen om schoolpleinen te vergroenen. Het loket vergroening ging open, dat voortkwam uit een bewonersinitiatief dat ook door de raad werd ondersteund.

Verbeteren biodiversiteit

De overkoepelde aanpak biodiversiteit is begin 2025 klaar. Daarnaast beschikt Zaanstad nu over een vastgesteld puntensysteem voor natuurinclusief bouwen. Hiermee stimuleert de gemeente ontwikkelaars om natuurwaarden te vergroten en de stad te zien als een ecosysteem.

Werken aan een aantrekkelijk landschap in het buitengebied

Voor de polder Westzaan hebben we een uitvoeringsagenda opgesteld en hebben we samenwerkingsafspraken gemaakt met agrariërs, waterschap en provincie (ondertekend januari 2025). De realisatie van Duurzaam Varen en de aanleg van een uitzichtpunt bij Krommenie loopt uit. Bij recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een onderzoek gestart naar de vraag of de governance- en samenwerkingsstructuur toekomstbestendig is en welke alternatieven mogelijk zijn. De motie om Jagersveld onder te brengen bij recreatieschap Twiske-Waterland is nog in uitvoering.

De gezonde stad: nieuw milieubeleid onder de Omgevingswet

De evaluatie van het geurbeleid is afgerond. Zaanstad werkt samen met Amsterdam en de provincie Noord-Holland aan het implementeren van een nieuwe richtlijn voor geur. Het Actieplan Geluid hebben we geactualiseerd naar 2024 – 2028, in lijn met de Europese verplichting. De uitwerking van geluidbeleid, omgevingsveiligheidsbeleid, milieuzonering van bedrijven en geluidsproductieplafonds voor industrieterreinen zijn beleidsuitwerkingen die onder de Omgevingswet nog in ontwikkeling zijn.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied maakten we een verbeterplan 'Sturing en prioriteit'. We werkten aan het uitvoeren van de adviezen van het Rekenkamerrapport energiebesparingsplicht. De Omgevingsdienst heeft in 2024 minder taken kunnen uitvoeren door onder andere een tekort aan personeel en een vermindering van milieuadvies op verzoek van Zaanstad.

De ondergrond op de kaart

De bestuursopdracht 'Regie op de Ondergrond' is vastgesteld. Die heeft tot doel inzichtelijk te maken welke gemeentelijke mogelijkheden er zijn om regie te kunnen voeren op de ondergrond. Zonder regie zijn niet alle onder- en bovengrondse ambities haalbaar. Bij afronding van de opdracht in 2025 is een overzicht aan beschikbare sturingsmogelijkheden op de ondergrond beschikbaar en de financiële en organisatorische consequenties van doorontwikkeling van regie.

De bodem heeft ook een expliciete plek gekregen in de ontwerpaanpak openbare ruimte. Het programma Zaans Lood 2017 – 2024 hebben we binnen budget afgerond, waarmee 256 particuliere tuinen loodvrij zijn gemaakt. Na een lang proces hebben we voor het voormalige bedrijf Kan Palen toestemming gekregen. Daardoor kan de gebiedsontwikkeling van start. De daadwerkelijke sanering vindt plaats in 2025/2026.

Stikstof actueler dan ooit

De Zaanse stikstofaanpak werkte aan het up-to-date houden van de stikstoftool en het tijdig agenderen van stikstof in ruimtelijke economische ontwikkelingen. Het nieuwe kabinet heeft het financieel en juridisch instrumentarium voor het bereiken van haar stikstofdoelen ingrijpend gewijzigd met een streep door het Nationaal Programma Landelijk gebied. Er ligt geen plan meer om minder stikstof in de natuur te realiseren, waardoor de natuur verslechtert. Daarnaast zorgt een gerechtelijke uitspraak eind 2024 ervoor dat intern salderen ingewikkeld is geworden. We brengen begin 2025 in beeld welke gevolgen dit heeft op de gebiedsontwikkeling en infrastructurele projecten. De verstreckende gevolgen zijn bijvoorbeeld dat alle nieuwe projecten een natuurvergunning moeten aanvragen. Dit betekent vertraging en meer kosten, of afstel. Ook heeft dit mogelijk consequenties voor een aantal reeds gerealiseerde projecten vanaf 2020.

Programma 3 Duurzaamheid

Product 3.1 Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving

Product 3.2 Klimaatneutraal 2030-2040

Product 3.3 Circulair Zaanstad 2050

Toelichting op product

Zaanstad staat voor een transformatie-opgave om voor 2040 klimaatneutraal te zijn. Op weg naar een inclusieve energietransitie zetten we in op energiebesparing. Hierbij staat het isoleren van bestaande woningen centraal. Ook trekken wij actief op met de industrie en het bedrijfsleven om energie te besparen met procesinnovatie en door aanpassingen van gebouwen. Om de productie van energie te verduurzamen, werken wij aan de realisatie van wind- en zonne-energie in de zoekgebieden van de Regionale Energiestrategie. Ook ontwikkelen wij nieuwe energiebronnen, zoals aquathermie en geothermie voor de gebouwde omgeving, inclusief bedrijven en voor de industrie. Hierbij hoort de ontwikkeling van warmtenetten.

Wij streven naar een inclusieve energietransitie. Daarom geven wij bijzondere aandacht aan inwoners met lagere inkomens voor wie energiearmoede dreigt of al werkelijkheid is. Ook maken wij lokale initiatieven zoals energiecoöperaties mogelijk en stimuleren lokaal eigenaarschap. Een toekomstbestendige energie-infrastructuur en slimme koppeling van energiesystemen zijn belangrijke randvoorwaarden voor klimaatneutraliteit. Hier ligt ook meteen een grote uitdaging. Wij werken daarom met netbeheerders en partners aan het versterken van de bestaande (elektriciteits-) infrastructuur. Daarnaast stimuleren wij het ontwikkelen van infrastructuur voor warmte- en eventueel waterstof, en faciliteren lokale slimme energiesystemen.

De duurzaamheidstransitie vraagt om slagvaardige inzet van en met inwoners, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, energie coöperaties, het bedrijfsleven en de industrie. De gemeente geeft het goede voorbeeld en engageert zich in regionale netwerken en samenwerking (ook in het verkrijgen van externe middelen). Waar nodig en mogelijk nemen wij de regie in de gezamenlijke uitdaging naar een toekomstbestendige klimaatneutrale stad en dorpen.

Toelichting indicatoren

CO₂-uitstoot gebouwde omgeving (kton)

De realisatiegegevens voor 2022 zijn bijgewerkt van 267 kton naar 271 kton.

Op basis van trends uit het recente verleden is de inschatting dat we in 2025 op 220 kton uitkomen (zie begroting 2025). Daarmee is de verwachting dat doelstelling opgenomen in de begroting 2024 van 280 kton ruim behaald is. De exacte realisatiecijfers over 2023 en 2024 worden naar verwachting gepubliceerd in 2025 en 2026.

Hernieuwbare elektriciteit

Ook voor hernieuwbare energie geldt dat de realisatiecijfers over 2023 en 2024 nog niet bekend zijn en naar verwachting in 2025 en 2026 gepubliceerd zullen worden door Rijkswaterstaat. Op basis van trends uit het recente verleden is de inschatting dat we in 2025 op 16% uitkomen (zie begroting 2025), waarmee de doelstelling uit de begroting van 2024 ruim behaald is.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
CO ₂ -uitstoot gebouwde omgeving (kton)	307	271	nb	nb	280	240	Regionale klimaatmonitor, databank.nl
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	9,1%	12,6%	nb	nb	10%	15%	Rijkswaterstaat, klimaatmonitor

Toelichting indicatoren

CO₂-uitstoot gebouwde omgeving (kton)

De realisatiegegevens voor 2022 zijn bijgewerkt van 267 kton naar 271 kton.

Op basis van trends uit het recente verleden is de inschatting dat we in 2025 op 220 kton uitkomen (zie begroting 2025). Daarmee is de verwachting dat doelstelling opgenomen in de begroting 2024 van 280 kton ruim behaald is. De exacte realisatiecijfers over 2023 en 2024 worden naar verwachting gepubliceerd in 2025 en 2026.

Hernieuwbare elektriciteit

Ook voor hernieuwbare energie geldt dat de realisatiecijfers over 2023 en 2024 nog niet bekend zijn en naar verwachting in 2025 en 2026 gepubliceerd zullen worden door Rijkswaterstaat. Op basis van trends uit het recente verleden is de inschatting dat we in 2025 op 16% uitkomen (zie begroting 2025), waarmee de doelstelling uit de begroting van 2024 ruim behaald is.

Terugblik op speerpunten 2024

Minder aardgas en elektriciteitsverbruik

Samen met warmtebedrijven en woningbouwcorporaties willen we de eerste gebieden in onze gemeente aardgasvrij maken. Hiervoor zijn in 2024 de eerste stappen gezet. Achter de schermen zijn we bezig met voorbereiding op nieuwe nationale wetgeving voor de warmtetransitie. Met de oprichting van het Energieloket voor particulieren en het Duurzaamheidsloket voor bedrijven stimuleren we zowel duurzame opwek als energiebesparing. De aansturing van en samenwerking met de Omgevingsdienst op het onderwerp energiebesparing is verbeterd.

Verantwoord isoleren

Sinds het najaar 2023 (na een uitspraak van de Raad van State) weten we dat voor sommige isolerende maatregelen aan woningen een goed ecologisch onderzoek nodig is. Samen met de woningbouwcorporaties stellen we voor heel Zaanstad een dekkend Soorten Management Plan (SMP) op. Dit gebeurt in fases. In 2024 hebben we het eerste deelonderzoek voltooid. En we hebben ontheffing verleend voor drie deelgebieden (Zaandam Oost, Wormerveer, Krommenie). Daarmee mogen de woningbouwcorporaties doorgaan met woningen isoleren.

Meer duurzame energie

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet om meer duurzame energie in Zaanstad op te wekken:

- De spelregels voor windenergie in het Noordzeekanaalgebied zijn vastgesteld.
- We hebben een beleidskader voor kleine windturbines opgesteld.
- Samen met andere gemeenten in de regio Zaanstreek Waterland hebben we de mogelijkheden voor grootschalige opwek van zonne-energie in het Noordzeekanaalgebied en boven parkeren laten onderzoeken.
- We zijn onder leiding van Rijkswaterstaat en samen met buurgemeenten gestart met het project 'Opwek van Energie langs Rijkswegen (A7/A8)'.

Inclusievere energietransitie en aanpak energiearmoede

We hebben nog meer 'energiefixers' aan het werk gezet. Deze geven advies over energiebesparing. Dit helpt mensen met minder geld om hun energiekosten te verlagen. We hebben met de woningbouwcorporaties een tweede convenant energiearmoede getekend. Daarnaast is een witgoedregeling vastgesteld die begin 2025 van start gaat. Deze regeling stelt mensen met minder geld in staat om een zuinigere koelkast of wasmachine te kopen.

Sterker en slimmer energiesysteem

Voor de bedrijventerreinen Molletjesveer/Noorderveld en Hoogtij zijn we gestart met het ondersteunen van bedrijven bij het opzetten van energyhubs. Voor de verzwarende van het lokale elektriciteitsnet zijn we nauwer gaan samenwerken met de netbeheerder. Hierdoor worden bijvoorbeeld op buurtniveau steeds meer van de benodigde transformatorhuisjes ingepast.

Programma 3 Duurzaamheid

Product 3.1 Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving

Product 3.2 Klimaatneutraal 2030-2040

Product 3.3 Circulair Zaanstad 2050

Toelichting op product

Zaanstad wil in 2050 een circulaire stad zijn. Op dit moment is circa 12,5% van het huidige afval in Zaanstad huishoudelijk afval en 87,5% bedrijfsmatig. Zonder stappen richting een circulaire economie zal het afval in de stad in 2050 veelvoudig zijn. Het vraagt dus om een grote omslag in de manier van produceren en consumeren. We gaan naar meer lokale, gesloten kringlopen waarin grondstoffen en materialen optimaal worden behouden en benut. Daarvoor moeten we kennis en bewustzijn over de circulaire economie vergro-

ten, circulariteit vastleggen in nieuw beleid en de voortgang monitoren. De focus voor Zaanstad ligt op het reduceren en beter scheiden van huishoudelijk afval, bouw en gebiedsontwikkeling en de food- en maakindustrie. De inzet richt zich op het aanjagen en de beleidsontwikkeling op circulariteit in de brede zin, het geven van voorbeelden en het opdoen van ervaringen zoals met de circulaire nieuwbouw van het ZNMC. De uitvoering landt in andere opgaven, zoals bijvoorbeeld in de deelname in Textiles2Textiles in de strategische opgave Economie en circulaire bouw bij verstedelijking.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Gewicht restafval per bewoner per jaar (kg)	204	198	195	192*	190	100	HVC

Toelichting indicatoren

Gewicht restafval per bewoner per jaar (kg)

* Het realisatiecijfer 2024 is voorlopig en afgeleid van de resultaten uit de eerste drie kwartalen van 2024. De definitieve cijfers zijn op het moment van schrijven nog niet bekend.

De tendens van afnemende restafvalhoeveelheden vlakkt af. Ook het scheidingspercentage blijft aan de lage kant (51 procent i.p.v. de streefwaarde 75 procent). Daarom is het van belang om in te zetten op een nieuw grondstoffenplan waarin plannen worden uitgewerkt om de beleidsdoelen te behalen (75% afvalscheiding en 100 kg restafval per inwoner per jaar). Daarnaast intensificeert Zaanstad samen met HVC de communicatie over het belang van scheiden van grondstofstromen om betere resultaten te realiseren.

Terugblik op speerpunten 2024

We willen iedereen mee laten doen in de duurzaamheidsstrategie. Daarom hebben we in 2024 intern veel stappen gezet.

- Er is een Duurzaamheidsacademie in oprichting. Daarmee kunnen medewerkers van verschillende afdelingen kennis en vaardigheden opdoen. Om duurzaamheid eigen te maken en toe te passen in hun werk.
- Ook startte een pilot om duurzaamheid aan de voorkant mee te wegen en in de besluitvorming expliciet te maken.
- Daarnaast heeft het hele college, per individuele portefeuille, CO₂-reductiedoelen vastgesteld. En er ligt een uitvoeringsplan klaar om hier binnen de organisatie effectiever op te sturen.
- Ook stimuleren we maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen. Dit doen we door uitvoering van het nieuwe Actieplan MVOI (vastgesteld in oktober 2024).

Volgen van goederen- en afvalstromen

Vanuit het dashboard Circulaire Economie is een set van indicatoren gekozen om de ontwikkeling richting een circulair Zaanstad te volgen.

In ketengesprekken met bedrijven is verkend wat de partijen het beste kunnen doen met grote reststoffen (bijvoorbeeld van de voedselindustrie en de bouw).

Duurzame bouw- en gebiedsontwikkeling

In de bouw en gebiedsontwikkeling sturen we op meer circulaire maatregelen, waaronder Paris Proof bouwen en houtbouw (Figaro en Oostzijderpark). Ook hebben we in juli 2024 het SEB-convenant ondertekend als stimulans voor schoner en emissieloos bouwen. Kennis die we opdoen hebben we breder gedeeld door kennis- en inspiratiesessies met bouwbedrijven en ontwikkelaars.

Huishoudelijk afval

In het voorjaar hebben we de startnotitie voor het nieuwe grondstoffenplan vastgesteld. Dit plan biedt handvatten om de restafvalcijfers vanaf 2026 sneller naar beneden te krijgen en daarmee de afvalkosten meer beheersbaar te houden.

In 2024 hebben we gewerkt aan een plan van aanpak om te komen tot een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) en evaluatie van de huidige overeenkomst. In het eerste kwartaal 2025 wordt dit plan vastgesteld.

Eind 2024 is HVC begonnen met het verbouwen van het huidige afvalbrengstation aan de Symon Spiersweg. Het oude afvalbrengstation heeft HVC gesloopt. Er komt een nieuw modern afvalbrengstation voor in de plaats (maart 2025). Dit station voldoet aan de nieuwste eisen en biedt ruimte voor uitbreiding, zoals nieuwe afvalstromen of ontwikkelingen die het recyclen en hergebruik van materialen bevorderen. Dit station wordt met zoveel mogelijk duurzame bouwmaterialen gebouwd.

Financiën

Financiën				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	39.295	38.158	-1.137	
Baten	-33.322	-32.980	342	
Toevoegingen reserves	4.885	4.997	112	
Onttrekkingen reserves	-4.981	-4.666	315	
Saldo	5.877	5.509	-367	

Toelichting

Op het programma Duurzaamheid resteert een positief saldo aan afwijkingen van -€ 0,37 mln. Dit saldo bestaat voor -€ 1,14 mln. uit lagere lasten, € 0,34 mln. uit lagere baten, € 0,11 mln. uit hogere toevoegingen aan reserves en voor € 0,32 mln. uit lagere onttrekkingen aan reserves. De afwijkingen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)							Bedragen x € 1.000
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Omgevingsdienst	-590				-590		-590
2. Duurzaamheid Zaanstad	-147	44			-103		-103
3. Reserve vergroening en Biodiversiteit				282	282	-242	40
4. Apparaatslasten en -baten	47	-37			10		10
5. Overige kleine verschillen	-109	58		28	-23		-23

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)				Bedragen x € 1.000			
Afwijkingen met een saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat							
A. Bodembeheer		51		-51	-		-
B. Energiearmoede	-204	204			-		-
C. CDOKE		-112	112		-		-
D. Energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland				56	56	-56	-
E. Afval	-134	134			-		-
Totaal	-1.137	342	112	315	-368	-298	-666

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Omgevingsdienst

De Omgevingsdienst heeft minder uitgevoerd door een tekort aan personeel met specialistische kennis, een te ruime begroting voor het product bodem onder de Omgevingswet en een vermindering van milieuadvies op verzoek van Zaanstad. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,59 mln.).

2. Duurzaamheid Zaanstad

De lagere lasten (-€ 0,15 mln.) hebben voornamelijk betrekking op het uitvoeringsprogramma voor een circulair Zaanstad. Hier zijn minder activiteiten uitgevoerd dan gepland door personeelwisselingen en onderbezetting in dit team. De baten zijn ook iets lager (0,04 mln.).

3. Reserve vergroening en biodiversiteit

Een aantal investeringsprojecten voor vergroening is in 2024 door ruimtelijke uitdagingen en beperkte capaciteit (ook bij leveranciers) niet (volledig) volgens planning gerealiseerd. Deze schuiven door naar 2025. Hierdoor is er een lagere onttrekking uit de reserve Vergroening en Biodiversiteit (€ 0,28 mln.). Hiertegenover staat een lagere toevoeging aan de reserve afschrijvingslasten op het programma Verstedelijking. De actualisatie van het bestedingsplan wordt financieel verwerkt in de Voorjaarsnota 2025.

4. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo hoger dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

5. Overige kleine verschillen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (-€ 0,11 mln.), baten (€ 0,06 mln.) en onttrekkingen aan reserves (€ 0,03 mln.) wordt verklaard door overige diverse kleine afwijkingen binnen dit programma.

Afwijkingen met saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat

A. Bodembeheer

We hebben minder subsidiebaton ontvangen voor onze inzet op bodembeheer (€ 0,05 mln.). Hierdoor is de onttrekking aan de reserve bodembeheer hoger (€ 0,05 mln.).

B. Energiearmoede

In 2024 is inzet van energiefixers door zowel de organisatie Klimaatroute als door Werkom uiteindelijk lager uitgevallen dan gepland. Hierdoor zijn de lasten lager (-€ 0,20 mln.). Hier staan lagere baten uit de specifieke uitkering tegenover (€ 0,20 mln.). De overgebleven middelen worden in 2025 uitgegeven.

C. CDOKE

De Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is in 2024 gewijzigd, waardoor de subsidiebaton hoger zijn (-€ 0,11 mln.). Het budgettair effect is neutraal, omdat de middelen worden toegevoegd aan de reserve Klimaatkoord (€ 0,11 mln.).

D. Energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland

Bij de uitvoering van een externe subsidie (energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland) van de Provincie zijn in 2024 op het programma Verstedelijking lagere lasten gemaakt voor Buurkracht (-0,06 mln.). Doordat de Europese aanbesteding deels niet is gelukt, is de uitvoering van de subsidieregelingen vertraagd. Dit leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Duurzaamheidsfonds (€ 0,06 mln.).

E. Afval

De lagere lasten worden verklaard door minder kwijtscheldingen dan begroot (-€ 0,04 mln.) en lagere lasten op uitvoering Pact Poelenburg, waar minder inzet is geweest door HVC dan begroot (-€ 0,09 mln.). Hier staan lagere baten tegenover, omdat er minder wordt onttrokken uit de egaliseringsreserve afval (€ 0,13 mln.).

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Recreatieschap Twiske Waterland
- NV HVC

- Alliander N.V.
- Warmtenetwerk Zaanstad (WNZ)
- InWest Regio B.V.

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling					
	2021	2022	2023	2024	Bron
% inwoners dat ernstige hinder ondervindt van lawaai van auto's	13%	11%	12%	12%	Zaanpeiling
% inwoners dat ernstige hinder ondervindt van lawaai van vliegtuigen	20%	19%	18%	17%	Zaanpeiling
% inwoners dat ernstige geuroverlast ervaart van bedrijven/fabrieken	7%	8%	8%	8%	Zaanpeiling
% inwoners dat minder/geen tegels in de tuin heeft	36%	35%	40%	37%	Zaanpeiling
% inwoners dat gebruik maakt van aardwarmte of een warmtepomp heeft	5%	7%	9%	13%	Zaanpeiling
% inwoners dat afval gescheiden aanbiedt	92%	92%	92%	-	Zaanpeiling*
% inwoners dat glas (bijna) nooit scheidt	-	-	-	10%	Zaanpeiling*
% inwoners dat oud papier en karton (bijna) nooit scheidt	-	-	-	5%	Zaanpeiling*
% inwoners dat plastic, blik en drinkpakken (bijna) nooit scheidt	-	-	-	10%	Zaanpeiling*
% inwoners dat kleding en textiel (bijna) nooit scheidt	-	-	-	12%	Zaanpeiling*
% inwoners dat groente, fruit, tuinafval etensresten (bijna) nooit scheidt	-	-	-	28%	Zaanpeiling*

* Sinds 2024 wordt afval scheiden op een andere manier gemeten in de Zaanpeiling. Sinds afgelopen jaar vragen we niet meer alleen 'biedt u uw afval gescheiden aan', maar vragen we van verschillende soorten afval of men dit scheidt en hoe vaak (altijd/meestal/(bijna)nooit). Deze mensen hebben dus aangegeven dat ze deze soorten afval (bijna) nooit gescheiden aanbieden.

Kerncijfers					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Totale CO ₂ -uitstoot (kton)	737	nb***	nb***	nb***	Klimaatmonitor
CO ₂ -uitstoot verkeer en vervoer (kton)	144	159	nb***	nb***	Klimaatmonitor
CO ₂ -uitstoot industrie, energie, afval en water (kton)	271	nb***	nb***	nb***	Klimaatmonitor
CO ₂ -uitstoot landbouw, bosbouw, visserij en natuur (kton)	6	6	4	nb***	Klimaatmonitor
Percentage huishoudens in energiearmoede	nb	4,3%****	5,3%	nb***	TNO

Kerncijfers					
Totaal (bedrijfs- en huishoudelijk) afval geproduceerd in Zaanstad (kton)	640	508	nb*	nb*	Dashboard Zaanstad CE (Geofluxus o.b.v. LMA en CBS)
Percentage oppervlakte groen zonder agrarische gebied	nb	27,7%	nb***	nb***	Klimaat-effectatlas
Luchtvervuiling fijnstof ($\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10) en stikstof ($\mu\text{g}/\text{m}^3$ NO ₂)**	16-18 / 17-23	16-20 / 18-24	13-15 / 16-21	nb***	RIVM
Percentage met stikstof overbelaste relevante hectare in Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	91%	92%	nb***	nb***	Aerius-monitor
Percentage met stikstof overbelaste relevante hectare in Polder Westzaan	40%	40%	nb***	nb***	Aerius-monitor
Percentage met stikstof overbelaste relevante hectare in Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	76%	75%	nb***	nb***	Aerius-monitor

* Bureau Geofluxus levert gegevens over 2023 en 2024 in het voorjaar van 2025.

** Er zijn 3 meetstations in Zaanstad. We tonen de laagste-hoogste jaargemiddelde dagwaarden. Gegevens over 2024 zijn nog niet gepubliceerd.

*** Zaanstad is voor deze informatie afhankelijk van een externe, landelijke bron. Deze bron is nog niet bijgewerkt voor recente jaren.

**** Het cijfer voor 2022 is aangepast naar huidige door TNO gepubliceerde gegevens.

BBV indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	9,1%	12,6%	nb*	nb*	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor
Gewicht restafval per bewoner per jaar (kg)	204	198	195	192**	HVC

* Naar verwachting publiceert RVO dit jaar gegevens over 2023 en in 2026 gegevens over 2024.

** Voorlopig cijfer, gebaseerd op de resultaten uit de eerste 3 kwartalen van 2024. De definitieve cijfers zijn op moment van schrijven nog niet bekend.

Beleidsnota's

- [Regionale Energiestrategie 1.0](#)
- [Transitievisie Warmte](#)
- [Klimaatakkoord 2.0](#)
- [Nota bodembeheer Zaanstad 2020-2030](#)
- [Zaans Geurbeleid 2016](#)
- [Actieplan Omgevingslawaaï en beleidsregel hogere waarde Zaanstad](#)
- [Actieplan Luchtkwaliteit 2021-2030](#)
- [Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2021-2026 Meer ruimte voor groen & blauw](#)
- [Uitvoeringslijnen circulaire economie \(2016\)](#)
- [Grondstoffenplan \(2017\)](#)
- [Beleid Duurzaam Inkopen en Opdrachtgeverschap \(2019\)](#)
- [Green Deal Houtbouw \(2019\)](#)
- [Afvalstoffenverordening \(2021\)](#)
- [Groen en Waterplan Zaanstad](#)
- [Actieplan MVOI gevorderd 2022 - 2025](#)

2.4 Gezondheid

De gezonde gemeente

Portefeuillehouders:
Groothuismink, van der Laan, Onclin, Slegers

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

We staan als gemeente samen met bewoners en partners voor een dubbele uitdaging rond de gezondheid van de Zaankanters. We willen de gezondheid van de stad als geheel vergroten, maar ook de verschillen verkleinen door gezondheidsachterstanden aan te pakken. Dat betekent onder meer dat we een gezonde leefstijl willen stimuleren door keuzes makkelijker te maken, en dat we werken aan een gezonde leefomgeving. We bieden ondersteuning aan kinderen, volwassenen en ouderen die dat nodig hebben. Met als doel dat inwoners zich prettig voelen en kunnen meedoen in de samenleving, maar ook om de zorgkosten in de toekomst beheersbaar te houden.

Terugblik en realisatie 2024

In de Hervormingsagenda jeugd van de Rijksoverheid staat een aantal afspraken. Zoals het versterken van de lokale teams, verbeteren van de netwerken over preventie voor ouders en voor jongeren, afspraken met zorgaanbieders over jonge kinderen en het verminderen van kinderen die uit huis worden geplaatst. Ondanks deze acties neemt het aantal jeugdigen dat hulp nodig heeft toe. Dit zorgt ervoor dat de kosten stijgen.

De ervaringen met inloopvoorziening Villa Westerweide zijn goed. De gebruikers zijn positief.

Er zijn in 2024 meer plekken voor opvang geopend:

- uitbreiding van de tijdelijke opvanglocatie in Wormerveer;
- noodopvang voor dakloze (eenouder)gezinnen; en

- het woonproject Oostzijderveld voor alleenstaande kwetsbare jongvolwassenen is geopend.

Voor de vernieuwing van het Sportpark Hoornseveld, dat zich nu in de eerste fase bevindt, wordt een nieuwe duurzaamheidsmaatregel gebruikt. Het gaat om een voorziening onder het kunstgrasveld. Hierdoor kan het voetbalveld ook als warmtebron worden gebruikt. Dit biedt kansen om onder andere het nieuwe zwembad te verwarmen.

Het lokale plan van aanpak GALA (gezond en actief leven akkoord) voerden we met verschillende acties uit. Dit deden we op het gebied van jeugd (Zaanse preventieaanpak jeugd, OKO). De acties waren: voorkomen van vallen van ouderen, bewegen voor ouderen, de lokale coalitie 'Een tegen eenzaamheid' en activiteiten gericht op ontmoeten en gezondheid in Zaandam Oost.

In de regio pakken we preventie en de verandering van (medische) zorg naar welzijn aan met de regionale uitvoeringsagenda IZA (integraal zorgakkoord). In 2024 lag de aandacht vooral op ouderen en mantelzorg (binnen de IZA-opgave G'OULD), de start van mentale gezondheidsnetwerken (met een proef in Saendelft), de proef 'huiskamers GGZ' en beter bereikbare steunpunten GGZ. Ook de ketenaanpak voor het voorkomen van vallen en de GLI (interventie voor gezonde leefstijl) zijn blijvend ingezet.

In 2024 is een stedelijk mantelzorgteam begonnen. Dit team helpt de sociaal wijkteams bij het uitvoeren van het actieplan mantelzorg.

Programma 4 Gezondheid

Product 4.1 Preventie, sporten en bewegen

Product 4.2 Jeugdhulp

Product 4.3 Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden

Product 4.4 Zorg & Veiligheid

Toelichting op product

We weten dat Zaanstad kampt met grote gezondheidsverschillen. Armoede is hiervan een van de meest genoemde oorzaken. We verkleinen die verschillen door een focus op preventie en het bevorderen van gezondheid van onze jeugd. We zetten in op gezondheidsbevordering en beweegstimulering voor inwoners die dat het meeste nodig hebben. We werken samen met partners zoals de GGD in programma's als het Pact Poelenburg/Peldersveld (Zaandam Oost), op scholen in kwetsbare wijken en voor groepen jongeren die speciale aandacht verdienen (vanwege emotionele, sociale of lichamelijke uitdagingen).

Met een gezonde omgeving, het stimuleren van gezonde leefstijl en het geven van het goede voorbeeld willen we de gezondheid van de stad en dorpen vergroten. We zien gezondheid in het licht van het brede welzijn van onze inwoners. Het is een combinatie van lichaam en geest en een samenspel tussen de fysieke omgeving en een passend activiteiten aanbod.

Beweging heeft een positieve invloed op fysieke en mentale gezondheidsaspecten. Vooral als het gaat om bewegen bij de sportverenigingen en in de (groene) buitenruimte, individueel en met anderen. Daarom werken we aan voldoende sportvoorzieningen en een efficiënte, duurzame en functioneel ingerichte openbare ruimte. Maar ook aan een veilige sportomgeving met voldoende aandacht voor kansengelijkheid.

Gezond worden en blijven doe je niet alleen. We zetten in op een betere samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein en de informele zorg. Zaankanters zelf, de gemeente en andere partners hebben daarin een rol. Inwoners hebben er baat bij dat de partners zowel op regionaal en stedelijk als op buurtniveau effectief met elkaar samenwerken. Om zo gezamenlijk te ontdekken wat het beste werkt ten goede van het dagelijks leven van inwoners.

Toelichting indicatoren

% Kinderen 3,9 jaar met overgewicht

Het percentage kinderen met overgewicht levert de GGD de komende maanden aan. Het ligt voor de hand dat verschillende maatschappelijke omstandigheden zoals woningtekort, inflatie, stress en onzekerheid een rol spelen bij het achterblijven van de cijfers over 'ervaren gezondheid'. Dat verklaart mogelijk waarom het aantal inwoners dat voldoet aan de beweegnorm achterblijft.

Positief is dat de daling in 2023 is doorbroken en een lichte stijging te zien is.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Inwoners dat de eigen gezondheid als goed/ zeer goed/ uitstekend ervaart	84%	81%	82%	82%	84%	86%	Zaanpeiling
% Kinderen 3,9 jaar met overgewicht	13%	11%	13%	nb	11%	11%	JGZ
% Inwoners dat voldoet aan beweegnorm	nb	64%	62%	63%	65%	67%	Zaanpeiling

Terugblik op speerpunten 2024

Uitvoeringsagenda sport 2022 - 2024

Voor de fysieke sportvoorzieningen hebben we in 2024 gewerkt aan:

- vernieuwing sportpark Hoornseveld;
- warmtewinning onder het kunstgrasveld op sportpark Hoornseveld;
- het leveren van een bijdrage aan een sportcontainer (outdoor fitness); en
- de voorbereiding van een besluit om in 2025 het beheer van buitensport in te voeren.

Om meer mensen in beweging te krijgen, hebben we het volgende gedaan:

- Project "Meer Mensen in Beweging via samenwerking Sport en Zorg". Dit project is onderdeel van het Lokaal Sportakkoord. Doel is om inwoners en kinderen meer te laten bewegen.
- Proef van de dynamische schooldag, waarbij kinderen gedurende de schooldag meer bewegen, wat een positief effect heeft op de cognitieve, fysieke en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen
- Huldiging van de Zaanse afvaardiging naar de Olympische Spelen tijdens de drukbezochte Dam tot Dam loop.

Uitvoering integraal plan van aanpak GALA

Het afgelopen jaar voerden we ons integraal plan van aanpak GALA (gezond en actief leven akkoord) uit. Dit deden we door onder andere de start van de Zaanse preventieaanpak jeugd, activiteiten om vallen te voorkomen, bewegen

voor ouderen, de herstart van de lokale coalitie 'Een tegen eenzaamheid' en activiteiten gericht op ontmoeten en gezondheid in Zaandam Oost.

Pijler gezondheid Zaandam Oost

Tussen gemeente Zaanstad en Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) is een samenwerking opgezet. Het consultatiebureau besteedt meer aandacht aan mondzorg. Ook hebben we een overzicht gemaakt van mondzorgprofessionals die op basisscholen komen. In 2025 willen we dit uitbreiden.

Niet iedereen die een huisarts bezoekt is geholpen met een medische oplossing. Soms is er andere hulp nodig. Huisartsen kunnen dan verwijzen naar het sociaal wijkteam, via een 'recept'. Om dit 'welzijn op recept' goed op te pakken maakten wij afspraken huisartsen en het sociaal wijkteam. Daarvoor gebruiken zij nu de communicatietool (VIP live).

Tot slot is de opleiding voor de gezondheidscoaches uitgevoerd. Deze opleiding is gemaakt door studenten.

Toekomstbestendige GGD

In 2024 gingen alle gemeenten akkoord met de gemeenschappelijke regeling GGD ZW. Door deze nieuwe regeling weten de bestuursleden beter wat de taken van de GGD zijn.

Daarnaast spraken we met de Veiligheidsregio om te kijken hoe we de samenwerking kunnen verbeteren.

Programma 4 Gezondheid

Product 4.1 Preventie, sporten en bewegen

Product 4.2 Jeugdhulp

Product 4.3 Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden

Product 4.4 Zorg & Veiligheid

Toelichting op product

Jeugdigen groeien gezond en veilig op, liefst thuis, in hun eigen omgeving. Waar nodig bieden we hulp en ondersteuning. Met inwoners, ervaringsdeskundigen en professionals zetten we in op een kansrijke startpositie in het leven. Dat vraagt om een goede samenwerking met alle partners die daar een bijdrage aan kunnen leveren. Wij streven naar gelijke kansen voor alle jeugdigen. Daarom spannen we ons extra in voor de wijken en gezinnen die ondersteuning of jeugdhulp het meest nodig hebben. We bouwen met elkaar een toegankelijk en houdbaar jeugdhulpstelsel, gericht op het voorkomen en/of zo klein mogelijk houden van problemen. Hierbij gaan we uit van de transformatiedoelen (Preventie; Versterken opvoedkundig klimaat; Eén gezin, één plan, één regisseur; Juiste hulp op maat; Meer ruimte professional).

Toelichting indicatoren

Onderstaande aantallen gaan over jeugdigen tot 22 jaar die in 2024 een contact hadden bij de jeugdteams of een indicatie specialistische jeugdzorg hebben gehad.

% Jeugdigen met specialistische jeugdhulp

Ondanks dat het begrote % jeugdigen dat ondersteund wordt door het Jeugdteam is behaald, heeft dit helaas niet geleid tot een vermindering van de inzet van specialistische jeugdhulp. Dat is een landelijk beeld.

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Jeugdigen dat ondersteund wordt door Jeugdteam	12,2%	12,4%	12,7%	12,9%	13%	14%	Gemeentelijke registratie
% Jeugdigen met specialistische jeugdhulp	11,3%	11,6%	11,8%	12,4%	11,5%	11%	Gemeentelijke registratie

Terugblik op speerpunten 2023

Hervormingsagenda Jeugd

Het project Voorveld stimuleert de beweging van de inzet van jeugdhulp richting preventie. Hierin werken we samen met maatschappelijke partners. Dit hebben we gedaan door netwerkbijeenkomsten en het gebruik van een 'serious game'. Dit deden we zowel intern als met onze maatschappelijke partners.

Voor de specialistische jeugdhulp hebben we het volgende gedaan:

- een besluit genomen wat we precies gaan uitvoeren;
- begonnen met de voorbereiding van de regionale aanbesteding;

- de gemeenschappelijke regeling 'zonder meer' verlengd;
- de bovenregionale samenwerking op complexe jeugdzorg;
- start gemaakt met een onderwijs- jeugd-agenda, en uitbreiding aantal praktijkondersteuners jeugd bij de huisartsen.

Gezinsgerichte aanpak

Door een betere samenwerking tussen de wijk- en jeugdteams konden we de gezinsaanpak verbeteren. Het resultaat hiervan is een gezamenlijke triage van gezinnen met meerdere problematiek. Door de verbeterde samenwerking konden we ook meer hulp bieden aan gezinnen waar onveiligheid speelt. Deze gezinnen hielpen we via de 'proeftuin toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming'.

Koppelkansen

Soms lijkt het dat Jeugdhulp gezinnen met elk probleem kan helpen. Dat is helaas niet het geval. Problemen zoals huisvesting en levensonderhoud kan Jeugdhulp niet alleen oplossen. Daarom zien we koppelkansen door inzet op huisvesting, bestaanszekerheid en armoede en participatie. Ook bij jeugd & veiligheid en onderwijs zijn kansen om nauwer samen te werken. In 2024 maakten we de eerste afspraken met andere domeinen.

Programma 4 Gezondheid

Product 4.1 Preventie, sporten en bewegen

Product 4.2 Jeugdhulp

Product 4.3 Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden

Product 4.4 Zorg & Veiligheid

Toelichting op product

We willen dat Zaankanters van alle leeftijden kunnen meedoen in de samenleving. Soms is daar hulp bij nodig. Wij spannen ons daarom extra in voor de wijken en de inwoners die ondersteuning het meest nodig hebben. Zoals mantelzorgers, ouderen in kwetsbare situaties, inwoners die psychisch kwetsbaar zijn en dak- en thuislozen. Daarbij streven we naar gelijke kansen voor iedereen.

Dat doen we samen met inwoners, ervaringsdeskundigen en professionals. In een mix van lichte ondersteuning die inwoners snel en makkelijk kunnen gebruiken (bijvoorbeeld huiskamerprojecten, inlopen) en zwaardere (geïndiceerde) ondersteuning op maat (zoals dagbesteding, woningaanpassing en doelgroepenvervoer).

Vergrijzing en het streven om inwoners in kwetsbare situaties zo veel en zo lang mogelijk thuis, in de wijken, te ondersteunen, zorgen voor een financiële uitdaging. Ook de krapte op de arbeidsmarkt en de tekorten in de zorg dwingen ons tot aanpassingen. Dat betekent dat we meer een beroep doen op inwoners, bijvoorbeeld als goede buur, vrijwilliger of als mantelzorger. We zijn ons bewust van de maatschappelijke consequenties hiervan. Wij ondersteunen daarom vrijwilligers(organisaties) en laten mantelzorgers er niet alleen voor staan.

Dak- en thuisloosheid is per definitie een ongezonde leefomstandigheid. We zetten in op het voorkomen hiervan en bieden daarnaast een passende aanpak gericht op het (zelfstandig) wonen met begeleiding.

Samen met partners in de stad streven we ernaar dat onze ouderen zo lang mogelijk prettig, veilig en gezond blijven wonen in de eigen wijk. Dat vraagt om passende woonruimte en de nabijheid van welzijn, ontmoetingsmogelijkheden en ondersteuning.

Omdat de opgave voor gezondheid niet stopt bij onze gemeentegrenzen, investeren we in de samenwerking in de regio. Binnen de regionale en lokale uitwerking van het IZA (integraal zorgakkoord), GALA (gezond en actief leven akkoord) en het regionale programma GOUD (specifiek gericht op betere zorg voor ouderen vanuit de thema's 'gezond blijven en zelfstandig wonen', 'goed herstel en voorkomen van acute zorg' en 'leven met langdurige zorg') werken we regionaal samen aan betere, toekomstbestendige en betaalbare zorg. Daarnaast participeren we in het regionale Netwerk Dementie en werken we regionaal samen in de aanpak van ggz-problematiek.

Toelichting indicatoren

% Dat vindt voldoende contacten met andere mensen te hebben

Na corona zagen we een kleine verbetering in het voorkomen van eenzaamheid (het aantal mensen dat vindt voldoende contacten met anderen te hebben). Helaas blijkt deze trend niet door te zetten. Mogelijk hangt dit samen met maatschappelijke ontwikkelingen zoals oplopende kosten (inflatie), langer thuiswonen, minder vrijwilligers en meer mantelzorgtaken.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Dat vindt voldoende contacten met andere mensen te hebben	71%	75%	75%	73%	76%	76%	Zaanpeiling
% Dat mantelzorg als zware belasting ervaart	17%	14%	17%	18%	17%	17%	Zaanpeiling

Terugblik op speerpunten 2024

Woonzorgopgave

We hebben een eerste beeld van de groepen die gemeenten (wetsvoorstel Versterken regie volkshuisvesting) mee moeten nemen in hun analyse. In 2024 stelden zij daaruit een totaalbeeld op. Met de informatie uit de plannen voor gezondheid, de omgeving en maatschappij maakten we plannen voor wonen en zorg.

Uitvoeren Actieplan mantelzorg

In 2024 startte een stedelijk mantelzorgteam. Dit team helpt de wijkteams bij de ondersteuning van mantelzorgers. Ook helpt het team bij het uitvoeren van het actieplan mantelzorg. Met de Sociaal wijkteams zijn extra afspraken gemaakt.

Aanbesteding Wmo maatwerk

De contracten voor de Wmo-arrangementen (hulp in de huishouding, begeleiding, dagbesteding, respijt/kortdurend verblijf) zijn verlengd. In 2024 bekeken we of de bestaande contracten beter konden. Daarnaast zijn de belangrijkste punten voor de nieuwe aanbesteding gedeeld met de gemeenteraad. De aanbesteding bereiden we samen voor met de andere gemeenten in Zaanstreek-Waterland.

Integraal zorgakkoord (IZA)

In 2024 is de structuur van het Integraal Zorgakkoord (IZA) voor de regio bepaald. Op de volgende onderdelen hebben we veel bereikt:

- Aanvraag Snelle toets voor een breed programma gericht op ouderen en mantelzorg (binnen de IZA-opgave G'OULD).
- Aanvraag Snelle toets voor geestelijke gezondheidsnetwerken (binnen IZA-opgave mentale gezondheid).
- Proef 'huiskamers GGZ' (binnen IZA-opgave mentale gezondheid).
- Start aanvraag Snelle toets laagdrempelige steunpunten (binnen IZA-opgave mentale gezondheid).
- Ketenaanpak valpreventie, start met een structurelere aanpak GLI (binnen IZA-opgave gezonde leefstijl).
- Inzet opgavemanager gezondheid in het Pact Zaandam Oost (binnen IZA-opgave gezonde leefstijl).
- Verschillende projecten voor directe hulp van inwoners, zoals een maatjesproject en beweegactiviteiten (binnen IZA-opgave G'OULD en gezonde leefstijl).

De Snelle toets is de eerste stap naar een aanvraag van IZA-transformatiemiddelen. Hiermee komt budget beschikbaar voor een echte verandering van zorg naar welzijn.

Digitale vaardigheden en zorgtechnologie

In 2024 organiseerden we, samen met de Bieb, een aantal cursussen. Zoals een cursus voor ouderen die leren om te gaan met tablet en telefoon (digitale vaardigheden). We willen opnieuw nadenken over de inzet van de Slimotheek. Daarvoor hebben we eind 2024 een kleine subsidie gekregen van ZonMW. De inzet van zorgtechnologieën en het gebruik van digitale hulpmiddelen en systemen onderzoeken wij. Dit krijgt aandacht in G'OULD (IZA regionale samenwerking voor ouderen) en het lokale stedelijk aanjaagteam ouder worden.

Dak- en Thuisloze- en kwetsbare volwassenen

In 2024 hebben we verder gewerkt aan de vernieuwing en uitbreiding van de plekken voor maatschappelijke opvang.

- De geopende tijdelijke opvangplek in Wormerveer is al een uitbreiding op plekken. De tijdelijke plek Goudastraat in Wormerveer gaat binnenkort open, zodat dak- en thuislozen ook in de winter een opvangplek hebben.
- Samen met Sociaal wijkteam, de Over-gemeente en het Leger des Heils hebben we opvangplekken gerealiseerd voor dakloze (een)ouder gezinnen.
- In 2024 is het woonproject Oostzijderveld geopend. Dit is speciaal voor alleenstaande kwetsbare jongvolwassenen. Deze plek heeft 21 woonstudio's. De studio's zijn voor jongvolwassenen dak -en thuisloos dreigen te worden. Tussen Straathoekwerk, Sociaal wijkteam, jeugdteams woningcorporatie Rochdale, de zorgorganisatie Per Mens en de gemeente Zaanstad is veel samengewerkt.
- Het project uitstroomregeling blijft. In dit project werken zorgaanbieders van beschermd wonen en maatschappelijke opvang samen met Zaanse woningcorporaties.
- In 2024 bleek dat de verbouwing van de Klaas Katerstraat (nieuwe opvang jongvolwassenen) en de Boschjesstraat (bestaande opvang jongvolwassenen) vertraagd is. De bewoners zijn overgeplaatst naar kortdurende opvang. Hierover is actief gecommuniceerd met alle betrokkenen.

Programma 4 Gezondheid

Product 4.1 Preventie, sporten en bewegen

Product 4.2 Jeugdhulp

Product 4.3 Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden

Product 4.4 Zorg & Veiligheid

Toelichting op product

Met een samenhangende, integrale aanpak met partners uit de keten Zorg en Veiligheid, willen we de veiligheid (structureel) herstellen en snellere en passende zorg verlenen aan inwoners in kwetsbare situaties. Hierdoor krijgen zij weer grip op hun leven en voorkomen we dat de problematiek verergert of dat personen afglijden naar overlast en/of criminaliteit. Onder regie van de gemeente werken partners samen, vanuit een gezamenlijk doel en gedeeld eigenaarschap.

Toelichting indicatoren

% Dat overlast ervaart van dakloze, verslaafde of verwarde mensen

Er zijn het afgelopen jaar diverse inspanningen geweest om de ervaren overlast van dakloze, verslaafde of verwarde mensen te doen verminderen. Dit heeft zich echter nog niet vertaald in een afname van de ervaren overlast.

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Aantal meldingen van vermoeden huiselijk geweld bij Veilig Thuis	1.005	1.155	1.180	nb	1.200	1.100	CBS
% Dat overlast ervaart van dakloze, verslaafde of verwarde mensen	15%	16%	17%	18%	15%	13%	Zaanpeiling

Terugblik op speerpunten 2024

Overlastgevende personen en/of groepen

Bezoekers, buurtbewoners en samenwerkingspartners zijn positief over de tijdelijke inloopvoorziening Villa Westerweide. De Regenboog Groep heeft de dagelijkse leiding.

Om personen te helpen die zorg nodig hebben, werken het Leger des Heils (Street Level), de Wijk-GGD'er en De Regenboog Groep outreachend.

Nazorg aan personen met een detentieverleden

In Zaanstad werkten wij aan het verbeteren van de nazorg aan mensen die in de gevangenis hebben gezeten. Dit noemen we detentieverleden. Met de lokale teams maakten we werkafspraken.

Alle gemeenten in Zaanstreek-Waterland maakten afspraken. Zoals dat Zaanstad en Purmerend zich bezighouden met de nazorg aan mensen die in de gevangenis hebben gezeten.

Complexe woonoverlast

In het najaar 2024 is het convenant Woonoverlast & Zorg vernieuwd. Alle betrokken partijen zijn akkoord met de afspraken die met elkaar gemaakt zijn.

Regionale samenwerking Allen voor Eén

In 2024 bestond de regionale samenwerking 'Allen voor Een' vijf jaar. In de regionale werkagenda zorg- en veiligheid staan de plannen voor de toekomst.

De Blijf Groep heeft in de regio een Oranjehuis geopend. Hier komen begeleid wonen, crisisopvang en noodbedden voor slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties op één plek samen.

Met subsidies van Zonmw konden we een aanpak maken voor personen met onbegrepen gedrag. Zoals de werkmethode Specialistische Bemoeizorg, de opstart van Straattriage en de Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag. Belangrijk hierbij is de samenwerking in de wijk en de inzet van ervaringsdeskundigheid.

Ook is het proces delen van informatie en kennis proces tussen partners en gemeenten verbeterd. Onder andere voor een proef Signaletafel Mensenhandel.

Koppelkansen

Het afgelopen jaar is gewerkt aan samenwerking met de Uitvoeringagenda IZA (Mentale gezondheid en Wonen & Zorg) en de samenwerking tussen het Jeugd, Zorg- en Veiligheidsdomein.

Financiën

Financiën				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	198.595	194.875	-3.720	
Baten	-9.453	-10.414	-960	
Toevoegingen reserves	478	448	-30	
Onttrekkingen reserves	-1.818	-1.196	622	
Saldo	187.802	183.713	-4.089	

Toelichting saldo

Op het programma Gezondheid resteert een positief saldo aan afwijkingen van -€ 4,09 mln. Dit saldo bestaat voor -€ 3,72 mln. uit lagere lasten, -€ 0,96 mln. uit hogere baten, -€ 0,03 mln. uit lagere toevoegingen aan reserves en € 0,62

mln. uit lagere onttrekkingen aan reserves. De afwijkingen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)							Bedragen x € 1.000
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Specialistische jeugdhulp	2.510	1			2.511		2.511
2. Sociale Wijkteams	-376	-70			-446		-446
3. WMO Individuele verstrekkingen	-210	6			-204		-204
4. Apparaatslasten en -baten	-23	-95			-118	-167	-285
5. Slim investeren	-175				-175		-175
6. Gehandicaptenparkeren	117	42			159		159
7. Transitieplan Jeugd	-3	-108			-111		-111
8. Overige taken WMO	-107	-6			-113		-113
9. Overige kleine afwijkingen	281	-338	-30	57	-30		-30
Afwijkingen met een saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat							
A. Buitensportaccommodaties Hoornseveld en Sportpark de Omzoom	-5.855				-5.855	5.855	-
B. IZA en GALA middelen	117	-284			-167	167	-
C. Regionale kenniswerkplaats onbegrepen gedrag	108	-108			-		-
D. Reserve plan blokhuis				461	461	-461	-
E. Reserve Zorg- en Veiligheidshuis	-104			104	-		-
Totaal	-3.720	-960	-30	622	-4.089	5.394	1.305

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Specialistische jeugdhulp

Op de jeugdhulp bedraagt het tekort in de jaarrekening 2024 € 2,51 mln. Dit komt bovenop het nadeel van € 5,20 mln. op jeugdhulp dat in de Narap 2024 is verwerkt en toegelicht.

- De lasten voor (hoog-)specialistische jeugdhulp (segment B en C) zijn in de laatste maanden van 2024 weer toegenomen (€ 1,14 mln.) door toename van het aantal jeugdigen met hulp en toename van de zorgzwaarte.
- Op verblijf speelt ook de toename van het aantal jeugdigen met hulp en zorgzwaarte. Daarnaast is verblijf uitgebreid met een locatie waar vooral tienermeiden (met jeugdhulp problematiek) kunnen verblijven. Dit leidt tot hogere lasten (€ 0,89 mln.).
- Ook op het niet-gecontacteerde aanbod zijn de lasten hoger (€ 0,75 mln.). Hoewel het aantal jeugdigen waarvoor niet ingekochte zorg wordt ingezet afneemt, zijn de kosten sterk toegenomen. Dit komt omdat het vaak om specifieke en specialistische jeugdhulp of verblijf gaat met relatief hoge kosten. Daarnaast zijn indicaties met terugwerkende kracht afgegeven, terwijl de jeugdhulp al was ingezet.
- Er zijn hogere lasten op Dyslexiezorg (€ 0,18 mln.). Bij de start van het schooljaar (september) neemt dyslexiezorg jaarlijks toe. Dit jaar is de toename sterker geweest dan voorgaande jaren. Daar is onvoldoende rekening mee gehouden bij de Narap 2024
- De lasten op de landelijk gecontracteerde zorg (VNG) zijn lager (-€ 0,03 mln.). Dit gaat om landelijk gecontracteerde zorg, waar we als gemeente nauwelijks invloed op hebben. Daarom kunnen we niet goed voorspellen hoeveel dit gaat kosten.
- Op de AEF-middelen ontstaan lagere lasten (-€ 0,30 mln.). AEF-middelen zijn bedoeld om maatregelen in het kader van de Hervormingsagenda te kunnen treffen. De laatste twee jaar is een aantal projecten opgestart. Dat gaat stapsgewijs, omdat we zelf en ook onze partners niet meer capaciteit beschikbaar hebben voor deze projecten.
- Tot slot is er nog een aantal kleine verschillen op een aantal overige posten binnen de specialistische jeugdhulp. Per saldo leidt dit tot lagere lasten (-€ 0,18 mln.).

2. Sociale wijkteams

Voor de begroting van het Sociaal Wijkteam is per abuis een hogere indexatie toegepast dan de afgesproken 6,2%. Hierdoor is er onterecht meer voor indexatie begroot, dan dat het Sociaal Wijkteam heeft ontvangen. Dit resulteert in lagere lasten (-€ 0,23 mln.). Daarnaast ontstaan nog enkele kleinere voordelen binnen de Sociale Wijkteams (-€ 0,22 mln.).

3. Individuele verstrekkingen

De lasten voor individuele verstrekkingen zijn lager (-€ 0,21 mln.). De lasten voor woningaanpassingen verschillen maandelijks. Dat hangt af van hoeveel woningen er zijn aangepast en de omvang en lasten van deze aanpassingen. Hierdoor zijn de lasten hiervoor gedurende het jaar lasti-

ger te voorspellen. Momenteel zien we dat de lasten voor woningaanpassingen lager zijn uitgevallen dan begroot. Daarnaast liggen ook het aantal hulpmiddelen en de lasten hiervoor iets lager dan begroot. Een mogelijke factor is het korter gebruik van hulpmiddelen, wat heeft geleid tot een hogere uitstroom. Hierdoor is het uitstaande bestand afgenomen. Bovendien zijn er meer hulpmiddelen opnieuw ingezet ten opzichte van 2024.

4. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo lager dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

5. Slim Investeren

Op het budget Slim investeren is sprake van lagere lasten (-€ 0,18 mln.). In 2024 zijn maatregelen, die begroot waren op Slim investeren, ondergebracht in het Integraal Zorg Akkoord. Daarnaast is de ETHOS-telling (telling dak- en thuislozen) met een interne projectleider gedaan in plaats van inhuur.

6. Gehandicapten parkeren

Dit jaar hebben we hogere lasten (€ 0,16 mln.) op de aanleg van gehandicaptenparkeerplaatsen. Dit komt vooral door het aanleggen, verwijderen en verplaatsen van meer parkeerplaatsen dan we hadden gepland. De vergrijzing zorgt ervoor dat er meer vraag is naar gehandicaptenparkeerplaatsen. Deze activiteiten zijn niet kostendekkend. Het huidige tarief is niet genoeg om de kosten te dekken, wat heeft geleid tot lagere baten (€ 0,04 mln.).

7. Transformatieplan jeugd

Voor de jeugdhulp is Zaanstad in 2024 penvoerder geweest voor de regio Zaanstreek-Waterland voor een aantal activiteiten. De regiogemeenten hebben bijgedragen in deze kosten. Deze baten waren nog niet in begroting geraamd (-€ 0,11 mln.).

8. Overige taken WMO

Dit jaar hebben we lagere lasten op het budget voor vrijwilligersorganisaties (-€ 0,05 mln.). Deze lasten zijn namelijk opgenomen in het GALA-programma Versterken sociale basis.

Daarnaast zijn er lagere lasten op het budget Leren & Ontwikkelen (-€ 0,06 mln.). Dat komt doordat de sessies over integraal werken stedelijk door collega's van de sociale wijkteams zijn uitgevoerd in plaats van door een externe trainer. Dit zorgde er ook voor dat de sessies beter aansloten op de praktijk.

9. Overige kleine afwijkingen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (-€ 0,28 mln.), baten (-€ 0,34 mln.), storingen in de reserves (-€ 0,03 mln.) en onttrekkingen aan reserves (€ 0,06 mln.) wordt verklaard door overige diverse kleine afwijkingen binnen dit programma.

Afwijkingen met saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat

A. Buitensportaccommodaties Hoornseveld en Sportpark de Omzoom

Het project Sportpark Hoornse Veld (-€ 5,80 mln.) en aansluiting van Sportpark de Omzoom (-€ 0,10 mln.) hebben vertraging opgelopen. Hierdoor zijn de lasten lager. De bouw van de sportparken begint nu pas in het eerste kwartaal van 2025. Er was meer tijd nodig om de gunning binnen het beschikbare budget rond te krijgen.

Het budgettaire effect op de begroting is neutraal, omdat de lasten worden gedekt uit het Investeringsfonds (€ 4,20 mln.) en uit het Transformatiefonds (€ 1,70 mln.). Zie hiervoor ook het programma Verstedelijking.

B. Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond actief leven akkoord (GALA) middelen

Zaanstad heeft kosten gemaakt voor de uitvoering van het IZA, waarvoor gemeente Purmerend de middelen beheert namens de regio Zaanstreek-Waterland. Hiervoor is een bijdrage vanuit de IZA (van Purmerend) voor ontvangen. De IZA middelen waren nog niet geraamd in de begroting. Dit leidt tot hogere baten (-€ 0,62 mln.). Hier tegenover staan ook hogere, niet geraamde, lasten (€ 0,62 mln.), waarvan een deel (-€ 0,17 mln.) op de apparaatslasten en -baten. Daarnaast zijn er lagere lasten op GALA (-€ 0,32 mln.). Dit is voor het grootste gedeelte te verklaren doordat we vorig jaar geld uit 2023 konden meenemen naar 2024. Hierdoor hadden sommige programma's binnen GALA meer budget. Het was niet altijd mogelijk om dit extra geld goed te besteden. Het grootste overschot is in het programma valpreventie, waar we door de opstartperiode minder kosten hebben gemaakt dan begroot. Tegenover de lagere lasten staan ook lagere subsidiebatens GALA (€ 0,32 mln.).

C. Regionale kenniswerkplaats onbegrepen gedrag

We hebben dit jaar hogere lasten, omdat de HvA en GGD meer uren hebben ingezet. Het betreft hier een meerjarige subsidie vanuit ZonMW. Tegenover deze lasten staan ook hogere subsidiebatens (-€ 0,11 mln.).

D. Reserve Plan Blokhuis

Dit jaar hebben we een lagere onttrekking aan de reserve Plan Blokhuis gedaan (€ 0,46 mln.). De verbouwing en renovatie voor de opvanglocatie aan de Klaas Katerstraat 7B loopt vertraging op en is nog niet klaar. Dit komt onder meer doordat er tijdens de verbouwing asbest is gevonden en het dak in een slechtere staat was dan gedacht. De verwachting is dat de verbouwing eind mei 2025 klaar is. Tegenover de lagere onttrekking staan ook lagere lasten op het programma Kansengelijkheid (-€ 0,46 mln.). Het budgettaire effect is neutraal.

E. Reserve Zorg- en Veiligheidshuis Zaanstreek Waterland

Dit jaar hebben we een lagere onttrekking aan de reserve Zorg- en Veiligheidshuis Zaanstreek Waterland gedaan (€ 0,10 mln.). Dit komt omdat we de inzet van ingehuurd krachten efficiënter hebben ingezet dan verwacht. Hierdoor waren de kosten lager (-€ 0,10 mln.). Daarnaast is er geen gebruik gemaakt van gemeentelijke casusregie en is de cofinanciering voor het project procesapplicatie informatieontsluiting nog niet gerealiseerd.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- GGD Zaanstreek Waterland
- Stichting Jeugdteam Zaanstad
- Regionale samenwerking decentralisaties sociaal domein
- Stichting Sportbedrijf Zaanstad

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Tevredenheid met het leven onder senioren	89%	82%	83%	84%	Zaanpeiling

Kerncijfers					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Aantal cliënten Wmo (totaal)*	9.481	9.795	9.437	9.677	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo met een maatwerkarrangement (=begeleiding)	5.444	6.249	6.339	6.384	Gemeentelijke registratie
Aantal cliënten Wmo met Verpleging Verzorging Thuis (VVT)/Hbh	3.812	4.188	4.297	4.469	Gemeentelijke registratie

*De daling van aantallen in 2023 komt vanwege een opschoningsactie voor (ongebruikte) AOV passen.

BBV indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
% Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin	7%	6%	6%	nb	waarstaatje gemeente.nl
Aantal verwijzingen naar Halt per 1000 jongeren van 12-17 jaar*	8	13	11	9	Bureau Halt
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 1.000 inwoners	56	56	58	54***	GMDS
% Jongeren (12-21 jaar) met delict voor rechter verschenen	1%	1%	2%	nb	waarstaatje gemeente.nl
% Jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel	1,2%	1,0%	0,8%	0,7%	waarstaatje gemeente.nl
% Jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	waarstaatje gemeente.nl
% Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (nb: is niet vergelijkbaar met andere gemeenten)**	17,0%	16,7%	17,2%	17,6%	Gemeentelijke registratie
% Inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners (wordt vierjaarlijks gemeten)	52%	nb	nb	nb	CBS, RIVM
% Jeugdigen (12-16 jaar) dat (zeer) gelukkig is (wordt tweejaarlijks gemeten)	78%	nb	78%	nb	GGDZW

* de wijze waarop het voorheen geformuleerd was, is niet conform de landelijke benchmark. Het voorstel is om de formulering te wijzigen zodat het wel conform de landelijke benchmark is.

** In 2021 is hier een nieuwe berekening op gezet, want de bronregistratie is verbeterd. Daarom zijn er nieuwe jaarcijfers.

*** voorlopig cijfer.

Beleidsnota's

- [Maatschappelijke visie Zaanstad](#)
- [Verordening Jeugdhulp 2022](#)
- [Strategische agenda Ouder worden in Zaanstad](#)
- [Regiovisie Kwetsbare burgers](#)
- [Regiovisie GIA Z-W 2020-2023 Geweld hoort nergens thuis](#)
- [Visie Samen sterk op mantelzorg](#)
- [Wijzigingsverordening WMO](#)
- [Zaanse Visie op Gezondheid](#)
- [Zaanse Visie op Sport 2020-2040](#)
- [Vijfde voortgangsrapportage strategische agenda ouder worden in Zaanstad](#)
- [Zaans lokaal sportakkoord](#)
- [Actieplan Burgemeester in 't Veldpark](#)
- [Regionaal beleidsplan Mensenhandel](#)
- [Zaans lokaal sportakkoord \(PM: herijkt sport- en preventieakkoord\)](#)
- [PM: IZA, GALA](#)

2.5 Economie, kunst & cultuur

De welvarende gemeente

Portefeuillehouders:
Breunese, Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is een trotse, inclusieve en bruisende stad, die klaar is voor de toekomst en kansen biedt voor iedereen. Dit betekent dat er voldoende ruimte is voor een toekomstbestendige economie, die duurzamer, kennisintensiever en meer divers is dan nu. Zaanstad blijft een woon-werkstad waarbij de werkgelegenheid harder groeit dan het aantal inwoners: we zetten in op meer banen. Bewoners, bezoekers en bedrijven kunnen goed toeven in een aantrekkelijke gemeente met goede toeristische voorzieningen. Er is een rijk en divers cultureel leven dat kwaliteit toevoegt aan de groeiende stad. We zorgen ervoor dat kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk zijn. Zo hebben alle inwoners de kans om talenten en vaardigheden te ontwikkelen en stimuleren we participatie, ontmoeting en verbinding. Uiteindelijk moet het resultaat een verbetering van de brede welvaart in de stad zijn.

Terugblik en realisatie 2024

Met de Uitvoeringsagenda Kunst & Cultuur dragen we bij aan de verdere ontwikkeling van de cultuursector in Zaanstad. De subsidieregeling voor evenementen is herzien en succesvolle kleine en vernieuwende initiatieven worden gesteund met de Grassroots-regeling. Er wordt gewerkt aan het versterken van de financiële en organisatorische stevigheid van grote organisaties, bijvoorbeeld door het aannemen van een strategisch accountmanager. De samenwerking in de cultuursector wordt versterkt met netwerkbijeenkomsten. Jongerencultuur krijgt ondersteuning door samen te werken met de jongerenraad en cultuurcoaches.

Er wordt gewerkt aan een duurzaam exploitatiemodel voor de Zaanse Schans, gebaseerd op de ontwikkelstrategie uit 2020. Gesprekken met erfgoedpartijen, bewoners en ondernemers leiden tot een duurzaam exploitatiemodel met juridische en financiële gevolgen.

De viering van 50 jaar Zaanstad is gevierd. Grote evenementen zoals PinksterZaan en Wonderlicht trokken veel bezoekers. De vergunningverlening en communicatie met organisatoren verbeterden we vanuit de bestuursopdracht 'Mogelijk maken van evenementen'.

Op economisch vlak voeren we de Economische Visie verder uit, met de nadruk op ruimte voor werken. De kantorenstrategie is vastgesteld en er wordt gewerkt aan het behoud van werkfuncties bij gebiedsontwikkelingen naar wonen. Er wordt gestart met het verkennen van kleinschalige bedrijfsruimte en de versterking van de wijk economie in Zaandam Oost. De uitvoering van het programma bedrijventerreinen begint, met focus op intensivering en bedrijfsverplaatsingen. Bedrijven en Saenz krijgen ondersteuning bij het opzetten van energyhubs op HoogTij en Noorderveld-Molletjesveer.

De samenwerking met de industrie om te verduurzamen en de oprichting van Energyhubs start ook. Onderzoek naar hoe het economisch beleid de ambities uit de Economische Visie ondersteunt en hoe deze ambities dichterbij kunnen worden gebracht, leidt tot de Ruimtelijk Economische Strategie, waarover in 2025 wordt geïnformeerd.

In 2024 investeerde Zaanstad in het versterken van het ondernemersklimaat. De ontwikkeling van een MKB- en Startersbeleid startte. De ArbeidsMarktAgenda

Zaanstad (AMAZ) wordt opgesteld en een bestuurlijke AMAZ-conferentie georganiseerd. De samenwerking met Techlands en Mainstage wordt voortgezet. Op basis van een onderzoek naar de kansen voor samenwerking in de Zaanse industrie in de eiwittransitie wordt een initiatief onderzocht om die samenwerking te versterken. Gesprekken met ROM InWest leggen de verbinding met bedrijven in Zaanstad. Het opstellen van een financieringsstrategie begint ook.

De focus ligt op het versterken van de identiteit van Zaanstad door verschillende projecten. Het Stadshart, Krommenie en Wormerveer worden herontwikkeld op basis van de detailhandelsvisie om winkelcentra klein en leefbaar te houden. Initiatieven zoals de Vastgoedtafel, de Zaanse Vereniging van Vastgoedeigenaren en de Plintenstrategie dragen bij aan dit proces. Het toerisme blijft groeien, ook door de riviercruisevaart. Daardoor komen meer bezoekers naar verschillende delen van de gemeente en bezoeken verschillende instellingen. Het herindelen van de horecacategorieën is gestart en er wordt gewerkt aan een terrassenbeleid, marktvisie en standplaatsenbeleid.

Programma 5 Economie, kunst & cultuur

Product 5.1 Kunst, cultuur en evenementen

Product 5.2 Sterk vestigingsklimaat

Toelichting op product

We willen kunst en cultuur dichtbij voor iedereen. Door alle inwoners van Zaanstad in aanraking te laten komen met kunst en cultuur geven we iedereen de kans om zich persoonlijk, cultureel en maatschappelijk te ontwikkelen en stimuleren we ontmoeting en verbinding.

Deze beleving start al op de basisschool waar we gaan voor een zo breed mogelijke cultuureducatie. Ook buiten de school kunnen inwoners dicht bij huis deelnemen door een laagdrempelig en divers aanbod van culturele (educatie)activiteiten. Met kunst in de openbare ruimte vragen we aandacht voor stedelijke en maatschappelijke vraagstukken. Zo bieden we onze inwoners een aantrekkelijke en uitdagende leefomgeving, waarmee zij zich verbonden voelen.

De Zaanse kunst- en cultuursector bestaat uit grote culturele organisaties zoals het Zaantheater, het Zaanse Museum en de bibliotheek, de amateurkunstverenigingen en alle kleine(re) culturele organisaties. Ook de culturele en creatieve makers en ondernemers vervullen een belangrijke functie,

onder meer in het stimuleren van innovatie. We zetten ons in om cultureel Zaanstad een stevige basis te bieden, zodat de sector zich tot een diverse en veerkrachtige sector kan blijven ontwikkelen. Samen met de culturele partners werken we aan een inclusieve samenleving waarin iedereen volwaardig en in de eigen leefomgeving kan meedoen. Door culturele activiteiten en evenementen geven inwoners gezamenlijk invulling aan hun eigen én de Zaanse identiteit. Zo voelen zij zich trots op Zaanstad.

Toelichting indicatoren

Positie van Zaanstad op cultuurindex

Zaanstad scoort iets beter op de cultuurindex dan in de begroting voorzien werd, vooral door de hoge score op dance. Echter: op basis van het aantal inwoners is Zaanstad de 17e gemeente van Nederland. In vergelijking daarmee is een 32e positie niet positief en neemt Zaanstad een relatief lage positie op de cultuurindex in. De plek op de cultuurindex hangt niet alleen af van de prestaties van Zaanstad zelf. Ook van de inzet van andere gemeenten.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Positie van Zaanstad op cultuurindex	32	37	32	32	35	28	Atlas voor gemeenten
Aantal locaties waarop kunst en cultuur beschikbaar is	nb	48	61	71	nb	65	Maatschappelijke voorzieningen kaart
Percentage inwoners dat actief is op gebied van kunst en cultuur	19%	21%	19%	21%	20%	28%	Zaanpeiling
Cultuurdeelname, percentage inwoners dat culturele instelling, evenementen en activiteiten bezoekt	nb	nb	59%	56%	nb	65%	Zaanpeiling

Aantal locaties waarop kunst en cultuur beschikbaar is

Het aantal plekken waar kunst en cultuur te vinden is, blijft groeien. Dit komt doordat er nieuwe locaties bij komen en we steeds meer locaties in beeld krijgen.

Percentage inwoners dat actief is op gebied van kunst en cultuur

In 2021 hebben we voor het eerst gemeten hoeveel inwoners actief bezig zijn met kunst en cultuur.

Percentage inwoners dat culturele instelling, evenementen en activiteiten bezoekt

Sinds 2023 meten we ook hoeveel inwoners een culturele instelling, evenement of activiteit bezoeken.

Terugblik op speerpunten 2024

De versteviging van de (basis van de) cultuursector in Zaanstad

De subsidieregeling voor evenementen is opnieuw bekeken. De Grassroots-regeling is uitgebreid, bedoeld voor kleine en vernieuwende initiatieven. Meer duidelijkheid is verkregen over grote projecten, zoals de nieuwe bibliotheek in Poelenburg. Het groeiplan voor de popfunctie, samen met de sector gemaakt, wordt begin 2025 gedeeld. Veel aandacht is besteed aan financiële en organisatorische vraagstukken bij de grotere organisaties. Dit leidt tot een nieuwe opdracht voor een toekomstbestendig Zaantheater en het visietraject Fluxus. De problemen en uitdagingen bij de organisaties geven meer werk dan eerst gedacht, wat andere projecten vertraagt.

Duurzame exploitatie van de Zaanse Schans

We werken aan een duurzaam exploitatiemodel voor de Zaanse Schans, gebaseerd op de ontwikkelstrategie uit 2020. Een projectteam voert gesprekken met erfgoedpartijen, bewoners en ondernemers. Erfgoedpartijen voerden een proef uit met een toegangsbewijs en werken aan een aantrekkelijke visie. Verschillende scenario's voor een businesscase worden onderzocht, waarbij gekeken wordt naar de voor- en nadelen en naar de juridische en financiële gevolgen.

50 jaar Zaanstad

Ter gelegenheid van 50 jaar Zaanstad werden meer dan 30 activiteiten georganiseerd door verschillende partijen, deels gefinancierd via de subsidieregeling 50 jaar Zaanstad. De twee highlight-evenementen, PinksterZaan en Wonderlicht, trokken veel bezoekers. Het derde highlight evenement ging niet door in verband met organisatorische problemen bij de organisator. Andere initiatieven omarmden het thema '50 jaar Zaanstad' ook. De vooraf bepaalde doelen, zoals impact maken en zorgen voor ontmoeting, worden gehaald. Vijf evenementen die zijn ontstaan, zullen worden voortgezet.

De samenwerking tussen de gemeente en de cultuursector versterken

De netwerkbijeenkomsten voor de culturele en creatieve sector kregen veel bezoekers. Ze zorgden voor meer verbinding en een positief imago van de gemeente. Door de komst van een strategisch accountmanager is er meer ruimte om de relaties met de grote organisaties te onderhouden. Het nieuwe platform Saentje verbetert de zichtbaarheid van cultureel aanbod voor jongeren. De workshops voor de sector worden uitgesteld naar 2025.

Actieplan Kunst & Cultuur

Vooruitgang wordt geboekt met meerstemmigheid en inclusiviteit in het cultuuraanbod, bijvoorbeeld door samen te werken met nieuwe partijen. Helaas is het voor de grote organisaties moeilijk om vooruitgang te boeken met de 4 p's: programma, personeel, partners en publiek. Op het gebied van jongerencultuur worden, samen met de jongerenraad en de Impuls, mooie initiatieven mogelijk gemaakt. Met de inzet van cultuurcoaches in een pilot wordt de samenwerking en het wederzijds begrip tussen de culturele basisinfrastructuur, nieuwe organisaties en jongeren versterkt.

Inzet evenementencoördinator

Meer aandacht wordt besteed aan evenementen en organisatoren door de bestuursopdracht 'Mogelijk maken van evenementen'. Mooie stappen worden gezet: de afdeling Vergunningen wordt versterkt, er is structureel integraal overleg en er wordt gewerkt met een evenementenkalender. Een spreekuur wordt gestart, waar organisatoren met hun vragen terecht kunnen. Organisatoren merken hierdoor al voorzichtig verbeteringen.

Programma 5 Economie, kunst & cultuur

Product 5.1 Kunst, cultuur en evenementen

Product 5.2 Sterk vestigingsklimaat

Toelichting op product

We staan voor de vraag hoe wij de stap kunnen maken naar een economie die toekomstbestendig is: robuust, duurzaam, meer kennisintensief en inclusief. Om dit te realiseren heeft Zaanstad de Economische visie opgesteld met een dubbele doelstelling: bijdragen aan én economische ontwikkeling én aan brede welvaart tot 2035. In het uitvoeringsprogramma zijn concrete acties geformuleerd die bijdragen aan de realisatie van de economische visie. Beide zijn tot stand gekomen in samenspraak met ondernemers, regionale stakeholders en verschillende ambtelijke disciplines. Jaarlijks bepalen we welke acties we uitvoeren met beschikbare middelen en capaciteit.

Zaanstad wil woon-werkstad zijn en blijven. Hiervoor moet in de komende tien jaar het aantal banen nét iets harder groeien dan de groei van de bevolking, zodat we de banendoelstelling uit de Economische visie (15.000 banen extra in 2035) gaan halen. Met de Ruimtelijk Economische Strategie ontwikkelen we een sturingsinstrument om de groei van 15.000 banen extra in 2035 (ten opzichte van 2022) mogelijk te maken.

We zorgen voor voldoende ruimte voor onze Zaanse bedrijven en ook voor nieuwe bedrijvigheid. We zetten in op nauwe samenwerking met de Zaanse industrie, verwelkomen sociale en duurzame bedrijven en leggen de rode loper uit voor bedrijven die innoveren. De gemeente par-

ticipeert in de ROM InWest die innovatieve bedrijven in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) helpt om proposities – gericht op de energietransitie en de ontwikkeling van een circulaire economie – sneller naar de markt te brengen.

Gezien de Zaanse industriële traditie is goed onderwijs voor beroepen in de techniek en bouw van belang. We gaan door met onze samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam om modulair hoger onderwijs naar de stad te brengen, daar waar werkgevers er het meest behoefte aan hebben. De techniek- en technologiecampus Techlands speelt een belangrijke rol. In 2023 heeft Mainstage Event Campus (kenniscentrum voor de evenementenbranche) de deuren geopend in Zaandam. Mainstage legt de focus op innovatie, educatie en operatie. Dat doet zij met een groot aantal facilitaire bedrijven, gerelateerd aan zakelijke-, sport- en publieksevenementen, dat hier een plek kan vinden.

De gemeente heeft oog voor lokale ondernemers. We geven hen de ruimte om een economisch gezond bedrijf te runnen. Daarbij zijn we niet alleen zorgvuldig en transparant in onze communicatie, maar ook in ons beleid dat voor hen zo relevant is.

We brengen ondernemers bij elkaar en stimuleren de bundeling van krachten. Dit faciliteren wij met onze accountmanagers. We actualiseren de Detailhandelsvisie en versterken de lokale en kleinschalige detailhandel. We voeren het

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Aandeel banen/toekomstbestendige/kennisintensieve economie in totale werkgelegenheid	8,02	8,10	8,08	nb	8,08	9,00	Vestigingenregister Zaanstad
Woon/werkbalans, het aantal banen per 1.000 inwoners van 15 tot 75 jaar	659	685	695	nb	500	530	waarstaatje gemeente.nl
Waarderingscijfer ondernemersklimaat	nb	5,9	nb	nb	6,1	6,3	MKB Nederland, onderzoek MKB vriendelijkste gemeente
Gemiddelde besteding per Nederlandse bezoekers vanaf 18 jaar (euro)	41,6	45,6	47,5	nb	52,0	52,00	NBTC

bestaande beleid op leegstand uit en gaan actief de leegstand in het centrum tegen.

Het gebiedsprogramma Noordzeekanaalgebied (NZKG) draagt bij aan een sterk vestigingsklimaat door in te zetten op versterking en intensivering van bestaande terreinen en het realiseren van nieuwe vestigingsmilieus in transformatiegebieden. Gezien de zes strategische opgaven in de Omgevingsvisie heeft dit programma een sterk regionaal karakter.

Toelichting indicatoren

Aandeel banen toekomstbestendige en kennisintensieve economie in totale werkgelegenheid

We weten nog niet wat de cijfers voor 2024 zijn. De informatie over kennisintensieve banen en de gemiddelde bestedingen komt in het voorjaar van 2025.

Woon- en werkbalans (aantal banen per 1.000 inwoners van 15-65 jaar)

De cijfers vanaf 2021 liggen boven het doel voor 2026. Dit komt doordat we de cijfers hebben aangepast. We hebben ook een nieuwe bron gebruikt, "Waar staat je gemeente?", zodat we Zaanstad kunnen vergelijken met andere gemeenten. Door deze verandering was de realisatie in 2020 al boven de doelstelling. De cijfers over 2024 komen later dit jaar beschikbaar.

Waarderingscijfer ondernemersklimaat

MKB Nederland (midden en kleine bedrijven) is eind 2024 weer begonnen met het onderzoek naar de MKB-vriendelijkste gemeente. We weten nog niet wanneer de resultaten komen.

In 2024 heeft de gemeente zelf een tevredenheidsonderzoek gedaan onder Zaanse ondernemers voor het nieuwe MKB- en startersbeleid.

Terugblik op speerpunten 2024

In 2024 begonnen we met de uitvoering van de Economische Visie, die in 2023 is vastgesteld. De plannen en doelstellingen zoals vastgelegd in de visie en het uitvoeringsprogramma, blijven hetzelfde.

Sterk ondernemersklimaat voor het brede MKB en speerpuntsectoren

In 2024 hebben we onderzoek gedaan naar MKB-ondernemers en starters. Dit onderzoek gaf ons inzicht in de behoeften van Zaanse ondernemers. Op basis van dit onderzoek ontwikkelden we het MKB- en Startersbeleid. We leggen dit beleid in 2025 voor aan het college en de raad. Daarnaast hielpen we bedrijven bij hun vestiging in Zaanstad.

Aantrekkelijke woon-, werk- en (be)leefstad met een eigen identiteit

In 2024 begon Zaanstad met het herindelen van horecacategorieën. We willen zo een wisselend en duurzaam horeca-aanbod maken. We werkten ook aan een uniform terrassenbeleid, marktvisie en standplaatsenbeleid. In de winkelcentra van Stadshart, Krommenie en Wormerveer focussen we op compacte winkelcentra met minder leegstand en meer aantrekkelijkheid. Initiatieven zoals de Vastgoedtafel, de Zaanse Vereniging van Vastgoedeigenaren en de Plintenstrategie dragen hieraan bij. We begonnen ook met het vernieuwen van de detailhandelsvisie. Zaanstad zag meer bezoekers in de gemeente, mede dankzij duurzame mobiliteit en groeiend riviercruisetoerisme. Dit zorgde niet alleen voor meer inkomsten, maar het hielp ook de lokale economie. We vernieuwden het contract met Stichting Marketing Zaanstreek en de stichting is nu een verbonden partij.

Gezonde, productieve wijken waar ruimte is om te wonen en te werken

In 2024 begonnen we met het uitvoeren van het programma bedrijventerreinen, met als doel bedrijvigheid te optimaliseren door intensiever gebruik en waar nodig het verplaatsen van bedrijven. Daarbij ondersteunden we bedrijven en Saenz bij het opzetten van energyhubs op HoogTij en Noorderveld-Molletjesveer. We keurden ook een bestemmingsplan goed voor de verlengde zeehavenkade op HoogTij. Samen met Zaanstad Maakstad startten we met het positioneren van de industrie, verduurzaming via energie-infrastructuur en het onderzoeken van waterstof- en stoomnetwerken. We zetten ook de gesprekken voort over parkmanagement op de bedrijventerreinen in het Noordzeekanaalgebied. Binnen het programmabureau NZKG werkten we verder samen. Daarnaast stelden we het perspectief voor Achtersluispolder vast. Verder hebben we ingezet op het behouden van de werkfunctie bij gebiedsontwikkelingen naar wonen, door functies te mengen. Ook startten we met het zoeken naar plekken voor kleinschalige bedrijfsruimte. De raad stelde de Kantorenstrategie vast, waarmee we Zaanstad willen profileren als kantorengebied. We onderzochten hoe het economisch beleid de doelen uit de Economische Visie kan ondersteunen en dichterbij kan brengen. Dit leidt tot de Ruimtelijk Economische Strategie, waar we u in 2025 over informeren. We werkten samen met Pact Zaandam-Oost aan het versterken van de wijk economie. Het project 't Lokaal 3.0 kreeg nieuw leven waarbij de samenwerking met het onderwijs is hervat. Ook namen we deel aan de Provada.

Inclusieve arbeidsmarkt in balans

De ArbeidsMarkt Agenda Zaanstad (AMAZ) is opgesteld en een bestuurlijke conferentie in oktober is georganiseerd. De regiodeal Mainstage is begonnen met een aantal belangrijke actielijnen. Het Talland College sloot zich aan en het Nextstage-platform is opgezet. Stappen zijn gezet om de Zaanse Event Academy op te richten voor evenementorganisatoren, samen met Mainstage. Tallant, Tetrix, IW-NH en

Bouwmensen tekenden in december 2024 een intentieovereenkomst om samen met Techlands een hybride Techniek Centrum te realiseren.

Toekomstbestendige, duurzame en kennisintensieve economie

We voerden een onderzoek uit naar samenwerking in de Zaanse industrie voor de eiwittransitie. Daarna is gestart met het verkennen van een initiatief om de samenwerking te versterken. We gingen in gesprek met ROM InWest om de verbinding met bedrijven in Zaanstad te leggen, ook in relatie tot de eiwittransitie. Ook legden we contact met het Rijk en de Provincie om te komen tot maatwerkafspraken voor de industrie, CO2-reductie en het verminderen van stikstof.

Aantrekken van externe middelen

Eind 2024 begonnen we met het opstellen van een financieringsstrategie. We werkten samen met de provincie aan projecten voor de vastgoedtafel (Stadshart) en de doorontwikkeling van de plintenstrategie (Stadshart). De provincie leverde een bijdrage aan de plintenstrategie.

Financiën

Financiën				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	26.442	22.590	-3.852	
Baten	-7.330	-3.712	3.618	
Onttrekkingen reserves	-175	-175	-	
Saldo	18.937	18.704	-233	

Toelichting saldo

Op het programma Economie, Kunst & Cultuur resteert een positief saldo aan afwijkingen van -€ 0,23 mln. Dit saldo bestaat voor -€ 3,85 mln. uit lagere lasten en € 3,62 mln. uit lagere baten. De afwijkingen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)							Bedragen x € 1.000
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Durghorstplantsoen	-167				-167		-167
2. Integrale aanpak evenementen	-116				-116		-116
3. Uitvoeringsagenda Economie	-160				-160		-160
4. Apparaatslasten en -baten	51	-1			50		50
5. Overige kleine verschillen	52	107			160		160
Afwijkingen met een saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat							
A. Mainstage	-3.442	3.442			-		-
B. SPUK Jongerencultuur	-70	70			-		-
Totaal	-3.852	3.618	-	-	-233	-	-233

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Durghorstplantsoen

Er zijn in 2024 lagere lasten dan voorzien (-€ 0,17 mln.). Dit ontstaat doordat de realisatie van de Cultuurzaal Durghorst (inmiddels bekend als de cultureel-maatschappelijke voorziening Durghorstplantsoen) langer duurt dan voorzien. Het budget dat bedoeld is voor voorbereidingskosten (en op termijn exploitatie) is daardoor slechts deels benut.

2. Integrale aanpak evenementen

De bestuursopdracht 'Integrale aanpak evenementen' is, in opdracht van het college, medio 2024 gestart. Door de volgorde waarin deelprojecten uitgevoerd moesten worden en door krapte op de arbeidsmarkt ontstaan lagere lasten (-€ 0,12 mln.). Zo kon de beoogde coördinator evenementenvergunningen pas eind 2024 worden aangesteld. Om de bestuursopdracht in 2025 af te kunnen ronden wordt in de voorjaarsnota voorgesteld om het restantbudget van € 0,12 mln. via resultaatbestemming over te hevelen naar 2025.

3. Uitvoeringsagenda Economie

Een aantal projecten uit de Uitvoeringsagenda Economie is later in het jaar gestart dan voorzien, omdat we onvoldoende capaciteit beschikbaar hadden mede vanwege de krappe arbeidsmarkt. Daardoor ontstaan lagere lasten (-€ 0,16 mln.). Deze projecten zijn in 2024 gestart en worden in de eerste helft van 2025 afgerond en geïmplementeerd. Het betreft de monitor UvP, functiemenging en financieringsstrategie. Bij de voorjaarsnota wordt voorgesteld om het restantbudget van € 0,16 mln. via resultaatbestemming over te hevelen naar 2025.

4. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo lager dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

5. Overige kleine verschillen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (€ 0,05 mln.) en baten (€ 0,11 mln.) wordt verklaard door overige diverse kleine afwijkingen binnen dit programma.

Afwijkingen met saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat

A. Mainstage

De uitvoeringsovereenkomst loopt van 2024 tot en met 2027. De bijbehorende lasten en baten moeten verdeeld over de jaren worden begroot en gerealiseerd. In de begroting stond dit volledig opgenomen in 2024 en in de realisatie gebeurt dit wel op basis van de verdeling over de jaren. Het budgettaire effect is neutraal, omdat tegenover de lagere lasten (-€ 3,44 mln.) ook lagere baten (€ 3,44 mln.) staan. De juiste verdeling over de jaren wordt bij de voorjaarsnota budgetneutraal verwerkt in de begroting.

B. SPUK Jongerencultuur

Voor de specifieke uitkering jongerencultuur geldt dat nog niet het volledige bedrag van de subsidie is uitgegeven, omdat deze doorloopt in 2025. Tegenover de lagere lasten (-€ 0,07 mln.) staan ook lagere baten (€ 0,07 mln.). Dit restant wordt in 2025 ingezet.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Vereniging Bedrijvenpark HoogTij
- RON Achtersluispolder I B.V.
- Stichting Marketing Zaanstreek
- Textiles2Textiles B.V.

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Zaanpeiling					
	2021	2022	2023	2024	Bron
% Inwoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn met het winkelaanbod	61%	62%	64%	63%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn over de culturele voorzieningen in de hele gemeente	46%	48%	50%	47%	Zaanpeiling

Kerncijfers					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Aantrekkelijke stad – aantal bezoekers Zaandam centrum	81.600	107.500	114.000	153.500	Passantentelling Locatus
Aantrekkelijke stad – aantal overnachtingen	132.644	350.291	422.393	nb	Afdeling Belastingen
Werklocatie - leegstand	6,48%	7,62%	6,51%	7,09%	Dashboard leegstand
Aantal vestigingen per 1000 inwoners	124*	134*	144	146	waarstaatje gemeente.nl
Aantal banen	66.830	69.692	72.542	nb	Vestigingenregister
Werkloosheid als % beroepsbevolking	3,8%	3,7%	3,6%	3,7%	CBS
Aantal bezoekers Zaanse Schans	350.000	320.000	2.300.000	2.200.000	Zaanse Schans
Bezoekersaantallen bibliotheek	191.400	311.657	265.000	320.544	Zaanstad in cijfers
Aantal ondernemers (incl. zzp-ers) in de culturele en creatieve sector	1.785	2.664	2.812	nb	Vestigingenregister

* De cijfers over 2021 en 2022 van het aantal vestigingen per 1.000 inwoners bleken niet juist. Deze zijn nu aangepast.

BBV indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	169,7	182,3	191,9	nb	waarstaatje gemeente.nl

Beleidsnota's

- [Economische visie Zaanstad \(2022\)](#)
- [Strategie Bedrijventerreinen 2021](#)
- [Plan van aanpak Leegstand](#)
- [Toeristische visie 2021-2025](#)
- [Horeca visie](#)
- [Gewijzigd Verblijfsaccommodatie visie Zaanstad](#)
- [Detailhandelsvisie Zaanstad 2015-2025](#)
- [Regionale Detailhandelsvisie - Zaanstreek-Waterland](#)
- [Cultuurvisie](#)
- [Evenementenvisie](#)
- [Manifest Arbeid en Onderwijs in Noord-Holland](#)
- [Kantorenstrategie Zaanstad \(2024\)](#)

2.6 Veiligheid

De veilige gemeente

Portefeuillehouders:
Hamming

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad wil inwoners, ondernemers en bezoekers een veilige en leefbare omgeving bieden. We willen verloedering of vervuiling, overtredingen, overlast en criminaliteit zoveel mogelijk beperken en jongeren een perspectief bieden. Daarbij streven we naar een goede balans tussen zorg, preventie en repressie. In deze keten werken we nauw samen. We geven hierbij datagericht sturing én zijn ontvankelijk voor verhalen van buitenaf. We hebben een verbindende rol in diverse beeld- en meningsvorming en benadrukken de betrokkenheid van bewoners bij de eigen veilige en leefbare leefomgeving. We geven goed en gericht uitvoering aan de basistaken, maar willen ook het verschil maken in gebieden, thema's, (doel)groepen en beleidsfasen, gericht op de meeste impact in de stad, de dorpen, wijken en buurten.

Terugblik en realisatie 2024

In 2024 heeft de gemeente Zaanstad vooruitgang geboekt in het versterken van veiligheid en leefbaarheid. De focus lag op:

- voorkomen van criminaliteit;
- tegengaan van overlast;
- verbeteren van de sociale cohesie;
- aanpakken van specifieke uitdagingen, zoals ondermijning, straatintimidatie en jeugdoverlast.

De samenwerking met partners zoals politie, het Openbaar Ministerie en Noord-Holland Samen Veilig stond centraal in deze aanpak.

Jeugd en Veiligheid

De Persoonsgerichte Aanpak (PGA) werd ingezet voor 64 jongeren. De PGA betekent dat de gemeente, politie, het Openbaar Ministerie en andere hulpverlening nauw samenwerken. Hierdoor kregen risicojongeren goede begeleiding. Daarnaast werkten we aan een stevig netwerk op scholen en in de wijken. Het netwerk in de scholen heet 'het Kernteam' en in de wijken 'het Preventief Jongeren Overleg'. Via deze netwerken herkennen we problemen sneller en kunnen we op tijd partners betrekken om jeugdcriminaliteit en overlast te voorkomen. Tegelijkertijd waren we door dit stevige netwerk in staat om samen met onze partners snel en adequaat te reageren op incidenten met jeugd in de gemeente, bijvoorbeeld bij de Lobeliastraat of het station Krommenie-Assendelft.

Ondersteuning kwetsbare wijken

Het Team Wijkgerichte Overlast (TWO) voerde meer dan 900 controles uit in Zaanadam Oost. De controles gingen om illegale kamerverhuur en woonfraude. De samenwerking met het interventieteam versterkte de aanpak van malafide vastgoedeigenaren.

Crisisbeheersing

Extra gelden van het Rijk werden gebruikt om de slagkracht en informatiepositie van de veiligheidsregio te verbeteren. De opvang van Oekraïense vluchtelingen en andere bevolkingszorg pakten we succesvol aan.

Ondermijning en criminaliteit

In de strijd tegen criminele netwerken en arbeidsuitbuiting voerde de gemeente voor de glazenwassersbranche een vergunningplicht in. Op dit moment hebben enkele tientallen glazenwassersbedrijven een vergunning. De invoering van

een vergunningsplicht was een belangrijke mijlpaal. Deze aanpak van ondermijning en verbeteren van de leefbaarheid is landelijk uniek. In 2024 is 17 keer een last onder dwangsom (LOD) opgelegd, omdat niet voldaan werd aan de vergunningsplicht glazenwassers.

Het aantal Bibob-onderzoeken en horecacontroles nam afgelopen jaar toe. Een Bibob-onderzoek is op basis van de Wet 'bevorderingen integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur'. Hiermee kan de gemeente de achtergrond van bedrijven of inwoners controleren, waaraan zij een vergunning geven.

Daarnaast waren er veel controles op bedrijventerreinen. Deze controles leidden tot meer bewustwording en een verbeterde informatiepositie.

Handhaving en leefbaarheid

BOA's werkten in prioriteitswijk Zaandam Oost. De focus lag op parkeeroverlast en betere samenwerking met bewoners en ketenpartners.

Veiligheidsbeleid

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) en het Handhavingsbeleidsplan gaven sturing aan de brede en daadkrachtige veiligheidsaanpak. We gingen in gesprek over bestaande maatregelen, zoals alcoholvrije zones, om deze waar nodig te verbeteren.

Zaanstad blijft werken aan een balans tussen preventie, zorg en repressie. Dit doen we door een aanpak op basis van informatie en gegevens. En het bieden van een luisterend oor voor bewoners. Ondanks de resultaten van afgelopen jaar blijft er aandacht nodig voor uitdagingen zoals:

- polarisatie;
- digitale criminaliteit;
- het verstoren van criminele verdienmodellen;
- de druk op de openbare ruimte.

Programma 6 Veiligheid

Product 6.1 Samen werken aan een veilige stad

Product 6.2 Daadkrachtig optreden

Product 6.3 Brede integrale aanpak ondermijning

Toelichting op product

Samen met onze partners werken we aan een veilig Zaanstad, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor preventie. We stellen grenzen en bieden perspectief aan jongeren die dreigen af te glijden; onder meer door onderwijs, opleiding, matching, maar ook de inrichting en de programmering van de openbare ruimte. We zorgen voor een leefomgeving die schoon, heel en veilig is en zorgen voor een veilig werk-, ondernemers- en bijvoorbeeld ook sportklimaat. We gaan overlast tegen, maar juist ook ernstiger en minder zichtbare vormen van criminaliteit: van cybercrime en polarisatie tot huiselijk geweld en intimidatie. Criminaliteit rond specifiek het wonen (criminele netwerken, opkoop en opsplitsing, pandjesbazen) agenderen we sterker en pakken we even vroegtijdig en gericht als in samenhang en samenwerking aan.

Als gemeente opereren we nooit alleen ten aanzien van veiligheidsthema's. Zo trekken we binnen de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland gezamenlijk op rondom crisisbeheersing en rampenbestrijding. Onder andere tijdens crises zoals de coronacrisis en Oekraïense vluchtelingencrisis geven we samen met de VRZW invulling aan de uitdagingen die rondom bevolkingszorg op onze gemeente afkomen. Als gemeente staan we verder in nauw contact met onze andere veiligheidspartners zoals de politie, het Openbaar

Ministerie, het Veiligheidshuis, Noord-Holland Samen Veilig, het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum, de Omgevingsdienst en onze buurgemeenten. Er is extra aandacht voor verdere verstedelijking, inclusief de druk op de openbare ruimte en voorzieningen, en de bijdrage van het Interventieteam in pact Zaanstad Oost.

Toelichting indicatoren

In het kader van een betere sturing is in 2024 besloten om in de Begroting 2025 een aantal indicatoren niet meer op te nemen of onder een ander product binnen het programma Veiligheid te positioneren. Vanuit het sturingsoogpunt hebben we ervoor gekozen om de nieuwe indeling van indicatoren in deze jaarrekening 2024 al toe te passen, waardoor de indicatoren niet helemaal meer aansluiten op de Begroting 2024.

Veiligheidsindex Zaanstad totaal

De veiligheidsmonitor/veiligheidsindex wordt alleen in oneven jaren landelijk uitgevoerd door het CBS (bron CBS).

Oordeel functioneren gemeente aanpak leefbaarheid en veiligheid

De veiligheidsmonitor/veiligheidsindex wordt alleen in oneven jaren landelijk uitgevoerd door het CBS (bron CBS).

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Veiligheidsindex Zaanstad totaal	100	nb	99	nb	nb	98	Veiligheidsindex: Politicijfers en Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Oordeel functioneren gemeente aanpak leefbaarheid en veiligheid (% neutraal, tevreden en zeer tevreden)	77%	nb	74%	nb	nb	76%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)

Terugblik op speerpunten 2024

Ramp- en crisisbeheersing

Een greep uit de andere onderwerpen voor 2024:

- Binnen de veiligheidsregio is de opvang van Oekraïners en asielzoekers een van de belangrijke onderwerpen. De uitvoering hiervan ligt bij de gemeenten. De VrZW levert een bijdrage in de objectenscan en advisering en toezicht over noodopvanglocaties binnen de regio.
- In 2024 is gestart met het toekomstbestendig maken van de brandweer binnen de financiële middelen.
- Het Rijk heeft voor de versterking van de crisisbeheersing extra middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn besteed om de regionale en landelijke slagkracht en informatiepositie te versterken en de crisisbeheersing daarmee toekomstgericht te maken. Dit geld wordt gebruikt voor het aantrekken van personeel waarbij gekeken wordt naar de praktijkbehoefte.

Noord-Holland Samen Veilig

Er is drie keer een Boven Regionaal Informatie Overleg (BRIO) georganiseerd. Dit is een tactisch overleg waarin trends en ontwikkelingen worden besproken en advies kan worden opgehaald. Ook is er ondersteuning om signalen van groeperingen, organisaties en/of netwerken in Noord-Holland op waarde te schatten en van advies te voorzien. Daarnaast zijn er online bijeenkomsten, zogenaamde Living Labs, voor een brede groep professionals georganiseerd rondom actuele thematiek op het gebied van polarisatie, extremisme, radicalisering en maatschappelijke onrust.

We verbreden het regionale netwerk voor de aanpak cybercrime en digitale criminaliteit. Lokaal versterkten we de samenwerking door een beter beeld te krijgen van de digitale leefwereld van jongeren. Ook keken we naar welke interventies passen bij verschillende situaties. Hiervoor bezochten we onder andere bijeenkomsten van Noord-Holland Samen Veilig.

Investeren in leefbaarheid

We hebben actief gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid, vooral in Zaandam Oost. Het Team Wijkgericht Overlast heeft hierbij geholpen. De BOA's zijn volledig in Zaandam Oost ingezet op de daar spelende leefbaarheidsfonds problematiek. Op de bekende plekken met overlast, zoals Burgemeester 't Veldpark en winkelcentrum Rozenhof, is kort thematisch gehandhaafd.

Voor het winkelcentrum Rozenhof hebben we vijf dagen beveiliging ingehuurd. Er stonden op beide overlastlocaties extra BOA's. En de gemeente voerde gesprekken met ondernemers, bewoners en omwonenden om de bereidheid om te melden te vergroten. Daarnaast troffen we extra maatregelen, zoals camera's en schoonmaakacties.

In 't Veldpark hebben we verschillende acties uitgevoerd om drugsdeals te voorkomen. Deze personen kregen een bestuursrechtelijke maatregel. Personen met verward gedrag en/of vaste woon- en verblijfplaatsen worden actief verwezen naar de bekende opvanglocaties, zoals de inloopvoorziening.

Voor de jaarwisseling hebben we veel gedaan aan preventie. We hebben jongeren aangesproken, gezamenlijke controles uitgevoerd en extra BOA's ingezet op de zogenaamde hotspotlocaties. Tijdens de jaarwisseling hebben we extra maatregelen getroffen. Zo was er tijdelijk cameratoezicht, is er extra verlichting geplaatst en inzet van particuliere beveiliging. Daarnaast werd er een extra activiteit in de sporthal Zaanstad-Zuid georganiseerd, waar voor eten was gezorgd en verschillende activiteiten werden georganiseerd. Terugkijkend is de jaarwisseling in Zaanstad relatief rustig verlopen ten opzichte van voorgaande jaren.

Programma 6 Veiligheid

Product 6.1 Samen werken aan een veilige stad

Product 6.3 Brede integrale aanpak ondermijning

Product 6.2 Daadkrachtig optreden

Toelichting op product

Inwoners van Zaanstad moeten veilig kunnen wonen, werken en recreëren in de gemeente. Op basis daarvan stelt de gemeente een meerjarig beleidsplan vast. Voor de periode 2022-2025 is er een Integraal Veiligheidsplan (IVP) met daarin de prioriteiten. De gemeente ziet als regisseur toe op een goede uitvoering van het IVP in samenwerking met partners. Voor de handhavingsprioriteiten is een Handhavingsbeleidsplan 2023-2026 vastgesteld. Vanuit het Handhavingsplan treden wij daadkrachtig op in onze kerntaken, zoals de handhaving van parkeren bouw-, woon- en horecatoezicht en kinderopvang. Daarnaast hebben we extra aandacht voor de overlast door straatvuil, jeugdoverlast en straatintimidatie.

Om schaarse woningen beschikbaar te houden voor gezinnen en wijken leefbaar te houden, wil de gemeente kamerwijze verhuur tegengaan in de wijken Zaandam-Oost, de Russische Buurt en Zaandam-Zuid. Dit doen we met het

team Wijkgerichte Overlast. Overbewoning leidt tot overlast en vervuiling in woongebouwen en in de omringende wijk. Dit verzwakt de sociale samenhang in de wijken. De gemeente heeft recent de huisvestingsverordening herzien en een vergunningstelsel ingevoerd. Om de leefbaarheid in Zaanstad verder te waarborgen, zetten we in op de aanpak van parkeeroverlast.

Verder heeft de burgemeester een breed scala aan bevoegdheden die hij mag inzetten om de openbare orde en veiligheid te garanderen. Daar maakt hij actief gebruik van.

Toelichting indicatoren

In het kader van een betere sturing is in 2024 besloten om in de Begroting 2025 een aantal indicatoren niet meer op te nemen of onder een ander product binnen het programma Veiligheid te positioneren. Vanuit het sturingsoogpunt hebben we ervoor gekozen om de nieuwe indeling van indicato-

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Percentage inwoners dat sociale overlast ervaart	16%	nb	17%	nb	14%	15%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Aantal misdrijven per 1.000 inwoners	42,7	44,6	45,2	45,6	nb	43,5	Politieportaal CBS
Oordeel tevredenheid functioneren gemeentelijke handhavers (% neutraal, tevreden en zeer tevreden)	82%	nb	81%	nb	nb	83%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Percentage inwoners dat vorm van straatintimidatie heeft meegemaakt	nb	nb	18%	nb	nb	16%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Inzet BOA's: aantal opgelegde sancties en waarschuwing t.o.v. het aantal waarnemingen	22,4%	13,3%	14,0%	24,9%	nb	< 14,0%	City Control

ren in deze jaarrekening 2024 al toe te passen, waardoor de indicatoren niet helemaal meer aansluiten op de Begroting 2024.

Veiligheidsmonitor

De veiligheidsmonitor/veiligheidsindex wordt alleen in oneven jaren landelijk uitgevoerd door het CBS (bron CBS).

Aantal misdrijven per 1.000 inwoners

Het aantal misdrijven dat door de politie is geregistreerd. Het betreft het totaal aantal misdrijven per 1.000 inwoners in Zaanstad. Het gaat om alle soorten misdrijven waarvan een proces verbaal is opgenomen (o.a. vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven, verkeersmisdrijven). Het aantal misdrijven is ten opzichte van 2023 gestegen.

Inzet BOA's

In 2024 kreeg Zaanadam Oost de volle prioriteit gekregen bij de inzet van de BOA's. Met uitzondering van korte en projectmatige acties in andere wijken. We zien dat het percentage sancties (straffen) en waarschuwingen in Zaanadam Oost vergeleken met 2024 daardoor hoger was.

Terugblik op speerpunten 2024

Preventieve aanpak Jeugd

We hebben ook het afgelopen jaar de Persoonsgerichte Aanpak (PGA) ingezet bij risicojongeren die dreigen af te glijden naar criminaliteit en bij jongeren die daadwerkelijk een serieus delict pleegden. In 2024 stroomden 31 risicojongeren en 12 delict plegers in. Bij enkele jongeren werd de aanpak afgerond. Eind 2024 zijn 64 jongeren in de PGA. Zie ook product Brede integrale aanpak ondermijning, speerpunt Weerbare jeugd.

Straatintimidatie en discriminatie tegengaan

Door de aanpak op scholen zorgen we voor meer bewustwording onder jongeren, en publieks-campagnes bieden handvatten aan iedereen. Er zijn ook meer BOA's, die getraind zijn in hoe om te gaan met straatintimidatie. Dit draagt bij aan een verhoogde zichtbaarheid en het veiligheidsgevoel.

Omgaan met polarisering in de samenleving

De gemeente organiseerde in samenwerking met Stichting Samenbindende Projecten Zaanstreek gesprekken met mensen van verschillende achtergronden. Dit deden ze omdat er steeds meer wij-zij denken is in de samenleving. Mensen uit verschillende culturen, sociale groepen en religies uit de Zaanse maatschappij deden mee. We gebruiken de resultaten van deze gesprekken volgend jaar voor nieuwe stappen.

Team Wijkgerichte Overlast

Het Team Wijkgerichte Overlast (TWO) werkte ook in Zaanadam Oost. Het team pakte illegale kamerverhuur en woonfraude (BRP) aan. Daarnaast handhaafde zij op de Huisvestingsvergunningsplicht. In 2024 heeft TWO gewerkt

aan het verbeteren en professioneler maken van hun aanpak van illegale kamerverhuur. TWO heeft meer inzicht gekregen over onbetrouwbare vastgoedeigenaren en de verkoop van overlast gevende woningen. In totaal heeft TWO 945 controles in Zaanadam Oost uitgevoerd. Bij 38 controles van illegale kamerverhuur heeft TWO 28 boetes uitgedeeld. Er waren vier controleacties in de Kogerveldwijk.

Daarnaast heeft TWO, samen met het interventieteam en de politie, controles uitgevoerd op woonomstandigheden in verband met glazenwasserscriminaliteit. Tijdens deze 'Sprintweken' controleerden we 120 huisadressen en haalden we informatie op over tussenpersonen. Deze informatie gebruikt TWO weer voor het uitvoeren van nieuwe controles.

Vanaf september lopen acht studenten van het Regionaal Opleidingscentrum (ROC) stage bij TWO. Voor TWO is dit een proef. De studenten gingen de wijken in Zaanadam Oost in om extra informatie te verzamelen. Deze informatie, zoals over parkeeroverlast, huisvuildumping en verloederde gebieden gebruikt TWO om locaties en adressen te controleren.

Aanpak overlast en criminaliteit

Een explosie of beschieting in een woning of bedrijfspand leidt vaak tot een verstoring van de openbare orde. Bij herhalingsgevaar en aanhoudende dreiging kunnen we, in samenwerking met de politie, bestuursdwang toepassen. Dit kan bijvoorbeeld een (spoed)sluiting van het pand zijn. Andere mogelijke maatregelen zijn tijdelijk cameratoezicht en het organiseren van buurtbijeenkomsten. Ook kunnen we alcoholvrije zones instellen. Dit jaar evalueerden we alle alcoholvrije zones binnen de gemeente. Deze publiceren we in 2025.

In 2024 legden we de volgende bestuurlijke handhavingsmaatregelen op:

- Gevaarlijke voorwerpen: 9
- Samenscholing: 21
- Drugsdealen op straat: 8
- Inbrekerswerktuigen: 3
- Verblijfsontzeggingen: 22
- Gebiedsverboden: 2

Daarnaast stelden we tijdelijk cameratoezicht in. Dit gebeurde in totaal negen keer, inclusief het cameratoezicht tijdens kermissen en jaarwisselingen. Verder voeren we ook zes spoedsluitingen uit.

Veiligheid en leefbaarheid

In 2024 ging alle inzet van de BOAs naar Zaanadam Oost. Zij richtten zich op de jeugd en ondermijning. De BOA's waren iedere dag in de wijken in dit gebied. Ze spraken met inwoners over overlast die zij ervaren en pakte de overlast aan. De informatie deelden zij dan met andere in- en externe partners die ook in deze wijken werken.

De BOA's helpen het gemeentelijke interventieteam bij de aanpak van mogelijk onbetrouwbare glazenwassers. Zij

waren op vrijdagen bij de moskee vanwege parkeeroverlast. Daarnaast waren de BOA's veel in de Oost-Dorsch. De bewoners hebben parkeeroverlast en er zijn onderdelen uit auto's en bedrijfsbussen gestolen. Ook waren de BOA's bij de scholen in Zaandam Oost om de parkeeroverlast aan te pakken.

De BOA's kwamen alleen in andere gebieden wanneer zij een spoedmelding kregen. Denk hierbij aan het blokkeren van een in- en uitrit. Of een auto die geparkeerd stond op een gehandicapte parkeerplaats.

De bewoners en ketenpartners hadden in Zaandam Oost het meeste last van parkeeroverlast, jeugd en afval. De BOA's hebben voor parkeeroverlast dan ook de meeste waarschuwingen. Dit was 93% van het totaal aantal waarschuwingen). 95% van het totaal aantal sancties waren voor parkeeroverlast. De meeste waarnemingen maakten de BOA's in Zaandam Zuid, Poelenburg, Peldersveld, Hoornseveld, Rosmolenvijk en Kogerveldwijk.

Naast de ontvangen meldingen van bewoners waren de meeste waarnemingen van de BOA's op:

- jeugd (2.327);
- afval (1.771);
- parkeren (1.243).

Door alle inzet in Zaandam Oost is het percentage opgelegde sancties en waarschuwingen vergeleken met het aantal waarnemingen hoger dan in de afgelopen jaren.

Aanpak kwetsbare EU-arbeidsmigranten

De aanpak richt zich aan de ene kant op het aanpakken van criminele netwerken die arbeidsmigranten uitbuiten en het handhaven op illegale praktijken. Dit gebeurt onder andere door de hierboven beschreven inzet van TWO, interventie en handhaving. Er wordt samengewerkt met de Belastingdienst, arbeidsinspectie, politie en Kamer van Koophandel om het verdienmodel van criminele netwerken onderuit te halen. Daarnaast is ingezet op onderzoek naar het invoeren van een verhuurdervergunning, waarvan de resultaten en aanbevelingen in de eerste helft van 2025 volgen. En ook op het verkorten van de procedure om arbeidsmigranten in te schrijven in de BRP.

De aanpak richt zich daarnaast op het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten en hun kinderen door middel van de oprichting van een regionaal informatiepunt met adviseurs die arbeidsmigranten én professionals bijstaan. De adviseurs geven voorlichting, verwijzen door, vertalen en brengen mensen nader tot elkaar.

Programma 6 Veiligheid

Product 6.1 Samen werken aan een veilige stad

Product 6.2 Daadkrachtig optreden

Product 6.3 Brede integrale aanpak ondermijning

Toelichting op product

Met name de aanpak van ondermijnende criminaliteit is een belangrijk speerpunt voor Zaanstad. De gemeente zet een stevige aanpak neer tegenover ondermijning en georganiseerde criminaliteit. We werken samen met de bewoners en ondernemers aan het signaleren, voorkomen en aanpakken van diverse vormen van ondermijnende criminaliteit. De gemeente Zaanstad heeft daarnaast Bibob-beleid vastgesteld om te voorkomen dat we onbewust criminelen faciliteren. Verder zijn Noord-Holland Samen Veilig en het RIEC Noord-Holland partners waar we terecht kunnen met onze complexe veiligheidsvraagstukken. Hun krachten zijn gebundeld en vanaf 1 januari 2024 vormen zij samen NH Veilig. Zij zijn er om samen met én voor ons als partners te zorgen voor nog meer verbinding van kennis en expertise ter versterking van onze aanpak, zodat we onze weerbaarheid verbeteren.

Toelichting indicatoren

In het kader van een betere sturing is in 2024 besloten om in de Begroting 2025 een aantal indicatoren niet meer op te nemen of onder een ander product binnen het programma Veiligheid te positioneren. Vanuit het sturingsoogpunt hebben we ervoor gekozen om de nieuwe indeling van indicatoren in deze jaarrekening 2024 al toe te passen, waardoor de indicatoren niet helemaal meer aansluiten op de Begroting 2024.

Aantal ingebrachte signalen en meldingen van Mensenhandel

In Zaanstad zijn volgens deze bron 5 geregistreerde misdrijven van mensenhandel in 2024. Een geregistreerd misdrijf is een misdrijf, door de politie vastgelegd in een proces-verbaal van aangifte of in een ambtshalve opgemaakt proces-verbaal.

Indicatoren							
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
Aantal ingebrachte signalen en meldingen van Mensenhandel	5	2	1	5	4	3	Data.politie.nl
Sluiten drugspannen	19	18	17	30	22	25	Gemeentelijke registratie
% inwoners dat vermoedt of zeker weet dat ondermijningsvormen in de buurt plaatsvinden	47%	nb	48%	nb	nb	46%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Meld misdaad anoniem	231	145	149	187	235	250	Meld misdaad anoniem
Aantal Bibobonderzoeken	120	99	111	249	250	300	Gemeentelijke registratie
Aantal prostitutiecontroles	nb	nb	10	42	nb	30	Gemeentelijke registratie
Aantal horecacontroles	29	105	143	154	nb	175	Gemeentelijke registratie
Aantal opgelegde bestuurlijke maatregelen horeca	7	12	16	21	nb	20	Gemeentelijke registratie

De cijfers van eerdere jaren zijn aangepast, omdat de bron data.politie.nl deze wijzigingen momenteel laat zien. De politie zegt hierover: "De cijfers in deze tabel worden geregeld geactualiseerd. Hierdoor kunnen er kleine verschillen met eerdere publicaties ontstaan. Actualisatie van de cijfers is nodig om bijvoorbeeld met terugwerkende kracht de herindeling van gemeenten of aanpassing codering met terugwerkende kracht te kunnen verwerken. Cijfers over aangiften en internetaangiften worden na elk kwartaal geactualiseerd". De streefwaarde pasten we aan naar beneden, omdat naar verwachting het aantal slachtoffers daalt door de aanpak.

Sluitingen drugspannen

In Zaandam Oost waren tien sluitingen op grond van 13b. In de rest van Zaanstad waren er twintig sluitingen op grond van 13b, twee LOD's en één bestuurlijke waarschuwing. In 2023 is het getal aangepast naar 17, omdat uit de registratie blijkt dat het 17 sluitingen zijn en geen 12. De exacte reden voor deze verandering is niet bekend.

Percentage inwoners dat vermoedt of zeker weet dat ondermijningsvormen in de buurt plaatsvinden

We voeren de veiligheidsmonitor alleen in de oneven jaren uit. Er is dus geen bijgewerkte informatie in 2024.

Meld Misdaad Anoniem meldingen (MMA)

Afgelopen jaar ontvingen we 187 MMA-meldingen ontvangen. Er was een campagne om deze meldingen te stimuleren. Het aantal meldingen groeide vergeleken met vorig jaar, maar nog niet als gehoopt.

Aantal Bibob-onderzoeken

In totaal waren er 249 onderzoeken:

- exploitatievergunning (56)
- omgevingsvergunningen/huisvestingsverordening (28)
- vastgoed (3)
- subsidies (48)
- aanbestedingen (3)
- glazenwassers (102)
- lopende vergunningen (9)

De stijging komt door de vergunningplicht voor de glazenwassers en de toegenomen capaciteit om de onderzoeken uit te voeren. Daarnaast was geen begroting opgenomen voor 2024. Deze is op 250 gezet. Ook pasten we de streefwaarde aan, omdat de capaciteit om de onderzoeken uit te voeren naar verwachting meer toeneemt.

Aantal prostitutiecontroles

Het getal 42 staat voor het aantal sekswerkers dat bestuursrechtelijk gecontroleerd is in Zaanstad. We verklaren de stijging met vorig jaar door de sturing op beschikbare capaciteit. Zaanstad stond sterker in haar coördinerende rol in de uitvoering van prostitutiecontroles in Zaanstreek-Waterland. Ook organiseerden we specifiek in Zaanstad actiedagen. Daarnaast troffen we, vergeleken met vorig jaar, vaker meerdere personen op één adres aan.

Aantal horecacontroles

We voerden iets meer controles uit dan vorig jaar. De inzet was hetzelfde.

Aantal opgelegde bestuurlijke maatregelen horeca
Het aantal was hoger dan vorig jaar. Door signalen konden we gericht controles uitvoeren binnen de horeca.

Terugblik op speerpunten 2024

Weerbare jeugd

Op individueel niveau werkten we aan de weerbaarheid van de Zaanse jeugd via de Persoonsgerichte Aanpak (PGA). Zie ook product Daadkrachtig optreden, speerpunt Preventieve aanpak Jeugd. Ook maakten we verschillende initiatieven mogelijk die de weerbaarheid vergrootten, zoals trainingen en extra jongerenwerk. Verder besteedden we aandacht aan samenwerking met scholen. Half 2024 stelde het college de Bestuursopdracht jeugd en veiligheid Zaanstad Noord vast. Het doel is om overlast door jongeren en jeugdcriminaliteit terug te dringen. Dit doen we via een brede aanpak die preventie, hulp en ondersteuning combineert met handhaving en strafrechtelijke maatregelen. Bij de opdracht maakten we het Uitvoeringsplan 2024. Hierin staan activiteiten die we dit jaar uitvoerden. Opdracht en plan zijn aan uw raad toegestuurd.

Drugsproductie en logistiek

In 2024 bezocht het project 'Bedrijventerreinen' grotendeels de ondernemingen op industriegebieden Molletjesveer en Westerspoor. Het doel van dit project is:

- het verbeteren van onze informatiepositie;
- het ontwikkelen van bewustwording bij eerlijke ondernemers;
- het handhaven op misstanden binnen industriegebieden.

In 2024 analyseerden we alle oude drugslocaties. Daarnaast maakten we een start met (her)controles bij locaties die mogelijk opnieuw de fout in gaan. Ook in Zaandam Oost is handel, opslag en productie van drugs aangepakt door informatie gestuurde toezicht en handhaving. Het interventieteam voerde verschillende (integrale) (her)controles uit. Deze hadden meerdere resultaten, zoals het vinden van hennepkwekerijen, drugshandel in 't Veldpark, harddrugs en drugsafval.

Mensenhandel

In 2024 lag de focus op de uitvoering van het mensenhandeleid. Belangrijk was het verbeteren van samenwerking in de regio en het vergroten van bewustwording rondom mensenhandel. We maakten stappen vooruit, maar verbetering van preventie, signalering en opvang van slachtoffers blijft nodig.

Aanpak ondermijning

Het volgende is momenteel geen speerpunt van de begroting, omdat binnen de gemeente de aanpak van ondermijning anders is georganiseerd. Zodoende is op 1 januari de afdeling Aanpak Ondermijning opgericht.

Zaandam Oost is door veiligheidspartners als handhaving-knelpunt aangewezen, omdat hier criminele netwerken actief zijn. Deze netwerken maakten een crimineel verdienmodel van het structureel uitbuiten van arbeidsmigranten. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de glazenwasserij. Dit probleem pakken we aan door:

- het invoeren van de vergunningplicht afgelopen jaar;
- door de inzet van Bibobonderzoek;
- door het uitvoeren van controles (42, sinds juli 2024) door het gemeentelijk interventieteam op de vergunningplicht en illegale kamerverhuur.

Financiën

Financiën				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	33.213	34.623	1.410	
Baten	-4.089	-4.730	-641	
Toevoegingen reserves	-	-	-	
Saldo	29.123	29.893	770	

Toelichting

Op het programma Veiligheid resteert een negatief saldo aan afwijkingen van € 0,77 mln. Dit saldo bestaat voor € 1,41 mln. uit hogere lasten en -€ 0,64 mln. uit hogere baten. De afwijkingen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)							Bedragen x € 1.000
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Cameratoezicht	112				112	-	112
2. Wegslepregeling	82	-17			65	-	65
3. Toezicht Rozenhof	111				111	-	111
4. Ondermijning	246	-195			51	-	51
5. Bestuurlijke boetes huisvesting		-107			-107	-	-107
6. Fietshandhaving		102			102	-	102
7a. Regio deal: Opgave Veiligheid		129			129	-	129
7b. Regio deal: Team Wijkgerichte Overlast		207			207	-	207
8. Straattoezicht	70				70	-	70
9. Apparaatslasten en -baten	53	-146			-93	233	140
10. Overige kleine verschillen	100	23			123	-	123

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)						Bedragen x € 1.000	
Afwijkingen met een saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat							
A. Preventie Met Gezag	500	-500			-	-	-
B. Volkshuisvestingsfonds (VHF)	136	-136			-	-	-
Totaal	1.410	-640	-	-	770	233	1.003

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Cameratoezicht

Als gevolg van diverse (gewelds)incidenten hebben wij extra mobiel cameratoezicht in de openbare ruimte ingezet. Dit leidt tot hogere lasten (€ 0,11 mln.).

2. Wegslepregeling Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

Op grond van de APV hebben wij meer voertuigen en objecten, die verkeerd of hinderlijk stonden, verwijderd uit de openbare ruimte. Dit leidt tot hogere lasten (€ 0,08 mln.). Een deel van deze lasten hebben wij kunnen verhalen op de eigenaren (-€ 0,02 mln.), omdat deze het voertuig/object hebben opgehaald of omdat de eigenaar bekend was.

3. Toezicht Rozenhof

Wij hebben hogere lasten (€ 0,11 mln.) voor het toezicht in het winkelcentrum Rozenhof gemaakt om overlastgevend personen en/of groepen te kunnen weren.

4. Ondernijning

Wij hebben hogere lasten voor de sluiting van panden als gevolg van ondernijnde activiteiten (€ 0,05 mln.). Daarnaast hebben wij hogere projectmatige lasten (€ 0,13 mln.) voor begeleiding van risicojongeren, intensivering van Bibob onderzoek en de aanschaf van materialen voor het interventieteam. Omdat we deze lasten kunnen declareren bij het RIEC, ontstaan ook hogere baten (-€ 0,13 mln.). Tot slot zij er hogere lasten voor het Bestuurlijk Toezicht op Prostitutie (€ 0,07 mln.). Daar tegenover staan ook hogere baten van de deelnemende regiogemeenten (-€ 0,07 mln.).

5. Bestuurlijke boetes huisvesting

Wij hebben actief gecontroleerd op de naleving van de Huisvestingsverordening. Daarbij zijn diverse overtredingen geconstateerd waar een bestuurlijke boete voor is opgelegd. Dit leidt tot hogere baten (-€ 0,11 mln.).

6. Fietshandhaving

Wij handhaven op het verkeerd stallen van fietsen en op weesfietsen in de openbare ruimte. Het aantal verwijderde fietsen dat wordt opgehaald door de eigenaar blijft structureel achter bij de verwachting. Dat leidt tot lagere baten (€ 0,1 mln.).

7a. Regio deal: Opgave Veiligheid

De onttrekking (baten) aan de Regio deal II voor de opgave Veiligheid valt lager uit als gevolg van het moeilijk kunnen opvullen van vacatures (€ 0,13 mln.). Hiertegenover staan lagere lasten op de apparaatsbaten- en lasten binnen dit programma.

7b. Regio deal: Team Wijkgerichte Overlast.

De formatie van het TWO is volledig gedekt. Deze formatie is in de loop van het jaar volledig ingevuld, deels met een lagere inschaling. Als gevolg hiervan wordt er in 2024 minder onttrokken (baten) aan de Regiodeal II (€ 0,21 mln.). Deze rijksmiddelen worden voor de resterende looptijd van de Regiodeal II ingezet. Hiertegenover staan lagere lasten op de apparaatsbaten en -lasten binnen dit programma.

8. Straattoezicht

Wij hebben extra lasten (€ 0,02 mln.) voor het verwijderen van Asbesthoudende materialen. Deze materialen zijn gedumpt in de openbare ruimte en op kosten van de gemeente verwijderd door een gespecialiseerd bedrijf. De uitbreiding van het aantal toezichthouders/Boa's heeft tot gevolg dat er extra communicatiemiddelen en extra kleding aangeschaft is. Dit leidt tot hogere lasten (€ 0,05 mln.).

9. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo lager dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

10. Overige kleine verschillen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (€ 0,10 mln.) en baten (€ 0,02 mln.) wordt verklaard door overige diverse kleine afwijkingen binnen dit programma.

Afwijkingen met saldo neutraal effect op het jaarrekeningresultaat

A. Preventie Met Gezag

Het Pact Zaandam Oost is actief gestart met de uitvoering van het project "Preventie Met Gezag". Als gevolg hiervan zijn de lasten hoger uitgevallen (€ 0,5 mln.). Tegenover de hogere lasten staan ook hogere subsidiebaten (-€ 0,5 mln.), welke door het Programma Veiligheid lopen.

B. Volkshuisvestingsfonds (VHF)

Het interventieteam is zeer actief geweest in Zaandam Oost en heeft hogere lasten gemaakt dan geraamd (€ 0,14 mln.). Tegenover de hogere lasten staan ook hogere baten uit rijksmiddelen uit het Volkshuisvestingsfonds (-€ 0,14 mln.).

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

BBV indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2,0	2,6	3,1	3,7	CBS/Waar staat je gemeente.nl
Aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners	5,0	5,3	5,2	5,1	CBS/Waar staat je gemeente.nl
Aantal vernielingen, per 1.000 inwoners	4,2	4,1	4,1	4,4	Waar staat je gemeente.nl
Aantal verwijzingen Halt, per 1.000 inwoners	8	13	11	9	Waar staat je gemeente.nl
Aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners	1,2	0,8	0,8	1,0	CBS/Waar staat je gemeente.nl

Beleidsnota's

- [Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2023-2026](#)
- [Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2023, 2024](#)
- [Integraal Veiligheidsplan 2023-2026](#)
- [Anti-discriminatieplan 2019-2022](#)
- [Bibob-beleid](#)
- [Coffeshopbeleid](#)
- [Shishaloungebeleid](#)
- [Prostitutiebeleid](#)
- [Evenementenbeleid](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Huisvestingsverordening](#)
- [Regionaal Beleidsplan Mensenhandel Zaanstreek-Waterland | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)

2.7 Samen werken aan Zaanstad

Portefeuillehouders:
Hamming, van der Laan, Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

We gaan meer voor elkaar krijgen door ons nog meer bewust te zijn van onze rol. Ook werken we aan een stevige lobbystrategie, omdat onze impact steeds vaker afhangt van samenwerking met andere overheden. We willen meer aansluiten bij wat leeft in de samenleving, de verschillende belangen identificeren en beter inzicht geven in de belangenafweging die we maken. Dat maakt dat het vertrouwen in Zaanstad als overheid groeit.

Dit programma maakt het mogelijk uitvoering te geven aan de opgaven en maatschappelijke vraagstukken. Door te faciliteren, dienstverlenend te zijn en kaders te stellen. De opgaven vragen niet alleen om inzet van de gemeente maar vooral ook inzet van de kracht en energie in de Zaanse samenleving. We stimuleren daarom actief burgerschap.

Raad, college en organisatie hebben ieder een eigen rol om oplossingen te bieden voor de opgaven van onze stad. Hierbij helpend is een goed samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie samen met onze samenleving en bondgenoten. Daar hoort een vitale en inclusieve organisatie bij. We hechten veel waarde aan goed werkgeverschap. In de paragraaf bedrijfsvoering lichten we die ambitie nader toe.

Terugblik en realisatie 2024

2024 was allereerst het jaar van de viering van 50 jaar Zaanstad. De viering was een succes met diverse evenementen. Eén evenement ging niet door. Bestuurlijk was Zaanstad gaststad voor bijeenkomsten zoals de Bestuurlijke Netwerkdag (G40) en de EMA-conferentie (European Metropolitan Authorities).

In 2024 trad een nieuw kabinet aan. De lobby- en netwerkstrategie werd aangepast aan het nieuwe regeerprogramma. Speerpunt was ook het visievormingstraject voor democratische vernieuwing, met input van zowel de organisatie als inwoners. De visie gaat begin 2025 naar de raad. Tot slot zijn er meerdere sessies georganiseerd om het samenspel tussen raad, college en de organisatie te verbeteren.

Op het gebied van burgerzaken is de dienstverlening aan burgers verbeterd. We deden een locatieonderzoek voor een steunpunt Burgerzaken in Zaanstad Noord. Extra balies en personeel zorgden voor korte wachttijden tijdens de paspoortpiek. De nieuwe website verbetert de toegankelijkheid van informatie. Ook ging het proces van leren van klachten in 2024 door, met een plan van aanpak gebaseerd op een Rekenkameronderzoek.

De Europese parlementsverkiezingen kenden in Zaanstad een opkomst van 38,2%. De verkiezingen verliepen zonder incidenten door de inzet van vrijwilligers en gemeentepersoneel.

De gemeentelijke organisatie is vol in ontwikkeling. Begin 2024 zijn we met een nieuw organisatiemodel gaan werken. We werken opgave- en gebiedsgericht met opgavemanagers, gebiedsmanagers en clustermanagers. Daarmee sluiten we beter aan bij onze inwoners. College en ambtenaren zijn getraind in de nieuwe werkwijze.

Om in de krappe arbeidsmarkt personeel aan te trekken en te behouden, is geïnvesteerd in opleidingen, de gesprekscyclus en recruitment. Zo is er nu "Jonge ambtenaar met Invloed", een ontwikkeltraject voor jonge ambtenaren. Ook introduceerden we een leermanagementsysteem (LMS).

De Summerschool 2024 bood diverse trainingen. We begonnen met competentiegericht werven en gestructureerd interviewen. Hiervoor waren er trainingen en bijeenkomsten over inclusie en diversiteit. De jaarlijkse gesprekken met medewerkers zijn geprofessionaliseerd om de tevredenheid en doorstroom van medewerkers te bevorderen. Het experiment "Opgavegericht werkhuizen" is klaar en het beleid "Zaans werken" werd uitgerold.

Programma 7 Samen werken aan Zaanstad

Product 7.1 Bestuur

Product 7.2 Dienstverlening

Product 7.3 Organisatie

Toelichting op product

We willen deze periode gericht werken aan verbetering van de rollen die raad, college en organisatie elk hebben én versterking van het samenspel tussen deze drie. We hebben een coalitieakkoord op hoofdlijnen opgesteld. Dat geeft ons ruimte om verschillende onderwerpen samen met de gemeenteraad in een raadswerkprogramma vorm te geven. De wens om een raadswerkprogramma te sluiten, komt voort uit de wens op een andere manier politiek te bedrijven. Een manier die niet polariseert maar juist bindt en debatten meer inhoudelijk maakt. Als college zoeken wij de samenwerking met de gemeenteraad actief op, om gezamenlijk tot een duidelijke en eenduidige richting te komen. We zien dit als een nieuwe werkwijze die het samenspel tussen raad, college en organisatie de komende vier jaar bevordert. Sinds 2022 hebben we een stuurgroep Samenspel tussen raad, college en organisatie. De stuur-

groep gaat in de gezamenlijke ontwikkelagenda uitvoeren met focus op rolduidelijkheid en prettige onderlinge verhoudingen. Verder gaan college en raad uitvoering geven aan de visie op lokale democratie.

Toelichting indicatoren

Diverse indicatoren

Er is ten opzichte van de voorgaande jaren een lichte verbetering geconstateerd. Verbeteringen op dit punt zijn een langdurig proces.

In de begroting 2024 is per abuis een te hoge waarde opgenomen bij de tweede en derde indicator

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'ik heb vertrouwen in de burgemeester en wethouders'. Excl. weet niet/geen mening	38%	30%	34%	35%	35%	36%	Zaanpeiling
Percentage inwoners dat het (zeer) eens is met de stelling: 'Ik ben voldoende geïnformeerd over gemeentelijke plannen die mij raken / met gevolgen voor mij'	nb	nb	32%	34%	40%	34%	Zaanpeiling
Percentage inwoners dat het (zeer) eens is met de stelling "inwoners worden voldoende betrokken bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen". Excl. weet niet/geen mening	27%	24%	23%	26%	30%	26%	Zaanpeiling

Terugblik op speerpunten 2024

50 jaar Zaanstad

De viering is overwegend een succes geweest. Bij het nieuwsjaarsfeest op 9 januari was de feestelijke aftrap. Daarna waren er meerdere kleinere activiteiten door partijen in de gemeente. Twee highlight events (PinksterZaan en Wonderlicht) waren zeer goed bezocht. Eén event ging niet door. Er waren organisatorische problemen bij de organisator. Het proces voor terugvorderen van de verstrekte subsidie loopt nog. Bestuurlijk was in mei in Zaanstad mei de Bestuurlijke Netwerkdag van de G40. In november waren we gastheer samen met de MRA van het 2-daagse EMA (European Metropolitan Authorities) Congres.

Lobbystrategie

Met het aantreden van een nieuw kabinet is de netwerk- en lobbystrategie aangepast op het regeerprogramma. Alle nieuwe bewindslieden hebben een felicitatiebrief met uitnodiging gekregen. Daarnaast is Zaanstad zichtbaar geweest in de landelijke lobby voor rechtvaardige gemeentefinanciën en ontvingen we regelmatig leden van het Kabinet en Tweede Kamerleden.

Samenspel raad, college en organisatie

Raad, college en organisatie hebben hun ontwikkelagenda's geactualiseerd. Er zijn meerdere succesvolle gezamenlijke sessies georganiseerd (Casusessie Zeeheldenbuurt en sessie over de kracht van kwetsbaarheid). De gedragscode voor de raad is vastgesteld. Integriteit blijft voortdurend van belang. Uit de monitoring enquête blijkt dat raadsleden, collegeleden en ambtenaren een verbetering in cohesie en rolduidelijkheid opmerken. De balans tussen ambitie en werkdruk blijft aandachtspunt.

Democratische vernieuwing

Na vaststelling van de Startnotitie Visie op lokale democratie en participatie op 1 februari 2024 is het visievormings-traject gestart. Voor de zomer is in de Zaanstad-organisatie onderzocht wat de ervaringen, belemmeringen en behoeftes zijn ten aanzien van dit thema. Na het zomerreces polsten we de mening van Zaankanters over het thema. Dit deden we met straatgesprekken op 11 locaties en met een online vragenlijst. Op basis van deze onderzoeken is het visiedocument inclusief kwaliteitskader voor participatie gemaakt.

Programma 7 Samen werken aan Zaanstad

Product 7.1 Bestuur

Product 7.3 Organisatie

Product 7.2 Dienstverlening

Toelichting op product

Er is veel te winnen in het vertrouwen tussen inwoners en overheid.

Goede dienstverlening is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Inwoners en bedrijven ervaren dagelijks de toegankelijkheid van onze organisatie en de dienstverlening die wij leveren.

In onze dienstverlening staan de waarden 'gastvrijheid' en 'bereikbaarheid' centraal. We behandelen onze inwoners en ondernemers gastvrij in alle contacten en zij voelen zich welkom in het stadhuis. Onze website en brieven zijn voor iedereen te begrijpen en persoonlijk contact is altijd mogelijk. Zoals ook bekrachtigd door de raad in motie 14.

In de vele contacten die er zijn via bijvoorbeeld Burgerzaken en het Klantcontact Centrum gaan we uit van een open grondhouding. We werken vanuit vertrouwen en luisteren aandachtig en oprecht. We willen dat inwoners zich gehoord en begrepen voelen.

Zaanstad heeft een rijke historie. Het gemeentearchief maakt deze historie toegankelijk. Het gemeentearchief participeert actief in de voorbereiding van de viering van 50 jaar Zaanstad en 450 jaar bevrijding van de Zaanstreek.

Toelichting indicatoren

Waarderingscijfer telefonisch contact

Het waarderingscijfer telefonisch contact wordt sinds december 2024 anders gemeten. Voorheen was het onderzoek steekproefsgewijs onder circa 150 inwoners per kwartaal. Nu wordt, na telefonisch contact, een sms'je met uitnodiging voor een uitgebreid online onderzoek gestuurd. Hierdoor is het tevredenheidscijfer realistischer en stijgt de respons naar gemiddeld 120 respondenten per maand.

De realisatie 2024 is een samenvoeging van de resultaten in het eerste, tweede en derde kwartaal (8,5 oude manier van meten) en de nieuwe manier van meten (in het vierde kwartaal een 7,3). Het gemiddelde komt daarmee lager uit dan voorgaande jaren, maar is wel realistischer en uitgebreider.

Indicatoren

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2024	Streefwaarde 2026	Bron
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'De brieven van de gemeente zijn makkelijk leesbaar'. Excl. weet niet/geen mening	75%	72%	70%	72%	75%	80%	Zaanpeiling
Waarderingscijfer telefonisch contact	8,3	8,5	8,5	8	8,5	8,5	Gemeentelijke registratie
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'De informatie op de gemeentelijke website is goed'. Excl. weet niet/geen mening	59%	55%	53%	55%	60%	70%	Zaanpeiling
% Inwoners dat tevreden is over de balie Burgerzaken in het stadhuis. Excl. weet niet/geen mening	80%	78%	79%	80%	80%	80%	Zaanpeiling

Zo kunnen we gericht onze (telefonische) dienstverlening verbeteren.

Terugblik op speerpunten 2024

Paspoortpiek en dubbele achternaam

Het eerste jaar van de paspoortpiek is goed verlopen. Met de openstelling van meer balies en inzet van extra personeel is ervoor gezorgd dat wachttijden niet zijn toegenomen.

In 2024 was het mogelijk om met terugwerkende kracht een dubbele achternaam voor kinderen te kiezen. Vanwege deze overgangsregeling zijn extra afspraakmogelijkheden gerealiseerd. In 2024 is ongeveer 300 keer voor een dubbele achternaam gekozen.

Europese parlementsverkiezingen

In de gemeente Zaanstad was de opkomst voor de Europese Verkiezingen 2024 38,2%. De verkiezingen zijn goed verlopen zonder incidenten. Mede dankzij de inzet van de vele vrijwilligers en werknemers van de gemeente.

Steunpunt Burgerzaken Zaanstad Noord

In 2024 zijn diverse locaties onderzocht voor een steunpunt in Zaanstad Noord.

Nieuwe website Zaanstad.nl

De nieuwe website ging juli 2024 live. Er is een zichtbare verbetering te zien op het gebied van toegankelijkheid (tweetaaligheid, B1 teksten, toename van toegankelijke bestanden, schrijfwijzer) en een verbetering van de centrale informatievoorziening op Zaanstad.nl. We blijven actief monitoren en sturen op een toegankelijke en begrijpelijke website.

Onderzoek naar slavernijverleden

Het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) heeft in 2024 ingestemd om dit onderzoek uit te voeren. De begeleidingscommissie heeft het belang benadrukt van een multiculturele samenstelling van het onderzoeksteam, het benutten van persoonlijke getuigenissen en verhalen en een toegankelijke rapportage. In het eerste kwartaal van 2025 start het onderzoek. De overeenkomst duurt tot september 2026.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

In 2024 zijn elke maand tientallen nieuwe collega's getraind in de Helder!Zaans methodiek. Ook hebben we de meest gebruikte standaardbrieven vertaald naar B1 taalniveau. Teksten en documenten op onze website zijn beter leesbaar gemaakt volgens deze methodiek.

Leren van klachten

In 2024 zijn 666 zaken binnengekomen die beoordeeld zijn. Er zijn uiteindelijk 468 zaken onder het klachtrecht afgehandeld, waarvan 29 zaken in 2023 zijn gestart. Dit zijn voorlopige cijfers. Definitieve cijfers worden later in 2025 gepubliceerd via het jaarverslag klachten. Het leren van klachten was ook in 2024 een voortdurend proces. Vlak voor het zomerreces kwam het eindrapport van het Rekenkameronderzoek 'Klachtbehandeling Zaanstad'. Na de zomer kwamen de Rekenkamer en de Ombudsman op bezoek in de gemeenteraad. In het najaar 2024 is de gemeente begonnen met het schrijven van een plan van aanpak over de aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek.

Programma 7 Samen werken aan Zaanstad

Product 7.1 Bestuur

Product 7.2 Dienstverlening

Product 7.3 Organisatie

Toelichting op product

De organisatie zoekt in het werk steeds meer de verbinding met inwoners en partners: voor burger- en/of overheidsparticipatie, in onze dienstverlening en bij juridische procedures. Dat doen we zowel in persoonlijk contact (offline) als via digitale kanalen (online).

De gemeente Zaanstad wil de Zaanse samenleving samen met inwoners, ondernemers en partners vormgeven. Dat vraagt om een organisatie die zijn ogen en oren open heeft voor de buitenwereld en daarmee aan de slag gaat in haar beleid en uitvoering.

De zes opgaven zijn leidend in ons werk. We zijn gestart met het traject Organisatieontwikkeling om onze organisatie te richten op de opgaven. Onze missie voor de stad is Zaanstad mooier en sterker maken door te werken aan een wellevende, veilige en duurzame stad waarin Zaanstaders prettig en gezond wonen, werken en recreëren.

Wij streven ernaar een goed werkgever te zijn. Wij willen een vitale en inclusieve organisatie zijn; een organisatie die anticipeert en inspeelt op wat zich voordoet; een organisatie waarin medewerkers hun talenten optimaal inzetten en het verschil maken door professioneel en authentiek te zijn. Een organisatie waar medewerkers zich welkom en thuis voelen en zich voor langere tijd willen verbinden aan de organisatie.

Terugblik op speerpunten 2024

Binden en boeien van medewerkers

In 2024 is het traject Jonge ambtenaar met Invloed gestart, waarbij twaalf collega's onder de 37 jaar werkten aan hun persoonlijke ontwikkeling om de tevredenheid over de organisatie te vergroten en het verloop te verminderen. De Gesprekskaart is verbeterd op basis van terugkoppeling om de gesprekscyclus te optimaliseren, en er zijn gesprekken gevoerd om verdere verbeteringen te onderzoeken. Daarnaast is het project loopbaan en mobiliteit gestart om interne doorstroom te bevorderen en talenten van medewerkers optimaal te benutten, met verdere uitwerking gepland voor 2025.

Opleiding en ontwikkeling

In 2024 zijn de doelen voor het leiderschapsonwikkelprogramma geformuleerd. De aanbesteding voor dit programma zal in 2025 plaatsvinden. De Zaanse School is omgedoopt tot "Zaanstad Academie", wat ons nieuwe LMS (leer managementsysteem), dat in 2024 live is gegaan en het vinden en inschrijven voor interne trainingen eenvoudiger en overzichtelijker heeft gemaakt. De Summerschool van 2024 had als thema "Leren van het verleden, het heden en de toekomst" en bood een divers aanbod van trainingen door en voor eigen medewerkers, aangevuld met sessies van externen.

Diversiteit en inclusie

Ongeveer 12 leidinggevenden en recruitment zijn gestart met competentiegericht werven en gestructureerd interviewen. Zaanstad doet mee met een VNG pilot en heeft subsidie ontvangen om dit te ontwikkelen en de ervaringen met andere gemeenten te delen. Hiermee verlagen we de drempel voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook zijn de randvoorwaarden in kaart gebracht voor het werven van meer mensen met een lichamelijke of andere beperking.

Alle nieuwe medewerkers en diverse afdelingen (op maat) hebben afgelopen jaar de training #Zaanstadinclusief gevolgd, waarin bejegening, sociale veiligheid, en inclusief gedrag en leiderschap centraal staan. En er hebben diverse themabijeenkomsten/kennissdeling plaats gevonden onder andere over neurodiversiteit, leven en werken met een ziekte of beperking, maatschappelijke onrust, discriminatie, diversiteit op het werk, generatieverschillen en vrouwen in de overgang.

Zaans werken

Het projectteam Zaans werken heeft in 2024 het experiment "Opgavegerichte werkhuisen" afgerond en is aan de slag met de verbeterpunten. In het jaar 2024 is het beleid Zaans werken uitgerold. Voor de mogelijkheid voor medewerkers om in het buitenland te werken is een proefjaar ingegaan. Dit wordt in 2025 geëvalueerd. Daarnaast is de projectgroep bezig geweest met het voorbereiden voor de herinrichting van het stadhuis, zowel in gedrag als de fysieke werkomgeving.

Verhuur stadhuis

Tijdens corona en de periode daarna was het onduidelijk in welke mate mensen terug zouden keren naar kantoor. De verwachting was dat iedereen veel thuis zou blijven werken en kantoren (gedeeltelijk) leeg zouden komen te staan. Die verwachting was er ook bij het stadhuis. Het verhuren van ruimten leek een reële optie. De realiteit is echter anders gebleken. De medewerkers van gemeente Zaanstad zijn in grotere getalen terug gekomen naar kantoor dan verwacht. Gevolg is dat er geen verhuurbare ruimte is in het stadhuis. De beschikbare ruimte is nodig om de medewerkers te faciliteren in het (samen) werken aan de opgaven van de stad en de dagelijkse gang van zaken.

Het nieuwe organisatiemodel

We zijn per 1 januari 2024 gestart met het werken in het nieuwe organisatiemodel dat moet helpen bij het omgaan met de complexe en onderling afhankelijke opgaven van de gemeente. Opgavemanagers sturen op de realisatie van de doelen van de opgaven uit het coalitieprogramma en zijn het 1e aanspreekpunt voor bestuurders. Sturen doen ze door middel van concrete opdrachten. Opgavemanagers werken samen met gebiedsmanagers en partners om te differentiëren naar wat er per gebied nodig is of waar het kansrijk is. De duurzame inzetbaarheid van medewerkers valt onder de verantwoordelijkheid van clustermanagers. Zij verzorgen personeelsbeleid, vitaliteit en vakmanschap. Deze drie type managers werken samen vanuit hun eigen rol en sturen o.l.v. de directie de organisatie aan. We deden mee aan 'Overheidsorganisatie van het jaar verkiezing'. We zijn doorgedrongen tot de finale met positieve feedback vanuit de organisatie van de verkiezing.

Opdrachtgericht werken

Aan de doelen van het collegeprogramma wordt gewerkt aan de hand van duidelijke opdrachten. Om beter te leren opdrachtgericht te werken is een Zaanse leidraad ontwikkeld. Hierbij is een duidelijke rolverdeling tussen de bestuurlijke opdrachtgever, de ambtelijke opdrachtgever en de opdrachtnemer de basis van het samenspel om opdrachten tot de gewenste resultaten te brengen. Met deze leidraad is getraind en geoefend door het college en ambtenaren. Het leerproces om opdrachtgericht te werken is voorzien als een meerjarige ontwikkeling.

Samenspel

Zie toelichting bij product 7.1 Bestuur onder het speerpunt Samenspel Raad, College en Organisatie.

Financiën

Financiën				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	99.830	100.797	967	
Baten	-12.507	-13.018	-511	
Toevoegingen reserves	210	210	-	
Onttrekkingen reserves	-72	-67	5	
Saldo	87.461	87.922	461	

Toelichting

Op het programma Samen werken aan Zaanstad resteert een negatief saldo van € 0,46 mln. Dit saldo bestaat voor € 0,97 mln. uit hogere lasten en € 0,51 mln. uit hogere baten. De afwijkingen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)						Bedragen x € 1.000	
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Reisdocumenten en Rijbewijzen	-228	528			300		300
2. Thuisbezorgen Reisdocumenten	-129				-129		-129
3. Vrijval subsidies	-128				-128		-128
4. MDIEU-subsidie	143	-121			22		22
5. College van B&W	1.379				1.379		1.379
6. Dekking bedrijfsvoering		-547			-547		-547
7. Facilitaire kosten stadhuis:	-419				-419		-419
8. Uren op projecten		-113			-113		-113
9. Apparaatsbaten en -lasten	402	-98			304		304
10. Overige kleine verschillen	-53	-155			-208		-208
Totaal	967	-506	-	-	461	-	461

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Reisdocumenten en Rijbewijzen

Het aantal reisdocumenten en rijbewijzen dat werd verwacht om af te geven in 2024, was gebaseerd op de verlooptijd van de documenten. Bij de Narap 2024 was er nog geen terugloop en/of achterstand ten opzichte van de begrote aantallen zichtbaar. Het kwam als verrassing dat de aantallen in het vierde kwartaal van 2024 zijn achterbleven bij de verwachting. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,23 mln.) en tot lagere baten (€ 0,53 mln.).

2. Thuisbezorgen reisdocumenten

Het thuisbezorgen van reisdocumenten is in 2024 nog niet gestart als gevolg van problemen met applicaties en digitale verbindingen bij derden. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 0,10 mln.). Daarnaast was er ook rekening gehouden met het feit dat er kosten gemaakt zouden worden voor de openstelling van een steunpunt in Zaanstad Noord. Dit steunpunt is echter nog niet gerealiseerd. (-€ 0,03 mln.).

3. Vrijval subsidies

Op de balans stonden ten onrechte nog subsidies die niet terugbetaald hoeven te worden aan de subsidieverstrek- kers, maar waarvan de subsidies al wel waren afgerond en verantwoord. Deze subsidiebedragen kunnen vrijvallen ten gunste van het rekeningresultaat (-€ 0,13 mln.).

4. MDIEU-subsidie

Er zijn hogere lasten voor het subsidieproject Maatregelen Duurzame Inzet en Eerder Uittreden, welke nog niet in de begroting waren geraamd (€ 0,14 mln.). Hier staan ook

hogere subsidiebatens tegenover (-€ 0,12 mln.). De subsidie werd pas definitief toegezegd na het opstellen van de Narap 2024 en kon daarom niet meer in de begroting worden verwerkt.

5. College van B&W

Er zijn extra middelen gestort in de voorziening Wachtgelden wethouders. De reden is dat een aantal ex-wethouders minder neveninkomsten heeft (die tot korting op de wachtgelduitkering leiden). Ook is de wachtgeld- uitkering aan een ex-wethouder met drie jaar verlengd. Dit leidt tot hogere lasten (€ 0,43 mln.).

Daarnaast zijn door de gedaalde rekenrente (van 3,16% naar 2,32%), die gebruikt wordt voor de berekening van de pen- sioenvoorziening wethouders, extra middelen gestort in de voorziening Pensioen wethouders (€ 0,95 mln.).

6. Dekking bedrijfsvoering

Op grondexploitaties en investeringsprojecten zijn meer uren geschreven, die dekking opleveren voor de bedrijfsvoe- ring. Dit leidt tot hogere baten (-€ 0,55 mln.). Het betreft voornamelijk uren op grote investeringsprojecten, zoals bijvoorbeeld Avant.

7. Facilitaire kosten stadhuis

De facilitaire kosten van het stadhuis vallen lager uit (-€ 0,42 mln.), omdat een afrekening met een leverancier bij de Narap te hoog was ingeschat.

8. Uren op projecten

De bedrijfsvoeringsafdelingen hebben meer uren op projec- ten geschreven, welke dekking opleveren voor de afdelin- gen. Dit leidt tot hogere baten (-€ 0,11 mln.).

9. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo hoger dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

10. Overige kleine verschillen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (-€ 0,05 mln.) en baten (-€ 0,16 mln.) wordt verklaard door overige diverse kleine afwijkingen binnen dit programma.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Rekenkamer Metropool Amsterdam
- Gezamenlijke ombudsman Metropool Amsterdam
- Metropoolregio Amsterdam
- Dimpact
- Vereniging Nederlandse Gemeenten

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

BBV indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,7	8,3	8,7	8,9	Gemeentelijke registratie
Externe inhuur (kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	19,7%	21,6%	22,3%	21,4%	Gemeentelijke registratie
Overhead (% van totale lasten)	8,8%	8,1%	7,7%	7,9%	Gemeentelijke registratie
Demografische druk (groene + grijze t.o.v. 15-64 jaar)	68,4%	68,5%	67,8%	67,8	waarstaatje gemeente.nl
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	775	812	941	1.018	Gemeentelijke registratie
Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	8,4	8,7	9,2	9,4	Gemeentelijke registratie

Beleidsnota's

- [Controleverordening 2023](#)
- [Verordening onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid 213a](#)

2.8 Hoofdstuk Financiën

Portefeuillehouders:
Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Dit hoofdstuk bevat hoofdzakelijk financiële dekkingsmiddelen van de begroting. Binnen de begroting onderscheiden we algemene dekkingsmiddelen en specifieke dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen zijn vrij aan te wenden. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma en doel gebonden. De besteding van de specifieke dekkingsmiddelen zijn dat wel. Specifieke dekkingsmiddelen staan daarom opgenomen in de betreffende begrotingsprogramma's. De algemene dekkingsmiddelen staan opgenomen in dit hoofdstuk.

Het college wil de gemeentelijke financiën gezond en op orde houden, nu en in de toekomst. We voeren daarom gedegen financieel beleid dat is vastgelegd in diverse door de raad vastgestelde beleidsnota's.

Terugblik en realisatie 2024

We sluiten het jaar 2024 af met een positief financieel resultaat van € 3,9 miljoen. Voor de verklaring verwijzen we naar:

- De financiële hoofdlijnen van deze jaarstukken.
- De financiële toelichtingen in de programma's.

De korting op het Gemeentefonds vanaf 2026 is nog steeds niet van de baan. De lobby om het fonds weer op niveau te krijgen, voeren we stevig. Zaanstad heeft daar een trekkersrol in. Dat heeft bij veel organisaties en Tweede Kamerleden tot meer inzicht in de problematiek geleid. Maar nog niet tot concrete besluiten. Die moet komen bij de voorjaarsnota van het Rijk, die in april of mei 2025 verschijnt.

Op grond daarvan stelt Zaanstad de Begroting 2026 op. Uitgangspunt, tot nu toe, is een (redelijke) compensatie, waardoor we financiële ingrepen kunnen beperken. We bekeken in 2024 al wel mogelijkheden om tot een sluitende begroting te komen, als de compensatie vanuit het Rijk onvoldoende blijkt.

Lokale heffingen

De opbrengst van de algemene belastingen komt ten gunste van de algemene middelen. Deze is vrij uit te geven. Dit geldt niet voor de opbrengsten van rechten (retributies) en de bestemmingsheffingen (afvalstoffenheffing en rioolheffing).

Die inkomsten geven we uit aan het doel waarvoor de belasting was. In de paragraaf Lokale heffingen geven we een uitleg op het beleid. Ook staat daar een uitleg op de opbrengsten van de heffingen.

Algemene uitkering

Er was dit jaar veel aandacht voor de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Onderwerp van gesprek was de beoogde korting op het Gemeentefonds vanaf 2026. Zaanstad liep met wethouder Onclin voorop in de lobby om deze korting terug te draaien. Het belang van goede financiële verhoudingen en voldoende geld voor de gemeenten is duidelijk. Het leidde helaas nog niet tot een verandering van het rijksbeleid. De onderhandelingen lopen nog. De uitkomsten daarvan verwachten we in de meicirculaire.

In het kader van de bekostiging van Jeugdzorg stelden het Rijk en gemeenten een deskundigencommissie in. Deze is onder leiding van oud-minister Van Ark. De commissie doet uitspraak over de mate van de bekostiging. Ook spreekt de commissie uit of gemeenten op een extra rijksbijdrage kunnen rekenen.

De mutatie in de algemene uitkering in de decembercirculaire verklaren we in de jaarrekening. Hiervoor konden we de begroting niet meer wijzigen.

Dividend

De gemeente Zaanstad ontvangt dividend of garantieprovisie van verschillende deelnemingen. De belangrijkste zijn de Bank Nederlandse Gemeenten, Alliander en HVC. Eind 2024 verkochten we van een andere deelneming ons aandelenpakket. Dit leidde tot een € 0,11 miljoen minder groot verlies dan dat we in de begroting verwachtten.

Vennootschapsbelasting

Overheden zijn vanaf 2016 verplicht belasting te betalen voor de vennootschapsbelasting (vpb). Voor overheden die economische activiteiten hebben op een markt waar ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, geldt dezelfde heffing van vennootschapsbelasting als die voor private ondernemingen.

De vennootschapsbelastingplicht voor de gemeente Zaanstad is over:

- facilitaire dienstverlening van de Omgevingsdienst;
- slagboomparkeren;
- reclame-inkomsten;
- inkomsten uit verkoop van afvalstromen.

In 2024 betaalde Zaanstad € 0,2 miljoen aan vennootschapsbelasting.

Saldo financieringsfunctie

In de jaarrekening ontstaat een extra financieel voordeel van € 1,1 mln. Bij de voorjaarsnota en de Narap was al een voordeel van € 3,6 miljoen. De voordelen zijn een combinatie van:

- lagere rentelasten door minder aangetrokken leningen
- hogere rentebaten uit uitgezette deposito's bij andere overheden en schatkistbankieren.

Door extra rijksbijdragen en lagere bestedingen van deze rijksbijdragen dan we verwachtten, was er pas eind 2024 een financieringsbehoefte. Er is toen voor € 20 miljoen aan kasgeldleningen aangetrokken. We hebben geen langlopende financieringen aangetrokken in 2024. Het was op basis van de liquiditeiten niet nodig om langlopende leningen af te sluiten.

De ECB verlaagde de rente in 2024 vier keer met 0,25%. Namelijk op 13 juni, 20 september, 17 oktober en 12 december. Dit betekent dat de depositorente daalde van 4% naar 3%.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige algemene dekkingsmiddelen zijn de overige inkomsten van de gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is. Hier verantwoorden we met name mutaties in de algemene reserve en egalisatiereserve.

Overige baten en lasten

Onder de overige baten en lasten verantwoorden we de bestemming van het jaarrekeningresultaat van 2023. Dit is vooral een technische verwerking. Het resultaat verantwoorden we hier als een baat en als last op de diverse producten waaraan het resultaat is toegewezen. Het jaarrekeningresultaat 2023 is verdeeld in de Voorjaarsnota 2024 (Burap).

Onvoorzien

Op grond van artikel 8 lid 6 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de gemeente verplicht een post onvoorzien op te nemen in de begroting. Het budget onvoorzien is beschikbaar voor uitgaven die we niet kunnen uitstellen of niet te voorkomen zijn en waarvoor in de begroting geen bedrag staat. De post onvoorzien is jaarlijks € 0,1 miljoen. In 2024 gebruikten we de post onvoorzien niet.

Financiën

Financiën				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil	
Lasten	5.861	7.440	1.578	
Baten	-460.927	-461.103	-176	
Toevoegingen reserves	17.967	18.448	481	
Onttrekkingen reserves	-24.917	-24.917	-	
Saldo	-462.016	-460.132	1.884	

Toelichting saldo

Op het Hoofdstuk Financiën resteert een negatief saldo van € 1,88 mln. Dit saldo bestaat voor € 1,58 mln. uit hogere lasten, -€ 0,18 mln. uit hogere baten en voor € 0,48 mln. uit hogere toevoegingen aan reserves. De afwijkingen worden hieronder toegelicht. Als de afwijking een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving (- = voordeel, + = nadeel)							Bedragen x € 1.000
Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat	Lasten	Baten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
1. Dividend en deelnemingen		-108			-108		-108
2. Treasury	615	-612			3		3
3. Algemene uitkering		-660	482		-178		-178
4. Proceskostenvergoeding	893				893		893
5. Vermakelijkheidsretributie		350			350		350
6. Reclamecontracten		117			117		117
7. Precariobelasting		196			196		196
8. Onroerende Zaakbelasting		177			177		177
9. Parkeerbelasting		-185			-185		-185
10. Toeristenbelasting		-111			-111		-111
11. Meeropbrengsten heffingen en belastingen		800			800		800
12. Invorderingsrente		-154			-154		-154
13. Apparaatslasten en -baten	116	1			117		117
14. Overige kleine verschillen	-46	13	-1		-34		-34
Totaal	1.578	-176	481	-	1.884	-	1.884

Afwijkingen met een effect op het jaarrekeningresultaat

1. Dividend en deelnemingen

Bij de verkoop van een deelneming is € 0,11 mln. ontvangen. Voor deze deelneming was al een voorziening gevormd, welke bij nader inzien dus niet nodig is gebleken. Hierdoor ontstaan hogere baten (-€ 0,11 mln.).

2. Treasury

We hebben geld in een voorziening gestort voor leningen die op termijn mogelijk niet terugbetaald kunnen worden. Dit leidt tot hogere lasten (€ 1,7 mln.).

Daarnaast zijn er minder leningen afgesloten, omdat een aantal projecten later start dan gepland en er zijn niet voorziene rijksbijdragen ontvangen. Dit leidt tot lagere lasten (-€ 1,1 mln.).

Tegenover de hogere lasten staan ook hogere baten (-€ 0,61 mln.), omdat we overtollig geld hebben weggezet op deposito's en in de schatkist van het Rijk. Dit leverde meer rente op dan begroot.

3. Algemene uitkering

We hebben hogere baten (-€ 0,66 mln.) ontvangen van het Rijk. Deze worden hoofdzakelijk verklaard door aanpassingen van de Algemene Uitkering in de decembercirculaire, welke niet meer in de begroting konden worden geraamd. De raad is hierover geïnformeerd via raadsinformatiebrief 9089550.

Daarnaast is de toevoeging aan de reserve Vooruitontvangen Algemene Uitkering hoger (€ 0,48 mln.). Via de decembercirculaire zijn decentralisatie-uitkeringen ontvangen die in 2025 worden uitgegeven. Deze uitkeringen waren bij de Narap nog niet bekend. De storting in de reserve is conform vastgesteld beleid.

4. Proceskostenvergoeding

De bezwaarzaken over het belastingjaar 2024 zijn versneld afgewikkeld. De proceskostenvergoedingen die hier mee gemoeid zijn, zijn nog in 2024 uitgekeerd. Dit leidt tot hogere lasten (€ 0,89 mln.).

5. Vermakelijkheidsretributie*

De baten uit de vermakelijkheidsretributie zijn lager dan geraamd, omdat de bezoekersaantallen tegenvielen (€ 0,35 mln.).

6. Reclamecontracten

Als gevolg van het aflopen van een reclamecontract zijn de baten lager dan geraamd (€ 0,12 mln.).

7. Precariobelasting*

De baten uit de precariobelasting zijn lager uitgevallen (0,2 mln.). De inkomsten laten de afgelopen jaren een dalende trend zien. Bovendien zijn er in 2024 aanpassingen gedaan voor eerdere belastingjaren, wat de inkomsten verder heeft verlaagd.

8. Onroerende Zaakbelasting*

De baten uit onroerendezaakbelasting zijn lager (€ 0,18 mln.). In 2024 werden opnieuw veel bezwaarschriften tegen de WOZ-waarde ingediend, vooral door no cure no pay bureaus. De onvoorspelbare woningmarkt en schommelende verkoopprijzen leidden bovendien tot meer gegronde bezwaarschriften.

9. Parkeerbelasting*

De baten uit de parkeerbelasting zijn hoger (-€ 0,19 mln.). In 2024 zijn meer parkeervergunningen uitgegeven, daardoor is ook het aantal verlengde vergunningen hoger dan in voorgaande jaren.

10. Toeristenbelasting*

De baten uit toeristenbelasting zijn hoger (-€ 0,11 mln.) als gevolg van een toename van het aantal toeristen.

11. Meeropbrengsten heffingen en belastingen

Op grond van voordelen uit het verleden, in combinatie met het beleid "scherp aan de wind varen", was een structureel voordeel begroot op heffingen en belastingen. Het verwachte voordeel is niet gerealiseerd. Dit leidt tot lagere baten (€ 0,80 mln.).

12. Invorderingsrente

Er is meer invorderingsrente ontvangen als gevolg van een actiever invorderingsbeleid. Dit leidt tot hogere baten (-€ 0,15 mln.).

13. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten binnen dit programma zijn per saldo hoger dan de apparaatsbaten. Voor een toelichting op de apparaatslasten en -baten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

14. Overige kleine verschillen

Het restant aan afwijkingen op de lasten (-€ 0,04 mln.) en baten (€ 0,01 mln.) wordt verklaard door overige diverse kleine afwijkingen binnen dit programma.

* Voor een meer gedetailleerde toelichting op de afwijkingen op ontvangen belastingen verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale heffingen van deze jaarstukken.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie tot dit programma:

- Bank Nederlandse Gemeenten

Zie voor een verdere toelichting de Paragraaf Verbonden Partijen.

Kerncijfers

Kerncijfers					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Resultaat jaarrekening (x € 1.000)	-10.659	-18.034	-13.684	-3.870	Gemeentelijke registratie
% Rijksbudget van totale baten	52%	57%	54%	53%	Gemeentelijke registratie
% Rentelasten van totale lasten	2,0%	1,6%	1,5%	1,6%	Gemeentelijke registratie
Aantal kwijtscheldingen	5.172	4.853	5.073	5.133	Gemeentelijke registratie
Aantal WOZ bezwaren	2.227	2.044	5.034	4.198	Gemeentelijke registratie
Aantal WOZ beschikkingen	113.840	115.712	117.237	86.687*	Gemeentelijke registratie
Totale omvang originele begroting (x € 1.000)	571.392	602.878	686.121	761.992	Gemeentelijke registratie

* De WOZ-waarde speelt een beperkte rol bij het bepalen van de maximale huur van een sociale huurwoning. Omdat de werkelijke huurprijs vaak lager is, zal een wijziging in de WOZ-waarde de huur niet beïnvloeden. Vanaf 2024 wordt de WOZ-waarde voor huurwoningen daarom alleen op verzoek verstrekt.

BBV indicatoren					
	2021	2022	2023	2024	Bron
Woonlasten éénpersoonshuishoudens	898	963	977	1.015	Gemeentelijke registratie
Woonlasten meerpersoonshuishoudens	898	963	977	1.015	Gemeentelijke registratie

Beleidsnota's

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Financiële verordening Zaanstad 2024](#)
- [Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2021](#)
- [Nota Reserves en voorzieningen 2019](#)
- [Nota Financiering 2024](#)
- [Nota Investerings 2019](#)
- [Nota Verbonden partijen](#)
- [Nota Kostentoerekening 2017](#)
- [Leidraad Invordering gemeentelijke belastingen 2016](#)

3. Paragrafen

3.1 Lokale heffingen	111
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	116
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	129
3.4 Financiering	139
3.5 Bedrijfsvoering	146
3.6 Verbonden partijen	155
3.7 Grondbeleid	206
3.8 Zaandam-Oost	212
3.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid	214

3.1 Lokale heffingen

Het beleid ten aanzien van tarieven en heffingen is vastgelegd in:

- Nota kostentoerekening 2017

Tarieven belastingen

Ontwikkelingen 2024

Tarieven OZB

Om de tarieven van de onroerendezaakbelasting (OZB) te berekenen wordt de WOZ-waarde van de woningen en overige gebouwen binnen de gemeente gebruikt. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) en daarmee het bepalen van

de WOZ waarden. De Waarderingskamer is wettelijk toezichthouder en houdt toezicht op de kwaliteit en de uitvoering van de Wet WOZ.

Percentage WOZ-bezwaarschriften 2024

	Woningen 2024	Niet-woningen 2024	Woningen 2023	Niet-woningen 2023
Landelijk	3,9%	3,8%	7,8%	5,7%
Zaanstad	4,7%	5,1%	7,4%	6,5%

Bron: Waarderingskamer

Belastingopbrengsten

De gemeente verstuurt jaarlijks ongeveer 135.000 aanslagbiljetten met 87.000 WOZ-beschikkingen en 320.000 verschillende aanslagregels belastingen en lokale heffingen. Daarnaast wordt opbrengst gerealiseerd door producten die via het digitale loket, de publieksbalies en betaald parkeren worden afgenomen. De begrote en werkelijke belastingopbrengsten zijn:

Belastingopbrengsten

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving Belastingen	Begroting 2024*	Rekening 2024	Rekening 2023
Hondenbelasting**	-	-	-1
Onroerendezaakbelastingen	40.176	39.999	38.546
Roerende ruimtebelasting	61	71	92
Parkeerbelasting	2.197	2.217	2.064
Parkeervergunningen	551	683	539
Parkeerautomatengelden	3.250	3.296	2.533
Precariobelasting	328	132	206
Reclamebelasting	399	325	293
Reclameopbrengsten	906	789	935
Toeristenbelasting	3.022	3.133	2.745

Belastingopbrengsten			
(Bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	Begroting 2024*	Rekening 2024	Rekening 2023
Rechten en bestemmingsheffingen			
Afvalstoffenheffing	24.150	24.166	23.950
Begraafrechten	1.100	1.457***	1.248
BIZ-plan Stadshart Zaandam	193	161	186
Leges Algemene dienstverlening	3.935	3.379	2.429
Leges onder dienstverlening Fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunningen	6.825	6.759	5.237
Leges onder dienstverlening Europese dienstenrichtlijn	356	287	201
Marktgeden	199	170	210
Rioolheffing	25.097	25.149	22.485
Vermakelijkhedenretributie	576	226	187
Wielklemmen/wegslepen	216	106	78
Zeehavengeld	131	126	128
Totaal	113.668	112.631	104.291

* incl. mutaties voorjaarsnota en najaarsrapportage

** conform het coalitieakkoord is de hondenbelasting met ingang van 2023 komen te vervallen.

*** Inclusief 169k incidentele baat i.v.m. overname protestantse begraafplaats Assendelft

Toelichting afwijkingen op belastingopbrengsten

Onroerendezaakbelastingen

De baten zijn lager dan verwacht. In 2023 werden veel bezwaarschriften tegen de WOZ-waarde ingediend, wat doorliep in 2024. Dit veroorzaakte vertragingen bij de herwaardering van woningen en controles voor belastingjaar 2024. Daarnaast leidde de onvoorspelbare woningmarkt en schommelende verkoopprijzen voor meer gegronde bezwaarschriften.

Parkeervergunningen

In 2024 zijn meer parkeervergunningen uitgegeven. Daardoor is ook het aantal verlengde vergunningen hoger dan in voorgaande jaren.

Precario- en reclamebelasting

De opbrengst is afhankelijk van de ontwikkeling in de markt (uitstallingen van winkels, terrassen, evenementen, etc.). De inkomsten laten de afgelopen jaren een dalende trend zien. Bovendien zijn er in 2024 aanpassingen gedaan voor eerdere belastingjaren, wat de inkomsten verder heeft verlaagd.

Reclameopbrengsten

De gemeente heeft reclamecontracten afgesloten met bedrijven voor het aanbrengen van verschillende soorten van reclame uitingen, zoals op abri's, lichtmast-reclame en billboards. Deze contracten hebben een vaste looptijd. Ze worden via openbare aanbesteding gesloten. Als er niet of niet tijdig een nieuw contract wordt gesloten, zijn er tijdelijk geen inkomsten. Dit beïnvloedt de jaarlijkse opbrengsten.

Toeristenbelasting

Het aantal overnachtingen is in 2024 toegenomen. Hierdoor zijn de baten hoger dan verwacht.

Begraafrechten

Evenals in 2023 zijn de baten enigszins hoger dan verwacht. De verordening biedt verschillende keuzes en tarieven, o.a. voor grafkeuze, termijn van verlenging en afkoop van onderhoud. Het is van tevoren niet in te schatten waarvoor nabestaanden kiezen. Dat maakt het begroten van de inkomsten lastiger.

Vermakelijkhedenretributie

Het aantal bezoekers aan betaalde vermakelijkheden is beneden verwachting gebleven. Over de eerste drie kwartalen 2024 registreerden we ruim 400 duizend bezoekers. Het vierde kwartaal 2024 is nog niet op aanslag gebracht. In 2023 registreerden we in het vierde kwartaal 80 duizend bezoekers. Wanneer we dit doortrekken naar 2024, dan komt het totaal aantal bezoekers aan betaalde vermakelijkheden over heel 2024 uit op circa 480 duizend bezoekers.

Woonlasten

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (verder: COELO) vergelijkt de lokale lasten van gemeenten. In onderstaande tabel de woonlasten van Zaanstad ten opzichte van andere gemeenten.

Woonlasten 2024 Zaanstad t.o.v. 43 andere gemeenten met >90.000 inwoners

	OZB-eigenaar	Reinigingsheffing (afvalstoffenheffing)	Rioolheffing
Zaanstad	€ 346,25	€ 347,83	€ 315,68
Laagste	€ 252,35	€ 31,93	€ 114,24
Hoogste	€ 855,90	€ 479,76	€ 530,09
Gemiddelde	€ 424,46	€ 353,17	€ 216,67

Bron: Atlas lokale lasten 2024 COELO

Kwijtschelding

Kwijtschelding heffingen (Bedragen x € 1.000)			
	Begroting 2024	Rekening 2024	Rekening 2023
Afvalstoffenheffing	1.843	1.803	1.693
Rioolheffing	1.673	1.626	1.419
Totaal	3.516	3.429	3.112

Zaanstad hanteert een kwijtscheldingsnorm van 100% en voert daarmee een maximaal kwijtscheldingsbeleid.

Kwijtschelding kan o.a. worden verleend indien men:

- AOW heeft, eventueel aangevuld met een klein pensioen;
- een bijstandsuitkering heeft;
- een inkomen uit werk heeft dat niet hoger is dan een bijstandsuitkering;
- studiefinanciering krijgt en niet al te hoge bijverdiensten heeft;
- een zakgeldregeling heeft.

Kwijtschelding kan worden verleend voor de volgende belastingen en heffingen:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing

Kwijtschelding heffingen (Bedragen x € 1.000)					
	2021	2022	2023	Begroot 2024	Rekening 2024
Totaal	3.206	2.971	3.115	3.516	3.429

In het jaar 2024 zijn 3.985* verzoeken om kwijtschelding geautomatiseerd afgehandeld.

Daarnaast ontvingen 251 cliënten kwijtschelding op basis van toetsing door het Hoogheemraadschap (samenwerkingsafspraken) en zijn 3.111 verzoeken handmatig afgedaan. In totaal leidde dit tot 1.492 geheel of gedeeltelijk toegewezen kwijtscheldingsverzoeken. Dit maakt het totaal aan toegewezen kwijtscheldingsverzoeken 5.477.

* dit aantal is inclusief onterecht verleende kwijtschelding, zie RIB 8419725.

Tarieven rechten (leges)

De Leges Verordening bestaat uit drie hoofdstukken. Binnen hoofdstuk 1 en 2 is kruissubsidiëring mogelijk en mag de opbrengst maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor hoofdstuk 3 geldt een kostendekkendheid van 100% binnen de paragraaf.

Verdeling van kosten en dekking volgens model

Uitgangspunt is de originele begroting op basis waarvan de dekking en tarieven zijn bepaald. Bij de realisatie wordt uitgegaan van de capaciteit die is begroot. Dit komt omdat er geen uren worden geschreven en capaciteit in de begroting gedurende het jaar (nauwelijks) wordt bijgesteld. Het (eventueel) bijstellen van capaciteit gebeurt bij het opstellen van de nieuwe kostenramingen in het opvolgende jaar.

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening		(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	2.803	2.449
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	2.803	2.449
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	1.158	1.158
Btw	-	-
Totale kosten	3.961	3.606
Opbrengst heffingen	3.873	3.379
Dekking	97,8%	93,7%

Hoofdstuk 2 Dienstverlening in het kader van de Omgevingswet		(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	5.363	4.578
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	5.363	4.578
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	2.700	2.700
Btw	140	155
Totale kosten	8.203	7.433
Opbrengst heffingen	7.662	6.759
Dekking	93,4%	90,9%

Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn (niet vallend onder Hoofdstuk 2)		(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	324	304
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	324	304
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	189	189
Btw	-	-
Totale kosten	513	493
Opbrengst heffingen	352	287
Dekking	68,6%	58,3%

Rioolheffing		(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	23.161	23.352
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	23.161	23.352
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	1.718	1.718
Btw	804	666
Totale kosten	25.683	25.736
Opbrengst heffingen	25.097*	25.149
Dekking	97,7%	97,7%

* In 2014 heeft het Rijk de gemeenten met hogere onderhoudslasten als gevolg van een 'slappe bodem' (veengrond) financieel gecompenseerd. Zaanstad ontvangt hiervoor jaarlijks via de Algemene Uitkering € 587.000.

Afvalstoffenheffing			(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie	
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	23.636	23.166	
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	1.602	1.089	
Netto kosten taakveld	22.034	22.077	
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	1.018	1.140	
Btw	1.547	1.547	
Totale kosten	24.599	24.764	
Opbrengst heffingen	24.000	24.166	
Dekking	97,6%	97,6%	

Begraafrechten			(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie	
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	788	1.145	
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-	
Netto kosten taakveld	788	1.145	
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	312	312	
Btw	-	-	
Totale kosten	1.100	1.457	
Opbrengst heffingen	1.100	1.457*	
Dekking	100%	100%	

* Inclusief 169k incidentele baat i.v.m. overname protestantse begraafplaats Assendelft

Marktgelden			(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie	
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	170	155	
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-	
Netto kosten taakveld	170	155	
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	67	67	
Btw	18	11	
Totale kosten	256	233	
Opbrengst heffingen	199	170	
Dekking	77,5%	72,6%	

Parkeerbelasting (naheffing)			(Bedragen x € 1.000)
Dekking volgens model	Begroot	Realisatie	
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.611	1.694	
Inkomsten taakvelden, excl. Heffingen	-	-	
Netto kosten taakveld	1.611	1.694	
Toe te rekenen kosten: overhead incl. (omslag)rente	496	496	
Btw	-	-	
Totale kosten	2.107	2.190	
Opbrengst heffingen	2.107	2.217	
Dekking	99,9%	101,2%	

De inzet van de scanauto heeft met hetzelfde aantal rondes meer gescand dan van tevoren was ingeschat. Er is dus geen extra inzet gepleegd, maar wel meer naheffingen met als gevolg meer opbrengsten.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Risicobeheer

Deze paragraaf gaat over de financiële risico's voor de gemeente Zaanstad. Risicomanagement is een belangrijk onderdeel van hoe de gemeente werkt. Het helpt om bij beslissingen de risico's goed te overwegen. Deze paragraaf begint met het uitleggen van het doel van risicobeheer. Daarna wordt het risicoprofiel uitgelegd door de benodigde weerstandscapaciteit te vergelijken met de beschikbare reserves. Vervolgens worden de belangrijkste risico's besproken. Dit kader is vastgelegd in de nota risicomanagement en risicobeheersing 2023-2026. Deze paragraaf is volgens deze nota geschreven.

Doel van risicobeheer

Risicobeheer zorgt voor zekerheid over het behalen van de doelen van de gemeente, het beheersen van risico's in processen en projecten, de betrouwbaarheid van financiële rapporten en het naleven van wetten en regels. Bij belangrijke beslissingen met een onzekere uitkomst worden de risico's eerst overwogen. Hierbij wordt bepaald hoeveel risico de gemeente wil accepteren en worden de financiële risico's inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. Door inzicht in de risico's kunnen de raad, het college en de organisatie verantwoorde beslissingen nemen, zodat de risico's nu en in de toekomst in verhouding staan tot de financiële positie van de gemeente.

Niet alle risico's hebben financiële gevolgen. Daarom kijkt de gemeente in de jaarrekening ook naar niet-financiële risico's. Deze risico's kunnen een grote impact hebben op de maatschappij en de gemeente. Het is belangrijk om deze risico's te kennen. In deze paragraaf ligt de nadruk op financiële risico's, omdat hiermee het weerstandsvermogen wordt bepaald. Dit is een wettelijke verplichting volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Om inzicht in de risico's van de gemeente te krijgen, wordt twee keer per jaar een risico-inventarisatie uitgevoerd. Door een risicosimulatie wordt het benodigde weerstandsvermogen berekend. Het weerstandsvermogen laat de verhouding zien tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves en de post onvoorzien. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de kans en de financiële gevolgen van de risico's.

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement staat dat de weerstandsratio (de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit) tussen de 1,4 en 1,8 moet liggen. Deze ratio is gebaseerd op een normtabel van het Nederlands adviesbureau voor risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente.

Normtabel		
Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Normtabel is opgesteld door het Nederlands adviesbureau voor risicomanagement (NAR) i.s.m. Universiteit Twente.

Belangrijkste risico's

In de nota [risicomanagement en risicobeheersing 2023-2026](#) is opgenomen dat in deze paragraaf de belangrijkste risico's opgenomen worden. Dat zijn de risico's met de grootste financiële impact die gezamenlijk 80% van het totaal beslaan. Bij deze simulatie betreft dat 12 risico's. Dit overzicht treft u verderop in deze paragraaf. Eerst wordt inzicht gegeven in enkele andere belangrijke aspecten waaraan onzekerheden kleven. Hiervan wordt uitgelegd hoe (of waarom niet) deze zijn verwerkt bij het berekenen van het weerstandsvermogen.

Toelichting op risico's met grote invloedspercentage

Cybercrime

Met de voortdurende digitalisering en de toenemende afhankelijkheid van digitale systemen blijft het risico op cybercrime groeien. De 'Informatie Beveiligingsdienst' (IBD) signaleert dat Nederlandse gemeenten steeds vaker worden geconfronteerd met geavanceerde cyberdreigingen. In 2024 zijn er volgens de IBD 2.450 kwetsbaarheden gesignaleerd, een toename ten opzichte van voorgaande jaren, wat de noodzaak onderstreept van voortdurende waakzaamheid en proactieve beveiligingsmaatregelen.

Door deze dreiging houdt Zaanstad zich actief bezig met het nemen van maatregelen, gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit systeem helpt bij het monitoren, bijstellen en rapporteren van beveiliging, onder andere via de ENSIA-methodiek. Medewerkers worden getraind en incidenten worden geëvalueerd om de weerbaarheid te vergroten en de schade te minimaliseren (zie ook: [informatiebeveiligingsbeleid](#) van Zaanstad).

De komende periode treden er nieuwe wetten in werking, waarbij de Europese wetgeving 'Network and Information Security Directive' (NIS2) een sleutelrol speelt binnen de Cyber Security. De aangescherpte regels zijn bedoeld om de beveiliging te verbeteren tegen aanvallen op onder andere operationele technieken, infrastructuur en sociale voorzieningen.

Omzettingsbeleid

Het Omzettingsbeleid 2007 brengt een risico met zich mee dat er claims kunnen komen vanwege de onbekende inhoud en gevolgen. Als dit risico zich voordoet, kan dit leiden tot aanzienlijke financiële gevolgen voor de gemeente door mogelijke schadeclaims en juridische kosten.

Jeugd

De gemeente Zaanstad heeft te maken met grote uitdagingen in de jeugdzorg. De vraag naar hulp is onvoorspelbaar, waardoor al snel een afwijking kan ontstaan. Dit heeft verschillende redenen, zoals meer stress in gezinnen, financiële zorgen en de toenemende druk op jongeren door bijvoorbeeld sociale media. Omdat aanvragen voor jeugdzorg niet kunnen worden geweigerd, bestaat er een risico dat de kosten hoger uitvallen dan begroot.

Naast de financiële risico's zijn er ook maatschappelijke risico's verbonden aan de hogere vraag naar jeugdzorg. Hierdoor kan de kwaliteit van de jeugdzorg onder druk komen te staan. Ondanks landelijke maatregelen, zoals de 'Hervormingsagenda Jeugd', blijft het risico bestaan dat de kosten voor jeugdzorg in Zaanstad verder stijgen. Dit komt doordat de Jeugdwet een openeinderegeling is en naast de gemeente ook andere instanties, zoals huisartsen, kunnen doorverwijzen naar jeugdzorg. Hier heeft de gemeente beperkt invloed op.

De gemeente Zaanstad werkt aan extra lokale maatregelen om de jeugdhulp te verbeteren en de kosten te beheersen. Deze maatregelen richten zich niet alleen op jeugdzorg, maar ook op andere gebieden zoals sport, wonen en veiligheid. Dit moet helpen om de risico's beter te beheersen en de druk op de gemeente te verminderen.

Toelichting op niet financiële risico's

Voor Nederland als geheel spelen ontwikkelingen die ook op gemeente Zaanstad impact hebben. Dit zijn onzekerheden voor gemeente Zaanstad die niet als financiële risico's te kwantificeren zijn.

Voorbeelden hiervan zijn de instabiele wereldsituatie en de krapte op de arbeidsmarkt. Hieronder gaan we hierop in.

Instabiele wereldsituatie

De huidige wereldsituatie wordt gekenmerkt door verschillende geopolitieke spanningen en conflicten die aanzienlijke gevolgen hebben voor de wereldeconomie en de stabiliteit van samenlevingen. Voorbeelden hiervan zijn de aanhoudende oorlog tussen Rusland en Oekraïne, het conflict in Gaza, en de rivaliteit tussen China en Amerika. Deze conflicten leiden tot hogere kosten van levensonderhoud.

Personeel

In de begroting is gesproken over de krapte op de arbeidsmarkt. Het invullen van openstaande vacatures met goede kandidaten blijft een uitdaging. Ook is er landelijk een hoog verzuimpercentage. Op de website van het CBS is een grafiek opgenomen met het gemiddelde verzuimpercentage. Daar is te zien dat dit percentage geleidelijk toeneemt, deze was 4,9% in het 3e kwartaal van 2024. Het verzuimpercentage bij de Gemeente Zaanstad was over 2024 7,9%. Deze factoren kunnen ertoe leiden dat de inzet van externe inhuur toeneemt. Momenteel besteden gemeenten ongeveer 18-20% van hun loonsom aan externe krachten. Het risico is echter niet gekwantificeerd, omdat het lastig is de impact nauwkeurig in te schatten.

Het tekort aan vast personeel kan naast financiële gevolgen ook operationele risico's veroorzaken. Hierdoor kunnen sommige taken niet op tijd of volledig worden afgerond, wat de gemeentelijke dienstverlening kan verstoren. Om deze risico's te beheersen, investeert Zaanstad in het aantrekken en behouden van vast personeel en het strategisch inzetten van tijdelijke krachten.

Zaanstad behoudt en trekt personeel aan door te investeren in ontwikkeling en persoonlijke groei én het aanbieden van aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden. Nieuw personeel krijgt een warm welkom met een introductieprogramma over de organisatie en de stad. Er zijn mogelijkheden voor opleidingen en leertrajecten. In 2024 introduceerde Zaanstad een nieuw platform voor al het personeel: 'Zaanstad Academy'. Het aanbod op dit platform zal de komende jaren blijven groeien. Daarnaast startte in het najaar van 2024 een wervingscampagne om nieuw talent aan te trekken. Ook bieden we diverse initiatieven aan ter bevordering van de vitaliteit van medewerkers.

Scherper aan de wind varen

Inkomsten van de gemeente Zaanstad zijn hoofdzakelijk afkomstig van belastinginkomsten en een algemene bijdrage van de overheid. Het Rijk voert een korting door van € 2,3 miljard vanaf 2026 op het gemeentefonds. De gemeente Zaanstad voert een lobby om deze korting terug te draaien. Indien dit niet tot het gewenste resultaat leidt, zijn bezuinigingen noodzakelijk. Deze zullen dan bij de begroting van 2026 zichtbaar moeten zijn.

Om ruimte te vinden in de begroting is ook de denklijn scherper aan de wind varen opgenomen. Langs deze denklijn hebben we naar de huidige begrotingsbudgetten gekeken en eventuele voorzichtige inschattingen minder voorzichtig gemaakt, maar nog wel reëel. De kans op begrotingsoverschrijdingen neemt hiermee toe. Het wordt nog meer van belang om de bestedingen van de budgetten goed te volgen. Zoals eerder toegelicht worden risico's op budgetoverschrijdingen in principe niet als financieel risico opgenomen in deze paragraaf. Dat doen we alleen met de zogenaamde open einde regelingen.

Klimaatverandering

Eén van de groeiende risico's is de impact van klimaatverandering. Extreme weersomstandigheden, zoals storm Poly in 2023, tonen aan dat klimaatschades steeds vaker voorkomen en aanzienlijk kunnen zijn. Deze risico's raken niet alleen onze infrastructuur, maar ook de financiële stabiliteit en leefbaarheid van de stad. Dit vraagt om een structurele benadering van klimaat gerelateerde risico's.

Gemeente Zaanstad is nog niet zo ver dat klimaatrisico's financieel vertaald kunnen worden. Dit is complex en vraagt meer tijd. Gemeente Zaanstad praat hierover met andere gemeenten. Ook probeert gemeente Zaanstad de kosten van klimaatverandering beter inzichtelijk te maken in de financiële administratie. Dit bij elkaar moet komende jaren meer inzicht geven in de financiële risico's van klimaatverandering. We zijn actief in gesprek met andere gemeenten over hun aanpak van klimaatverandering. De gemeente Haarlemmermeer onderzoekt verschillende scenario's en is verder in dit proces dan wij. Later in het jaar 2025 hebben we contact met de gemeente Haarlemmermeer over hun bevindingen en aanpak.

Risico's voor Zaanstad

Infrastructuur

Extreme stormen en hevige regenval brengen schade toe aan wegen, bruggen en gebouwen. Dit kan leiden tot hoge herstelkosten en tijdelijke ontwrichting van de stad.

Wateroverlast

Hevige neerslag kan leiden tot overstromingen in laaggelegen gebieden en wateroverlast in stedelijke gebieden. De gemeente werkt aan oplossingen om dit te voorkomen, zoals beschreven in het '[Gemeentelijk rioleringsplan Zaanstad 2020-2024](#)'.

Hittegolven en droogte

Langere periodes van hitte kunnen leiden tot gezondheidsproblemen, met name bij kwetsbare groepen zoals ouderen en kinderen. Droogte kan bovendien stedelijk groen en de drinkwatervoorziening onder druk zetten.

Financiële risico's

Klimaatschades tonen aan dat de gevolgen van klimaatverandering directe financiële gevolgen hebben. Het is belangrijk om deze risico's te kwantificeren en mee te nemen in

de risicoanalyse om hier rekening mee te houden in de weerstandscapaciteit.

Klimaatadaptie en maatregelen

De gemeente Zaanstad werkt aan een klimaatadaptieve stad. Dit houdt in dat we maatregelen nemen om de stad beter bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. Het '[Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie 2021-2026](#)' geeft richting aan deze aanpak en bevat de volgende speerpunten:

- **Vergroening van stedelijke gebieden**
Door stedelijke gebieden te vergroenen wordt regenwater beter opgenomen in de bodem en wordt hittestress verminderd.
- **Verbetering van waterbeheer**
Aanpassingen in het rioolstelsel en de aanleg van waterbergingen beperken de gevolgen van hevige regenval.
- **Samenwerking met inwoners en bedrijven**
Zaanstad stimuleert initiatieven zoals het vergroenen van tuinen door tegels te vervangen met groen, bijvoorbeeld via het NK tegelwippen.

Kosten ten behoeve van klimaatschade

Klimaatverandering heeft verstrekende gevolgen voor onze samenleving en economie. De kosten die gepaard gaan met klimaatschade zijn aanzienlijk en blijven stijgen naarmate de frequentie en intensiteit van extreme weersomstandigheden toenemen. Deze kosten kunnen worden onderverdeeld in verschillende categorieën, waaronder stormschade en uitgaven aan milieubeleid. Stormschade omvat de directe schade aan infrastructuur en eigendommen veroorzaakt door hevige stormen, terwijl milieubeleid betrekking heeft op de maatregelen en investeringen die nodig zijn om de impact van klimaatverandering te beperken en te beheersen.

De jaarlijkse kosten voor klimaatschade liggen normaal rond de € 0,15 mln. In 2023 zagen we echter een grote stijging naar ongeveer € 1,4 mln. in de gemeente Zaanstad. Dit kwam door de storm Poly, die veel schade veroorzaakte. Dit laat zien dat de kosten door klimaatverandering flink kunnen oplopen bij geval van een gebeurtenis.

Samenwerken en toekomstgericht handelen

Klimaatverandering kent geen grenzen. Daarom werkt de gemeente Zaanstad samen met partners, zoals andere gemeenten, om de impact te beperken. Samenwerken is cruciaal voor een integrale aanpak en gedeelde oplossingen. In het gepubliceerde document '[Uitvoeringsplan klimaatadaptatie Zaanstreek-Waterland 2021-2024](#)', wat een samenwerking betreft tussen de gemeenten Zaanstad, Wormerland, Beemster, Purmerend, Edam, Volendam, Waterland, Landsmeer, Oostzaan en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en provincie Noord Holland, gaat het over de visie en ambities om de regio voor te bereiden op een veranderend klimaat met meer risico's.

In het rapport zijn er zes pijlers gedefinieerd. Deze zijn:

1. Adaptief landelijk gebied
2. Leefbare stad en dorpen
3. Ontwikkelingen klimaatbestendig
4. Stad en land in balans
5. Robuuste vitale netwerken
6. Betrokken en actieve mensen

Door klimaatgerelateerde risico's een centrale plaats te geven in deze paragraaf, bouwen we aan een toekomstbestendige stad. Dit betekent niet alleen dat we voorbereid willen zijn op extreme weersomstandigheden, maar ook dat we onze verantwoordelijkheid nemen om de stad leefbaar en veilig te houden voor toekomstige generaties.

Overzicht belangrijkste risico's (top 80%)

* In het kopje 'begroting 2025' wordt aangegeven welke rang de risico had bij de laatste verwerking.

** Een verschuiving (+) houdt in dat een risico hoger gewaardeerd staat.

Een verschuiving (-) houdt in dat een risico lager gewaardeerd staat.

Het percentage 'invloed' geeft aan welk deel van het geheel (100%) wordt beïnvloed. Hoe hoger dit percentage, hoe groter de financiële impact zal zijn. Hieronder worden de risico's weergegeven die samen 80% van alle risico's beslaan, zoals aangegeven in de risicomanagement en risicobeheersing 2023-2026.

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Begroting 2025	Ver-schil
R1	De vraag naar en/of inzet van jeugdhulp in Zaanstad is groter dan waar in de begroting rekening mee is gehouden.	Extern - De inzet van jeugdhulp neemt nog steeds toe. Dit komt mede door maatschappelijke (en vaak landelijke) ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn de toename van stress binnen gezinnen door scheiden of doordat er meer zorgen zijn over geld(problemen) en de toename van mentale druk op jongeren, onder andere door het gebruik van sociale media. Doordat de Jeugdwet een openeinderegeling is, kunnen aanvragen voor jeugdhulp niet worden geweigerd omdat er onvoldoende budget is. Daarbij is de gemeente niet de enige verwijzer naar jeugdhulp. Onder andere huisartsen en jeugdbeschermers kunnen ook bepalen dat een inwoner hier recht op heeft. Hierdoor is het niet goed mogelijk om de inzet van jeugdhulp (financieel) te begrenzen en ontstaat het risico dat toenemende kosten voor jeugdhulp niet passen binnen de begroting.	geld - De begrote kosten voor jeugdzorg worden overschreden.	In voorbereiding - Lokaal: Aanvullend op het uitvoeren van maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd, wordt binnen Zaanstad een bestuursopdracht uitgewerkt. Hier is opdracht tot gegeven bij de Voorjaarsnota 2024-2028. De bestuursopdracht is gericht op (extra) maatregelen vanuit Zaanstad om de jeugdhulp te verbeteren én de kosten voor jeugdhulp te verlagen. Deze opdracht is niet alleen gericht op maatregelen binnen de jeugdhulp, maar ook op andere beleidsterreinen zoals voorliggende voorzieningen, sport, wonen, veiligheid., Actief - Landelijk: Om de jeugdhulp te verbeteren en financieel beheersbaar te houden is de Hervormings-agenda Jeugd opgesteld. Deze agenda is in juni 2023 vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt over de maatregelen die zowel gemeenten als het Rijk moet uitvoeren. Daarbij is ook afgesproken dat het Rijk verantwoordelijk is voor de groei van de kosten voor jeugdhulp, waar gemeenten geen invloed op hebben. In het voorjaar van 2025 brengt een onafhankelijke deskundigencommissie hier zwaarwegend advies over uit aan het Rijk. Deze afspraken zouden het risico op budgetoverschrijdingen bij gemeenten moeten verkleinen., Actief - Lokaal: In de begroting van Zaanstad is voor 2025 rekening gehouden met gemiddeld 2,4% groei van de kosten voor jeugdhulp. Deze groei (gecorrigeerd voor indexatie) lag in de afgelopen jaren verschillende keren richting 10%. Vandaar dat het financieel risico is bepaald op 7,5% niet begrote groei. Dat komt uit op een risico van € 5 miljoen overschrijding.	22,20%	R1	-
R2	Het omzettingsbeleid 2007 is inhoudelijk door de rechter rechtmatig bevonden. De bekendmaking aan de erfpachters en de totstandkoming van het Omzettingsbeleid 2007, waarbij geen overgangsregeling is gehanteerd, is onrechtmatig verklaard.	Juridisch / Wettelijk - Het Omzettingsbeleid 2007 met betrekking tot erfpacht is te plot-seling, zonder overgangstermijn, ingevoerd.	geld - De gemeente wordt aansprakelijk gesteld voor mogelijk geleden schade. Dit leidt tot interne en juridische kosten.	Actief - In afstemming met de stadsadvocaat die gespecialiseerd is in dergelijke casussen verweeren.	18,09%	-	Nw

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Begroting 2025	Ver-schil
R3	Algemeen afzet risico bij het voeren van grondexploitaties	Extern - Slechte marktomstandigheden	geld - Uitgifte van kavels vertraagt door het doorschuiven van deel projecten in de tijd.		11,20%	R2	-1
R4	De ontwikkeling van het aantal uitkeringen in Zaanstad is ongunstiger dan de gemiddelde landelijke ontwikkeling of de verdeling van het buig-budget over gemeenten wijzigt, waardoor het voordeel dat zich de afgelopen jaren heeft voorgedaan op de buig zich niet langer voordoet.	Extern - (1) De ontwikkeling van het aantal uitkeringen in Zaanstad is ongunstiger dan de landelijke ontwikkeling (lastenontwikkeling).	geld - Het positieve buigsaldo dat is begroot, wordt niet gerealiseerd doordat de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden niet in lijn is met de ontwikkeling van het Zaanse aandeel in het landelijk uitkeringenbudget (buig-budget)	Actief - Negatief:(1) De vangnetvoorziening is niet beschikbaar doordat de afgelopen drie jaar voordelen op de buig zijn gerealiseerd. (2) Het rijk stelt dat zij voldoende budget beschikbaar stelt voor uitkeringen. Doordat Zaanstad een meerjarig positief buig-saldo raamt en dus scherper begroot, is er minder budget beschikbaar voor uitkeringen., Actief - Positief: (1) Zaanstad zet de aanpak Werk of meedoen voort. Dit heeft combinatie van inzet op rechtmatigheid en doelmatigheid in zich. Hierdoor is de kans dat mensen onterecht een uitkering ontvangen kleiner én is de kans groter dat mensen die kunnen werken ook aan het werk gaan. (2) Door krappe arbeidsmarkt is sprake van lage instroom in de uitkering en kan meer aandacht worden besteed aan mensen die juist meer aandacht nodig hebben bij de begeleiding naar werk.	9,60%	R3	-1
R5	De gemeente Zaanstad moet op grond van de Wmo voorzieningen verstrekken ondanks dat hiervoor onvoldoende budget beschikbaar is.	Extern - De vraag naar ondersteuning vanuit de Wmo neemt nog steeds toe. Dit komt onder andere doordat de eigen bijdrage niet inkomensafhankelijk is (abonnementstarief), waardoor vooral inwoners met hogere inkomens steeds meer gebruik maken van huishoudelijke hulp. Overigens wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in 2027 weer heringevoerd. Daarbij neemt de vraag naar Wmo-voorzieningen ook toe door de vergrijzing en doordat inwoners langer thuis blijven wonen. Doordat de Wmo een zogenaamde openeinde-regeling is, kunnen voorzieningen niet geweigerd worden vanwege onvoldoende budget. Hierdoor ontstaat het risico dat de kosten voor Wmo-voorzieningen sterker toenemen dan het budget dat hiervoor beschikbaar is.	geld - Het budget voor Wmo wordt overschreden.	Actief - Voor de Sociale Wijkteams zijn virtuele budgetten opgesteld waarop actief wordt gestuurd door de gemeente. Maandelijks worden de budgetten gemonitord en afwijkingen worden met de wijkteams besproken., Actief - De budgetten voor Wmo-voorzieningen worden jaarlijks bijgesteld op basis van de realisatie in het voorgaande jaar, plus de verwachte groei op basis van het landelijke Wmo-voorspelmodel. Vanwege de financiële positieve resultaten in voorgaande jaren, is besloten om voor 2025 en verder 1,7% minder budget voor groei toe te kennen.	4,24%	R5	-

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Begroting 2025	Verschil
R6	De besparende maatregelen die Zaanstad inzet leiden tot onvoldoende besparingen om de financiële taakstelling vanuit de Hervormingsagenda Jeugd te behalen. Onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd is een structurele besparing die oploopt tot landelijk € 1 miljard per jaar vanaf 2027. Dit bedrag komt uit het rapport van de 'Commissie van Wijzen'. Dit is de commissie die het Rijk en de VNG opdracht heeft gegeven om in een hervormingsagenda maatregelen uit te werken die deze besparing zou moeten realiseren. Dit leidt voor Zaanstad tot een taakstelling die oploopt van € 2,1 miljoen in 2024 en 2025 tot € 8,4 miljoen in 2026 en € 9 miljoen vanaf 2027. Hiervan is momenteel structureel € 2,1 miljoen behaald. Daarom is het risico voor 2025 bepaald op € 1 miljoen (besparingen kunnen tegenvallen), maar neemt dit risico vanaf 2026 enorm toe. Het Rijk houdt vooralsnog vast aan de taakstelling van € 8,4 miljoen in 2026 en € 9 miljoen vanaf 2027 voor Zaanstad. In 2025 wordt onderzocht in hoeverre dit nog redelijk en haalbaar is.	Extern - De besparende maatregelen leiden zeer waarschijnlijk tot lagere besparingen dan waar in de landelijke taakstelling vanuit is gegaan. Als de taakstelling (van € 2,1 miljoen in 2025) niet wordt behaald, leidt dit tot een risico dat de begroting voor jeugdhulp wordt overschreden.	geld - De begrote kosten voor jeugdzorg worden overschreden.	In voorbereiding - Landelijk: In juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd en het financiële kader hiervan vastgesteld. De taakstelling vanuit de Hervormingsagenda Jeugd is vooralsnog ingerekend binnen de begroting van gemeenten. Daarbij is wel afgesproken dat het Rijk verantwoordelijk is voor de groei van de kosten voor jeugdzorg, waar gemeenten geen invloed op hebben. In het voorjaar van 2025 brengt een onafhankelijke deskundigencommissie hier zwaarwegend advies over uit aan het Rijk. Deze afspraken zouden het risico op budgetoverschrijdingen bij gemeenten moeten verkleinen. De VNG adviseert gemeenten dan ook om geen besparingen op andere beleidsterreinen door te voeren als gevolg van de groei van de kosten voor jeugdhulp, ervan uitgaande dat het Rijk hiervoor compenseert. In hoeverre het Rijk dit inderdaad gaat doen is onzeker en daarmee een risico., Actief - Lokaal: Er is structureel € 1,9 miljoen beschikbaar voor het uitvoeren van de besparende maatregelen in Zaanstad. Enkele maatregelen hebben ook al een meetbaar financieel effect. Andere maatregelen zijn pas later gestart en van diverse maatregelen zijn de besparingen lastig meetbaar. De maatregelen in Zaanstad worden doorlopend afgezet tegen de landelijke ontwikkelingen op dit gebied. Op deze manier wordt er ingezet op maatregelen die zowel inhoudelijk als financieel tot verbeteringen zouden moeten leiden. Aan de hand van de bestuursopdracht Jeugd wordt (aanvullend) gestuurd op het uitvoeren van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Hierbij wordt ook onderzocht welke maatregelen lijken te werken en welke maatregelen mogelijk geen effect hebben. Op basis hiervan kunnen maatregelen worden heroverwogen.	2,75%	R13	+6

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Begroting 2025	Verschil
R7	De financiële haalbaarheid van een ontwikkeling komt onder druk te staan.	Extern - Ontwikkelingen op de bouwmarkt (hogere rentes, hogere bouwprijzen, lagere VON-prijzen, onzekerheid huurmarkt waardoor beleggers terughoudend zijn).	geld - Heroriëntatie op een plan en business case ligt in de lijn der verwachting om het project haalbaar te houden. Dit leidt naar verwachting tot grote vertraging en kans dat zodanige ingrepen nodig zijn dat de gemeente haar kosten niet volledig kan verhalen.	Actief - Meedenken in oplossingen. Flexibel zijn.	2,55%	R7	-
R8	Het later sluiten van overeenkomsten met ontwikkelaars en vertraging in het vaststellen van bestemmingsplannen en verlenen van vergunningen.	Juridisch / Wettelijk - Onzekerheid m.b.t. stikstof, druk op elektriciteitsvoorzieningen en algemene economische ontwikkelingen.	geld - Kostenstijging door hogere doorlopende plankosten als gevolg van vertraging.	Actief - Volgen van landelijke ontwikkelingen.	2,17%	R8	-
R9	Geen bijdrage van rijk voor Bouwsteen 'verplichtend karakter'	Juridisch / Wettelijk - Juridische procedure bij een school tussen het schoolbestuur als bouwheer en de gecontracteerde aannemer.	geld -		2,59%	-	Nw
R10	Rechter stelt aannemer in het gelijk in rechtszaak omtrent meerwerkkosten constructieaanpassingen.	Juridisch / Wettelijk - Juridische procedure bij een school tussen het schoolbestuur als bouwheer en de gecontracteerde aannemer.	geld - Het schoolbestuur legt op basis van investeringsverbod en op basis van verordening deze (constructiefout) kosten als claim bij de gemeente neer.	Actief - Met de betrokken partijen wordt besproken wat de mogelijkheden zijn en daarnaar gehandeld.	2,07%	R9	-1

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Begroting 2025	Ver-schil
R11	De te ontwikkelen businesscase om collectorvelden op sportpark Hoornseveld te exploiteren als warmtebron blijkt niet haalbaar.	Product/Dienst - De gemeente heeft in verband met de planning van de sportvelden besloten een investeringskrediet beschikbaar te stellen voor Fase 1 van de aanleg van het SuperSub systeem onder het (hoofd)kunst-grasveld (1 veld) van ZVC'22 (alleen leidingen) alvorens een volledige businesscase is uitgewerkt met de vervolginvesteringen die noodzakelijk zijn om deze warmtebron te kunnen exploiteren.	geld - De businesscase blijkt onrendabel en de initiële investering in fase 1 moet worden afgeschreven.	Actief - Het systeem inclusief warmtepomp zal de gemeente samen met alle andere partners verder uitwerken in een bouwteam.	1,91%	R11	-
R12	Het risico op schade door een cyberaanval neemt sterk toe. Jaarlijks brengt het Nationaal Cyber Security Centrum een 'Cyber Security Beeld Nederland' uit, voor overheden is de laatste jaren een trend zichtbaar: het risico op verstoring van de ICT door 'cybervandalen en scriptkiddies' was al hoog en neemt toe, het risico van verstoring van de ICT door beroepscriminelen is ongewijzigd hoog. Een grote verstoring van de ICT door een cyberaanval is van een andere aard dan het risico op een reguliere ICT storing. Bij een reguliere ICT storing kan een systeem veelal op korte termijn worden hersteld. Een cyberaanval kan tot gevolg hebben dat data wordt gegijzeld (ransomeware), dat de data wordt gewijzigd of vernietigd, dat (privacygevoelige) data wordt gestolen en dat met publicatie wordt bedreigd. Een cyberaanval van enige omvang brengt direct forse schade met zich mee. Denk daarbij aan (1) opzetten van een tijdelijke crisisorganisatie waarin de crisis en de in-/externe communicatie worden aangestuurd, (2) het betalen van eventueel losgeld, (3) langdurige herstelacties waarvoor extern moet worden ingehuurd, (4) treffen van voorzieningen om	Technisch - Afhankelijk van aard en omvang	geld -	Actief - Continue aandacht voor inventarisatie van risico's die verwerkt worden in verbeterplannen en bedrijfsprocessen	1,79%	R12	-

Overzicht belangrijkste risico's

Nr	Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	Begroting 2025	Verschil
	bedrijfsprocessen te kunnen voorzetten zonder de eigen ICT systemen, (5) na herstel van de eigen ICT systemen moet alle informatie uit de tijdelijke processen en systemen met terugwerkende kracht worden ingevoerd in de herstelde systemen, (6) actieve nacontroles en herstellen van bevindingen, (7) evalueren en treffen van maatregelen om herhaling te voorkomen. Afhankelijk van de omvang van de cyberaanval zijn schadebetalingen van meerdere miljoenen denkbaar. Het bedrag van 10 miljoen is gebaseerd op gepubliceerde schattingen van de kosten die bij Amerikaanse steden bij dit soort incidenten zijn gemaakt.						
					80,63%		

Risicoprofiel

Monte Carlo Simulatie

De Monte Carlo simulatie is een computergestuurde techniek waarbij een fysiek proces niet één keer, maar vele malen wordt gesimuleerd (100.000 keer) met elke keer een andere startwaarde. Met behulp van deze simulatie maken we een analyse van het benodigde vermogen om tegenvallers op te vangen, zonder dat hiermee de continuïteit van de organisatie in gevaar komt (ook wel **weerstandsvermogen** genoemd).

Weerstandscapaciteit

De simulatie geeft het onderstaand resultaat, waaruit blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 20,5 mln. Dat is een lichte stijging ten opzichte van de laatste berekening bij het opstellen van de begroting 2025.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages					(bedragen x € 1 mln.)
Percentage	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023	Begroting 2025	Rekening 2024
85%	11,4	14,5	14,8	15,4	19,1
90%	12,4	15,8	15,9	16,5	20,5
95%	13,8	17,7	17,6	18,1	22,5

Bij een weerstandsratio van 1,4 is berekend dat een minimale weerstandscapaciteit van € 28,7 mln. (€ 20,5 mln. x 1,4) noodzakelijk is. Dit betekent dat de algemene reserves minimaal € 28,7 mln. moeten bedragen. In de begroting van 2025 was dit nog € 23,1 mln. (€ 16,5 mln. x 1,4)

Stand algemene reserve

Per 31 december 2024 bedraagt de stand van de algemene reserves € 24,7 mln. Dit is lager dan de minimaal vereiste € 28,7 mln. De weerstandsratio komt daarmee uit op 1,2. Dat is lager dan de vereiste ratio van 1,4. Daarom dient er een aanvullende storting plaats te vinden van € 4 mln. om weer waarderingcijfer B te krijgen. De waarderingcijfers zijn terug te vinden in de tabel aan het begin van deze paragraaf, genaamd 'Normtabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR)'.

Risico's grondzaken

De grondexploitatie wordt beschouwd als een 'gesloten systeem'. Hiermee wordt bedoeld dat voor- en nadelen binnen de grondexploitaties worden opgevangen. Dit houdt in dat voordelen uit grondexploitaties worden toegevoegd aan de algemene reserve grondzaken (ARG) en nadelen worden onttrokken.

De ARG is lager dan bij de begroting 2025, waar deze stond op € 6,7 mln., staat het in deze jaarrekening op € 9,1 mln. De grootste financiële mutaties zijn:

Risico: Inverdan Centrum oost: de BTW op de bijdrage aan de parkeergarage Peperstraat blijkt niet compensabel.

Gebeurtenis 2024: de netto kans is omlaag. De BTW is compensabel, echter is dit nog niet bevestigd door de Belastingdienst.

Risico: geen inschrijving tender Figaro.

Gebeurtenis 2024: vervallen, inmiddels wel een inschrijving voor ontvangen.

Risico: Juridisch dispuut met ontwikkelaar over de kosten van een constructiefout.

Gebeurtenis 2024: vervallen, is inmiddels opgelost en vormt geen risico meer.

Risico: Algemeen afzet risico bij het voeren van grondexploitaties.

Gebeurtenis 2024: risicopercentage valt lager uit, betreft marktrisico grondzaken.

In onderstaand overzicht wordt de hoogte van de ARG weergegeven in relatie tot de risicosimulatie voor deze specifieke reserve. Hiervoor geldt dat de reserve wordt opgehoogd indien de stand van de reserve lager is dan 75% van het benodigd bedrag en wordt afgeroomd indien de stand hoger dan 125% is. Uit de risicosimulatie volgt een risicobedrag van € 6,9 mln. Het minimale stand dient € 5,1 mln. (75%) te zijn en het maximale stand € 8,6 mln. (125%). Ultimo 2024 staat het ARG-saldo op 9,1 mln. Er dient een afoming plaats te vinden van € 0,5 mln. Dit doen we bij de Voorjaarsnota 2025.

Benodigde weerstandscapaciteit ARG				(bedragen x € 1 mln.)
	Jaarrekening 2024	Benodigd op basis van simulatie	Minimale stand (75%)	Maximale stand (125%)
ARG	9,1	6,9	5,1	8,6

Financiële kengetallen

Om de horizontale verantwoording te versterken zijn gemeenten verplicht om een basis set van vijf financiële kengetallen op te nemen in de paragraaf weerstandsvormen. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in haar beoordeling van de financiële positie kan betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Zij leveren daarmee ook een bijdrage aan hun kaderstellende en controlerende rol. Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. Het gaat om de volgende kengetallen:

- 1. Netto schuldquote
- 2. Solvabiliteitsratio
- 3. Kengetal grondexploitatie
- 4. Structurele exploitatieruimte
- 5. Belastingcapaciteit; woonlasten
meerpersoonshuishoudens

Financiële kengetallen schuld					
NR	Kengetallen schuld	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
1a	Netto schuldquote	97%	90%	107%	84%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	91%	85%	101%	80%
2	Solvabiliteit	22%	23%	20%	26%
3	Kengetal grondexploitatie	6%	3%	5%	2%
4	Structurele exploitatieruimte	8%	4%	2%	0,2%
5	Belastingcapaciteit	107%	104%	110%	102%

Bij de jaarrekening van 2024 zijn er positieve ontwikkelingen te zien in de financiële gezondheid van Zaanstad. Zo is de netto schuldquote afgenomen (t.o.v. de Begroting 2024), wat duidt op een verbeterde financiële positie. Deze afname wordt nog verder versterkt wanneer we kijken naar de gecorrigeerde netto schuldquote, die ook een daling vertoont. Daarnaast is de solvabiliteit gestegen, wat aangeeft dat Zaanstad meer eigen vermogen heeft ten opzichte van de totale activa. De kengetallen moeten ook tegen die achtergrond worden gezien. Hoge of lage rentestanden resulteren niet direct in andere kengetallen. Het is belangrijk om deze kengetallen in samenhang te bekijken. Ondanks de schommelingen in rentestanden, blijft de betaalbaarheid van de schuld stabiel, ondersteund door de dalende rentelasten tot en met 2024.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de kapitaallasten op de exploitatie drukken. De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld conform BBV te delen door de totale baten (exclusief mutaties reserves). Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. De inkomsten van de gemeente zijn de afgelopen jaren gestaag toegenomen. Ook in 2024 zijn de inkomsten hoger dan in 2023. De schulden zijn in 2024 eveneens toegenomen vergeleken met 2023. Hierdoor is de netto schuldquote ongeveer hetzelfde gebleven als in 2023. Er is wel een kleine daling in het percentage, van 90% naar 84%, wat positief is.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft aan welk deel (percentage) van het totaal van wat de gemeente aan geldwaarde heeft (balanstotaal) wordt gevormd door het eigen vermogen.

De omvang van het eigen vermogen is in verhouding tot de omvang van de balans, de begroting en de lopende projecten relatief klein, maar wordt wel toereikend geacht. De komende jaren wordt weer een geleidelijke verbetering verwacht. De VNG geeft als signaalwaarde een percentage van 20%. Het percentage van Zaanstad bedroeg dit jaar 26%. Zaanstad voldoet dus op dit moment aan de VNG-norm. Nederlandse gemeenten gaan vanwege het artikel 12 vangnet uit de Financiële Verhoudingswet niet failliet en worden nooit geliquideerd. Daarom heeft dit kengetal ondanks deze signaalwaarde maar beperkte waarde. Ook worden investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd die niet verkoopbaar zijn, zodat de reserves niet de liquiditeitswaarde weergeven. De vraag of de gemeente de schuld met zijn inkomen kan betalen, is daarom veel belangrijker.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van een gemeente. Bij de grondexploitaties van de gemeente investeert de gemeente in bouwgrond. Een voorbeeld van een kostenpost in een grondexploitatie is aankoop van grond. Het saldo van de kosten en baten van een grondexploitatie op een bepaald moment is de boekwaarde. Hoe hoger de boekwaarde op een bepaald moment, hoe hoger het geïnvesteerde vermogen dat de gemeente moet terugverdienen om minimaal op nul uit te komen.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de terug te verdienen boekwaarde van alle lopende grondexploitaties is in relatie tot de totale geraamde baten van de gemeente. Het afzetten van de boekwaarde tegen de totale baten van de hele gemeente geeft een indicatie van hoeveel momenteel geïnvesteerd is in relatie tot de omvang van de gemeente. Een getal van 10% of hoger wordt gezien als kwetsbaar. Voor Zaanstad kwam het percentage dit jaar uit op 2%.

Kengetal structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Er is geen VNG-norm voor het niveau van dit kengetal. In 2024 zijn de structurele baten opnieuw hoger dan de structurele lasten (zie hoofdstuk 4.3 overzicht van incidentele baten en lasten). Dit keer met een iets kleinere marge dan afgelopen jaren. Het percentage structurele exploitatieruimte bedroeg 0,2%. Deze daling in de exploitatieruimte wordt met name veroorzaakt door een gestage stijging van de structurele lasten. De structurele baten zijn ook toegenomen, maar in mindere mate.

Belastingcapaciteit; woonlasten meerpersoons-huishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit van Zaanstad 2024 bedraagt 102%, wat nog steeds boven het landelijk gemiddelde ligt, zij het met een afname ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze daling duidt op een voortzetting van de trend richting het landelijk gemiddelde.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat over het onderhoud van de kapitaalgoederen in gemeentelijk bezit.

Kapitaalgoederen zijn onderdelen van de openbare ruimte en accommodaties waarvoor langlopende investeringen nodig zijn. Het beheer en onderhoud hiervan is gericht op de duurzame instandhouding.

Deze paragraaf bevat een toelichting op het beleidskader, kwaliteitsniveau, onderhoudsplan en de financiën van de goederen op het gebied van:

- Openbare ruimte
- Riolen
- Onderwijshuisvesting
- Sport
- Gemeentelijk vastgoed

In de financiële begroting, paragraaf investeringen, zijn de investeringsuitgaven per beleidsterrein voor de komende vier jaren opgenomen.

In onderstaand overzicht wordt een totaalbeeld gegeven van de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen. Dit wordt verder in de paragraaf nader toegelicht.

Staat onderhoud kapitaalgoederen

Categorie	Beleidskaders	Gewenst kwaliteitsniveau	Beheer- en onderhoudsplannen / looptijdplannen	Financiële consequenties conform plannen [2024]	Is sprake van achterstallig onderhoud (AOH)?	Zo ja, zijn er toereikende voorzieningen/reserves voor AOH?
Grijs - Wegen - Kunstwerken - VRI - Verlichting	- Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte - Openbare Verlichting Beleidsplan 2018-2027 - Financiële verordening 2023	C	- Meerjaren InvesteringsPlan (4jr) - Beheerplan Wegen (5jr) - Beheerplan Openbare verlichting (5jr) - Beheerplan Verkeersregelininstallaties (5jr) - Beheerplan Verkeersvoorzieningen (5 jr) - Beheerplan Civiele Kunstwerken (5 jr)	Vervangingen: - Wegen € 18,1 mln. - Kunstwerken € 2,7 mln. - VRI+OV: € 3,0 mln.	- Wegen € 19,8 mln. - Kunstwerken € 12 mln. - OV/VRI's € 8,4 mln.	- Wegen: Nee - Kunstwerken: Nee - VRI's: Nee - OV: Nee
Riolering	- VGRP 2020-2024 - Financiële verordening 2023	n.v.t.	- Meerjaren InvesteringsPlan (4jr) - Beheerplan Riolering (6jr)	Vervangingen totaal € 6,7 mln.	Geen	Nee
Water	- Groen- en Waterplan Zaanstad 2018 - Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte - Financiële verordening 2023	n.v.t.	- Meerjaren InvesteringsPlan (4jr) - Beheerplan Watergangen (5jr)	Vervanging € 0,6 mln.	Watergangen (duikers) € 2,9 mln.	Nee
Groen (exclusief sportfaciliteiten)	- Groen- en Waterplan Zaanstad 2018 - Bomenbeleidsplan - Maaibeleidsplan - Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte - Speelruimtebeleidsplan - Financiële verordening 2023	C	- Meerjaren InvesteringsPlan (4jr) - 'Beheerplan bomen (5 jaar) - Beheerplan Jagersveld (5 jr) - Beheerplan Speelvoorzieningen (5 jr) - Beheerplan Begraafplaatsen (5 jaar)	Vervanging Groen € 4,6 mln. Speelplaatsen € 2,3 mln.	Groen € 8,9 mln. Speelplaatsen € 1,1 mln.	Nee Nee
Sport Gebouwen - Kunstgrasvelden	Subsidieregeling Meedoen in sport	1	- Meerjaren InvesteringsPlan (10 jr)		Nee ¹	n.v.t.
Gebouwen (inclusief onderwijs)	- Nota 'Aanpak gemeentelijk vastgoed' (december 2008) - Nota 'De gemeentelijke vastgoedportefeuille' (najaar 2012) - Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Zaanstad 2015 - Financiële verordening 2023	NEN 2767 Cat. 3-5 1	- Meerjaren onderhoudsplan, (10 jr) - Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs en Integraal Huisvestingsplan voortgezet onderwijs		Nee	n.v.t.

¹ Uit onderzoek naar de staat van het onderhoud op de sportparken blijken achterstanden. Het wegwerken van deze achterstanden is in beginsel de verantwoordelijkheid van de gebruikers/beheerders van de sportparken.

Openbare ruimte

Beleidskader

De openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen zoals wegen, groen en speelplaatsen, bruggen, kades, openbare verlichting en verkeersregelininstallaties. Eind 2017 is de nota onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte (2017/39232) door de raad vastgesteld en in 2022 zijn de gegevens geüpdatet. De nota bevat het beleidskader voor de gemeentelijke kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

Kwaliteitsniveau

De Kwaliteitscatalogus van CROW (kennisinstituut voor de openbare ruimte) deelt de technische kwaliteit van de openbare ruimte op in vijf categorieën (A+, A, B, C en D). Kwaliteitsniveau A staat voor een hoog kwaliteitsniveau en kwaliteitsniveau D staat gelijk aan het hebben van een slecht onderhoudsniveau/onderhoudsachterstanden; deze delen van de openbare ruimte zijn niet acceptabel of hadden al vervangen moeten zijn.

De openbare ruimte in Zaanstad wordt ten aanzien van het aspect netheid op kwaliteitsniveau C onderhouden. Uitzondering hierop is het centrumgebied Inverdan bestaande uit de Gedempte Gracht, de Dam en het deel van de Westzijde dat deel uitmaakt van het kernwinkelgebied; dat onderhouden we op kwaliteitsniveau B. De vervanging (technische) van de openbare ruimte vindt plaats op kwaliteitsniveaus D ingepland in het meerjaren-investeringsplan (MIP) openbare ruimte.

Onderhoudsplan

Het volgende onderhoudsplan is van toepassing:

Onderhoudsplan		
	Looptijd plan	Achterstallig onderhoud
Nota onderhoud kapitaalgoederen	4 jaar	Ja

De nota 'Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte' geeft inzicht in de onderhoudstoestand (anno 2022), legt de haalbare onderhoudskwaliteit vast en geeft inzicht in de hiertoe beschikbare en benodigde middelen. In de nota wordt vooruitgekeken naar de opgave voor de jaren 2022 en verder.

Zaanstad streeft ernaar om de onderhoudsachterstanden niet verder te laten oplopen dan 15% van het gemeentelijk areaal. Deze ambitie is door de raad vastgesteld in 2017 en vergelijkbaar met andere gemeenten als Amsterdam, Haarlem en Rotterdam.

In 2021 zijn delen van de openbare ruimte opnieuw geïnspecteerd. Op basis daarvan is de hoogte van de onderhoudsachterstanden geactualiseerd en is een nieuwe prognose gemaakt ten aanzien van de benodigde financiële middelen voor de komende jaren. De totale onderhoudsachterstanden zijn in de nota Onderhoud kapitaalgoederen gesteld op € 32,8 mln. In de Jaarrekening 2024 waren die 49,4 mln. en de huidige onderhoudsachterstanden zijn € 53,1 mln.

Sinds 2021 is de civieltechnische capaciteit onvoldoende, waardoor de onderhoudsachterstanden zijn toegenomen. Dit wordt mede veroorzaakt door de bouwplannen in Zaanstad. Dit vraagt ongeveer 30% van de beschikbare voorbereidingscapaciteit die niet ingezet kan worden voor de vervanging van de openbare ruimte. De realisatie is in 2024 gestegen van € 27 mln. in 2023 naar € 38 mln. in 2024. Ondanks de toename van de realisatie in 2024 nemen de

onderhoudsachterstanden in 2024 toe met € 3,5 mln. Dit houdt in dat de verdere verruiming van civieltechnische voorbereidingscapaciteit nodig is.

Een belangrijk deel van de onderhoudsachterstanden kan worden weggenomen door de vervanging van de Prins Hendrikkade in Zaandam (circa € 12 mln.) en de vervanging kade Noordervaartdijk in Krommenie (€ 5 mln.). In 2024 is al gewerkt aan de voorbereiding van deze vervangingsinvestering die volgens planning in 2025 en 2026 tot uitvoering komen.

Jaarlijks wordt het meerjaren-investeringsplan (MIP) voor de openbare ruimte geactualiseerd waarbij rekening wordt gehouden met woningbouw/bouwimpuls. Binnen de financiële ruimte worden de in het MIP de vervangingsinvesteringen voor de komende jaren benoemd.

Speerpunten 2024

• Consolideren van de onderhoudsachterstanden

We onderhouden de openbare ruimte op niveau C en Inverdan op niveau B. De openbare ruimte van Wormerveer hebben we in 2024 als proef op B-niveau onderhouden. Dit gebeurde door een vast team in plaats van in een reguliere cyclus. In het eerste kwartaal van 2025 evalueren we de uitkomsten hiervan.

We hebben de vervanging van de openbare ruimte volgens het Meerjaren-investeringsprogramma (MIP) uitgevoerd. Er is in totaal voor een bedrag van € 38 mln. besteed.

- **Werving van civieltechnische voorbereidingscapaciteit voor vervangingsprojecten**

We hebben nog steeds gebrek aan personeel in de civiele voorbereiding, ondanks alle inzet hierop. De financiële middelen blijven in de komende jaren beschikbaar om het noodzakelijke onderhoud in te halen.

- **Ontwerpaanpak openbare ruimte/ Ontwikkelen met kwaliteit**

De Ontwerpaanpak openbare ruimte is klaar voor besluitvorming. Deze beschrijft hoe we opgavegericht sturing geven aan herinrichtingen en gebiedsontwikkelingen. Volgens de strategische doelen. Zo ontwikkelen we de openbare ruimte van Zaanstad toekomstbestendig en met kwaliteit.

- **De gemeente groener maken**

Voor de verantwoording op dit speerpunt verwijzen we naar het speerpunt 'Een zichtbaar groener Zaanstad: ontwikkelen van de stad met kwaliteit' onder het programma Duurzaamheid.

Financiën

Onderstaand financieel overzicht geeft aan de realisatie van de kapitaalgoederen en het onderhoudsbudget aan ten opzichte van de begroting. Dit betreft de exploitatielasten. De investeringsbedragen zelf zie je terug in de paragraaf investeringen.

Financiën				
(bedragen x € 1.000)				
Begrotingsonderdeel	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Vershil
Onderhoudsbudget (exploitatie)	11.307	9.941	10.400	459
Dotatie onderhoudsvoorziening	28	28	28	-
Kapitaallasten	8.758	10.518	10.677	159

Toelichting

Voor een verklaring van het verschil op het onderhoudsbudget voor openbare ruimte wordt verwezen naar de financiële toelichtingen van het programma Verstedelijking. De overschrijding op de kapitaallasten wordt veroorzaakt doordat een aantal investeringskredieten voor een lager

bedrag is gerealiseerd dan de minimale activeringsgrens van € 0,035 mln. Deze mogen daarom niet worden geactiveerd. De lasten daarvan zijn ten laste van het onderhoudsbudget (exploitatie) gebracht.

Kerncijfers		
	2024	Bron
Verharding	6.383.339 m²	Beheersysteem 31-12-2024
Bomen	79.452 st	Beheersysteem 31-12-2024
Gazon	2.222.611 m²	Nota kapitaalgoederen 2022
Berm en hooigras	2.217.171 m²	Nota kapitaalgoederen 2022
Speelplaatsen	466 st	Nota kapitaalgoederen 2022
Lichtmasten	30.956 st	Beheersysteem 31-12-2024
Verkeerslichten	54 st	Beheersysteem 31-12-2024
Vaste verkeersbruggen	275	Beheersysteem 31-12-2024
Vaste fiets- en voetbruggen	325	Beheersysteem 31-12-2024
Op afstand bedienbare beweegbare bruggen	11	Beheersysteem 31-12-2024
Lokaal bedienbare beweegbare bruggen	15	Beheersysteem 31-12-2024

Riolen

Beleidskader

Riolering zorgt voor de afvoer van ons afvalwater, waardoor overlast, stank en risico's voor de volksgezondheid worden beperkt. Gezien het belang van riolering in een stedelijke omgeving zijn de riolerings- en waterzorgtaken vastgelegd in de Omgevingswet en de Wet Milieubeheer. Het gemeentelijk beleid geeft invulling aan de zorg voor afvalwater, hemelwater en grondwater en is vastgelegd in het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (VGRP). Dit plan is geschreven voor de periode 2020-2024.

Kwaliteitsniveau

De Zaanse riolering voldoet aan de landelijke richtlijnen voor milieutechnisch functioneren en aan de provinciale eis om het rioolstelsel kostendekkend en kwalitatief in stand te houden.

De gemeente streeft voor de riolering een situatie na waarbij alleen het echte vuile water wordt ingezameld en getransporteerd naar een rioolwaterzuivering. Door aanpak bij de bron wordt voorkomen dat vuilwater ontstaat. Dit geldt met name voor regenwater, dat schoon moet blijven en bij voorkeur afgevoerd moet worden naar oppervlaktewater. Het afkoppelen van regenwater is duurzaam omdat het leidt tot lagere energiebelasting voor het zuiveren van afvalwater.

Onderhoudsplan

De volgende onderhoudsplannen zijn van toepassing:

Onderhoudsplan				
	Vastgesteld door de raad	Looptijd plan	Volgende actualisatie	Achterstallig onderhoud
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP)	09-07-2020	5 jaar	2025	Nee

Regelmatige inspectie van riolering vindt plaats nadat de helft van de verwachte levensduur van een riool is verstreken, in de regel bij een ouderdom hoger dan 30 jaar. Door de slechte bodemopbouw is de levensduurverwachting van de Zaanse riolering relatief kort, gemiddeld 40 jaar. Bij een goede ondergrond wordt de levensduur op minimaal 60 jaar geschat. De frequentie is afhankelijk van de functie en het verwachte verloop van de kwaliteit in de tijd. Bij bedrijfskritische onderdelen als afsluiters, persleidingen, bergbezinkbassins, rioolgemalen en lozingspunten van persleidingen/grote lozers gelden specifieke frequenties. De afgelopen jaren is de onderhoudsachterstand in riolen ingelopen. In 2024 is er voor riolering geen achterstand in onderhoud.

Speerpunten 2024

• Maatregelen Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW)

In 2024 is het Systeemoverzicht Stedelijk Water afgerond. De eerste set aan maatregelen om knelpunten in de afvalwaterketen (en het watersysteem) aan te pakken worden uitgewerkt.

• Onderhoud en vervanging riolering

De riolering en de kolken zijn volgens planning gereinigd en geïnspecteerd en de gemalen, drukriolering en bergbezinkbassins zijn volgens planning onderhouden. De noodzakelijke rioolvervangingen zijn voorbereid en uitgevoerd.

• Samenwerking in de waterketen

Vanuit het samenwerkingsverband Zaanstreek-Waterland zijn in Zaanstad voortgang gemaakt op de volgende dossiers:

- » Beheer en onderhoud (Vervangen IBA's voor verbeterde septic tanks).
- » Planvorming (voorbereiding Gemeentelijke Riolerings- en Waterzorgprogramma).

Financiën

Om het rioolstelsel in Zaanstad te beheren, te vervangen en te verbeteren zijn investeringen noodzakelijk. De kapitaalslasten ten gevolge van deze investeringen, in combinatie met de kapitaalslasten uit het verleden en de exploitatiekosten, leiden tot de totale lasten welke door de rioolheffing gedekt worden.

De ingezette lijn om te gaan sparen voor investeringen wordt gecontinueerd om daarmee de schuldenlast op het gebied van riolering te verminderen. Bij vaststelling van de rioolheffing wordt het saldo van baten en lasten toegevoegd aan de voorziening vervangingsinvesteringen met als doel nieuwe vervangingsinvesteringen versneld af te schrijven. In 2024 zijn deze financiële middelen ter hoogte van € 5,652 mln. ingezet voor versnelde afschrijving van vervangingsinvesteringen 2024.

De egalisatievoorziening riolen kan niet worden ingezet voor het verlagen van de schuldenlast op het gebied van riolering. De egalisatievoorziening is hoger dan het doel waarvoor deze is ingesteld. Daarom is in 2024 een bedrag van € 0,937 mln. uit deze egalisatievoorziening onttrokken om een korting op de tarieven te geven. Het tarief rioolheffing steeg met 7,74% (conform de prijsindexatie). Daadwerkelijk is een bedrag in de egalisatievoorziening riolering gestort (€ 0,267 mln.) als gevolg van lagere lasten in het boekjaar die ook met de voorziening worden geëgaliseerd.

Onderstaand financieel overzicht geeft aan de realisatie van de kapitaalgoederen en het onderhoudsbudget aan ten opzichte van de begroting. Dit betreft de exploitatielasten. De investeringsbedragen zelf zie je terug in de paragraaf investeringen.

Financiën (bedragen x € 1.000)				
Begrotingsonderdeel	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Vershil
Onderhoudsbudget (exploitatie)	2.557	3.304	2.724	580
Dotatie onderhoudsvoorziening	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Kapitaallasten	8.577	9.022	9.043	21

Toelichting

Voor een verklaring van het verschil op het onderhoudsbudget voor riolering wordt verwezen naar de financiële toelichtingen van het programma Verstedelijking. De overschrijding op de kapitaallasten wordt veroorzaakt doordat een aantal investeringskredieten voor een lager bedrag is

gerealiseerd dan de minimale activeringsgrens van € 0,035 mln. Deze mogen daarom niet worden geactiveerd. De lasten daarvan zijn ten laste van het onderhoudsbudget (exploitatie) gebracht.

Kerncijfers		
	2024	Bron
Aantal rioolgemalen	171 st	Beheerprogramma, Gisib
Aantal km vuilwaterriool	461 km	Beheerprogramma, Gisib
Aantal km regenwaterriool	308 km	Beheerprogramma, Gisib

Onderwijshuisvesting

Beleidskader

De gemeente heeft op grond van de onderwijswetgeving een zorgplicht voor de huisvesting van scholen voor het basis-, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs. Deze zorgplicht is nader uitgewerkt in de ['Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Zaanstad 2024'](#) (8764408). Deze regeling bevat vrij gedetailleerde 'spelregels' voor de schoolbesturen en het gemeentebestuur op het terrein van de onderwijshuisvesting. In de verordening is bepaald dat schoolbesturen in Zaanstad jaarlijks aanvragen kunnen indienen voor huisvestingszaken, waaronder voor nieuwbouw en uitbreiding.

Ontwikkeling van nieuwbouw, vervangende nieuwbouw en renovatie is beleidsmatig gekaderd in twee Integrale huisvestingsplannen (IHP). Het IHP Primair en (Voorgezet) Speciaal Onderwijs (PO (V)SO) 2020-2035 (2022/9904) en het IHP Voortgezet Onderwijs (IHP VO) 2020 (2021/30065). De daarin vastgelegde ambitie voor nieuwbouw, vervangende nieuwbouw en renovatie is Energie Neutraal Gebouw (ENG).

Kwaliteitsniveau

In tegenstelling tot het overige gemeentelijke vastgoed zijn bijna alle schoolgebouwen niet juridisch in eigendom van de gemeente, maar van de schoolbesturen. Het beheer en

onderhoud van deze gebouwen is vanaf 2015 primair de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Zie hiervoor de wetgeving: Wet op het primair onderwijs, Wet voortgezet onderwijs 2020 en de Wet op de Expertisecentra. De schoolbesturen ontvangen hiervoor rechtstreeks middelen van het rijk. De gemeente blijft verantwoordelijk voor nieuwbouw van onderwijshuisvesting. Er zijn een paar schoolgebouwen die de gemeente (nog) niet juridisch heeft overgedragen, zoals een aantal tijdelijke schoolgebouwen. In die gevallen zorgen de schoolbesturen overigens voor het onderhoud alsof het eigen panden betreffen.

Voor het vaststellen van de bouwkundige staat van het gebouw en om verschillen in de bouwkundige staat tussen verschillende gebouwen in een volgorde te kunnen plaatsen, wordt voor de bouwkundige rapportage vanuit de verordening als voorwaarde gesteld een rapportage op grond van NEN 2767. Uitgangspunt van de methode van conditiemeting NEN 2767 is dat voor alle bouwkundige elementen een conditie wordt toegekend. Met de 'conditie voor' wordt de kwaliteit van het totale schoolgebouw vastgesteld. Deze kwaliteit kan worden onderverdeeld in de volgende conditieschalen:

- Conditie 1 Nieuwbouwkwaliteit of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit;

- Conditie 2 Een bouw- of installatiedeel vertoont kenmerken van een beginnende veroudering;
- Conditie 3 Het verouderingsproces is duidelijk op gang gekomen;
- Conditie 4 Het verouderingsproces is duidelijk zichtbaar;
- Conditie 5 Het verouderingsproces is niet meer te keren;
- Conditie 6 De bouwkundige staat is zo slecht dat deze niet meer onder conditie 5 kan worden gerangschikt.

Op basis van de vermelde condities wordt inzicht verkregen in de bouwkundige staat en kan worden vastgesteld of vervangende nieuwbouw noodzakelijk is. Het aanhouden van sec de NEN norm is echter geen verplichting, gemeente en schoolbesturen kunnen ook buiten de verordening om afspraken maken omtrent (vervangende) nieuwbouw. In Zaanstad zijn de bouwplannen voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs opgenomen in Integraal Huisvestingsplannen, respectievelijk voor het primair/speciaal onderwijs (IHP PO) en het voortgezet onderwijs (IHP VO). In beide plannen worden, in aanvulling op de bouwkundige kwaliteit, extra criteria (o.a. duurzaamheid, binnenmilieu, onderwijskundige functionaliteit) opgenomen om te bepalen op welke termijn vervangende nieuwbouw of renovatie noodzakelijk is.

Onderhoudsplan

De volgende onderhoudsplannen zijn van toepassing:

Het onderhoud van schoolgebouwen en daarmee het opstellen van onderhoudsplannen is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. Gemeente Zaanstad heeft een start gemaakt met het uitvoeren van conditiemetingen via de NEN 2767 methode. Voorheen kwam eventueel achterstallig onderhoud alleen aan het licht als het bevoegd gezag aan het college meldt dat een gebouw niet meer nodig is voor het huisvesten van een school. Door deze metingen uit te voeren kan eerder gesignaleerd worden of er sprake is van achterstallig onderhoud. In overleg met het schoolbestuur wordt vastgesteld welk deel hiervan voor rekening

van het bevoegd gezag komt en of het bevoegd gezag opdracht verstrekt voor het uitvoeren van de werkzaamheden, of dat het bevoegd gezag een in overleg vast te stellen bedrag aan het college betaalt. Als geen overeenstemming wordt bereikt, stellen partijen vast welke handelwijze verder gevolgd wordt. Bij het opstellen van deze begroting is het college niet bekend met achterstallig onderhoud bij schoolgebouwen.

Speerpunten 2024

- Renovatie SMC, fase 3 – opgeleverd in januari 2025.
- De ontwerpfase van in het Veld en Behouden Haven is gestart.
- Haalbaarheid en voorbereiding de Egelantier, Komeet/Palet, de Dijk Oost (Oude Haven), de Delta/Koraal (fase 2 Kreekrijk), de Gouw en de Kernschool, de Windroos en Kleurenpracht, de Horizon, de Pionier, Theo Thijssen en de Mei en de Vrije school is opgestart.
- Voorbereiding vervangende nieuwbouw Bertrand Russel College – de ontwerpfase is gestart
- Ontwerp en voorbereiding realisatie van het Wij-land, Zaan Hout en ontwerp OBS-Kogerland zijn gaande en lopen door in 2025.
- Ontwerp en realisatie Herman Gorter, D. Doniastraat is na een besluit om alsnog een gymzaal toe te voegen is gaande en loopt door in 2025.
- Elif Zaanstad is opgeleverd in juli 2024.
- Besluitvorming over nieuwe verordening voorzieningen huisvesting onderwijs heeft in november 2024 plaatsgevonden.

Financiën

Onderstaand financieel overzicht geeft aan de realisatie van de kapitaalgoederen en het onderhoudsbudget aan ten opzichte van de begroting. Dit betreft de exploitatielasten. De investeringsbedragen zelf staan in de bijlage investeringen van de jaarrekening.

Financiën				
(bedragen x € 1.000)				
Begrotingsonderdeel	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Onderhoudsbudget (exploitatie)	N.v.t.	106	111	5
Dotatie onderhoudsvoorziening	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Kapitaallasten	8.724	8.856	8.822	34

Toelichting

De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het onderhoud en groot onderhoud aan de schoolgebouwen. Om die reden zijn hiervoor geen middelen opgenomen in de begroting en rekening van Zaanstad.

Kerncijfers		
	2024	Bron
Totaal aantal verduurzaamde nieuwe en gerenoveerde schoolgebouwen (van de portefeuille)	1 duurzaam gerenoveerd 1 Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG)	Intern dashboard

Sport

Beleidskader

Kapitaalgoederen die onder het programma sport vallen, zijn de gemeentelijke zwembaden, sporthallen, gymzalen (binnensportaccommodaties) en sportvelden en kunstgrasvelden (buitensportaccommodaties). De exploitatie, inclusief dagelijks onderhoud van de binnensportaccommodaties (zwembaden, sporthallen en gymzalen) is ondergebracht bij het Sportbedrijf (zie Website [Sportbedrijfzwaanstad.nl](https://www.sportbedrijfzwaanstad.nl)). Afspraken zijn vastgelegd in een exploitatieovereenkomst. Het groot onderhoud van de binnensportaccommodaties is belegd bij de afdeling Grondzaken van de gemeente. Voor het onderhoud van buitensportaccommodaties geldt een [subsidieregeling Meedoen in sport](#).

Kwaliteitsniveau

Om de kwaliteit van de sportparken te kunnen waarborgen ontvangen de onderhoud stichtingen, die gelieerd zijn aan de verenigingen, een handleiding met richtlijnen voor het onderhoud van de velden en de buitenruimte. Deze handleiding wordt geactualiseerd naar aanleiding van duurzaamheidsmaatregelen zoals bijvoorbeeld het verbod op chemische gewasbestrijding. Daarnaast wordt elk sportpark minimaal eens in de drie jaar geschoond op grond van cultuurtechnische kwaliteit en sporttechnische kwaliteit. Deze normen zijn gesteld door sportbonden, VNG en NOC*NSF. De gegevens van de schouw en keuringsrapporten worden gebruikt om de sportorganisaties te adviseren hoe ze hun sportvelden en buitenruimten efficiënter kunnen onderhouden.

Onderhoudsplan

Voor de zwembaden, sporthallen en gymzalen zijn meerjarenonderhoudsplannen opgesteld door de afdeling grondzaken. Bij de uitvoering hiervan worden tevens waar mogelijk duurzaamheidsmaatregelen getroffen aan de panden en installaties.

Het dagelijks en groot onderhoud van de buitensportaccommodaties gebeurt door de verenigingen en/of beheerstichtingen die de sportparken beheren. Sinds 2022 is het onderhoud van sportvreemde taken (zoals onderhoud en vervanging van pompen en gemalen) overgenomen door de gemeente. De kunstgrasvelden worden via een

huurcontract aan de verenigingen verhuurd en de gemeente is verantwoordelijk voor het groot onderhoud (renovatie en vervanging). Er is de afgelopen jaren via het project beheer buitensport met de verenigingen gewerkt aan een toekomstbestendig beheermodel dat ingaat op 1 juli 2025. Enerzijds om de verenigingen te ontlasten, anderzijds om een multifunctioneler gebruik mogelijk te maken.

Speerpunten 2024

- Structureel herstel Zwembad de Crommenije: is gestart
- Start kunstgras vervangen met kurk infill: is gestart met 4 velden
- Verduurzamen sportaccommodaties o.a. via LED-verlichting: is gerealiseerd
- Beheer buitensport: het definitieve beheermodel is uitgewerkt en gereed voor bestuurlijke besluitvorming in het 1e kwartaal van 2025, waarna implementatie volgt per 1 juli 2025

Financiën

Het budget voor groot onderhoud van de zwembaden, sporthallen en gymzalen is opgenomen in een onderhoudsvoorziening bij de gemeente. Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd door het Sportbedrijf. Hiertoe betaalt de gemeente jaarlijks een exploitatiebijdrage aan het Sportbedrijf.

Voor het dagelijks onderhoud van de kunstgrasvelden krijgen de verenigingen en/of beheerstichtingen een deel vergoed door de gemeente in de vorm van een onderhoudssubsidie. Voor het groot onderhoud (renovatie en vervanging) van de kunstgrasvelden is budget opgenomen in de investeringsbegroting.

Onderstaand financieel overzicht geeft aan de realisatie van de kapitaalgoederen en het onderhoudsbudget aan ten opzichte van de begroting. Dit betreft de exploitatielasten. De investeringsbedragen zelf zie je terug in de paragraaf investeringen.

Exploitatielasten				(bedragen x € 1.000)
Begrotingsonderdeel	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Vershil
Exploitatiebijdrage Sportbedrijf	4.214	4.364	4.379	-15
Voorziening (groot onderhoud zwembaden, sporthallen en gymzalen)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Onderhoud accommodaties	-	494	587	-93
Onderhoudssubsidie	510	617	517	100
Kapitaallasten	1.631	1.635	1.662	-27

Het voordeel op de onderhoudssubsidies is ingezet om de overschrijding op het onderhoud op de accommodaties te kunnen opvangen. De overschrijding op de kapitaallasten wordt veroorzaakt doordat een aantal investeringskredie-

ten voor een lager bedrag is gerealiseerd dan de minimale activeringsgrens van € 0,035 mln. Deze mogen daarom niet worden geactiveerd. De lasten daarvan zijn ten laste van het onderhoudsbudget (exploitatie) gebracht.

Kerncijfers		
	2024	Bron
Aantal zwembaden	3	Mulier Rapport ruimte voor sport 2021
Aantal sporthallen	7	Mulier Rapport ruimte voor sport 2021
Aantal gymzalen	48	Mulier Rapport ruimte voor sport 2021
Aantal sportparken	26	Mulier Rapport ruimte voor sport 2021

Gemeentelijk vastgoed

Beleidskader

Het beleid omtrent gemeentelijk vastgoed is vastgelegd in de nota "Gemeentelijke vastgoedportefeuille" (najaar 2012). De gemeente Zaanstad heeft al haar maatschappelijk vastgoed (welke zij zelf in eigendom heeft) financieel en organisatorisch gecentraliseerd ondergebracht bij de afdeling Grondzaken. Voor deze begroting betekent dat bijna al het vastgoed staat onder Grondzaken en Vastgoed in het programma 2 Stedelijke Ontwikkeling. De uitzondering is

het stadhuis en het pand aan de Slachthuisstraat. Deze panden staan in deze begroting onder 7 Overheadkosten. Dit betreft huisvesting voor het eigen personeel (ambtenarenhuisvesting).

Onderhoudsplan

Het volgende onderhoudsplan is van toepassing:

Onderhoudsplan				
	Laatste actualisatie	Looptijd plan	Volgende actualisatie	Achterstallig onderhoud
Duurzame meerjaren onderhoud voorspelling	januari 2025	10 jaar	December 2025	Nee

De werkelijke onderhoudskosten voor het vastgoed zijn niet ieder jaar gelijk en fluctueert op basis van de onderhoudsbehoefte. Niet elk jaar wordt bijvoorbeeld geschilderd. In de begroting gaan we uit van een gemiddelde over 10 jaar. Daarom heeft de gemeente naast de structurele middelen in de begroting ook een voorziening voor het groot onderhoud om deze fluctuatie op te vangen. Op 31 december 2024 was het saldo van deze voorziening € 4,4 miljoen. De voorziening is in 2024 geïndexeerd en op voldoende niveau om de komende jaren het planmatig (groot) onderhoud te kunnen uitvoeren.

Speerpunten 2024

Een speerpunt voor het vastgoed is het verduurzamen ervan. Deze kosten worden niet ten onderhoud van de onderhoudsbegroting voor groot of klein onderhoud gebracht. De kosten worden als investering verwerkt en die in 15 jaar wordt afgeschreven. In 2024 is bruto voor € 0,68 mln. geïnvesteerd in het verduurzamen van vastgoed. Er is voor € 0,25 mln. aan externe inkomsten verwerkt op de investering waardoor de netto investering € 0,43 mln. bedraagt.

Financiën

Het gemiddelde onderhoudsbudget van voor groot en klein onderhoud ons vastgoed is opgenomen bij onderstaande begrotingsonderdelen en wordt daar afgezet tegen de werkelijk gemaakte kosten in de jaarrekening.

Financiën					(bedragen x € 1.000)
Begrotingsonderdeel	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil	
2.6 Grondzaken en vastgoed	3.744	3.474	3.634	160	
7.3 Organisatie	552	685	892	207	

Toelichting:

De tabel laat vereenvoudigd de onderhoudskosten zien. In 2024 is meer aan onderhoudskosten geweest dan begroot. De tabel laat zien dat dit vooral voor het stadhuis was. In de onderhoudskosten zit ook een deel dat wordt uitgevoerd voor gebruikers en wordt doorbelast aan gebruikers. Een doorbelasting van onderhoudskosten kan zodoende ook hoger zijn dan begroot. Daarnaast zit in de onderhoudskosten 2024 een post van € 0,17 mln. in voor indexatie van de bestaande voorziening voor de kosten van groot onderhoud van het vastgoed.

Kerncijfers

In de tabel hieronder is een telling aangebracht per taakveld van het aantal gebouwen dat de gemeente heeft geregistreerd voor de begroting en realisatie van het onderhoud 2024. De telling is geen statisch gegeven. Gedurende een begrotingsjaar kunnen onderhoudsbedragen wijzigen of een algemener budget als onderhoudsbudget worden aangemerkt.

Kerncijfers	
	Aantal
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	20
0.4 Overhead (stadhuis)	2
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	8
2.2 Parkeren	2
2.5 Openbaar vervoer	1
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	16
4.2 Onderwijshuisvesting	2
5.2 Sportaccommodaties	38
5.3 Cultuurpres., -prod. en -part.	5
5.4 Musea	1
5.7 Openb.groen en recreatie	4
6.1 Samenkracht en burgerpart.	4
7.1 Volksgezondheid	1
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2
8.3 Wonen en bouwen	10

3.4 Financiering

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over de schuldpositie van de gemeente. Er wordt uitgelegd met welk doel schulden zijn ontstaan, wat de hoogte van de schulden is en wat de vooruitzichten zijn.

Schuld en bezit

Schulden ontstaan voornamelijk doordat de gemeente investeert in de ontwikkeling van de stad. De investeringen vergroten het “bezit” van de stad. Dit wordt ook wel materiële vaste activa genoemd. Dit bezit is nodig om de stad goed te laten functioneren. Het gaat bijvoorbeeld om riolen, scholen, verkeersvoorzieningen, wegen en bedrijfsgebouwen. Om te investeren leent de gemeente geld en lost dit weer af over de levensduur van de activa. Dat kan verschillend zijn afhankelijk van de soort activa. Schoolgebouwen worden bijvoorbeeld in 40 jaar afgeschreven.

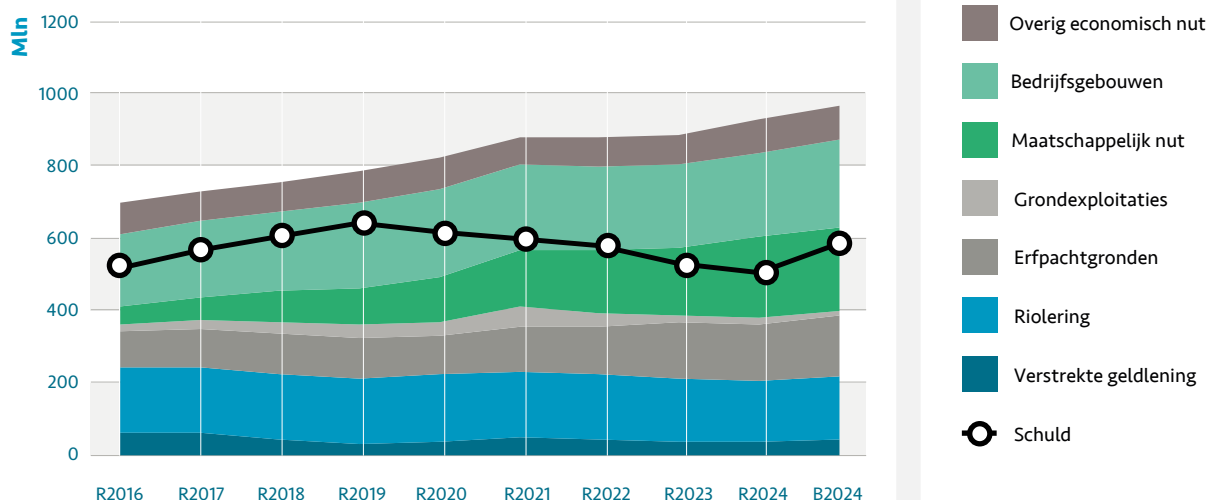
In figuur 1 is de ontwikkeling van het bezit weergegeven, verdeeld over een aantal categorieën. Onder maatschappelijk nut vallen grond-, weg- en waterbouwwerken. De activa met overig economisch nut bestaan voornamelijk uit (onderwijs)gebouwen, gronden, terreinen en installaties.

Gebouwen staan voor € 230 mln. op de balans, waarvan ruim € 160 mln. onderwijsgebouwen. De overige gebouwen betreft ambtenarenhuisvesting, sporthallen, of in het verleden verworven gebouwen (bv buurthuizen). De grond waarop erfpacht rust is apart weergegeven in de figuur. Onder ons bezit vallen ook de geldleningen die aan derden zijn verstrekt.

Bij het aangaan van schuld hanteert onze gemeente het uitgangspunt dat de kosten van de schuld (rente en aflossing) betaalbaar zijn in de begroting. De kosten van de schuld worden in de begroting “kapitaallasten” genoemd, bestaande uit de rente en afschrijving. De rentelasten zijn de laatste jaren erg gedaald als gevolg van de gedaalde rente (zie ook verderop in deze paragraaf). In figuur 1 is naast het bezit ook de schuld in beeld gebracht. Daarbij wordt duidelijk dat het bezit hoger is dan de schuld.

Activa en schuld

figuur 1

Deze figuur toont de ontwikkeling en opbouw van de activa en schuld van de jaarrekening 2016 tot en met de begroting en jaarrekening van 2024.

In 2024 kende ongeveer een derde van de kapitaallasten structurele dekking in de begroting in de vorm van leges, erfpacht, rentebaten uit verstrekte leningen of grondverkoop. Het betreft hier de activa voor riolen, erfpachtgronden, verstrekte geldleningen en grondexploitaties. Deze kosten van de gemeente worden dus direct gedekt door inkomsten van derden. Dat betekent dat een verandering van het renteomslagpercentage daardoor direct effect op de tarieven kan hebben.

In 2024 bedroegen de kapitaallasten ten laste van de algemene middelen ruim € 43 mln., deze maken 4,3 % uit van de totale begrotingsomvang. Dit percentage is door de lagere rentekosten de afgelopen jaren gedaald.

Schulden

Het ontstaan en de ontwikkeling van schulden in de gemeentelijke rekening kent globaal gezien twee oorzaken:

1. **De gemeente investeert (of lost af)**

De gemeente investeert in activa waarvan het nut zich uitstrekt over meerdere jaren. Om te investeren moet de gemeente geld lenen. Investerings komen niet rechtstreeks ten laste van de exploitatie in de programmabegroting maar worden geactiveerd op de balans. Omdat de investeringen langer dan een jaar meegaan worden de kosten in het lasten- en baten stelsel over meerdere jaren als afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht.

2. **De gemeente maakt ‘verlies’/‘winst’ en heeft ‘tekorten’/‘overschotten’**

Als de lasten in de programmabegroting hoger zijn dan de baten moet er onttrokken worden aan de reserves om de begroting sluitend te maken. Er is dan sprake van een negatief exploitatieresultaat, of anders gezegd de gemeente maakt verlies. In Zaanstad is de afgelopen jaren geen verlies gedraaid.

In onderstaande tabel wordt de afname van de schuldpositie in 2024 verklaard:

Schuldpositie 2024 (bedragen x € 1 mln.)	
Investerings	94
Saldo rekening	-4
Toename reserves	-32
Toename voorzieningen	-3
Afschrijvingen en afwaardering	-36
Afname werkkapitaal	-54
Diversen (waaronder FVA)	2
Afname schuldpositie	-33

Er is voor ruim € 94 mln. geïnvesteerd in nieuw bezit. Er is voor bijna € 87 mln. aan vervangingsinvesteringen uitgegeven (wegen, civiele kunstwerken, groen & speelplaatsen, riolen). Er is voor ruim € 7 mln. aan uitbreidingsinvesteringen uitgegeven. Daarnaast was er een positief rekening-saldo voor bestemming van € 4 mln. en is er afgeschreven op de bestaande activa portefeuille ter orde grootte van € 36 mln. Beide componenten verlagen de gemeentelijke schuld.

Als laatste is er een toename van het werkkapitaal groot € 54 mln. Dit komt door ontvangsten van specifieke Rijksuitkeringen. Per saldo resulteert dit in een afname van de schuld in 2024 met € 33 mln. Ook is er een toename in de reserves en in de voorzieningen van in totaal € 35 mln.

Schuldbeïnvloeding

De schuld van de gemeente is dus op verschillende manieren te beïnvloeden:

- Minder investeren dan aflossen, dat maakt dat de schuld afneemt. De toekomstige investeringen van de gemeente worden jaarlijks bij de begroting voorgesteld, waarmee de sturing bij de raad ligt.
- Een positief saldo voor bestemming bij de jaarrekening zorgt ervoor dat de schuld afneemt, mits dit (nog) niet wordt aangewend wordt voor incidentele beleidskeuzes.

Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen. Investerings in bijvoorbeeld wegen, riolen, en schoolgebouwen, hangen direct samen met de groei van de stad en zijn in die zin moeilijker beïnvloedbaar. Andere posten, zoals gebouwen en grond (op erfpacht) zijn meer variabel. De keuze om gebouwen te (ver)kopen of grond te (ver)kopen kent vaak een businesscase waarbij wordt afgewogen wat de waarde (rendement) is voor de stad. De gevolgen voor de schuldpositie wordt daarin altijd meegewogen.

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille bestaat ultimo 2024 nog steeds voor het grootste deel uit fixe-leningen. Dit zijn leningen met een vaste looptijd die aan het eind van de looptijd in zijn geheel worden afgelost. De gemiddelde rente over de langlopende leningenportefeuille (swaps en leningen) is ultimo 2024 1,3%.

In de leningportefeuille zijn ook de kasgeldleningen onder Swaps opgenomen. Momenteel lopen er nog 5 Swaps waarvan 3 bij de Rabobank en 2 bij de Deutsche Bank.

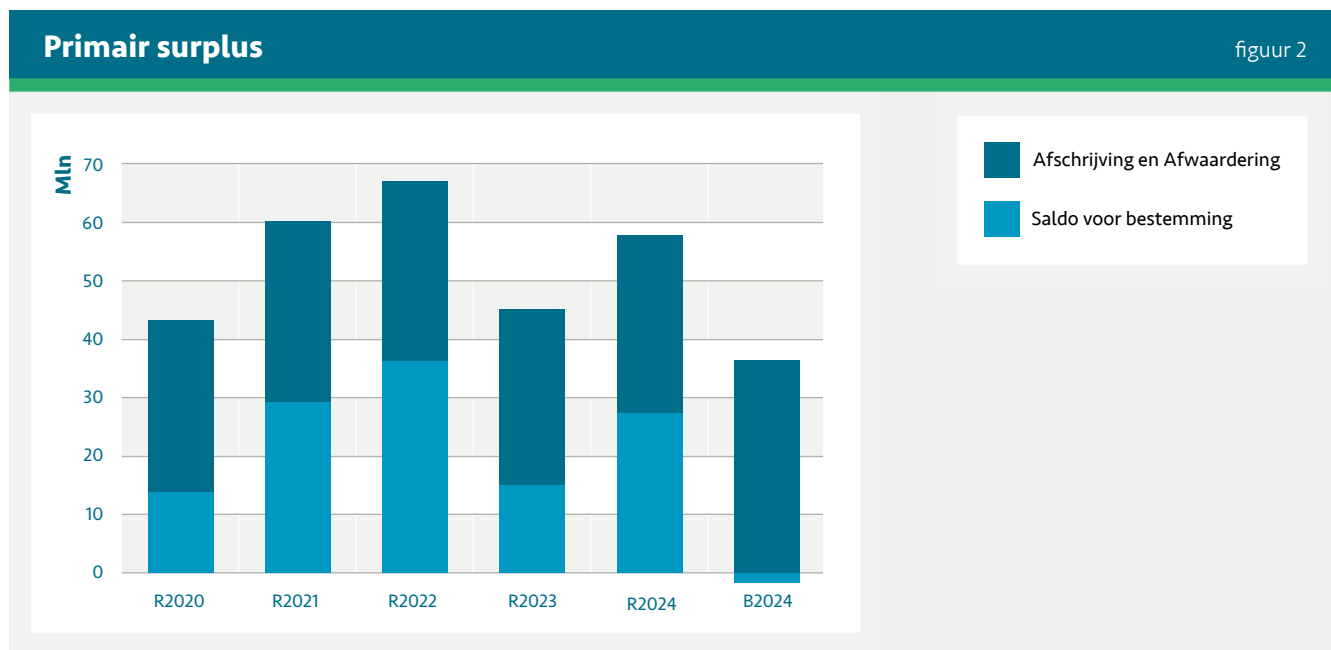
Leningenportefeuille kort en lang			(Bedragen x € 1 mln.)
Omschrijving	Opgenomen	Uitgezet	
Stand per 1 januari 2024	527	43	
Stand per 31 december 2024	504	36	
Gemiddelde rente per 1 januari 2024	1,3%	2,5%	
Gemiddelde rente per 31 december 2024	1,3%	2,1%	
Gemiddelde looptijd langlopende leningen	8,96	21,09	

Primair surplus

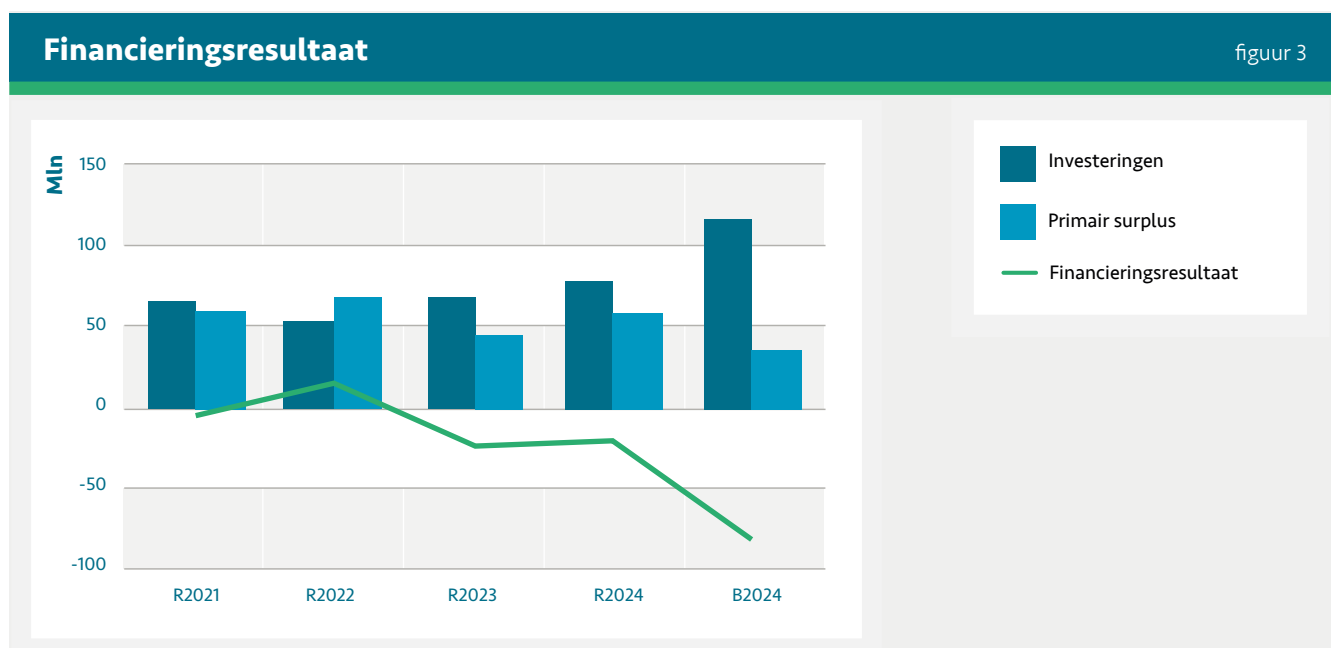
Het primair surplus geeft aan hoeveel ruimte er in de begroting jaarlijks beschikbaar is voor het aflossen van de schuld. Dit surplus bestaat uit twee componenten:

- De afschrijvingen in de begroting
- Resultaat op de begroting vóór de mutaties reserves (exploitatieresultaat)

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van het primair surplus weergegeven over de afgelopen jaren:

Grafiek primair surplus jaarrekening 2020 tot en met de begroting en jaarrekening 2024.

Deze figuur toont het primair surplus afgezet tegen het investeringsvolume van de jaarrekening 2021 tot en met de jaarrekening en begroting van 2024.

Figuur 2

Als we het primair surplus oftewel de aflossingscapaciteit vanuit de begroting afzetten tegen het investeringsvolume wordt daarmee zichtbaar of de schuld groeit of daalt (het financieringsresultaat).

Figuur 3

Zolang het financieringsresultaat negatief is neemt de schuld normaliter toe. De afgelopen jaren is dit niet gebeurd vanwege de ontvangst van veel rijkssubsidies.

In de afgelopen jaren is, met uitzondering van 2022, zichtbaar dat de investeringen hoger zijn dan er beschikbaar is vanuit het primair surplus. Ook voor de bedragen van 2024 is zichtbaar dat de schuld verder toeneemt. Opgemerkt wordt dat de begrote investeringen nooit volledig gerealiseerd worden. In de praktijk is de gemiddelde realisatie 75%. Het financieringsresultaat is in 2024 hierdoor minder negatief dan geraamd. Over 2024 is 84% van de begrote investeringen gerealiseerd.

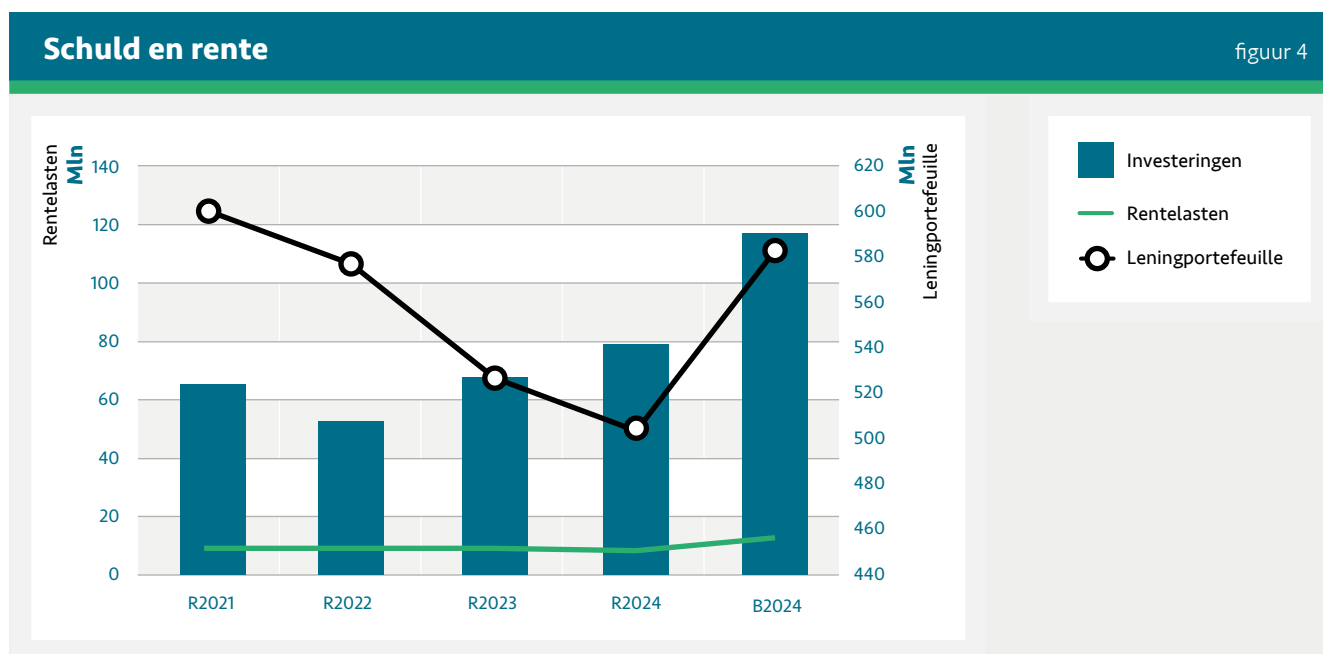
Tegenover nieuwe schuld staat ook nieuw bezit.

Investerings die er in veel gevallen ook voor zorgen dat de baten voor bestemming (leges, OZB, erfpacht) stijgen. Het gevolg van de ambitieuze investeringsstrategie in Zaanstad betekent ook een toename van de afschrijvingslasten.

Investerings leiden tot nieuwe leningen. De rente en aflossing voor deze leningen moeten betaald worden uit de totale kasstromen vanwege de integrale financiering door de gemeente.

De uitbreidingsinvesteringen die via Investeringsfonds en Transformatiefonds hun beslag krijgen zullen de raad in staat stellen ambities bij te stellen en prioritering aan te brengen waarbij de nadruk wordt gelegd op rendabiliteit en waardecreatie voor de stad.

Rente

In deze figuur wordt de schuldontwikkeling afgezet tegen de investeringen van de jaarrekening 2021 tot en met de begroting (te herkennen aan de patroonopvulling) en jaarrekening van 2024.

De rentelasten zijn in 2024 met ruim € 1 mln. gedaald en maken inmiddels 1,1% uit van de totale begrotingsomvang. Toch lagen de rentelasten lager in 2024 dan dat er was begroot. De oorzaak hiervan zijn onder andere de ongerealiseerde investeringen. Rentelasten ontstaan door leningen die de Gemeente aantrekt. Wanneer de Gemeente wil investeren worden er hier leningen voor aangetrokken. In 2024 is er minder geïnvesteerd dan begroot. Hierdoor liggen de gerealiseerde rentelasten dan ook lager dan de begrote rentelasten.

In de buffer tegen een eventuele rentestijging is er sprake van meerdere verdedigingslijnes:

- Feitelijk is een groot deel van de rentelasten van de huidige schuld van Zaanstad "ongevoelig" voor rentestijgingen. Het gaat hier bijvoorbeeld om de kapitaallasten gedekt door leges alsmede erfpachtbaten en grondexploitaties.
- Beheersing van het renterisico door looptijdverlenging van de leningenportefeuille zodat er minder blootstelling is aan de rente door herfinanciering in toekomstige jaren.

- In de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met een stijgende lange rente en stijgende korte rente.
- De looptijdverlenging van de leningenportefeuille bij de dalende rente van de afgelopen jaren stelt de gemeente in staat ook bij een mogelijke rentestijging de komende jaren de rentelasten toch relatief laag te houden door tegen kortere looptijden te financieren.

Rente ontwikkelingen dit jaar

De ECB besloot in 2022 de rente in een rap tempo op te voeren om op deze manier de inflatie tegen te gaan. Ook in 2023 steeg de rente nog door. De ECB had de rente in 2023 verhoogd tot in totaal 4 % eind december 2023. In 2024 heeft de ECB de rente vier maal met 0,25% verlaagd. Dit betekent dat de depositorente inmiddels is gedaald van 4% naar 3%. Naar verwachting zal de rente nog verder gaan

dalen. In 2024 zijn er geen langlopende leningen aange-trokken. Het beleid is erop gericht om in toekomstige jaren bij een eventuele stijging van de lange rente ook tegen lage rente te kunnen financieren door bijvoorbeeld voor kortere looptijden te kiezen. Daarnaast blijft optimale benutting van de kasgeldlimiet het streven. Vanaf april 2023 is de kortlopende rente gestegen boven de langlopende rente. Dit zorgt ervoor dat we kortlopende leningen alleen nog inzetten voor tijdelijke overbruggingen. Dit gebeurde met zogenaamde kasgeldleningen met looptijden die variëren van een week tot enkele maanden. In 2024 hebben we hier tot de maand december geen gebruik van gemaakt. Ultimo 2024 bedroeg de korte financiering uit kasgeldleningen dan ook € 0 mln. We hebben gedurende het hele jaar alleen voor € 52 mln. kasgeldleningen aangetrokken om onze Swaps af te dekken.

Renteschema conform BBV

Schema rentetoerekening			(Bedragen x € 1.000)
2024	Begroting	Realisatie	
Schema toerekening:			
Externe rentelasten lang/kort OG	12.001	7.416	
Externe rentebaten	1.112	2.619	
Totaal door te rekenen externe rente	10.889	4.797	
Minus:			
Rente aan grexten door te berekenen	337	447	
Saldo door te rekenen externe rente	10.552	4.350	
Plus:			
Rentevergoeding over EV	2.195	3.369	
Rentevergoeding over Voorzieningen CW	554	363	
Bedrijfsvoeringslasten / kosten betalingsverkeer	96	1.789	
Totaal plus	2.845	5.521	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	13.397	9.795	
Renteresultaat:			
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	13.231	12.514	
Renteresultaat taakveld treasury	-/- 166	2.719	
Omslagpercentages:			
Boekwaarde relevante/integraal gefinancierde activa 1 jan	905.000	827.629	
Uitkomst aan taakvelden toe te rekenen percentage	1,48%	1,18%	
Gehanteerde rekenrente	1,50%	1,50%	

ad 1) De hier opgenomen begrotingscijfers wijken iets af van wat in het boekwerk van de begroting is opgenomen. Dat komt omdat in de begroting in het renteschema niet de definitieve begrotingscijfers zijn vermeld (die zijn op een laat moment nog aangepast).

De rekenrente mag met een marge van 0,5 % worden afge-rond. Het renteresultaat bedraagt € 2,3 mln. Dit is € 2,5 mln. hoger dan geraamd bij de primitieve begroting. De verschillen zijn verklaard bij het product financiering en het hoofdstuk Financiën.

Kengetallen

Er zijn verschillende invalshoeken om schuld en de houdbaarheid ervan te beoordelen. In mei 2015 is een wijzigingsbesluit van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) genomen. Dit schrijft het invoeren van een verplichte set van financiële kengetallen in de begroting en jaarrekening voor. Dit is om de financiële positie en wendbaarheid van

de gemeente transparanter en begrijpelijker te maken. Van deze kengetallen worden de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio in deze paragraaf verder toegelicht, samen met de vanuit de Wet Fido verplichte kengetallen kasgeldlimiet en renterisiconorm. In onderstaande tabel staan de kengetallen die gerelateerd zijn aan de schuld.

Kengetallen schuld				
	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024
Netto schuldquote	98%	90 %	107%	84%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	91%	85%	101%	80%
Solvabiliteit	22,1%	23,4 %	19,7%	25,5%
Kasgeldlimiet (realisatie)	0%	0%	5,2%	2,9%
Kasgeldlimiet (norm)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Renterisiconorm (realisatie)	10%	8%	8%	8%
Renterisiconorm (norm)	10%	10%	10%	10%

Zaanstad heeft ten opzichte van andere gemeenten een hoge schuldquote en een lage solvabiliteit. Voor de schuldquote hanteert de VNG een signaalwaarde van 130 %. Tegelijkertijd is de betaalbaarheid van de schuld, mede door de gestaag dalende rentelasten, de afgelopen jaren niet onder druk komen te staan. De kengetallen moeten ook tegen die achtergrond worden gezien, hoge of lage rentestanden resulteren niet direct in andere kengetallen. Door de lage rente kan het risico voor de begroting beheersbaar blijven. De lage rente wordt nu tevens gebruikt om de begroting weerbaar te maken tegen eventuele rentestijgingen. Door de looptijd van de leningen meerjarig uit te smeren en juiste lange leningen aan te gaan, zullen toekomstige rentestijgingen niet direct tot grote kostenstijgingen leiden.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de kapitaallasten op de exploitatie drukken. De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld conform BBV te delen door de totale baten (exclusief mutaties reserves). Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. De gemeentelijke inkomsten (baten voor bestemming) zijn de afgelopen jaren geleidelijk gestegen. Hier tegenover staat dat de schulden in 2024, net als in 2020 tot en met 2023 zijn afgenomen door aflossingen. Hiernaast hebben we in 2024 geen langlopende financiering hoeven aan te trekken, voornamelijk door ontvangen Rijksbijdragen. Een gevolg hiervan is dat de netto schuldquote in 2024 met 6% is afgenomen ten opzichte van 2023.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft aan welk deel (percentage) van het totaal van wat de gemeente aan geldwaarde heeft (balanstotaal) wordt gevormd door het eigen vermogen.

De omvang van het eigen vermogen is in verhouding tot de omvang van de balans, de begroting en de lopende projecten relatief klein, maar wordt wel toereikend geacht. De komende jaren wordt weer een geleidelijke verbetering verwacht. De VNG geeft als signaalwaarde een percentage van 20%. Nederlandse gemeenten gaan vanwege het artikel 12 vangnet uit de Financiële Verhoudingswet niet failliet en worden nooit geliquideerd. Daarom heeft dit kengetal ondanks deze signaalwaarde maar beperkte waarde. Wel heeft een te lage solvabiliteit andere gevolgen voor een gemeente, zo kan een gemeente onder curatele gesteld worden bij een te lage solvabiliteit. Ook worden investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd die niet verkoopbaar zijn, zodat de reserves niet de liquiditeitswaarde weergeven. De vraag of de gemeente de schuld met zijn inkomen kan betalen, is daarom veel belangrijker. Dankzij de gestegen bestemmingsreserves en het batige saldo over 2024 is de solvabiliteit gestegen tot 26%.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet beoogt de budgettaire gevolgen van schommelingen in de rente op korte leningen te beheersen en bedraagt conform de Wet Fido maximaal gemiddeld 8,5% van het begrotingstotaal. Hierbij geldt dat een overschrijding van de kasgeldlimiet twee achtereenvolgende kwartalen is geoorloofd. Zaanstad probeert de kasgeldlimiet optimaal te benutten. Dit zorgt ervoor dat het gemiddelde voor een heel jaar boven 8,5% uit kan komen. In 2024 hebben we de kasgeldlimiet niet overschreden. Eind 2024 was het tarief voor een 1-maands Euribor 2,86%. Over heel 2024 zijn we ruimschoots binnen de kasgeldlimiet geëindigd.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is en is gerelateerd aan de begrotingsomvang. De renterisiconorm bedraagt maximaal 20% van de begrotingsomvang van het begrotingsjaar.

Als de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen worden begrensd tot 20% van de begroting, leidt een rentestijging van 1 procentpunt tot maximaal 0,2 procentpunt hogere rentelasten op de begroting. Zaanstad heeft als beleid een renterisiconorm van maximaal 10% oftewel ca. € 70 mln. Over 2024 hebben we voldaan aan de renterisiconorm.

Borgstellingen

In 2024 is de nieuwe nota Financiering vastgesteld door de gemeenteraad. Het doel van deze nota is beheersing van risico's. Hierin zijn richtlijnen opgenomen voor het aanvragen, beoordelen, verstrekken en beheersen van (achter) borgstellingen die de gemeente verstrekt aan belanghebbenden. Een belangrijke doelstelling van de nieuwe nota Financiering is het verder beperken van risico's die met het afgeven van een borgstelling of het verstrekken van een geldlening gemoeid gaan alsmede de monitoring op de bestaande borgstellingen te verscherpen. De totale borgstelling exclusief Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en Nationale Hypotheek Garantie (NHG) is in 2024 gedaald tot € 51,6 mln. Dit betreft reguliere aflossingen. Hierbij opgemerkt dat we vanaf 2024 voor de eerste maal garanties aan gemeenschappelijke regelingen hebben opgenomen (€ 7,6 mln.).

De financiering van de volkshuisvesting in Nederland krijgt vorm in het 'borgstelsel'. WSW is een privaatrechtelijke stichting en heeft als 'hoeder van de borg' de cruciale rol dat stelsel in stand te houden en zo optimale financiering van de volkshuisvesting mogelijk te maken. Corporaties zijn in staat om zich tegen zo laag mogelijke kosten te financieren ten opzichte van de 'benchmark', 'de Nederlandse staat'. Voor de woningcorporaties is WSW feitelijk een onderlinge waarborgmaatschappij die steunt op "solidariteit" binnen het borgstelsel en de zekerheidsstructuur.

Om te voorkomen dat WSW een aanspraak krijgt op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Om te beginnen is er de kasstroom en de vermogensbuffer van de corporatie zelf. Dan is er de saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het eigen risicovermogen van WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken op de borg op te vangen. Deze reserve kan WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan WSW. De derde buffer bestaat uit de afspraak met Rijk en gemeenten (de "achtervang"). Met ingang van 1 juli 2015 is de Autoriteit woningcorporaties (Aw) opgericht. De Aw ziet, naast het financiële toezicht, ook toe op de governance, integriteit en rechtmatigheid bij corporaties. In 2021 is een nieuwe achtervangovereenkomst afgesloten met het WSW. Dit heeft tot gevolg dat vanaf 1 juli 2021 gemeenten niet meer één op één gekoppeld kunnen worden aan een geborgde lening. In 2024 is de garantiestelling met WSW achtervang toegenomen tot een bedrag van € 1.119 mln.

3.5 Bedrijfsvoering

Algemene beleidsontwikkelingen bedrijfsvoering

Informatiebeveiliging en privacy

Zaanstad heeft een nieuw informatiebeveiligingsbeleid gekregen in 2024. Dit is samen met de Visie privacy en informatiebeveiliging en het privacybeleid uitgebracht. In 2024 zijn er acties uitgezet en is vooral de technische IT-beveiliging goed op orde. Op het gebied van bedrijfscontinuïteit en incidenten is nog ruimte voor verbetering. In het kader van beveiligingsbewustzijn is een eerste bijeenkomst geweest voor leidinggevendenden. De training leidinggevendenden is opgezet om deze belangrijke groep mee te nemen in wat hun rol kan zijn als het gaat om medewerkers meer beveiligingsbewust te maken.

Op het gebied van privacy voert Zaanstad een goed beleid. Er zijn nog wel meerdere actiepunten om tot volledige naleving van 'de privacyregels' te komen, waaronder het aantoonbaar maken van de gemeentelijke keuzes en naleving op het gebied van de Wet politiegegevens, de AI-act en de NIS2-verordening.

In de jaarrapportages Informatiebeveiliging en Privacy treft u meer gedetailleerde informatie aan over informatiebeveiliging en privacy.

Integriteitsbeleid

In 2024 werkten we aan het versterken van de weerbaarheid. Doel is een veilige en integere werkomgeving. We organiseerden trainingen en gesprekken over de gedragscode, de regels en beheersmaatregelen. Hierdoor werd het bewustzijn over integriteit en professioneel gedrag groter. Deze sessies hielpen om duidelijk te maken wat we van medewerkers verwachten. Ook versterkt het de cultuur van openheid en verantwoordelijkheid. Dit is te zien aan het aantal meldingen en vragen om advies over integriteit. We stelden ook een nieuwe gedragscode voor politieke ambtsdragers op (raad, burgemeester en wethouders).

Daarnaast investeerden we in de training van vertrouwenspersonen. Zo kunnen zij medewerkers die het emotioneel moeilijk hebben, beter helpen. Deze training gaf ze praktische hulpmiddelen. Het versterkte ook hun empathisch vermogen en veerkracht. Zo kunnen ze medewerkers beter helpen in moeilijke situaties.

De organisatie legde een stevige basis. De aandacht voor weerbaarheid, begeleiding en integriteit blijft nodig om een veilige en betrouwbare werkomgeving te behouden.

Duurzaam en circulair inkopen

Zaanstad wil in 2040 een uitstootvrije stad zijn. Hiervoor ondertekenden we op 1 juli 2024 het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). Daarmee beloven we onze bouw de komende jaren stapsgewijs schoner, gezonder en stiller te maken.

Eind november 2024 heeft Zaanstad een startbijeenkomst SEB georganiseerd om de organisatie hier op bij te praten en wat dit voor onze werkprocessen betekent.

Ook is Zaanstad (regionaal) aan het onderzoeken in hoeverre we bestaande laadvoorzieningen beter, efficiënter en slimmer kunnen benutten voor o.a. laadvoorzieningen voor het opladen van elektrisch bouw materieel.

Op 8 oktober 2024 is het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) vastgesteld. Met MVOI kan de gemeente Zaanstad als opdrachtgevende organisatie meer maatschappelijke waarde creëren en onze beleidsdoelen op het gebied van de opgaven verstedelijking, kansengelijkheid, duurzaamheid en gezondheid dichterbij brengen. In het Actieplan geeft Zaanstad aan welke concrete stappen en doelen zij wil gaan zetten en behalen met betrekking tot de sociale, ecologische en economische dimensies van duurzaamheid.

Goed werkgeverschap

In 2024 is het traject Jonge ambtenaar met Invloed gestart, waarbij twaalf collega's onder de 37 jaar werkten aan hun persoonlijke ontwikkeling om de tevredenheid over de organisatie te vergroten en het verloop te verminderen. De Gesprekskaart is verbeterd op basis van terugkoppeling om de gesprekscyclus te optimaliseren, en er zijn gesprekken gevoerd om verdere verbeteringen te onderzoeken. Daarnaast is het project loopbaan en mobiliteit gestart om interne doorstroom te bevorderen en talenten van medewerkers optimaal te benutten, met verdere uitwerking gepland voor 2025.

Vitale medewerkers

In 2024 zijn we gestart met de volledige uitrol van het planmatig werken op verzuim. De organisatie heeft opdracht gegeven een vitaliteitsplan per afdeling op te stellen. Verder is het verzuimbeleid omgezet naar een inzetbaarheidsbeleid, dat vanaf de start van 2025 breed gecommuniceerd wordt. Er zijn praatplaten gemaakt en uitgedeeld voor medewerkers en leidinggevendenden. Het doel van het planmatig werken en de praatplaten is om preventief en

proactief te handelen op de thema's die gerelateerd kunnen worden aan verzuim. Tot slot is er gewerkt aan het ontwikkelen van een vitaliteitsprogramma voor 2025-2027, dat de aandacht en bewustwording binnen de organisatie moet vergroten. Naast vitaliteitsweken zullen er ook andere activiteiten worden ontplooid die aansluiten bij de behoeften van de organisatie.

Opleiding en ontwikkeling

In 2024 zijn de doelen voor het leiderschaps-ontwikkelprogramma geformuleerd, en de aanbesteding voor dit programma zal in 2025 plaatsvinden. De Zaanse School is omgedoopt tot "Zaanstad Academie", ons nieuwe LMS (leer managementsysteem), dat in 2024 live is gegaan en het vinden en inschrijven voor interne trainingen eenvoudiger en overzichtelijker heeft gemaakt¹. De Summerschool van 2024 had als thema "Leren van het verleden, het heden en de toekomst" en bood een divers aanbod van trainingen door en voor eigen medewerkers, aangevuld met sessies van externen.

Arbeidsomstandigheden

Naast de uitvoering van een aantal Risico inventarisaties & evaluaties (RI&E's) op o.a. het Havenkantoor en Locatie Noord hebben we een aantal verdiepende onderzoeken gedaan naar fysieke belasting. Zodat we een goed beeld hebben van deze werkzaamheden en adviezen en mogelijke interventies kunnen inzetten. Ook zijn er maatregelen genomen om de blootstelling aan geluid & trillingen bij werkzaamheden weg te nemen of te verminderen.

De handleiding 'Ongewenst gedrag en agressie door Derden' is ge-update en geïmplementeerd in de organisatie. In 2025 gaan we het 'Gemeentelijk Incidenten & Registratiesysteem (GIR)' implementeren zodat we een goed overzicht kunnen bijhouden van meldingen omtrent agressie en ongewenst gedrag.

Inhuur

Vast werk laten we zoveel als mogelijk door vaste medewerkers doen. Waar dit niet lukt kan er (tijdelijk) worden ingehuurd. In 2024 is de "Richtlijn externe inhuur" is vastgesteld als kader voor de externe inhuur bij Zaanstad. Deze richtlijn draagt zorg voor het op juiste wijze inzetten van externe inhuur bij Zaanstad en wordt toegepast op alle nieuwe inhuur bij Zaanstad en op het werkend bestand inhuur middels een Vlootstouw. Daarin worden ook de benodigde keuzes gemaakt ten aanzien van de Wet DBA. In 2024 is gestart met het professionaliseren van ons inhuurproces, zodat begin 2025 de aanbesteding wordt gepubliceerd.

Diversiteit en inclusie

Ongeveer 12 leidinggevenden en recruitment zijn gestart met competentiegericht werven en gestructureerd interviewen. Zaanstad doet mee met een VNG pilot en heeft subsidie ontvangen om dit te ontwikkelen en de ervaringen met andere gemeenten te delen. Hiermee verlagen we de drempel voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook zijn de randvoorwaarden in kaart gebracht voor het werven van meer mensen met een lichamelijke of andere beperking.

Alle nieuwe medewerkers en diverse afdelingen (op maat) hebben afgelopen jaar de training #Zaanstadinclusief gevolgd, waarin bejegening, sociale veiligheid, en inclusief gedrag en leiderschap centraal staan. En er hebben diverse themabijeenkomsten/kennisdeling plaats gevonden onder andere over neurodiversiteit, leven en werken met een ziekte of beperking, maatschappelijke onrust, discriminatie, diversiteit op het werk, generatieverschillen en vrouwen in de overgang.

Vormgeven Zaans werken

Zaans werken heeft in 2024 het experiment Opgavegericht werkhuizen afgerond en is aan de slag met de verbeterpunten. In het jaar 2024 is het beleid Zaans werken uitgerold en voor het beleid voor medewerkers om in het buitenland te werken is een proefjaar ingegaan om dit beleid uit te proberen en te evalueren in 2025. En de projectgroep is bezig geweest met het voorbereiden voor de herinrichting van het stadhuis, zowel in gedrag als de fysieke werkomgeving. De regeling Thuiswerkmeubilair is vormgegeven en vastgesteld. Aanbesteding van de Soft Service is uitgevoerd.

Rechtmatigheidsverantwoording

Hieronder een opsomming van de geconstateerde fouten en onduidelijkheden over 2024 in relatie tot de financiële rechtmatigheid, voor zover deze uitkomen boven de vastgestelde rapporteringsgrens van € 380.996. Het betreft een fout wanneer de geldende wet- en regelgeving niet is nageleefd. Bij een onduidelijkheid kan het college (nog) niet aangeven is er sprake is van een fout of niet.

Rechtmatigheidsverantwoording 2024		(Bedragen x € 1.000)	
Beschrijving		Fout	Onduidelijkheid
1. Afwijkingen van het begrotingscriterium (zie nadere uitwerking in jaarrekening, 4.4 begrotingsonrechtmatigheid)			
1a. Overschrijding lasten programma's	3.955		
1b. Overschrijding investeringsbudgetten	7		
1c. Ongeautoriseerde reservemutaties	494		
1d. Overschrijding baten en/of onderschrijding lasten, baten en investeringen	84.900		
1e. Totaal begrotingsonrechtmatigheden (1a+1b+1c+1d)	89.356		
1f. -/- Tijdige gemelde begrotingsonrechtmatigheden	-84.900		
1g. Bruto begrotingsonrechtmatigheid	4.456		
1h. -/- Acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	-1.782		
1i. Niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	2.674		
2. Afwijkingen van het voorwaarden criterium			
2a. Ten onrechte niet Europees aanbesteden en overige afwijkingen		2.902	-
2b. Onjuiste verstrekkingen en overige afwijkingen		-	5.134
2c. Ten onrechte niet Europees aanbesteden door verbonden partijen		587	-
3. Afwijking van het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium			
Overige afwijkingen		138	-
Totale financiële onrechtmatigheid (1e+totaal 2+totaal 3)	Totaal	92.983	5.134
Waarvan tijdig (1f)		84.900	-
Bruto financiële onrechtmatigheid	Totaal	8.083	5.134
Waarvan acceptabel (1h)		1.782	-
Niet acceptabele financiële onrechtmatigheid	Totaal	6.301	5.134
Vastgestelde verantwoordingsgrens bruto financiële onrechtmatigheid		8.367	8.367
Overschrijding verantwoordingsgrens	Totaal	-	-

Begrotingscriterium

Het niet naleven van het budgetrecht van de raad is mogelijk een financiële onrechtmatigheid. Indien op programmaniveau de gerealiseerde baten en lasten afwijken van de laatst vastgestelde begroting, is er sprake van een begrotingsafwijking. Dit geldt ook voor het totale investeringsbudget en reserve mutaties. Deze afwijkingen kunnen onrechtmatig zijn. In de jaarrekening, 4.4 Begrotingsrechtmatigheid, is de begrotingsonrechtmatigheid nader toegelicht.

Voorwaarden criterium

• Inkoop en aanbestedingen

Binnen Zaanstad worden niet Europese aanbestedingen decentraal uitgevoerd zonder een eenduidig proces. Het risico is dat blijkt dat een niet-Europese aanbesteding achteraf toch Europees had moeten worden aanbesteed. Hiervoor moet een tijdige analyse van de bestedingen gemaakt worden om mogelijke toekomstige overschrijdingen te signaleren en te delen met de verantwoordelijke(n). In 2024 zien wij dat door verlengingen van bestaande overeenkomsten de drempelwaarde voor Europese aanbestedingen wordt overschreden. Dit leidt tot financiële onrechtmatigheid van € 2,6 mln., ca. 0,94% van de totale inkopen 2024. Binnen de organisatie wordt

wel hard gewerkt om het proces te verbeteren. Naar verwachting is dit in 2025 ingevoerd in het proces.

• Onjuiste verstrekkingen

Binnen Zaanstad worden niet alle artikelen uit de verordening en regeling Leerlingevervoer nageleefd. Het risico is dat inwoners een te hoge uitkering Leerlingevervoer ontvangen. Dit wordt veroorzaakt door onduidelikheden in de regels en het moeilijk uitvoerbaar zijn van bepaalde regels. Hierdoor is de totale verstrekking van € 5,0 mln., exclusief de geconstateerde fouten, over 2024 als onduidelijkheid gekwalificeerd. De geconstateerde fouten zijn kleiner dan de rapportagegrens en daarom niet nader toegelicht.

• Financiële onrechtmatigheid verbonden partijen

St. Jeugdteam is een verbonden partij waarbij financiële onrechtmatigheden kunnen doorrekenen naar de gemeente. In 2024 heeft de stichting een inhuur, € 0,4 mln., ten onrechte niet Europees aanbesteed. Deze financiële onrechtmatigheid werkt door naar de gemeente.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

De kern van misbruik en oneigenlijk gebruik is dat de burger, organisatie of ondernemer bewust de gemeente misleidt of op zoek naar de 'mazen in de wet'. De geconstateerde afwijking van het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

is kleiner dan de rapporteringsgrens. In het kader van de transparantie lichten wij in onderstaande tabel de afwijking toe.

In 2024 is bij uitkeringen het gehele bedrag waarbij misbruik is geconstateerd teruggevorderd.

Zaanstad heeft de contracten van vijf zorgaanbieders ontbonden naar aanleiding onduidelijkheid over de kwaliteit van de geleverde diensten.

In 2024 bedroeg de totale ingekochte zorg bij deze vijf zorgaanbieders € 0,8 mln. Hiervan voldoet € 0,1 mln. aan het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Dit heeft betrekking op het afrekenen van zorgarrangementen tegen een onjuist tarief.

In een controleplan is uitgewerkt op welke manier de gemeente toezicht houdt op de zorguitgaven. Onze inzet op toezicht en naleving is geïntensiveerd.

Uitkeringen				
Proces	Beschrijving	Financiële omvang (Bedragen x € 1.000)		
		Uitkeringen	Wmo/Jeugd	Totaal
Uitkeringen	Geconstateerd misbruik	€ 49	€ 138	€ 187
	Teruggevorderd	€ 49	-	€ 49
	Niet teruggevorderde geconstateerde misbruik	-	€ 138	€ 138

Aanbevelingen

Naar aanleiding van de uitgevoerde controles en de geconstateerde fouten en onduidelijkheden zijn de onderstaande aanbevelingen gedaan:

Aanbevelingen				
Opgave	Proces	Beschrijving	Datum bevindingen	Status
Samenwerken aan Zaanstad	Inkoop en aanbesteding	Implementeer met prioriteit het nieuwe proces met centrale archivering van niet Europese aanbestedingen.	okt-22	Onderhanden
		Uitvoeren van een juiste en tijdige analyse van de spend waarmee ook mogelijke toekomstige overschrijdingen worden gesignaleerd. Deel deze met alle belanghebbenden.	jun-23	Onderhanden
		Implementeer monitoring op meervoudig onderhands aanbestede inhuurcontracten.	sep-23	Onderhanden
Gezondheid	Wmo	Ten behoeve van vaststellen rechthebbendheid en prestatielevering: • Beoordeel de interne beheersing van de wijkteams. • Implementeer benodigde aanvullende beheersmaatregelen bij de wijkteams. • Implementeer kwaliteitstoetsen binnen wijkteams en beoordeling hiervan binnen cluster.	okt-22	Onderhanden
	Jeugd	Ten behoeve van vaststellen rechthebbendheid en prestatielevering: • Beoordeel de interne beheersing van het jeugdteam. • Implementeer benodigde aanvullende beheersmaatregelen bij het jeugdteam. • Implementeer kwaliteitstoetsen binnen jeugdteam en beoordeling hiervan binnen cluster.	okt-22	Onderhanden
Kansen-gelijkheid	Leerlingen-vervoer	Actualiseer en verduidelijk de regeling leerlingenvervoer.	jun-24	Onderhanden
		Ontwikkel en implementeer controles om de juistheid en rechtmatigheid van de toekenning te borgen.	jun-24	Onderhanden
		Aanbesteden en implementeren nieuw systeem incl. de benodigde managementinformatie.	jun-24	Onderhanden

Frauderisico's

Het oordeel over de financiële rechtmatigheid is de conclusie van de uitgevoerde kwaliteitstoetsen en verbijzonderde interne controles. Hiermee stellen we met een steekproef vast dat de output van een proces voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Bij het uitvoeren van de controles kan een signaal van mogelijke fraude worden gesignaleerd. Deze signalen worden overgedragen aan de coördinator integriteit. De coördinator rapporteert hierover in het jaarverslag. Daarom worden voor alle processen met een hoog fraude-risico kwaliteitstoetsen en verbijzonderde interne controles uitgevoerd. In 2023 is deze werkwijze vastgesteld door middel van de notitie 'Beheren van frauderisico's'.

Er is sprake van fraude wanneer er opzettelijke handelingen worden verricht door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik gemaakt wordt van misleiding, teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.

Voor 2024 zijn vanuit de kwaliteitstoetsen en verbijzonderde interne controles geen signalen van mogelijke fraude geconstateerd.

Onze mensen en middelen

Deze paragraaf gaat over de ontwikkelingen binnen het capaciteitsbudget, de inhuur (kosten en percentages) en personele kengetallen. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan in-, door- en uitstroom, verzuim, medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, overige ontwikkelingen op het gebied van personeel en het jaarverslag integriteit. De rapportage laat afwijkingen zien ten opzichte van de Najaarsrapportage 2024.

Werking van het capaciteitsbudget

Het capaciteitsbudget bestaat uit drie onderdelen:

1. het salarisbudget personeel
2. inhuurbudget bij ziekte en vacatures; en
3. inhuurbudget voor overige inhuur.

Dit zijn communicerende vaten. Dit betekent dat we salarisbudget mogen omzetten naar inhuurbudget en andersom. Daarbij mag het totaal niet hoger worden. We mogen het totaal alleen ophogen met andere budgetten. Bijvoorbeeld rijksbijdragen, subsidies en materiële budgetten.

Een budgethouder verdeelt zijn capaciteitsbudget over de drie genoemde onderdelen. Het uitgangspunt is dat vast werk wordt uitgevoerd door medewerkers die in dienst zijn bij Zaanstad. Om verschillende redenen kan de budgethouder kiezen voor externe inhuur. Bijvoorbeeld wanneer het werk tijdelijk is of wanneer er sprake is van tijdelijk geld. Het voordeel ten opzichte van de Najaarsrapportage bedraagt ca. € 0,1 mln.

De onderschrijving wordt met name veroorzaakt doordat er een aantal vacatures (nog) niet zijn ingevuld wegens expertise die moeilijk te vinden is.

Realisatie salariskosten 2023 versus 2024

De stijging van de salariskosten kan worden verklaard doordat vanuit de CAO het loon per 1 januari is verhoogd met 4,75% en per 1 oktober met 1,25%. Daarnaast is het personeelsbestand ten opzichte van vorig jaar met 69 fte toegenomen wat tot extra salarislasteren leidt.

Capaciteitsbudget				
(Bedragen x € 1.000)				
	Jaarrekening 2023	Najaars rapportage 2024	Jaarrekening 2024	Vershil
Salaris personeel	115.561	130.621	129.573	-1.048
Externe inhuur bij ziekte en vacatures	11.155	12.306	14.898	2.592
Externe inhuur overig	22.059	22.106	20.426	-1.680
Totaal externe inhuur	33.214	34.412	35.324	912
Totaal capaciteitsbudget	148.775	165.033	164.897	-136

Kengetallen capaciteitsbudget			
	Jaarrekening 2023	Najaarsrapportage 2024	Jaarrekening 2024
Capaciteitsbudget (apparaatskosten) per inwoner	€ 941	€ 1.019	€ 1.018
Percentage inhuur (€) <i>Totaal externe inhuur als percentage van totaal salaris en inhuur</i>	22,3%	20,9%	21,4%

* Aantal inwoners per 1 januari 2023 (prognose): 158.099, per 1 januari 2024 (prognose): 161.969.
Bron: Grondslagen Begroting 2024-2027 | Voorjaarsnota 2023-2027

Inhuurkosten (2024 versus 2023)

De totale inhuurkosten zijn 21,4% van de totale salarisbegroting. Dit is lager dan in 2023 (22,3%). Met betrekking tot inhuur worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Vast werk wordt uitgevoerd door vaste mensen.
- Bij tijdelijke gelden, langer dan 2 jaar, is het uitgangspunt dat we iemand in vaste dienst aannemen.

Op 31 december 2024 werden wel 35 personen meer ingehuurd dan een jaar eerder. Dit heeft o.a. te maken met intensivering op diverse thema's, zoals Pact Zaanland-Oost. En doordat expertise soms moeilijk verkrijgbaar is. Ook bij verzuim is het in sommige gevallen nodig om (tijdelijk) in te huren.

In 2024 is er ook inhuur vervangen door vast personeel. Tegelijkertijd is er ook meer werk aan bijvoorbeeld stedelijke projecten, veelal met tijdelijke gelden, waardoor per saldo de inhuur niet is gedaald.

Apparaatslasten

Apparaatslasten (ofwel organisatielasten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), inclusief externe inhuur, maar ook de kosten die niet direct naar salarissen gaan. Denk aan kosten zoals organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Onder het kopje capaciteitsbudget zijn de salarissen van het personeel en de inhuurkosten reeds toegelicht.

In onderstaande tabel gaan we in op de verschillen per programma ten opzichte van de najaarsrapportage die onderdeel uitmaken van de totale apparaatskosten.

Op programmaniveau ziet dit er als volgt uit:

Programma (Bedragen x € 1.000)			
	Baten	Lasten	Totaal
Kansengelijkheid	-104	55	-49
Verstedelijking	166	-444	-278
Duurzaamheid	-37	47	10
Gezondheid	-95	-23	-118
Economie, kunst en cultuur	-1	51	50
Veiligheid	-146	53	-93
Samen werken aan Zaanstad	-98	402	303
Hoofdstuk Financiën	1	116	117
TOTAAL (voordelig)	-314	257	-58

Op de apparaatslasten ontstaat per saldo een klein voordeel van € 0,06 mln. Dit is het saldo van de hogere baten (-€ 0,32 mln.) en hogere lasten (€ 0,26 mln.).

De hogere baten worden verklaard door dekking vanuit projecten (meer uren besteed aan projecten) en hogere detacheringsinkomsten.

Op de overige personeelslasten ontstaat een nadeel (€ 0,08 mln.). Dit wordt verklaard door onder meer lasten voor bedrijfskleding en Arbo hulpmiddelen. Daarnaast hebben we extra werkgeverslasten vanwege vervroegde uittrekking (Regeling Vervroegd Uittreden) op grond van de nieuwe CAO.

Aansluiting met tabel capaciteitsbudget:

Capaciteitsbudget (Bedragen x € 1.000)	
Effect capaciteit paragraaf bedrijfsvoering (voordelig)	-136
Overige personeelslasten (nadelig)	78
Apparaatslasten (voordelig)	-58

Kengetallen personeel (excl. inhuur)			
	Jaarrekening 2023	Najaarsrapportage 2024	Jaarrekening 2024
Werkelijke bezetting in fte's	1.375	1.450	1.444
Bezetting per 1.000 inwoners in fte's*	8,7	9,0	8,9
Aantal personeelsleden	1.491	1.569	1.558

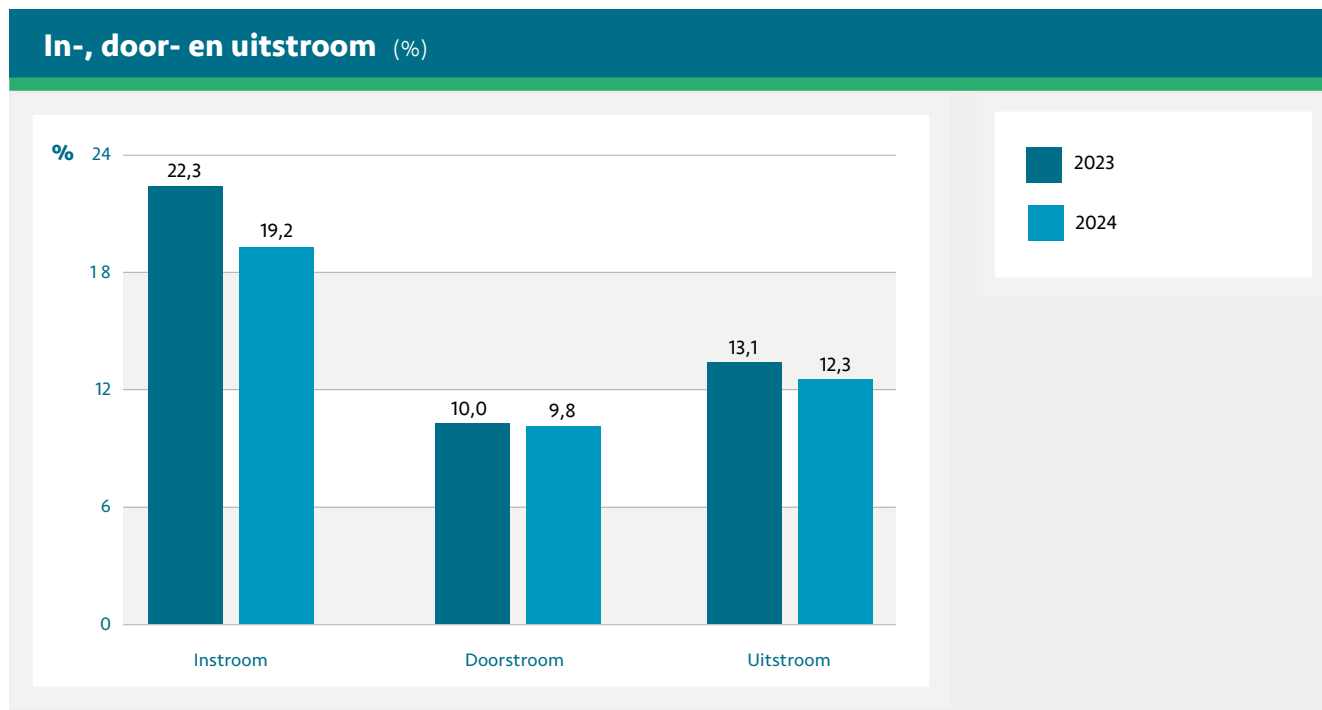
* Aantal inwoners per 1 januari 2023 (prognose): 158.099, per 1 januari 2024 (prognose): 161.969.

Bron: Grondslagen Begroting 2024-2027 | Voorjaarsnota 2023-2027

Toelichting op kengetallen personeel

Bezetting (aantal daadwerkelijke medewerkers omgerekend naar fte (36 uur)): -6 fte.

De organisatie is sinds de Najaarsrapportage per saldo iets gekrompen. Dit komt doordat een aantal collega's zijn vertrokken. De bedoeling is om de vacatures die hierdoor zijn ontstaan, wel weer in te vullen.

Deze staafgrafiek toont het percentage in-, door- en uitstroom in 2023 en 2024.

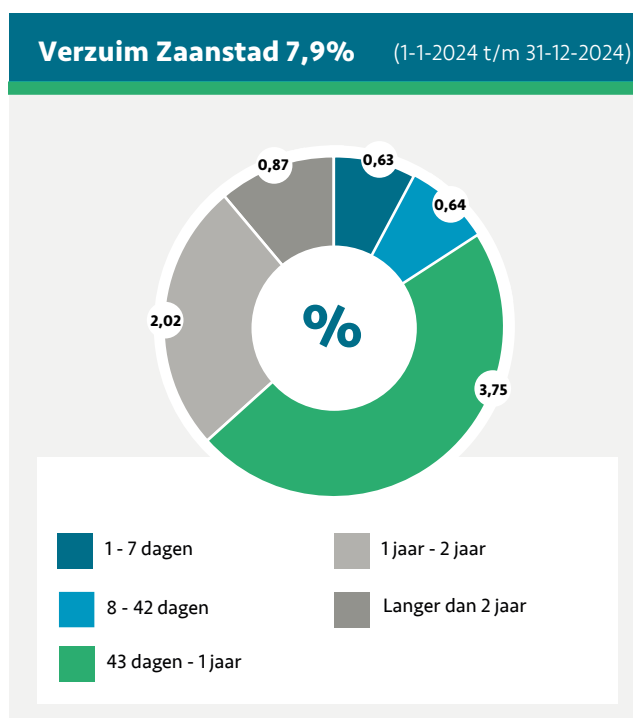
Er zijn dit jaar in totaal 251 medewerkers ingestroomd (19,2%). Dat zijn er 21 minder dan vorig jaar. In de cijfers van vorig jaar zat ook nog de insourcing van Straathoekwerk. Hierbij waren 9 medewerkers ingestroomd (in 2023).

Daarnaast zijn er in dit jaar 146 medewerkers doorgestroomd (9,8%). Ten opzichte van vorig jaar was er iets minder doorstroom naar hoger ingeschaalde functies en meer doorstroom naar gelijk ingeschaalde functies. In 2023 was het doorstroompercentage bij Zaanstad 10,0%.

Tenslotte zijn er dit jaar in totaal 183 medewerkers uitgestroomd (12,3%). Dat zijn er ongeveer evenveel als vorig jaar: toen stroomden 184 medewerkers uit (13,1%).

Verzuim

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage over 2024 is 7,9%. Vorig jaar was dat nog 7,4%. De stijging van het verzuim komt vooral doordat het lang verzuim (43 t/m 365 kalenderdagen) is toegenomen. Wat opvalt is dat er in de zomer meer verzuim was dan normaal. Ook landelijk gezien was er in de zomermaanden meer verzuim dan gebruikelijk in

Deze afbeelding toont het verzuim in Zaanstad in 2024 en de procentuele verdeling naar het aantal dagen verzuim.

die periode, vanwege griepachtige klachten¹. Verder is het verzuim in veel opzichten gelijk aan vorig jaar: gemiddeld meldden medewerkers zich even vaak ziek en het deel van de medewerkers met nul verzuimdagen is ongeveer gelijk. Positief is dat het aantal medewerkers dat zich 3 keer of vaker ziek meldde iets is gedaald.

Verder is er in 2024 meer aandacht geweest voor vitaliteit en bewustwording. Zo zijn er voor veel organisatieonderdelen vitaliteitsplannen gemaakt en wordt er aandacht besteedt aan preventie. Ook hebben we meer interventies die we kunnen inzetten bij verzuim (bijv. psychologische hulp).

Medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt

Wettelijk gezien is Zaanstad verplicht om omgerekend ca. 42,4 fte (voor 2024) in te vullen met medewerkers met een ziekte of handicap (de zogeheten quotumheffing). Zaanstad voldoet aan deze wettelijke verplichting met het vervullen van 55,4 fte.

Zaanstad wil een voorbeeldwerkgever zijn als inclusieve organisatie. Dit is breder dan alleen mensen met een ziekte of handicap en richt zich ook op mensen die op een andere manier een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. In 2024 is ca. 73,0 fte ingevuld door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is meer dan vorig jaar (58,6 fte).

Overige ontwikkelingen op het gebied van personeel

Nieuwe reiskostenregeling

Vanaf 1 september 2024 heeft Zaanstad een nieuwe reiskostenregeling. Deze nieuwe regeling is ingevoerd in het kader van goed werkgeverschap en is een verbetering van onze arbeidsvoorwaarden. Het helpt ons met de concurrentie op de arbeidsmarkt. We merkten dat de reiskosten steeds vaker onderwerp van discussie waren bij sollicitanten, maar ook bij zittend personeel.

Wet DBA

Met ingang van 1 januari 2025 vervalt het handhavingsmoratorium van de wet DBA (deregulering beoordeling arbeidsrelaties). In 2024 zijn hier diverse voorbereidingen voor getroffen en is er gewerkt aan (meer) bewustwording. De inhuur van zzp'ers die niet voldoet aan de Wet DBA wordt afgebouwd, en er wordt gewerkt aan alternatieven (bijv. indiensttreding van de zzp'er of vervanging door een andere medewerker). Met als streven om uiterlijk 1 juli 2025 volledig in overeenstemming met de wet DBA te werken.

Jaarverslag Integriteit en Vertrouwenswerk 2024

Het jaarverslag integriteit biedt inzicht in de uitvoering van het integriteitsbeleid in 2024. Samen creëren we een werkklimaat dat sociaal veilig en integer is, bij onze dagelijkse interacties en elke gelegenheid waarop we met elkaar in contact komen. Dit vraagt voortdurende aandacht voor de

cultuur binnen de organisatie, waarin we actief werken aan het versterken van onze weerbaarheid.

De wijze van opvolging van integriteitsmeldingen heeft invloed op de bereidheid om meldingen te doen. Integriteitsmanagement draait om het consistent uitstralen van de gewenste waarden en normen, zowel in de formele als informele structuur en cultuur van de organisatie. Het is essentieel dat we belangrijke signalen herkennen, elkaar aanmoedigen om actie te ondernemen en gezamenlijk werken aan een veilige en integere werkomgeving. De gemeente Zaanstad zet zich in voor het zorgvuldig afhandelen van vermoedens van integriteitsschendingen, zodat we inzicht krijgen in de aard, omvang en gevolgen van deze incidenten. Dit stelt ons in staat om gerichte maatregelen te nemen om herhaling in de toekomst te voorkomen.

Een veilige werkomgeving en het versterken van weerbaarheid dragen bij aan het creëren van een organisatie en cultuur waar integriteit en een sociaal veilig klimaat vanzelfsprekend zijn.

Beleid en Bewustwording

De ondersteuning op het gebied van integriteit omvat meer dan alleen advies over implementatie van beleid. Het gaat ook om risicoanalyses, het bepalen van de juiste nazorg na een intern onderzoek en het opstellen van werkinstructies die het integriteitsbeleid structureel waarborgen. De coördinator integriteit speelt een actieve rol door het organiseren van workshops en voorlichtingssessies, waarbij maatwerk geboden wordt om in de specifieke behoeften van de organisatie te voorzien.

De lijnverantwoordelijke is primair verantwoordelijk voor de nazorg, maar kan deze taak in samenwerking met vertrouwenspersonen of P&O uitvoeren. Deze gezamenlijke aanpak zorgt voor effectieve en passende ondersteuning, afgestemd op de aard van de casus.

Het plan van aanpak integriteit bevat concrete doelstellingen en resultaten, met de kernwaarden van de gedragscode en de ambtseed als leidraad. In 2024 lag de focus vooral op de bewustwording van de gedragscode, met nadruk op het voorkomen van criminele inmenging van buitenaf.

We hebben het afgelopen jaar prioriteit gegeven aan het werken aan weerbaarheid tegen ondermijning. Dit doen we door het bewustzijn van medewerkers te versterken door hen te wijzen op het belang van het toepassen van beheersmaatregelen zoals het vierogen-principe en functiescheiding. In de Week van de Veiligheid gaf de Rijksrecherche een presentatie over hun aanpak van integriteit binnen de organisatie.

¹ Human Total Care. (2024). Griepachtige klachten én stress boosdoeners van verzuim in 2024. Geraadpleegd op 22 januari 2025, van <https://www.humantotalcare.nl/persbericht/griepachtige-klachten-en-stress-boosdoeners-van-verzuim-in-2024/>

Daarnaast investeerden we in de training van vertrouwenspersonen, zodat zij medewerkers beter kunnen ondersteunen die het emotioneel moeilijk hebben. Deze training gaf hen praktische hulpmiddelen en versterkte hun empathisch vermogen en veerkracht, zodat ze medewerkers beter kunnen helpen in moeilijke situaties.

Ten slotte voerden de medewerkers van het meldpunt 50 adviesgesprekken met medewerkers en leidinggevendenden over vraagstukken zoals bijvoorbeeld nevenwerk of samenwerking. Deze gesprekken bieden waardevolle inzichten en helpen de organisatie om integriteit te versterken en risico's aan te pakken.

Integriteitsmeldingen

In 2024 ontvingen we 36 meldingen van vermoedens van integriteitsschendingen, wat een daling van 4 meldingen is ten opzichte van vorig jaar. Van deze meldingen bleken 19 vermoedens ongegrond of niet te onderzoeken. We hebben 15 schendingen vastgesteld, tegenover 23 in 2023. Twee meldingen zijn nog in onderzoek.

Van de 15 vastgestelde schendingen gingen er 8 over ongewenst gedrag. Dit is als volgt gespecificeerd:

- Discriminatie: 1
- Seksuele intimidatie: 3
- Ongepaste communicatie: 1
- Agressie / geweld: 2
- Overig ongewenst gedrag: 1

Daarnaast was er 1 schending over misbruik van bedrijfsmiddelen en interne regels, 5 over misbruik van positie en belangenverstrengeling, en 1 over gedrag in de privésfeer.

Naar aanleiding van de schendingen werden de volgende maatregelen genomen:

- 5 keer een corrigerend gesprek met afspraken over training en coaching, waarbij in sommige gevallen de samenwerking centraal stond
- 4 keer per direct stopzetten van de opdracht of ontslag op staande voet
- 4 keer een schriftelijke / mondelinge waarschuwing
- 2 keer overig

Het uitgangspunt van een corrigerend gesprek is het erkennen van wat niet goed gegaan is en de mogelijkheid om verbetering te realiseren. Het is essentieel dat de afhandeling van meldingen binnen onze organisatie navolgbaar is en dat er een duidelijke samenhang is, om zo de meldingsbereidheid te waarborgen.

Van de 36 meldingen werden 22 intern door ambtenaren gedaan, en 14 extern via burgers. Ten opzichte van voorgaande jaren komen er meer meldingen rechtstreeks van burgers via het meldpunt, in plaats van intern door medewerkers of leidinggevendenden. Veel van deze meldingen betroffen problemen met het door de gemeente gevoerde beleid. In 2024 werd het meldpunt integriteit 50 keer om advies gevraagd.

Vertrouwenspersonen Integriteit en Ongewenst Gedrag

De vertrouwenspersonen vormen een belangrijk advies-/steunpunt voor medewerkers bij integriteitskwesties en ongewenst gedrag. Vertrouwenspersonen werken samen met de coördinator integriteit en de HR Business Partners om gevraagd en ongevraagd advies te geven over integriteit en ongewenst gedrag. Dit advies betreft zowel het voorkomen van schendingen als het handelen bij meldingen over vermeende schendingen.

Vertrouwenspersonen registreren (anoniem) de contacten op een registratieformulier zonder de persoonlijke gegevens van de betrokkenen te vermelden.

In 2024 zijn de vertrouwenspersonen binnen Zaanstad 106 keer benaderd, waarvan 60 keer voor het eerste advies en 46 keer voor vervolgadvisies. De gesprekken zijn als volgt ingedeeld:

- 20 keer over arbeidsrelatie
- 2 keer over Arbo-omstandigheden/ziekte/verzuim
- 2 keer over vermoedens van integriteitsschending of maatschappelijke misstand
- 1 keer over privéproblematiek
- 9 overige vertrouwelijke gesprekken
- 26 keer over ongewenst gedrag, uitgesplitst naar:
 - » Seksuele intimidatie: 3
 - » Intimidatie: 8
 - » Discriminatie: 1
 - » Pesten/buitensluiten: 6
 - » Overig: 8

Introductieprogramma met Ambtseed en Training Morele Oordeelsvorming

Sinds september 2010 legt elke nieuwe ambtenaar verplicht de ambtseed af. Zonder het afleggen van de ambtseed (en het overleggen van een VOG) wordt de arbeidsovereenkomst ontbonden. Sinds 2018 maakt de training Morele Oordeelsvorming deel uit van het introductieprogramma. In 2024 hebben 271 nieuwe medewerkers de training Morele Oordeelsvorming gevolgd. In 2024 hebben 257 medewerkers de ambtseed afgelegd.

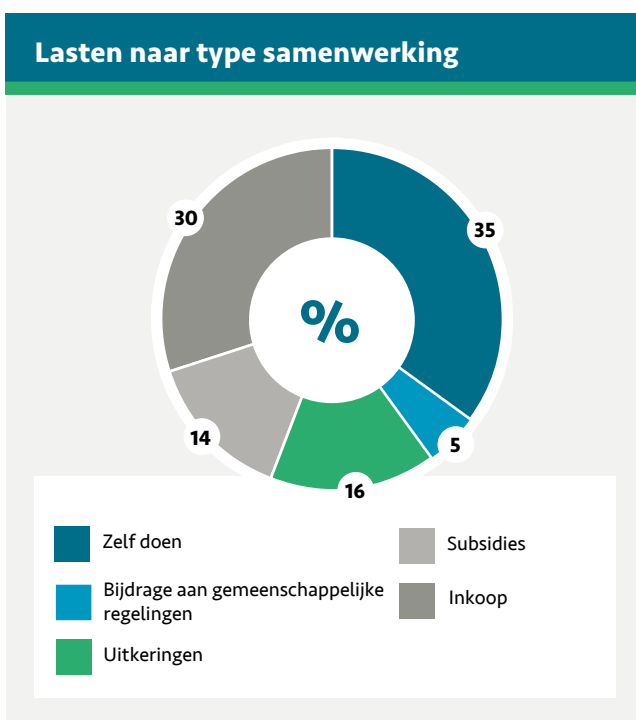
3.6 Verbonden partijen

Inleiding

Gemeenten werken steeds meer samen met andere gemeenten en/of organisaties. Het bedrag dat gemeenten uitgeven via (regionale) samenwerking is in de afgelopen jaren sterk gegroeid doordat zij steeds vaker op tal van terreinen kiezen voor samenwerking. Met samenwerking komen gemeentelijke taken meer op afstand te staan. Hoe houden we vanuit de gemeente grip op deze samenwerking?

Ook kiezen gemeenten vaker voor andere vormen van samenwerking die niet onder de reikwijdte van verbonden partijen vallen. Er ontstaan daardoor situaties waarin er geen formele verplichting is om de raad te informeren, terwijl deze informatie de raad kan helpen om haar controlerende taak uit te voeren.

Gemeente Zaanstad geeft 35% van het geld uit aan activiteiten die de gemeente zelf uitvoert en 49% aan samenwerking met externe partijen door middel van inkoop, subsidie en verbonden partijen. In 2024 heeft gemeente Zaanstad 124 mln. aan uitkeringen uitgekeerd (17% van het totaal).

Deze cirkelgrafiek toont de lasten naar het type samenwerking in percentage van de totale uitgaven voor samenwerking.

Gemeente Zaanstad voert veel taken uit met andere gemeenten en/of privaatrechtelijke organisaties. Dit kan zijn door middel van inkoop, subsidies, leningen, verbonden partijen of een combinatie daarvan. Bijvoorbeeld met de GGD werken we samen in een gemeenschappelijke regeling, inkoop en door het verstrekken van subsidies. In dit overzicht wordt duidelijk gemaakt welk deel van onze lasten we uitgeven aan samenwerking (49%, € 397 mln.), hoeveel we zelf doen en uitkeringen verstrekken (51%, € 409 mln.).

Deze paragraaf gaat in op de samenwerkingsvorm verbonden partijen. De paragraaf Financiering gaat in op leningen en garanties en in de paragraaf Bedrijfsvoering komt inkoop aan de orde.

Kader verbonden partijen

In juni 2023 is de nieuwe nota verbonden partijen door de Gemeenteraad vastgesteld. In de vernieuwde nota zijn de keuzes van de Zaanse Gemeenteraad vastgelegd die het gevolg zijn van de wetswijziging op de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. In de nota staat de grip op samenwerking door de raad centraal. De nota speelt in op de ontwikkeling dat samenwerking lang niet altijd meer plaats vindt via een verbonden partij. Vaak wordt er gekozen voor lichtere vormen van taakuitvoering. Deze lichtere vormen kennen, naast de actieve informatieplicht, geen andere formele informatieplicht naar de raad. De nota bevat spelregels waar de grip van de raad ook op die taakuitvoeringen op afstand worden versterkt.

Gemeente Zaanstad ziet de volgende partijen als verbonden partijen:

1. Partijen waarmee gemeente Zaanstad een financieel en bestuurlijk belang heeft (definitie BBV)
2. Partijen die de gemeente Zaanstad
 - structureel bekostigt via één of meer geldstromen. Denk aan begrotingsfinanciering, subsidie of een overeenkomst van opdracht en een bestuurlijk belang (aanbeveling commissie BBV)
 - structureel bekostigt en voldoet aan één of meer van de volgende voorwaarden:
 - » gemeente Zaanstad stelt de begroting van de partij vast of
 - » gemeente Zaanstad heeft benoemingrecht of voordrachtsrecht in bestuur of raad van toezicht
3. Partijen waarmee de gemeente nauw samenwerkt bij strategisch belangrijke programma's. Deze partijen hebben noch een financieel, noch een bestuurlijk belang.

4. De onder (3) genoemde partijen worden aan het begin van elke coalitieperiode benoemd door de raad met een maximum van 2. Ook wordt dan afgesproken over welke onderwerpen de raad in de paragraaf verbonden partijen wordt geïnformeerd.

Stichting Jeugdteam Zaanstad, stichting Sportbedrijf en de Metropool Regio Amsterdam (MRA) worden vanuit deze bredere definitie toegevoegd als verbonden partij.

Gemeente Zaanstad heeft 27 verbonden partijen

- 11 publiekrechtelijke verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen)
- 12 privaatrechtelijke verbonden partijen
- 4 overige verbonden partijen (Stichting Jeugdteam, stichting Sportbedrijf, Stichting Marketing Zaanstad en de MRA)

Ontwikkelingen

Gemeenschappelijke regelingen zijn gewijzigd

Op 1 juli 2022 is de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) gewijzigd. De bedoeling van de wetswijziging is dat de gemeenteraden meer invloed hebben op de gemeenschappelijke regelingen. Een deel van de wetswijzigingen is verplicht en bij een deel is het aan de gemeenteraden hierover te beslissen. In 2024 hebben de raden van de deelnemende gemeentes na de zienswijze procedure toestemming gegeven om de gemeenschappelijke regelingen te wijzigen. Hierdoor voldoen alle gemeenschappelijke regelingen weer aan de wet.

Rekenkameronderzoek Grip op Warmtenet Zaanstad

In juli heeft het college het plan van aanpak Grip op Warmtenet Zaanstad vastgesteld. En ter kennisname naar de raad gestuurd (RIB 8640879). Het gaat om de volgende aanbevelingen:

1. Zorg altijd voor een goede borging van het publiek belang.
2. Pas de Nota Verbonden Partijen systematisch toe volgens het 'pas toe, of leg uit-principe'.
3. Maak de rol van de gemeenteraad bij oprichting verbonden partijen expliciet.
4. Stel een toekomstvisie en exitstrategie vast.
5. Maak met WNZ nieuwe afspraken over de jaarstukken.
6. Verbeter het risicomanagement in de gemeentelijke organisatie.
7. Verbeter het toezicht.
8. Monitor de doelstellingen van WNZ en informeer de raad adequaat.
9. Verstevig de regierol van de gemeente.
10. Zorg voor voldoende ambtelijke capaciteit.

Aanbeveling (3) is in 2024 opgepakt en gereed.

De procedure voor het aangaan van een verbonden partij met het correct toepassen van een wensen- en bedenkingenprocedure is gewijzigd. Hiermee is deze aanbeveling uitgevoerd.

Verkoop aandelen Textiles2Textiles

De aandelen van Textiles2Textiles zijn in december verkocht. Het college stuurde hierover een geheime RIB 9131946.

Sociale Wijkteams

De gemeente Zaanstad moet vanaf 1 januari 2027 een nieuwe opdracht verstrekken voor de continuering van de dienstverleners aan inwoners. Gemeente Zaanstad startte in 2024 de visievorming en deed onderzoek naar de meest passende organisatievorm. De evaluatie van de wijkteams diende hiervoor als input.

De gemeenteraad wordt begin 2025 geïnformeerd over de mogelijke scenario's om de opdracht vanaf 2027 te verstrekken en het voorkeursscenario van het college. De gemeenteraad kan dan haar wensen en bedenkingen geven op het voorstel van het college.

Ook de rekenkamer doet onderzoek naar de sociale wijkteams. Dit onderzoek is gestart in september 2024.

Herstructurering ROM InWest

Het college heeft als aandeelhouder van InWest Regio B.V. ingestemd met een wijziging van de aandeelhoudersstructuur van ROM InWest B.V. met het doel een fiscale eenheid mogelijk te maken en de organisatie te vereenvoudigen. Door deze wijziging is Zaanstad aandeelhouder geworden in twee vennootschappen. RIB 8911470

Verlenging Regeling Zonder Meer decentralisaties sociaal domein en dienstverleningsovereenkomsten jeugd en WMO

Op 19 december 2024 heeft de raad toestemming verleend aan het College om de regeling te verlengen. De looptijd is gewijzigd naar 1 januari 2025 tot maximaal 1 januari 2029 of tot het moment dat de nieuwe gemeenschappelijke regeling op grond van de nieuwe wet in werking treedt. Mozardnr. 8897571

Totaal overzicht verbonden partijen

Op basis van artikel 15 van de BBV is het verplicht om een totaal overzicht van de verbonden partijen op te nemen in de jaarrekening met daarin een aantal vaste onderdelen. Dit overzicht is onderstaand weergegeven.

Overzicht

In de onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van financiële gegevens en stemverhouding per verbonden partij. Er wordt onderscheid gemaakt daar publiekrechtelijke verbonden partijen en privaatrechtelijke verbonden partijen. Deze laatste wordt opgesplitst naar deelnemingen en overige privaatrechtelijke verbonden partijen.

Legenda	
Bijdrage GR	EUR geeft het bedrag weer dat gemeente Zaanstad betaalt aan de gemeenschappelijke regeling (GR), in euro's. Het % geeft het aandeel van gemeente Zaanstad weer in het totaal van de bijdragen die de GR van de deelnemers ontvangt.
Bestuurlijk	Stem% geeft het aandeel stemmen van gemeente Zaanstad aan in het Algemeen Bestuur.
EV	Eigen vermogen begin en eind van het jaar, gebaseerd op jaarrekening van de verbonden partij
VV	Vreemd vermogen begin en eind van het jaar, gebaseerd op de jaarrekening van de verbonden partij
NW	Nettowinst, gebaseerd op de jaarrekening van de verbonden partij
Belang	EUR geeft het financieel belang weer in de deelneming, stichting of vereniging. Het % geeft het % stemmen dat de gemeente Zaanstad heeft in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in het geval van een <u>deelneming</u> . Bij een % van meer dan 50% is sprake van een meerderheidsbelang. In het geval van een stichting gaat het om het % stemmen dat gemeente Zaanstad heeft het bestuur van de stichting, in het geval van een vereniging om het % stemmen in de ledenvergadering
Leningen/Garanties	het bedrag dan gemeente Zaanstad heeft verstrekt aan leningen (L)/garanties (G) aan de verbonden partij

Publiekrechtelijk								
Gegevens o.b.v. jaarrekening 2023 (bedragen x € 1.000)								
Naam	Bijdrage GR		Bestuurlijk	EV		VV		NW
	EUR	% totaal	stem	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
Centraal Nautisch Beheer	11	nvt	15%	-	-	-	-	2900
Ombudsman MRA	54	2,1%	nvt	344	309	270	222	25
GGD ZW	7.310	47%	14%	1.044	3.233	11.332	8.046	-201
MRA			nvt					
Omgevingsdienst NZKG	3.775	5,4%	9,8%	2.634	5.932	26.201	29.783	3.652
Werkom	14.245	62%	50%	1.977	2.342	3.187	4.816	360
Recreatieschap RAUM	390	23%	12,5%	1.473	1.426	386	231	-47
Recreatieschap Twiske-Waterland	231	9%	12,5%	5.233	5.204	461	283	-29
Regionale samenwerking decentralisaties SD			nvt					
Rekenkamer Metropool Amsterdam	221	9%	nvt	861	897	310	165	215
Veiligheidsregio ZW	12.905	24%	12,8%	1.804	1.360	21.833	20.709	-171
Vervoerregio	nvt	nvt	11,3%	-	-	399.433	389.047	56.600

Deelnemingen									
Gegevens o.b.v. jaarrekening 2023 (bedragen x € 1 mln.)									
Naam	Belang		EV		VV		NW	Leningen Garanties	Dividend
	EUR	%	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec			
Alliander	nvt	0,9%	4.570	4.750	3.704	4.433	267	nvt	
BNG	0,945	0,07%	4.615	4.721	107.471	110.819	254	nvt	0,9
BKZ	0,05	100%	19,9	21,5	0,38	0,97	1,59	8,1	nvt
InWest Regio B.V.	5	4,6%	18,272	41,612	6,015	0,112	-2,921	nvt	nvt
HVC	nvt	7,25% aandelen A	196	231	775	918	35		
RON ASP	0,2	33,33%	0,981	2,243	0,933	0,979	1,261	nvt	nvt
T2T	0,2	33,33%	-0,173		1,015			0,2	nvt
Warmtenet	1,899	39,0%	8,4	8,06	0,776	0,654	-0,34	nvt	nvt

Stichtingen en verenigingen

Gegevens o.b.v. jaarrekening 2023 (bedragen x € 1.000)

Naam	Belang		EV		VV		NW	Leningen
	EUR	%	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec		Garanties
Dimpact	nvt	1 van de 40 stemmen	2.747	2.991	4.139	4.587	244	nvt
Stichting Masterplan NZKG	nvt	17%	310		1.092			
Stichting Jeugdteam Zaanstad	10.588		345	833	1.698	1.740	488	nvt
Stichting Marketing Zaanstreek	535	nvt	153	232	139	89	79	nvt
Stichting Sportbedrijf Zaanstad	6.022	nvt	4.163	4.495	2.335	3.905	-169	nvt
Vereniging Bedrijvenpark HoogTij	138	<1%	107	102	90	114	-5	nvt
VNG	232		51.704	56.301	86.109	91.235	3.758	nvt

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam
Oprichtings-/publicatiedatum:	01-09-2016
Vestigingsplaats:	Zaandam
Toezihtsregime:	Hoog

Openbaar belang

GGD Zaanstreek-Waterland beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid en de sociale veiligheid van alle mensen in de regio. Daarbij staat een preventieve en collectieve aanpak voorop, met specifieke aandacht voor bevordering van participatie en ondersteuning van de eigen regie van mensen. Als uitvoeringsorganisatie van de gemeenten sluit de GGD aan bij de gemeentelijke verantwoordelijkheden in het sociaal domein.

Bestuurlijk belang

Een lid van het Algemeen Bestuur (AB) heeft in de vergadering van het AB één stem. In die gevallen waarin Zaanstad en Purmerend zwaarwegende bezwaren hebben tegen een voorstel en met het oog daarop tegenstemmen, leidt die tegenstem tot verwerping van het voorstel. Het voorgaande is niet van toepassing op het voorstel tot vaststelling van de begroting respectievelijk de jaarrekening van de GGD. Wethouder Onclin is voorzitter van het DB en het AB, plaatsvervanger wethouder Slegers.

Stemverhouding: 14%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Per half juli 2024 is het voorzitterschap het DB en AB van de GGD overgegaan van gemeente Zaanstad naar gemeente Purmerend. Deze wisseling vindt elke 2 jaar plaats. Verder is eind 2023 mevrouw M. Derksen als de nieuwe directeur Publieke Gezondheid GGD Zaanstreek Waterland gestart.

De GGD werkt inmiddels op basis van de afspraken die gemaakt zijn in het GGD 3.0 traject. Dit traject heeft als doel gehad toe te werken naar een toekomstbestendige GGD. In 2024 is de evaluatie van de Governance gestart met als insteek inzicht te krijgen hoe de (nieuwe) werkgroepen (waarin gemeenten en GGD) de sturing van de GGD ervaren. Het kernteam met daarin de directeur van de GGD en managers vanuit de gemeenten is opdrachtgever van deze evaluatie. De directeur is betrokken bij de evaluatie.

De wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Zaanstreek-Waterland (GR GGD) is door alle colleges van de deelnemende gemeenten vastgesteld. De GR GGD voldoet nu aan de overkoepelende Wet gemeenschappelijke regelingen. Hierbij is noemenswaardig dat verandering van het basispakket na zienswijze erop bij de begroting, unaniem wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Dit

verschilt van de manier van vaststelling van de begroting, waar een volstrekte meerderheid voldoende is. De nieuwe regeling is 30 juli 2024 in werking getreden.

De gezamenlijke huisvesting van GGD ZW en VrZW heeft vertraging opgelopen, dit heeft tot gevolg dat de verhuizing ook later volgt. Zie hiervoor de "Update businesscase Samen Sterker" die door de GGD verzonden is aan alle gemeenten op 19 december 2024. GGD en VrZW hebben afgesproken dat (onderzoek naar) verdere samenwerking wordt uitgesteld tot na de verhuizing.

GGD ZaWa zoekt actief de samenwerking op met GGD Amsterdam op het gebied van infectieziektebestrijding. Eind 2024 heeft het AB de samenwerkingsafspraken met GGD Amsterdam vastgesteld (zie raadsinformatiebrief 19 december 2024 Update uitvoering IZB). Om de toegankelijkheid voor specifieke kwetsbare groepen te vergroten, worden vanuit het centrum seksuele gezondheid wekelijks spreekuren in Zaandam aangeboden.

We zijn in gesprek met de GGD over de wijkgerichte aanpak om de vaccinatiegraad op peil te houden. We kijken wat mogelijk is binnen bestaand budget om te differentiëren naar behoefte. Voor een extra plustak is budget nodig, landelijke middelen hiervoor zijn helaas alleen aan de G4 toebedeeld. We zijn in contact met GGD Amsterdam die positieve resultaten hebben laten zien van hun wijkaanpak.

Ook zetten we samen met de GGD stappen om beter inzicht te krijgen in de context van door de GGD opgeleverde cijfers bij bestaande (contract)taken. Hierover worden nieuwe resultaatafspraken gemaakt. Een voorbeeld hiervan is dat we graag willen weten hoeveel deelnemers uit kwetsbare doelgroepen bereikt worden, en niet alleen het aantal deelnemers aan een interventie.

Risicoprofiel

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een GGD in stand te houden voor de uitvoering van de taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Het risicoprofiel van de GGD is hoog: de financiële bijdrage in de Gemeenschappelijke Regeling is groot (€ 8,5 mln. in 2024), terwijl de gemeente Zaanstad, in verhouding tot deze financiële bijdrage, maar beperkte invloed heeft in het Algemeen Bestuur. Iedere gemeente heeft één stem. Dit betekent voor Zaanstad een stemverhouding van 14% en een financiële bijdrage

van 47% in het gemeenschappelijke deel. De politieke en maatschappelijke betrokkenheid zijn eveneens groot: de activiteiten van de GGD betreffen de gezondheid van de inwoners. Een probleem op het gebied van volksgezondheid haalt direct de pers en heeft zijn weerslag op de politiek.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

De jaarrekening 2023 is 11 juli 2024 door het AB vastgesteld. Het negatieve resultaat over 2023 bedroeg € 200.962. Dit resultaat wordt hoofdzakelijk verklaard door de volgende twee zaken. Ten eerste heeft de GGD een te laag tarief in rekening gebracht bij de gemeenten voor het toezicht op de kinderopvang. Ten tweede zijn de personeelskosten hoger uitgevallen omdat een aantal functies langer door interim krachten zijn vervuld dan waar in de begroting rekening mee is gehouden.

Het tekort wordt gedekt door uit de algemene reserve. De algemene reserve neemt hierdoor af tot ongeveer € 450.000.

Rechtmatigheidsverantwoording

De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven over de getrouwheid; dat alle baten en lasten juist en volledig in de jaarrekening zijn verwerkt. Bij de jaarrekening 2023 heeft het dagelijks bestuur voor het eerst zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgegeven; of wet- en regelgeving is nageleefd. De rechtmatigheidsafwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden) komen boven de overeengekomen verantwoordingsgrens uit, doordat zestien contracten in het verleden en in 2023 niet rechtmatig zijn aanbesteed. Dit geldt onder andere voor inkopen (zoals inhuur personeel) die tijdens de "coronajaren" 2021 en 2022 zijn gedaan en in 2023 zijn verlengd. De rechtmatigheidsfout bedraagt voor 2023 € 2,54 mln. De GGD heeft hierop een verbetertraject gestart met als doel om alle contracten in het vervolg rechtmatig af te sluiten.

Begroting 2025-2028

De begroting 2025 is opgesteld binnen de kaders van de vastgestelde kadernota. Ten aanzien van de kadernota heeft een correctie van de financiële effecten van de cao prognoses plaatsgevonden. De deelnemersbijdrage vanuit Zaanstad bedraagt € 9,1 miljoen in 2025. De raad van Zaanstad heeft hier een positieve zienswijze over afgegeven. Vervolgens is de Begroting 2025 door het AB van de GGD vastgesteld.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico: Personeelstekorten (landelijk fenomeen) leiden tot verslechteren dienstverlening aan inwoners

Beheersmaatregel: In samenwerking met GGD sturen op prioriteren van dienstverlening aan meest kwetsbare inwoners. Stimuleren van bovenregionale samenwerking om dienstverlening op peil te houden. GGD stuurt actief op terugdringen van het ziekteverzuim. Een extern bureau voert exitgesprekken om inzicht te krijgen in en grip te krijgen op het verloop en het behoud van werknemers.

Risico: Aanbod GGD sluit niet voldoende aan op behoefte inwoners/ maatschappelijke visie gemeente

Beheersmaatregel: periodiek inhoudelijk overleg om beleidkeuzes door te nemen en bestaand aanbod te verbeteren of nieuw aanbod te implementeren.

Risico: GGD is eigen risicodragers. Afschaling van taken/ opdrachten kunnen leiden tot (langdurige) frictiekosten die aan gemeenten worden doorbelast

Beheersmaatregel: Zaanstad communiceert als goed opdrachtgever tijdig het afstoten van taken/ opdrachten, zodat de GGD tijd heeft om passende maatregelen te nemen de frictiekosten te beperken. Verder zullen we erop aansturen om heldere afspraken te maken over frictiekosten en de wederzijdse verantwoordelijkheid om deze te beperken.

Risico: Autonome ontwikkelingen of wetwijzigingen kunnen leiden tot toename van kosten

Beheersmaatregel: Periodiek overleg dat aansluit op de PDCA cyclus om daarmee sneller te kunnen anticiperen op toekomstige wijzigingen.

Risico: Financiële tekorten groter dan € 450.000 kunnen niet worden opgevangen binnen het weerstandsvermogen (algemene reserve) van de GGD.

Beheersmaatregelen: Vanuit de GGD wordt de risicoanalyse verder aangescherpt. De volgende stap is om risico's te kwantificeren en te toetsen dat er voor het geheel aan risico's voldoende weerstandsvermogen aanwezig is. Aangezien gemeenten verantwoordelijk zijn voor de financiering van de GGD, is het zo dat gemeenten uiteindelijk zullen moeten bijdragen als de situatie zich voortdoet dat er tekorten zijn bij de GGD waarvoor onvoldoende weerstandsvermogen aanwezig is.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam
Oprichtings-/publicatiedatum:	17-12-2015
Vestigingsplaats:	Zaandam
Toezichtsregime:	Hoog

Openbaar belang

De regeling is getroffen ter ondersteuning van de colleges bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten. Voorts wordt de regeling getroffen ter behartiging van de taken voortvloeiend uit het Besluit risico's zware ongevallen 1999.

Sinds 1 januari 2024 zijn de Wabo en het Besluit risico's zware ongevallen 1999 opgegaan in de Omgevingswet.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin is lid van het Algemeen Bestuur, plaatsvervangend door wethouder Breunese. Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 9,8%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

De inhoudelijke activiteiten van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied liggen voor een groot deel vast vanuit wet- en regelgeving en beleidsdoelstellingen van de opdrachtgevers.

De werkzaamheden van de dienst zijn vertaald in de vastgestelde strategische agenda voor 2023-2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

De strategische agenda bestaat uit drie samenhangende en elkaar versterkende onderdelen:

- Inhoudelijke opgaven op het gebied van klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid, en transformatie gebieden
- Versterking van ons instrumentarium op het vakgebied vergunning verlenen, toezicht houden, handhaven en adviseren
- Organisatieontwikkeling: wat is er nodig binnen de ODNZKG om punt 1 en 2 te realiseren.

Ter ondersteuning hiervan dient de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2027 die in 2023 is vastgesteld en opgegeven gericht is ingestoken, waarbij de doelen van de Omgevingswet als vertrekpunt dienen. De komende jaren zal de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie meer en meer impact krijgen op de uitvoeringspraktijk van de OD NZKG.

Aanvullend zijn diverse ontwikkelingen die impact hebben op de uitvoering van de taken en mede richting geven aan de koers voor de komende jaren. Zoals het onderzoek van de commissie Van Aartsen ter verbetering van het VTH-stelsel en de energietransitie, maar ook de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging bouw.

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging

Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen ingevoerd, wat leidt tot de voorspelde extra werkzaamheden voor de OD NZKG. De hausse aan vergunningaanvragen onder het oude recht van eind 2023 zet de werkprocessen onder druk. De grote hoeveelheid heeft enigszins invloed op de doorlooptijden van de aanvragen, maar ook op nieuwe aanvragen. Het toezicht op deze aanvragen zal gedeeltelijk ook nog plaatsvinden in 2025.

Ook bezwaar en beroep van deze aanvragen zullen nog doorlopen. Oude en nieuwe procedures lopen volgens het overgangsrecht nog naast elkaar. Onder meer het beheren van twee sets bekendmakingen en ook het toezicht houden en handhaven onder twee regimes kost extra tijd.

Onder de Omgevingswet worden weer leges worden opgelegd bij milieuvergunningen en alle opdrachtgevers waaronder de gemeenten Zaanstad hebben daarvoor gekozen. De legesverordeningen zijn hier waar nodig op aangepast.

In de meerjarenbegroting 2024-2027 was geraamd dat de extra benodigde inzet in het eerste jaar na inwerkingtreding, zeker 5% van de capaciteit zal vergen (in 2024 € 1,9 mln). Voor 2025 is € 1,4 mln. opgenomen en deze extra inzet wordt in 2026 en 2027 afgebouwd naar nul.

Financiële en personele uitdagingen

De OD NZKG heeft aangegeven de kengetallen pas te valideren als er meer zicht en ervaring is met de gevolgen van de Omgevingswet op het werk. In de voorliggende meerjarenbegroting zijn – na het besluit over de kadernota 2025 – alle taken gekwantificeerd en als begrotingswijziging meegenomen. De OD NZKG geeft aan om richting de opdrachtgevers transparant te zijn over wat er nodig zal zijn.

Daarnaast heeft dit de basis gevormd voor de gesprekken die in oktober 2024 met de opdrachtgevers zijn opgestart voor een verdere vertaling in de afspraken voor de UVO's 2025.

Duidelijk is dat de komst van de nieuwe wetten veel impact heeft op de dienst en indirect ook de opdrachtgevers. De ODNZKG is hierover transparant en informeert de opdrachtgevers over nieuwe inzichten en gevolgen die zich (tussentijds) voordoen

De omgevingsdienst ziet zich geconfronteerd met krapte op de arbeidsmarkt en genoodzaakt om haar werkzaamheden in evenwicht te brengen met de beschikbare uitvoeringscapaciteit. Dit leidt in afstemming met de opdrachtgevers tot een herprioritering van de bestaande werkzaamheden en nieuwe ontwikkelingen, waar van toepassing. Deze meerjarenbegroting ligt voor ter besluitvorming voordat de invulling van de herprioritering volledig duidelijk is, maar de indicatie voor de omvang van de herprioritering is al wel verwerkt in de begroting voor 2025.

Verbeterplan

In 2024 is ingezet op een verbeterplan om meer grip te krijgen op sturing en prioritering van de OD. Dit heeft plaatsgevonden via meerdere ambtelijke en bestuurlijke gesprekken. De aanleiding was onder andere een amendement op de meerjarenbegroting 2025 – 2028 met daarin de oproep te prioriteren op veiligheid en gezondheid van Zaankanterers.

Rekenkamerrapport energiebesparingsplicht

In maart 2023 is een kritisch rapport van de Rekenkamer verschenen over de sturing en controle van de gemeente Zaanstad op de energiebesparingsplicht van Zaanse bedrijven. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport hebben een breed gevoeld besef van urgentie laten ontstaan. De OD NZKG werkt in samenspraak met de deelnemers aan de aanbeveling uit het rapport met als doel verbetering aan te brengen. Bespreking en afstemming tussen de OD en de dienst hierover vindt periodiek zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau plaats. Inmiddels liggen er een aantal scenario's voor versterking en verbetering voor. In 2025 zullen een of meerdere scenario's nader uitgewerkt worden ter verbetering van de sturing en controle.

Financiële positie

Jaarrekening 2024

De jaarrekening 2024 is op het moment van schrijven nog niet bekend en zal naar verwachting eind Q2 met de raad worden gedeeld bij behandeling van de meerjarenbegroting 2026 e.v.. In de Narap is reeds een overschrijding gemeld van € 0,5 mln. ten opzichte van de begroting 2024 als gevolg van onderbesteding op bodem en milieuregie. In de voorlopige cijfers t.a.v. de UVO 2024 valt deze overschrijding hoger uit op ca. € 1,1 mln. De inhoudelijke toelichting door de OD t.a.v. deze overschrijding wordt verwacht bij de jaarrekening 2024.

Jaarrekening 2023

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief saldo van € 3.652K. Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten ad € 1.325K en lagere lasten ad € 5.023K. Daarnaast is het saldo op reserves 46K negatief. De lagere baten houden met name verband met minder werk in het kader van de UVO 2023. De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door krapte op de arbeidsmarkt, waardoor minder medewerkers zijn ingestroomd dan verwacht. Dit heeft geleid tot lagere loonkosten. Daarnaast

is de financiële inzet op het IBP-programma versterking VTH-stelsel minder geweest dan voorzien.

De bijdrage van de gemeente Zaanstad bedroeg voor 2023 € 3.603.000. Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 was dit een overschrijding van € 233.000. Deze overschrijding is al verwerkt in het resultaat 2023.

Voorstel resultaatbestemming

Het positieve resultaat is als volgt bestemd:

€ 1.858.000 doteren aan de algemene risico reserve

€ 500.000 doteren aan de bestemmingsreserve

Omgevingswet t.b.v. MBA project

€ 1.294.000 terugbetalen aan de opdrachtgevers van de omgevingsdienst

Voor Zaanstad was dit een incidenteel voordeel van € 69.000 in 2024. Dit is verwerkt in de voorjaarsnota 2024.

Begroting 2025

In de meerjarenbegroting 2025-2028 zijn de lasten en baten in evenwicht. Het totaal der lasten bedraagt € 89,5 mln. in 2025 waarvan € 84,1 mln. wordt gedekt vanuit de uitvoeringsovereenkomsten met de deelnemers. Het Zaanse aandeel hierin bedraagt € 4,9 mln. In de tussen Zaanstad en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied te sluiten Uitvoeringsovereenkomst 2025 zal de exacte bijdrage worden vastgelegd, rekening houdend met de werkzaamheden in 2025 en eventueel gewijzigde of aanvullende volumes en ambities. Na afloop van het jaar zal uiteindelijk conform de systematiek worden afgerekend op basis van daadwerkelijk geleverde diensten, producten en uren.

Naar aanleiding van de ontwerp- meerjarenbegroting 2025-2028 is de volgende zienswijze ingediend;

- Het verzoek om aandacht te blijven hebben voor de aanpassingen die nodig zijn onder de nieuwe Omgevingswet en de gemeente hierover te blijven informeren.
- Te benadrukken dat de gemeente in 2026 een financieel uitdagend jaar staat te wachten, de gemeente de mogelijkheden om tegenvallers op te vangen is aan het verken en dat een van die mogelijkheden is om een generieke bezuiniging op te leggen aan alle gemeenschappelijke regelingen.

Inmiddels vinden er gesprekken tussen de dienst en de gemeente plaats om te bespreken hoe er effectiever gestuurd kan worden op de prioriteiten die de gemeente Zaanstad van belang acht. De uitkomsten zullen verankerd worden in de UVO 2025.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

De noodzakelijke weerstandscapaciteit van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied wordt bepaald door kwantificering van de gewogen risico's. Deze risico's zijn:

- wet- en regelgeving (met name omgevingswet),
- conjuncturele ontwikkelingen, arbeidsmarkt en Groen Staal

- bedrijfsvoering
- prestatiegericht financieren

Beheersmaatregelen

Om risico's op te kunnen vangen heeft de OD NZKG een risicobuffer in het leven geroepen. Daarnaast zijn er frequent overleggen tussen gemeente en OD, zowel bestuurlijk als ambtelijk op diverse niveaus.

De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen. Het algemeen bestuur heeft in 2017 een ratio van 1 tot 1,5 vastgesteld. Deze ratio is naar verwachting voor het jaar 2024, inclusief toevoeging vanuit de resultaatbestemming 2023, toereikend.

Meerjarig voldoet de verhouding tussen noodzakelijke en beschikbare weerstandscapaciteit aan de ratio weerstandsvermogen (1 tot 1,5), mits de reserve gelijk blijft aan zijn huidige omvang.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - bedrijfsvoeringsorganisatie
Oprichtings-/publicatiedatum:	01-01-2018
Vestigingsplaats:	Purmerend
Toezichtsregime:	Hoog

Openbaar belang

De gemeenschappelijke regeling is getroffen voor het doeltreffend en doelmatig uitvoeren of doen uitvoeren van de taken van de colleges voortkomend uit of samenhangend met de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening.

Bestuurlijk belang

Per 1 januari 2018 hebben de gemeenten Purmerend en Zaanstad samen het Participatiebedrijf opgericht om effectiever te zijn in de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening en de Participatiewet. Namens Zaanstad heeft wethouder Onclin zitting in het bestuur en wethouder Groothuismink is waarnemer. Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 50%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

- Het rijk werkt aan een herziening van de Participatiewet, die gericht is op het verbeteren van de aansluiting op de arbeidsmarkt voor mensen met een afstand tot werk. Hierbij staat de menselijke maat, vertrouwen en eenvoud centraal staan. Doordat beleid rondom de Participatiewet in Balans uitgesteld wordt, kan dit leiden tot een periode van beleidsmatige onzekerheid.
- Er wordt landelijk gewerkt aan een nieuwe inrichting van de arbeidsmarktinfrastructuur, waarbij gemeenten, UWV en andere partijen intensiever moeten samenwerken. Dit zal ook gevolgen hebben voor Werkom.
- Het rijk stelt vanaf 2025 langdurig impulsmiddelen beschikbaar voor het versterken van de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Naast het impulsbudget komt er in 2025 een ondersteuningsstructuur waarin het rijk, VNG, Divosa en Cedris samenwerken om gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven te helpen met de beoogde transitie en planvorming rondom een toekomstbestendige inrichting van de sociale infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven en voor beschut werk.
- Werkom werkt daarnaast volgens een vastgestelde strategische agenda.
- De colleges van Zaanstad en Purmerend hebben de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Participatiebedrijf Zaanstad Purmerend vastgesteld. De Raad van Zaanstad heeft het college hiervoor toestemming gegeven op 27 juni 2024.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel is hoog. Het maatschappelijk belang is groot, het gaat om kwetsbare mensen. De financiële bijdrage van de gemeente is aanzienlijk.

Risico analyse

Governance

De governance van Werkom is dual. We sturen als eigenaar van het bedrijf, maar ook als opdrachtgever van het bedrijf. Om die rollen duidelijk te scheiden is er voor gekozen om de rol van eigenaar bij de wethouder financiën neer te leggen. De rol van opdrachtgever ligt bij de vakwethouder, zijnde de portefeuillehouder Werk en Inkomen. Dat heeft ook tot gevolg dat de risicobeheersing ook dual is en dat verschillende aspecten van risico en beheersing onder de verantwoording van verschillende rollen valt. De rollen kunnen niet los van elkaar opereren. Het gaat om het samenspel van de rollen. De meerjarige kaders vanuit de eigenaarsrol werken door in gewijzigde dienstverleningsovereenkomsten in de opdrachtgeversrol. Signalen vanuit de voortgangsgesprekken worden meegenomen in de eigenaarsrol. Dit samenspel wordt ambtelijk en bestuurlijk georganiseerd door een overlegstructuur.

Eigenaarsrol

Vanuit de eigenaarsrol wordt gestuurd op een meerjarig sluitende begroting. In juni 2024 is de zienswijze op de begroting 2025 in het Zaanstad Beraad behandeld. Hieruit blijkt dat de extra bijdragen die eerder nodig waren van gemeenten voor 2025 en verder naar beneden zijn bijgesteld. Werkom werkt vanuit een strategische agenda aan financiële resultaatverbeteringen en verbetering van de dienstverlening.

Opdrachtgeversrol

De opdrachtgeversrol wordt gestuurd vanuit de nadere dienstverleningsovereenkomst voor de Participatiewet-taken. In de periodieke voortgangsgesprekken over de Participatiewet-taken wordt met Werkom gesproken over instroom, uitstroom, doorlooptijden, klanttevredenheid, kwaliteit van dienstverlening, werkgeversbenadering en de mogelijkheden voor bijsturing. De maatschappelijke opgave vraagt van Werkom om blijvend de dienstverlening aan te sluiten bij de mensen en de werkgevers die zij beide ondersteunen.

Overige

Gemeente Zaanstad is daarnaast ook klant van Werkom. Als klant neemt Zaanstad diensten af voor onder meer groenonderhoud, post & print en het reinigen van de herbruikbare bekertjes.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

Werkom heeft over 2023 een positief resultaat behaald van € 359.774. Dit resultaat benadert het resultaat volgens de gewijzigde begroting 2023 (€ 410.875). Van het resultaat is € 175.000 toegevoegd aan de algemene reserve om deze op het maximumniveau volgens de financiële verordening te brengen. Dat wil zeggen dat de algemene reserve 5% van het begrotingstotaal bedraagt. Het overige deel van het resultaat is toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'Duurzaamheid en energietransitie'.

Daarnaast waren personeelskosten en andere kosten voor de participatiewetopdracht lager dan begroot. Deze lagere kosten leiden tot terugbetaling aan de gemeente op grond van afspraken met de belastingdienst over de koepelvrijstelling (€ 879.647). Deze lagere kosten landen daarom niet in het resultaat van Werkom.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het bestuur legt in de jaarrekening 2023 voor de eerste keer een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) af. Deze heeft conform de BBV alleen betrekking op de bedrijfsvoeringsorganisatie en niet op Werkom Diensten BV. Als gevolg daarvan heeft de RMV geen betrekking op het geconsolideerde resultaat. Het is mede het gevolg van de verdeling van baten en lasten over de jaarrekening van de BVO en die van de BV, dat er sprake is van een grote (technische) afwijking op het begrotingscriterium (€ 8,2 mln). Daarnaast waren er nog geen afspraken gemaakt over wanneer afwijkingen van de begroting acceptabel zijn en dus niet meetellen als begrotingsonrechtmatigheid. Deze afspraken zullen in 2024 worden gemaakt en opgenomen in de financiële verordening van Werkom. Doordat in 2024 de BV is opgeheven en de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording in de financiële verordening worden verwerkt, wordt het risico op begrotingsonrechtmatigheden aanzienlijk teruggebracht.

Samenvoegen bedrijfsvoeringsorganisatie en Besloten Vennootschap

Met ingang van 1 januari 2024 zijn alle activiteiten van de besloten vennootschap overgedragen aan de bedrijfsvoeringsorganisatie Werkom. De formele afwikkeling van de B.V. heeft in 2024 plaatsgevonden.

Begroting 2025

De raad heeft op 27 juni 2024 een positieve zienswijze gegeven op de begroting voor 2025.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

In de Werkom-begroting zijn de volgende risico's benoemd in de risicoparagraaf:

- Toenemende druk op het operationele resultaat door daling van aantal medewerkers met een SW-indicatie en groei van het aantal beschut werkplekken en omzet
- Ondanks alle inspanningen van Werkom gericht op privacy en informatiebeveiliging, blijft het risico bestaan op een hack of andere activiteiten van cybercriminelen.
- n in verlaging van het Zaanse participatiebudget.

Beheersmaatregelen

- Werkom werkt aan het opvangen van de krimp van medewerkers met een SW-indicatie binnen de leerwerkbedrijven en acquisitie van opdrachten die passen bij de doelgroep.
- In de Werkom begroting wordt rekening gehouden met de verwachte groei van het aantal beschut werk-indicaties. De realisatie blijft tot nu toe altijd binnen die verwachting.
- Werkom werkt aan goede meerjarige afspraken en stabiele relaties met afnemers.
- Werkom heeft een chieft information security officer (CISO) voor de informatiebeveiliging en een externe functionaris gegevensbescherming (FG), die jaarlijks rapporteren over risico's en ondernomen of te ondernemen verbeteringen.
- De regels over de rechtmatigheidsverantwoording zijn verwerkt door wijziging van de financiële verordening Participatiebedrijf Zaanstad Purmerend 2023. De Raad heeft op 30 januari 2025 een positieve zienswijze afgegeven op de wijziging van deze financiële verordening.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam
Oprichtings-/publicatiedatum:	26-01-2017
Vestigingsplaats:	Zaandam
Toezietsregime:	Hoog

Openbaar belang

Door intergemeentelijke samenwerking uitvoering geven aan:

- het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- het adviseren van het college van B&W over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid;
- het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- het instellen en in stand houden van een brandweer;
- het instellen en in stand houden van een GHOR;
- het voorzien in de meldkamerfunctie;
- het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

Bestuurlijk belang

Burgemeester Hamming is voorzitter van het AB en DB, vervanging wethouder Van der Laan.

Stemverhouding: 12,8%

Actualiteiten en risico's

Actualiteiten en beleidsontwikkelingen VrZW

Brandweertzorg

VrZW richt zich op een toekomstbestendige brandweertzorg. In het AB van juli is de eerste verkenning toegelicht. Hierbij is ingezoomd op trends en ontwikkelingen en de vraagstukken die dit oplevert voor de brandweer. De vervolgstap is om te komen tot ontwikkellijnen voor de brandweer, de uitwerking hiervan volgt in 2025.

Nieuw beleidsplan 2025-2028

VrZW heeft in 2024 gewerkt aan een nieuw beleidsplan, vaststelling volgt in 2025. Gemeenteraden zijn tijdens de regionale raadsledenbijeenkomst van 17 april jl. en bij het verzoek om een zienswijze te geven op het Regionaal Risicoprofiel 2025-2028 in de gelegenheid gesteld om in een vroeg stadium al input mee te geven voor het beleidsplan.

Organisatie

In februari 2024 heeft het AB van GGD ZW besloten om pas op de plaats te maken met de verkenning samenwerking GGD ZW en VrZW. Besloten is dat eerst gezocht wordt naar pragmatische en logische synergievoordelen op (kwetsbare) functies en quick wins. De VrZW heeft kennis genomen van dit besluit. Het voorlopig ontwerp is gereed, het definitief ontwerp wordt in de loop van 2025 afgerond en naar verwachting kan de verbouwing pas in het vierde kwartaal 2025 aanvangen.

Versterken informatievoorziening en ICT

- de capaciteit voor informatievoorziening is de afgelopen jaren toegenomen en verbeterd;
- zaakgericht werken is voor het grootste gedeelte geïmplementeerd in de organisatie;
- de organisatie beschikt over een goed en werkend kwaliteitssysteem voor informatiebeheer;
- er is een applicatie voor geordend en samenhangend overzicht van alle archiefbescheiden.

Personeelsontwikkelingen

De werkgeversvereniging (WVSV) en vakbonden hebben een akkoord gesloten over de arbeidsvoorwaarden voor de duur van vijftien maanden (zie de bijlage). De afspraken gaan met terugwerkende kracht in per 1 mei 2024 en lopen tot 1 augustus 2025.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

De jaarrekening is ter kennisgeving aangeboden aan Zaanstad. 2023 is afgesloten met een negatief resultaat van € 171.000, dit is € 101.000 lager dan begroot. De belangrijkste afwijkingen zijn gerealiseerd bij de crisishulpverlening asielzoekers die door het Rijk wordt gecompenseerd, crisis beheersing en brandweertzorg. In de raadsvergadering van 30 mei 2024 is kennis genomen van de jaarstukken 2023.

Rechtmatigheidsverklaring

Het Dagelijks Bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid van € 6,676 mln. op programma's en € 0,08 mln. op overschrijding investeringsbudgetten. Het totaal van de begrotingsonrechtmatigheden past binnen het vooraf vastgestelde beleid van het algemeen bestuur

en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. Er zijn geen 'niet-acceptabele' individuele rechtmatigheidsfouten en individuele rechtmatigheidsonduidelijkheden gevonden boven de rapportagegrens van € 25.000. VrZW heeft geen overkoepelend beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Dit beleid en de beheersmaatregelen zijn geïntegreerd in de risicoanalyse en het intern controleplan, inclusief de meldingsregeling voor vermoedelijke misstanden en integriteitlijnen, waaronder de 'Nota (gedragscode) Integriteit VrZW'. Zoals uit de rechtmatigheidsverantwoording 2023 blijkt zijn er in 2023 geen rechtmatigheidsafwijkingen als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik gevonden

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

- Het regionaal risicoprofiel van de VrZW is een wettelijke verplichting vanuit de Wet veiligheidsregio's. De VrZW actualiseerde het risicoprofiel (concept) in juli 2024. De deelnemende gemeente hebben de mogelijkheid om hier een zienswijze op te geven. Begin 4de kwartaal 2024 bespreekt de raad het risicoprofiel en de zienswijze hierop. Daarna stelt het Algemeen Bestuur van de VrZW het risicoprofiel met evt wijzigingen vast.
- De dubbele rol van de gemeente Zaanstad in het Algemeen Bestuur in de rol van voorzitterschap en de rol van vertegenwoordiging van Gemeente Zaanstad kan leiden tot conflicterende belangen.
- Onvoldoende sturing op de exploitatie van de restcapaciteit van het oefencentrum voor commerciële activiteiten. De Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de exploitatie van het oefencentrum, Gemeente Zaanstad kan hier beperkt op sturen, maar is wel financieel verantwoordelijk.
- VrZW heeft een beperkt eigen vermogen, verdere verslechtering leidt tot extra financiële lasten voor Zaanstad
- Zaanstad draagt softservices en klein onderhoud over aan VrZW, eventuele toekomstige tekorten zullen zij mogelijk bij Zaanstad willen neerleggen
- Er is sprake van personeelskrapte op de arbeidsmarkt met een tendens tot afname van animo voor vrijwilligers. De betalingsvoorwaarden voor vrijwilligers zijn gelijk aan beroepskrachten.
- Korting vanuit het Rijk op brede doeluitkering rampenbestrijding (BDuR)
- Toekomstbestendige brandweer, uitgangspunt is het extra middelen scenario. Dit scenario is momenteel onzeker. Voor Zaanstad kan dit oplopen tot € 0,3mln.

Beheersmaatregelen

- In samenwerking met de andere gemeenten in Zaanstreek-Waterland wordt het proces om te komen tot een integraal (ambtelijk) advies aan de burgemeesters in het veiligheidsbestuur op belangrijke financiële / beleidsvraagstukken gemonitord.
- De gemeenteraad wordt jaarlijks de mogelijkheid gegeven haar zienswijze te geven inzake de (meerjaren) programmabegroting van de VrZW. Daarnaast is de VrZW transparant met haar overige P&C producten zoals de bestuursrapportages en de jaarrekening.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - bedrijfsvoeringsorganisatie
Oprichtings-/publicatiedatum:	18-03-1994
Vestigingsplaats:	Amsterdam
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Het Centraal Nautisch Beheer (CNB) heeft als doel het verkrijgen van eenheid in het beleid en de uitvoering van taken van gemeenten en het rijk die betrekking hebben op het scheepvaartverkeer binnen het Noordzeekanaalgebied. De regeling is ook bedoeld om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van infrastructurele voorzieningen en de toegankelijkheid van de vaarweg.

Bestuurlijk belang

Wethouder Slegers is lid van het bestuur, plaatsvervanger wethouder Onclin.

Stemverhouding: 15%

Actualiteiten en risico's

Algemeen beeld

Het Centraal Nautische Beheer draagt zorg voor de begeleiding van het scheepvaartverkeer in het Noordzeekanaalgebied, het toezicht op de verwijdering van scheepsafval en veiligheidsaspecten rondom het scheepvaartverkeer en de beveiliging van havenfaciliteiten in het kader van havenbeveiliging.

Ontwikkelingen

Op 1 januari 2024 zijn de gewijzigde Havenbeveiligingswet en de nieuwe Havenbeveiligingsregeling in werking getreden. Deze wetswijziging wordt niet door CNB uitgevoerd en geïmplementeerd maar door gemeenten zelf. Voor de uitvoering van deze wet worden door Zaanstad gesprekken gevoerd met een externe partij.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeenschappelijke regeling Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied is "gemiddeld" laag. Financieel draagt de gemeente Zaanstad nauwelijks bij in de gemeenschappelijke regeling. Het Havenbedrijf Amsterdam NV draagt het exploitatiesaldo. Zaanstad heeft 15% van de stemmen in het Algemeen Bestuur.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

- Resultaat 2023: € 2.900 positief ten opzichte van het budget
- Voorstel bestemming resultaat: komt ten gunste van Havenbedrijf Amsterdam NV

Rechtmatigheidsverklaring

Bij de jaarrekening 2023 is geen rechtmatigheidsverklaring afgegeven.

Begroting 2025

- De begroting gaat uit van een uitgave aan publieke taken van € 30,9 mln.
- Financiële impact: Er is geen financiële impact, omdat Havenbedrijf Amsterdam risicodragend voor CNB is. Zaanstad draagt € 11 duizend aan de GR bij. Er zijn gesprekken gaande over de indexering van dit bedrag
- Herijking begroting 2024: niet van toepassing.

Zienswijze

Er is een positieve zienswijze gegeven over de ontwerp-jaarrekening 2023 en de ontwerp-begroting 2025. De reguliere taakuitvoering van het CNB en de genoemde ontwikkelingen komen het scheepvaartverkeer ten goede en dragen bij aan een duurzaam en veilig havengebied.

Zaanstad betaalt jaarlijks een bedrag van € 11 duizend als bijdrage voor het uitvoeren van veiligheidsinspecties bij zeeschepen. Voor het overige garandeert het Havenbedrijf Amsterdam de financiële exploitatie van de GR Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied. Er zijn gesprekken gaande over een indexering van de bijdrage.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico 1: Het CNB heeft geen eigen weerstandsvermogen. De publieke taakuitoefening is door het CNB gemandateerd aan de Divisie Havenmeester van het Havenbedrijf Amsterdam NV. De governance-regels waaraan Havenbedrijf Amsterdam NV moet voldoen, onder andere die van solvabiliteit en liquiditeit, waarborgen dat onverwachte financiële tegenvallers de publieke taakuitoefening niet in gevaar brengen.

Beheersmaatregelen vanuit gemeente Zaanstad:

- Begroting en jaarrekening van de afgelopen drie jaren zijn beschikbaar.
- Zaanstad neemt deel aan het Algemeen bestuur van CNB. Minimaal twee keer per jaar is er een bestuursvergadering. De vaststelling van de begroting en jaarrekening vindt plaats in het Algemeen bestuur CNB. Alvorens de jaarstukken ter vaststelling voor te leggen, kunnen de gemeenteraden jaarlijks een zienswijze geven op de jaarstukken.
- Zaanstad participeert in het Beleidsoverleg van het CNB. Dat komt elke twee maanden bij elkaar.
- Voorstellen van Verbonden Partijen tot aanpassing van

de statuten en gemeentelijke deelname worden altijd besproken met sector Strategie en Control.

Risico 2: Havenbedrijf Amsterdam NV hanteert een systeem van risicomanagement gebaseerd op Enterprise Risk Management (COSO-ERM).

Risico's op verschillende deelgebieden zijn geïnventariseerd en geclassificeerd op basis van kans en mogelijke impact. Periodiek wordt deze inventarisatie herhaald om gewijzigde of nieuwe risico's tijdig te kunnen onderkennen.

Beheersmaatregelen

- goed opgeleid personeel (regelmatige oefening en bijscholing, eigen simulator);
- up-to-date-systemen en technische infrastructuur tot heldere processen & procedurebeschrijvingen met duidelijke bevelstructuur;
- het onderhouden van nauwe contacten met belangrijke externe belanghebbenden zoals Rijkswaterstaat;
- periodieke evaluatie of de bestaande beheersmaatregelen nog afdoende zijn en of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - gemeenschappelijk orgaan
Oprichtings-/publicatiedatum:	07-02-2017
Vestigingsplaats:	Amsterdam
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Deze regeling is aangegaan om op een effectieve en efficiënte wijze vorm en inhoud te geven aan de door de Gemeentewet aan de raad gegeven mogelijkheid om voor de behandeling van verzoekschriften een gezamenlijke ombudsman in te stellen. Het betreft een gemeenschappelijk orgaan.

Bestuurlijk belang

De gemeente Amsterdam krijgt mandaat om jaarlijks de begroting en jaarrekening van de ombudsman voor het volgende kalenderjaar vast te stellen. De ombudsman voert ten minste jaarlijks overleg met een vertegenwoordiging van de raden.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Aan het begin van 2024 is de Ombudsagenda 2024 bekend gemaakt. De Ombudsagenda 2024 bevatte drie thema's; bestaanszekerheid, inclusie en leefbaarheid. waar naast de gebruikelijke klachtbehandeling extra aandacht aan is besteed.

Onderwerpen die op de agenda stonden waren onder meer de opvang van dakloze gezinnen, de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 en een kinderrechtenscan naar discriminatie en racisme op school, in de buurt en online. Ook startte de ombudsman een onderzoek uit eigen beweging naar de positie en het functioneren van Bureau Integriteit.

Op 10 juni 2024 is het rekenkamerrapport over klachtenbehandeling gepubliceerd. De raad heeft dit rapport besproken in september. Naar aanleiding van de onderzoeksbevindingen hebben de Ombudsman Metropool Amsterdam en de Rekenkamer Amsterdam - Zaanstad besloten om twee onderwerpen gezamenlijk nader te onderzoeken. Het betreft een onderzoek naar de klanttevredenheid rondom de klachtbehandeling en de wijze waarop Zaanstad leert van klachten. De gemeenteraad heeft de rekenkamer verzocht het onderzoek met minimaal één jaar uit te stellen.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

Het resultaat, na effect bestemmingsreserves, over 2023 bedraagt € 25.489. Dit resultaat is toegevoegd aan de algemene reserve. De jaarrekening van de ombudsman is conform de gemeenschappelijke regeling gecontroleerd

door de auditdienst van de gemeente Amsterdam (ACAM). In artikel 12 van de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat bij een positief exploitatieresultaat over een begrotingsjaar dit resultaat in het volgende begrotingsjaar aan de begrotingspost algemene reserve wordt toegevoegd.

Begroting 2025

De bijdragen worden jaarlijks nominaal geïndexeerd conform het percentage voor personele lasten uit de begrotingscirculaire van de Gemeente Amsterdam. Dit percentage is voor 2025 berekend op 3,8%. De Ombudsman heeft de begroting 2025 vastgesteld op een lastentotaal van € 3.133.499. Het lastentotaal van de begroting 2024 na eerste wijziging is vastgesteld op € 3.058.785.

Sinds 2014 voorziet de GROMA in de mogelijkheid een positief resultaat toe te voegen aan de algemene reserve om een buffer op te bouwen van 10% van de totale bijdragen van alle deelnemer. Indien er sprake is van een overschrijding van de begroting dient deze reserve als eerste aangesproken te worden. De verwachting is dat zowel 2024 als in 2025 de algemene reserve niet aangesproken hoeft te worden omdat inkomsten en uitgaven in balans zijn.

In 2025 zal in gesprek met de deelnemers en het Presidium gezocht worden naar een passende manier van indexeren. Dit zal naar verwachting leiden tot een aanpassing in de gemeenschappelijke regeling. Ten tijde van het opstellen van de 2025 begroting zijn aanvullende gesprekken gaande met zowel de gemeente Amsterdam als de overige gemeenten om te komen tot nieuwe afspraken voor 2025 en verder. De huidige bijdrage van de gemeenten wordt niet voldoende geacht om een duurzame voortzetting van de activiteiten te garanderen op hetzelfde kwaliteitsniveau. Zaanstad signaleert dat de hoeveelheid zaken al een aantal jaar daalt, de totale financiële bijdrage is door indexatie echter gestegen.

Zienswijze

Op grond van artikel 13 van de GROMA stelt de Ombudsman zelf jaarlijks de begroting voor het volgende kalenderjaar vast. De Ombudsman maakt werkafspraken met de deelnemers over de toezending van de conceptbegroting en het al of niet kunnen uitbrengen van zienswijzen. Nu de bijdragen van de overige deelnemers (niet zijnde gemeente Amsterdam) vaststaan dient de (wettelijk verplichte) mogelijkheid tot het uitbrengen van een zienswijze door een deelnemer geen zinvol doel. Het versturen van conceptbegrotingen en het verplicht in de gelegenheid stellen van een deelnemer om een zienswijze

uit te brengen is daarnaast een administratief zware procedure bij een gemeenschappelijke regeling met een groot aantal deelnemers. De ombudsman maakt daarom onderlinge afspraken met de deelnemers hoe hier praktisch beter mee omgegaan kan worden.

Risico's en beheersmaatregelen

De financiële risico's voor de Ombudsman zijn vooralsnog beperkt. Het belangrijkste risico is langdurige ziekte van personeel.

Om dat risico af te dekken is de afspraak gemaakt met gemeente Amsterdam dat de kosten voor personeel dat langdurig ziek is, niet meer volledig (maximaal voor de duur van 6 maanden) ten laste komen van het budget van de Ombudsman. De daarna beschikbaar komende middelen kan de Ombudsman dan inzetten voor vervangende personele capaciteit.

De prijspeilstijgingen en inflatie in 2025 vormen een belangrijk risico.

In de meerjarenraming is uitgegaan van een indexatie (op basis van loonkostenontwikkeling) van 3,8% ten opzichte van de begroting 2024. De indexatie heeft vooral effect op de baten (verhoging bijdragen deelnemende gemeenten) en op de lasten (verhoging van loonkosten).

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam
Oprichtings-/publicatiedatum:	05-04-2007
Vestigingsplaats:	Uitgeest
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) is een samenwerkingsverband van twaalf omliggende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het zet zich in voor:

- het verzekeren van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie en de watersport op en rondom het meer en aangrenzende gebieden;
- het tot stand brengen, bewaren en onderhouden van het landschap en een evenwichtig natuurlijk milieu dat is afgestemd op het onder bovenstaande geformuleerde.

Bestuurlijk belang

Wethouder Breunese lid van het Algemeen Bestuur, plaatsvervangend door wethouder Tuijn.

Stemverhouding: 12,5%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Uit de visie 2030 Natuur en recreatie in Hollandse landschappen heeft het bestuur eind 2023 besloten tot prioritering van de projecten:

- het opwaarderen van recreatieterrein Uiterdam;
- het opwaarderen van jachthaven de Woudhaven en omgeving, dit project is gestart in 2024;
- oever- en natuurontwikkeling Sakerleidam, waarbij ook schone bagger uit het noordelijke deel van de Zaan een plaats zal krijgen. Over dit project waren al contractuele verplichtingen met een aannemer en de gemeente Zaanstad aangegaan. Fase 1 is afgerond, het besluit rondom de financiering is nog niet genomen;
- lokale verdiepinging Uitgeestermeer voor meer biodiversiteit;
- verbetering zwemwaterkwaliteit Dorregeest;
- het aantrekkelijker maken van het Aagtenpark.

Andere belangrijke punten uit 2024:

- Het vaststellen van het controleplan 2024, normenkader 2024, verordening financieel beheer en de Gemeenschappelijke Regeling.
- Het in evenwicht brengen van de baten en lasten van het recreatieschap voor de lange termijn, bij de Kadernota 2025 is ingestemd met een verhoogde bijdrage voor vijf jaar. Verder wordt ingezet op het vergroten van de inkomsten door:
 - » het invoeren van de recreatiekaart;
 - » het mogelijk maken recreatiearken;
 - » plaatsen van een tweetal reclamemasten.
- Een nieuw raamcontract met uitvoeringsorganisatie recreaties NH is voor het einde van 2024 nog niet is

gesloten. De opzegging is eenmalig opgeschort en het bestaande contract met één jaar verlengd;

- Provincie Noord-Holland kon in 2024 geen overeenstemming met Staatsbosbeheer bereiken over de overname van de beheerorganisatie. De provincie zoekt verder naar een andere overnamepartner.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van deelname aan de gemeenschappelijke regeling is hoog. Het weerstandsvermogen is onvoldoende. De omvang van de huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 43 en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen van € 427. Het bestuur van het RAUM heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio Noord-Kennemerland om slechts een beperkte algemene reserve aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

De jaarrekening 2023 sloot met een negatief resultaat van € 47.000, dat is € 44.000 hoger (minder negatief) dan was begroot. Het negatieve resultaat is in mindering gebracht op de reserves. Het totaal aan reserves komt per 31 december 2023 uit op € 1.426.103.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 87.369.

Vooruitblik 2024

De Najaarsnotitie 2024 geeft aan dat de prognose voor 2024 sluit met een negatief resultaat van ongeveer € 84.000. Dat is ongeveer € 22. hoger – minder negatief – dan was begroot (€ 106.808 negatief). Het resultaat is bepaald door de volgende zaken:

- Overdracht van De Woudhaven en doorbelasting van kosten project Dorregeest naar gemeente Uitgeest (positief);
- Lagere opbrengsten pontje Molletjesveer door vrijwilligers- en technische problemen (negatief);
- Hogere kosten voor bestuurlijk overleg, omgevingsmanagement en accountantskosten (negatief);
- Hogere rentebaten door verhoogde spaarrente en uitstel lening project Sakerleidam (positief).

Zienswijze

De gemeenteraad geeft een positieve zienwijze op de jaarrekening 2023 en de begroting 2025, met de volgende aandachtspunten:

- Zaanstad verkent de mogelijkheden om de tegenvallers op te vangen; de gemeenschappelijke regelingen maken onderdeel uit van die verkenningen;
- De gemeente Zaanstad wijst nogmaals op de urgentie om de nieuwe verdienmogelijkheden te realiseren en vraagt u de uitvoering daarvan krachtig ter hand te nemen. Een realistische vertaling is nodig wanneer de inkomsten daadwerkelijk geëffectueerd kunnen worden;
- Wij willen u uitnodigen in de jaarstukken meer aandacht te besteden aan trends en concrete indicatoren ten aanzien van bijvoorbeeld bezoek en gebruik, themaroutes en paden, biodiversiteit en beheer.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's:

- Overmacht: optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna, verslechtering zwemwaterkwaliteit door warm weer en (drugs)dumpingen;
- Zorgelijke financiële positie
- Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving.
- Uitstel/afstel project Sakerleidam
- Bestuurlijk draagvlak vermindert. Heiloo heeft aangekondigd te willen onderzoeken of uittreden mogelijk is, risico op nog meer deelnemers die uittreden.
- De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen. Op de (middel)lange termijn moeten o.b.v. de onderhouds- en investeringsplannen wel bestuurlijke keuzes worden gemaakt.

Beheersmaatregelen:

- Inzetten op omgevingsmanagement: informatie stakeholders als raden en ondernemers
- Meer gezamenlijk optrekken met betrokken partijen om een integraal resultaat te behalen
- Meer inzet op toezicht en handhaving;
- Opstellen van een financieel plan

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam
Oprichtings-/publicatiedatum:	04-04-2013
Vestigingsplaats:	Zaanstad
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie - in samenhang met de vorenstaande Gemeenschappelijke Regelingen - tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu, het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifieke en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt.

Bestuurlijk belang

Wethouder Breunese is lid van het AB, plaatsvervangend door wethouder Tuijn. Sinds eind 2023 is wethouder Breunese ook lid van het DB

Stemverhouding: 12,5%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Belangrijkste punten in 2025 voor het recreatieschap zullen zijn:

- Het AB heeft ingestemd met het actualiseren van het evenementenbeleid en over te gaan tot werving van nieuwe evenementen.
- Het AB heeft ingestemd met de visie Entreegebied Twiske Poort met scenario het faciliteren van de ontwikkeling en de bouw. Er wordt overgegaan tot het uitwerken van een beeldkwaliteitsplan.
- De gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling en Financiële Verordening zijn vastgesteld
- Groter beroep op de regiefunctie door meer druk op het gebied, toename bewoning. Veel verschillende wensen voor gebruik van het gebied zoals feesten versus rustzoekers,
- Een nieuw raamcontract met uitvoeringsorganisatie recreatie NH is voor het einde van 2024 nog niet is gesloten. De opzegging is eenmalig opgeschort en het bestaande contract met één jaar verlengd;
- Met Staatsbosbeheer kon in 2024 geen overeenstemming bereikt worden over de overname van de beheerorganisatie. De provincie zoekt verder naar een andere overnamepartner.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van deelname aan de gemeenschappelijke regeling is gemiddeld. Het berekende weerstandsvermogen is voldoende. Zaanstad heeft voor onderdeel Twiske 16,7 % van de stemmen, voor onderdeel Waterland 8,3% van de stemmen.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

De jaarrekening 2023 sluit met een negatief resultaat van € 28.797. Dit resultaat is ten laste van de reserves gebracht. Eind 2023 bedraagt de totale reserves en voorzieningen € 5.203.785 (in 2022 € 5.232.582).

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de vastgestelde materialiteitsgrens van 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2023 een bedrag van € 129.249).

Vooruitblik 2024

De Najaarsnotitie 2024 geeft aan dat de prognose voor 2024 sluit met een negatief resultaat van € 47.000. Dat is € 154.000 hoger – minder negatief – dan was begroot (€ 201.000 negatief). Het resultaat is bepaald door de volgende zaken:

- Lagere kosten incidentele projecten door doorschuiven naar volgende jaren (positief);
- Lagere lasten door eenmalige efficiëntieslag (positief);
- Hogere baten uit leges (positief);
- Hogere lasten door extra inzet (negatief);
- Hogere kosten voor programmasturing en aanpassing regelingen (negatief);
- Hogere rentevergoedingen op de schatkistbankrekening (positief).

Zienswijze

De gemeenteraad gaf in juni een positieve zienswijze op de jaarrekening en begroting met de volgende aandachtspunten:

- Zaanstad verkent de mogelijkheden om de tegenvallers op te vangen; de gemeenschappelijke regelingen maken onderdeel uit van die verkenningen;
- In een motie heeft de gemeenteraad van Zaanstad gevraagd een fusie van de recreatieschappen Twiske-Waterland en Alkmaarder- en Uitgeestermeer te onderzoeken. Zaanstad dringt aan op een spoedige afronding van deze verkenning;
- De gemeente Zaanstad verkent de mogelijkheden om het beheer van de Jagersplas bij het recreatieschap Twiske-Waterland onder te brengen; wij vragen uw medewerking bij het haalbaarheidsonderzoek;

- De omvang van de algemene reserve is ver boven het weerstandsvermogen. Wij verzoeken u om in beeld te brengen welk deel van de reserve benodigd is om het uitvoeringsprogramma uit te voeren en daarmee de ambities van het recreatieschap te realiseren;-
- Wij willen u uitnodigen in de jaarstukken meer aandacht te besteden aan trends en concrete indicatoren ten aanzien van bijvoorbeeld bezoek en gebruik, themaroutes en paden, biodiversiteit en beheer.

Risico's en beheersmaatregelen

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Overmacht: optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna, slechte kwaliteit zwemwater door warm weer en (drugs)dumpingen;
- Te weinig evenementen die geld genereren, zowel door wijzigingen bij Landsmeer als het evenementenbeleid van TW zelf;
- Problemen bij invulling / bemensing gekwalificeerd personeel;

Beheersmaatregelen:

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen als beheersmaatregel bedraagt op 31-12-2023 € 427.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling - regeling zonder meer
 Oprichtings-/publicatiedatum: 21-01-2016
 Vestigingsplaats: Zaanstad
 Toezichtsregime: **Middel**

Openbaar belang

Gezamenlijke inkoop en beleidsvoorbereiding en -uitvoering.

Bestuurlijk belang

Deze lichte vorm van publieke samenwerking kent geen bestuur.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

De RZM, een lichte variant van een gemeenschappelijke regeling, betreft de afspraak tot samenwerking op twee onderdelen van de drie decentralisaties (Jeugdhulp en Wmo) met de 7 andere gemeenten in Zaanstreek-Waterland (Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland en Wormerland). Om deze samenwerking in de praktijk te realiseren, heeft de gemeente Zaanstad vanaf 2014 met de regiogemeenten een Dienstverlenings- en samenwerkingsovereenkomst "Regionale Inkoop Sociale Domein" (hierna: DVO) afgesloten. In 2015 is de samenwerking geëvalueerd. De gemeenten Purmerend en Beemster hebben toen besloten om ten aanzien van de Wmo vanaf 1 januari 2016 zelf hun inkoop- en contractmanagement te organiseren. De gemeente Edam-Volendam doet met ingang van 1 juli 2016 zelf het inkoop- en contractmanagement t.a.v. de Wmo. Deze wijzigingen zijn verwerkt in de huidige DVO. De uitgetreden gemeenten willen de zorg dichter op hun inwoners organiseren. Voor de Jeugd regelt Zaanstad de inkoop en het contractmanagement van de Regionale raamovereenkomsten die de regio Zaanstreek-Waterland samen met de regio Amsterdam-Amstelland met zorgaanbieders heeft afgesloten.

De nieuwe gemeenschappelijke regeling en DVO is per 1 januari 2019 ingegaan. De looptijd is tot eind 2024.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam
Oprichtings-/publicatiedatum:	07-03-2017
Vestigingsplaats:	Amsterdam
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

De Vervoerregio Amsterdam heeft als doel het, door samenwerking van gemeenten, oplossen van regionale problemen en benutten van regionale kansen in de regio Amsterdam.

Bestuurlijk belang

Wethouder Slegers is lid van het AB/DB.

De wethouder van Amsterdam is voorzitter van het DB en tevens voorzitter van de Regioraad

Stemverhouding: 11,3%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Motie Bikker

De Tweede Kamer heeft op 21-09-2023 de motie Bikker aangenomen, waarin structureel € 300 miljoen beschikbaar wordt gesteld voor het regionale openbaar vervoer. Het doel van dit geld is het voorkomen van verschraling van het ov, waaronder het voorkomen van de tariefstijging van 11,72% die in 2024 doorgevoerd zou moeten worden.

De Vervoerregio ontvangt vanuit de motie Bikker structureel €85 miljoen per jaar. Een deel hiervan gaat naar het structureel voorkomen van de tariefstijging 2024, de rest gaat in de periode 2024-2026 door middel van een maatregelpakket naar het voorkomen van verschraling van het ov. Het maatregelenpakket is in 2024 door de Regioraad vastgesteld.

Er wordt extra geïnvesteerd op drie bestuurlijke speerpunten die verbonden zijn met het Beleidskader Mobiliteit vanuit de Bikker-gelden en de ruimte in de Brede Doeluitkering (BDU). Het betreft:

1. Waarborgen van de belangrijke rol van ov binnen Stappen/Trappen/OV/Privéauto (STOMP)
2. Het STOMP-aanbod beter spreiden over de regio en de mensen / doelgroepen.
3. Een trendbreuk in de verkeersveiligheid bereiken.

Op kortere termijn het verbeteren van het netwerk van doorfietsroutes in de regio en zorgen voor veilige 50km wegen. Op langere termijn staan grote investeringen in schaa sprongprojecten en de ontsluiting van grote woningbouwlocaties gepland. De vervoerregio reserveert bijdragen voor projecten die een groei in het openbaar vervoer (ov) mogelijk maken, zoals het doortrekken van de Noord/Zuidlijn, de ov-verbinding Sloterdijk Amsterdam-Centrum, Zuidasdok en een derde perron op station Zuid. Met een reservering voor de Oostbrug voor de sprong over het IJ.

Bezuinigingen Rijk

Ook de Vervoerregio krijgt te maken met bezuinigingen vanuit het Rijk. Dit zijn:

- *10% korting door het Rijk opgelegd vanaf 2026*
Het nieuwe kabinet wil 110 miljoen euro bezuinigen op het openbaar vervoer in de Vervoerregio Amsterdam en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Voor de Vervoerregio Amsterdam betekent dit een bezuiniging van € 51 miljoen. De voorzitter van de Vervoerregio Amsterdam dringt er bij het kabinet op aan om de bezuiniging terug te draaien.
- *Herijken studenten OV, korting € 10 mln vanaf 2026*
Parallel loopt de aanpassing van de vergoeding die onze vervoerders krijgen voor de ov- studentenkaart. Die aanpassing volgt waarschijnlijk al in 2025 en is het gevolg van de laatste meting die laat zien dat studenten minder gebruik maken van het openbaar vervoer. Naar alle waarschijnlijkheid gaat het voor de vervoerders van de Vervoerregio om een vermindering van €10 miljoen per jaar

Indien de Vervoerregio de vervoerders compenseert voor de ov-studentenkaart betekent het voor de Vervoerregio een versobering van in totaal ongeveer € 62 miljoen per jaar. De extra middelen uit de motie Bikker zullen hierdoor grotendeels verdampen

Problemen EBS

Uitval

Eind 2023 startte er een nieuwe concessie. Vanaf dat moment zijn er veel problemen (rituitval, bussen die niet rijden) met EBS. Dit komt door een te lage laadcapaciteit als gevolg van software problemen. Hierdoor is er maar één laadpunt beschikbaar is. Elektrische bussen zijn hierdoor te weinig inzetbaar. Dit is niet op te vangen door dieselbussen.

EBS deelt maandelijks rapportages over uitval. Dit geeft een wisselend beeld qua beschikbaarheid. EBS heeft in 2024 een boete opgelegd gekregen van € 2 mln. Het is nog niet zeker of deze betaald gaat worden omdat EBS beroep heeft aangetekend.

Personeelstekort

De Vervoerregio heeft in 2024 een onderzoek laten doen naar de oorzaken van het personeelstekort onder buschauffeurs. De aanbevelingen uit het rapport worden de Vervoerregio opgepakt.

Risicoprofiel

Er is sprake van profiel middel.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

In 2023 werd er € 110,6 miljoen minder lasten en € 14,3 miljoen minder baten gerealiseerd dan begroot. Dit resulteert in een totale onderbesteding van € 96,3 miljoen. Van de onderbesteding in de lasten is € 99,5 miljoen 'beklemd', d.w.z. bestemd voor bijdragen aan projecten die reeds in contracten, overeenkomsten of beschikkingen zijn vastgelegd. Dit betreft projecten die in 2023 wel waren begroot, maar nog niet zijn gerealiseerd en waarvoor de financiële bijdrage nog niet geheel of gedeeltelijk is betaald. In de begroting 2023 werd rekening gehouden met € 32,4 miljoen die uit het beschikbare saldo BDU onttrokken moest worden. Door de onderbesteding kan € 63,9 miljoen worden toegevoegd aan dit saldo. Begin 2023 was het beschikbare BDU-saldo € 187,1 miljoen, dit stijgt nu naar € 250,9 miljoen. Er zijn verder geen op- of aanmerkingen. De jaarverslagen en de jaarrekeningen vallen binnen de redelijke bandbreedte van wat je mag verwachten.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. De grens is door de regioraad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 10.073.578. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

- **Begrotingscriterium**
In 2023 zijn er geen begrotingsonrechtmatigheden te melden die boven de rapportagegrens artikel 24 lid 3 (€ 500.000) van de financiële verordening 2023 uitkomen.
- **Voorwaarden criterium**
De spendanalyse heeft aan het licht gebracht dat er een financiële onrechtmatigheid is op het voorwaardencriterium van 1,9 miljoen euro. Dit is een daling ten opzichte van 2022, toen de onrechtmatigheid € 2,6 miljoen euro bedroeg. We verwachten dat deze neerwaartse trend zich zal voortzetten in het komende jaar, omdat de activiteiten van de leveranciers die verband houden met deze onrechtmatigheid momenteel worden aanbesteed. De onrechtmatigheid betreft contracten die al in 2022 bekend waren. Er zijn in 2023 geen nieuwe bijgekomen. De hier vermelde onrechtmatigheid valt onder de verantwoordingsgrens zoals die is vastgesteld in de financiële verordening en heeft derhalve geen effect op de uitkomst van de financiële rechtmatigheidsverantwoording.
- **Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium**
In 2023 zijn er geen M&O-onrechtmatigheden te melden die boven de rapportagegrens artikel 24 lid 3 (€ 500.000) van de financiële verordening 2023 uitkomen.

Bevinding:

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Begroting 2025-2028

De begroting en het UPM bouwen verder op eerdere begrotingen, de ingezette lijn wordt doorgezet en constant beleid is geborgd. De grootste financiële wijziging is het toevoegen van de gelden van Motie Bikker aan de programmering. De besteding van het restant van de Bikker-gelden belooft een separaat traject waardoor er mogelijk vanuit de besluiten wijzigingen optreden in de manier van programmeren in de begroting van de Vervoerregio. De regioraad dient hierover te besluiten. Met de toevoeging van de gelden uit de motie Bikker (circa €85 miljoen) en de aanname van indexatie 2024 stijgen de baten BDU van de Vervoerregio tot een totaal van € 574 miljoen (voorheen € 470 miljoen).

De top10 grootste projecten, die in 2025 tot uitgaven komen zijn:

1. ZuidasDok OV-Terminal en no-regret maatregel door-trekken Noord/Zuidlijn
2. Aanpak Verkeersdruk Thorbeckeweg - N516
3. Multimodale Knoop Schiphol
4. Fietsenstalling Amsterdam CS Zuidoost
5. Oranje Loper Amsterdam
6. Binnenring Amsterdam
7. Verlengen IJtram 1e fase Strandeiland
8. Fietsenstalling Amsterdam Amstel Westzijde
9. Guisweg Zaanstad planuitwerking
10. Sprong over het IJ-Oostbrug planuitwerking

Risico's en beheersmaatregelen

- **AMRI: Beheer en onderhoud** Onderdeel van de nieuwe governance-afspraken tussen de gemeente Amsterdam, GVB en de Vervoerregio was het afsluiten van een overeenkomst voor het assetmanagement railinfrastructuur (AMRI). Die overeenkomst geldt sinds 1 januari 2023 tussen de opdrachtgever Vervoerregio en opdrachtnemer GVB. Beide partijen moeten vertrouwd raken met hun nieuwe rol en de organisaties en processen daarop inregelen. Het in 2023 beschikbare budget voor het beheer en onderhoud door GVB blijkt voor een groot deel (ongeveer 40%) niet te zijn benut. Dit kan een signaal zijn dat de transitie naar de nieuwe werkwijze minder voortgang heeft dan gepland. Maar het kan ook zijn dat er sprake is van het ontstaan van achterstallig onderhoud. Om dit risico te mitigeren is de Vervoerregio samen met GVB bezig om het assetmanagement structureel en effectief in te bedden in beide organisaties.
- **Zuidasdok** is een van de grootste infrastructurele projecten van Nederland. Het project zorgt voor een betere bereikbaarheid van de Amsterdamse Zuidas en van het noordelijke deel van de Randstad. Zuidasdok vervult een spilfunctie in de ambities van de Vervoerregio. Stagnatie van het project raakt ook andere ambities, zoals aanpassingen op station Amsterdam CS. Om de voortgang van het project gaande te houden, is er continu overleg met Amsterdam en het Rijk.
- **Woningbouw:** Nederland kent een grote woningbouwopgave. De nadruk bij de plannen ligt op het realiseren

van zoveel mogelijk woningen. Maar als er onvoldoende rekening mee wordt gehouden dat ook de mobiliteit een belangrijke plaats moet krijgen, bestaat het risico dat de bereikbaarheid van de nieuwe wijken minder groot is dan wenselijk. Als er onvoldoende ruimte wordt ingepland voor OV, kan het zijn dat de nieuwe bewoners vooral aangewezen zijn op autogebruik. Terwijl we dat juist proberen te ontmoedigen. De Vervoerregio heeft een actieve inbreng in allerlei voorbereidende gremia rondom de woningbouwopgaven. De organisatie brengt consequent het belang van mobiliteit bij de woningbouwopgaven voor het voetlicht.

- **Arbeidsmarkt:** De arbeidsmarkt is krap. Op veel gebieden is personeel schaars. Dat betreft ook de vervoerders. Doordat personeel schaars is, blijkt het niet altijd mogelijk om de opgave voor het openbaar vervoeraanbod te vervullen. Dat kan ongewenste effecten hebben, zoals ov-reizigers die meer de auto gaan gebruiken, waardoor mogelijk zelfs een krimp van het openbaar vervoergebruik kan ontstaan. De krapte op de arbeidsmarkt is een risico voor de vervoerders, maar heeft wel een effect op de doelstellingen en het imago van de Vervoerregio. De Vervoerregio denkt mee met oplossingen zoals het inzetten van anderstalige chauffeurs en trekt daarin op met de vervoerders.
- **Bezuinigingen:** Het is onduidelijk hoeveel prioriteit het nieuwe kabinet geeft aan het openbaar vervoer. Dat houdt het risico in zich dat het Rijk de komende jaren substantieel aandacht voor mobiliteit en bereikbaarheid in onze regio verliest of keuzes maakt die contrair zijn aan de belangen van mobiliteit. Het is ook mogelijk dat recente afspraken zoals die over Rijksbijdragen aan de MIRT-verkenningen of Zuidasdok ter discussie worden gesteld. De Vervoerregio heeft goede contacten bij het Rijk, zowel op het ministerie als in de Tweede Kamer. Via lobbyactiviteiten blijven de Vervoerregio Amsterdam en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag het belang van openbaar vervoer en mobiliteit in de regio's onder de aandacht brengen. korting BDU
- **OV-tarieven** Een van de taken van de Vervoerregio is het jaarlijks vaststellen van de OV-tarieven. In 2010 zijn landelijk basisafspraken gemaakt voor de OV-tarieven en het landelijk tarievenkader. In 2012 kwam er een tarievenverordening waarin staat welke ruimte de vervoerders hebben en hoe het tarief moet worden bepaald. Sinds 2019 heeft de regioraad een adviserende rol in het vaststellingsproces. Als de Vervoerregio de tarieven minder wil verhogen dan landelijk afgesproken, is de reiziger beter af. Maar de Vervoerregio moet dan voortaan structureel het verschil aan de vervoerders aanvullen. De ov tarieven voor 2024 zijn niet gestegen voor de reiziger. Het geld van motie Bikker wordt voor een deel gebruikt om de ov tarieven niet te laten stijgen voor de reiziger. De exploitatiesubsidie wordt vanaf 2024 nu structureel opgehoogd.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling - gemeenschappelijk orgaan
Oprichtings-/publicatiedatum:	20-08-2015
Vestigingsplaats:	Amsterdam
Toezichtsregime:	Laag

Openbaar belang

Deze regeling is aangegaan om gezamenlijk een rekenkamer in te stellen. Dit is wettelijk verplicht. Het betreft een gemeenschappelijk orgaan.

Bestuurlijk belang

De rekenkamer heeft één lid. Dit lid is tevens directeur. De raden benoemen het lid van de rekenkamer op voordracht van een afvaardiging van de raden door een gelijkkluidend besluit. Geen afvaardiging van een collegelid in deze regeling.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat de gemeenteraden eens in de zes jaar de gemeentelijke bijdragen aan de rekenkamer zullen vastleggen. In 2023 hebben de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad besloten om de huidige samenwerking te continueren en de jaarlijkse (geïndexeerde) gemeentelijke bijdragen, die golden voor de periode 2016 – 2021, voort te zetten voor de jaren 2024 tot met 2028. Bij de ontwerpbegroting is een notitie gevoegd waarin de beleidsvisie en de zesjarenbegroting is opgenomen. De Beleidsvisie is terug te vinden via de link <https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/content/uploads/2023/08/Beleidsvisie-RMA-2023-2028-def.pdf>

In 2024 heeft de rekenkamer een bijdrage geleverd op de monitor informatie Zaanse financiën met een observatie bij de jaarstukken 2023 en de begroting 2025.

De gemeenschappelijke regeling is gewijzigd en sinds 6 juli 2024 van kracht.

Het Benchmarkonderzoek Klachtbehandeling Zaanstad dat is opgeleverd in juli 2024 zou opgevolgd worden door een verdiepend onderzoek klanttevredenheid rondom klachtbehandeling samen met Ombudsman. Op verzoek van de raad is dit minimaal één jaar uitgesteld.

De onderzoekszopzet sociale wijkteams is met name gericht op opdrachtgeverschap en partnerschap en is gedeeld in september 2024. Dit onderzoek loopt door naar 2025.

Financiële positie

Jaarrekening 20223

De jaarrekening 2023 heeft een positief resultaat van € 215.359, het resultaat is als volgt bestemd:

- Toevoeging algemene reserve 215.359

RMA houdt een algemene reserve aan van tussen de 10 en 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen. Naar verwachting heeft de algemene reserve eind 2024 een stand van circa € 356.560. Daarmee valt de huidige stand van de algemene reserve binnen de streefwaarde van 10 tot maximaal circa 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen. Wanneer de algemene reserve boven de 15% uitkomt, wordt in overleg met het Overlegorgaan RMA nagegaan hoe die middelen worden bestemd.

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

Bevinding: De bestuurder is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Zienswijze

Op 25 mei 2023 gaf de raad van Zaanstad positieve zienswijze op de begroting en de begroting is ongewijzigd vastgesteld door het bestuur van de RMA.

Tevens stemden beide raden in met de voorstellen uit de notitie Gemeentelijke bijdragen RMA.

Zienswijze begroting 2025

Op 18 juli 2024 gaf de raad een positieve zienswijze.

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Oprichtings-/publicatiedatum:	06-10-2005
Vestigingsplaats:	Zaandam
Toezichtsregime:	Hoog

Openbaar belang

Het doel van Betaalbare Koopwoningen Zaanstad Holding B.V. (BKZ) is tweeledig:

- Het bevorderen van de volkshuisvesting overeenkomstig het beleid van de gemeente Zaanstad
- Het realiseren van kwalitatief hoogwaardige sociale koopwoningen in de gemeente Zaanstad; het via erfpacht beschikbaar stellen van deze woningen aan de gewenste doelgroep en het uitvoeren van een beleid teneinde deze woningen zoveel mogelijk voor de doelgroep te behouden

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad is voor 100% eigenaar van de aandelen. Het voltallig college vertegenwoordigt de enige aandeelhouder gemeente Zaanstad.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 100%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen BKZ

In 2024 zijn er minder tranches en gronden afgenomen, dit gebeurt nog steeds tegen hoge waarden. In een stijgende markt leidt dit tot hogere waarden bij verkochte tranches. Bij de verplichte opleggingen aan zittende bewoners ontstaat er echter regelmatig schuring tussen de financieringsmogelijkheid en het bedrag van de afnamefactuur. Hier heeft BKZ diverse mogelijkheden om dit zowel voor de bewoner als BKZ tot een goed resultaat te brengen. Voor 2024 verwacht BKZ ongeveer een gelijk aandeel in de afname van de tranches. De BKZ Starterswoningportefeuille blijft voorlopig beperkt tot de in 2023 gerealiseerde 10 woningen. In de periode 2025-2028 wordt de start verkoop verwacht van ca 160 woningen. In de periode 2023-2031 richten de gemeente en BKZ zich op het Herstel van maximaal 200 bestaande woningen middels een VHF DFZ regeling. Vanaf 2025 zal de portefeuille daarom weer een grotere omvang hebben. In 2025 wordt besluitvorming verwacht voor een project met ca 30 BKZ Starterswoningen. Dit betreft een directe financiering dan wel een gemeentelijke garantstelling voor de investering in gronden en woningen. Deze gronden en woningen dienen als waarde onderpand voor de financiering. De starterswoningen zijn zonder AvA besluit aangekocht vanuit het eigen vermogen. Als dit besluit is genomen

kan de koppeling tussen de kredietfaciliteit en woningen te herstellen.

Sinds de zomer van 2024 werken de Gemeente Zaanstad en de BKZ aan een nieuwe governance voor BKZ, vooruitlopend op de nieuwe governance heeft de accountant van BKZ in de jaarrekening 2023 voor het eerst aandacht besteed aan de WNT. Medio 2025 komt de directeur van BKZ in dienst, dit vloeit voort vanuit de aanscherping en controles van de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties. In 2025 loopt de laatste termijn van de huidige voorzitter van de Raad van Commissarissen af, de RvC zal zowel een nieuw lid werven als een nieuwe voorzitter aanstellen.

Risicoprofiel

Het zwaartepunt van de risico's van BKZ liggen op het politieke en financiële vlak. De doelstelling van BKZ is bijdragen aan de volkshuisvesting binnen de gemeente Zaanstad. Deze doelstelling heeft politiek de aandacht. Vanwege de rekening courant en de leningsovereenkomst, die BKZ heeft afgesloten met de gemeente Zaanstad voor BKZ traditioneel tot een maximumbedrag van respectievelijk 5,5 miljoen euro en voor de Garantieregelingen tot 31 miljoen, is het financieel belang groot te noemen.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

- De jaarrekening 2023 presenteert een positief resultaat na belasting van € 1.590.496. Het resultaat is grotendeels gerealiseerd door de waarden van de gronden in het model erfpachtvariant die na 10 jaar niet door de bewoners zijn afgenomen, de waardeinstijgingen van de gronden en tranches in het starterswoningmodel en de gerealiseerde resultaten bij verkoop van tranches boven boekwaarde. Het saldo van de lang lopende schulden en rekening courant aan gemeente Zaanstad bedraagt per ultimo 2023 ongeveer € 1,5 mln. (€ 8,1 mln. schuld GRZ negatief, € 4,4 mln. positief rekening courant BKZ traditioneel, € 2,1 mln. positief rekening courant GRZ en € 0,1 mln. positief rekening courant BKZ Holding). Het eigen vermogen van BKZ Holding bedraagt ca € 21,5 mln. De gemeente heeft voor het duurzaam funderingsherstel een lening (kredietfaciliteit) verstrekt aan BKZ van 30 miljoen euro om grond en stukje van de woning(en) aan te kopen.
- Het positief resultaat (€ 1.590.496) over 2023 is als volgt bestemt:
 - » Toevoeging overige reserves € 36.767
 - » Toevoeging herwaarderingsreserves € 1.426.487

- » Toevoeging reserves ongerealiseerde winst tranches € 127.242

De jaarrekening 2023 is vastgesteld in de Ava in oktober 2024.

Begroting 2025

De begroting over 2025 is nog niet aangeboden aan Gemeente Zaanstad.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

- Het trancherisico op de opstal betreft een lange termijn-risico en hangt samen met de conjunctuur. Hierbij worden de tranches (20% (traditioneel) en 30% (afzetgarantie-woningen) van de opstalwaarde) niet afgenomen door de kopers (en dus niet terugbetaald op korte termijn). Dit komt omdat er geen inkomensstijging plaatsvindt. Gevolg is dat pas bij (door)verkoop de resterende tranches worden gerealiseerd (afgelost). BKZ monitort dit. Het risico wordt vertaald in de kasstroom.
- Langetermijnrisico van waardevermindering van de grond in de toekomst. De grond wordt na 25 jaar geherwaardeerd.
- Hoogconjunctuur leidt tot positieve kasstroom door afname van tranches en grond dit risico wordt beperkt door de stijgende rente waardoor woningbezitters niet verhuizen. Echter hierdoor daalt het aantal BKZ woningen en beschikbaarheid van woningen voor de doelgroep.
- Stagnatie uitvoering DFZ (VHF woningen) door tekort aangeleverde woningen. Gemeente Zaanstad is verantwoordelijk voor de aanlevering van de betreffende VHF woningen en deze worden beperkt aangeleverd.
- Het afkopen van de schuld wordt momenteel met afbetalingsregeling binnen BKZ opgevangen, De AFM staat dit momenteel nog toe, BKZ loopt het financiële risico, hierover wordt gerapporteerd (13 woningen) in het directieverslag.
- De starterswoningen 2.0 zijn aangekocht zonder AvA besluit vanuit het Eigen Vermogen.
- Overgang van project - naar structurele organisatie kan leiden tot vertrek van personeel waardoor kennis verloren gaat.

Beheersmaatregelen

- Jaarlijkse inkomenstoets bij kopers door BKZ;
- Periodieke kwartaalrapportages worden aan verantwoordelijke wethouders, college en raad verstrekt. Deze rapportages bevatten gegevens met betrekking tot aantal woningen, liquiditeit, prognoses cashflow, risico's, etc. De kwartaalrapportage over het eerste kwartaal 2024 wordt begin augustus verwacht;
- 1 à 2 keer per maand overleg tussen ambtenaren en de directeur van BKZ; Governance regulier overleg 4 X per jaar (AEF rapport)
- Het betaalbaar houden van de koopwoningen van BKZ. Operationalisering van het nieuwe model (BKZ Starterswoning) waarbij BKZ woningen langer voor de doelgroep kan behouden. Verwachting is dat de komende 5 jaar er ca 200 woningen in dit model kunnen worden gerealiseerd. BKZ investeert in de grond en de woning. Voorfinanciering eerste project vindt plaats uit eigen middelen, daarna zal financiering plaatsvinden via gemeente of Bank Nederlandse Gemeenten. BKZ heeft gevraagd om een kredietfaciliteit van de gemeente van circa 31 miljoen: moet nog worden vastgesteld
- Operationalisering van het herijkte Duurzaam geld gereserveerd voor renovatie en sloop-nieuwbouw in de periode 2022-2031 van maximaal 200 woningen. Voor investering in de grond en de woning is een lening afgesloten tussen gemeente en BKZ van € 30 miljoen. BKZ ondersteunt waar nodig de gemeente met haar acquisitie. Dit was bedoeld als tijdelijke ondersteuning voor 3/6 maanden. Dit zou voor zover ik weet niet verlengd worden en is inmiddels verstreken
- Gekeken wordt hoe het pallet van BKZ instrumenten de komende tijd weer kan worden ingezet voor het stimuleren van de woningbouw en de mogelijkheden die de Woningbouwimpuls subsidie biedt.
- Gemeente en BKZ zijn in overleg welke Starterswoningen 2.0 projecten zullen worden aangeboden voor besluitvorming (en ook een reparatiebesluit van de al reeds aangekochte 2.0 woningen in combinatie met de aangevraagde kredietfaciliteit).
- Governance wordt verder uitgewerkt /opzetten structurele organisatie.

Rechtsvorm:	Naamloze vennootschap
Oprichtings-/publicatiedatum:	02-01-1991
Vestigingsplaats:	Alkmaar
Toezichtsregime:	Hoog

Openbaar belang

De HVC heeft als doel het zeker stellen dat tegen de laagste kosten en op verantwoorde wijze het Zaanse rest-, grof- en gft-afval wordt verwerkt.

Bestuurlijk belang

De gemeente Zaanstad heeft 265 aandelen in HVC op een totaal van 3.654 uitgegeven aandelen. Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangende wethouder Tuijn.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 7,25% aandelen A

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Op 12 december 2024 was de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). De AvA besloot over de volgende onderwerpen:

Warmtenet Den Helder – Fase 1

HVC werkt in het kader van de warmtetransitie sinds een aantal jaren samen met de gemeente Den Helder, de Woningstichting Den Helder (WSDH) en de Marine aan de ontwikkeling van een plan voor een warmtenet in de bestaande gebouwde omgeving van Den Helder. Uit onderliggend onderzoek is gebleken dat als alternatief voor aardgas een warmtenet in Den Helder tot de laagste maatschappelijke kosten leidt. Inmiddels is het warmtetransitieplan gereed. Fase 1 van het plan betreft de aanleg van een warmtenet met aansluiting van circa 3.000 woningen in de wijk De Schooten. De hiervoor benodigde investering bedraagt netto € 10,7 miljoen (prijsspeel november 2024).

Dividendbeleid

Voor zover ruimte overblijft, zal deze benut worden voor het matigen van de tarieven.

Afval

HVC ondersteunt gemeenten om stappen te zetten naar een circulaire economie en volgt hierbij het uitvoeringsprogramma 'Van Afval naar Grondstof (VANG)'. Het streven is om via het scheiden van schone stromen uit het restafval te komen tot preventie van afval/grondstoffen. Hiertoe zijn de volgende uit de Menukaart Afvalpreventie de volgende pijlers gekozen: voedselverspilling, wasbare luiers, delen en lenen, de ja-ja sticker en reparatie. Een andere pijler is recycling om te voorkomen dat waardevolle grondstoffen

verloren gaan. Hiertoe is een hoogwaardig systeem van inzameling voor bron- en nascheiding vereist. Bronscheiding geldt voor PMD (laagbouw) gft-e, oud papier, textiel en glas. Daar waar inwoners, vanwege hun woonsituatie, denk hierbij aan hoogbouw, geen gelegenheid hebben voor bron-scheiding is technische nascheiding voor de stromen metaal en verpakkingsmaterialen mogelijk via een sorteerinstallatie. Verbranding van restafval levert bodemas op die wordt bewerkt in een installatie waardoor ijzer, staal en non-ferro wordt gerecycled en als grondstof wordt vermarkt. Het residu van de bewerkte bodemas bestaat uit fosfaat. In samenwerking met meerdere partijen is er een pilot gestart voor fosfaat-terugwinning zodat deze schaarse grondstof niet via mijnbouw uit de natuur wordt gehaald. Naast deze innovatie zijn er initiatieven ontwikkeld voor het vervaardigen van natuurlijke plasticvervangers die volledig biologisch afbreekbaar zijn. Een derde innovatie is de voorbereiding van een grootschalige CO₂-afvanginstallatie voor bij de afvalenergiecentrale in Alkmaar.

Warmte

HVC is betrokken bij de verkenning naar mogelijke warmte oplossingen voor Krommenie. HVC profileert zich steeds meer als publiek warmtebedrijf en wil in samenwerking met de gemeente bijdragen aan een verkenning naar mogelijke aardgasvrije oplossingen voor het verwarmen van woningen in Krommenie.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de HVC is hoog (op basis van de metho-diek). Dit wordt veroorzaakt door grote financiële belangen in de HVC van Gemeente Zaanstad via het aandeelhouder-schap en onzekerheid over de ontwikkeling van de elektrici-teitsprijs. Daarnaast participeert HVC in diverse consortia, waaronder het Windmolenpark. De publieke en maatschap-pelijke betrokkenheid bij HVC is hoog, (inzameling en) ver-werking van grondstof en afval raakt de burger.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

HVC heeft over 2023 een resultaat behaald van € 34,9 miljoen. Dit is € 6,8 miljoen meer dan in 2022. Deze stijging komt vooral door de stijging van de opbrengst van energie en grondstoffen en het verkleinen van het belang in deelne-ming Trianel GmbH.

HVC heeft ultimo 2023 een negatief werkkapitaal, dat wordt veroorzaakt door de aflossingsverplichtingen ad € 89 miljoen op de langlopende financiering die onder de kort-lopende schulden is opgenomen. Het betreft structurele financiering voor activa met een gemiddelde levensduur die

langer is dan de looptijd van de leningen en ook wat er redelijkerwijs aan looptijd op de financieringsmarkt mogelijk is.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

- Veiligheid, betrouwbaarheid en continuïteit van de installaties.
Incidenten (kunnen) leiden tot uitval, letsel en discontinuïteit van processen. Een adequaat onderhoudsprogramma is een randvoorwaarde voor veilige, betrouwbare installaties. Daarnaast is het uitgangspunt van HVC dat de installaties binnen de vigerende milieunormen presteren.
- Volatiliteit prijzen commodities, kostprijzen grondstof/transport en levering materieel
Na de extremen van 2022, door onder meer de oorlog in Oekraïne, zijn de prijzen van elektriciteit en gas in 2023 gedaald. Met name gas is door grote voorraden, voldoende aanvoer en milde winter sterk gedaald aan het einde van het jaar. Daarbij speelt ook mee dat gehoor is gegeven aan de oproep vanuit overheden om te bezuinigen op gas en elektraverbruik.
- Klimaatrisico
HVC is zich zeer bewust van de eigen rol in verduurzaming en klimaatverandering. In relatie tot de eigen doelen en ambities op die vlakken wordt vooral het element tijd als een bedreiging gezien.
- Financiële risico's
Renterisico, prijsrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico

Beheersmaatregelen

- Annotaties van de agenda van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in het college van B&W
- Ambtelijk overleg met verschillende klankbordgroepen (zowel financiële als beleidsmatige) met de overige aandeelhouders van HVC.
- De HVC informeert de aandeelhouders vooraf en achteraf over de AvA door middel van een vooruitblik en terugblik. Deze informatie wordt door het college actief gedeeld met de raad op het RIS
- Bij financieringsverplichtingen > € 10 mln. is een zienswijze van de raad verplicht

Rechtsvorm: Stichting
 Oprichtings-/publicatiedatum: 01-01-2022
 Vestigingsplaats: Zaandam
 Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

Het op gang brengen van de transitie naar een aardgasloze gebouwde omgeving. De legitimering van een overheids-interventie op basis van marktfalen is hier van toepassing op de casus warmtenet in Zaandam-Oost. Het doel is het transporteren van warmte uit o.a. biomassa van Bio Forte aan afnemers in Zaanstad.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Tuijn. Gemeente Zaanstad is samen met Duurzame Energiënetwerken Noord-Holland (DEN-NH) eigenaar van het Warmtenet Zaanstad BV. Gemeente Zaanstad heeft een belang van 39% in de Aandelen (uitsluitend stemrecht), alsmede een belang van 100% in de Aandelen C (stemrechtloos). Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding:

Actualiteiten en risico's

Governance

- Er is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor onbepaalde tijd (2022/14158).
- Gemeente Zaanstad benoemt de directeur-bestuurder van de stichting.
- De directeur-bestuurder is eindverantwoordelijk voor de prestaties van de stichting en voor de uitvoering van de opdracht zoals verstrekt door de gemeente Zaanstad. De directeur-bestuurder is eerste aanspreekpunt voor de gemeente en de Raad van Toezicht.
- Gemeente Zaanstad benoemt de leden van de Raad van Toezicht van de stichting.
- De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op de besturing van de organisatie van de stichting. Onder het houden van toezicht vallen bijvoorbeeld het goedkeuren van besluiten van het bestuur alsmede het monitoren van het functioneren van het bestuur.
- De strategische visie is conform de Statuten ter goedkeuring aan de Gemeente Zaanstad voorgelegd. Na de goedkeuring van de Gemeente Zaanstad, heeft de Raad van Toezicht de Strategische visie en (meerjaren) begroting overeenkomstig vastgesteld. De strategische visie heeft een looptijd van ongeveer drie jaar en is nu halverwege.
- Elk jaar bespreekt de directeur van de gemeente de jaarrekening en de begroting en jaarplan van het jaar erop en besluit hierop.

- Er is een governance structuur afgesproken. Elk kwartaal zijn er voortgangsgesprekken met de opgavemanager gezondheid waarin de managementrapportage wordt besproken, elke maand is er een operationeel overleg (teamleiders) met de gemeente en een ontwikkeloverleg (meer tactisch overleg over de ontwikkelingen). De overlegstructuur biedt de mogelijkheid om tijdig bij te sturen.

Ontwikkelingen

- De gemeenten geven uitvoering aan de Hervormingsagenda jeugd, zoals is afgesproken met het rijk. De doelstelling is tweeledig: kwalitatief goede jeugdhulp voor de kinderen die het hardst nodig hebben en terugdringen van de kosten.
- Het toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming is landelijk in voorbereidende fase, de verwachting nu is dat er een andere inrichting komt waarbij expertiseteams dichter tegen de jeugd- en wijkteams aan komt. In 2025 en 2026 is de experimenteerfase. De uitrol van de nieuwe werkwijze, wordt op zijn vroegst in 2027 verwacht.
- Het college heeft met de raad afgesproken periodiek over de voortgang van de jeugdhulp in Zaanstad te rapporteren via een voortgangsrapportage met een frequentie van tweemaal per jaar. De rapportages worden ter kennisname aangeboden. Om de raad verder te informeren worden technische sessies ingepland in 2025..
- Met deze rapportage wordt een van de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek Jeugdhulp in Zaanstad opgevolgd. In de voortgangsrapportage staat een update de aantallen jeugdigen in de jeugdhulp, de kostenontwikkeling, de besparende maatregelen en de lopende trajecten rondom jeugd. De laatste voortgangsrapportage is in september 2024 aangeboden.
- Personeel: er is vrij weinig verloop onder het personeel, wel wordt een toename van de werkdruk ervaren. Door een grotere toestroom van hulpvragen waarbij de formatie gelijk blijft neemt de werkdruk voor de medewerkers toe. Vanuit oogpunt van continuïteit wordt momenteel ingezet op vaste mensen voor een deel van de inhuur.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel is hoog. Het maatschappelijk belang is groot, het gaat om kwetsbare kinderen. De financiële bijdrage van de gemeente is aanzienlijk.

Financiële positie

Jaarrekening 2024

De voorlopige jaarrekening van Stichting Jeugdteam over 2024 komt uit op een financieel tekort van € 101.000. Het resultaat wordt verrekend met de Algemene Reserve van Stichting Jeugdteam.

De algemene reserve van Stichting Jeugdteam bedraagt per 1 januari 2024 € 833.022. Na verrekening van het tekort over 2024, zal deze reserve per 1 januari 2025 ongeveer € 730.000 bedragen. Afgesproken is dat het Eigen Vermogen van de Stichting maximaal 10% van de begroting in het daaropvolgende jaar mag zijn. Afgezet tegen de begroting 2024 mag het Eigen Vermogen maximaal € 1,1 mln. zijn.

De buffer in het Eigen Vermogen stelt de stichting in staat om tegenvallers zelf op te vangen zodat ook strakker begroot kan worden.

Begroting 2025

De Begroting 2025 is gebaseerd op die van 2024 vermeerderd met de afgesproken indexatie van 5,19%. Het vinden van personeel blijft lastig. Indien mogelijk wordt gebruik gemaakt van tijdelijk personeel. Het Jeugdteam heeft in de begroting de ambitie opgenomen om de kosten voor inhuur terug te brengen en hiervoor personeel in dienst voor aan te nemen. Het begrote resultaat bedraagt € 50.000 op een begroting van € 11,9 miljoen. De landelijke ontwikkeling in de proeftuin voor jeugd- en gezinsbescherming is ondergebracht in de aanvullende opdrachten.

Risico's en beheermaatregelen

- Vanuit het risk control raamwerk opgesteld door KPMG zijn de belangrijkste risico's een hoge werkdruk, het behouden en aantrekken van personeel en op het doelmatig en rechtmatig besteden van financiële middelen.
- Rechtmatigheid
- Een belangrijke vervolgstap is het gezamenlijk met de stichting opstellen van een plan waarin risico's worden geprioriteerd en een roadmap wordt gecreëerd om mitigerende maatregelen te introduceren, evalueren en implementeren .
- In de begroting van Zaanstad zijn geen financiële risico's opgenomen voor de stichting.

Beheersmaatregelen

- Bij de Stichting worden verbijzonderde interne controles uitgevoerd. Aandachtspunten zijn welke gegevens vanuit privacyoogpunt in het dossier mogen worden opgenomen en hoe de prestatielevering op alle dossiers goed kan worden aangetoond.
- Het zaakstelsel Mens Centraal wordt opnieuw ingericht zodat aan alle registratie- en privacy eisen kan worden voldaan.
- Het vinden en behouden van goed gekwalificeerd personeel blijft een uitdaging. Trajecten kennen veelal een langere doorlooptijd. Vanuit stabiele continuïteit van zorglevering door dezelfde begeleider leidt dit tot een toename van wachtlijsten.
- Door de inrichting van de overlegstructuur tussen de stichting en de gemeente is tijdige bijsturing op FTE's en kosten mogelijk.
- Zaanstad onderhoudt goed contact met directeur.

Rechtsvorm: BV
 Oprichtings-/publicatiedatum: 01-01-2019
 Vestigingsplaats: Zaandam
 Toezichtsregime: **Hoog**

Openbaar belang

Het op gang brengen van de transitie naar een aardgasloze gebouwde omgeving. De legitimering van een overheids-interventie op basis van marktfalen is hier van toepassing op de casus warmtenet in Zaandam-Oost. Het doel is het transporteren van warmte uit o.a. biomassa van Bio Forte aan afnemers in Zaanstad.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Tuijn. Gemeente Zaanstad is samen met Duurzame Energiënetwerken Noord-Holland (DEN-NH) eigenaar van het Warmtenet Zaanstad B.V. Gemeente Zaanstad heeft een belang van 39% in de Aandelen (uitsluitend stemrecht), alsmede een belang van 100% in de Aandelen C (stemrechtloos). Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 39,0%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Visie en strategie

In de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) van 16 december 2024 zijn de volgende besluiten genomen:

- het instellen van een Raad van Commissarissen en de statuten van Warmtenetwerk Zaanstad B.V. te wijzigen. Hiermee werd invulling gegeven aan de aanbeveling van de rekenkamer om beter te kunnen sturen op het publieke belang van WNZ.
- de gewijzigde aandeelhoudersovereenkomst WNZ
- de profielschets Voorzitter Raad van Commissarissen
- de vaststelling van het Annual Businessplan WNZ 2025, waarin de begroting voor dit jaar is opgenomen.

In voorbereiding op de komst van de WCW, oriënteert WNZ zich op de ontwikkeling naar een integraal warmtebedrijf, waarin warmtebronnen, distributie en levering onder één entiteit plaatsvindt.

In Zaandam-Oost wordt een innovatieve warmtebron ontwikkeld, waarmee warmte van een kunstgrasveld wordt afgevangen en opgewerkt tot een temperatuur waarmee het zwembad en/of het warmtenet van warmte kunnen worden voorzien.

Financiële positie

Voorziening

De voorziening is gevormd bij de oprichting van WNZ voor de onrendabele top. Het niveau van de voorziening wordt gehandhaafd met de volgende overwegingen:

- De onrendabele top is nog steeds aanwezig
- De onderneming heeft sinds haar oprichting verliezen geleden
- De huidige businesscase nog niet positief
- Het Zaanse aandeel in het eigen vermogen van WNZ overstijgt de waarde van de activa
- De opdracht tot doorontwikkeling van WNZ leidt pas later tot verandering van de financiële resultaten.

Jaarrekening 2023

De jaarrekening over 2023 is op 25 april 2024 vastgesteld. Het verlies over het boekjaar 2023 bedroeg € 340.000,- en is in mindering gebracht op de algemene reserve.

Financiering van nieuwe ontwikkelingen

Bij het Annual Businessplan is inzicht gegeven in een investeringsbegroting waarin nieuwe ontwikkelingen in Zaandam-Oost zijn verwerkt. Het verder uitwerken van een financieringsplan is vooruitgeschoven naar 2025. De financiering van nieuwe ontwikkelingen houdt verband met het aandelenbelang van de aandeelhouders en het aantrekken van vreemd vermogen. Daarnaast speelt de WCW en de ontwikkeling van WNZ naar integraal warmtebedrijf een rol. Besloten is om het financieringsvraagstuk hiermee iets breder op te pakken en voor langere periode te bestendigen.

Risicoprofiel

Het financieel belang is hoog. De gemeentelijke deelneming is onderhandeld op € 4,25 miljoen. Deze deelneming is op die basis nu gewaardeerd op € 1,95 miljoen. Gemeente Zaanstad heeft een voorziening getroffen voor het verschil van € 2,3 miljoen. Het risico dat de getroffen voorziening te klein blijkt (omdat de marktwaarde van de deelneming daalt) is opgenomen als risico voor het weerstandvermogen. De politieke en maatschappelijke betrokkenheid zijn groot: de activiteiten van Warmtenetwerk Zaanstad B.V. richten zich op het leveren van warmte aan inwoners. De gemeente participeert in het Warmtenetwerk Zaanstad B.V. vanuit het publieke belang en de maatschappelijke doelen die de gemeente wil realiseren.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

- Achterblijven omzet
 Door de vertraging in de groei van de afzet blijft de omzet achter. Op basis van de begroting 2024 missen we circa

20.000 GJ aan afzet. Uitgaande van het transporttarief van 2024 vertegenwoordigd dat een inkomstenderving van €135k in 2024.

- Opwarming klimaat
Door opwarming van het klimaat daalt de gemiddelde warmtevraag en daarmee dus ook de omzet.
- Onvoldoende voortgang op het ontwikkelen van alternatieve warmtebronnen
Tekort aan beschikbare bronnen in / rondom Zaanstad voor de bronnenmix, waardoor niet voldaan kan worden aan een toename aan de vraagkant.
- Publieke opinie
Opinie over het gebruik van op hout gestookte biomassa-centrales, zoals in de biomassacentrale voor het warmtewet in Zaandam-Oost, wordt negatiever.

Beheersing

- WNZ heeft met het AvA besluit van 7 december 2023 extra capaciteit gekregen om de ontwikkeling van afzet te stimuleren. Door extra commerciële acties meer operationele kosten (vooruitlopend op extra afzet). Eind 2024 moet er duidelijkheid zijn over de haalbaarheid van de extra omzet als gevolg van de extra ontwikkelinzet van 2024.
- Opwarming van het klimaat speelt zich af over een tijdsperiode die langer is dan wij hier beschouwen. Wel is duidelijk dat er 2% minder graaddagen zijn wanneer het gemiddeld aantal graaddagen van de afgelopen 3 jaar wordt vergeleken met de afgelopen 10 jaar. Als deze daling een op een wordt doorgezet naar omzetsdaling, dan scheelt dat circa €10k op jaarniveau. Aanvullend zien we ook ander gedrag bij de afnemers. Het gevolg is een verdere daling van de afname.
- De raadsleden actief blijven informeren over de naleving van afspraken met de biomassacentrale met betrekking tot de inzet van bio-grondstoffen, maar ook over de veranderingen met betrekking tot de ontwikkeling van alternatieve warmtebronnen.
- Voorlichting over Bio-grondstoffen en de stand van zaken rondom de ontwikkeling in Zaanstad van alternatieve warmtebronnen zoals geothermie, aquathermie;
- Aanstellen ontwikkelaars om bron- en afzetontwikkeling te versnellen

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Oprichtings-/publicatiedatum:	01-07-2009
Vestigingsplaats:	Arnhem
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Netbeheer en distribueren van elektriciteit en gas voor producenten en afnemers. Voor burgers en ondernemers is een goed werkend en betaalbaar distributienetwerk van gas en elektriciteit cruciaal. Alliander heeft een belangrijke rol in het mogelijk maken van verdere verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Tuijn.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 0,9%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

In 2024 is de samenwerking met Liander versterkt. De gemeente heeft capaciteit vrijgemaakt om Liander te faciliteren in de verzorging van het elektriciteitsnet binnen Zaanstad en om concrete knelpunten gezamenlijk op te lossen.

Op 16 april 2025 vond de Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats.

Het jaar 2024 is voor Alliander financieel positief afgesloten.

Zie verder onder financiële positie.

Het dividendbeleid is aangepast.

Belangrijkste wijziging is het invoeren van een maximaal bedrag van € 100.000 dat Alliander uitkeert als dividend, een plafond. De reden hiervoor is dat de financiële situatie van Alliander steeds meer onder druk komt. Elk jaar investeert Alliander meer. Het investeringsvolume steeg van € 573 miljoen in 2017 naar ruim € 1,4 miljard in 2023. Een dividendplafond past bij de realisatie van de maatschappelijke opdracht, een toekomstig energiesysteem, van Alliander. Voor gemeente Zaanstad betekent dit een bedrag van € 918.722. Dit is € 141.000 lager dan begroot. Deze mutatie wordt verwerkt bij de nrap 2025.

De AvA besluit deze vergadering ook over de overdracht van het hoogspanningsnet Randmeren aan TenneT. Deze overdracht is verplicht op basis van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON). Deze wet ging op 1 januari

2008 in. Het beheer van hoogspanningsnetten gaat in deze wet over van regionale netbeheerders naar de landelijk netbeheerder TenneT. Liander heeft alle hoogspanningsnetdelen daarna overgedragen aan TenneT. Dat geldt niet voor de hoogspanningsdelen die met den Cross Border Lease (CBL) belast zijn. Die worden geleidelijk overgedragen. De laatste CBL is begin dit jaar beëindigd en kan nu overgedragen worden aan TenneT.

Financiële positie

Jaarrekening 2024

Het jaar 2024 is voor Alliander financieel positief afgesloten. Het nettoresultaat bedraagt € 976 miljoen. In 2023 was dit € 267 miljoen. De reden voor het fors hogere resultaat is de verkoop van Kenter. In januari 2024 vond de aandelenoverdracht plaats. Het nettoresultaat exclusief Kenter bedraagt € 219 miljoen. Dit is € 141.000 lager dan begroot. Bij de Najaarsrapportage 2025 wordt dit verwerkt.

Alliander investeerde in 2024 bijna € 1,8 miljard in de aanleg van infrastructuur. Het investeringsniveau is afgelopen jaren flink toegenomen. Het investeringsvolume steeg van € 573 miljoen in 2017 naar ruim € 1,4 miljard in 2023.

De uitvoering van de daaraan verbonden projecten in 2024 liepen vertraging op. Complexiteit en de behoefte aan specialistische kennis spelen hier een rol.

Het personeelsbestand van Alliander groeide in 2024 naar circa 9.900 werknemers.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

Alliander onderkent de volgende risico's in de SWOT analyse:

- Cybercriminaliteit
- Onvoldoende langetermijnnoriëntatie van wet- en regelgeving
- Krapte technische arbeidscapaciteit
- Schaarste in componenten en grondstoffen
- Lange termijn financierbaarheid
- Sterk groeiend werkpakket

Beheersmaatregelen

De hierboven benoemde risico's worden door Alliander afgedekt met beheersmaatregelen. Vanwege het beperkte belang wordt voor gemeente Zaanstad de beheersmaatregelen beperkt tot:

- Annotaties van de agenda van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in het college van B&W

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Oprichtings-/publicatiedatum:	23-12-1914
Vestigingsplaats:	Den Haag
Toezietsregime:	Middel

Openbaar belang

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangend wethouder Slegers. Zaanstad is niet vertegenwoordigd in de RvC.

Er is sprake van duale aansturing.

Stemverhouding: 0,07%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

In 2020 heeft BNG Bank haar strategie aangescherpt. Op basis van haar purpose 'gedreven door maatschappelijke impact' kiest de bank ervoor om zich exclusief te richten op de publieke sector. Daarbij ligt de focus op vier Sustainable Development Goals (SDG's) waarmee de bank samen met publieke klanten het verschil wil maken:

- goede gezondheid en welzijn (SDG 3)
- kwaliteitsonderwijs (SDG 4)
- betaalbare duurzame energie (SDG 7)
- duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)
- klimaatactie (SDG 13)

BNG heeft op 14 november 2024 samen met 'Coalition of the Willing' de Handreiking Duurzaamheidsrapportage en -verantwoording voor lokale overheden uitgebracht. Deze coalitie bestaat uit 20 partijen waaronder: Gemeente Utrecht, BNG, PwC, Deloitte en De Vrije Universiteit Amsterdam. De Handreiking helpt lokale overheden te rapporteren over duurzaamheid en is gebaseerd op de Europese richtlijn 'Corporate Sustainable Reporting Directive' (CSRD)

BNG Bank streeft niet naar winstmaximalisatie, maar naar maatschappelijke impact en een redelijk rendement voor de aandeelhoudende overheden. De nettowinst over 2023 is uitgekomen op € 254 miljoen. Dat is € 46 mln. lager dan 2022. Specifieke oorzaken van de daling zijn de hogere bedrijfslasten en een lager resultaat financiële transacties. Het resultaat financiële transacties was in 2023 € 78 mln. negatief. In 2022 bedroeg dit resultaat € 113 mln. positief.

De omvang van nieuw verstrekte langlopende leningen bedraagt € 11,3 miljard. Een daling van € 1 miljard. ten opzichte van 2022. Toch is dit 0,5 miljard hoger dan verwacht. Vergeleken met vorig jaar is het provisieresultaat gestegen met € 7 mln. tot € 26 mln. Dit komt door een hogere solvabiliteit plichtige omzet. De totale langlopende kredietportefeuille is in 2022 met € 1,2 miljard gestegen tot € 89,2 miljard.

De solvabiliteitsvrije langlopende kredietportefeuille bedroeg eind 2023 ruim € 81 miljard. Dit komt neer op een solvabiliteitsvrije uitzetting van 91,5% op de totale portefeuille. Hierdoor behaalde de BNG de doelstelling van ten minste 90% solvabiliteitsvrije uitzettingen.

Het financieringsbeleid van BNG Bank blijft onveranderd gericht op permanente toegang tot de geld- en kapitaalmarkt voor de gewenste looptijden en volumes tegen zo laag mogelijke kosten. De volatiliteit op de financiële markten zal dit jaar naar verwachting groot blijven.

Volgens het halfjaarbericht van 2024 hebben de activiteiten van de BNG bank in de eerste zes maanden van 2024 geleid tot een solide renteresultaat van € 258 mln. in het eerste halfjaar van 2023 bedroeg het renteresultaat € 246 mln. De stijging is te danken aan hogere rentetarieven in 2024.

De Europese Centrale bank (ECB) heeft bepaald dat BNG vanaf 1 januari 2025 een kapitaalreserve van 10% moet aanhouden. Dit betekent dat BNG voldoende geld moet hebben om eventuele financiële problemen op te vangen. De kapitaalpositie van BNG bank bleef onveranderd ten opzichte van het jaar hiervoor. Op 30 juni 2024 had de BNG een Tier 1-ratio van 43%. Dit betekent dat de BNG ruim boven de vereiste van de ECB zit. Per 1 januari 2024 bedroeg het eigen vermogen van BNG € 4,7 miljard.

Het dividend van de BNG wordt altijd verantwoord in het jaar dat de aandeelhoudersvergadering plaatsvindt. Het komt bij ons dus altijd een jaar later in de boeken als waar het betrekking op heeft. Het dividend vertoont de laatste jaren een vrij grillig verloop. Zoals blijkt uit deze tabel met het dividend over de afgelopen vijf jaar:

Dividend over de afgelopen 5 jaar					(bedragen x € 1.000)
Dividend over het jaar					
2019	2020	2021	2022	2023	
€ 529	€ 753	€ 950	€ 1.041	€ 899	

Door een daling in de winst heeft de BNG bank over 2023 (te verwerken in boekjaar 2024) het dividend vastgesteld op totaal € 120 mln. Voor ons komt dit uit op € 0,9 mln. Dit ligt precies in lijn met het in de begroting verwachte dividend.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de BNG is middel.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief saldo van € 254 mln. Het resultaat zal als volgt worden bestemd:

- 50 % wordt als dividend uitgekeerd, gecorrigeerd voor de uitkering op het additioneel Tier1-kapitaal (€ 120 mln.).
- Het restant van € 134 mln. wordt toegevoegd aan het eigen vermogen.

Het eigen vermogen bedraagt ultimo 2023 € 4,7 miljard op een balanstotaal van € 115,5 miljard.

Begroting 2025

Vanaf 2023 begroten we structureel een dividend van € 0,9 mln. Gelet op de realisatie over de laatste jaren is dit een realistisch bedrag. Er is dus geen aanleiding om dit bedrag te wijzigen. Er zijn geen specifieke speerpunten.

Risico's en beheersmaatregelen

Het risico is dat het begrote dividend niet wordt gerealiseerd. Hiertoe volgen we de tussentijdse berichten en de jaarrekening van de BNG. We hebben er nauwelijks zelf invloed op vanwege het geringe belang van 0,07 %.

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Oprichtings-/publicatiedatum:	07-10-2021
Vestigingsplaats:	Haarlem
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Deelname van Zaanstad aan InWest Regio B.V. draagt bij aan het versneld mogelijk maken van de grote opgave op het gebied van klimaat, duurzaamheid en circulariteit.

Bestuurlijk belang

InWest Regio heeft 23 aandeelhouders. Gemeente Zaanstad is houder van 4,6% van de aandelen. Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangende wethouder Slegers.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 4,6%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Activiteiten 2024

In de AvA van 30 mei 2024 besloten de aandeelhouders tot wijziging van de organisatiestructuur. Bij oprichting van de BV's is uitgegaan van de mogelijkheid tot het vormen van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De belastingdienst gaf aan dat dit in de huidige structuur niet kan. Als de organisatiestructuur niet wijzigt, dan leidt dit tot hogere kosten (niet aftrekbare BTW).

Het betreft een wijziging van de structuur met een fiscale grondslag. Door de verkoop van de aandelen migreren de aandelen van ROM InWest van een indirect belang naar een direct belang voor de gemeente. Feitelijk betekent dat dat de gemeente Zaanstad nu twee verbonden partijen heeft. In de praktijk wordt er gerapporteerd over ROM InWest als één verbonden partij.

In navolging op de AvA van 30 mei 2024 worden tijdens de AvA van 28 november 2024 de besluiten genomen om de organisatiestructuur te wijzigen. Tegelijkertijd wordt in de statuten de mogelijkheid tot digitaal vergaderen verankerd. In de loop van 2024 is door een aantal regio-gemeenten geconstateerd dat ROM Inwest (muv Amsterdam) onvoldoende zichtbaar is. De gemeente Zaanstad gaat in gesprek met de directeur van ROM Inwest over de inzet in de regio en in Zaanstad. Zonder afspraken over structurele samenwerking vanuit een heldere propositie kan de gemeente haar inzet en middelen voor ROM Inwest onvoldoende verantwoorden.

Dit gesprek vindt in Q1 van 2025 plaats.

Vooruitblik

Doorkijk naar jaarplan 2025 volgt na presentatie van het jaarplan 2025 Rom Inwest op 6 februari 2025.

Risicoprofiel

In de risicoweging komt ROM InWest Regio B.V. uit op "midden". De financiële risico's zijn beperkt vanwege de gevormde voorziening van € 1,5 miljoen zoals afgesproken met de raad.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

InWest Regio B.V. heeft een verlies van € 2,9 miljoen gerealiseerd. Dit verlies is afkomstig van de deelnemingen van InWest Regio. Het verlies dat in de jaarrekening tot uitdrukking komt van ROM InWest bedraagt € 0,8 miljoen en het verlies van het Transitiefonds bedraagt € 2,1 miljoen. De verklaring voor de verliezen is dat in de eerste jaren de kosten voor de baten uitgaan. De investeringen in bedrijven hebben tijd nodig om te renderen. Positieve resultaten zijn pas zichtbaar in het resultaat als InWest Regio B.V. (of één van haar deelnemingen) de portefeuille van de hand doet. Dit gebeurt pas vanaf het moment dat het goed gaat met het bedrijf waarin is geïnvesteerd.

Begroting 2025

Voor 2025 zijn er nog geen plannen bekend, het college en de raad zal hierover geïnformeerd worden wanneer het jaarplan bekend is. Wel is duidelijk dat de organisatie nadenkt over het mogelijk aanpassen van het investeringsreglement om zo effectiever te kunnen zijn in het bereiken van hun doelstellingen. Dit is uiteraard een aandeelhoudersbesluit te zijner tijd.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico's

In het jaarverslag 2023 benoemt de ROM een aantal risico's:

- Strategische risico's: balans treffen tussen de strategische lijn en de verwachtingen van aandeelhouders en mogelijke reputatieschade door investeringsbeslissingen
- Operationele / rapportagerisico's: o.a. voor fondsmanagement en ICT, hiervoor worden nieuwe systemen ingeïmplementeerd. Er wordt eens per vier jaar een liquiditeitsprognose gemaakt.
- Compliance risico's: het voldoen aan regelgeving binnen een complex systeem, hiervoor worden steeds. En bij het inbesteden van portefeuilles wordt extra aandacht besteedt aan de inhoud hiervan.

Rechtsvorm:	Stichting
Oprichtings-/publicatiedatum:	-
Vestigingsplaats:	IJmuiden
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Het op duurzame wijze versterken van de regionale economie in het Noordzeekanaalgebied door het benutten van de potentie van het regionale haven- en industrieel complex.

Bestuurlijk belang

Wethouder Onclin en wethouder Tuijn zijn beiden lid van Wethouder Onclin en wethouder Tuijn zijn beiden lid van het stichtingsbestuur

Stemverhouding: 17%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Via de stichting Masterplan Noordzeekanaalgebied werken gemeenten, provincie Noord Holland, het Rijk, havenbedrijven, partners uit het bedrijfsleven, netbeheerders en kennisinstellingen samen. Er wordt gewerkt aan de opgaven in de regio om het gebied aantrekkelijk te houden om te werken, te wonen en te recreëren.

Het Noordzeekanaalgebied is door het rijk eind 2021 aangewezen als een van de gebieden van nationaal belang en daarbij de NOVEX status verkreeg. In 2023 in opdracht van het Bestuursplatform NZKG de scope van de programmering verbreed ten opzichte van de oorspronkelijke programmering die was gebaseerd op de Visie NZKG 2040. Het Rijk en de regio hebben grote ambities met het Noordzeekanaalgebied. In 2024 is het Ontwikkelperspectief NZKG vastgesteld en wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma voor het gebied.

Het programma Energietransitie NZKG is verder doorontwikkeld en in uitvoering. De gezamenlijke ambitie is om in 2050 te komen tot een bijna volledig CO2 neutrale en circulaire economie en hiertoe zijn sleutelprojecten benoemd en wordt gewerkt met versnellingsstafels en een versnellingsloket.

In 2024 is bekend gemaakt dat het Noordzeekanaalgebied twee trances van 50 miljoen euro ontvangt in het kader van het programma Wind op Zee. Rijk, provincie en gemeenten hebben een bestuursovereenkomst getekend en gaan aan de slag met verschillende projecten die de leefkwaliteit in de regio verbeteren. Voor Zaanstad zijn er drie projecten die in aanmerking komen in de eerste trance met als doel om de openbare ruimte te verbeteren door vergroening en verduurzaming; de aanleg en openstelling van het Hembrugbos, toevoegen van bomen en groen op sportpark

Poelenburg voor het flexwonen en de herinrichting bij pont Buitenhuizen aan de Zaanse kant. Voor de tweede trance zal Zaanstad een aantal projecten voordragen.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

Over 2023 heeft de stichting een positief resultaat van € 6.019 behaald, dit resultaat is toegevoegd aan de algemene vrije reserves. De algemene vrije reserves bedragen € 316.197 per 31 december 2023.

Begroting 2025

Vooralsnog is de begroting 2025 van de gemeente Zaanstad € 75.000 opgenomen, in de begroting van het Programmabureau NZKG wordt € 78.805 gevraagd. De beperkte verhoging van de bijdrage zal u bij de Voorjaarnota 2025-2028 worden voorgelegd.

Begroting voor 2025 is vastgesteld in het BO.

Governance

Het Stichtingsbestuur NZKG ziet toe op de bedrijfsvoering van het Programmabureau NZKG en is verantwoordelijk voor de jaarrekening. Het stichtingsbestuur stelt op voordracht van het Bestuursplatform NZKG de directie aan en besluit over de meerjarige begroting en het jaarplan. Het Bestuursplatform NZKG benoemt uit haar leden, de leden van het stichtingsbestuur. In het stichtingsbestuur zitten de wethouders van de gemeenten Amsterdam, Beverwijk, Velsen en Zaanstad. De gedeputeerde van de provincie Noord-Holland is voorzitter van het stichtingsbestuur.

Risico's en beheersmaatregelen

Financieel gezien zijn er geen risico's op dit moment. Wel is het de verwachting dat de algemene reserve sterk zal afnemen als gevolg van de toename van de kosten van het Programmasecretariaat (kosten voor detachering en inhuur). Dit zorgt ervoor dat de financiële positie er niet beter op wordt. Door structureel de bijdragen van de partners te verhogen kan worden voorkomen dat de algemene reserve verder afneemt.

Rechtsvorm:	De MRA is geen juridische entiteit en heeft geen mogelijkheden om bindende besluiten te nemen. Het is een netwerk waarin wordt samengewerkt met provincies, gemeenten en de VRA. In de Samenwerkingsafspraken 2021 staat hoe de deelnemers met elkaar samenwerken.
Oprichtings-/publicatiedatum:	01-01-2007
Vestigingsplaats:	Amsterdam
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Het gezamenlijk werken aan onderwerpen die de grenzen van de gemeenten overstijgen. Bijvoorbeeld duurzaamheid, economie, mobiliteit en ruimtelijke vraagstukken, maar ook vanuit een sociaal maatschappelijke invalshoek.

Bestuurlijk belang

Metropool Regio Amsterdam (MRA) kent geen bestuurlijke vertegenwoordiging.

Er is in juridische zin geen bestuurlijk belang. Er kunnen binnen de MRA geen bindende besluiten worden genomen, dit is aan de gemeenteraden van de individuele deelnemers. Er is een informeel bestuurdersnetwerk.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Begin 2024 is het eindrapport implementatie samenwerkingsafspraken gepubliceerd. De afgelopen twee jaar is geïnvesteerd in de informatievoorziening en de transparantie van de samenwerking. De MRA-partners weten ten opzichte van twee jaar geleden beter wat zich afspeelt in de MRA-samenwerking en wat de toegevoegde waarde van het samenwerkingsverband is. Ook is er meer duidelijkheid over de verhouding tussen de verschillende MRA-gremia, zoals het Bestuur, de bestuurlijke platforms, de Algemene Vergadering en de MRA Raadtafel. De Zaanstreek-Waterland gemeenten hebben in juni 2024 gezamenlijk middels een reactiebrief de wensen en opvattingen bij de 80% versie van de MRA Agenda 2025-2028 gecommuniceerd. Daaruit volgend is op 18 december 2024 de MRA Agenda 2025-2028 en meerjarenbegroting 2025-2028 vastgesteld. Vanaf de start van 2025 wordt er samengewerkt op basis van de in de MRA Agenda benoemde lange termijn ambities.

De volgende 8 ambities zijn benoemd:

1. We willen een klimaatneutrale en circulaire regio zijn in 2050
2. We versterken de (digitale) concurrentie- en innovatiekracht van de MRA om bij te dragen aan de transitie die nodig zijn
3. We willen tekorten op de arbeidsmarkt verminderen en toekomstbestendig werk bieden aan huidige en nieuwe inwoners waardoor zij zich kunnen (blijven) ontwikkelen (door een optimale aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

4. We willen voldoende, passende, bereikbare en toekomstbestendige werklocaties in de nabijheid van (potentiële) werkenden
5. We willen leefbare steden en dorpen met voldoende, betaalbare, bereikbare en toekomstbestendige woningen, in een gezonde leefomgeving.
6. We behouden en (waar mogelijk) versterken de kwaliteit van ons landschap en cultuurhistorisch erfgoed.
7. We willen dat het (inter)nationale toerisme en de recreatiemogelijkheden bijdragen aan de leefkwaliteit van al onze inwoners.
8. We willen dat eenieder zich op toekomstbestendige en betaalbare wijze kan verplaatsen in de MRA en dat we het logistieke vervoer en de internationale connectiviteit verduurzamen.

Bij de nieuwe MRA Agenda is ook voor het eerst een Meerjaren Uitvoeringsprogramma (MUV) opgesteld door de platforms (Economie, Ruimte en Mobiliteit). Het MUV dient als sturingsmiddel voor de bestuurders in de platforms. In de platforms maken de afgevaardigde bestuurders van de MRA-deelnemers de komende jaren afspraken over verdere uitwerking, bijstelling of uitbreiding van de opgenomen acties.

Bij vaststelling van de meerjarenbegroting is afgesproken om een nullijn voor de inwonersbijdrage gedurende de looptijd van de meerjarenbegroting te hanteren. De bijdrage voor 2025 – 2028 bedraagt €1,62 per inwoner. Daarnaast levert Zaanstad ambtelijke capaciteit.

Jaarlijks verzendt de MRA een Termijnagenda en Voortgangsnota aan de MRA-deelnemers. Hierin staan respectievelijk de plannen voor het komende jaar en de resultaten van het afgelopen jaar.

Governance

In de MRA Samenwerkingsafspraken is omschreven hoe de samenwerking is vormgegeven. De MRA bestaat uit 30 gemeentes, 2 provincies en de Vervoerregio Amsterdam (VRA). De deelnemende gemeenten werken vanuit zeven deelregio's. Uitgangspunt hiervoor is de huidige geografische indeling: Amsterdam, Amstelland-Meerlanden, Zuid-Kennemerland, IJmond, Zaanstreek-Waterland, Gooi en Vechtstreek, Almere-Lelystad. Iedere deelregio is met minimaal één afgevaardigde vertegenwoordigd in het Bestuur, de bestuurlijke platforms en de portefeuillehoudersoverleggen. In de Algemene Vergadering is iedere deelnemer vertegenwoordigd.

(1) Algemene Vergadering

- De Algemene Vergadering (AV) is het algemeen bestuur van de MRA.
- Elke deelnemer aan de MRA heeft rechtstreeks zitting in de AV.
- De AV controleert het Bestuur en is de primaire link met de deelnemers.
- In de AV worden financiële en procesmatige kaders gesteld, en wordt het gesprek gevoerd over de langere termijn en de cultuur van de MRA-samenwerking.
- De vergaderingen van de AV gaan niet over inhoudelijke onderwerpen: deze zijn belegd bij de bestuurlijke platforms, de portefeuillehoudersoverleggen en het Bestuur.

(2) Bestuur

- Heeft de dagelijkse leiding over de samenwerking in de MRA.
- Bewaakt de voortgang op de centrale ambitie en de drie inhoudelijke doelen uit de samenwerkingsafspraken.
- Gezicht naar buiten: coördineert de lobby in Den Haag en Brussel en zorgt dat met één mond wordt gesproken.
- Stijgt boven de deelbelangen uit en signaleert bredere ontwikkelingen die voor de MRA van strategisch belang zijn.
- Verantwoordelijk voor draagvlak voor te nemen besluiten.
- Legt verantwoording af aan algemene vergadering.
- Komt maandelijks bijeen.
- Bestaat uit: Burgemeester Amsterdam (voorzitter en formateur), Commissaris van de Koning Noord-Holland, Commissaris van de Koning Flevoland, en per Bestuurlijk platform één afgevaardigde, niet zijnde de voorzitter (geografisch verdeling). De directeur van de MRA is secretaris van het bestuur.

(3) Bestuurlijke platforms

- 3 platforms (Economie, Ruimte, Mobiliteit).
- 2 portefeuillehoudersoverleggen (Bouwen & Wonen, Cultuur & Erfgoed).

(4) Raadtafel

- De Raadtafel geeft gevraagd én ongevraagd advies over de processen die de gemeenteraden en Provinciale Staten van de MRA-deelnemers aangaan, waaronder de jaarlijkse Voortgangsnota, de Termijnagenda en het proces van 'wensen en opvattingen'.
- Alle gemeenteraden en beide Provinciale Staten zijn met één lid vertegenwoordigd in de MRA Raadtafel.

(5) Directie

- ondersteunt het Bestuur, de bestuurlijke platforms (en daaraan gekoppelde andere overleggen) en Algemene Vergadering in al hun werkzaamheden;
- draagt zorg voor een optimale betrokkenheid van raden en Staten bij de MRA-samenwerking en ondersteunt daartoe onder meer de MRA Raadtafel;
- voert de dagelijkse werkzaamheden uit voor de uitvoering van de MRA Agenda;
- voert een actieve interne- en externe communicatie;
- beheert de MRA-financiën en voert daartoe een deugdelijke administratie;
- signaleert en initieert thema's die regionale afstemming vereisen, en faciliteert het maken van regionale afspraken hierover;
- stelt elke vier jaar een directieplan op, waarin zij inzichtelijk maakt welke inzet nodig is om enerzijds de MRA-samenwerking mogelijk te maken (de kern van de Directie) en anderzijds de uitvoering van de MRA Agenda te bewerkstelligen (de flexibele schil). Het Bestuur komt op basis van dit plan met een voorstel aan de Algemene Vergadering om deze inzet beschikbaar te stellen.

Deelnemers MRA:

- Gemeenten (30)
Aalsmeer, Almere, Amstelveen, Amsterdam, Beverwijk, Blaricum, Bloemendaal, Diemen, Edam-Volendam, Gooise Meren, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Hilversum, Huizen, Landsmeer, Laren, Lelystad, Oostzaan, Ouder-Amstel, Purmerend, Uitgeest, Uithoorn, Velsen, Waterland, Wijdmeren, Wormerland, Zaanstad, Zandvoort.
- Provincies (2)
Noord-Holland, Flevoland
- Vervoerregio Amsterdam (VRA)

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Oprichtings-/publicatiedatum:	20-12-2005
Vestigingsplaats:	Amsterdam
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

De RON Achtersluispolder I is het uitvoeringsinstrument voor het (her)ontwikkelen van bedrijventerreinen in de Achtersluispolder.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad is houder van 33 1/3% van de aandelen. Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervangende wethouder Slegers.

Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder. In het collegebesluit 2021/24740 kiest het college ervoor om te kiezen voor een ambtelijke vertegenwoordiging in het bestuur. De samenwerking heeft een operationeel karakter. Mocht dit in de toekomst wijzigen dan wordt dit besluit herzien.

Aandelenkapitaal € 18.000

Stemverhouding: 33,33%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Bij de ontmanteling van de RON NV is de gemeente, op verzoek van de gemeenteraad, aandeelhouder geworden van Achtersluispolder I BV (een dochter van RON NV) om zeggenschap te houden over het Houtcentrum. De gemeente is 33 1/3 % aandeelhouder van RON Achtersluispolder I B.V. en het Havenbedrijf Amsterdam aandeelhouder van de overige 66 2/3% aandelen. Op de korte en middellange termijn wordt het Houtcentrum verhuurd aan verschillende bedrijven en het COA voor de opvang van asielzoekers.

Het gebied wordt aanhouden om de toekomstige ontsluiting mogelijk te maken, daarnaast dient het gebied ook om in te zetten op intensivering van bedrijventerreinen om daarmee ruimte te maken voor bedrijfsverplaatsingen. In 2024 is het Houtcentrum BV een verkenning gestart naar de mogelijkheden van gestapelde bedrijfsfuncties.

Vooruitblik

Uit ambtelijke verkenningen binnen de gemeente Zaanstad en Port of Amsterdam is gebleken dat de RON ASP I BV wellicht een goed instrument is om actief grondbeleid mee te realiseren. Dit aangezien bedrijfsverplaatsingen en het intensiveren van bedrijfskavels op dit moment niet door de markt worden opgepakt. Medio 2025 zal het besluit,

om gezamenlijk met Port of Amsterdam een verkenning te starten naar de haalbaarheid om de RON Achtersluispolder BV in te zetten om actief grondbeleid te voeren, worden voorgelegd aan het college.

Financiële positie

Jaarrekening 2024

Het jaar 2024 is afgesloten met een positief saldo van € 026 mln. De bestemming van dit resultaat is door het toe te voegen aan de overige reserves die hierna € 2,5 mln. bedragen. De bezitting bestaat voornamelijk uit de deelneming (50,3%) in het Houtcentrum BV € 3 mln., welke gebaseerd is op de nettovermogenswaarde. Het Houtcentrum BV heeft een eigen vermogen van € 5,1 mln. op een balanstotaal van € 10,1 mln. De financiële positie is gelet op de solvabiliteit van 50 % goed te noemen.

Begroting 2025

De RON Achtersluispolder I BV heeft geen begroting. RON Achtersluispolder I BV behoudt de deelneming in het Houtcentrum BV. Verder zijn er geen activiteiten gepland.

Risico's en beheersmaatregelen

Het financiële risico bestaat uit het bedrag van € 0,2 mln., zijnde 33,33% van onze deelneming in het aandelenkapitaal van RON Achtersluispolder I BV, welke gewaardeerd is tegen de verkrijgingsprijs. En de uitgegeven geldlening € 0,25 mln. welke is opgenomen tegen de nominale waarde. Beheersmaatregel bestaat uit het jaarlijks beoordelen van de jaarrekening van RON Achtersluispolder I B.V. Gelet op de financiële positie van RON Achtersluispolder I BV is er geen aanleiding om een voorziening op te nemen omdat het eigenvermogen (ruim € 2,5 mln.) en ons aandeel hierin (33,33%) hoger is dan de verkrijgingsprijs.

RON Achtersluispolder I BV betreft een beheersmaatschappij welke aandelen houdt in Houtcentrum BV (belang 50,3%). De waardering Houtcentrum BV heeft dus invloed op het risicoprofiel/ waardering van ons belang in RON Achtersluispolder I BV.

Rechtsvorm:	Stichting - geen bestuurlijke deelname - quasi inbesteding
Oprichtings-/publicatiedatum:	01-01-2015
Vestigingsplaats:	Zaandam
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Het Sportbedrijf is verantwoordelijk voor de exploitatie van sporthallen, gymzalen en zwembaden en de uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten en de impuls onderwijs, sport en cultuur. De opdracht van de gemeente Zaanstad aan het Sportbedrijf is vastgelegd in een exploitatieovereenkomst.

Bestuurlijk belang

De leden van de Raad van Toezicht worden door het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Zaanstad benoemd, geschorst en ontslagen.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

De exploitatieovereenkomst is met ingang van 1 januari 2025 geactualiseerd en ondertekend. De looptijd is opnieuw op 5 jaar gesteld en de overeenkomst is dus van kracht tot en met 31 december 2029. De afspraken over het hanteren van de VNG modelverordening voor de verhuur van Sporthallen aan het voortgezet onderwijs zijn gemaakt. Zowel het Sportbedrijf als de Stichting Exploitatie en Beheer Volleyhal hanteren de daarin opgenomen normbedragen. Het Voortgezet Onderwijs huurt daardoor nu elke Sporthal tegen hetzelfde tarief.

De zwemlessen blijven onverminderd in trek, ook doordat kinderen via de Meedoen Regeling hun zwemdiploma A en B kunnen halen. Het Sportbedrijf heeft bovendien de ZaansePas omarmd, waardoor zij aanbiedingen aan inwoners kan doen en bezoekers nog meer aan zich kan binden.

Naast de exploitatie van zwembaden, sporthallen en gymzalen biedt het sportbedrijf een variëteit aan sporten om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de behoefte van de inwoners. Hiermee geven zij invulling aan het sportbeleid van gemeente Zaanstad. Het Sportbedrijf heeft de coördinatie voor valpreventie op zich genomen en werkt steeds nauwer samen met de afdeling Openbare Orde en Veiligheid om groepen jongeren bezig te houden tijdens risicovolle momenten.

Financiën

De Gemeente stelt jaarlijks een budget ter beschikking aan de Stichting ten behoeve van de exploitatie van de accommodaties en de uitvoering van de activiteiten (Exploitatiebijdrage). Jaarlijks stelt de stichting de begroting op voor het komende jaar en legt deze voor ter goedkeuring aan de gemeente.

Jaarrekening 2023

De jaarrekening is in de vergadering van 29 april 2024 door de Raad van Toezicht getekend. Tot op heden heeft het Sportbedrijf jaarlijks een positief bedrijfsresultaat behaald. Ook in 2023 was het resultaat voor bestemming € 379.000,- positief. Omdat er daarna onder andere € 600.000,- extra is gereserveerd voor verduurzaming van zwembad de Crommenij is de reserve "nog te besteden exploitatie Sportbedrijf" licht gedaald van € 2,4 miljoen naar ruim € 2,2 miljoen.

De verwachting is dat ook in 2024 het resultaat voor bestemming positief zal zijn. Dit komt met name door incidentele meevallers. De definitieve jaarrekening 2024 wordt eind april 2025 vastgesteld. Na publicatie van de jaarrekening over 2024 zal met de gemeente afgerekend worden over de afgelopen 5 contractjaren zoals contractueel vastgelegd.

Begroting 2025

De exploitatiebijdrage wordt verhoogd met de 2,2% prijsindex die gemeente Zaanstad in de begroting 2025 heeft gehanteerd. De exploitatiebijdrage komt daarmee uit op €6.234.201,- exclusief btw.

Doordat de prijsindexering die de gemeente toepast fors lager is dan de stijging van de loonkosten en met name de energielasten, wordt het voor Sportbedrijf lastig om een positieve exploitatie te realiseren. Het Sportbedrijf heeft nu een meerjarenbegroting opgesteld voor de jaren 2025 tot en met 2029, waarbij vanaf 2029 pas weer sprake zal zijn van een sluitende begroting. Daarnaast is in deze meerjarenplanning een belangrijk voorbehoud opgenomen ten aanzien van de vergoeding via de BTW SPUK. Doordat deze regeling gewijzigd is, bestaat de kans dat de definitieve uitkering lager is dan waar nu rekening mee gehouden wordt. De voorziene tekorten kunnen enige tijd door het Sportbedrijf zelf opgevangen worden, door inzet van de reserve "nog te besteden exploitatie Sportbedrijf". Hoe dit doorwerkt op de lange termijn is beperkt in te schatten.

Risico's en beheersmaatregelen

Er is landelijk sprake van een groeiend tekort aan zwemdocenten, waardoor op veel plaatsen geen gebruik gemaakt kan worden van de volledige zwembadcapaciteit. Met als gevolg dat de inkomsten onder druk staan en de wachtlijsten toenemen. Dit is ook een risico voor Stichting Sportbedrijf Zaanstad. In 2024 heeft het Sportbedrijf de roosters in kunnen vullen waardoor dit risico niet is opgetreden. Het blijft echter een aandachtspunt.

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Oprichtings-/publicatiedatum:	29-01-2020
Vestigingsplaats:	Wormerveer
Toezichtsregime:	Middel

Openbaar belang

Het op gang brengen van de transitie naar een circulaire verwerking van textiel afval. De legitimering van een overheidsinterventie op basis van marktfalen is hier van toepassing. Het doel is textiel afval verwerken tot grondstof voor de kledingindustrie.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad is houder van 33 1/3% van de aandelen. Wethouder Onclin vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervanging wethouder Tuijn. Er is sprake van duale aansturing waarbij de wethouder financiën invulling geeft aan de eigenaarsrol en het inhoudelijk opdrachtgeverschap is belegd bij de beleidsportefeuillehouder.

Stemverhouding: 33,33%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

In de geheime raadsinformatiebrief 9131946 staat dat gemeente Zaanstad de aandelen T2T eind 2024 heeft verkocht. T2T is daarmee per 1 januari 2024 geen verbonden partij meer van gemeente Zaanstad.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

De jaarrekening over 2023 was uitgesteld. Met de verkoop van de aandelen is gemeente Zaanstad geen aandeelhouder meer. De jaarrekening 2023 is niet langer meer van toepassing voor gemeente Zaanstad.

Rechtsvorm: Stichting (op basis van quasi-inbesteding)
 Oprichtings-/publicatiedatum: 08-07-2010, laatste statutenwijziging 26 juni 2024
 Vestigingsplaats: Zaandam
 Toezichtsregime: **Laag**

Openbaar belang

Citymarketingdiensten worden ingezet om de positie en het 'merk' van de gemeente te versterken in het algemeen belang.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad heeft geen zetel in het bestuur, maar benoemt wel de directeur-bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht van de stichting.

Stemverhouding: nvt

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

De overeenkomst is 1 juli 2024 opnieuw ondertekend. Met het toevoegen van SMZ als verbonden partij valt de overeenkomst onder quasi-inbesteding.

De 5-jaars strategische visie is uitgewerkt en 2 december 2024 vastgesteld door het college. In deze strategische visie zijn bewuste keuzes gemaakt om opdracht en financiële middelen in balans te houden. De KPI's worden naar verwachting begin 2025 uitgewerkt en vastgesteld.

2024 stond in het teken van de nieuwe afspraken implementeren en het inregelen van processen. Zowel bij SMZ als bij gemeente Zaanstad. De partnerbijeenkomsten zijn goed bezocht en gericht op een zo groot mogelijk bereik / betrokkenheid van stakeholders binnen de regio. De positie en bijdrage van Marketing Zaanstreek is de afgelopen jaar erg versterkt zowel binnen als buiten de gemeente. De verschillende stakeholders weten de organisatie effectief te bereiken en te betrekken bij adviesvraagstukken.

Governance

- Er is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor onbepaalde tijd (2024/8599079).
- Gemeente Zaanstad benoemt de directeur-bestuurder van de stichting.
- De directeur-bestuurder is eindverantwoordelijk voor de prestaties van de stichting en voor de uitvoering van de opdracht zoals verstrekt door de gemeente Zaanstad. De directeur-bestuurder is eerste aanspreekpunt voor de gemeente en de Raad van Toezicht.
- Gemeente Zaanstad benoemt de leden van de Raad van Toezicht van de stichting.
- De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op de besturing van de organisatie van de stichting. Onder het houden van toezicht vallen bijvoorbeeld het goedkeuren van besluiten van het bestuur alsmede het monitoren van het functioneren van het bestuur.

- De strategische visie wordt conform de Statuten ter goedkeuring aan de Gemeente Zaanstad voorgelegd. Na de goedkeuring van Gemeente Zaanstad, stelt de Raad van Toezicht de Strategische visie en (meerjaren) begroting overeenkomstig vast.
- Voorgangsgesprekken Zaanstad – stichting: Er is een governance structuur afgesproken. Elk kwartaal is er een bestuurlijk overleg met ambtenaren en wethouder waar de directeur en RvT rapporteert over de jaarrekening of tussentijdse rapportages, bereik en effect van campagnes en activiteiten, tevredenheidsonderzoeken en reputatiemetingen. Waar nodig wordt tussentijds bijgestuurd op de opdracht. Met ingang vanaf 1 januari 2025 is de vergaderstructuur aangepast naar 3-4 keer per jaar. 2x bestuurlijk overleg, 1x bespreking jaarrekening eventueel 1x extra overleg.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel is laag met een minimaal toezichtsarrangement.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

De controleverklaring is door de accountant op 4 juli 2024 afgegeven. Het resultaat over 2023 bedraagt € 79.349. Het resultaat is in de jaarrekening als volgt bestemd:

- € 9.349 toevoegen aan de overige reserves, de stand van deze reserve per 31 december 2023 is € 162.144 (2022: € 152.795).
- € 70.000 toevoegen aan de nieuw gevormde organisatie-ontwikkelingsreserve.

De jaarrekening is vastgesteld door het bestuur op 4 juli 2024.

Begroting 2025

De begroting 2025 en het bijbehorende activiteitenplan is goedgekeurd door de portefeuillehouder op 16 december 2024. De begroting is gebaseerd op de uitwerking zoals opgenomen in de businesscase.

Risico's en beheermaatregelen

Risico's

- Te beperkte inzichtelijkheid in de toegevoegde waarde van SMZ.
- Overschrijding van de bovengrens van 20% externe baten waardoor de voorwaarden van quasi-inbesteding worden geschonden
- Toename financiële druk bij de gemeente doordat partners afhaken.

Beheersmaatregelen

- Het meten van de toegevoegde waarde met behulp van korte en langetermijn doelstellingen voorzien van goede KPI's
- De directie van SMZ rapporteert periodiek over de bevinding voor de 80/20 verhouding
- De directie van SMZ informeert de gemeente over nieuwe opdrachten
- De directie van SMZ zet stevig in op samenwerking en stimuleert lokale initiatieven.

Rechtsvorm:	Vereniging
Oprichtings-/publicatiedatum:	-
Vestigingsplaats:	Haarlem
Toezichtsregime:	Laag

Openbaar belang

Bevordering van het kwaliteitsniveau en de behartiging van de gezamenlijke belangen van de eigenaren van de gronden en gebouwen op bedrijventerrein HoogTij in Westzaan.

Bestuurlijk belang

Er participeert niemand van het college in het bestuur van de vereniging. Ieder lid is bevoegd tot het uitbrengen van een zodanig aantal stemmen als overeenkomt met iedere vierkante meter grond in het bedrijvenpark waartoe het lid is gerechtigd. Het algemeen bestuur bestaat uit 4 leden. De gemeente wordt als grondeigenaar en ontwikkelaar in de ledenvergadering vertegenwoordigd door een medewerker van de gemeente Zaanstad die is benoemd.

Stemverhouding: <1%

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Zaanstad is van oudsher als grondeigenaar/ontwikkelaar lid van Vereniging Bedrijvenpark HoogTij (VBH). KG Parkmanagement geeft in opdracht van de gemeente (in de rol als eigenaar van openbare ruimte en ontwikkelaar van nog niet uitgegeven kavels) en de leden van de VBH (alle bedrijven op HoogTij) invulling aan het parkmanagement. De vereniging is verantwoordelijk voor een blijvende kwaliteit van de openbare ruimte en samenwerking op het terrein. Dit is van cruciaal belang voor een goed vestigingsklimaat, nu en in de toekomst. De vereniging is daarnaast het eerste aanspreekpunt voor de ondernemers op HoogTij en behartigt de collectieve belangen. Zaanstad heeft zich ingespannen en zal zich blijven inzetten om, samen met de grondeigenaren en ondernemers, de kwaliteit van het bedrijventerrein te behouden en te versterken. De rol van Zaanstad in de vereniging is afnemend, gezien de ontwikkeling dat steeds meer grond wordt uitgegeven. Uiteindelijk zal Zaanstad alleen als eigenaar van de openbare ruimte een opdrachtgeversrelatie houden met de vereniging/parkmanagementorganisatie.

Risicoprofiel

Het risico voor de gemeente bij de VBH is laag. Zaanstad is lid van de vereniging en betaalt de werkelijke kosten voor het beheer en onderhoud van nog niet uitgegeven kavels en de openbare ruimte op HoogTij. De organisatiegraad op HoogTij is hoog, alle bedrijven zijn lid van de vereniging. Het bestuur van de vereniging staat in samenhang met KG Parkmanagement in nauw contact met de bedrijven/leden, behartigt de belangen van de leden en voert structureel overleg met de gemeente over ontwikkelingen op HoogTij.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

Het jaar 2023 is afgesloten met een negatief saldo van € 3.753,-. De vereniging is financieel zeer gezond. Teneinde niet vennootschapsbelastingplichtig te worden is er de afgelopen jaren sprake geweest van een korting op de lidmaatschapsgelden.

Begroting 2025

De begroting voor 2025 is eind 2024 besproken/vastgesteld in de ALV van de VBH met een beoogd positief resultaat van circa € 20.000,-. De begroting kent ten opzichte van voorgaande jaren geen bijzonderheden.

Risico's en beheersmaatregelen

Het risico voor de gemeente is laag, aangezien de bijdrage van de gemeente aan de VBH is gebaseerd op de werkelijke onderhoudskosten voor het beheer van nog niet uitgegeven bedrijfskavels en de openbare ruimte. Over de hiermee gepaard gaande kosten vindt structureel overleg plaats tussen de vereniging en de gemeente.

Rechtsvorm:	Coöperatie
Oprichtings-/publicatiedatum:	lidmaatschap gestart in oktober 2020
Vestigingsplaats:	Enschede
Toezihtsregime:	-

Openbaar belang

Binnen de onafhankelijke coöperatie Dimpact werken 40 gemeenten samen. Zij co-creëren en leren van elkaar op het gebied van digitale innovatie van dienstverlening. Als lid van Dimpact kan Zaanstad (tegen betaling) gebruik maken van de producten die onder regie van Dimpact ontwikkeld zijn door de leden en evt externe partijen.

Bestuurlijk belang

Gemeente Zaanstad heeft één stem in de Algemene Ledenvergadering van Dimpact. Wethouder Van der Laan vertegenwoordigt de gemeente in de ledenvergadering.

Stemverhouding: 1 van de 40 stemmen

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

- Bedrijfsplan 2025 is vastgesteld: Het bedrijfsplan voor 2025 is opgesteld met een transparante weergave van tarievenstructuur, productkosten en verenigingskosten.
- Er zijn enkele belangrijke ontwikkelingen binnen de bezetting van de Raad van Commissarissen (RvC) van Dimpact. Eelke de Jong, gemeentesecretaris bij de gemeente Leeuwarden, is voorgedragen als nieuw gebonden lid. Daarnaast zal Linda Molenaar decharge verleend worden en wordt Giovanni Wouters voorgedragen voor herbenoeming tot ongebonden commissaris. Verder is er een vacature voor een ongebonden RvC-lid, waarvoor Stella Kuin, Senior IT manager bij Achmea, als kandidaat is voorgedragen. Deze wijzigingen worden via digitale besluitvorming door de Algemene Ledenvergadering (ALV) goedgekeurd.
- Gemeente Hoorn is toegetreden als 42e lidgemeente.
- In de afgelopen periode is er berichtgeving geweest over de financiële situatie van Atos (Eviden) en de impact hiervan op de continuïteit van hun producten, zoals de e-Suite die door Dimpact wordt gebruikt. Voor Zaanstad heeft deze ontwikkeling geen gevolgen, aangezien wij geen producten afnemen van Dimpact of Atos. Ondanks de onrust in de organisatie en het terugdraaien van de scheiding tussen Atos en Eviden, blijven wij de situatie volgen. Stabiliteit binnen de IT-markt is immers van belang voor alle gemeenten, maar voor Zaanstad zijn er geen risico's of maatregelen nodig op dit gebied.
- Een belangrijke datum om in de agenda te noteren is donderdag 22 mei 2025. Op deze dag vindt het Dimpact-congres plaats, waar gemeenten, marktpartijen en samenwerkingsverbanden samenkomen om ervaringen en inzichten te delen. Tijdens het congres wordt de strategische koers Beyond23 gepresenteerd. Dit strategisch kader bepaalt de richting en ontwikkeling van PodiumD en andere digitale producten van Dimpact voor de

komende jaren. Een belangrijk onderdeel van deze koers is de verdere uitrol van PodiumD en producten zoals het formulier, portaal, contact en zaak. Deze oplossingen zijn specifiek ontworpen om de digitale dienstverlening van gemeenten te optimaliseren.

- Gemeente Zaanstad werkt samen met Dimpact aan een AI-pilot met als doel het benutten en beproeven van nieuwe technologieën. Het initiatief richt zich op het samenstellen van een AI-platform speciaal voor gemeenten, waarmee gezamenlijk experimenten kunnen worden uitgevoerd. Zaanstad roept medeleden op om deel te nemen aan de realisatie van dit platform en actief bij te dragen aan de ontwikkeling en uitvoering van AI-experimenten.
- Het project Generiek Publicatieplatform-Woo (GGP-Woo) richt zich op de ontwikkeling van een generiek platform voor de openbaarmaking van documenten en metadata volgens de landelijke Woo-richtlijnen. Zaanstad neemt in samenwerking met Dimpact een voortrekkersrol in dit initiatief. De eerste versies van de publicatiebank, app en burgerportaal zijn test-gereed en worden in januari 2025 door deelnemende gemeenten getest. In februari 2025 wordt verder gewerkt aan het burgerportaal en zoekfunctionaliteit, met een geplande release in maart/april 2025. Dit platform stelt gemeenten in staat openbare documenten toegankelijk en doorzoekbaar te maken via lokale websites en open.overheid.nl, in lijn met Common Ground en open standaarden.

Risico's:

- Complexiteit van de Opgave: Het realiseren van de Common Ground beweging is een complexe, omvangrijke en meerjarige opgave die onbekende paden en risico's met zich meebrengt. De vereniging moet wendbaar en flexibel zijn om deze onzekerheid te omarmen.
- Digitale Transformatie: De strategische opgave wordt gezien als een digitale transformatie die meer een gedrag- en cultuuromslag vereist dan alleen een technologische oplossing. Dit vraagt om een nieuwe manier van samenwerken en een verandering in mindset en vaardigheden.
- Samenwerking en Kennisborging: Er is een focus op het verminderen van de afhankelijkheid van externe inhuur door kennis en kunde intern te borgen en verantwoordelijkheden laag in de organisatie te beleggen.
- Kwaliteitsmanagement: Er wordt gestreefd naar ISO-certificering 9001:2015 om kwaliteitsniveau te bewaken en continu te verbeteren, wat helpt bij het identificeren van risico's en het nemen van verbetermaatregelen.
- Publicatie-platform: De bedachte Project Start Architectuur (PSA) kan tijdens de ontwikkeling mogelijk niet werken. Om dit risico te voorkomen, wordt de haal-

baarheid en doorlooptijd van de PSA vooraf getoetst bij de drie ICT-bouwpartners van Dimpact.

- De gebruikersinterface kan te ingewikkeld zijn – niet gebruikersvriendelijk – wat de adoptie bij eindgebruikers tegenwerkt. Om dit risico te mitigeren, worden het NL Design System toegepast, UX/UI-ontwerpen en bruikbaarheidsonderzoeken van Tilburg hergebruikt, het UX/UI-ontwerp voor DImpact-gemeenten uitgebreid en verbeterd, en de effectiviteit getest via bruikbaarheidsonderzoeken bij de eindgebruikers.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

Het resultaat over het boekjaar 2023 bedroeg € 244.151, dit resultaat is toegevoegd aan de algemene reserve. De algemene ledenvergadering (ALV) heeft hiermee ingestemd. Zaanstad is niet aanwezig geweest bij de ALV en is passief lid.

Begroting 2025 is vastgesteld

- Algemeen: De begroting voor 2025 wijkt af van die van 2024, met behoud van de tarievenmethodiek van 2023 en 2024. Er is onvoldoende financiële informatie beschikbaar voor PodiumD en gerelateerde producten om deze in de begroting op te nemen.
- Financiering Beyond23: Het eigen vermogen van de vereniging wordt tijdelijk gebruikt om het programma Beyond23 te financieren, met een totaalbedrag van €2.203.000. Alternatieve financieringen zijn onderzocht, maar het gebruik van eigen vermogen is gekozen.
- Consequenties Eigen Vermogen: De tijdelijke financiering van Beyond23 en de jaarlijkse bijdrage aan het programma en PodiumD zullen het eigen vermogen in 2025 verminderen tot €941.000, wat resulteert in een weerstandratio van 0,36, onder de gewenste norm van 1,2.
- Adviezen: Er worden voorstellen gedaan om het programma Beyond23 te financieren uit eigen vermogen, jaarlijks €150.000 beschikbaar te stellen voor onvoorziene kosten, en een lagere weerstandratio te accepteren voor 2025 en 2026.
- Exploitatiebegroting: De risico's voor de exploitatie zijn ingeschat op €2.451.000. Dit omvat personeelskosten, huisvesting, kantoorkosten, algemene kosten, autokosten, marketing- en communicatiekosten, afschrijvingskosten en financiële baten en lasten.
- Projectrisico's: De risico's voor projecten zijn ingeschat op €160.000. Dit omvat risico's zoals onvoldoende personeel voor PodiumD, hogere kostenstijgingen door inflatie en onvoorziene vertragingen in projecten.
- Verbouwing kantoor: In 2024 vond een omvangrijke verbouwing plaats met een investeringsbudget van ongeveer €300.000, wat leidt tot hogere afschrijvingslasten in de komende jaren.
- Weerstandvermogen: Voor 2025 moet het eigen vermogen minimaal €3.133.000 zijn om aan de norm te voldoen. Dit is nodig om de risico's in de exploitatie en projecten te kunnen opvangen.
- Dimpact onderkent dat het huidige weerstandvermogen onvoldoende is om alle risico's financieel af te dekken. Bij

het opstellen van de begroting voor 2026 wordt beoordeeld welke aanvullende maatregelen nodig zijn om dit op orde te brengen.

Risico's en beheersmaatregelen

Samenwerking ontwikkeling Generiek Publicatieplatform-Woo (GGP-Woo)

Een risico voor Zaanstad in de samenwerking met Dimpact is dat de door Dimpact opgestelde Project Start Architectuur (PSA) tijdens de ontwikkeling van het Publicatieplatform mogelijk niet blijkt te werken. Dit kan ertoe leiden dat gebruikers niet effectief met het platform kunnen werken. Om dit risico te beperken, is de PSA vooraf getoetst op haalbaarheid en doorlooptijd bij de drie bouwpartners van Dimpact. Ook worden maatregelen genomen zoals het gebruik van het NL Design System voor toegankelijke en begrijpelijke dienstverlening, het hergebruiken en uitbreiden van UX/UI-ontwerpen van Tilburg, en het uitvoeren van een bruikbaarheidsonderzoek onder de doelgroep. Voor dit onderzoek zijn deelnemers geworven tijdens de informatiemarkt Wet open overheid op 11 juli.

De huidige verplichting bedraagt € 15.000, waarmee deze fase van de ontwikkeling mede wordt gefinancierd vanuit Zaanstad, samen met bijdragen van de negen andere gemeenten en Dimpact. Het stoppen van dit initiatief heeft daardoor een beperkte financiële impact voor Zaanstad.

Samenwerking ontwikkeling AI-platform voor gemeenten

De ontwikkeling van een AI-platform voor gemeenten brengt een minimaal risico met zich mee. Het project maakt gebruik van de designthinking-methodiek, waarbij eerst een prototype wordt ontwikkeld en iteratief wordt verbeterd. Het prototype moet aantoonbaar functioneren en zijn waarde bewijzen; zo niet, dan wordt het project stopgezet. De initiële investering bedraagt slechts enkele tienduizenden euro's, wordt gezamenlijk gedragen door de deelnemende gemeenten en Dimpact, en groeit stapsgewijs mee met de voortgang van het project. Mocht blijken dat het platform niet effectief is, kan het project op elk moment worden beëindigd zonder noemenswaardige financiële gevolgen.

Te laag weerstandvermogen waardoor de bijdrage van de deelnemers omhoog moet

In de begroting 2025 erkent Dimpact dat het weerstandvermogen te laag is. Bij de begroting 2026 wordt hier opnieuw naar gekeken en waar nodig aanvullende maatregelen genomen. Dit kan leiden tot een verhoging van de bijdrage van de deelnemers. Aandachtspunt voor de ALV als de jaarrekening 2024 en Begroting 2026 wordt vastgesteld.

Rechtsvorm:	Vereniging
Oprichtings-/publicatiedatum:	28-02-1912
Vestigingsplaats:	Den Haag
Toezietsregime:	-

Openbaar belang

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn de 342 gemeenten (per 1-1-2023) samen, ondersteund door de VNG-organisatie. De VNG heeft als doel om de lokale overheid te versterken en de lokale democratie te vitaliseren. De gemeenten werken, via de VNG, met elkaar aan maatschappelijke opgaven.

Bestuurlijk belang

Zaanstad heeft 75 stemmen in de Algemene Ledenvergadering. Elke gemeente die lid is van de vereniging, brengt door tussenkomst van haar vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvouden van één duizend (1.000) inwoners dat de bevolking van de door haar gerepresenteerde gemeente telt, met dien verstande dat zij tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.

Stemverhouding:

Actualiteiten en risico's

Ontwikkelingen

Met de Verenigingsstrategie 2030 nemen gemeenten het voortouw bij belangrijke maatschappelijke kwesties. Vanuit de kennis van inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen én de uitvoering stellen gemeenten langetermijndoelen op, nemen we initiatief en geven we aan wat we van het rijk nodig hebben. Hiermee zetten we de inwoners op de eerste plaats en zorgen we voor samenhang in beleid en een gelijkwaardige samenwerking tussen alle overheidslagen. Het doel is om gezamenlijk meer resultaten te behalen en het vertrouwen in de overheid te herstellen. Daarbij hebben we het langetermijnperspectief voor ogen waarbij de visie op Nederland 2040 een belangrijke uitwerking is.

De verenigingsstrategie heeft vijf zogenoemde beleidsinhoudelijke omkeringsthema's:

- bestaanszekerheid
- kansengelijkheid en jeugd
- vergrijzing en gezond leven
- klimaat en energie
- ruimtelijke puzzel van opgaven in de leefomgeving

Om het verschil te kunnen maken op deze thema's en andere beleidsdossiers, zijn in de Verenigingsstrategie ook vijf ontwikkelpunten voor gemeenten en de VNG als organisatie opgesteld:

- één sterke bestuurslaag van gemeenten
- leren van elkaar
- knooppunt van netwerken

- regionale samenwerking
- versterken van mandaat en slagvaardigheid van de VNG

Over het gemeentefonds in z'n totaliteit is er voor de lange termijn nog geen duidelijkheid. Weliswaar is voor het gat in 2026 eenmalig geld gereserveerd. Maar vanaf 2027 is er nog steeds een financieel tekort waarvoor het rijk nog geen structurele oplossing heeft. Dit is voor alle gemeenten een groot probleem, gezien de noodzaak om dit jaar najaar een sluitende meerjarenbegroting te presenteren.

26 juni 2024 is de Algemene Ledenvergadering gehouden, namens Zaanstad is wethouder Onclin aanwezig geweest. De door Zaanstad ingebrachte motie "Wend het ravijn af: compensatie voor 2026 en 2027" is behandeld, deze motie is aangenomen met 99,34% van de stemmen.

Financiële positie

Jaarrekening 2023

Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 3,543 miljoen negatief. Dit is € 2,080 miljoen beter dan begroot. De resultaten van de effectenportefeuille en de deelnemingen waren geen onderdeel van de begroting. Na het positieve resultaat van € 5,005 miljoen vanuit de effectenportefeuille, het positieve resultaat van de deelnemingen van € 1,363 miljoen en de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 3,758 miljoen positief.

Resultaatsbestemming

Het onverdeeld resultaat, € 3,758 miljoen positief, zal worden toegevoegd aan de overige reserves.

Begroting 2025

Voor de begroting 2025 hanteert VNG de volgende financiële kaders:

- De ontwikkeling van de contributie is conform besluit contributievoorstel 2025. Hierin wordt door het bestuur een contributieverhoging van 5,2% voorgesteld. Hiervan is 4,2% de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling en 1% ingroei naar volledige dekking van de kosten van de basisorganisatie van de VNG vanuit de contributie.
- De begrote salarislaster worden doorgerekend met als vertrekpunt de formatie zoals deze is vastgesteld voor de begroting van 2024, waarbij er wordt gekeken naar de bezetting op peildatum 1 juli van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar. Bij deze vergelijking is het uitgangspunt dat de in de begroting op te nemen kosten zo dicht mogelijk aansluiten bij de te verwachten werkelijke lasten.

- Voor de invulling van prioriteiten wordt een bedrag gereserveerd van € 1,7 miljoen. Dit is € 0,85 miljoen voor de beleidsdirecties en € 0,85 miljoen voor de staf- en ondersteuningsafdelingen. Dit bedrag is in lijn met de begroting 2024.
- Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de activiteiten van de organisatie als geheel worden gedekt. Subsidies en bijdragen aan het fonds GGU vormen hierbij een wezenlijke bron van inkomsten voor de daarbij behorende activiteiten.
- Voor het fonds GGU wordt het jaarplan voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering. De omvang van het GGU-fonds is, op basis van de voorgelegde plannen, € 82,055 miljoen. De werkelijke omvang van de subsidieprojecten zal worden vastgesteld tijdens het opstellen van de begroting 2025 in het najaar van 2024. Deze vaststelling heeft geen effect op het resultaat van de Vereniging.
- Als gevolg van eerdere subsidies die ontvangen zijn ter ondersteuning van de VNG-doelstellingen, niet zijnde GGU-activiteiten, kunnen nieuwe werkzaamheden ontstaan. De uitvoering hiervan kan, in een later stadium, als voorstel binnen het GGU worden uitgevoerd.
- In de begroting 2024 komt er conform de contributiesystematiek 14% dekking vanuit de inzet van het eigen vermogen. Op basis van het contributievoorstel 2025 daalt de inzet van het eigen vermogen naar 13% waarmee de begroting voor 2025 sluitend is. Deze ingroei is de tweede component in het contributievoorstel (naast de indexatie voor loon- en prijsontwikkeling).
- De resultaten van de effectenportefeuille en de VNG-bedrijven worden toegevoegd aan het resultaat van de Vereniging op jaareinde.
- Als indirect 100% aandeelhouder deelt de Vereniging in de resultaatseffecten als gevolg van de ondernemingsrisico's van de deelnemingen. Mitigeren van het risico door sinds 2019 het resultaat van de deelnemingen niet meer mee te nemen in de begroting.
- Koersrisico over het belegd vermogen. Het risico op een negatief effect op het vermogen wordt beperkt door het aanbrengen van spreiding in de portefeuille. Er is gekozen voor een middellange beleggingsstrategie. Door het hanteren van een herwaarderingsreserve worden ongerealiseerde koersresultaten niet in het resultaat betrokken.
- VNG is eigen risicodragers voor de WW- en Bovenwettelijk WW rechten van de oud-medewerkers. Voor alle opgebouwde rechten wordt op het moment dat het recht zich voordoet een voorziening gevormd. Om eventuele opbouw van nieuwe rechten te beperken, werkt VNG voor een deel met tijdelijke contracten, indien het om tijdelijk werk en een tijdelijke financiering gaat.

Risico's en beheersmaatregelen

- Projecten namens derden worden mede uitgevoerd door medewerkers met een vaste aanstelling. Risico bij het wegvallen van projecten is dat er onvoldoende dekking is voor de salarislasten en eventueel kosten voor afvloeiing van projectmedewerkers. Om de risico's te beheersen worden alleen die projecten begroot die zeker zullen worden gerealiseerd. Voorts wordt voor de uitvoering van projecten zo veel mogelijk gewerkt met personeel dat flexibel over de projecten ingezet kan worden.
- Risico van een fictief dienstverband bij inhuur. Risicobeheersing vindt hier plaats door vooraf de opdrachtformulering helder en duidelijk neer te zetten en te toetsen. Inkoop Service Desk ondersteunt en bewaakt het inkoopproces.
- Risico dat achteraf het subsidiebedrag naar beneden wordt bijgesteld als de Vereniging niet aan de subsidievoorwaarden heeft voldaan, terwijl de lasten wel zijn gemaakt. Dit risico wordt onder meer beperkt door periodiek te monitoren of de gemaakte lasten binnen het toegekende budget vallen en een strikt tijdschrijfbeleid te handhaven zodat projecturen na afloop te verantwoorden zijn.

3.7 Grondbeleid

De gemeente Zaanstad heeft ervoor gekozen om het grondbeleid (nog) niet via een nota vast te leggen, maar via de paragraaf grondbeleid aan te geven hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren. De gemeente is bezig de artikelen omtrent Grondzaken uit de Financiële Verordening op te nemen in een nota Grondbeleid. Het voornemen is in 2025 dit geregeld te hebben.

Waar moet de paragraaf Grondbeleid aan voldoen?

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn eisen gesteld aan de inhoud van de paragraaf grondbeleid:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstnemings;
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken

Daarnaast zijn in de Financiële Verordening van de gemeente Zaanstad ook een aantal verplicht op te nemen onderdelen opgenomen:

- de totaal geraamde kosten en opbrengsten van de actieve gemeentelijke grondexploitaties;
- de ontwikkeling van de grondprijzen;
- de ontwikkeling van de reserves van grondzaken.

De meer inhoudelijke rapportage omtrent kosten en opbrengsten van de actieve gemeentelijke grondexploitaties en de reserves van grondzaken vindt plaats in het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG 25.1). Deze rapportage wordt tegelijk met deze jaarrekening verwacht.

Visie op het grondbeleid

De gemeente Zaanstad heeft zes strategische opgaven geformuleerd: verstedelijking, economie, kansengelijkheid, duurzaamheid, veiligheid en gezondheid. Deze zes opgaven zijn door de raad als strategische opgaven voor de fysieke leefomgeving vastgesteld en keren daarom terug in raads- en collegeprogramma's en in beleidsnota's. De opgaven kennen vervolgens elk hun eigen vertaling naar een bepaald ruimtegebruik, c.q. ruimtelijk beleid. Grondbeleid is een middel om dat ruimtelijk beleid op een zo economisch verantwoord mogelijke wijze te realiseren. Het grondbeleid is dus geen doel op zich. Dit betekent ook dat het grondbeleid geen visie omvat over hoe de gemeente zich in ruimtelijk

opzicht zou moeten ontwikkelen. Deze visie biedt onder andere MAAK.Zaanstad en straks de Omgevingsvisie. Het grondbeleid biedt wel de instrumenten om de regie over die ruimtelijke ontwikkeling te kunnen voeren. Door een goede regievoering kunnen vervolgens opbrengsten worden gegenereerd die de kosten die gepaard gaan met de verwezenlijking van de ruimtelijke ontwikkeling kunnen dekken.

Het geformuleerde beleid vormt een instrument dat mede ondersteuning biedt aan het realiseren van beleidsdoelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economische ontwikkeling en milieu. De nagestreefde hoofddoelstellingen betreffen:

- Het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik,
- Het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik binnen de gemeente, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt.
- Het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en de gemeente Zaanstad.

Vormen van grondbeleid

Vormen van grondbeleid en beleidsuitgangspunten

De gemeente Zaanstad voert vanaf 2005 een sturend grondbeleid, waarbij zowel actief-, faciliterend als combinaties mogelijk zijn. De voorkeur ligt bij het faciliteren van ruimtelijke ontwikkelingen door externe partijen. Indien externe partijen geen of onvoldoende initiatieven ondernemen kan de gemeente ook besluiten een actieve rol in te nemen om de gemeentelijke doelstellingen op ruimtelijk gebied te realiseren. Hiermee komt de gemeente tot een sterk initiërende en regisserende rol met waar mogelijk meer marktwerking.

Bij actief grondbeleid (her)ontwikkelt de gemeente zelf de locaties om de ruimtelijke doelstellingen te realiseren. De gemeente heeft de gronden in bezit, koopt de gronden of koopt gevestigde erfpachtrechten terug. Vervolgens worden voor eigen rekening en risico de gronden bouwrijp gemaakt en verkocht aan derden. De gemeente legt de publieke

voorzieningen aan en kan in beginsel alle productiekosten doorberekenen in de gronduitgifteprijsen.

Bij faciliterend grondbeleid verwerft de gemeente geen gronden. De gemeente probeert haar doelen te bereiken door het geven van heldere kaders via het omgevingsplan en in overleg met grondeigenaren door middel van anterieure overeenkomsten. De private eigenaar van grond en/of vastgoed, zorgt voor de ruimtelijke ontwikkeling/transformatie van het gebied.

De gemeente Zaanstad hanteert de volgende beleidsuitgangspunten:

- De gemeente behoudt haar strategische grondposities en waar mogelijk worden strategische grondposities verworven dan wel versterkt.
- Grondexploitaties dragen bij aan de opbouw van een financiële buffer binnen Grondzaken voor de opvang van risico's, onvoorziene kosten en mogelijkheden tot verevening.
- Nieuwe grondexploitaties zijn minimaal kostendekkend.
- Gronden worden uitgegeven op basis van waardering in relatie tot de functionele bestemming.
- Onrendabele exploitaties van maatschappelijke voorzieningen worden niet gesuppleerd via gereduceerde grondprijzen.
- Op gronden die tegen gereduceerde prijs worden/zijn uitgegeven, is bij doorverkoop en/of gebruiksverandering het profijtbeginsel van toepassing, waardoor een eventuele waardevermindering aan de gemeente toekomt.
- Door concurrentie tussen marktpartijen, via tenders, te bevorderen streeft de gemeente naar een optimalisatie van grondopbrengsten.

Grondbeleid vergt maatwerk

Van belang is flexibel te zijn in de aanpak naar aanleiding van doelen en omstandigheden. Er is sprake van verschillende soorten locaties met ieder hun eigen doelstellingen ten aanzien van die locaties. Daarnaast zijn de grondposities van gemeente en marktpartijen ook sterk bepalend voor de strategie die kan worden gevolgd. Helder is dat de gemeente, indien zij een grondpositie heeft, een sterkere positie in het ontwikkelingsproces heeft dan in die gevallen waarin zij geen grondpositie heeft.

Grondprijsbeleid

De gemeente Zaanstad hanteert bij de uitgifte van commerciële gronden een marktconform grondprijsbeleid, waarbij de methodiek van de residuele grondwaardeberekening of de comparatieve methodiek wordt toegepast. Uit oogpunt van de eigen financiële (onderhandelings)positie worden commerciële grondprijzen niet gepubliceerd.

De residuele grondwaarde wordt berekend door de investeringskosten (bouw- en bijkomende kosten) in mindering te brengen op de commerciële waarde (verkoopwaarde). Het restant (residu) is de grondprijs. Bij de comparatieve berekeningswaarde wordt de prijs vastgesteld op basis van verge-

lijking met gerealiseerde prijzen voor soortgelijke gronden. Bij niet-commerciële gronden, stroken grond (snippergroen), buitensportaccommodaties en bij grond ten behoeve van de bouw van woningen via het model van de Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (BKZ) gelden andere berekeningswijzen. De uitgangspunten voor de berekening van deze grondprijzen worden door het college vastgesteld en gepubliceerd in de Grondprijzenbrief.

Gronduitgifte

De gemeente Zaanstad kiest niet voor een bepaalde systematiek van gronduitgifte, maar weegt per geval af welke systematiek van gronduitgifte en/of selectie wordt toegepast. Op deze manier kan per geval maatwerk worden geleverd met als doel een opbrengstoptimalisatie en een kwalitatief hoogwaardig product. Het kiezen van een bepaalde wijze van uitgifte is daarbij afhankelijk van de locatie en het doel.

Ten aanzien van de wijze van gronduitgifte door middel van verkoop zijn diverse methoden te onderscheiden. Dit kan bijvoorbeeld via een marktinitiatief of via competitie (selectie of aanbesteding). In 2024 is het beleid gewijzigd voor gronduitgifte bij nieuwbouw specifiek voor huurwoningen met een huurprijs onder de grens zoals opgenomen in de Wet op de huurtoeslag aan Toegelaten Instellingen in de zin van de Woningwet (woningcorporaties). De wijziging is dat hiervoor een sociale grondprijs wordt gehanteerd. Deze grondprijs is vastgesteld op basis van comparatieve benadering rekening houdend met verschillende woningtypen en huurcategorieën. Bij gronduitgifte worden de regels van staatssteun en aanbesteding in aanmerking genomen.

Erfpacht

In de gemeente Zaanstad heeft de afnemer van gemeentelijke grond bij gronduitgifte de keuze uit verwerving in vol eigendom of met recht van erfpacht.

De gemeente Zaanstad, ook via het model van de Betaalbare Koopwoningen Zaanstad zet het instrument erfpacht gericht in om de financiële haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen te verbeteren en/of de woningbouw dan wel bedrijfsvestigingen te stimuleren, alsmede funderingsherstel en verduurzaming van de bestaande voorraad te bevorderen.

Erfpacht omzetten naar vol eigendom

In de gemeente Zaanstad kunnen erfpachters het recht van erfpacht omzetten naar vol eigendom. De erfpachter betaalt hiervoor een vergoeding (koopsom) aan de gemeente. Ook hier hanteert de gemeente een marktconformiteit voor de berekening van de koopsom. De methodiek hiervoor is vastgelegd in de uitvoeringsregels omzettingen van het recht van erfpacht naar vol eigendom van terreinen die door de gemeente Zaanstad voor woondoel-einden in erfpacht zijn uitgegeven. De parameters voor het berekenen van de koopsom worden jaarlijks vastgesteld.

Kostenverhaal

De gemeente Zaanstad kiest bij voorkeur voor kostenverhaal via het privaatrechtelijk spoor (sluiten van anterieure overeenkomsten). De gemeente is verplicht de kosten van de grondexploitatie volledig te verhalen op particuliere grondeigenaren. Dit geldt ook onder de Omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking is getreden. Het kostenverhaal kent twee sporen: een privaatrechtelijk spoor van overeenkomsten en een publiekrechtelijk spoor. Volgens de wetgever heeft het de voorkeur dat de kosten contractueel worden verhaald, langs de privaatrechtelijke weg. Het kostenverhaal langs de publiekrechtelijke weg fungeert als 'stok achter de deur'.

- **Privaatrechtelijk spoor: overeenkomsten**
De wet maakt onderscheid in "anterieure overeenkomsten", dit zijn overeenkomsten die worden gesloten voorafgaand aan de wijziging van het omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit dat de ontwikkeling mogelijk maakt, en "posterieure overeenkomsten", dit zijn overeenkomsten die worden gesloten nadat er al kostenverhaalregels zijn opgenomen in een omgevingsplan, omgevingsvergunning voor buitenplanse omgevingsplanactiviteit of projectbesluit. De gemeente Zaanstad heeft de voorkeur om het kostenverhaal overeen te komen en te verzekeren door middel van een anterieure overeenkomst over de grondexploitatie. In een dergelijke overeenkomst wordt, naast allerlei inhoudelijke afspraken, een afspraak gemaakt over een bijdrage van de grondeigenaar in de gemeentelijke (plan)kosten van de grondexploitatie.
- **Publiekrechtelijk spoor: integrale gebiedsontwikkeling en organische gebiedsontwikkeling**
Als het kostenverhaal niet wordt geregeld via het privaatrechtelijke spoor (in een overeenkomst), moet het kostenverhaal via het publiekrechtelijke spoor worden geregeld. In de Omgevingswet wordt een onderscheid gemaakt tussen publiekrechtelijk kostenverhaal met tijdvak en publiekrechtelijk kostenverhaal zonder tijdvak. De eerste variant ziet op integrale gebiedsontwikkelingen met een concreet eindbeeld. De tweede variant is gericht op organische gebiedsontwikkeling zonder concreet eindbeeld en vindt alleen een regeling in een omgevingsplan. In deze variant hoeft in het omgevingsplan alleen het maximale kostenverhaal voor het gebied (kostenplafond) te worden vermeld en de maximale kostenverhaalbijdrage per activiteit.
Toepassing van de regeling voor publiekrechtelijk kostenverhaal moet uiteindelijk leiden tot betaling en afrekening van de verschuldigde kostenverhaalsbijdrage. Deze wordt berekend bij kostenverhaalsbeschikking, op basis van de regels in het omgevingsplan. Hiervan kan niet worden afgeweken. De vaststelling van de geldschuld gebeurt

ambtshalve of op verzoek. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij uit eigen beweging betaalt. Er geldt immers een bouwverbod als niet bij aanvang van de bouwactiviteit is betaald.

Vastgoedbeleid

Het beleid van de gemeente Zaanstad van de laatste jaren is gericht op een compacte vastgoedportefeuille voor het faciliteren van de gemeentelijke kerntaken en de ondersteuning van gebiedsontwikkelingen. De gemeente hanteert hierbij een drietal categorieën te weten: permanent beheer, tijdelijk beheer en voorraad.

- **Permanent beheer**; dit betreft panden die voor onbepaalde tijd in beheer worden gehouden omdat de bestemming aansluit bij een gemeentelijk beleidsveld. Deze panden blijven voor langere tijd in bezit waardoor de gemeente verplicht is deze te verduurzamen. Voor deze panden wordt gestreefd naar een kostendekkende exploitatie. Deze objecten zijn vooral in eigendom, omdat de normale vastgoedmarkt deze niet aanbiedt of omdat het voordeliger is om eigenaar te zijn.
- **Tijdelijk beheer**; dit zijn objecten binnen een grondexploitatie die tot het moment van herontwikkeling tijdelijk worden beheerd.
- **Voorraad**; dit betreft panden en gronden die niet binnen een beleidsveld passen of vanuit de categorie tijdelijk beheer in de voorraad zijn opgenomen na stagnatie van een exploitatieplan of ruimtelijke ontwikkeling. De voorraad komt voor verkoop of herontwikkeling in aanmerking.

Vastgoed dat niet nodig is voor het faciliteren van de kerntaken van de gemeente wordt tegen marktconforme prijzen verkocht. De gemeente is aan het heroverwegen om misschien meer vastgoed in bezit te houden in plaats van te kiezen voor verkoop. Zo is onlangs in 2024 besloten om een voormalige onderwijs locatie in Koog a/d Zaan in eigendom te houden en te investeren in het gebouw om het gereed te maken voor verhuur. Voor de panden die in permanent beheer zijn bij de gemeente streeft de gemeente naar een marktconforme huur en in ieder geval kostprijs dekkend.

Financieel

Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG) 25.1

Een grondexploitatie is een middel om de meerjarige kosten en opbrengsten van projecten die gepaard gaan met de ruimtelijke ontwikkeling te beheersen. De grondexploitaties van de gemeente zijn de plannen die vallen onder actief grondbeleid. Voor een uitgebreide beschrijving en toelichting van de lopende grondexploitatie projecten wordt verwezen naar het MPG 25.1.

In de tabel hieronder wordt de ontwikkeling van de boekwaarde van de grondexploitaties weergegeven.

Grondexploitaties				(Bedragen x € 1.000)
Boekwaarde 1-1-2024	Gerealiseerde kosten 2024	Gerealiseerde opbrengsten 2024	Boekwaarde 31-12-2024	
30.937	11.520	12.510-	29.946	

In 2024 is er per saldo voor € 1,0 mln. meer aan opbrengsten dan kosten gerealiseerd, waardoor de boekwaarde is afgenomen tot € 29,9 mln. De standaard inkomsten van grondexploitaties zijn grondverkoop en uitgifte in erfpacht. In de kosten van 2024 zat ook voor € 2,6 mln. een interne afdracht aan de ARG die boekhoudkundig als winstneming vanuit grondexploitaties is te zien.

Uiteindelijk is het streven om de boekwaarde minimaal naar nul te krijgen met de verkoop van de gronden en mogelijke subsidies. De tabel hieronder geeft de verwachting voor het eindresultaat van de grondexploitaties weer. In deze tabel worden in deze jaarrekening verwerkte winstnemingen van (deel)plannen niet geteld. De tabel telt alleen de kosten en opbrengsten aan de hand van de bijgestelde ramingen voor 2025 en verder.

Grondexploitaties					(Bedragen x € 1.000)
Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde kosten 2025 t/m eindjaar	Geraamde opbrengsten 2025 t/m eindjaar	Geraamd eindresultaat	Contante waarde per 31-12-2024	
29.946	122.053	160.516-	8.516-	7.951-	

De verwachting van de nog te maken kosten, de nog te realiseren opbrengsten en het eindresultaat voor de grondexploitaties wordt hierboven weergegeven. Uiteraard is er onzekerheid of de totaal geraamde voordelige eindwaarde van € 8,5 mln. ook daadwerkelijk behaald zal worden. Het is mogelijk om de eindwaarde terug te rekenen naar 31-12-2024. Bij de berekening hiervan wordt gebruik gemaakt van een percentage van 2%, waardoor de opgetelde verwachte contante waarden op € 8,0 mln. voordelig komt. In de tabel hieronder zijn de negen grondexploitaties van de gemeente Zaanstad opgesomd die onderdeel uitmaken van de bovenstaande cijfers. De kolom met het eindjaar geeft aan tot wanneer een project volgens de geactualiseerde raming loopt.

Grondexploitatie		
	Plaats	Eindjaar
Inverdan	Zaandam	2031
Poelenburg Oost	Zaandam	2029
Poelenburg Jaspersstraat	Zaandam	2027
Oostzijderveld fase1	Zaandam	2027
HoogTij	Westzaan	2030
Centrumgebied Westerkoog	Koog a/d Zaan	2027
Herontwikkeling Bannehof	Zaandijk	2025
Provily Slibkuil	Krommenie	2028
Gasfabriekterrein	Krommenie	2026

Het beleidsuitgangspunt is dat grondexploitaties en projecten met een anterieure overeenkomst minimaal kostendekkend moeten zijn. Op basis van de meest recente ramingen is het de verwachting dat dit niet voor alle plannen (meer) gaat lukken. Totaal is een verliesvoorziening gevormd van € 12,7 mln. op contante waarde. Deze was totaal € 12,3 mln. bij de vorige jaarrekening. Op eindwaarde is het totale verlies € 14,4 mln., waardoor er voor de komende jaren waarschijnlijk nog aanvullingen vanuit de ARG zullen moeten worden gedaan voor het verschil van € 1,7 mln. In de tabel van de ARG, verderop in deze paragraaf, staan deze aanvullingen voor de jaren 2025-2028 aangegeven, dat dan een deel van deze € 1,7 mln. is.

In de tabel hieronder staan bedragen voor plannen, waarvoor een anterieure (exploitatie) overeenkomst is gesloten. Plannen waarbij de grond niet van de gemeente zelf is, vallen in de boekhouding onder de noemer faciliterend grondbeleid. Voor het verhaal van de kosten maakt de gemeente gebruik van anterieure (exploitatie) overeenkomsten. Veelal worden op basis van de overeenkomsten door ontwikkelaars bedragen aan de gemeente overgemaakt als vergoeding voor gemaakte en voor nog te maken kosten. De boekwaarde van € 1,3 mln. is een saldo van nog te ontvangen bedragen en van vooruit ontvangen bedragen voor faciliterend grondbeleid.

Per 31-12-2024 is hiervan € 4,0 mln. aan vooruit ontvangen bedragen voor nog te maken kosten en € 2,7 mln. aan nog te ontvangen bedragen voor al gemaakte kosten.

Exploitatie-overeenkomsten			(Bedragen x € 1.000)
Boekwaarde 1-1-2024	Gerealiseerde kosten en opbrengsten 2024	Boekwaarde 31-12-2024	
1.131-	-187	1.318-	

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde kosten 2025 t/m eindjaar	Geraamde opbrengsten 2025 t/m eindjaar	Geraamd eindresultaat	Contante waarde per 31-12-2024
Lopende exploitatie overeenkomsten	1.536-	48.166	43.896-	2.734	2.439
Planafsluitingen 2024	219				

Volgens de financiële tabel hierboven wordt een totaal nadelig eindsaldo van deze plannen verwacht van € 2,7 mln. Dit is inclusief het genomen (deel)resultaat van 2024. Bij de vorige jaarrekening was de verwachting een nadelig saldo van € 1,3 mln. Dit is echter niet geheel een verslechtering van het resultaat van de lopende projecten. In 2024 is namelijk voor alle deel projecten van Inverdan een administratieve opschoning gedaan. Hierbij zijn ook administratieve verschuivingen geweest, waardoor € 0,8 mln. is verplaatst van rapporteren als resultaat onder de noemer grondexploitatie naar resultaat van de anterieure overeenkomsten. Als deze verschuiving er niet was zou het verwachte resultaat van de grondexploitatie € 0,8 mln. lager zijn en dat van de anterieure overeenkomsten € 0,8 mln. hoger. In het MPG is een lijst opgenomen met de actieve plannen waarvoor een exploitatie overeenkomst is gesloten. Hier staat ook meer informatie over de projecten en bij welke grotere projecten de gemeente ook zelf investeert in aanleg van openbare ruimte. Naast meer ambtelijke uren dan aanvankelijk geraamd is voor een groot deel hogere kosten in aanleg van openbare ruimte de verklaring van het nadelige saldo van € 2,7 mln.

De ontwikkeling van de Algemene Reserve Grondzaken

De Algemene Reserve Grondzaken (ARG) doet dienst als een buffer tussen de jaarlijkse algemene middelen van de gemeente en de grondexploitatie. De ARG dient tevens als een verevenings-reserve, omdat opbrengsten van rendabele plannen worden gebruikt om onrendabele plannen te dekken.

De belangrijkste resultaten uit de actualisatie van de grondexploitatie staan in onderstaande tabel. Voor de resultaten van plannen gaat het in de tabel zowel om ruimtelijke plannen zijnde grondexploitatie van de gemeente alsmede om plannen op basis van een anterieure overeenkomst. Winsten kunnen pas worden ingeboekt als er voldoende zekerheid is voor winstnemen, hierbij wordt het percentage van gereedheid (completion methode) gevolgd. Bij het eerder winstnemen dan op het moment van afsluiten van grondexploitatie wordt ook gekeken naar de risico's van de grondexploitatie. De tabel hieronder laat het verwachte verloop van de ARG zien.

Ontwikkeling van de ARG

(Bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo ARG	6.743	9.080	10.612	10.358	12.193
Actief Grondbeleid (grondexploitatie)	2.577	2.189	-	1.509	-
Exploitatieovereenkomsten	244	74	4	567	-
Te treffen voorzieningen	-484	-255	-258	-242	-244
Eenmalige afdracht ARG		-477			
Saldo ARG	9.080	10.612	10.358	12.193	11.949

De beginstand 2024 van de ARG was € 6,7 mln. Door winstneming in 2024 is voor € 2,6 mln. vanuit grondexploitatie bijgedragen aan de ARG. In 2024 heeft ook nog een afdracht vanuit plannen met een anterieure overeenkomsten plaatsgevonden naar de ARG van per saldo € 0,24 mln. Nadat het resultaat van de grondverkoop van een project in Zaandam-Oost was afgedragen naar het Investeringsfonds, is het restantsaldo in 2024 afgedragen naar de ARG.

Op basis van MPG 24.2 was voor 2024 een ophoging van de verliesvoorziening begroot van € 1,5 mln. De verliesvoorziening is in werkelijkheid 2024 met € 0,48 mln. opgehoogd ten laste van de ARG, waardoor de eindstand van de ARG per ultimo 2023 € 9,1 mln. is. Voor meer informatie over de projecten wordt verwezen naar het MPG 25.1.

De benodigde weerstandscapaciteit voor het dekken van alle risico's uit ontwikkelactiviteiten is berekend op circa € 6,9 mln. Het beschikbare weerstandsvermogen tegenover de risico's uit ontwikkelactiviteiten wordt gevormd door de Algemene Reserve Grondzaken (ARG). De bufferfunctie van de ARG brengt rust in de begroting. Dit omdat alleen tot aanvulling vanuit de algemene middelen naar de ARG wordt overgegaan als de ARG onder de benedengrens (75%) van het benodigde weerstandsvermogen zou uitkomen. En alleen als de bovengrens (125%) wordt overschreden, vindt afdracht aan de algemene middelen (AR) plaats.

De bovengrens (125%) is nu € 8,6 mln. De ARG is met een eindsaldo 31-12-2024 van € 9,1 mln. hoger dan deze bovengrens. Elk jaar vindt bij de jaarrekening de afweging plaats

of moet worden bijgestort aan de ARG of dat kan worden afgedragen vanuit de ARG. Op basis van de cijfers van deze jaarrekening kan in 2025 een afdracht plaatsvinden naar de AR van € 0,5 mln.

Voor meer informatie omtrent de ARG wordt verwezen naar het MPG 25.1.

3.8 Zaandam-Oost

Pact Poelenburg Peldersveld/Zaandam-Oost **Kinderen in Zaandam-Oost krijgen alle kansen om hun talenten maximaal te ontwikkelen en op een kansrijke toekomst**

Zaandam-Oost is een gebied in de gemeente Zaanstad, bestaande uit vijf aangrenzende wijken: Poelenburg, Pelders- en Hoornseveld, Kogerveldwijk, Rosmolenwijk en Zaandam-Zuid. In dit gebied wonen 46.000 inwoners. Hoewel het met een groot deel van de bewoners goed gaat, is het ook het gebied dat te maken heeft met een concentratie en opeenstapeling van problemen ten aanzien van leefbaarheid, werkloosheid, armoede, gezondheid, onderwijs, woon- en leefomgeving, veiligheid, georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Daarnaast is er een onevenredige toename van arbeidsmigranten uit Oost-Europa die in het gebied verblijven. Het zijn kwetsbare wijken met gemiddeld veel inwoners met een lage sociaal economische status (SES), die als we niet langdurig extra investeren steeds verder achterop raken en de problemen zijn hardnekkig. De kansenongelijkheid neemt toe.

In 2020 zijn we begonnen om van Zaanstad een stad met gelijkere kansen voor iedereen te maken. We maakten een begin met de wijken Poelenburg en Peldersveld. Dit initiatief hebben we uitgebreid naar heel Zaandam-Oost. Begin 2024 hebben meer dan 40 organisaties zich verbonden aan het [Pact Zaandam-Oost 2024-2044](#) “We zien je in Zaandam-Oost”. Dit Pact is een bondgenootschap tussen het Rijk, de gemeente, organisaties en bewoners. Onder meer schoolbesturen, woningbouwcorporaties, bewonersorganisaties, culturele instellingen, zorginstanties, gemeente, het Rijk, bedrijfsleven en politie beloofden zo zich 20 jaar lang (1 generatie) samen in te zetten voor de ambitie van dit Pact: kinderen in Zaandam-Oost krijgen alle kansen om hun talenten maximaal te ontwikkelen en op een kansrijke toekomst. De samenwerking in het Pact (ook wel alliantie-samenwerking genoemd) maakt deel uit van het [Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid](#).

Vijf opgaven uitgewerkt in het Uitvoeringsplan

Samen werken we aan vijf belangrijke opgaven: Jeugd, Participatie & Armoede, Fijn Wonen, Veiligheid en Gezondheid. Deze vijf opgaven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als Pact-partners pakken we elke opgave integraal op. En we nemen daarin het bewonersperspectief altijd mee. We willen een sterke alliantie zijn waar de inwoners van Zaandam-Oost op kunnen vertrouwen en bouwen. Die hen het gevoel geeft dat ze worden gezien en gehoord.

Zij hebben namelijk extra ondersteuning en investeringen nodig, vaak op verschillende leefgebieden.

In 2024 heeft het programmabureau met de partners in het [Uitvoeringsplan](#) uitgewerkt met welke interventies de partners aan de slag gaan om te zorgen voor zichtbare veranderingen in Zaandam-Oost. En daarmee de lange termijn ambitie dichterbij te brengen. In het plan staat ook wie de interventies uitvoert, hoe coördinatie en financiële dekking is afgesproken en hoe we resultaten meten.

We hebben als partner onze handtekening gezet onder het Pact Zaandam-Oost. Daarmee hebben we nadrukkelijk gekozen voor een nieuwe manier van samenwerken, gebaseerd op gelijkwaardigheid van de 40 partners. Dat betekent dat de gemeente een gelijkwaardige partner is in de alliantie. Tegelijkertijd heeft de gemeente een bijzondere positie, als lokale overheid die op basis van de wet een rol en taak heeft in de samenleving. In het bijzonder ook de raad, als democratisch gekozen volksvertegenwoordiging. Gelet op het belang van het Pact en het uitvoeringsplan voor de gemeente en de stad, heeft de raad haar wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt ten aanzien van het uitvoeringsplan.

Een belangrijke wens is de versterking van de lokale wijkeconomie, wat kansen biedt voor werkgelegenheid en ondernemerschap in de wijk. Met een stevigere economie ontstaan onder meer mogelijkheden voor inwoners om te werken en te ontsnappen uit de armoede. Of bijvoorbeeld voor jongeren om een stage te regelen binnen hun lokale netwerk. De raad heeft verzocht wijkeconomie aandacht te geven in het uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan is bij de opgave Participatie & Armoede als ook bij de opgave Fijn Wonen de noodzaak voor wijkeconomie opgenomen. Met daarbij ruimte voor werk in plannen, stimuleren van en ondersteunen bij ondernemerschap, bijdragen leveren aan de arbeidsmarkt en sociale cohesie in de wijk.

Daarnaast ondersteunt de raad de ambitie “Meedoen en bestaanszekerheid (geen financiële zorgen voor morgen) zijn gemeengoed.” In het concept-uitvoeringsplan leek het soms wat voorzichtiger te zijn neergelegd. Waar het concept-uitvoeringsplan hier en daar aangeeft dat bewoners perspectief op de arbeidsmarkt krijgen, is de ambitie van de gemeente naar het daadwerkelijk meedoen naar vermogen voor (jong-)volwassenen. In het definitieve uitvoeringsplan is hier gehoor aan gegeven door het onder meer op te nemen in de doelen: meedoen en bestaanszekerheid zijn gemeen-

goed. Werk is de beste manier om uit armoede te komen en te blijven. Het zorgt voor bestaanszekerheid en het geeft je een gevoel van eigenwaarde omdat je meedoet in de samenleving. Zo heeft SpaansGroen haar deuren geopend om laagdrempelig (jong-)volwassenen te begeleiden naar werk zodat ze volwaardig kunnen meedoen in de Zaanse samenleving.

Financiële dekking blijft een aandachtspunt. Hoewel er voldoende middelen zijn voor 2024 en 2025, is er nog onzekerheid over de dekking voor 2026 en 2027. Het is cruciaal om structurele financiële oplossingen te vinden om de continuïteit van de initiatieven te waarborgen. Overleg met het Rijk en lokale partners is essentieel om te voorkomen dat succesvolle aanpakken moeten worden stopgezet. Zie ook onder het kopje “Financiën”.

Voortgang via rapportages aan alle partners

De voortgang van het Pact wordt nauwgezet gemonitord en gerapporteerd. Jaarlijks stelt het programmabureau een voortgangsrapportage op, inclusief een stoplichtenrapportage die inzicht geeft in welke acties op schema liggen en welke extra aandacht nodig hebben. Bovendien rapporteren we in de diverse programma's bij deze jaarrekening over onze eigen bijdrage en inzet aan het uitvoeringsprogramma. Het Rijk vraagt één keer per jaar een verantwoording van de NPLV-gebieden. Deze is ook beschikbaar voor de gemeenteraad. Naast deze reguliere rapportages wordt bij een aantal Rijksregelingen gevraagd om een (jaarlijkse) verantwoording. De gemeente Zaanstad verzorgt de financiële verantwoording (Sisa), het programmabureau van het Pact rapporteert inhoudelijk, zowel kwalitatief als kwantitatief, over de voortgang als onderdeel van de integrale voortgangsrapportages van het Pact.

Financiën

Bij het uitvoeringsplan van het Pact is een begroting opgesteld. De dekking van deze begroting komt voort uit de bijdrage van partners en uit de subsidies die zijn toegekend voor Zaandam-Oost. Het gaat dan om regelingen als de Spuk Kansrijke Wijk, Preventie met Gezag (PmG), Volkshuisvestingsfonds (VHF) en de RegioDeal. Uitgangspunt van de alliantiesamenwerking is dat alle partners hun eigen mensen en middelen inzetten op de opgaven en daarop prioriteren. Gecombineerd met de (geprioriteerde) inzet van iedere partner brengt Pact veranderingen in het gebied voor de inwoner op gang. Zichtbaar is dat het grootste deel van de aanpak met Rijksmiddelen wordt gefinancierd. De bijdrage van partners, inclusief gemeente, is in totaal 16%. De bijdragen van de partners in het Pact staan in het uitvoeringsplan niet apart uitgewerkt, maar zijn door elke partner opgenomen in de eigen begroting. Voor de gemeente betekent dit dat de bijdragen zijn opgenomen in de programmabegroting en dat er geen extra middelen van de gemeente zijn gevraagd voor het uitvoeringsplan.

De Rijksmiddelen geven een impuls aan de uitvoering. De redenering van het Rijk is daarbij dat deze middelen de extra impuls mogelijk maken, *bovenop* de geprioriteerde inzet van alle partners. Dus niet *in plaats* van de reguliere inzet. Tegelijkertijd zit hier ook een risico, want het zijn tijdelijke middelen. De financiële middelen zijn op korte termijn in 2024 en 2025 voldoende. Er is nog onzekerheid over de financiën in 2026, 2027 en verder. Het Rijk vindt de NPLV gebieden belangrijk, maar heeft nog geen structurele middelen vrijgemaakt. Binnen de verschillende departementen is in een aantal gevallen wel en in een aantal gevallen geen middelen gereserveerd. Nog niet voor alle regelingen is duidelijk hoe het vervolg er uit ziet. Wat we wel weten is dat Preventie met Gezag structureel in de begroting is opgenomen. Ook de SPUK Kansrijke Wijk wordt gecontinueerd, al is nog onduidelijk voor welk bedrag en voor welke termijn. De Regiodeal wordt niet gecontinueerd. De extra middelen die beschikbaar komen voor de verdere uitwerking van de Woontop bieden mogelijk een kans. Verder is de impact nog onduidelijk van het voorstel om specifieke uitkeringen (Spuks) over te hevelen naar Gemeentefonds met daarbij een korting van 10%. Voor wat betreft de SPUK Kansrijke Wijk is wel al besloten dat deze als SPUK gehandhaafd blijft (en dus niet naar het gemeentefonds wordt overgeheveld). Het bedrag dat nu is opgenomen in de begroting bij het uitvoeringsplan Pact Zaandam-Oost is het maximale tekort. Het Rijk heeft gevraagd deze tekorten inzichtelijk te maken in de plannen. Het is cruciaal om structurele financiële oplossingen te vinden om de continuïteit van de initiatieven te waarborgen. Alle partners in het Pact zien het als een gezamenlijke inspanning om te blijven zoeken naar structurele financiële mogelijkheden en ondersteuning. Overleg met het Rijk en lokale partners is essentieel om te voorkomen dat succesvolle aanpakken moeten worden stopgezet.

3.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

Wet open overheid Speerpunten 2024

In 2023 besloot de gemeenteraad te willen werken aan 'maximale transparantie'. Dit betekent dat we zoveel mogelijk informatie uit onszelf openbaar maken en zorgen dat we onze gegevens goed beheren, zoals dat in de wet staat en zoals degene die wetten maakt het bedoelt. Wij willen informatie makkelijker en sneller openbaar maken met kennis, informatie en communicatietechnologie (ICT) en zonder ingewikkelde regels.

In 2024 werkten we aan de volgende punten:

a. We werkten aan bewustwording over het recht dat iedereen heeft om te weten wat de overheid doet, hoe ze dat doet en waarom

We voerden verschillende activiteiten uit om ambtenaren van gemeente Zaanstad bewust te maken van de Wet open overheid (Woo). We plaatsten berichten op de website voor ambtenaren en gaven presentaties over de Woo. Ook gingen we met afdelingen in gesprek over hoe de Woo hun werk raakt.

Verder maakten we een plan om beleid te maken over openbaar maken van Zaanse overheidsinformatie.

b. We werkten aan het openbaar maken van de eerste informatiecategorieën

We volgden het advies van de Rekenkamer op en maakten met voorrang afgehandelde Woo-verzoeken beschikbaar voor iedereen via de gemeentelijke website. Verder volgden we de volgorde van het rijk. We werkten aan deze informatiecategorieën:

- algemeen verbindende voorschriften (artikel 3.3 lid 1 van Woo, onderdeel a)
- overige besluiten van algemene strekking (artikel 3.3 lid 1 van de Woo, onderdeel b)
- organisatie en werkwijze (artikel 3.3 lid 1 van de Woo, onderdeel d)
- bereikbaarheidsgegevens (artikel 3.3 lid 1 van de Woo, onderdeel e)

c. We werkten aan het beter opslaan en beheren van Zaanse overheidsinformatie

(programmaonderdeel Informatiebeheer op orde)

We hebben hiervoor tot 2030 de tijd. In 2024 werkten we aan de achterstanden in weggooien van informatie en zijn een aantal oude applicaties dichtgezet voor actief gebruik. Nu kunnen we de informatie die daarin zit gaan opruimen. We brachten alle gemeentelijke afdelingen over naar een nieuwe manier van werken in Microsoft 365. Hierdoor

werken afdelingen binnen de gemeente meer op dezelfde manier. Microsoft 365 helpt bij het goed opslaan en op tijd weggooien van informatie volgens de Archiefwet. Hierdoor is informatie makkelijker te vinden en openbaar te maken.

d. We maakten het Woo-proces in de ruimtelijke keten duidelijk

We vonden de knelpunten en verbeterden daarmee het proces om Woo-verzoeken te behandelen. Als het gemeentelijke publicatieplatform-Woo werkt gaan we ook aan de slag met actief openbaar maken in de ruimtelijke keten.

e. We vonden een plek om Zaanse overheidsinformatie openbaar te maken

Samen met negen andere gemeenten ontwikkelen we hiervoor een digitaal platform. Dit platform volgt de richtlijnen voor overheden om op een moderne, betere en snellere manier met informatie om te gaan, dit heet 'common ground principes'. De programmeertaal (broncode) en het programma (software) hiervoor is beschikbaar voor iedereen (open source).

f. We breidden het aantal uren voor de Woo-contactpersoon uit

Er is vanaf 2024 meer geld voor de rol van de Woo-contactpersoon. In 2025 kijken we hoe we de Woo-contactpersoon beter en zichtbaarder kunnen maken voor inwoners.

g. We voerden een computerprogramma in om documenten makkelijk anoniem te maken

Er was kritiek op hoe Zaanstad openbare documenten zwart maakte. Met het nieuwe hulpmiddel gaat dat nu sneller en op altijd dezelfde manier.

4. Financiële jaarrekening

4.1 Overzicht van baten en lasten	216
4.2 Analyse resultaat op hoofdlijnen	218
4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	222
4.4 Rechtmatigheidsverantwoording	229

4.1 Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten				
(Bedragen x € 1.000)				
2024	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Begroting vs Realisatie
Lasten				
Kansengelijkheid	170.948	183.337	178.395	-4.942
Verstedelijking	150.827	153.949	143.267	-10.682
Duurzaamheid	42.698	39.295	38.158	-1.137
Gezondheid	186.192	198.595	194.875	-3.720
Economie, kunst & cultuur	20.098	26.442	22.590	-3.852
Veiligheid	31.678	33.213	34.623	1.410
Samen werken aan Zaanstad	91.425	99.830	100.797	967
- Overhead	67.848	73.968	73.436	-532
- Overig	23.577	25.862	27.361	1.499
Financiën	4.972	5.861	7.440	1.578
- Lokale heffingen	4.351	6.090	7.220	1.130
- Vennootschapsbelasting	240	240	165	-75
- Dividend	1	70	75	5
- Onvoorzien	101	101	4	-97
- Algemene uitkeringen	-	-	-	-
- Overig	279	-640	-24	616
Totaal Lasten	698.838	740.522	720.146	-20.377
Baten				
Kansengelijkheid	-99.501	-123.214	-124.180	-966
Verstedelijking	-98.952	-108.944	-101.869	7.075
Duurzaamheid	-30.203	-33.322	-32.980	342
Gezondheid	-5.162	-9.453	-10.414	-960
Economie, kunst & cultuur	-1.028	-7.330	-3.712	3.618
Veiligheid	-808	-4.089	-4.730	-641
Samen werken aan Zaanstad	-11.775	-12.507	-13.018	-511
- Overhead	-7.861	-8.883	-9.627	-744
- Overig	-3.914	-3.624	-3.391	233
Financiën	-450.108	-460.927	-461.103	-176
- Lokale heffingen	-52.467	-52.973	-51.765	1.208
- Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
- Dividend	-2.270	-2.970	-3.079	-109
- Onvoorzien	-1	-1	-	1
- Algemene uitkeringen	-391.508	-399.248	-399.908	-660
- Saldo financieringsfunctie	-3.862	-5.735	-6.351	-616
Totaal Baten	-697.536	-759.788	-752.006	7.782
Saldo	1.302	-19.265	-31.860	-12.595
Toevoegingen reserves				
Kansengelijkheid	21.301	18.712	18.563	-149
Verstedelijking	36.091	53.943	44.578	-9.365
Duurzaamheid	1.200	4.885	4.997	112
Gezondheid	-	478	448	-30
Veiligheid	-	-	-	-
Samen werken aan Zaanstad	210	210	210	-
Financiën	4.352	17.967	18.448	481
Totaal toevoegingen reserves	63.154	96.195	87.243	-8.952

Overzicht van baten en lasten					(Bedragen x € 1.000)
2024	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Begroting vs Realisatie	
Onttrekkingen reserves					
Kansengelijkheid	-23.649	-21.323	-15.645		5.678
Verstedelijking	-29.854	-28.843	-12.587		16.257
Duurzaamheid	-7.001	-4.981	-4.666		315
Gezondheid	-345	-1.818	-1.196		622
Economie, kunst & cultuur	-	-175	-175		-
Samen werken aan Zaanstad	-	-72	-67		5
Financiën	-3.607	-24.917	-24.917		-
Totaal onttrekkingen reserves	-64.456	-82.129	-59.253		22.877
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-1.302	14.065	27.990		13.925
Resultaat	-	-5.200	-3.870		1.330

4.2 Analyse resultaat op hoofdlijnen

Het financiële resultaat over 2024 bedraagt -€ 3,9 mln. positief. Vergelijken we dit met de originele en bijgestelde begroting dan zien we de volgende fluctuaties:

Financiële resultaat (bedragen x € 1 mln.)			
2024	Primaire begroting	Begroting na Narap	Rekening
Resultaat voor bestemming	1,3	-19,3	-31,9
Mutaties reserves	-1,3	14,1	28,0
Resultaat na bestemming	-	-5,2	-3,9

Verloop rekeningresultaat afgelopen jaren

Rekeningresultaat (bedragen x € 1 mln.)			
Jaar	Gewijzigde Begroting	Rekening	Verschil
2021	-0,5	-10,8	-10,3
2022	-10,2	-18,0	-7,8
2023	-8,0	-13,7	-5,7
2024	-5,2	-3,9	1,3

Analyse resultaat

We sluiten 2024 af met een voordelig resultaat van € 3,9 mln.

In de Najaarsrapportage (Narap) verwachtten wij nog een voordelig resultaat van € 5,2 mln.

Voor een toelichting op de mutaties en het resultaat in de Narap verwijzen wij u naar de website [Financiën.Zaanstad.nl](https://financien.zaanstad.nl), waar u de Narap 2024 aantreft.

Het verschil tussen het werkelijk resultaat 2024 en het voorspelde resultaat in de Narap is € 1,3 mln. negatief. Dit verschil kan worden verklaard door een aantal meevallers (€ 7,4 mln.) en tegenvallers (€ 8,7 mln.). Onderdeel van de meevallers van € 7,4 mln. is een aantal incidenteel in 2024 beschikbaar gestelde budgetten (€ 0,7 mln.), waarvan de werkzaamheden doorlopen in het jaar 2025. Dit was nog onvoldoende in te schatten bij het opstellen van de Narap. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2024 wordt in de Voorjaarsnota 2025 een voorstel voor resultaatbestemming gedaan.

Richting het proces van de Voorjaarsnota 2025 beoordelen we de in de Jaarrekening 2024 verantwoorde afwijkingen op structurele doorwerking naar 2025 en volgende jaren. We verwerken dat in de Voorjaarsnota.

Hieronder lichten we de verschillen ten opzichte van de Narap en de voorstellen voor resultaatbestemming verder toe.

Jaarrekening 2024		(bedragen x € 1 mln.)
Resultaat 2024		-3,9
Voorspelling resultaat 2024 in Narap		-5,2
Nog te verklaren in de jaarrekening		1,3
Voordelen bij jaarrekening		
P1; Voordelig resultaat Werkom	-1,4	
P2; Hogere baten grondzaken en vastgoed	-0,7	
P2; Lagere lasten en hogere baten integraal onderhoud openbare ruimte	-0,6	
P3; Lagere lasten Omgevingsdienst	-0,6	
P4; Lagere lasten sociale wijkteams	-0,5	
P7; Hogere baten (dekking) bedrijfsvoering	-0,5	
P1; Lagere lasten armoede	-0,5	
P2; Lagere lasten bereikbaarheid kleine infra	-0,4	
P7; Lagere lasten facilitaire kosten	-0,4	
P2; Lagere lasten gladheidbestrijding	-0,3	
P2; Hogere baten incidentele opbrengsten	-0,3	
P2; Hogere baten en lagere lasten verbeteren kwaliteit woningvoorraad	-0,3	
P1; Hogere baten en lagere lasten onderwijshuisvesting	-0,3	
Overige voor- en nadelen	0,1	
Nadelen bij jaarrekening		
P4; Hogere lasten specialistische jeugdhulp	2,5	
P1; Hogere lasten bijstand	1,3	
P7; Hogere lasten pensioenvoorziening ex-wethouders	1,0	
P8; Hogere lasten proceskostenvergoeding	0,9	
P8; Lagere baten heffingen en belastingen	0,8	
P2; Hogere lasten voorziening afwikkeling juridische kosten	0,5	
P8; Lagere baten gemakkelijksretributie	0,4	
P7; Hogere lasten wachtgeldvoorziening ex-wethouders	0,4	
P2; Hogere lasten omgevingsvergunningen	0,3	
P7; Lagere baten reisdocumenten en rijbewijzen	0,3	
P2; Hogere lasten beweegbare bruggen	0,3	
Voorstellen voor resultaatbestemming		
Restantbudgetten van incidentele exploitatiebudgetten waarvan de werkzaamheden doorlopen in 2025	-0,7	
Totaal verklaard in jaarrekening 2024		1,3

Toelichting op voor- en nadelen

Voordelen:

P1; Voordelig resultaat Werkom (€ 1,4 mln.)

Het resultaat van Werkom over 2024 was beter dan begroot. De belangrijkste verklaring hiervoor is de hogere netto toegevoegde waarde en lagere kosten door met name minder Zaanse kandidaten in begeleiding. Als effect hiervan krijgt Zaanstad € 1,04 mln. terug. Daarnaast konden we op grond van de jaarrekening van Werkom meer BTW declareren bij de Belastingdienst (€ 0,34 mln.).

P2; Hogere baten grondzaken en vastgoed (€ 0,7 mln.)

Op grondzaken en vastgoed ontstaat per saldo een voordeel. Dit wordt hoofdzakelijk verklaard door:

- Verhuur van vastgoed en doorbelasting van kosten aan gebruikers (indexatie tarieven).
- Verkoop van vastgoed en omzettingen van erfpacht naar vol-eigendom.
- Verkoop van kleine stroken openbare grond.

P2; Lagere lasten integraal onderhoud openbare ruimte (€ 0,6 mln.)

Op het calamiteitenbudget ontstaan structureel lagere lasten (€ 0,27 mln.). Daarom is dit budget in de Begroting 2025 structureel afgeraamd. Door te sturen op een onderbesteding van de budgetten voor integraal onderhoud van de openbare ruimte hebben we een aantal onvermijdelijke kleine overschrijdingen kunnen opvangen. Per saldo ontstaat een voordeel (€ 0,22 mln.). Daarnaast hebben we de kosten voor het opruimen van een oliespoor kunnen verhalen op de veroorzaker en ontstaat per saldo een klein voordeel op de aanleg van woonhuisaansluitingen (€ 0,11 mln.).

P3; Lagere lasten Omgevingsdienst (€ 0,6 mln.)

De Omgevingsdienst heeft minder taken uitgevoerd door een tekort aan personeel met specialistische kennis. Ook was de begroting voor het product bodem onder de Omgevingswet te ruim geraamd. Tot slot heeft Zaanstad zelf ook minder milieuvragen gevraagd aan de Omgevingsdienst.

P4; Lagere lasten sociale wijkteams (€ 0,5 mln.)

In de begroting van de sociale wijkteams was per abuis een hogere indexatie doorgevoerd dan de afgesproken 6,2%. In werkelijkheid is wel het juiste indexatiepercentage toegepast. Hierdoor ontstaat een voordeel. Daarnaast ontstaan nog enkele kleinere voordelen binnen de sociale wijkteams.

P7; Hogere baten (dekking) bedrijfsvoering (€ 0,5 mln.)

Op grondexploitaties en investeringsprojecten zijn dit jaar meer uren geschreven. Dit levert extra dekking op voor de bedrijfsvoering. Het gaat voornamelijk om grote investeringsprojecten, waaronder Avant.

P1; Lagere lasten armoede en schuldenaangepak (€ 0,5 mln.)

Wij konden de methode Get a Grip niet uitvoeren in 2024 door gebrek aan capaciteit en personeelwisseling (€ 0,45 mln.). Wij hebben de methode wel kunnen voorbereiden in 2024, ten behoeve van uitvoering in 2025.

De uitvoering van de armoede- en schuldenaangepak schuift door naar 2025. De voorbereiding ervan hebben we wel afgerond. Via de resultaatbestemming van het rekeningresultaat 2024 in de Voorjaarsnota 2025 stellen we voor om het restantbudget (€ 0,2 mln.) over te hevelen naar 2025.

P2; Lagere lasten bereikbaarheid kleine infra (€ 0,4 mln.)

Op bereikbaarheid kleine infra ontstaat per saldo een voordeel. Dit wordt verklaard door:

- Vertraging van de inspanningen op het Zaans mobiliteitsplan door capaciteitsgebrek.
- Lagere exploitatielasten op fietsenstallingen
- Overige kleine verschillen.

P7; Lagere lasten facilitaire kosten (€ 0,4 mln.)

De facilitaire kosten van het stadhuis vallen lager uit, omdat een afrekening met een leverancier bij de Narap te hoog was ingeschat.

P2; Lagere lasten gladheidbestrijding (€ 0,3 mln.)

Vanwege een zachte winter ontstaat een voordeel op gladheidbestrijding. In de Begroting 2025 is het budget hiervoor structureel afgeraamd.

P2; Hogere baten uit incidentele opbrengsten (€ 0,3 mln.)

We hebben incidentele baten ontvangen uit herstraattarieven voor de aanleg van een nieuw stadsbreed glasvezelnet. Daarnaast hebben we extra vergoedingen ontvangen voor werkzaamheden aan het Dik Trompad en de overdracht van wegen van het Hoogheemraadschap.

P2; Hogere baten en lagere lasten verbeteren kwaliteit woningvoorraad (€ 0,3 mln.)

Voor de uitvoering Soorten Management Plannen (SMP, ecologisch onderzoek) hebben we subsidiebaten ontvangen. Deze baten waren niet begroot. Daarnaast hebben we lagere kosten gemaakt voor Buurkracht. De Europese aanbesteding is deels niet gelukt, waardoor de uitvoering van subsidieregelingen is vertraagd.

P1; Hogere baten en lagere lasten onderwijshuisvesting (€ 0,3 mln.)

Verhuur van leegstaande gebouwen heeft geleid tot extra inkomsten. Ook hebben we vergoedingen van schoolbesturen ontvangen voor tijdelijke huisvesting.

Overige voor- en nadelen (€ 0,1 mln.)

Op diverse programma's ontstaan meerdere kleine verschillen, die per saldo leiden tot een nadeel.

Nadelen:

P4; Hogere lasten specialistische jeugdhulp (€ 2,5 mln.)

De lasten voor (hoog)specialistische jeugdhulp (segment B en C) ten opzichte van de Narap toch weer gestegen door toename van het aantal jeugdigen met hulp en toename van de zorgzwaarte. Dit geldt ook voor verblijf. Daarnaast is verblijf uitgebreid met een locatie, waar vooral meisjes in de tienerleeftijd (met jeugdhulp problematiek) kunnen verblijven. Het aantal jeugdigen waarvoor niet-gecontracteerde zorg wordt ingezet, neemt af. Toch zijn de kosten flink toegenomen, omdat het vaak om specifieke en specialistische jeugdhulp en/of verblijf gaat met relatief hoge kosten. Op de AEF-middelen ontstaat een onderbesteding. Deze middelen zijn bedoeld om maatregelen te nemen in het kader van de Hervormingsagenda. Door beperkt capaciteit van onszelf en onze partners gaat dit stapsgewijs.

P1; Hogere lasten bijstand (€ 1,3 mln.)

Het voordeel op de BUIG is kleiner dan we hadden verwacht. De lasten voor bijstand zijn hoger, vanwege een ander betalingsritme van vakantiegeld over de uitkeringen. Daarnaast heeft het Rijk de loonheffing over bijstandsuitkeringen verhoogd. Daartegenover staat dat minder inwoners een schuld bij de gemeenten hebben, waardoor het risico op het niet kunnen betalen van deze schulden afneemt. We hoeven hierdoor minder middelen te reserveren om dit risico af te kunnen dekken.

P7; Hogere lasten pensioenvoorziening ex-wethouders (€ 1,0 mln.)

Door een gedaalde rekenrente (van 3,16% naar 2,32%) moeten we meer middelen storten in de voorziening om aan onze verplichtingen te kunnen voldoen.

P8; Hogere lasten proceskostenvergoeding (€ 0,9 mln.)

De bezwaarzaken tegen de OZB over het jaar 2024 zijn versneld afgewikkeld. De proceskostenvergoedingen die daarmee zijn gemoeid, zijn nog in 2024 uitbetaald. Dit leidt tot een nadeel.

P8; Lagere baten heffingen en belastingen (€ 0,8 mln.)

Ingegeven door het 'scherper aan de wind varen' was, op grond van voorgaande jaren, een verwacht voordeel op de baten uit heffingen en belastingen in de begroting geraamd. Het verwachte voordeel is dit jaar niet gerealiseerd.

P2; Hogere lasten voorziening afwikkeling juridische kosten (€ 0,5 mln.)

Voor de afwikkeling van juridische kwestie(s) in de portefeuille van Vastgoed in 2025 is een storting gedaan in een hiervoor nieuw gevormde voorziening afwikkeling juridische kosten.

P8; Lagere baten vermakelijkheidsretributie (€ 0,4 mln.)

Door tegenvallende bezoekersaantallen ontstaat een nadeel op de baten uit vermakelijkheidsretributie.

P7; Hogere lasten wachtgeldvoorziening ex-wethouders (€ 0,4 mln.)

Een aantal ex-wethouders heeft minder neveninkomsten (die tot korting op de wachtgelduitkering leiden) ontvangen, waardoor er meer middelen in de wachtgeldvoorziening ex-wethouders moet worden gestort. Daarnaast is de wachtgelduitkering van een ex-wethouder met drie jaar verlengd.

P2; Hogere lasten omgevingsvergunningen (€ 0,3 mln.)

Als gevolg van toegekende bezwaren op legesnota's over voorgaande jaren ontstaat een nadeel. Daarnaast zijn extra middelen gestort in de voorziening dubieuze debiteuren op grond van een analyse van de openstaande vorderingen.

P7; Lagere baten reisdocumenten en rijbewijzen (€ 0,3 mln.)

Het verwachte aantal af te geven reisdocumenten en rijbewijzen was gebaseerd op de verloopdata van de documenten. De afgifte van documenten bleef in het vierde kwartaal achter bij de verwachting.

P2; Hogere lasten beweegbare bruggen (€ 0,3 mln.)

Noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de beweegbare bruggen hebben geleid tot een incidenteel nadeel.

Voorstellen voor resultaatbestemming

De werkzaamheden van een aantal incidenteel in 2024 beschikbaar gestelde exploitatiebudgetten lopen door in 2025. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2024 doen we in de Voorjaarsnota 2025-2028 een voorstel tot resultaatbestemming. Dit betreft:

Integrale aanpak evenementen	-€ 0,12 mln.
Uitvoeringsagenda Economie	-€ 0,16 mln.
Armoede- en schuldenaanpak	-€ 0,20 mln.
Proeftuin toekomstscenario Jeugd en Gezin	-€ 0,08 mln.
Programma Organisatieontwikkeling	-€ 0,12 mln.
Totaal	-€ 0,68 mln.

Weerstandscapaciteit en risicobeheersing

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement is bepaald dat de bandbreedte van de weerstandsratio (verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit) tussen de 1,4 en de 1,8 moet liggen. Om de risico's van Zaanstad in kaart te brengen, zijn de risico's voor de gemeente geïnventariseerd en is per risico een risicoprofiel opgesteld. Met behulp van een Monte Carlo analyse is het optreden van de verschillende risico's gesimuleerd. Uit de simulatie blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 20,5 mln. Bij een weerstandsratio van 1,4 is de benodigde weerstandscapaciteit € 28,7 mln. Dit betekent dat € 28,7 mln. moet worden opgevangen door de algemene reserves.

De stand van de algemene reserves bedraagt per 31 december 2024 € 24,7 mln. De algemene reserves zijn dus lager dan de minimaal vereiste € 28,7 mln. Het weerstandsratio komt uit op 1,2. Dit is buiten de gewenste bandbreedte van 1,4 en 1,8. Er dient een aanvullende storting van € 4 mln. plaats te vinden om de algemene reserves weer op het vereiste niveau te krijgen.

De algemene reserve grondzaken is in 2024 met € 2,3 mln. toegenomen.

Op grond van MPG 25.1 is € 2,6 mln. toegevoegd door winstneming en € 0,2 mln. vanuit faciliterend grondbeleid. De onttrekking betreft het toevoegen van € 0,5 mln. aan de verliesvoorziening.

Meer gedetailleerde informatie is te vinden in de paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

Op basis van het BBV dient een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma te worden opgenomen in de jaarrekening. Op grond van de notitie incidentele baten en lasten is het onderscheid tussen incidenteel en structureel vormgegeven. Hierbij is de richtlijn dat, als de tijdelijke baten en/of lasten zich tijdelijk zonder onvoorwaardelijke einddatum zich voordoen, het gaat om 'eenmalige zaken'. Voor onttrekkingen aan reserves wordt in beginsel gesteld dat deze incidenteel van aard zijn. Onderstaand een nadere verheldering:

- Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die onder ongewijzigd beleid en omstandigheden tijdelijk zonder

onvoorwaardelijk einddatum vaststaan. Rijksbijdragen, subsidies en projecten die langer dan 3 jaar lopen, maar waar vooraf van bekend is dat die bijdrage, subsidie of het project op termijn stopt, worden als incidenteel beschouwd.

- Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen worden in principe als incidenteel beschouwd.
- Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende baten en lasten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

Incidentele baten en lasten				
(Bedragen x € 1.000)				
Programma	Lasten 2024	Lasten 2024 Incidenteel	Baten 2024	Baten 2024 Incidenteel
Kansengelijkheid	178.395	25.728	-124.180	-37.325
Verstedelijking	143.267	42.670	-101.871	-43.366
Duurzaamheid	38.158	5.145	-32.980	-6.007
Gezondheid	194.875	4.723	-10.414	-4.888
Economie, Kunst en Cultuur	22.590	2.850	-3.710	-2.481
Veiligheid	34.623	1.980	-4.730	-3.091
Samen werken aan Zaanstad	100.797	2.032	-13.018	-348
Financiën	7.440	31	-461.103	-663
Totaal programma's (resultaat voor bestemming)	720.146	85.159	-752.006	-98.168
Reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-59.253	-51.251
Toevoegingen reserves	87.243	61.796	-	-
Totaal programma's (resultaat na bestemming)	807.389	146.955	-811.259	-149.419

Hieruit volgt dat we voor € 146,96 mln. incidentele lasten en € 149,42 mln. aan incidentele baten hebben gerealiseerd. Per saldo € 2,46 mln. minder aan incidentele lasten. Op

basis van de notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV presenteren wij de volgende tabel:

Presentatie van het saldo	
(Bedragen x € 1.000)	
	2024
Saldo baten en lasten	-31.860
Toevoegingen en onttrekkingen uit reserves	27.990
Jaarrekeningsaldo na bestemming (voordelig)	-3.870
waarvan incidentele baten en lasten (nadelig)	-2.464
Jaarrekeningresultaat gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten	-1.406

Overeenkomstig de op 19-12-2024 door de gemeenteraad vastgestelde financiële verordening 2024 lichten we incidentele baten en lasten > € 0,2 mln. toe.

Programma 1 Kansengelijkheid

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Onderwijs	3.766	-3.587
Actief burgerschap	14.908	-27.524
Werk, participatie en inburg.	1.840	-2.753
Armoede- en schuldenaanpak	5.214	-3.460
Totaal	25.728	-37.325
Reserve mutatie	18.563	-15.645
Totaal programma 1	44.291	-52.970

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Onderwijs	• € 1,89 mln. betreft uitgaven specifieke uitkering Kansrijke Wijk. • € 0,87 mln. betreft uitgaven Bede Spuk Gala regeling die gericht is op het bevorderen van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. • € 0,61 mln. betreft lasten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs om de gevolgen van de coronapandemie op het onderwijs te bestrijden. • € 0,30 mln. betreft kosten van maatwerkprojecten binnen het kader Regiodeal.	• € 1,89 mln. betreft Specifieke uitkering Kansrijke Wijk. Deze rijksbijdrage is bedoeld om de leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare gebieden te verbeteren. • € 0,87 mln. betreft rijksbijdrage Brede Spuk Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). • € 0,61 mln. betreft rijksbijdrage ten behoeve van de onderwijs om de gevolgen van de pandemie te bestrijden. • € 0,18 mln. betreft subsidie Voortijdig Schoolverlaten.
Actief burgerschap	• € 9,27 mln. betreft lasten van de verschillende opvanglocaties. • € 4,93 mln. betreft opbouwkosten ten behoeve van het schip aan de Gerrit Bolkade. • € 0,66 mln. betreft uitgaven specifieke uitkering Kansrijke Wijk. Voor wat betreft de Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers is het voordelige verschil toegevoegd aan de bestemmingsreserve opvang ontheemden Oekraïne.	• € 18,13 mln. betreft rijksbijdrage voor de Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers • € 4,62 mln. betreft inkomsten van derden ten behoeve van het schip Gerrit Bolkade. • € 4,13 mln. betreft anterieure overeenkomsten. • € 0,60 mln. betreft rijksbijdrage subsidie Kansrijke Wijk.
Werk, participatie en inburgering	• € 0,74 mln. betreft verstrekking Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) uitkeringen. • € 0,57 mln. is gerelateerd aan inspanningen om mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie te ondersteunen bij het vinden van werk. Dit is mogelijk gemaakt door een subsidie van het Europees Social Fonds voor de Arbeidsmarktregio's. • € 0,48 mln. betreft lasten Local Heroes om lokale retailers en producenten te versterken in een uitdagende retailmarkt. • € 0,37 mln. betreft lasten om werkzoekenden te ondersteunen voor het regionale mobiliteitsteam. • € 0,15 mln. betreft uitgaven Specifieke uitkering Kansrijke Wijk.	• € 0,83 mln. betreft rijksbijdragen ESF. • € 0,72 mln. betreft rijksbijdrage Mobiliteit 's Team. • € 0,60 mln. betreft rijksbijdrage en terugvordering Tozo uitkering. • € 0,36 mln. rijksbijdrage Local Heroes. • € 0,15 mln. betreft Specifieke uitkering Kansrijke Wijk.
Armoede en schuldenaanpak	• € 3,60 mln. betreft de hulp aan de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag. • € 1,60 mln. betreft energietoeslag voor huishoudens met een minimuminkomen.	• € 3,41 mln. betreft de hulp aan de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag. De dekking voor de energietoeslag is binnengekomen via het Gemeentefonds.
Reserves	• € 15,64 mln. toevoeging reserve Opvang ontheemden Oekraïne • € 1,20 mln. toevoeging reserve Schulden en armoede. • € 1,04 mln. toevoeging reserve Arbeidsmarktregio. • € 0,27 mln. toevoeging reserve Actief bestand. • € 0,20 mln. toevoeging reserve Laaggeletterdheid • € 0,12 mln. toevoeging reserve Onderwijshuisvesting Onderhoud. • € 0,08 mln. toevoeging reserve Ondertussengroep vluchtelingen.	• € 11,05 mln. onttrekking Opvang ontheemden Oekraïne. • € 1,18 mln. onttrekking reserve Inflatiefonds. • € 1,14 mln. onttrekking reserve Arbeidsmarktregio. • € 0,87 mln. onttrekking reserve Regio Deal • € 0,46 mln. onttrekking reserve Werkom. • € 0,43 mln. onttrekking reserve Actief bestand. • € 0,19 mln. onttrekking reserve Actieplan Poelenburg. • € 0,14 mln. onttrekking reserve Ondertussengroep vluchtelingen. • € 0,10 mln. onttrekking reserve MDT Young Leaders. • € 0,05 mln. onttrekking reserve Laaggeletterdheid. • € 0,04 mln. onttrekking reserve Moeders van Zaandam.

Programma 2 Verstedelijking

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Stedelijke ontwikkeling	8.976	-3.638
Openbare ruimte	1.500	-1.489
Mobiliteit	388	-445
Gebiedsontwikkeling	20.669	-25.095
Grondzaken en vastgoed	11.137	-12.698
Totaal	42.670	-43.366
Reserve mutatie	19.131	-4.585
Totaal programma 2	61.801	-47.950

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Stedelijke ontwikkeling	• € 2,92 mln. betreft lasten rondom gebiedsontwikkeling en Maak. Dit zijn incidentele lasten. • € 1,36 mln. betreft lasten die zijn gemaakt voor de Woningbouwimpuls. Dit is bedoeld is om de woningbouw in Nederland te versnellen. • € 1,35 mln. betreft de Regiodeal. • € 1,16 mln. betreft lasten voorbereiding Programma Flexwonen. • € 0,74 mln. betreft versterken kwaliteit woningvoorraad. • € 0,58 mln. betreft voorbereidingskosten Gebiedsontwikkeling. • € 0,46 mln. betreft dotatie voorziening debiteuren en Pilot Zaanse Schans. • € 0,19 mln. betreft lasten voor het volkshuistingsfonds. • € 0,10 mln. betreft lasten funderingsonderzoek (Gemeentelijke Adviesbureau Funderingsherstel - GAF).	• € 1,16 mln. betreft rijksbijdrage Programma Flexwonen. • € 0,88 mln. betreft inkomsten Regiodeal. • € 0,68 mln. baten voor Maak zijn aangemerkt als incidenteel. • € 0,27 mln. betreft bijdrage van de provincie voor versterken kwaliteit woningvoorraad. • € 0,26 mln. betreft rijksbijdrage Uitvoering Hoogspanning. • € 0,19 mln. baten Volkshuistingsfonds zijn aangemerkt als incidenteel.
Openbare ruimte	• € 0,59 mln. betreft schadekosten. • € 0,42 mln. betreft lasten binnen het kader Regiodeal. • € 0,33 mln. betreft lasten voor het Lior-standaard basisniveau kwaliteit voor openbare ruimte.	• € 0,61 mln. betreft rijksbijdrage Sluispolderweg. • € 0,43 mln. betreft schadeafhandeling. • € 0,42 mln. betreft rijksbijdrage Regiodeal.
Mobiliteit	• € 0,39 mln. betreft lasten voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid.	• € 0,39 mln. betreft lasten voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid.
Gebiedsontwikkeling	• € 20,67 mln. betreft de exploitatie van gebiedsontwikkeling.	• € 25,10 mln. betreft de exploitatie van gebiedsontwikkeling.
Grondzaken en vastgoed	• € 10,64 betreft lasten vastgoed. • € 0,50 mln. betreft dotatie aan de voorziening afwikkeling juridische kwestie.	• € 11,08 mln. betreft baten vastgoed. • € 1,61 mln. betreft baten grondverkoop.
Reserves	• € 6,68 mln. toevoeging transformatiefonds. • € 4,80 mln. toevoeging reserve Versnellen Flexwonen. • € 2,82 mln. toevoeging algemene reserve grondzaken. • € 1,24 mln. toevoeging reserve wijkgebonden kosten besteding Kogerveldwijk. • € 1,11 mln. toevoeging reserve Invoering Omgevingswet. • € 1,05 mln. toevoeging reserve Zuiderhout Noord. • € 0,65 mln. toevoeging reserve gebiedsoverstijgende besteding. • € 0,32 mln. toevoeging reserve gemeentelijke adviesbureau funderingsherstel (GAF). • € 0,21 mln. toevoeging reserve uitkoop Hoogspanning. • € 0,13 mln. toevoeging reserve PRI-Egalisatie • € 0,12 mln. toevoeging reserve infrastructurele werken.	• € 2,21 mln. onttrekking transformatiefonds. • € 0,90 mln. onttrekking reserve Invoering Omgevingswet. • € 0,55 mln. onttrekking reserve gebiedsoverstijgende besteding. • € 0,48 mln. onttrekking algemene reserve grondzaken. • € 0,19 mln. onttrekking reserve de Hemmes. • € 0,09 mln. onttrekking reserve Zijkanaal D. • € 0,09 mln. onttrekking reserve infrastructurele werken. • € 0,04 mln. onttrekking reserve Woonwagens brandveiligheid. • € 0,02 mln. onttrekking reserve Uitkoop Hoogspanning. • € 0,02 mln. onttrekking reserve Bediening Noodbrug.

Programma 3 Duurzaamheid

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Klimaatbest, groene en gez.omg	855	-922
Klimaatneutraal 2030-2040	4.290	-5.085
Totaal	5.145	-6.007
Reserve mutatie	4.997	-4.666
Totaal programma 3	10.142	-10.673

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving:	• € 0,43 mln. betreft lasten bodembeheer. • € 0,17 mln. betreft lasten voor t het schoonmaken en geschikt maken van de bodem voor woningbouw.	• € 0,71 mln. betreft rijksbijdrage voor bodembeheer. • € 0,14 mln. betreft rijksbijdrage volkshuisvestingsfonds.
Klimaatneutraal 2030-2040	• € 2,33 mln. betreft lasten voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. • € 1,76 mln. betreft lasten aanpak energiearmoede.	• € 3,12 mln. betreft provincie en rijksbijdrage voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. • € 1,76 mln. betreft rijksbijdrage voor aanpak energiearmoede.
Reserves	• € 3,13 mln. toevoeging reserve klimaatakkoord. • € 1,00 mln. toevoeging reserve vergroenen en biodiversiteit. • € 0,50 mln. toevoeging reserve duurzaamheidsfonds. • € 0,37 mln. toevoeging reserve bodembeheer.	• € 2,49 mln. onttrekking reserve bodembeheer. • € 1,27 mln. onttrekking reserve klimaatakkoord. • € 0,52 mln. onttrekking reserve vergroenen en biodiversiteit. • € 0,38 mln. onttrekking reserve duurzaamheidsfonds.

Programma 4 Gezondheid

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Preventie, sporten en bewegen	2.040	-2.256
Jeugdhulp	1.535	-1.479
Maatsch.onderst.en Ouder word.	97	-97
Zorg & veiligheid	1.051	-1.056
Totaal	4.723	-4.888
Reserve mutatie	448	-1.196
Totaal programma 4	5.171	-6.084

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Preventie, sporten en bewegen	• € 1,53 mln. betreft lokale aanpak voor gezondheid, sport en bewegen op basis van Spuk GALA. • € 0,54 mln. betreft lasten met betrekking tot de SPUK Integraal Zorgakkoord (IZA), met als doel de zorg toekomstbestendig, toegankelijk en betaalbaar te houden.	• € 2,14 mln. betreft rijksbijdrage Spuk GALA
Jeugdhulp	• € 1,12 mln. betreffen lasten project Proeftuinen toekomst Jeugd en gezin. • € 0,26 mln. betreft lokale aanpak voor gezondheid, sport en bewegen op basis van Spuk GALA.	• €1,07 mln. betreft rijksbijdrage project Proeftuinen. • € 0,23 mln. betreft rijksbijdrage Spuk GALA.
Zorg en veiligheid	• € 0,64 mln. betreft inloopvoorziening Veldpark. • € 0,23 mln. betreft Kenniswerkplaats. • € 0,13 mln. betreft Veiligheidshuis.	• € 0,56 mln. betreft rijksbijdrage volkshuisvestingsfonds. • € 0,27 mln. heeft betrekking op Kenniswerkplaats. • € 0,22 mln. betreft bijdrage van derden ten behoeve Veiligheidshuis.
Reserves		• € 0,36 mln. onttrekking reserve sports a fonds perdu. • € 0,12 mln. onttrekking reserve transformatieplan jeugdhulp. • € 0,12 mln. onttrekking reserve Plan Blokhuis. • € 0,49 mln. onttrekking reserve vrouwenopvang. • € 0,11 mln. onttrekking reserve zorg en veiligheidshuis.

Programma 5 Economie Kunst & Cultuur

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Kunst, cultuur en evenementen	809	-898
Sterk vestigingsklimaat	2.040	-1.583
Totaal	2.850	-2.481
Reserve mutatie	-	-175
Totaal programma 5	2.850	-2.655

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Kunst, cultuur en evenementen	• € 0,52 mln. betreft lasten met betrekking tot jongerencultuur. • € 0,29 mln. betreft lasten voor het 50-jarig bestaan van Zaanstad.	• € 0,52 mln. betreft rijksbijdrage jongerencultuur. • € 0,38 mln. betreft rijksbijdrage voor Digitale overheid.
Sterk vestigingsklimaat	• € 1,56 mln. betreft lasten Mainstage. • € 0,48 mln. betreft het opnemen van een financiële voorziening voor de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM MRA).	• € 1,56 mln. betreft Mainstage.
Reserves		• € 0,17 mln. onttrekking reserve Zaanse Schans.

Programma 6 Veiligheid

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Daadkrachtig optreden	1.980	-3.091
Totaal	1.980	-3.091
Reserve mutatie	-	-
Totaal programma 6	1.980	-3.091

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Daadkrachtig optreden	• € 0,83 mln. betreft lasten preventie met gezag. • € 0,65 mln. betreft lasten interventieteam. • € 0,40 mln. betreft versterkingsgelden. • € 0,10 mln. betreft Back on Track ondersteuning voor jongeren.	• € 0,90 mln. betreft rijksbijdrage volkshuisvestingsfonds. • € 0,90 mln. betreft rijksbijdrage preventie met gezag. • € 0,85 mln. betreft rijksbijdrage opgave veiligheid. • € 0,44 mln. betreft versterkingsgelden.

Programma 7 Samen werken aan Zaanstad

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Bestuur	1.590	-145
Dienstverlening	57	-
Organisatie	385	-203
Totaal	2.032	-348
Reserve mutatie	210	-67
Totaal programma 7	2.242	-415

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Bestuur	• € 0,95 mln. betreft dotatie pensioenvoorziening • € 0,43 mln. betreft dotatie wachtgeldvoorziening. • € 0,21 mln. betreft lasten samenwerkingsverband Metropool Regio Amsterdam (MRA).	
Organisatie	• € 0,80 mln. betreft dotatie voorziening verlofsparen. • € 0,20 mln. betreft dotatie voorziening onderhoud. • € 0,20 mln. betreft dotatie voorziening dubieuze debiteuren.	• € 0,99 mln. betreft baten uit overlopende posten van voorgaande jaren.
Reserves	• € 0,21 mln. toevoeging reserve wachtgelden bestuur.	• € 0,07 mln. onttrekking reserve Samenwerking Agenda MRA.

Programma 8 Financiën

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten
Lokale heffingen	31	-
Algemene uitkering	-	-663
Totaal	31	-663
Reserve mutatie	18.448	-24.917
Totaal programma 8	18.479	-25.580

Toelichting

	Lasten	Baten
Exploitatie		
Algemene uitkering		• € 0,66 mln. betreft afrekening over de jaren 2021-2023 van de algemene uitkering.
Reserves	• € 8,44 mln. toevoeging reserve egalisatie begroting. • € 6,12 mln. toevoeging reserve budgetoverhevelingen. • € 3,40 mln. toevoeging algemene reserve. • € 0,48 mln. toevoeging reserve vooruit ontvangen bedragen algemene uitkering.	• € 13,68 mln. bestemming resultaat 2023. • € 4,57 mln. onttrekking reserve vooruit ontvangen bedragen algemene uitkering. • € 3.39 mln. onttrekking reserve egalisatie begroting. • € 3.28 mln. onttrekking reserve budgetoverhevelingen

4.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting, gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 17 oktober 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op

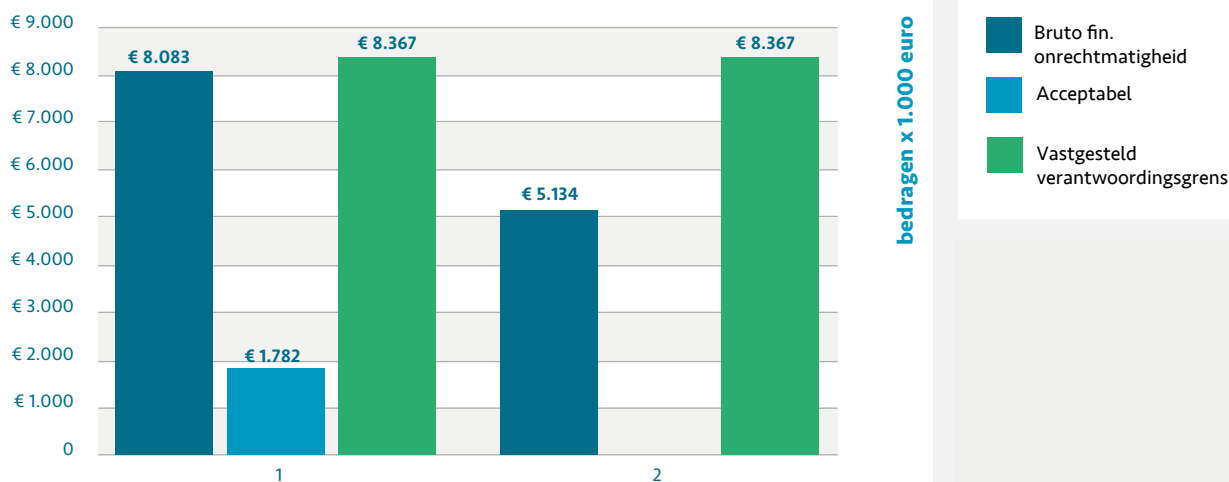
€ 8,4 mln. miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 8,1 mln. bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 8,4 mln. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1,8 mln. acceptabel op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de 'Kadernota rechtmatigheid' van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf beschrijft het college ook welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Financiële rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium.

Begrotingsrechtmatigheid wordt omschreven als:

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s”. In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de laatst vastgestelde begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.”

Indien op programmaniveau de gerealiseerde baten en lasten (exploitatie en investeringen) afwijken (onder- en overschrijdingen) van de laatst vastgestelde begroting alsmede hogere reservemutaties dan begroot is er sprake van een begrotingsafwijking. Begrotingsafwijkingen hoeven niet altijd te leiden tot een financiële onrechtmatigheid. Indien er bijvoorbeeld sprake is van budgetoverschrijdingen waar direct gerelateerde opbrengsten tegenover staan, dan is er sprake van een acceptabele onrechtmatigheid. Dit geldt ook voor tijdig gemelde begrotingsafwijkingen. Acceptabele onrechtmatigheden zijn vastgelegd in de financiële verordening. Op programmaniveau dient aangegeven te worden of de uitgaven binnen het door de Gemeenteraad uitgezette beleid passen dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling c.q. met een door de Gemeenteraad genomen beslissing. Hieronder is een overzicht van de begrotingsafwijkingen opgenomen.

Begrotingsafwijkingen

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Realisatie	Begroot na wijziging	Onder-schrijding (abs.)	Over-schrijding (abs.)	Absloute afwijking	Waarvan		Toelichting
						tijdig gemeld	acceptabel	
Over- en onderschrijding lasten programma's								
1. Kansengelijkheid	178.395	183.337	-4.942	-	4.942	4.942	-	Onderschrijding is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
2. Verstedelijking	143.267	153.949	-10.682	-	10.682	10.682	-	Onderschrijding is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
3. Duurzaamheid	38.158	39.295	-1.137	-	1.137	1.137	-	Onderschrijding is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
4. Gezondheid	194.875	198.595	-3.720	-	3.720	3.720	-	Onderschrijding is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
5. Economie, kunst en cultuur	22.590	26.442	-3.852	-	3.852	3.852	-	Onderschrijding is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
6. Veiligheid	34.623	33.213	-	1.410	1.410	-	832	De overschrijding gecompenseerd door hogere opbrengsten (Preventie met gezag, Volkshuisvestingsfonds en Ondermijning), zie de financiële toelichting bij programma 6.
7. Samen werken aan Zaanstad	100.797	99.830	-	967	967	-	950	Overschrijding gevolg van aanpassing van de rekenrente na het verschijnen van de Narap, zie financiële toelichting programma 7.
8. Financiën	7.440	5.861	-	1.578	1.578	-	-	De overschrijding is niet acceptabel en wordt nader toegelicht in het programma.
a. Totaal over- en onderschrijding lasten			-24.332	3.955	28.288	24.332	1.782	
b. Afw. investeringsbudgetten	80.496	126.767	46.278	-7	46.285	46.278	-	Onderschrijding van de investeringsbudgetten is gemeld bij de jaarrekening in de bijlage Investeringen.
c. Ongeautoriseerde reservemutaties					€ 494	-	-	

Begrotingsafwijkingen

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Realisatie	Begroot na wijziging	Onder-schrijding (abs.)	Over-schrijding (abs.)	Absloute afwijking	Waarvan		Toelichting
						tijdig gemeld	acceptabel	
Over- en onderschrijding baten programma's								
1. Kansengelijkheid	-124.180	-123.214	-	-966	966	966	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
2. Verstedelijking	-101.869	-108.944	7.075	-	7.075	7.075	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
3. Duurzaamheid	-32.980	-33.322	342	-	342	342	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
4. Gezondheid	-10.414	-9.453	-	-960	960	960	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
5. Economie, kunst en cultuur	-3.712	-7.330	3.618	-	3.618	3.618	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
6. Veiligheid	-4.730	-4.089	-	-641	641	641	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
7. Samen werken aan Zaanstad	-13.018	-12.507	-	-511	511	511	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
8. Financiën	-461.103	-460.927	-	-176	176	176	-	Afwijking is gemeld bij de jaarrekening, tijdig, in het programma.
d. Totaal over- en onderschrijding baten			11.035	-3,254	14.289	14.289	-	
e. Totaal begrotingsonrechtmatigheden (a+b+c+d)			32.981	695	89.356	84,900	1,782	
f. Tijdig gemelde begrotingsonrechtmatigheden					84.900	Bij de jaarekening (tijdig) gemelde over- en onderschrijdingen van de baten en onderschrijdingen van de lasten/investeringen leiden niet tot een financiële onrechtmatigheid volgens de Financiële Verordening (art. 20 lid 7)		
g. Totaal bruto begrotingsonrechtmatigheid (e-f)					4.456	Lastenoverschrijding programma 6 (€ 1.410) / programma 7 (€ 967) / programma 8 (€ 1.578), ongeautoirseerde reservemutaties (€ 494) en overschrijving inv.krediet (€ 7)		
h. Acceptabele begrotingsonrechtmatigheden					1.782	Acceptabele overschrijdingen van de lasten a.g.v. autonome ontwikkelingen na de Narap en/of gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten leiden niet tot een financiële onrechtmatigheid volgens de Financiële Verordening (art. 20 lid 6): programma 6 € 832 en programma 7 € 950.		
i. Totaal niet acceptabele (netto) begrotingsonrechtmatigheid (g-h)					2.674	Lastenoverschrijding programma 6 (€ 578) / programma 7 (€ 17) / programma 8 (€ 1.578), ongeautoirseerde reservemutaties (€ 494) en overschrijving inv.krediet (€ 7)		

5. Balans en toelichting

5.1 Balans	234
5.2 Toelichting op de balans	236

5.1 Balans

Activa		(Bedragen x € 1.000)	
		31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa			
1	Immateriële vaste activa	4.298	2.780
	- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	432	274
	- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.866	2.506
2	Materiële vaste activa	872.858	824.849
	- Investerings met een economisch nut	480.396	461.782
	- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	168.118	173.909
	- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	224.344	189.158
3	Financiële vaste activa	35.708	41.099
	- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	4.102	4.083
	- Leningen aan openbare lichamen	-	2.159
	- Leningen aan deelnemingen	13.123	13.869
	- Overige langlopende leningen	18.483	20.988
	Totaal vaste activa	912.864	868.728
Vlottende activa			
4	Voorraden	17.200	19.199
	- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	17.200	18.649
	- Gereed product en handelsgoederen	-	550
5	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	76.286	99.609
	- Vorderingen op openbare lichamen	44.166	39.599
	- Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen	7.477	34.262
	- Overige vorderingen	24.643	25.748
6	Liquide middelen	1.158	906
	- Kassaldi	8	6
	- Banksaldi	1.150	900
7	Overlopende activa	35.627	29.821
	- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	11.774	4.465
	- Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	13.912	11.896
	- Overige nog te ontvangen bedragen	9.941	13.460
	Totaal vlottende activa	130.271	149.535
	Totaal activa	1.043.135	1.018.263

Passiva		(Bedragen x € 1.000)	
		31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva			
	<i>Eigen vermogen</i>		
8	Algemene reserves	24.662	18.925
9	Bestemmingsreserves	241.606	205.668
10	Gerealiseerd Resultaat	3.870	13.684
	<i>Vreemd vermogen</i>		
11	Voorzieningen	26.538	23.653
	- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	12.293	9.825
	- Voorzieningen ter egalisering van kosten	5.116	4.723
	- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	9.129	9.105
12	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	432.189	475.485
	- Obligatieleningen	50.000	60.000
	- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	336.500	359.000
	- Onderhandse leningen van openbare lichamen	45.200	56.000
	- Waarborgsommen	489	485
Totaal vaste passiva		728.865	737.415
Vlottende passiva			
13	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	117.107	88.098
	- Kasgeldleningen	72.000	52.000
	- Overige schulden	45.107	36.098
14	Overlopende passiva	197.163	192.750
	- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen	38.739	33.808
	- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	149.707	149.570
	- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	8.717	9.372
Totaal vlottende passiva		314.270	280.848
Totaal passiva		1.043.135	1.018.263

	31-12-2024	31-12-2023
Waarborgen en garanties	1.619.977	1.491.813
Langlopende financiële verplichtingen	73.305	90.478

5.2 Toelichting op de balans

Grondslagen balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van de activa vindt plaats tegen verkrijgingsprijs en die van de passiva tegen nominale waarde, tenzij in de grondslagen anders is vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling. Deze is doorgaans opgenomen in de septembercirculaire van het betreffende boekjaar.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de vastgestelde kaders in de Financiële verordening Zaanstad 2024 en op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV. Dit betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid, waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium, omvat:

- » Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader, zoals dat door de raad is vastgesteld;
- » Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig worden aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- » Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - » Een verantwoordingsgrens van 1 % van totale lasten inclusief mutatie reserves (zijnde € 8,4 mln.) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;

Een rapporteringsgrens van € 380.996 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Schattingswijziging

In 2024 is sprake van een schattingswijziging bij de voorziening publieke debiteuren. Vanwege de lagere inbaarheid van openstaande belastingvorderingen ouder dan 5 jaar zijn deze in plaats van 35% nu voor 100% voorzien. Deze schattingswijziging is in overeenstemming met de financiële verordening 2024 artikel 10 en het genomen collegebesluit van 16 juli 2024.

Personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de peri-

ode waarin uitbetaling plaatsvindt. Hierbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Eigen bijdragen CAK

Een aanvrager van een voorziening op grond van Wmo (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Als onderzoek en ontwikkeling betrekking heeft op toekomstige grond exploitaties, dan mogen de kosten gedurende 5 jaar worden geactiveerd tot een maximum cumulatief bedrag van € 350.000 per jaar. Als na het 5e jaar nog geen overgang naar Bouwgronden in Exploitatie heeft plaatsgevonden, dan worden de kosten uit het eerste jaar afgeschreven. Deze komen ten laste van de algemene reserve grondzaken. Voor de voorbereidingskosten voor grondexploitaties geldt dat de plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor voorbereidingskosten worden gemaakt bestuurlijke instemming moeten hebben.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Onder grondbezit met economisch nut vallen ook de gronden die we nog niet kwalificeren als bouwgrond in exploitatie (BIE).

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. De in erfpacht uitgegeven gronden waarvan de erfpacht voor eeuwig is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde (de woningwaarde op het moment van transactie) opgenomen.

Bij de waardering van de vaste activa met een economisch nut die een economische functie hebben wordt rekening gehouden met waardevermindering, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Indien sprake is van een naar verwachting duurzaam lagere marktwaarde ten opzichte van de boekwaarde, wordt dus een duurzame waardevermindering verantwoord.

De afschrijvingstermijnen voor de verschillende soorten activa zijn opgenomen in onderstaande afschrijvingstabel welke onderdeel is van de vastgestelde Financiële verordening Zaanstad 2024. Deze is vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2024 (Raadsbesluit).

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn in jaren.

Gehanteerde afschrijvingstermijnen (in jaren)	
Soorten activa	Afschrijvingstermijnen in jaren
Gronden	n.v.t.
Terreinen	- Aanleg bos, park, begraafplaats en parkeerterrein 40 - Aanleg en renovatie (levensduur verlengend) sportvelden onderlaag 24 - 30 - Renovatie gronden en terreinen, houten beschoeiing, renovatie bos etc. 20 - Aanleg sportveld, sportpark, speeltuin 20 - Renovatie topklaag, afhankelijk van type veld (voetbal, hockey, atletiek, korfbal) 8 - 12
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	- Riolen, bruggen en wegen 40 - Fiets- en wandelpaden 20 - Levensduur verlengend onderhoud 20
Installaties	- Waterzuiveringsinstallatie 40 - Openbare verlichting, verkeerssysteem, masten 30 - Complexe gebruikinstallatie 20 - Pompen van gemalen 20 - Gebouw technische installaties 15 - Openbare verlichting, veldverlichting 15 - Zonnepanelen 15 - Overige elektrische installaties 15 - Stadsklokken 15 - Eenvoudige (gebruiks)installaties 10 - Overige machines 5

Gebouwen	- Gebouw van steen 40 - Renovatie onderwijsgebouwen 25 - Gebouw van hout 20 - Grote verbouwingen 20 - Verduurzamen gemeentelijk vastgoed 15 - Tijdelijke lokalen onderwijs 7 - 15 - Kleine verbouwingen 5 - 10
Vervoer-middelen	- Boten en veerponten 20 - Vrachtauto, tractor, hoogwerker, reinigingsvoertuigen, brandweervoertuigen 10 - Aanhangwagen, keet, schaftwagen 10 - Kleine boten 7 - 10 - Reinigingsvoertuigen 8 - Personauto, bestelauto, motor, heftruck, elektrisch 7 - Levensduurverlengend onderhoud (vracht) auto 5
Kantoor-inrichting en losse apparatuur	- Inventaris / meubilair 10 - Vaste inventaris (gymnastieklokalen, schoolgebouwen) 10 - Aanleg netwerk (zoals WIFI, LAN) 8 - Camera's en fotografische apparatuur 5 - Huishoudelijke apparatuur 5 - ICT (software, hardware, gebruiksrechten) 5 - Werktuigen, gereedschap 5 - Mobiele telefoons 4
Overige materiële vaste activa	- Speeltoestellen en- voorzieningen, herinrichting speeltuinen 10 - Ondergronds afvalcontainers 10 - Aanleg bushalte/abri 10 - Parkeerautomaten en- meters en- palen 10 - Kleine verkeers- en wijkvoorzieningen 5

Op investeringen die gereed zijn gemeld vóór 1 januari 2024 blijft de afschrijvingstabel van de Financiële verordening Zaanstad 2023 van toepassing, zoals deze gold op de dag voor de inwerkingtreding van deze verordening.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Wanneer investeringen worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. De grondslagen voor waardering wijken niet af van de reguliere investeringen met economisch nut.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde financiële verordening worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven conform de in de financiële verordening gestelde afschrijvingstermijnen. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en hierop wordt dus ook afgeschreven).

De verplichting om alle investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut te activeren volgens de nieuwe methode geldt voor investeringen die vanaf 1 januari 2017 zijn gedaan.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. De in erfpacht uitgegeven gronden waarvan de erfpacht voor eeuwig is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde opgenomen.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g, zijn opgenomen tegen nominale waarde. Indien noodzakelijk is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van N.V.'s en B.V.'s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, dan vindt afwaardering plaats of wordt er een voorziening getroffen. Bij een voorziening hebben we de keuze om in latere jaren weer op te waarderen.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een N.V. of B.V.

Vlottende activa

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Tevens wordt een reëel deel van de rente-, de administratie- en beheerskosten toegerekend.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Bij winstneming wordt de percentage of completion methode gevolgd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van grondexploitaties winst genomen. Dit wil zeggen percentage gerealiseerde kosten x percentage gerealiseerde opbrengsten x geraamde winst. Van de geraamde winst worden eerst de risico's in mindering gebracht.

De verliesvoorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige geldstromen ten opzichte van de boek-

waarde. Als deze berekening een nadelig verschil oplevert dan wordt een voorziening gevormd.

Gereed product wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Het saldo van de voorraden betreft hoofdzakelijk de complexen van het grondbedrijf. Een aantal complexen heeft een eigen programma, waar de voornaamste mutaties op worden toegelicht. Daarnaast wordt voor een nadere specificatie van de mutaties verwezen naar paragraaf 3.7 Grondbeleid.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt op statische wijze bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in het jaarverslag is het beleid nader toegelicht.

De vervanging van rioleringen wordt deels ten laste van de voorziening riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvesteringen gebracht.

De pensioenvoorziening ten behoeve van wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling om in de toelichting onder punt "15 Waarborgen en garanties" een overzicht opgenomen van de geborgde schuldrestandten per einde boekjaar.

1 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa			(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	432	274	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.866	2.506	
Totaal	4.298	2.780	

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

Verloop van de immateriële vaste activa						(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 01-01-2024	Investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	274	158	-	-	432	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.506	1.920	-83	-477	3.866	
Totaal	2.780	2.078	-83	-477	4.298	

Toelichting

In 2024 is voor € 2,1 mln. geïnvesteerd in immateriële vaste activa. Dit bestaat uit kosten van onderzoek en ontwikkeling en bijdragen aan activa in eigendom van derden.

In onderzoek en ontwikkeling is € 0,2 mln. geïnvesteerd in gebiedsontwikkeling Oostzijderveld fase 2.

Van de totale investering in bijdragen aan activa in eigendom van derden is € 0,5 mln. geïnvesteerd in huisvesting voor ontheemden Oekraïne, locatie Saendenborch. Deze investering is bekostigd vanuit de ontvangen Rijksbijdragen. Daarnaast is € 0,9 mln. geïnvesteerd in de renovatie van het Zaans Museum en € 0,5 mln. in de renovatie van het Zaantheater (op basis van de cultuuragenda).

2 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa			(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023	
Investerings met een economisch nut	480.396	461.782	
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	168.118	173.909	
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	224.344	189.158	
Totaal	872.858	824.849	

Per saldo is de boekwaarde van de Materiële Vaste Activa in 2024 gestegen met € 48,0 mln. De toename heeft met name betrekking op investeringen met een economisch nut € 10,6 mln. en Maatschappelijk nut € 35,2 mln. De boekwaarde van de categorie investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, is met € 5,8 mln. afgenomen. Dit komt voornamelijk doordat het gespaarde bedrag in de voorziening voor vervangingsinvesteringen in mindering is gebracht op de gereed gemelde investeringen.

De boekwaarde van investeringen met een economisch nut (inclusief in erfpacht uitgegeven gronden) heeft over het begrotingsjaar 2024 het volgende verloop:

Investerings met economisch nut en in erfpacht uitgegeven gronden								(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 01-01-2024	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024	
Bedrijfsgebouwen	230.717	11.153	-	-9.600	-1.248	-49	230.973	
Gronden en terreinen	35.030	12.531	-	-	-	-173	47.387	
In erfpacht uitgegeven gronden	150.558	8.101	-161	-	-	-	158.498	
Grond-, weg- en waterbouw werken	13.072	2.588	-	-1.143	-486	-27	14.004	
Machines, apparaten en installaties	17.665	1.722	-7	-1.989	-249	-41	17.101	
Vervoermiddelen	1.320	287	-	-471	-	-	1.136	
Woonruimten	4.359	-	-	-3	-1.644	-	2.712	
Overig	9.061	2.146	-	-2.622	-	-	8.585	
Totaal	461.782	38.528	-168	-15.828	-3.627	-291	480.396	

Toelichting

In totaal is er op investeringen met een economisch nut en de in erfpacht uitgegeven gronden € 38,5 mln. geïnvesteerd. In 2024 is € 8,1 mln. grond uitgegeven in erfpacht. Verder is er voornamelijk geïnvesteerd in onderwijshuisvesting en werd er geïnvesteerd in de werkplekken van de ambtenaren (de thin clients op het stadhuis zijn vervangen door

notebooks). De afwaarderingen van € 0,3 mln. hebben met name betrekking op een perceel grond waarvan de waarde is bijgesteld naar grond zonder omgevingsvergunning. De desinvesteringen van € 0,2 mln. hebben vooral betrekking op de verkoop van erfpachtgrond aan inwoners.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

Gedane investeringen met economisch nut				(Bedragen x € 1.000)
	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2024*	Cumulatief besteed t/m 2024	
SMC overall renovatie	3.040	2.958	8.156	
Zwembad De Slag (nieuwbouw)	4.300	1.671	3.460	
IBS Elif Zaanstad schoolgeb. (verbouwing)	1.223	1.179	1.191	
Werkplekken 2024	1.260	1.074	1.074	
De Slag Warmtenet fase 1	847	866	866	
Wij-land school uitbreiding (nieuwbouw)	618	707	768	
Renovatie Klaas Katerstraat 7B	1.084	612	612	
Mobiele telefonie 2024	595	459	459	
Westzaan veld A top laag	471	449	449	
KFC veld A top laag	471	356	356	

* Bij het werkelijke investeringsbedrag wordt het bedrag vermeld inclusief bijdragen van derden en/of desinvesteringsbedragen

De boekwaarde van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, heeft over het begrotingsjaar 2024 het volgende verloop:

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 01-01-2024	Investerings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024	
Grond-, weg- en waterbouw werken	171.236	6.678	-12.100	-56	-	165.758	
Machines, apparaten en installaties	2.008	-	-128	-	-	1.880	
Vervoermiddelen	352	-	-160	-	-	192	
Overig	313	-	-25	-	-	288	
Totaal	173.909	6.678	-12.413	-56	-	168.118	

Toelichting

De investeringen in economisch nut waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven (€ 6,7 mln.), hebben voornamelijk betrekking op het rioleringsstelsel in het Kalf/Beken, Jupiterstraat eo, Kepplerstraat en Zaanweg Oost. Vanuit de voorziening vervangingsinvesteringen riolering is € 5,7 mln. aangewend om versneld af te schrijven. Dit bedrag is verantwoord onder afschrijvingen grond-, weg- en waterbouw werken.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

Gedane investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven			
	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2024*	Cumulatief besteed t/m 2024
Kalf Beken B Riool	2.192	1.527	1.656
Jupiterstraat eo riool	1.592	971	1.103
Kepplerstraat riool	742	889	982
Zaanweg oost fase 2 Riool	1.361	762	1.293
Noorderhoofdstraat Riool	784	458	737
Lagedijk riool	500	433	568
Taandijk riool	514	207	376
Ooievaarstraat riool	246	194	197
Fortuinl.-Papagaaistraat riool	1.217	190	207
Schrijfstersbuurt riool	1.657	115	1.601

* Bij het werkelijke investeringsbedrag wordt het bedrag vermeld inclusief bijdragen van derden en/of desinvesteringsbedragen.

De boekwaarde van investeringen met een maatschappelijk nut, heeft over het begrotingsjaar 2024 het volgende verloop:

Investerings met maatschappelijk nut						
	Boekwaarde 01-01-2024	Investerings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024
Maatschappelijk nut vóór 2017						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	25.060	-	-1.227	-	-	23.833
Maatschappelijk nut vanaf 2017						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	150.402	42.736	-5.654	-3.137	-82	184.265
Machines, apparaten en installaties	12.852	3.391	-763	-	-20	15.460
Overig	844	34	-92	-	-	786
Totaal	189.158	46.161	-7.736	-3.137	-102	224.344

Toelichting

In het verloopoverzicht worden, conform BBV voorschrift, de investeringen tot en met 2016 en vanaf 2017 afzonderlijk gepresenteerd.

De investeringen in openbare ruimte met een Maatschappelijk Nut (€ 46,2 mln.), betreft dit jaar voornamelijk de vervanging van de Zaanbrug. Daarnaast werd er vooral geïnvesteerd in de Noorderhoofdstraat eo, de Lagedijk en het project AVANT bij de Thorbeckeweg. AVANT is een samenwerkingsverband tussen vervoerregio Amsterdam, Gemeente Oostzaan, Provincie Noord-Holland en Gemeente Zaanstad, waarin de verkeersdruk rond de N516 en Thorbeckeweg wordt aangepakt. De afwaarderingen hebben betrekking op investeringen welke uiteindelijk bij gereedmelding onder de investeringsgrens van de financiële verordening zijn gebleven.

In onderstaande tabel worden de tien belangrijkste investeringen in 2024 weergegeven.

Gedane investeringen met maatschappelijk nut				(Bedragen x € 1.000)
	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2024*	Cumulatief besteed t/m 2024	
Zaanbrug Vervanging	8.547	7.956	9.561	
Noorderhoofdstraat eo wegen	3.650	3.056	3.922	
Lagedijk wegen	2.532	2.280	2.603	
AVANT bijdrage Gem. Zaanstad	3.481	2.208	3.171	
Schrijfstersbuurt wegen	2.140	1.718	2.305	
Zaanweg oost fase 2 wegen	2.410	1.521	2.589	
Ooievaarstraat wegen	1.433	1.329	1.631	
Jupiterstraat eo wegen	2.187	1.126	1.392	
Zaanstad speelplaatsen 2023	1.896	1.025	1.025	
Zaanstad speelplaatsen 2024	1.790	998	998	

* Bij het werkelijke investeringsbedrag wordt het bedrag vermeld inclusief bijdragen van derden en/of desinvesteringsbedragen.

3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa over het boekjaar 2024 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Verloop financiële vaste activa						(Bedragen x € 1.000)
	Boekwaarde 31-12-2023	Investering 2024	Afschrijving aflossing 2024	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2024	
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	4.083	500	-	-481	4.102	
Leningen aan:						
- openbare lichamen	2.159	-	-2.159	-	-	
- deelnemingen	13.869	-200	-746	200	13.123	
Overige langlopende leningen	20.988	981	-1.809	-1.677	18.483	
Totaal	41.099	1.281	-4.714	-1.958	35.708	

Toelichting

Ultimo boekjaar bedraagt het saldo aan kapitaalverstrekkingen en uitgegeven leningen € 35,7 mln. Ten opzichte van vorig jaar betekent dit een afname van € 5,4 mln. De afname wordt als volgt verklaard:

Deelnemingen:

De toename van kapitaalverstrekkingen van € 0,5 mln. betreft gestort agio in deelneming InWest Regio B.V. De deelneming is opgericht om regionaal uitvoering te geven aan de energietransitie en de transitie naar circulaire economie. Op grond van de risicovolle investeringen welke de deelneming doet, wordt jaarlijks 30% voorzien. Er is in 2024 € 1,0 mln. minder agio opgevraagd dan vooraf is overeengekomen.

In 2024 is de structuur van ROM InWest gewijzigd om een fiscale eenheid mogelijk te kunnen maken. Hierbij heeft Zaanstad in plaats van een indirect belang in ROM InWest B.V., een direct belang verkregen. De totale verkrijgingsprijs

bedraagt € 0,4 mln. en is verrekend met gestort agio in deelneming InWest Regio B.V.

Het belang in één deelneming is in 2024 vervreemd. De verkrijgingsprijs € 0,2 mln. en getroffen voorziening zijn hiermee afgeboekt.

Leningen openbare lichamen:

Zaanstad heeft de brandweerkazerne Noord overgenomen van de Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland (VrZW). Bij de verkrijging van de brandweerkazerne zijn de uitstaande leningen per 1 januari 2024 verrekend.

Leningen deelnemingen:

Deelneming Betaalbare Koopwoningen Zaanstad Holding B.V. heeft € 0,7 mln. afgelost. Daarnaast is bij de vervreemding van de deelneming een lening € 0,2 mln. afgeboekt. Deze lening was volledig voorzien.

Overige langlopende leningen:

De toename van verstrekte overige langlopende leningen € 0,9 mln. betreffen verstrekte leningen aan Stichting Zaans Natuur & milieucentrum € 0,6 mln. en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) € 0,3 mln. De aflossingen hebben betrekking op aflossingen Tozo

kapitaalverstrekkingen € 0,8 mln., Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) € 0,5 mln. en overige langlopende leningen € 0,4 mln. Voor een aantal uitstaande leningen is de aflossing dermate onzeker dat hiertoe in totale een voorziening van € 1,7 mln. is getroffen.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen			(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023	
Warmtenetwerk Zaanstad B.V.:	1.899	1.899	
- Deelneming Warmtenetwerk Zaanstad B.V.	4.199	4.199	
- Voorziening Warmtenetwerk Zaanstad B.V.	-2.300	-2.300	
InWest Regio B.V.	581	986	
- Deelneming InWest Regio B.V.	1.581	1.505	
- Voorziening InWest Regio B.V.	-1.000	-519	
ROM Inwest B.V.	424	-	
BNG Bank N.V.	945	945	
RON Achtersluispolder 1 B.V.	203	203	
Textiles2Textiles B.V.	-	-	
- Deelneming Textiles2Textiles B.V.	-	200	
- Voorziening Textiles2Textiles B.V.	-	-200	
Betaalbare Koopwoningen Zaanstad Holding B.V.	50	50	
Alliander N.V.	-	-	
N.V. HVC	-	-	
Totaal	4.102	4.083	

4 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar onderstaande categorieën.

Voorraden			(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023	
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	17.200	18.649	
Gereed product en handelsgoederen	-	550	
Totaal	17.200	19.199	

Het verloop van de voorraden is als volgt:

Verloop voorraden					(Bedragen x € 1.000)
	01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2024	
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	30.937	11.520	-12.511	29.946	
Voorziening gebiedsontwikkeling	-12.288	-484	26	-12.746	
Totaal onderhanden werk, waaronder bouwgrondronnen in exploitatie	18.649	11.036	-12.485	17.200	
Gereed product en handelsgoederen	550	-	-550	-	
Totaal	19.199	11.036	-13.035	17.200	

Toelichting

Het saldo van de voorraden heeft betrekking op de complexen van het grondbedrijf, terreinen en enkele panden. Het betreft objecten die binnen de vastgoedportefeuille onder de categorie voorraad vallen en daarmee integraal deel uitmaken van de gebiedsontwikkeling van de bouwgronden in exploitatie. Objecten die onder meer voor eigen gebruik zijn, staan niet binnen de voorraad maar onder de materiële vaste activa.

De afname van het onderhanden werk met € 1,0 mln. komt doordat er meer opbrengsten dan kosten zijn gerealiseerd. De opbrengsten zijn gerealiseerd door grondverkoop en uitgifte van gronden in erfpacht.

Door de verwachte resultaten op grondexploitaties op basis van actuele ramingen in MPG 25.1 is de voorziening gebiedsontwikkeling toegenomen met € 0,5 mln. Dit bedrag is onttrokken aan de algemene reserve grondzaken.

Daarnaast is een bedrag van € 0,1 mln. aangewend. Van de voorziening gebiedsontwikkeling heeft € 9,5 mln. betrekking op actief grondbeleid en € 3,2 mln. op faciliterend grondbeleid.

De voorraad gereed product en handelsgoederen is afgenomen met € 0,6 mln. In 2024 is een pand dat was opgenomen onder voorraad handelsgoederen overgegaan naar materiële vaste activa.

De aard en omvang van de complexen 'bouwgrond in exploitatie' wordt nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid en het MPG 25.1.

5 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	44.166	39.599
Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen	7.477	34.262
Overige vorderingen	24.643	25.748
Totaal	76.286	99.609

Toelichting

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de kortlopende vorderingen die de gemeente heeft.

Het totaal aan kortlopende vorderingen € 76,3 mln. is uit te splitsen in:

- **Vorderingen op openbare lichamen:** Dit betreft een vordering op de Belastingdienst in het kader van het BTW-compensatiefonds (BCF) € 38,4 mln. en BTW aangifte € 0,4 mln., het COA € 2,9 mln. en overige vorderingen op openbare lichamen € 2,5 mln.
- **De rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen** betreft het saldo schatkistbankieren via het ministerie van Financiën voor € 6,2 mln. (2023: € 33,3 mln.) en de rekening-courant positie met Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) voor in totaal € 1,3 mln. (2023: € 1,0 mln.).

- De overige vorderingen, waarop uit hoofde van voorzichtigheid een voorziening voor oninbaarheid in mindering is gebracht, betreffen private vorderingen € 4,1 mln. (2023: € 3,9 mln.), vorderingen voor inning van onder meer belastingen, bouwleges € 14,3 mln. (2023: € 14,8 mln.) en de Participatiewet € 15,2 mln. (2023: € 15,5). Het totaal aan voorzieningen voor de drie voorgenoemde categorieën bedraagt € 9,0 mln. (2023: € 8,5 mln.).
- De voorziening is getroffen voor:
 - » private debiteuren € 0,3 mln. (2023: € 0,3 mln.)
 - » sociale zaken debiteuren € 6,5 mln. (2023: € 6,4 mln.)
 - » publiek rechtelijke belasting debiteuren € 2,2 mln. (2023: € 1,8 mln.) Door wijziging van de rekenregels voor de bepaling van de voorziening publiek rechtelijke belasting debiteuren is er in 2024 € 0,6 mln. meer voorzien.

6 Liquide middelen

Liquide middelen (Bedragen x € 1.000)		
	31-12-2024	31-12-2023
Kassaldi	8	6
Banksaldi	1.150	900
Totaal	1.158	906

Toelichting

Ultimo boekjaar 2024 bestaat het saldo Liquide Middelen uit de saldi van diverse bankrekeningen bij een viertal banken en uit een tweetal kassen.

In de toelichting bij punt 17 (financieringsbehoefte) is informatie opgenomen over het drempelbedrag dat Zaanstad gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist (Rijk) mag aanhouden. Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Publiek geld verlaat hiermee niet eerder de schatkist dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die publieke taak.

7 Overlopende activa

Overlopende activa (Bedragen x € 1.000)		
	31-12-2024	31-12-2023
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	11.774	4.465
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	13.912	11.896
Overige nog te ontvangen bedragen	9.941	13.460
Totaal	35.627	29.821

Toelichting

De in de balans opgenomen vorderingen op Europese en Nederlandse overheidslichamen, die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, zijn in onderstaand overzicht nader uiteengezet.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (Bedragen x € 1.000)				
Specifieke uitkeringen	01-01-2024	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	31-12-2024
Het Rijk				
Kinderopvangtoeslag affaire (SiSa B2, C62, G12)	1.808	3.408	-1.891	3.325
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (SiSa M16)	-	17.899	-16.449	1.450
Versnelling woningbouw flexibele schil (SiSa J210B)	-	1.648	-647	1.001
Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa M18B)	665	-	-244	421
Proeftuin kind-gezin ZAWA 2022	-	569	-410	159
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie (SiSa E44B)	27	93	-	120
Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SiSa H4)	-	1.879	-1.760	119

Overige Nederlandse overheidslichamen				
Opvang asielzoekers bonus Bolkade Achtersluispolder	-	4.375	-2.188	2.187
Verkeersveiligheid N203 - Prunuslaan - Witte Veerstraat	-	597	-	597
Hofwijk noord fase 1	550	-	-	550
HIRB 2021 Westerspoor	41	229	-	270
Regionale kenniswerkplaats onbegrepen gedrag	80	274	-95	259
HIRB Noorderveld-Molletjesveer Fase 3 2018-2019	231	-	-	231
Energiebesparingsprogramma woningen 2023	73	58	-	131
HIRB Noorderveld-Molletjesveer Fase 3 2020-2022	223	-	-223	-
Inrichting Rosmolenbuurt	152	21	-173	-
Hoogtij fietspad	127	-127	-	-
Diversen	488	466	-	954
Totaal	4.465	31.389	-24.080	11.774

De specifieke uitkeringen met een saldo ultimo 2024 boven de € 0,1 mln. zijn afzonderlijk gepresenteerd. De specifieke uitkeringen met een saldo kleiner dan € 0,1 mln. zijn samengevoegd en gepresenteerd als 'Diversen'.

De overige overlopende activa hebben betrekking op vooruitbetaalde lasten in 2024 en de nog te ontvangen bedragen die betrekking hebben op het jaar 2024, maar welke

pas in 2025 zullen worden afgewikkeld. De toename van de vooruitbetaalde bedragen wordt voornamelijk veroorzaakt door vooruitbetaalde subsidies voor meerjarige projecten € 1,3 mln.

De afname van de overige nog te ontvangen bedragen komt voornamelijk, doordat er in 2023 een grote afrekening was opgenomen voor één project € 3,3 mln.

8 Algemene reserves

Verloop algemene reserves				
(Bedragen x € 1.000)				
	31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2024
Algemene reserve	12.181	3.400	-	15.581
Algemene reserve grondzaken	6.744	2.821	-484	9.081
Totaal	18.925	6.221	-484	24.662

Toelichting

De mutaties in de reserves worden toegelicht bij de programma's (hoofdstuk 2) en de afwijkingen ten opzichte van de begroting in het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 4.1).

Het totaal saldo van de algemene reserves is toegenomen met € 5,7 mln.

De algemene reserve is toegenomen met € 3,4 mln. Vanuit het jaarrekeningresultaat 2023 is € 3,4 mln. toegevoegd aan de algemene reserve om het weerstandsvermogen op het gewenste niveau te brengen.

De algemene reserve grondzaken is toegenomen met € 2,3 mln. Op grond van MPG 25.1 is € 2,6 mln. toegevoegd door winstneming en € 0,2 mln. vanuit faciliterend grondbeleid.

De onttrekking betreft het toevoegen van € 0,5 mln. aan de verliesvoorziening.

9 Bestemmingsreserves

Verloop bestemmingsreserves		(Bedragen x € 1.000)		
	31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2024
Bestemmingsreserves	205.668	81.024	-45.086	241.606
Totaal	205.668	81.024	-45.086	241.606

Toelichting

Ultimo 2024 bedraagt het saldo van de bestemmingsreserves € 241,6 mln. Ten opzichte van 2023 zijn de bestemmingsreserves met € 35,9 mln. toegenomen. Er is € 81,0 mln. toegevoegd en € 45,1 mln. onttrokken. Een toelichting en het verloopoverzicht per bestemmingsreserve is opgenomen onder 6.3 bijlage bestemmingsreserves

Nieuwe bestemmingsreserves:

- **Onderwijshuisvesting onderhoud:** Deze reserve is ingesteld voor dekking voor onderhoud aan panden die tijdelijk in beheer zijn van onderwijshuisvesting. Er is € 0,1 mln. toegevoegd vanuit ontvangen gebruikersvergoedingen.
- **Schulden en armoede:** Deze reserve is ingesteld voor dekking van de lasten voor preventieve aanpak van armoede en schulden bij inwoners van Zaanstad door middel van vroegsignalering en maatwerk. Er is € 1,2 mln. toegevoegd vanuit ontvangen rijksmiddelen.
- **Sociale Wijkteams:** De nieuwe wet, Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS) moet het mogelijk maken om meer en beter te kunnen samenwerken over de diverse wetten heen. Voor de implementatie van deze wet wordt € 0,5 mln. toegevoegd.
- **Versnellen (flex)wonen:** Deze reserve is ingesteld voor het stimuleren van de (flex) woningbouw. Vanuit het overschot op het exploitatieresultaat van de Oekraïne opvang ontheemden is € 4 mln. toegevoegd. Daarnaast is er € 0,8 mln. toegevoegd vanuit een gesloten deal met het Rijk voor de vluchtelingenopvang Gerrit Bolkade.

De grootste mutaties in de bestemmingsreserves betreffen (groter dan € 5 mln.):

- **Afschrijvingslasten:** In 2024 is er € 6,9 mln. toegevoegd aan de reserve afschrijvingslasten, die is ingesteld om de afschrijvingslasten van investeringsprojecten (zodra ze gereed zijn) te dekken. Er is € 0,6 mln. onttrokken ter dekking van afschrijvingslasten van (afgeronde) investeringsprojecten.
- **Budgetoverheveling:** In 2024 is op basis van de najaarsrapportage € 6,1 mln. toegevoegd aan de reserve. Dit betreft incidenteel beschikbaar gestelde budgetten, welke niet zijn besteed in 2024, maar waarvoor nog wel uitvoering plaats moet vinden in 2025. De budgetten van 2023 zijn onttrokken voor € 3,3 mln. en toegevoegd aan het exploitatiebudget.
- **Egalisatie begroting:** Er is € 8,4 mln. toegevoegd aan de reserve egalisatie begroting. Dit betreft het resultaat van 2024 op basis van de voorjaarsnota 2024. Daarnaast is er € 3,4 mln. onttrokken. Dit is gebeurd op basis van

de begroting 2024. Deze middelen zijn gebruikt om een aantal belangrijke noodzakelijke incidentele uitgaven te dekken.

- **Investeringsfonds:** In 2024 is een toevoeging gedaan van € 18,6 mln. Dit is gedaan vanuit de algemene middelen € 17,8 mln., reserve gebiedsoverstijgende besteding (GKZ) € 0,6 mln. en verkoop vastgoed € 0,2 mln. Op basis van de besteding is € 7,4 mln. onttrokken voor de projecten Bereikbaarheidsdeal € 2,5 mln., Sportpark Hoornse veld € 2,0 mln., Afwaardering A7 € 0,8 mln., Brug Zijkanaal H € 0,7 mln., Kwaliteit bestaande woningvoorraad € 0,5 mln., Busbrug € 0,2 mln. en overige projecten € 0,7 mln.
- **Opvang ontheemden Oekraïne:** In 2024 is er € 15,7 mln. toegevoegd aan de reserve vanuit rijksbijdragen. Het gaat om € 15,6 mln. voor de opvanglocaties (op basis van het normbedrag van € 61 per bed per nacht) en € 0,1 mln. vanuit de decembercirculaire 2023. De onttrekking van € 11,1 mln. betreft de werkelijke besteding voor de opvang van Oekraïne ontheemden. Het restant van € 4,7 mln. blijft beschikbaar voor opvang ontheemden Oekraïne.
- **Transformatiefonds:** Als gevolg van de wijziging in het BBV worden vanaf 2017 geen investeringen van maatschappelijk nut meer direct uit de exploitatiebegroting gedekt, maar op de balans geactiveerd. Dat heeft tot gevolg dat er (vooral) in de eerste jaren tijdelijk begrotingsruimte niet besteed blijft en in latere jaren een groter beslag wordt gedaan op de structurele begrotingsruimte. De vrijvallende begrotingsruimte 2024 van € 6,7 mln. is toegevoegd aan de reserve. Totaal is er € 2,2 mln. onttrokken, waarvan € 2,0 voor voorbereidingslasten- en beleidsintensivering woningbouwimpuls en € 0,2 mln. voor dekking voorziening grondexploitatie Poelenburg Oost.

Van de materiële bestemmingsreserves lichten wij de aard en reden toe (groter dan € 5 mln.):

- **Afschrijvingslasten (€ 28,9 mln.):** Zodra de investeringen, die via het Investeringsfonds gedekt worden, gereed zijn, vindt overheveling plaats naar de reserve dekking afschrijvingslasten. De jaarlijkse afschrijvingslasten worden onttrokken aan deze bestemmingsreserve.
- **Bodembeheer (€ 6,7 mln.):** De bodemreserve wordt gebruikt om langlopende bodemsaneringen en nazorgtrajecten te financieren. Hierbij worden de landelijk gestelde doelen en termijnen uit het bodemconvenant, de gemeentelijke Zaanse doelen uit de Ruimtelijke Milieuvisie en de wettelijke kaders in acht genomen. Daarnaast spant Zaanstad zich in bedrijven en marktpartijen te stimuleren

bodemonderzoek en bodemsanering in eigen beheer uit te voeren. Dit draagt bij aan het bereiken van de gestelde doelen.

- Budgetoverheveling (€ 6,1 mln.): De reserve budgetoverheveling is ingesteld voor het overhevelen van budgetten die niet of nog niet geheel zijn uitgevoerd. Het gaat om incidenteel beschikbaar gestelde budgetten, waarbij er een bestuurlijk en maatschappelijke noodzaak is tot uitvoering in het volgende jaar.
- Egalisatie begroting (€ 16,6 mln.): Niet aangewende middelen kunnen aan het exploitatiebudget worden toegevoegd. Deze extra middelen worden gebruikt als dekking voor uitvoering van activiteiten en bijbehorende lasten in toekomstige begrotingsjaren.

- Investeringsfonds (€ 87,2 mln.): Het Investeringsfonds is ingesteld om investeringen beter tegen elkaar af te wegen en de financiële beheersing te versterken. De begrote toevoeging en onttrekking wordt onderbouwd in de bestuursrapportages en via losse besluiten.
- Transformatiefonds (€ 56,9 mln.): Dit is een reserve die gevoed wordt met de niet benutte exploitatielasten (begrotingsruimte), die is ontstaan als gevolg van het verplicht activeren van alle investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Het doel van het fonds is het bevorderen van de maatschappelijk gewenste (versnelde) realisatie van woningbouwlocaties. Uit het fonds worden bijdragen aan investeringen gedekt indien aan de voorwaarden uit de financiële verordening is voldaan.

10 Gerealiseerd resultaat

Het resultaat 2024 en de bestemming van het resultaat 2023 wordt in onderstaand overzicht toegelicht:

Gerealiseerd resultaat (Bedragen x € 1.000)			
	Resultaat 2023	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Resultaat 2024
Gerealiseerd resultaat	13.684	-13.684	3.870
Totaal	13.684	-13.684	3.870

Toelichting

In de Raadsvergadering van 20 juni 2024 is besloten om van het jaarrekeningresultaat 2023 van € 13,7 mln. een bedrag van € 8,9 mln. toe te voegen aan het Investeringsfonds, € 3,4 mln. toe te voegen aan de algemene reserve voor het versterken van het weerstandsvermogen en € 1,4 mln. incidentele middelen beschikbaar te stellen voor 2024.

11 Voorzieningen

Verloop voorzieningen (Bedragen x € 1.000)					
	31-12-2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2024
Voorzieningen	23.653	12.059	-	-9.174	26.538
Totaal	23.653	12.059	-	-9.174	26.538

Toelichting

Het totaal van de voorzieningen ultimo 2024 bedraagt € 26,5 mln. (2023: € 23,7 mln.) waarmee per saldo de voorzieningen met € 2,8 mln. zijn toegenomen. In de bijlage voorzieningen is een toelichting per voorziening opgenomen.

De belangrijkste mutaties betreffen:

- Voorziening afvalstoffen egalisatievoorziening: De voorziening wordt gebruikt voor het egaliseren van de lasten voor huishoudelijke afvalstoffen. Op basis van de begroting en tariefbepaling is € 0,6 mln. onttrokken.

- Voorziening afwikkeling juridische kosten: Vanwege juridische kwestie(s) binnen de vastgoed portefeuille is een voorziening gevormd. Er is € 0,6 mln. toegevoegd aan de voorziening.
- Voorziening onderhoud vastgoed: De dotatie (€ 1,9 mln.) aan de voorziening sluit aan met het Meerjarig Onderhoudsplan Vastgoed (MJOP). De aanwending (€ 1,7 mln.) betreft het in 2024 uitgevoerde groot onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed. Het bedrag dat ultimo 2024 in de voorziening zit (€ 4,4 mln.) is bestemd voor de uitvoering van het MJOP de komende jaren.

- Voorziening pensioen wethouders: Ultimo 2024 is er € 1,2 mln. toegevoegd aan de voorziening pensioen wethouders. Jaarlijks wordt er op basis van de begroting € 0,2 mln. toegevoegd aan de voorziening. Op basis van actuariële berekeningen is de pensioenvoorziening bijgesteld. Door een sterke daling van de rekenrente is er een aanvullende toevoeging benodigd van € 1,0 mln.
- Voorziening pilot Zaanse Schans: Er is een nieuwe voorziening gevormd voor het afdekken van het mogelijke tekort met 50%, tot een maximum tot € 0,4 mln., met betrekking tot de pilot 'één toegangskaart' op de Zaanse Schans. Het maximum te verstrekken bedrag van € 0,4 mln. is toegevoegd aan de voorziening.
- Voorziening riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvesteringen: Een bedrag van € 5,7 mln. is toegevoegd aan de voorziening op basis van de begroting. Dit bedrag is aangewend om vervangingsinvesteringen af te schrijven.
- Voorziening verlofsparen: In de CAO Gemeenten is overeengekomen dat bovenwettelijke verlofuren mogen worden gespaard. Er is een voorziening gevormd voor de totaal uitstaande bovenwettelijke verlofuren minus 48 uur per medewerker (interne richtlijn) vermenigvuldigd met de huidige uurtarieven. De dotatie in 2024 bedraagt € 0,8 mln. De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door stijging van het gemiddelde uurtarief en toename van het aantal FTE.
- Voorziening wachtgeld wethouders: De werkelijk uitbetaalde wachtgeld bedragen € 0,3 mln. Op basis van ontwikkelingen van de huidige situatie van ex-wethouders is de voorziening weer op het vereiste niveau gebracht. Ultimo 2024 is er € 0,4 mln. toegevoegd aan de voorziening.

12 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023
Obligatieleningen	50.000	60.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	336.500	359.000
Onderhandse leningen van openbare lichamen	45.200	56.000
Waarborgsommen	489	485
Totaal	432.189	475.485

Het verloop van de langlopende geldleningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer is als volgt weer te geven:

Verloop vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2023	Vermeerdering	Aflossing	31-12-2024
Obligatieleningen	60.000	-	-10.000	50.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	359.000	-	-22.500	336.500
Onderhandse leningen van openbare lichamen	56.000	-	-10.800	45.200
Waarborgsommen	485	4	-	489
Totaal	475.485	4	-43.300	432.189

Toelichting

De gemeente heeft de mogelijkheid voor de financieringsbehoefte gebruik te maken van langlopende leningen (res tant hoofdsom ultimo 2024 € 432,2 mln.) Deze hebben een gemiddeld rentepercentage van 1,36%. In 2024 zijn geen langlopende leningen aangetrokken. Een nadere toelichting staat in de financieringsparagraaf.

Toelichting renteswaps

Naast leningen heeft de gemeente vijf renteswaps. Twee daarvan lopen tot 2042, één tot 2043 en twee tot 2051. Samen hebben ze een totale waarde van € 52 miljoen aan het einde van 2024. De gemeente sloot deze renteswaps af tussen 2010 en 2012 om het risico van rentestijgingen te beperken. Eind 2024 is in totaal € 52 miljoen aan kort-

lopende schulden (kasgeldleningen) omgezet naar langlopende schulden met een vaste rente door middel van de renteswaps.

Het maximale bedrag waarover swaps mogen worden afgesloten, is vastgesteld op 20% van de resterende hoofdsom van de langlopende leningen. De totale hoofdsom van de swaps is 12,0% van de uitstaande langlopende leningen aan het eind van 2024. Dit ligt ruim onder het maximum van 20%.

De gemeente gebruikt deze financiële producten (zoals renteswaps) zo dat ze altijd gekoppeld zijn aan kortlopende kasgeldleningen. Dit zorgt ervoor dat er sprake is van 100% 'hedge' (afdekking van risico's). De looptijd van de kasgeldleningen wordt afgestemd op de momenten waarop de renteswaps worden herzien. Omdat gemeenten een sterke kredietwaardigheid hebben (vergelijkbaar met de Nederlandse staat), kunnen ze kasgeldleningen tegen zeer lage rentes afsluiten.

Volgens de BBV-regels hoeven renteswaps niet tegen marktwaarde in de jaarrekening te worden opgenomen. In de tabel hieronder worden de derivaten verder toegelicht. De bijbehorende kasgeldleningen worden volgens de voorschriften als kortlopende schulden geregistreerd. Een renteswap heeft bij het afsluiten geen marktwaarde. Tijdens de looptijd kan de marktwaarde positief of negatief worden, afhankelijk van de renteontwikkelingen. Aan het einde van de looptijd wordt de marktwaarde altijd weer nul. Aan het eind van 2024 was de marktwaarde van de vijf renteswaps samen -€ 12,5 miljoen (tegenover -€ 4 miljoen eind 2023). De negatieve marktwaarde is toegenomen, omdat de rente in 2024 is gedaald.

De marktwaarde is alleen belangrijk als de gemeente extra geld aan de bank zou moeten betalen of als de swaps voortijdig worden beëindigd. Omdat de gemeente geen verplichting heeft om bij te storten, is de marktwaarde op dit moment niet relevant zolang de swaps worden aangehouden tot het einde van de looptijd.

Renteswaps							
(Bedragen x € 1.000)							
Derivaat/ referentienummer bank	Omvang	Relatie	Rating S&P	Looptijd	Afloop	Betalen	Ontvangen
interest swap:12U04256 / 25609752	€ 12.000	Rabo	A+	30 jr	18-mei-42	2,12%	3M Euribor
interest swap:11U04212 / CD19532910	€ 10.000	Rabo	A+	30 jr	19-jul-43	3,44%	6M Euribor
interest swap: 11U01270 / CD16950513	€ 10.000	Rabo	A+	38 jr	2-jan-51	3,70%	6M Euribor
interest swap: 3888885L	€ 10.000	Deutsche	A	39 jr	1-mrt-51	3,69%	6M Euribor
interest linked swap: 4543000L	€ 10.000	Deutsche	A	30 jr	6-jan-42	4,90%	3M Euribor
Totaal	€ 52.000						

In de tabel hierboven kun je zien dat de rente die betaald moet worden voor vier van de vijf renteswaps hoger is dan de huidige marktrente. Hierdoor hebben deze renteswaps een negatieve marktwaarde. De positie was in 2024 voor 100% effectief.

Ook is in de tabel te zien dat er één interest linked swap is afgesloten. Deze werkt anders dan gewone renteswaps. De rente op deze swap is niet vast, maar hangt af van de pulse-index van de Deutsche Bank. Het renterisico is tot 4,9% afgedekt met een renteplafond. Tot en met september 2022 kwam er een extra opslag bij, omdat de Euribor-rente toen negatief was. Sinds september 2022 is de rente weer positief. Dit betekent dat er nu een bedrag van de coupon kan worden afgetrokken. Op 31 december 2024 was de Euribor-rente ruim 2,7%. Dit percentage verandert dagelijks.

De totale rente die in 2024 is betaald voor alle langlopende leningen (inclusief swaps) was € 7,6 miljoen. Dit was begroot op € 8,3 miljoen in de Narap. Uiteindelijk hebben we minder leningen hoeven aan te trekken dan verwacht.

13 Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023
Kasgeldleningen	72.000	52.000
Overige schulden	45.107	36.098
Totaal	117.107	88.098

Toelichting

Zaanstad heeft kasgeldleningen. Dit zijn leningen met een korte looptijd, vaste rente en een relatief geringe omvang. Het saldo van de aangetrokken kasgeldleningen is als volgt weer te geven:

Kasgeldleningen		(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023
Gemeente Lingewaard	15.000	-
FBTO zorgverzekeringen N.V.	10.000	-
Gemeente Almelo	10.000	-
Gemeente Weert	10.000	-
Gemeente Zwolle	10.000	-
Stichting Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer	10.000	32.000
Gemeente Borger-Odoorn	4.000	-
BNG Bank N.V.	3.000	-
Gemeente Dordrecht	-	10.000
Provincie Gelderland	-	10.000
Totaal	72.000	52.000

Overige schulden		
	31-12-2024	31-12-2023
Crediteuren	26.837	26.799
Schulden aan openbare lichamen	9.978	2.034
Rekening courant niet financiële instellingen	8.292	7.265
Totaal	45.107	36.098

De schulden aan openbare lichamen hebben voornamelijk betrekking op de afrekening van de Zaanbrug met de Provincie Noord-Holland (€ 9,6 mln.).

Ultimo 2024 heeft Zaanstad rekening-courant verhoudingen met Betaalbare Koopwoningen Zaanstad Holding B.V. € 7,5 mln. (2023: € 6,5 mln.) en Fonds de Hoop € 0,8 mln. (2023: € 0,8 mln.)

14 Overlopende passiva

Overlopende passiva	(Bedragen x € 1.000)	
	31-12-2024	31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen	38.739	33.808
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot-bedragen die ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	149.707	149.570
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van de volgende begrotings-jaren komen	8.717	9.372
Totaal	197.163	192.750

Toelichting

De nog te betalen bedragen van € 38,7 mln. hebben betrekking op nog te betalen lasten, waarvan de prestaties zijn geleverd in het jaar 2024, maar waarvoor de facturen pas in 2025 worden ontvangen en betaald. De toename van € 4,9 mln. ten opzichte van 2023 wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere verplichting voor afdracht loonheffing en pensioenen. Ultimo 2024 is de afdracht van loonheffing en pensioenen van november en december verschuldigd.

De voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen die zijn ontstaan door uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, zijn in onderstaande overzicht nader uiteengezet:

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				
(Bedragen x € 1.000)				
Specifieke uitkeringen	01-01-2024	Verlening	Vrijval	31-12-2024
Europese overheidslichamen				
Arbeidstoeleiding (ESF) 2023-2025	-	444	-	444
Arbeidstoeleiding (ESF) 2022-2023	222	-	-222	-
Het Rijk				
Volkshuisvestingsfonds (SiSa J47)	38.408	-	-2.268	36.140
MAAK woningbouwimpuls (SiSa J9)	31.479	-	-2.232	29.247
Herstructurering Volkshuisvesting (SiSa J109)	-	22.470	-	22.470
Regeling kansrijke wijk (SiSa J100)	4.784	8.663	-2.632	10.815
NIP Lokale Aanpak Isolatie (SiSa J94)	2.884	6.255	-63	9.076
Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (SiSa D8)	5.607	9.281	-8.994	5.894
Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur (SiSa E104)	3.662	-	-	3.662
Regio Deal Zaan IJ II (SiSa J96B)	-	4.660	-1.126	3.534
Regiodeals 4e tranche (SiSa J96)	2.750	5.500	-4.808	3.442
COA noodopvang asielzoekers	5.259	2.877	-4.970	3.166
Aanpak energiearmoede (SiSa J55)	4.637	-	-1.760	2.877
Voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit (SiSa A17)	2.218	1.456	-901	2.773
Wet inburgering 2021 (SiSa G10)	988	4.245	-2.700	2.533
Aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding (SiSa K1)	2.002	110	-150	1.962
Huisvesting kwetsbare jongeren (SiSa J31)	2.364	-	-825	1.539
Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen (SiSa J209)	1.530	-	-	1.530
Spoorse doorsnijdingen, tranche 1 (SiSa E26)	1.460	-	-	1.460
Volwasseneneducatie (SiSa D10)	950	1.845	-2.000	795
Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (SiSa H32)	842	-	-86	756
Versterking sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (SiSa H30)	744	2.903	-2.932	715

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

(Bedragen x € 1.000)

Specifieke uitkeringen	01-01-2024	Verlening	Vrijval	31-12-2024
Regeling inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen (SiSa D14)	1.120	-	-609	511
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (SiSa K28)	264	3.479	-3.270	473
Regeling lokale bibliotheekvoorzieningen (SiSa D23)	660	-	-220	440
Bodem historische spoedopgaven 2024 (SiSa E113)	-	368	-	368
Maatschappelijke Diensttijd (MDT) 2024 MDT240133	-	357	-	357
Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed Nicolaasstraat 3-5	-	316	-	316
Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (SiSa G3)	218	140	-119	239
Bodemopgaven overbruggingsjaar 2021 (SiSa E58)	719	-	-551	168
Specifieke uitkering onderwijsroute (SiSa G13)	64	78	-	142
Vermindering van overlast en criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2023 en 2024 (SiSa M24)	100	100	-95	105
Versterkingsgelden (SiSa A20)	88	421	-440	69
Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur (SiSa D21)	295	295	-522	68
Bodemopgaven 2022 (SiSa E83)	171	-	-155	16
Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SiSa H4)	2.638	-759	-1.879	-
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (SiSa M16)	13.207	4.172	-17.379	-
Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls (SiSa J105) *	10.955	-	-10.955	-
Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen (SiSa J85)	837	-	-837	-
Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen (SiSa J32)	800	-	-800	-
Proeftuinen regionaal veiligheidsteam	500	569	-1.069	-
Noodopvang Achtersluispolder	179	-179	-	-
Regeling reductie energiegebruik woningen (SiSa C43)	124	-124	-	-
Preventieve Aanpak tegen Ondermijning (onderdeel BOTOC) (SiSa A6)	119	-119	-	-
Versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022 (SiSa A14)	118	-	-118	-
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Straattriage en Specialistische Bemoeizorg	-	400	-88	312
Vroegtijdige schoolverlaters	176	176	-176	176
Regiodeal ZaanIJ	1.347	-	-1.178	169
Hulpkaart en crisiskaart	-	124	-	124
RMC middelen	112	304	-304	112
Local Heroes	367	-	-356	11
2021 Fietspad S04 Assendelft	327	-	-327	-
Riviercruise voorziening Prins Hendrik kade	206	80	-286	-
Diversen	1.071	-	-367	704
Totaal	149.570	80.906	-80.769	149.707

* In 2023 zijn startbouwimpuls middelen ontvangen (€ 11,0 mln.). Deze Rijksbijdragen zijn in 2024 op de betreffende projecten verantwoord. Hiervan is € 8,0 mln. besteed in 2024 en het restant is voor € 1,5 verantwoord onder de voorraden onderhanden werk en € 1,5 mln. onder overlopende passiva, vooruitontvangen bedragen (anterieure overeenkomsten).

De specifieke uitkeringen met een saldo ultimo 2024 boven de € 0,1 mln. zijn afzonderlijk gepresenteerd. De specifieke uitkeringen met een saldo kleiner dan € 0,1 mln. zijn samengevoegd en gepresenteerd als 'Diversen'. De overige vooruitontvangen bedragen ad. € 8,7 mln. zijn afgenomen met € 0,7 mln.

Deze afname komt voornamelijk door ontvangen aflossingen van Tozo kapitaalverstrekkingen. Deze ontvangsten zijn opgenomen onder de nog te betalen kosten en zijn onderdeel van de afrekening 2024 met het Rijk.

15 Waarborgen en garanties

In onderstaande tabel zijn de afgegeven waarborgen en garanties weergegeven (100%):

Waarborgen en garanties						(Bedragen x € 1.000)	
Risico-categorie	Portefeuille	Restant hoofdsom 1-1-2024	Aflossing	Stortingen/ klimleningen	Restant hoofdsom 31-12-2024	Aantal 2024	Aantal 2023
Minimaal	Woningbouw incl. WSW	961.018	-	158.330	1.119.348	221	177
Minimaal	NHG	472.000	-23.000	-	449.000	2.710	2.845
Totaal minimaal		1.433.018	-23.000	158.330	1.568.348	2.931	3.022
Laag	Gemeenschappelijke regelingen	5.759	-	1.893	7.652	2	2
Laag	Divers	2.568	-79	-	2.489	4	4
Laag	Sociaal	158	-117	-	41	2	3
Laag	Sport	452	-28	-	424	6	7
Laag	Woningbouw excl. WSW	1.230	-367	-	863	2	2
Laag	Zorg	2.020	-217	-	1.803	2	4
Totaal laag		12.187	-808	1.893	13.272	18	22
Middel	Divers	4.000	-4.000	-	-	-	2
Middel	Milieu	40.429	-2.893	-	37.537	1	1
Totaal middel		44.429	-6.893	-	37.537	1	3
Hoog	Ziekenhuis	2.179	-1.359	-	820	2	5
Totaal Hoog		2.179	-1.359	-	820	2	5
Totaal		1.491.813	-32.060	160.223	1.619.977	2.952	3.052

In het boekjaar 2024 zijn de totaal verstrekte borgstellingen en garanties met € 128,2 mln. toegenomen tot een bedrag van € 1.620 mln. Verreweg de grootste garantie is afgegeven voor de woningbouwsector. Hiervan is ultimo boekjaar € 1.119,3 mln. het schuldrestant voor de WSW leningen. Zaanstad is "achtervang gemeente". Dit betekent dat Zaanstad tot maximaal 50% van dit bedrag kan worden aangesproken. De kans dat aanspraak gemaakt wordt op de gemeentelijke achtervang is minimaal. De financiële positie van de corporatiesector is de afgelopen periode verbeterd.

Ook voor hypotheek met NHG garantie die zijn afgegeven in de periode 1 januari 1995 tot en met 31 december 2010 staat Zaanstad 50% garant als achtervang gemeente. Vanaf 1 januari 2011 zijn gemeenten uit het NHG gestapt, maar voor de op dat moment lopende leningen blijft Zaanstad de achtervang houden. Dit bedrag loopt door aflossingen flink naar beneden en bedraagt € 449 mln. per 31 december 2024.

Vanaf 2024 hebben we de gemeenschappelijke regelingen in dit overzicht meegenomen. Dit betreft de VRZW en de GGD.

De mutatie 2024 wordt verder voornamelijk veroorzaakt door gedaalde garanties door versnelde aflossingen, aflossingen woningbouw (€ 0,8 mln.), het vervallen van de bankgarantie van de IKEA (€ 1 mln.), reguliere aflossingen Zaan Medisch Centrum (ZMC) (€ 1,6 mln.) en specifiek een versnelde aflossing van De Adelaar (€ 3 mln.).

Het ZMC is vanwege hun matige financiële positie in de categorie hoog geplaatst. Het ZMC is opgenomen in de risicoparaagraaf.

De gemeente Zaanstad is niet aangesproken op afgegeven waarborgsommen- en garantstellingen.

16 Langlopende financiële rechten en verplichtingen

In aanvulling op de balans wordt inzicht verschaft in de niet uit de balans blijken rechten die de gemeente heeft of verplichtingen die de gemeente is aangegaan.

Rechten

De verliescompensatie krachtens de *Wet op de vennootschapsbelasting* wordt ingeschat als 'nihil', en is derhalve buiten de balanstelling gehouden.

Langlopende financiële verplichtingen			(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023	
Langlopende contracten	39.938	56.524	
Verlofdagen	2.368	2.294	
Uit te geven geldleningen	30.999	31.660	
Totaal langlopende financiële verplichtingen	73.305	90.478	

Langlopende contracten:

De gemeente heeft op grond van aanbestedingsregels met diverse organisaties (raam)overeenkomsten over meerdere jaren afgesloten. Deze overeenkomsten leiden, in tegenstel-

ling tot huur- en/of leaseovereenkomsten, op voorhand niet tot onvoorwaardelijke verplichtingen. Onderstaand in de tabel de financiële verplichtingen met vervaldatum:

Financiële verplichtingen met vervaldatum					(Bedragen x € 1.000)
	Leverancier	Laatste jaar van de verplichting	Jaarlijkse verplichting	Totaal	
Huisvuil	HVC	2026	18.920	37.840	
Gladheidsbestrijding	HVC	2026	600	1.200	
Huurovereenkomst locatie "de Spierling"	HVC	2026	414	828	
Huurovereenkomst locatie Havenkantoor	Hoogheemraadschap	2025	25	25	
Huurovereenkomst locaties Straathoekwerk	Volume Vastgoed VVF	2025	45	45	
Totaal			20.004	39.938	

Voor het oorspronkelijke contract van HVC is in 2009 geen aanbestedingsprocedure gevoerd, maar heeft het college alleenrecht verleend en is de uitzonderingsmogelijkheid van de Aanbestedingswet gebruikt. In 2016 is er dan ook een uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening in het leven geroepen. Het betreft een verlenging van een bestaand contract onder hernieuwde condities tot en met 2026.

De jaarlijkse verplichting voor huisvuil aan HVC betreft € 18,9 mln. excl. BTW. Hierin zit een incidentele korting van € 1,5 mln. die over de looptijd van het contract weer wordt terugbetaald (6 x € 0,25 mln.).

Onderdeel van het contract met HVC is sneeuw- en gladheidsbestrijding. De jaarlijkse verplichting voor gladheidsbestrijding bedraagt € 0,6 mln.

Voor de locatie "de Spierling" is een huurovereenkomst aangegaan met HVC. De ingangsdatum betreft 1 januari 2020. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van 7 jaar. De huurlasten bedragen per jaar € 0,4 mln.

Voor de locaties Havenkantoor en locaties ten behoeve van Straathoekwerk zijn overeenkomsten aangegaan, welke inmiddels jaarlijks opzegbaar zijn. De jaarlijkse verplichting voor beide locaties betreft € 0,1 mln.

Verlofdagen

Ultimo 2024 heeft de gemeente een verplichting uitstaan bij het personeel voor ruim 140.171 uur (2023: 125.306 uur). Dit is omgerekend € 5,9 mln. (2023: € 5,0 mln.). De verplichting is berekend op basis van het individueel uurtarief inclusief sociale lasten en exclusief overhead. Het gemid-

deld uurtarief bedraagt in 2024 € 41,53 (2023: € 39,48). Van de verplichting is € 3,5 mln. (2023: € 2,7 mln.) reeds opgenomen in de voorziening verlofsparen. De toename van de verplichting wordt onder andere veroorzaakt door toename van het aantal FTE 1.447 (2023: 1.375) en toename van de lonen en de mogelijkheid tot verlofsparen.

In mei 2023 heeft de gemeenteraad besloten Duurzaamheid Funderingsherstel Zaanstad B.V. (BKZ) een geldlening van € 30 mln. te verstrekken. Dit is hierna uitgewerkt in een overeenkomst. Per balansdatum is er nog niets gestort voor deze lening.

Reeds in 2017 is besloten om een geldlening te verstrekken van € 1,9 mln. aan Zaans Natuur en Milieu Centrum (ZNMC). Eind 2023 is de eerste storting van € 0,24 mln. voldaan en in 2024 is er in totaal voor nog € 0,66 mln. gestort.

Uit te geven geldleningen		(Bedragen x € 1.000)
	31-12-2024	31-12-2023
Duurzaamheid Funderingsherstel Zaanstad B.V. (BKZ)	30.000	30.000
Zaans Natuur en Milieu Centrum (ZNMC)	999	1.660
Totaal	31.660	1.900

17 Financieringsbehoefte

Voor de invulling van de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende krediet-faciliteit (tot een maximum van € 10 mln.) bij de BNG. De hoogte en het gebruik van deze faciliteit is onderdeel van de uitvoering van de treasuryfunctie, welke elders in de jaarstukken wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

Uit de wet op het schatkistbankieren blijkt dat voor gemeenten met een begrotingstotaal van € 500 mln. of meer de drempel € 10 mln. plus 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln. te boven gaat. Voor gemeente Zaanstad bedraagt de drempel voor het afkomen € 10,4 mln. op basis van onze begroting van € 700 mln.

Met de BNG is daarom een overeenkomst afgesloten om dagelijks positieve saldi boven de € 0,4 mln. af te romen naar de schatkist. Hiermee voorkomen we onnodige rentelasten. Sinds 14 september 2022 wordt weer een rentevergoeding ontvangen op het geld dat uitstaat bij de schatkist. Per 31 december 2024 bedraagt deze rente 2,9%.

Voor 2024 bedroegen de middelen die we in de schatkist hebben aangehouden per kwartaal (gebaseerd op de limiet van € 0,4 mln.):

- 1e kwartaal 2024 € 16,7 mln.
- 2e kwartaal 2024 € 8,5 mln.
- 3e kwartaal 2024 € 4,1 mln.
- 4e kwartaal 2024 € 2,4 mln.

Kasgeldlimiet per kwartaal					(Bedragen x 1.000,-)
Periode	Begroting	Limiet (8,5%)	Gemiddeld saldo	Onder	
1e kw 2024	699	59	-14	73	
2e kw 2024	699	59	-43	102	
3e kw 2024	699	59	-31	90	
4e kw 2024	699	59	-18	77	

18 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Vanuit de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) worden jaarlijks de financiële arbeidsvoorwaarden van topfunctionarissen van de gemeenten gepubliceerd. Onder topfunctionarissen van de gemeenten vallen in ieder geval de gemeentesecretaris en de griffier, ongeacht of zij de norm overschrijden. Indien salarissen van andere functionarissen van de gemeenten de norm overschrijden, moeten deze ook openbaar gemaakt worden. Politieke ambtsdragers vallen niet onder deze wet.

De WNT is ook van toepassing op verbonden partijen die onder de reikwijdte van die wet vallen. De gemeente wijst de verbonden partijen op de wet- en regelgeving en de publicatieplicht.

De WNT is van toepassing op Gemeente Zaanstad. Het voor Gemeente Zaanstad toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 (2023: € 223.000) (Het algemeen bezoldigingsmaximum).

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling			(Bedragen x € 1)
Gegevens 2024	G. Blom	M.S. Catsburg-Reurslag	
Functie	Gemeentesecretaris	Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 162.040	€ 107.911	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.390	€ 17.442	
Subtotaal	€ 185.430	€ 125.353	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 185.430	€ 125.353	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling				(Bedragen x € 1)
Gegevens 2023	G. Blom	M.S. Catsburg-Reurslag	A.P. Maaskant	
Functie	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier (waarnemend)	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	22/12 t/m 31/12	01/01 t/m 19/03	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 148.945	€ 2.792	€ 20.288	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.555	€ 386	€ 3.683	
Subtotaal	€ 171.500	€ 3.178	€ 23.971	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 6.110	€ 47.655	
Bezoldiging	€ 171.500	€ 3.178	€ 23.971	

19 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van belang zijn om hier op te nemen.

6. Bijlagen jaarrekening

6.1 Taakvelden	261
6.2 Sisa	263
6.3 Bestemmingsreserves	297
6.4 Voorzieningen	318

6.1 Taakvelden

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)						
Taakveld	Begroting lasten na bw	Begroting baten na bw	Begroting saldo na bw	Realisatie lasten	Realisatie baten	Realisatie saldo
0.1 Bestuur	6.215	-	6.215	7.531	-13	7.518
0.2 Burgerzaken	6.904	-3.685	3.219	6.558	-3.150	3.408
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	14.659	-15.928	-1.269	7.117	-8.128	-1.011
0.4 Overhead	73.968	-8.883	65.085	73.436	-9.627	63.809
0.5 Treasury	-569	-8.705	-9.274	53	-9.429	-9.376
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-399.248	-399.248	-	-399.908	-399.908
0.8 Overige baten en lasten	-634	-801	-1.435	4	-	4
0.9 Vennootschapsbelasting	240	-	240	165	-	165
0.10 Mutaties reserves	96.194	-82.129	14.065	87.243	-59.253	27.990
0.61 OZB woningen	4.097	-21.602	-17.505	5.121	-21.624	-16.503
0.62 OZB niet-woningen	2.319	-19.152	-16.833	2.375	-19.008	-16.633
0.63 Parkeerbelastingen	-	-6.118	-6.118	-	-6.303	-6.303
0.64 Belastingen Overig	8	-2.271	-2.263	65	-1.697	-1.632
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	17.049	-105	16.944	19.001	-1.246	17.755
1.2 Openbare orde en Veiligheid	13.444	-3.797	9.647	14.635	-4.248	10.387
2.1 Verkeer en vervoer	40.674	-8.476	32.198	40.468	-9.402	31.066
2.2 Parkeren	611	-233	378	757	-294	463
2.3 Recreatieve Havens	-	-9	-9	-	-	-
2.4 Economische Havens en waterwegen	4.575	-1.387	3.188	4.512	-1.737	2.775
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	30	-11	19
3.1 Economische ontwikkeling	10.333	-5.601	4.732	6.686	-2.218	4.468
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.200	-	-2.200	4.360	-6.854	-2.494
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	114	-594	-480	73	-512	-439
3.4 Economische promotie	133	-3.196	-3.063	133	-3.278	-3.145
4.2 Onderwijshuisvesting	15.683	-639	15.044	15.660	-978	14.682
4.3 Onderwijsbeleid & leerlingenzaken	23.310	-15.147	8.163	22.687	-15.028	7.659

Taakvelden						
(Bedragen x € 1.000)						
Taakveld	Begroting lasten na bw	Begroting baten na bw	Begroting saldo na bw	Realisatie lasten	Realisatie baten	Realisatie saldo
5.1 Sportbeleid en activering	1.323	-207	1.116	1.300	-221	1.079
5.2 Sportaccommodaties	17.347	-1.429	15.918	14.616	-6.552	8.064
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	10.899	-780	10.119	12.698	-2.355	10.343
5.4 Musea	4.198	-279	3.919	4.279	-274	4.005
5.5 Cultureel erfgoed	759	-64	695	732	-108	624
5.6 Media	4.081	-375	3.706	4.083	-375	3.708
5.7 Openbaar groen en recreatie	18.459	-3.410	15.049	17.435	-3.263	14.172
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	31.033	-31.488	-455	28.742	-32.475	-3.733
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	38.201	-2.683	35.518	37.543	-3.073	34.470
6.3 Inkomensregelingen	90.173	-72.786	17.387	91.536	-73.431	18.105
6.4 WSW en beschut werk	7.943	-2	7.941	7.987	-4	7.983
6.5 Arbeidsparticipatie	16.679	-3.053	13.626	13.493	-2.850	10.643
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	6.242	-443	5.799	6.188	-400	5.788
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	30.789	-1.141	29.648	30.716	-1.137	29.579
6.71D Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	1.678	-191	1.487	1.674	-205	1.469
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	66.068	-100	65.968	68.629	-99	68.530
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	3.961	-295	3.666	3.948	-322	3.626
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	20.448	-298	20.150	20.540	-371	20.169
6.81A Beschermd wonen (Wmo)	1.557	-133	1.424	1.549	-140	1.409
6.82A Jeugdbescherming	3.859	-1.555	2.304	3.795	-1.585	2.210
7.1 Volksgezondheid	6.053	-25	6.028	6.020	-61	5.959
7.2 Riolering	21.602	-25.897	-4.295	21.471	-25.522	-4.051
7.3 Afval	21.463	-26.294	-4.831	21.402	-26.175	-4.773
7.4 Milieubeheer	14.070	-6.798	7.272	13.143	-6.658	6.485
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	963	-1.212	-249	1.266	-1.536	-270
8.1 Ruimte en leefomgeving	5.790	-1.255	4.535	20.242	-14.772	5.470
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	33.813	-33.981	-168	5.060	-6.203	-1.143
8.3 Wonen en bouwen	30.139	-18.037	12.102	28.632	-17.146	11.486
Totaal	836.717	-841.917	-5.200	807.389	-811.259	-3.870

6.2 Sisa

Verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 7 januari 2025

JenV	A17	Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: A17/01	Indicator: A17/02	Indicator: A17/03	Indicator: A17/04		
			€ 900.821	€ 900.821	Nee	Project loopt door in 2025		
JenV	A20	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026	Beschikingskenmerk	Naam taak/project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project Incl. SiSa tussen medeoverheden	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: A20/01	Indicator: A20/02	Indicator: A20/03	Indicator: A20/04	Indicator: A20/05	
		1	4338765	Analyse	Ja	€ 91.615	€ 109.116	
		2	4338765	Signalering	Ja	€ 0	€ 0	
		3	4338765	Regie	Ja	€ 0	€ 0	
		4	4338765	Duiding & expertise	Ja	€ 159.19	€ 251.619	
		5	4338765	Coördinatie	Ja	€ 93.600	€ 145.600	
		6	4338765	Deskundigheidsbevordering: overige trainingen	Ja	€ 5.978	€ 42.188	
		7	4338765	Gerichte preventieprojecten	Ja	€ 0	€ 0	
		8	4338765	Generieke preventieprojecten	Ja	€ 0	€ 0	

		9	4338765	Eenjarige flexibele schil	Ja	€ 89.204	€ 98.691	
			Kopie Beschikings-kenmerk	Kopie Naam taak/project	Afwijking t.o.v. aanvraag overeenkomen (Ja/Nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 09 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: A20/06	Indicator: A20/07	Indicator: A20/08	Indicator: A20/09	Indicator: A20/10	Indicator: A20/11
		1	4338765	Analyse	Nee		Ja	Ja
		2	4338765	Signalering	Nee		Ja	Ja
		3	4338765	Regie	Nee		Ja	Ja
		4	4338765	Duiding & expertise	Nee		Ja	Ja
		5	4338765	Coördinatie	Nee		Ja	Ja
		6	4338765	Deskundigheidsbevordering: overige trainingen	Nee		Ja	Ja
		7	4338765	Gerichte preventieprojecten	Nee		Ja	Ja
		8	4338765	Generieke preventieprojecten	Nee		Ja	Ja
		9	4338765	Eenjarige flexibele schil	Nee		Ja	Ja
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: B2/01	Indicator: B2/02	Indicator: B2/03	Indicator: B2/04	Indicator: B2/05	
			99	345	Nee	Nee	Nee	
			Reeks 1	Reeks 1				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)				

			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten				
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: B2/06	Indicator: B2/07				
			€ 726.015	€ 726.015				
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: B2/08	Indicator: B2/09	Indicator: B2/10	Indicator: B2/11	Indicator: B2/12	Indicator: B2/13
			€ 1.686.407	€ 3.032.314	€ 897.131	€ 1.521.622	€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: B2/14	Indicator: B2/15	Indicator: B2/16	Indicator: B2/17	Indicator: B2/18	Indicator: B2/19
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: B2/20	Indicator: B2/21	Indicator: B2/22	Indicator: B2/23	Indicator: B2/24	
							€ 3.309.553	

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: C62/01	Indicator: C62/02				
			€ 39.510	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: C92/01	Indicator: C92/02	Indicator: C92/03	Indicator: C92/04	Indicator: C92/05	
			€ 155.368	€ 0	4	2.946	26	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
						Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05		
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: D8/01	Indicator: D8/02	Indicator: D8/03	Indicator: D8/04	Indicator: D8/05	Indicator: D8/06
			€ 6.221.351	€ 2.620.066	€ 686.640	-€ 534.256	€ 5.546.730	€ 5.585.066
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		

				Bedrag		Bedrag		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R		
			Indicator: D8/07	Indicator: D8/08	Indicator: D8/09	Indicator: D8/10		
		1						
OCW	D10	Volwassenen- educatie	Verstrekke uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstel- ling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalen- derjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
		Contactgemeenten					Bij lagere besteding dan beschikbare middelen	Bij hogere besteding dan beschikbare middelen
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: D10/01	Indicator: D10/02	Indicator: D10/03	Indicator: D10/04	Indicator: D10/05	Indicator: D10/06
			€ 1.845.645	€ 410.600	€ 2.256.245	€ 1.999.662	€ 256.583	€ 0
			Onderbesteding jaar T					
			Automatisch berekend					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: D10/07					
			€ 0					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerela- teerde onderwijs- vertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R			
			Indicator: D14/01	Indicator: D14/02	Indicator: D14/03			
			€ 612.370	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: D14/04	Indicator: D14/05	Indicator: D14/06	Indicator: D14/07		

			-€ 3.696	€ 1.119.548	€ 510.874	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11		
		1						
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Correctie besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03			
			€ 0	€ 220.500	Ja			
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongeren-cultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
		1	Stichting Raaz	€ 160.000	€ 305.040	Nee		
		2	Stichting FluXus	€ 8.828	€ 107.928	Nee		
		3	Buurtcentr de Groote Weiver	€ 41.946	€ 74.926	Nee		
		4	Stichting de Theaternij	€ 0	€ 32.880	Nee		
		5	Black Wall Street	€ 69.485	€ 69.485	Nee		
		6	Stichting de Bovenkruier Buurtcentrum	€ 50.140	€ 50.140	Nee		
		7	Ella John	€ 22.150	€ 22.150	Nee		
		8	Freesen - Peek J.	€ 750	€ 750	Nee		

		9	Haije S. La	€ 750	€ 750	Nee		
		10	Historische Vereniging	€ 750	€ 750	Nee		
		11	JJ Communicatie	€ 25.000	€ 25.000	Nee		
		12	Jozephine Music	€ 750	€ 750	Nee		
		13	Kaai G.	€ 750	€ 750	Nee		
		14	Kleermaeker A.H.J. De	€ 750	€ 750	Nee		
		15	Kortram J.M.	€ 750	€ 750	Nee		
		16	moverman	€ 43.154	€ 43.154	Nee		
		17	Ouden J.W. den	€ 750	€ 750	Nee		
		18	Pengel G.A.E.	€ 750	€ 750	Nee		
		19	Sisters in Zaanstad, Stg.	€ 28.000	€ 28.000	Nee		
		20	Stg. Next Level Chill	€ 12.740	€ 12.740	Nee		
		21	Stichting Feaz	€ 10.000	€ 10.000	Nee		
		22	Stichting ZS Alliance - 126423	€ 30.000	€ 30.000	Nee		
		23	Tjon T.E. - 173257	€ 750	€ 750	Nee		
		24	Y. Zellerer Fotografie - 3251462	€ 750	€ 750	Nee		
		25	Zaans Toneelhuis - 4549332	€ 12.780	€ 12.780	Nee		
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer/ referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2023 naar 2024.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle R	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t
			Indicator: D23/01	Indicator: D23/02	Indicator: D23/03	Indicator: D23/04	Indicator: D23/05	Indicator: D23/06
		1	SB230176	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheek-vestiging	€ 0	€ 440.000	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheek-vestiging	€ 0
		2	SB230183	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 220.000	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 220.000

			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: D23/07					
		1	Nee					
		2	Nee					
OCW	D30	Buurdragers en Buurtmakers	Projectnaam	Besteding (jaar T)	Project afgerond in jaar 2025 (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet afgerond projectactiviteiten – aard controle n.v.t.		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: D30/01	Indicator: D30/02	Indicator: D30/03	Indicator: D30/04		
			Waarderen Buurt- dragers en Buurt- makers	€ 33.988	Ja			
IenW	E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvan- gen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Afspraak	Realisatie				
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: E26/01	Indicator: E26/02	Indicator: E26/03			
		1	1	0	Nee			
IenW	E44B	Tijdelijke impuls- regeling klimaat- adaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verant- woordingsinformatie voor die medeover- heid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrek- ker	Cumulatieve beste- ding (t/m jaar T) ten laste van de verstrek- ker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinancie- ring cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E44B/01	Indicator: E44B/02	Indicator: E44B/03	Indicator: E44B/04	Indicator: E44B/05	Indicator: E44B/06
		1	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK- 2022/205550	€ 20.615	€ 20.615	€ 41.236	€ 41.236
		2	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK- 2022/205550	€ 56.009	€ 56.009	€ 112.035	€ 112.035

			3	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK-2023/290328	€ 16.765	€ 17.306	€ 33.536	€ 34.634
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkings-nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
				Indicator: E44B/07	Indicator: E44B/08	Indicator: E44B/09			
			1	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK-2022/205550	Nee			
			2	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK-2022/205550	Nee			
			3	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK-2023/290328	Nee			
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkings-nummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
				Indicator: E44B/10	Indicator: E44B/11	Indicator: E44B/12	Indicator: E44B/13		
			1	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK-2022/205550	20 Infiltratie-voorziening	Nee		
			2	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK-2022/205550	22 Aanleg ondergrondse waterverbinding	Nee		
			3	061980 Gemeente Dijk en Waard	IENW/BSK-2023/290328	17 Vergroening (met als doel water vasthouden)	Nee		
IenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021		Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
				Indicator: E58/01	Indicator: E58/02	Indicator: E58/03	Indicator: E58/04	Indicator: E58/05	Indicator: E58/06
			1	PFAS	€ 29.592	€ 29.592	Ja	€ 0	Ja
			2	Diffuus lood	€ 521.405	€ 4.712.612	Ja	€ 0	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t.					
				Indicator: E58/07					
				Ja					

IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E83/01	Indicator: E83/02	Indicator: E83/03	Indicator: E83/04	Indicator: E83/05	
		1	SPUK Spoedopgaven	€ 145.811	Ja	€ 0	€ 627.500	
		2	SPUK Bloemendaal	€ 9.099	Ja	€ 0	€ 9.099	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: E83/06	Indicator: E83/07	Indicator: E83/08	Indicator: E83/09		
		1	SPUK Spoedopgaven	Ja		Ja		
		2	SPUK Bloemendaal	Ja		Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E83/10					
			Nee					
IenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E104/01	Indicator: E104/02	Indicator: E104/03	Indicator: E104/04	Indicator: E104/05	Indicator: E104/06
		1	IENW/BSK-2023/386542	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
		2	IENW/BSK-2023/386542	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		

			Indicator: E104/07	Indicator: E104/08	Indicator: E104/09	Indicator: E104/10		
		1	IENW/BSK-2023/386542	0	0	Nee		
		2	IENW/BSK-2023/386542	0	0	Nee		
			Naam infras- tructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructu- rele voorziening	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
				Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E104/11	Indicator: E104/12	Indicator: E104/13	Indicator: E104/14	Indicator: E104/15	
		1	Afwaarderen A7/A8 Prins Bernhardweg en opwaarderen naar een stadstraat		€ 0	€ 0	Nee	
		2	Maatregelen voor doorstroming op Prins Bernhardplein		€ 0	€ 0	Nee	
IenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodem- opgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van Sisa tussen medeoverhe- den (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen medeoverhe- den"	Cumulatieve beste- ding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E113/01	Indicator: E113/02	Indicator: E113/03	Indicator: E113/04	Indicator: E113/05	
			€ 0	Nee	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G2	Gebundelde uitke- ring op grond van artikel 69 Participa- tiewet gemeente- deel 2024	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	Indicator: G2/06
			€ 59.776.109	€ 892.864	€ 1.867.019	€ 4.722	€ 198.603	€ 989
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G2/07	Indicator: G2/08	Indicator: G2/09	Indicator: G2/10	Indicator: G2/11	Indicator: G2/12
			€ 702.849	€ 1.345	€ 0	€ 2.277.531	€ 12.151	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente					
			Participatiewet (PW)					
			Aard controle D2	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: G2/13	Indicator: G2/14				

			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004						
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G3/01	Indicator: G3/02	Indicator: G3/03	Indicator: G3/04	Indicator: G3/05	Indicator: G3/06
			€ 31.200	€ 40.522	€ 94.194	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G3/07	Indicator: G3/08	Indicator: G3/09	Indicator: G3/10	Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G4/01	Indicator: G4/02	Indicator: G4/03	Indicator: G4/04	Indicator: G4/05	Indicator: G4/06
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 18.458	€ 0	€ 19.773	€ 750.001	€ 45.474
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 2.151	€ 0	€ 2.266	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	-€ 1.070	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 20.609	€ 0	€ 20.969	€ 750.001	€ 45.474
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: G4/07	Indicator: G4/08	Indicator: G4/09	Indicator: G4/10		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		

		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
		6	Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: G4/11	Indicator: G4/12	Indicator: G4/13	Indicator: G4/14	Indicator: G4/15	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkings - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkings Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Aard controle n.v.t.	Gemeenten Aard controle R	Gemeenten Aard controle D2	Gemeenten Aard controle R		
			Indicator: G4/16	Indicator: G4/17	Indicator: G4/18	Indicator: G4/19		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		

		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: G10/01	Indicator: G10/02	Indicator: G10/03			
			€ 2.699.848	€ 0	Ja			
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: G12/01	Indicator: G12/02	Indicator: G12/03			
			€ 45.191	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute deel gemeente 2024	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G13/01	Indicator: G13/02	Indicator: G13/03	Indicator: G13/04	Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
		Gemeenten	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: H4/01	Indicator: H4/02				
			€ 1.759.572	€ 1.878.711				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is

			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: H4/03	Indicator: H4/04	Indicator: H4/05	Indicator: H4/06	Indicator: H4/07	Indicator: H4/08
		1	Nieuwbouw,renovatie en onderhoud	€ 1.878.711	€ 1.177.894	€ 700.817	€ 0	
VWS	H26B	Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Projectnummer	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorwaardelijke functie waarvoor de uitkering is ontvangen? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: H26B/01	Indicator: H26B/02	Indicator: H26B/03	Indicator: H26B/04	Indicator: H26B/05	Indicator: H26B/06
		1	060479 Gemeente Zaanstad	1044501	Ja	€ 98.706	€ 197.411	Ja
		2	060479 Gemeente Zaanstad	1044501	Ja	€ 48.000	€ 48.000	Ja
			Optionele toelichting (verplicht in te vullen indien indicator 3 met "nee" is ingevuld)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: H26B/07					
		1						
		2						
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: H30/01	Indicator: H30/02	Indicator: H30/03	Indicator: H30/04	Indicator: H30/05	Indicator: H30/06
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 127.583	€ 127.583	€ 248.230	Ja	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 873.445	€ 873.445	€ 1.718.465	Ja	Ja

		3	Terugdringen Gezondheids- achterstanden	€ 233.967	€ 206.882	€ 321.882	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 219.235	€ 219.235	€ 391.933	Ja	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 62.261	€ 54.767	€ 119.182	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 232.002	€ 232.002	€ 322.752	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 500.997	€ 381.350	€ 407.909	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 116.983	€ 116.983	€ 184.156	Ja	Ja
		9	OKO & Vroeg- signalering alcohol- problematiek	€ 24.535	€ 24.522	€ 60.134	Ja	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 389.476	€ 332.753	€ 614.242	Ja	Ja
		11	Mantelzorg	€ 98.141	€ 96.698	€ 190.909	Ja	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 99.436	€ 55.345	€ 110.653	Ja	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 126.467	€ 115.184	€ 119.584	Ja	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 24.535	€ 23.552	€ 47.105	Ja	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 71.643	€ 71.642	€ 155.490	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: H30/07					
			Nee					
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023- 2026	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verant- woordingsinformatie voor die medeover- heid invullen	Besteding (jaar T)				
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle R				
			Indicator: H35B/01	Indicator: H35B/02				
		1	060479 Gemeente Zaanstad	€ 624.336				

VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/ Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 6						
		Gemeenten	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J9/01	Indicator: J9/02	Indicator: J9/03	Indicator: J9/04	Indicator: J9/05	Indicator: J9/06
		1	2021-0000014542 Noord	Ja	Ja	165	60	0
		2	2020-0000079166 KVV	Ja	Ja	724	631	0
		3	2020-0000079662 Centrum	Ja	Ja	1.559	674	0
			Kopie projectnaam/ nummer	Uitvoering WBI- maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/ Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J9/07	Indicator: J9/08	Indicator: J9/09	Indicator: J9/10	Indicator: J9/11	Indicator: J9/12
		1	2021-0000014542 Noord	Ja	€ 0	€ 1.793.595	€ 0	€ 0
		2	2020-0000079166 KVV	Ja	€ 1.755.153	€ 1.755.153	€ 0	€ 0
		3	2020-0000079662 Centrum	Ja	€ 477.297	€ 6.439.758	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/ nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/ Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/ nee)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: J9/13	Indicator: J9/14	Indicator: J9/15	Indicator: J9/16		
		1	2021-0000014542 Noord	Nee	Onderschijding totaal aantal betaalbare woningen. Compensa- tie wordt gezocht.	Nee		

		2	2020-0000079166 KVV	Ja		Nee		
		3	2020-0000079662 Centrum	Nee	Onderschrijding totaal aantal betaalbare woningen. Compensa- tie wordt gezocht.	Nee		
VRO	J31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huis- vesting kwetsbare doelgroepen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/ aanvraag uitgevoerde projecten	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
						Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld		
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controlen n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: J31/01	Indicator: J31/02	Indicator: J31/03	Indicator: J31/04	Indicator: J31/05	
			€ 824.820	€ 1.418.603	€ 0		Nee	
VRO	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkings- nummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwacti- viteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J32/01	Indicator: J32/02	Indicator: J32/03	Indicator: J32/04	Indicator: J32/05	Indicator: J32/06
		1	SUVIS21-00813472	€ 800.000	€ 800.000	Ja		Ja
			Kopie Beschikkings- nummer/Naam	Zijn de begrotingspos- ten waarvoor een uitkering is aange- vraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J32/07	Indicator: J32/08	Indicator: J32/09			
		1	SUVIS21-00813472	Ja				

VRO	J47	Volkshuisvesting	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
							Zelfstandige uitvoering	
		Gemeenten						
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: J47/01	Indicator: J47/02	Indicator: J47/03	Indicator: J47/04	Indicator: J47/05	Indicator: J47/06
		1	Deelplan 1 Zaandam Oost	0	0	0	€ 3.023.604	€ 8.170.470
			Kopie deelplannaam	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R				
			Indicator: J47/07	Indicator: J47/08				
		1	Deelplan 1 Zaandam Oost	€ 2.451.141				
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: J47/09	Indicator: J47/10				
			Ja	Nee				
VRO	J55	Aanpak energie-armoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J55/01	Indicator: J55/02	Indicator: J55/03	Indicator: J55/04	Indicator: J55/05	Indicator: J55/06
			2.680	€ 1.622.436	€ 2.613.232	29	€ 6.160	€ 45.209

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J55/07	Indicator: J55/08	Indicator: J55/09			
			1.192	€ 131.351	€ 381.418			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J55/10	Indicator: J55/11	Indicator: J55/12	Indicator: J55/13	Indicator: J55/14	Indicator: J55/15
			10.278	11.751	748	0	1.241	0
VRO	J85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: J85/01	Indicator: J85/02	Indicator: J85/03	Indicator: J85/04	Indicator: J85/05	
		1	Noorderveenweg fase 2	72	72	€ 837.231	€ 0	
			Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J85/06	Indicator: J85/07	Indicator: J85/08			
		1	Noorderveenweg fase 2	Ja	Ja			

VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelf-maatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: J94/01	Indicator: J94/02	Indicator: J94/03	Indicator: J94/04	Indicator: J94/05	Indicator: J94/06
		1	LAI23-03524068	€ 62.664	0	0	€ 0	€ 0
		2	LAI24-03763215	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J94/07	Indicator: J94/08	Indicator: J94/09			
		1	€ 62.664	€ 0	Nee			
		2	€ 0	€ 0	Nee			
VRO	J96	Regiodeals 4e tranche	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn actielijn/ programmalijn /pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn actielijn/ programmalijn /pijler.	
				Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: J96/01	Indicator: J96/02	Indicator: J96/03	Indicator: J96/04	Indicator: J96/05	
		1	Programmalijn Innovatie	€ 244.584	€ 0			

		2	Programmalijn Human Capital	€ 1.198.125	€ 655.180			
		3	Programmalijn Trade	€ 31.789	€ 0			
		4	Uitvoeringskosten (VAT)	€ 83.285	€ 0			
			Kopie Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programma- lijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	Toelichting		
				Inclusief uitvoering door derden	Inclusief uitvoering door derden			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: J96/06	Indicator: J96/07	Indicator: J96/08	Indicator: J96/09		
		1	Programmalijn Innovatie	€ 244.584	€ 0			
		2	Programmalijn Human Capital	€ 1.198.125	€ 655.180			
		3	Programmalijn Trade	€ 31.789	€ 0			
		4	Uitvoeringskosten (VAT)	€ 83.285	€ 0			
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: J96/10	Indicator: J96/11	Indicator: J96/12	Indicator: J96/13		
			Nee	€ 0	€ 0	Nee		

VRO	J96B	Regiodeals 4e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikingsnummer	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: J96B/01	Indicator: J96B/02	Indicator: J96B/03	Indicator: J96B/04	Indicator: J96B/05	
		1	060363 Gemeente Amsterdam	2023-0000578884	Leefkwaliteit en een groene omgeving	€ 210.792	€ 811.704	
		2	060363 Gemeente Amsterdam	2023-0000578884	Grotere ontplooiingskansen	€ 90.000	€ 1.344.811	
		3	060363 Gemeente Amsterdam	2023-0000578884	Aanpak Criminaliteit en ondermijning	€ 825.230	€ 994.458	
		4	060363 Gemeente Amsterdam	2023-0000578884	Bevorderen brede gezondheid	€ 0	€ 239.853	
		5	060363 Gemeente Amsterdam	2023-0000578884	Street level 'leren samenwerken	€ 0	€ 0	
		6	060363 Gemeente Amsterdam	2023-0000578884	Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0	€ 200.872	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	Toelichting		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen					
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: J96B/06	Indicator: J96B/07	Indicator: J96B/08	Indicator: J96B/09		
		1	060363 Gemeente Amsterdam	€ 210.792	€ 811.704			
		2	060363 Gemeente Amsterdam	€ 90.000	€ 1.344.811			
		3	060363 Gemeente Amsterdam	€ 825.230	€ 994.458			
		4	060363 Gemeente Amsterdam	€ 0	€ 239.853			

		5	060363 Gemeente Amsterdam	€ 0	€ 0			
		6	060363 Gemeente Amsterdam	€ 0	€ 200.872			
			Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J96B/10	Indicator: J96B/11	Indicator: J96B/12			
			€ 0	€ 8.540	Nee			
VRO	J100	Regeling kansrijke wijk	Naam stedelijk focusgebied	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J100/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J100/02	Aard controle R Indicator: J100/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J100/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J100/05	
		1	Zaandam Oost	Organisatie uitvoeringsprogramma	€ 398.700	€ 398.700	Nee	
		2	Zaandam Oost	Integraal	€ 49.580	€ 49.580	Nee	
		3	Zaandam Oost	Armoede en schulden	€ 0	€ 0	Nee	
		4	Zaandam Oost	Veerkracht en weerbaarheid	€ 38.600	€ 38.600	Nee	
		5	Zaandam Oost	Re-integratie	€ 146.998	€ 146.998	Nee	
		6	Zaandam Oost	School en Omgeving	€ 1.757.100	€ 1.757.100	Nee	
		7	Zaandam Oost	Ontwikkeling jonge kind	€ 236.521	€ 236.521	Nee	
		8	Zaandam Oost	Gezonde leef-omgeving	€ 4.640	€ 4.640	Nee	
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering start-bouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1	Aard controle R

			Indicator: J105/01	Indicator: J105/02	Indicator: J105/03	Indicator: J105/04	Indicator: J105/05	Indicator: J105/06
		1	Mauritsstraat 4-10	140	Ja	0	Ja	€ 1.247.021
		2	Houthavenkade	710	Ja	0	Ja	€ 4.500.000
		3	Timbr te Zaandam	158	Ja	0	Ja	€ 750.000
		4	Centrumplan Westerkoog	0	Nee	0	Nee	€ 251.417
		5	Paltrok te Zaandam	238	Ja	0	Ja	€ 1.203.862
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met project- aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1
			Indicator: J105/07	Indicator: J105/08	Indicator: J105/09	Indicator: J105/10	Indicator: J105/11	Indicator: J105/12
		1	Mauritsstraat 4-10	€ 1.247.021	Ja		90	Ja
		2	Houthavenkade	€ 4.500.000	Ja		355	Ja
		3	Timbr te Zaandam	€ 750.000	Ja		158	Ja
		4	Centrumplan Westerkoog	€ 251.417	N.v.t.	Startbouw vertraagd door vertraging in vergunningproces, aanbestedingsproces bouwrijpmaken en in het verkoopproces appartementen. Bouw gestart begin 2025 en verwacht wordt dat appartementen tijdig worden opgeleverd.	0	N.v.t.
		5	Paltrok te Zaandam	€ 1.203.862	Ja		196	Ja
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: J105/13	Indicator: J105/14				
		1	Mauritsstraat 4-10	Nee				
		2	Houthavenkade	Nee				
		3	Timbr te Zaandam	Nee				
		4	Centrumplan Westerkoog	Nee				
		5	Paltrok te Zaandam	Nee				

VRO	J109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Plan/projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen cumulatief (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: J109/01	Indicator: J109/02	Indicator: J109/03	Indicator: J109/04	Indicator: J109/05	Indicator: J109/06
		1	Zaandam Oost	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie plan/projectnaam	Cofinanciering (jaar T) per project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: J109/07	Indicator: J109/08	Indicator: J109/09	Indicator: J109/10	Indicator: J109/11	
		1	Zaandam Oost	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
VRO	J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)			
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R			
			Indicator: J117B/01	Indicator: J117B/02	Indicator: J117B/03			
			030007 Provincie Noord-Holland	€ 170.048	€ 170.048			
			Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle D2	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: J117B/04	Indicator: J117B/05	Indicator: J117B/06	Indicator: J117B/07	Indicator: J117B/08	
			030007 Provincie Noord-Holland	in ontwikkeling	Nee		Nee	
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)

						Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J209/01	Indicator: J209/02	Indicator: J209/03	Indicator: J209/04	Indicator: J209/05	Indicator: J209/06
		1	RHA2023-03506628	Flexwoningen Sportpark Poelenburg	€ 0	€ 0	€ 0	0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: J209/07	Indicator: J209/08	Indicator: J209/09	Indicator: J209/10	Indicator: J209/11	
		1	Flexwoningen Sportpark Poelenburg	0	Ja	Ja	Nee	
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Sisa tussen mede-overheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J210B/01	Indicator: J210B/02	Indicator: J210B/03	Indicator: J210B/04	Indicator: J210B/05	Indicator: J210B/06
		1	030007 Provincie Noord-Holland	€ 1.647.551	€ 1.655.580	48	8.745	Ja
KGG	K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Projectnaam/ UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Toelichting
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: K1/01	Indicator: K1/02	Indicator: K1/03	Indicator: K1/04	Indicator: K1/05	Indicator: K1/06
		1	UWHS170073 (JJA116/sub 11)	-€ 2.608	Ja	Ja	€ 542.489	Definitief gewijzigd in bestemmingsplan
		2	UWHS170060 (JJA119/sub 12)	€ 2.118	Ja	Ja	€ 836.906	Definitief gewijzigd in bestemmingsplan
		3	UWHS170050 (JJA 125/sub 14)	€ 0	Ja	Ja	€ 399.837	Definitief gewijzigd in bestemmingsplan

		4	UWHS170182 (KD 144/sub 22)	€ 0	Nee	Nee	€ 429.411	
		5	UWHS170167 (PW 304/sub 24)	€ 0	Nee	Nee	€ 652.504	
		6	UWHS170016 (PW 306/sub 25)	€ 0	Nee	Nee	€ 281.201	
		7	UWHS170093 (PW308/sub 26)	€ 0	Nee	Nee	€ 321.191	
		8	UWHS170210 (VL 25/sub 27)	€ 0	Nee	Nee	€ 362.364	
		9	UWHS170260 (BA 6/sub 32)	€ 8.229	Nee	Nee	€ 305.757	
		10	UWHS170227 (BA 8/sub 33)	€ 8.229	Nee	Nee	€ 255.249	
		11	UWHS170017 (BA 10/sub 34)	€ 8.326	Nee	Nee	€ 142.944	
		12	UWHS170253 (BA 12/sub 35)	€ 8.229	Nee	Nee	€ 278.440	
		13	UWHS170018 (BA 14/sub 36)	€ 8.160	Nee	Nee	€ 174.267	
		14	UWHS170053 (BA 16/sub 37)	€ 9.109	Nee	Nee	€ 168.475	
		15	UWHS170077 (BA 20/sub 39)	€ 0	Nee	Ja	€ 635	
		16	UWHS170019 (WZ 434/sub 49)	€ 0	Nee	Ja	€ 635	
		17	UWHS170178 (WZ 436/sub 50)	€ 0	Nee	Ja	€ 638	
		18	UWHS170022 (WZ 444/sub 54)	€ 0	Nee	Ja	€ 645	
		19	UWHS170208 (WZ 446/sub 55)	€ 0	Nee	Ja	€ 610	
		20	UWHS170034 (WZ 448/sub 56)	€ 0	Nee	Ja	€ 645	
		21	UWHS170137 (PW 310/sub 62)	€ 0	Nee	Nee	€ 342.042	

KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energie-beleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: K28/01	Indicator: K28/02	Indicator: K28/03	Indicator: K28/04	Indicator: K28/05	Indicator: K28/06
			€ 1.836.163	€ 1.415.379	€ 0	€ 5.862.225	€ 18.698	€ 118.881
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: K28/07					
			Nee					
LVVN	L16B	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Naam uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee)
		SiSa tussen mede-overheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: L16B/01	Indicator: L16B/02	Indicator: L16B/03	Indicator: L16B/04	Indicator: L16B/05	Indicator: L16B/06
		1	030007 Provincie Noord-Holland	Bosperceel Hembrugterrein Zaandam	€ 62.000	€ 62.000	€ 0	Ja
			Kopie uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	Toelichting per uitvoeringsprogramma			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: L16B/07	Indicator: L16B/08	Indicator: L16B/09			
		1	Bosperceel Hembrugterrein Zaandam	Ja				
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	"Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten"	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)

		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: M16/01	Indicator: M16/02	Indicator: M16/03	Indicator: M16/04	Indicator: M16/05	Indicator: M16/06
			€ 15.516.570			€ 1.150.988	€ 165.739	€ 995.180
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
						Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: M16/07	Indicator: M16/08	Indicator: M16/09	Indicator: M16/10	Indicator: M16/11	
			-€ 22.854	€ 93.472	€ 0	€ 17.899.095	€ 55.819.028	
AenM	M24	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten in verband met het treffen van maatregelen ter vermindering van overlast en criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2023 en 2024	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: M24/01	Indicator: M24/02	Indicator: M24/03	Indicator: M24/04		
			€ 95.337	€ 95.337	Nee	Eén van de maatregelen loopt door in 2025.		
AenM	M29	Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen	Naam Kostensoort	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T)	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2024)			

		Regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R			
			Indicator: M29/01	Indicator: M29/02	Indicator: M29/03			
		1	Meerkosten regie	€ 151.711	€ 151.711			
		2	Meerkosten coördina- tie van de spreiding van ontheemden	€ 146.085	€ 146.085			
		3	Meerkosten communicatie	€ 21.355	€ 21.355			
		4	Meerkosten zorgkosten	€ 0	€ 0			
		5	Meerkosten materiele uitgaven	€ 0	€ 0			
			Berekening totale besteding (zelfstan- dige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeover- heden, jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld			
			Som indicator 02					
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: M29/04	Indicator: M29/05	Indicator: M29/06			
		1	€ 319.151	Ja				

6.3 Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (Bedragen x € 1.000)				
	Boekwaarde 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2024
1- Kansengelijkheid				
Actief bestand	692	275	-435	532
Arbeidsmarktregio	3.874	1.040	-1.138	3.776
Herijking Werkom	1.039	-	-460	579
Inflatiefonds	1.179	-	-1.179	-
Laaggeletterheid	490	195	-56	629
Lerarentekort	153	-	-	153
MDT Young Leaders	190	-	-95	95
Moeders van Zaandam	160	-	-40	120
Ondertussengroep vluchtelingen	435	83	-135	383
Onderwijshuisvesting Onderhoud	-	120	-	120
Opvang ontheemden Oekraïne	99	15.647	-11.051	4.695
RegioDeal	4.941	-	-868	4.073
Schulden en armoede	-	1.203	-	1.203
Wijk Actieplan Poelenburg (WAP)	189	-	-189	-
Totaal 1 - Kansengelijkheid	13.441	18.563	-15.646	16.358
2 - Verstedelijking				
Afschrijvingslasten	22.588	6.871	-568	28.891
Bediening noodbrug	17	-	-17	-
De Hemmes	615	-	-188	427
Gemeentelijk adviesbureau funderingsherstel (GAF)	648	322	-	970
Gebiedsoverstijgende besteding	-	651	-554	97
Infrastructuurle werken	97	119	-89	127
Investeringsfonds	76.055	18.576	-7.434	87.197
Invoering Omgevingswet	-	1.114	-900	214
PRI-Egalisatie	-	133	-	133
Transformatiefonds	52.428	6.678	-2.206	56.900
Uitkoop Hoogspanning	326	209	-19	516
Versnellen (flex)wonen	-	4.800	-	4.800
Volkshuisvestingsfonds overhead	519	-	-	519
Wijkgebonden kosten Kogerveldwijk	1.176	1.238	-	2.414
Woonwagens brandveiligheid	860	-	-35	825
Zijkanaal D kadevoorzieningen	145	-	-93	52
Zuiderhout noord	-	1.045	-	1.045
Totaal 2 - Verstedelijking	155.472	41.758	-12.103	185.127
3 - Duurzaamheid				
Bodembeheer	8.835	366	-2.491	6.710
Duurzaamheidsfonds	1.286	500	-383	1.403
Klimaatakkoord	2.016	3.131	-1.273	3.874
Vergroening en Biodiversiteit	949	1.000	-519	1.430
Totaal 3 - Duurzaamheid	13.086	4.997	-4.666	13.417

4 - Gezondheid				
Jeugd Transformatieplan	120	-	-120	-
Plan Blokhuis	578	-	-117	461
Sociale Wijkteams	-	448	-	448
Sport a fonds perdu	1.397	-	-361	1.036
Vrouwenopvang	718	-	-492	226
Zorg en Veiligheidshuis	361	-	-106	255
Totaal 4 - Gezondheid	3.174	448	-1.196	2.426
5 - Economie, Kunst & Cultuur				
Zaanse Schans	175	-	-175	-
Totaal 5 - Economie, Kunst & Cultuur	175	-	-175	-
6 - Veiligheid				
Slavernijverleden	300	-	-	300
Totaal 6 - Veiligheid	300	-	-	300
7 - Samen werken aan Zaanstad				
Samenwerkingsagenda MRA-Zaanstreek Waterland	177	-	-67	110
Wachtgelden bestuur	426	210	-	636
Totaal 7 - Samen werken aan Zaanstad	603	210	-67	746
8 - Financiën				
Budgetoverhevelingen	3.280	6.129	-3.280	6.129
Egalisatie begroting	11.570	8.437	-3.386	16.621
Vooruitontvangen bedragen algemene uitkering	4.567	482	-4.567	482
Totaal 8 - Financiën	19.417	15.048	-11.233	23.232
Totaal bestemmingsreserves	205.668	81.024	-45.086	241.606

Toelichting reserves:

Actief bestand				
Doel:	Dekking van de kosten van het activeren van het zittend bestand in de bijstand.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/26817 Najaarsrapportage 2020			
Voeding:	ESF-subsidie 2014-2020, voordelig saldo BUIG			
Omvang:	maximaal € 3 mln.			
Looptijd:	2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	2.024	-	-1.268	756
2023	756	692	-756	692
2024	692	275	-435	532

Afschrijvingslasten

Doel:	Dekking van afschrijvingskosten van investeringen waarvan besloten is dat de afschrijvingskosten ten laste van de reserve komen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010/325028 d.d. 14 oktober 2010			
Voeding:	Na besluitvorming over investeringen waarvan de dekking van de afschrijvingslasten komt uit het investeringsfonds (IF) en groenfonds vindt een overheveling plaats uit deze reserve naar de reserve Afschrijvingslasten zodra de investering gereed is gekomen. Het gaat om de afschrijvingslasten. De dekking van de rentelasten loopt via het product treasury.			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	van 2017 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	14.764	2.990	-393	17.361
2023	17.361	5.623	-395	22.588
2024	22.588	6.871	-568	28.891

Arbeidsmarktregio

Doel:	De arbeidsmarktregio heeft van het Rijk geld gekregen voor de uitvoering van zijn taken. De gemeente Zaanstad beheert deze gelden, omdat Zaanstad centrumgemeente is.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Algemene uitkering Arbeidsmarktregio gelden			
Omvang:	onbekend			
Looptijd:	van 2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	4.866	-852	4.014
2023	4.014	956	-1.095	3.874
2024	3.874	1.040	-1.138	3.776

Bediening noodbrug

Doel:	Met de gevormde reserve worden in 2023 de kosten gedekt van de benodigde personele capaciteit om de tijdelijke noodbrug te bedienen. De tijdelijke noodbrug is nodig tijdens de periode dat de nieuwe Zaanbrug wordt gerealiseerd.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Vrijval vanuit de exploitatie			
Omvang:	maximaal € 200.000			
Looptijd:	van 2022 tot 2024			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	208	-	208
2023	208	-	-192	17
2024	17	-	-17	-

Bodembeheer

Doel:	De gestelde landelijke doelen en termijnen uit het bodemconvenant, de gemeentelijke Zaanse doelen uit de Ruimtelijke Milieuvisie, en de wettelijke kaders vertalen naar een planning van activiteiten voor de totale periode. Daarnaast spant Zaanstad zich in bedrijven/marktpartijen te stimuleren bodemonderzoek en bodemsanering in eigen beheer uit te voeren. Hiermee draagt het programma bij aan het terugdringen van het aantal milieubelastende woningen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2014/ 177767 d.d. 25 november 2019			
Voeding:	In het Zaanse bodemprogramma 2016-2020 (27-01-2016 / 816) is vermeld dat de - onder meer uit de decentrale uitkering bodem - beschikbaar gestelde middelen t/m 2015 niet geheel zijn uitgegeven en voor een bedrag van € 5,4 mln. in de reserve bodembeheer zijn gedoteerd en in de periode 2016-2020 ingezet zullen worden. Voor de uitvoering van Zaanse bodemprogramma 2016-2020 is gedurende de programmaperiode jaarlijks € 1,86 mln. gedoteerd. Daar bovenop zijn in 2016 een bedrag van € 5,3 mln. (specifiek bedoeld voor de aanpak van Diffuus lood) en in 2019 een bedrag van € 4,85 mln. (specifiek bedoeld voor de sanering van Kan Palen e.o. en de aanpak van het Diffuus lood) gedoteerd. In 2021 is een uitkering van €0,86 mln. gedoteerd voor de aanpak van bodemprojecten in 2021. De decentralisatie-uitkering Wet bodembescherming wordt de voor de periode 2024 tot en met 2030 gecontinueerd en is in 2024 toegevoegd aan de reserve.			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	van 2016 tot 2034			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	9.792	-	-620	9.172
2023	9.172	100	-437	8.835
2024	8.835	366	-2.491	6.710

Budgetoverhevelingen

Doel:	Deze bestemmingsreserve wordt ingesteld voor het overhevelen van budgetten die niet of nog niet geheel zijn uitgevoerd. Het gaat om incidenteel beschikbaar gestelde budgetten, waarbij er een bestuurlijk en maatschappelijke noodzaak is tot uitvoering in het volgende jaar. De bedragen die zijn overgeheveld vanuit het jaar t moeten in het jaar t+1 gebruikt worden.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB d.d. 23 december 2021 Narap 2021/25956			
Voeding:	Per aanvraag budgetoverheveling			
Omvang:	Geen limiet			
Looptijd:	van 2021 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	133	2.855	-133	2.855
2023	2.855	3.059	-2.634	3.280
2024	3.280	6.129	-3.280	6.129

De Hemmes

Doel:	Met deze ontvangen gelden vanuit de aanvraag Erfgoed Deal en de door de raad zelf beschikbaar gestelde gelden wordt het mogelijk om het project 'Molenaarserf Hemmes' te realiseren, waarbij een deel van deze middelen bestemd is voor de bouw van molen De Zaadzaaijer op de Hemmes.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2022/22778 (origineel 2022/20456)			
Voeding:	Ontvangen decentralisatie-uitkering Erfgoed Deal en beschikbaar gestelde budgetten hiervoor door de raad, waarvan het onbestede deel nu wordt meegenomen via deze reserve.			
Omvang:	Geen maximum bedrag aangegeven			
Looptijd:	2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	368	-	368
2023	368	247	-	615
2024	615	-	-188	427

Duurzaamheidsfonds

Doel:	Het stimuleren van initiatieven voor duurzame ontwikkelingen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010 / 6723 en RB 2014 / 164804			
Voeding:	Incidentele milieubaten en goodwill HVC. Op grond van het coalitieakkoord wordt tot en met 2026 jaarlijks € 0,5 mln. toegevoegd aan het duurzaamheidsfonds. Hiervan wordt € 0,3 mln. ingezet voor het bedrijvenloket duurzaamheid.			
Omvang:	maximaal € 7,1 mln.			
Looptijd:	2010 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	50	859	-25	884
2023	884	500	-98	1.286
2024	1.286	500	-383	1.403

Egalisatie begroting

Doel:	Bij het vaststellen van de jaarrekening 2013 is voorgesteld om de niet aangewende middelen aan het exploitatiebudget voor het nieuwe jaar toe te voegen. Met deze extra middelen wordt dan de uitvoering van de activiteiten en de bijbehorende lasten in het nieuwe begrotingsjaar gedekt. Sindsdien wordt deze reserve hier structureel voor gebruikt.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Raadsvoorstel 2013, in 2014/ 106732			
Voeding:	Algemene middelen			
Omvang:	Niet van toepassing			
Looptijd:	2013 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	11.570	-	11.570
2023	11.570	-	-	11.570
2024	11.570	8.437	-3.386	16.621

Gemeentelijk adviesbureau funderingsherstel (GAF)

Doel:	In het kader van het Volkshuisvestingsfonds (VHF) draagt funderingen € 1,5 mln. bij. Dit wordt deels gedekt uit deze reserve en deels uit de reguliere middelen Funderingen. Het programma VHF loopt t/m 2032.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB november 2011 Begroting 2012-2015			
Voeding:	Bij overschotten wordt de reserve verder gevuld tot max. € 1,5 mln. De verwachting is dat het programma in 2032 zal zijn afgerond.			
Omvang:	maximaal € 1,5 mln.			
Looptijd:	2012 tot 2032			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	406	-	-85	321
2023	321	357	-31	648
2024	648	322	-	970

Gebiedsoverstijgende besteding

Doel:	Doel is dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen volgens een eenduidige systematiek gaan bijdragen aan de financiering van gebiedsoverstijgende kosten die de hele stad of belangrijke delen daarvan dienen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	21 januari 2021 RB 2020/23226			
Voeding:	Bijdragen inzake gebiedsoverstijgende investeringen van de particuliere exploitanten en vanuit eigen grondexploitaties.			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	-	-	-
2023	-	10	-10	-
2024	-	651	-554	97

Herijking Werkom

Doel:	Dekking kosten herijking Werkom vanaf 2023.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Eénmalige storting in 2022 (€ 1,0 mln.)			
Omvang:	onbekend			
Looptijd:	2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	1.039	-	1.039
2023	1.039	-	-	1.039
2024	1.039	-	-460	579

Inflatiefonds

Doel:	Dekking kosten financiële steun aan burgers, instellingen en bedrijven die te lijden hebben onder de hoge inflatie.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Eénmalige storting ten laste van algemene middelen in 2022 (€ 1,0 mln.)			
Omvang:	maximaal € 2 mln.			
Looptijd:	2022 tot 2024			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	1.000	-	1.000
2023	1.000	1.000	-821	1.179
2024	1.179	-	-1.179	-

Infrastructuurle werken

Doel:	Bekostigen van infrastructurele werken van civieltechnische aard, met een openbaar nut, welke niet rechtstreeks ten laste van één plan gerekend kunnen worden.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Onbekend			
Voeding:	Uit getekende exploitatieovereenkomsten en grondexploitaties			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2005 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	423	600	-610	413
2023	413	84	-400	97
2024	97	119	-89	127

Invoering omgevingswet

Doel:	Dekking van kosten die samenhangen met de invoering omgevingswet.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2017/18891			
Voeding:	Uit rekeningresultaat 2016 (€ 1,7 mln.), algemene uitkering 2022 (september circulaire), 2023 (decembercirculaire) en 2024 (meicirculaire).			
Omvang:	maximaal € 1,7 mln.			
Looptijd:	2017 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	44	611	-61	594
2023	594		-594	-
2024	-	1.114	-900	214

Investeringsfonds

Doel:	Betere afweging van investeringen met als doel de financiële beheersing te versterken. De middelen worden beschikbaar gesteld voor dekking (van afschrijvingslasten) van: • Gebiedsgerichte investeringen (ontwikkellocaties en stedelijke vernieuwingslocaties); • Infrastructurele projecten; • Maatschappelijke voorzieningen voor zover het niet vervangingsinvesteringen of onderhoud betreft. Vanaf 2025 wordt een nieuwe investeringsstrategie gevolgd met een nieuw afwegingskader.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010/325028 d.d. 14-10-2010			
Voeding:	De voeding van de reserve Investeringsfonds bestaat uit reserve Infrastructurele werken, Plannen Met Zaanstad (PMZ), verkoop vastgoed en opbrengst abri's. Daarnaast kan bij de resultaatbestemming van jaarrekening worden besloten tot een dotatie aan de reserve uit het rekeningresultaat. In het coalitieakkoord is afgesproken om vanaf 2021 de jaarlijkse voeding van het fonds met € 0,5 mln. te verhogen. Vanaf 2025 wordt het investeringsfonds uitgefaseerd op basis van de vastgestelde kredieten.			
Omvang:	maximaal € 148 mln.			
Looptijd:	2011 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	58.703	17.632	-7.179	69.156
2023	69.156	14.429	-7.529	76.055
2024	76.055	18.576	-7.434	87.197

Jeugd Transformatieplan

Doel:	Vanuit het Rijk heeft de regio Zaanstreek-Waterland in de jaren 2018 tot en met 2020 middelen ontvangen voor de uitvoering van het regionale transformatieplan. Voor een aantal bovenregionale projecten werkt de regio Zaanstreek-Waterland samen met regio Amsterdam-Amstelland. Een groot deel van de plannen is uitgevoerd. Echter door de regionale afstemming wordt een deel in 2024 uitgevoerd.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB Narap 2019 december 2019			
Voeding:	Via de Narap 2019			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2019 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	377	170	-377	170
2023	170	120	-170	120
2024	120	-	-120	-

Klimaatakkoord

Doel:	Het bekostigen van de transitieopgave vanuit het Nationaal- en Zaans Klimaatakkoord. In 2040 moet Zaanstad klimaatneutraal zijn. Het Klimaatakkoord van Parijs krijgt hierbij ook regionaal vorm. De energietransitie die hiervoor in gang is gezet zal de komende jaren vragen om aanvullende maatregelen vanuit de gemeente. In eerste plaats gaat het daarbij om uitvoeringskosten. Welke aanvullende intensiveringen precies nodig zullen zijn, is op dit moment niet exact te kwantificeren.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Najaarsrapportage 2023			
Voeding:	In de periode 2023-2028 krijgen we minimaal € 2,6 mln. per jaar vanuit het Rijk voor de capaciteitsinzet op klimaatdoelen. De provinciaal toezichthouder heeft, naar aanleiding van de brief van de minister uit oktober 2022, aangegeven dat gemeenten rekening mogen houden met een structurele baat én last t/m 2027. Zaanstad heeft hiervoor zelf ook beleid gemaakt door het Zaans Klimaatakkoord. Voor de wettelijke inzet hierop komt nu de vergoeding in de vorm van de tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE). De huidige inzet is niet voldoende voor deze transitie, hiervoor is de komende transitiejaren intensivering nodig. Door de bestaande capaciteit op dit beleid hier nu deels van te dekken, ontstaat een vrijval op arbeidslasten die ter dekking wordt gebruikt voor deze reserve. De reserve wordt daarna onder andere gebruikt voor de genoemde intensivering.			
Omvang:	n.v.t.			
Looptijd:	2023 tot 2031			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	2.529	-512	2.016
2024	2.016	3.131	-1.273	3.874

Laaggeletterdheid

Doel:	Het opstellen van een uitvoeringsplan laaggeletterdheid waarvoor in 2020 regionale middelen beschikbaar zijn gekomen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2021/7932 Jaarrekening 2020			
Voeding:	Rekeningresultaat 2020, septembercirculaire 2022			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2021 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	237	350	-237	350
2023	350	140	-	490
2024	490	195	-56	629

Lerarentekort

Doel:	Het lerarentekort is een landelijk probleem. Er is een plan van aanpak opgesteld in samenwerking met de onderwijspartners. Er zijn financiële middelen nodig voor: Werving zij-instromers, behouden van leerkrachten en ontlasten van leerkrachten			
Raadsbesluit instelling reserve:	Voorjaarsnota 2023			
Voeding:	Resultaat 2022			
Omvang:	maximaal € 153.000			
Looptijd:	2023 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	153	-	153
2024	153	-	-	153

MDT Young Leaders

Doel:	Er wordt een vervolg gegeven aan het programma om jongeren persoonlijk en maatschappelijk te activeren (Young Leaders). Hiervoor is bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een subsidie aangevraagd. Het ministerie vraagt hiervoor een cofinanciering van de gemeente Zaanstad. De uitvoering van Young Leaders vindt plaats in de periode 2023-2025.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	Eénmalige storting in 2022 (€ 0,19 mln.)			
Omvang:	maximaal € 190.000			
Looptijd:	2022 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	190	-	190
2023	190	-	-	190
2024	190	-	-95	95

Moeders van Zaanadam

Doel:	In 2023 is Zaanstad gestart met het project Moeders van Zaanadam. Zwangere vrouwen en ouders van hele jonge kinderen die in risicovolle omstandigheden leven worden begeleid. Het doel is het verlagen van stress en het bevorderen van ouderschapsvaardigheden en zelfredzaamheid onder moeders. De financiering van dit project kwam deels uit vitale stad middelen en deels uit middelen naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen (POK middelen).			
Raadsbesluit instelling reserve:	Narap 2023			
Voeding:	Resultaat 2023			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2023 tot 2027			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	160	-	160
2024	160	-	-40	120

Ondertussengroep vluchtelingen

Doel:	Dekking kosten van begeleiding van vluchtelingen uit de ondertussengroep naar werk, huisvesting en integratie.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2016/248765 en Najaarsrapportage 2021/25956			
Voeding:	Circulaires gemeentefonds			
Omvang:	maximaal € 2 mln.			
Looptijd:	2016 tot 2026			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	247	356	-143	460
2023	460	96	-121	435
2024	435	83	-135	383

Onderwijshuisvesting onderhoud

Doel:	Dekking beschikbaar hebben voor onderhoud van panden die tijdelijk in beheer van onderwijs-huisvesting zijn vanwege tijdelijke leegstand of tijdelijk gebruik in afwachting van nieuwbouwontwikkelingen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Narap 2024			
Voeding:	Er is een aantal panden dat niet (zoals gebruikelijk) door onderwijshuisvesting overgedragen is aan schoolbesturen. Reden is dat gebruik van tijdelijke aard is. Onderwijshuisvesting is in dat geval verantwoordelijk voor kosten aan het pand tijdens gebruikstelling aan schoolbestuur. Daarom wordt vanuit de ontvangen gebruikersvergoedingen in 2024 € 0,12 mln. toegevoegd aan de te vormen reserve 'onderwijshuisvesting onderhoud'.			
Omvang:	maximaal € 120.000			
Looptijd:	2024 tot 2029			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2024	-	120	-	120

Opvang ontheemden Oekraïne

Doel:	Dekking kosten opvang ontheemden Oekraïne			
Raadsbesluit instelling reserve:	Voorjaarsnota 2023			
Voeding:	Rijksbijdrage gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne			
Omvang:	maximaal € 50 mln.			
Looptijd:	2023 tot 2026			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	12.724	-12.625	99
2024	99	15.647	-11.051	4.695

Plan Blokhuis

Doel:	Het Plan Blokhuis wordt gefinancierd vanuit de Blokhuismiddelen in 2021. Dit budget is beschikbaar gesteld voor de aanpak van dak- en thuisloosheid. De uitvoering neemt meer tijd in i.v.m. tegenslagen tijdens de verbouwing van de Klaas Katerstraat. Via een bestemmingsreserve wordt het resterend bedrag uit 2023 beschikbaar gesteld voor 2025.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2021/25956 Najaarsrapportage 2021			
Voeding:	Decembercircularie 2020			
Omvang:	maximaal € 1.452.500			
Looptijd:	2021 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	1.003	-	-105	898
2023	898	-	-320	578
2024	578	-	-117	461

PRI - Egalisatie

Doel:	Ter dekking van apparaatskosten van projecten in voorbereiding indien de kosten meer bedragen dan het reguliere budget ad € 0,5 mln. dat in de begroting is opgenomen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB november 2005 begroting 2006			
Voeding:	Onderbesteding exploitatie PRI budgetten 2024			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2006 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2024	-	133	-	133

RegioDeal

Doel:	Bij de circularies 2020 en 2021 gemeentefonds zijn door het Rijk Regiodeal middelen beschikbaar gesteld voor versterking arbeidsmarktregio, vergroten kansen jeugd, ontwikkelen groen-programma, stedelijke vernieuwing (waaronder ontwikkeling Noorder IJplas). Het geld is in een bestemmingsreserve gestort. Inmiddels wordt in de jaren 2022-2024 op verschillende onderdelen gerealiseerd en derhalve onttrokken aan de reserve Regiodeal.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB jaarrekening 2019 d.d. 28 mei 2020			
Voeding:	Rijksbijdrage via decembercircularie 2019 en 2021			
Omvang:	maximaal € 7,02 mln.			
Looptijd:	2020 tot 2026			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	6.859	-	-895	5.964
2023	5.964	-	-1.023	4.941
2024	4.941	-	-868	4.073

Samenwerkingsagenda MRA - Zaanstreek Waterland

Doel:	Concrete activiteiten in het kader van MRA actieagenda 2016-2024 en samenwerkingsagenda Zaanstreek-Waterland.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2017/49775 d.d. 21 december 2017			
Voeding:	Eénmalige storting van € 0,82 mln.			
Omvang:	maximaal € 828.000			
Looptijd:	2017 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	327	-	-90	237
2023	237	-	-61	177
2024	177	-	-67	110

Schulden en armoede

Doel:	Dekking voor preventieve aanpak van armoede en schulden bij inwoners van Zaanstad door middel van vroegsignalering en maatwerk.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Begroting 2025-2028			
Voeding:	Incidentele middelen Rijk armoede en schulden aanpak			
Omvang:	maximaal € 1,2 mln.			
Looptijd:	2024 tot 2028			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2024	-	1.203	-	1.203

Slavernijverleden

Doel:	Invloed van de slavernij op de ontwikkelingen in de Zaanstreek.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Amendement D, Voorjaarsnota 2023			
Voeding:	Rekeningresultaat jaarrekening 2022			
Omvang:	min. € 300.000 max. € 300.000			
Looptijd:	2023 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	300	-	300
2024	300	-	-	300

Sociale wijkteams

Doel:	Voor de voorbereiding en implementatie van de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS)			
Raadsbesluit instelling reserve:	Narap 2024			
Voeding:	Dit bedrag komt uit de POK-gelden voor integraal werken.			
Omvang:	max. € 500.000			
Looptijd:	2024 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2024	-	448	-	448

Sport a fonds perdu

Doel:	Ten behoeve van het inlopen van onderhoudsachterstanden op sportaccommodaties. Het betreft hierbij onder meer: • Kapitaallasten van reeds geactiveerde kunstgrasvelden en vervangingsinvesteringen nieuwe kunstgrasvelden; • Subsidieregeling kleedkamer accommodaties (afgerond in 2014); • Reservering levensverlengend onderhoud van De Slag; • Bijdragen meerjarige investeringsprojecten (MIP) en kosten, die volgens regelgeving niet als investering geactiveerd kunnen worden.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB begroting 2007			
Voeding:	Eenmalige middelen beschikbaar gesteld bij het collegeprogramma 2006-2010 (€ 8,68 mln.)			
Omvang:	maximaal € 7,4 mln			
Looptijd:	2007 tot 2027			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	2.188	-	-346	1.842
2023	1.842	-	-445	1.397
2024	1.397	-	-361	1.036

Transformatiefonds

Doel:	Het fonds wordt ingezet voor het bevorderen van de maatschappelijk gewenste (versnelde) realisatie van woningbouwlocaties. Daarbij is een vereiste dat de projecten die ondersteund worden vanuit het fonds aantoonbaar bijdragen aan de verbetering van de (basis)kwaliteit van de fysieke en sociale leefomgeving van de inwoners van de stad.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2016/204455 d.d. 10 november 2016			
Voeding:	De voeding van het transformatiefonds is gevonden in de wijziging van het BBV, waarbij gemeenten vanaf 2017 verplicht zijn alle activa - inclusief maatschappelijk nut - te activeren. In de begroting tot en met 2016 waren deels middelen beschikbaar (ongeveer € 10 mln. per jaar) om dit type investeringen ineens vanuit de exploitatiebegroting te dekken. Het saldo van het reguliere budget wordt met ingang van 2017 gedoteerd aan het transformatiefonds, minus het deel dat nodig is ter dekking van de kapitaallasten; Dit betekent dat de dotatie over 2024 nog € 6,7 mln. bedraagt. Naar verwachting loopt de toevoeging nog 17 jaar door. Over de totale voedingsperiode wordt cumulatief ca. € 115 mln. toegevoegd.			
Omvang:	maximaal € 115 mln.			
Looptijd:	2017 tot 2040			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	42.853	7.508	-3.055	47.306
2023	47.306	7.104	-1.983	52.428
2024	52.428	6.678	-2.206	56.900

Uitkoop Hoogspanning

Doel:	Nadat de gronden waar de woningen stonden een andere bestemming krijgen dan zal het resterende bedrag aan het einde van dit project, uiterlijk 2027 (na goedkeuring herbestemming overige aangekochte woningen binnen de Uitkoopregeling), terugvloeien naar de Algemene Middelen.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2022/22778 Najaarsrapportage 2022			
Voeding:	De extra opbrengsten uit de verkoop van de woningen (minus het verlies op de huuropbrengsten) komen ten goede aan het project 'Uitkoop woningen onder hoogspanningskabels'.			
Omvang:	maximaal € 750.000			
Looptijd:	2022 tot 2028			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	376	-	376
2023	376	-	-51	326
2024	326	209	-19	516

Vergroening en Biodiversiteit

Doel:	In het coalitieakkoord 2022 is er besloten om een fonds van € 4,0 mln. te creëren om de komende periode uitvoering te geven aan het Bomenbeleidsplan 2020-2050, het Groen en Waterplan en het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie, waarmee zichtbaar vormgeven wordt aan het gebiedsgericht vergroenen van de stadse omgeving en daarmee ook het vergroten van de biodiversiteit. Met deze begrotingsbijstelling wordt de komende 4 jaar het fonds jaarlijks met € 1,0 mln. gevoed.			
Raadsbesluit instelling reserve:	Voorjaarsnota 2023			
Voeding:	Coalitieakkoord			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2023 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	1.000	-51	949
2024	949	1.000	-519	1.430

Versnellen flexwoningen

Doel:	Realiseren uitvoeringsprogramma Versnellen flexwoningen			
Raadsbesluit instelling reserve:	Narap 2024			
Voeding:	Het voordeel (€ 4,0 mln.) dat ontstaan is uit de opvang van Oekraïne wordt hierin gestort. Daarnaast wordt een deel van de deal van de Gerrit Bolkade hierin gestort (€ 0,8 mln.).			
Omvang:	max. € 4,8 mln.			
Looptijd:	2024 tot 2029			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2024	-	4.800	-	4.800

Volkshuisvestingsfonds overhead

Doel:	Dekking kosten begeleiding volkshuisvestingsfonds			
Raadsbesluit instelling reserve:	Voorjaarsnota 2023			
Voeding:	Coalitieakkoord 2022			
Omvang:	maximaal € 519.000			
Looptijd:	2023 tot 2031			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	519	-	519
2024	519	-	-	519

Vooruitontvangen bedragen algemene uitkering

Doel:	Deze reserve wordt gebruikt voor integratie en decentralisatie-uitkeringen die via de gemeentefonds circulaires worden ontvangen en leiden tot uitgaven in de komende jaren. Storting vindt plaats in het lopende jaar waarna in het jaar van de kosten de onttrekking gedaan wordt. Betreffende budgetten zijn direct in het nieuwe jaar beschikbaar en worden technisch verwerkt in het eerste P&C document van het jaar via een pre prioritaire begrotingswijziging.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2019/8255 d.d. 28 mei 2019			
Voeding:	Bedragen die ontvangen worden voor decentralisatie of integratie uitkeringen in de december circulaire (jaarlijks).			
Omvang:	Onbepaald			
Looptijd:	2019 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	1.648	6.849	-1.648	6.849
2023	6.849	4.567	-6.849	4.567
2024	4.567	482	-4.567	482

Vrouwenopvang

Doel:	De reserve heeft als doel om vrouwen in nood hulpverlening aan te kunnen bieden. Zij zullen ondersteuning krijgen bij het opbouwen van een nieuw bestaan, op deze manier krijgen zij een kans op een nieuwe start.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2020/26817 d.d. 17 december 2020			
Voeding:	Storting gedaan van € 0,3 mln. op basis van het bedrag dat is overgebleven in 2020 voor de vrouwenopvang.			
Omvang:	Onbepaald			
Looptijd:	2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	300	951	-	1.251
2023	1.251	-	-533	718
2024	718	-	-492	226

Wachtgelden bestuur

Doel:	Voor het voldoen aan de betalingsverplichting ten aanzien van wachtgelden aan de toekomstige ex-wethouders van de gemeente Zaanstad.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2012/78119 d.d. 7 juni 2012			
Voeding:	Jaarlijkse dotatie gebaseerd op prognose wachtgeld toekomstige ex-wethouders			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2012 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	873	216	-873	216
2023	216	210	-	426
2024	426	210	-	636

Wijk Actieplan Poelenburg (WAP)

Doel:	Het uitvoeren van projecten in het kader van het Wijk Actieplan Poelenburg. Het kunnen projecten betreffen in het kader van veiligheid, leren en opgroeien en integratie en sociale samenhang.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2010/86510 d.d. 1 juli 2010			
Voeding:	€ 2,1 miljoen gelden stimulering aanpak krachtwijken (ontvangen in 2008 t/m 2010)			
Omvang:	maximaal € 2,1 mln			
Looptijd:	2010 tot 2025			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	189	-	-	189
2023	189	-	-	189
2024	189	-	-189	-

Wijkgebonden kosten besteding Kogerveldwijk

Doel:	Met de ontvangen bijdragen van private initiatiefnemers en gemeentelijke grondexploitaties die in de Kogerveldwijk nieuw vastgoed realiseren kunnen i.c.m. de ontvangen WBI-Kogerveldwijk subsidie de Wijkgebonden (bovenwijkse) kosten Kogerveldwijk worden gedekt.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2020/30404			
Voeding:	Per nieuw te ontwikkelen m2 vastgoed in de Kogerveldwijk, conform een eenduidige methode, een vaste bijdrage voor wijkgebonden kosten wordt gevraagd van € 23,23 per m2 bvo, hetgeen neerkomt op ca. € 2.300 per 100 m2 aan woon-, bedrijf-, kantoor- of winkelruimte. Deze bijdrage wordt gevraagd aan private initiatiefnemers die in de Kogerveldwijk nieuw vastgoed realiseren en geldt voor nieuwe bouwplannen van 5 of meer woningen. Ook gemeentelijke grondexploitatieprojecten (eigen grondverkoop) hetzelfde bedrag per m2 bvo gaan bijdragen.			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	-	425	-	425
2023	425	797	-46	1.176
2024	1.176	1.238	-	2.414

Woonwagens brandveiligheid

Doel:	De brandveiligheid op de woonwagens locaties Piet Kuiperlaan in West-Knollendam, de Ringweg in Zaandam en de Rosariumlaan in Krommenie verbeteren. Hiernaast: a. Het voldoen aan het mensenrechtelijk kader van het College van de Rechten van de Mens; b. Kwalitatief goede woon- en leefomgeving bieden aan de doelgroep die op de woonwagenlocatie woont en buurtbewoners die rondom de woonwagenlocatie wonen; c. Uitvoering geven aan de uitkomsten uit woonwenseninventarisatie 2019; d. Actualiseren van de wachtlijst voor standplaatszoekenden.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB 2021/25956 d.d. 23 november 2021			
Voeding:	storting in 2021 (€ 0,56 mln.) en storting 2023 (€ 0,52 mln.)			
Omvang:	maximaal € 1,08 mln.			
Looptijd:	2021 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	560	-	-	560
2023	560	519	-219	860
2024	860	-	-35	825

Zaanse Schans

Doel:	Bij de jaarrekening 2020 is door de raad besloten om een bedrag van € 175.000 als onderdeel van het positieve rekeningresultaat te bestemmen voor een reserve voor het uitvoeren van maatregelen op de Zaanse Schans die in 2020 niet konden worden uitgevoerd.			
Raadsbesluit instelling reserve:	2021/7879			
Voeding:	Eenmalig			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2021 tot 2024			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	175	-	-	175
2023	175	-	-	175
2024	175	-	-175	-

Zijkanaal D kadevoorzieningen

Doel:	Treffen van kadevoorzieningen bij de ligplaatsen van de woonschepen aan Zijkanaal D.			
Raadsbesluit instelling reserve:	RB d.d. 17 december 2020 (bij het vaststellen van de Narap 2020)			
Voeding:	Eenmalige storting in 2020			
Omvang:	onbepaald			
Looptijd:	2020 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2022	196	-	-51	145
2023	145	-	-	145
2024	145	-	-93	52

Zorg- en Veiligheidshuis

Doel:	Betreft regionale middelen voor het besteding van het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH)			
Raadsbesluit instelling reserve:	Jaarrekening 2022			
Voeding:	Overschotten van het ZVH (201008)			
Omvang:	maximaal € 2 mln.			
Looptijd:	2022 tot geen einddatum			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2023	-	361	-	361
2024	361	-	-106	255

Zuiderhout noord

Doel:	Kosten van tijdelijk beheer grond Zuiderhout			
Raadsbesluit instelling reserve:	Voorjaarsnota 2024			
Voeding:	Batig saldo 2023 gebiedsontwikkeling			
Omvang:	min. € 0,10 mln. - max. € 1,07 mln.			
Looptijd:	2024 tot 2028			
Verloop afgelopen drie jaar:	(Bedragen x € 1.000)			
Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	onttrekking	stand 31 dec.
2024	-	1.045	-	1.045

6.4 Voorzieningen

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)					
	1-1-2024	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Afwikkeling gebiedsontwikkeling	395	201	-	-99	497
Afwikkeling juridische kosten	-	577	-	-	577
Asbest sanering onderwijsgebouwen	117	-	-	-117	-
Kunstgrasvelden	280	-	-	-280	-
Pensioen wethouders	4.071	1.188	-	-41	5.218
Pilot Zaanse Schans	-	350	-	-	350
Reorganisatie	121	26	-	-147	-
Saneren vastgoed	1.610	61	-	-80	1.591
Sloopkosten vastgoed	115	17	-	-12	120
Verlofsparen	2.653	800	-	-	3.453
Wachtgeld wethouders	300	428	-	-341	387
Zaancampus sanering	162	-	-	-63	99
	9.824	3.649	-	-1.180	12.293
Voorzieningen ter egalisering van kosten					
Groot onderhoud facilitair	527	283	-	-52	758
Onderhoud vastgoed	4.197	1.872	-	-1.711	4.358
	4.724	2.155	-	-1.763	5.116
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Afvalstoffen egalisatievoorziening	4.248	-	-	-579	3.669
Begraafplaatsen egalisatievoorziening	693	309	-	-	1.002
Civiele kunstwerken	198	27	-	-	225
Parkeervoorziening	690	-	-	-	690
Riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvestering	-	5.652	-	-5.652	-
Riolen egalisatievoorziening	3.276	267	-	-	3.543
	9.105	6.255	-	-6.231	9.129
Totaal	23.653	12.059	-	-9.174	26.538

Toelichting voorzieningen:

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:

Afvalstoffen egalisatievoorziening

Doel:

De voorziening is in het leven geroepen om verrekening van specifieke kosten huishoudelijke afvalstoffen en verkregen inkomsten over meerdere begrotingsjaren mogelijk te maken. Het betreft van derden verkregen middelen die in dit kader moeten worden besteed. Zaanstad wil een gelijkmatig lastenpatroon realiseren welke wordt bereikt met behulp van deze egalisatievoorziening. Zonder deze egalisatievoorziening zouden er onnodige schommelingen ontstaan in de tarieven naar de burgers.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	1.186	1.806	-274	2.718
2023	2.718	1.725	-195	4.248
2024	4.248	-	-579	3.669

Afwikkeling gebiedsontwikkeling

Doel:

Bij het afsluiten van gebiedsontwikkelingsplannen worden kosten verwacht, waarvoor deze voorziening is gevormd.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	298	38	-36	300
2023	300	100	-5	395
2024	395	201	-99	497

Afwikkeling juridische kosten

Doel:

Vanwege juridische kwestie(s) binnen de vastgoed portefeuille ziet de gemeente een grote kans op schadekosten in 2025. Mogelijk vloeien deze kosten als gevolg van beroep later terug naar de gemeente. Voor het moment van de jaarrekening zijn de kosten 2025 hiervan in een juridische voorziening opgenomen.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2024	-	577	-	577

Asbest sanering onderwijsgebouwen

Doel: Deze voorziening is in 2019 om asbestsanering in een aantal school gebouwen uit te voeren in 2020 en verder.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	142	-	-25	117
2023	117	-	-	117
2024	117	-	-117	-

Begraafplaatsen egalisatievoorziening

Doel: Om verrekening van specifieke kosten begraafplaatsen en specifieke verkregen inkomsten uit grafrechten mogelijk te maken en over meerdere begrotingsjaren een stabiele tariefontwikkeling mogelijk te maken.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	277	154	-	431
2023	431	262	-	693
2024	693	309	-	1.002

Civiele kunstwerken

Doel: Betreft financiële bijdragen van gemeente Wormerland voor geplande onderhoudswerkzaamheden aan de Zaanbrug. De uitvoering staat gepland voor de komende jaren.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	474	27	-	501
2023	501	27	-330	198
2024	198	27	-	225

Groot onderhoud facilitair

Doel: Het gelijkmatig verspreiden van de kosten van groot facilitair onderhoud over de jaren.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	293	125	-3	415
2023	415	150	-38	527
2024	527	283	-52	758

Kunstgrasvelden

Doel: De voorziening is in het leven geroepen voor sanering kunstgrasvelden.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	327	-	-47	280
2023	280	-	-	280
2024	280	-	-280	-

Onderhoud vastgoed

Doel: Ter dekking van de onderhoudswerkzaamheden van diverse vastgoedpanden van de gemeente. De jaarlijkse onderhoudskosten liggen vast in een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) dat jaarlijks per 1 januari wordt geactualiseerd.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	2.322	1.613	-770	3.165
2023	3.165	1.915	-884	4.197
2024	4.197	1.872	-1.711	4.358

Parkeervoorziening

Doel: Ten behoeve van de bereikbaarheid, waar parkeren een onderdeel van is.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	713	-	-	713
2023	713	-	-23	690
2024	690	-	-	690

Pensioen wethouders

Doel: Het opbouwen van pensioen voor huidige en oud-wethouders die na 1-1-2024 met pensioen (zijn ge) gaan.

Verloop afgelopen drie jaar: (Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	3.628	244	-478	3.394
2023	3.394	1.241	-564	4.071
2024	4.071	1.188	-41	5.218

Pilot Zaanse Schans

Doel:

Het vormen van een voorziening voor het geven van een extra subsidie als de Zaanse Schans kan aantonen dat zij verlies hebben door de pilot één toegangskaart op Zaanse Schans 2024

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2024	-	350	-	350

Reorganisatie

Doel:

Dekking van kosten van boventallige medewerkers naar aanleiding van reorganisaties.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	1.228	-	-653	575
2023	575	-	-454	121
2024	121	26	-147	-

Riolen bijdrage toekomstige vervangingsinvestering

Doel:

Ter dekking van nieuwe vervangingsinvesteringen van riolering.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	-	5.125	-5.125	-
2023	-	5.319	-5.319	-
2024	-	5.652	-5.652	-

Riolen egalisatievoorziening

Doel:

Om verrekening van specifieke kosten riolen verkregen inkomsten rioolheffing mogelijk te maken en over meerdere begrotingsjaren een stabiele tariefontwikkeling mogelijk te maken. De gemeente Zaanstad wil een gelijkmatig lastenpatroon realiseren welke wordt bereikt met behulp van deze egalisatievoorziening

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	4.279	-	-570	3.708
2023	3.708		-432	3.276
2024	3.276	267	-	3.543

Sanering vastgoed

Doel:

Er zijn middelen van derden verkregen voor nog uit te voeren saneringswerkzaamheden van grond in de vastgoed portefeuille. De komende jaren zullen deze gelden worden aangewend voor saneringswerkzaamheden.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	1.300	194	-	1.494
2023	1.494	116	-	1.610
2024	1.610	61	-80	1.591

Sloopkosten vastgoed

Doel:

Ter dekking van de toekomstige sloopwerkzaamheden van diverse vastgoedpanden van de gemeente.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	386	204	-560	30
2023	30	115	-30	115
2024	115	17	-12	120

Verlofsparen

Doel:

De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een niet voorspelbare opbouw en niet voorspelbare afbouw naar rato over de jaren verdelen.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	-	1.677	-	1.677
2023	1.677	1.023	-47	2.653
2024	2.653	800	-	3.453

Wachtgelden wethouders

Doel:

Aan de betalingsverplichting te kunnen voldoen ten aanzien van wachtgelden aan de ex-wethouders van de gemeente Zaanstad.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	356	812	-349	819
2023	819	-	-519	300
2024	300	428	-341	387

Zaancampus sanering

Doel:

Deze voorziening is getroffen voor onvoorziene kosten als gevolg van mogelijke saneringen van het terrein waar de Zaancampus wordt gerealiseerd.

Verloop afgelopen drie jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	stand 1 jan.	toevoeging	aanwending/ vrijval	stand 31 dec.
2022	126	36	-	162
2023	162	-	-	162
2024	162	-	-63	99

7. Overige bijlagen

7.1	Overzicht van baten en lasten per product	326
7.2	Investeringsen	329
7.3	BBV indicatoren	334
7.4	Kengetallen bezwaar en beroep	336
7.5	Subsidies	337
7.6	Controle verklaring van de onafhankelijke accountant	339

7.1 Overzicht van baten en lasten per product

2024 (Bedragen x € 1.000)				
Lasten	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Begroting vs Realisatie
Kansengelijkheid				
Onderwijs	34.127	36.852	36.159	2.032
Actief burgerschap	36.553	26.973	25.076	-11.477
Werk, participatie en inburgering	88.473	103.472	100.837	12.363
Armoede- en schuldenaanpak	11.794	16.039	16.323	4.529
Kansengelijkheid	170.948	183.337	178.395	7.448
Verstedelijking				
Stedelijke ontwikkeling	20.797	30.658	27.740	6.943
Openbare ruimte	73.466	75.514	75.420	1.954
Mobiliteit	5.447	4.727	4.304	-1.143
Gebiedsontwikkeling	37.440	28.222	20.669	-16.770
Grondzaken en vastgoed	13.676	14.828	15.133	1.458
Verstedelijking	150.827	153.949	143.267	-7.559
Duurzaamheid				
Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving	13.761	10.264	9.598	-4.163
Klimaatneutraal 2030-2040	5.877	5.724	5.355	-522
Circulair Zaanstad 2050	23.060	23.307	23.205	145
Duurzaamheid	42.698	39.295	38.158	-4.539
Gezondheid				
Preventie, sporten en bewegen	26.557	29.413	23.864	-2.693
Jeugdhulp	79.924	89.990	92.125	12.201
Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden	71.805	71.264	70.999	-806
Zorg & veiligheid	7.907	7.929	7.887	-20
Gezondheid	186.192	198.595	194.875	8.683
Economie, kunst & cultuur				
Kunst, cultuur en evenementen	16.716	17.857	17.564	848
Sterk vestigingsklimaat	3.382	8.585	5.027	1.644
Economie, kunst & cultuur	20.098	26.442	22.590	2.492
Veiligheid				
Samen werken aan een veilige stad	17.256	17.049	17.141	-115
Daadkrachtig optreden	14.423	13.418	14.768	345
Brede integrale aanpak ondermijning	-	2.746	2.714	2.714
Jeugd & veiligheid	-	-	-	-
Veiligheid	31.678	33.213	34.623	2.945

Samen werken aan Zaanstad				
Bestuur	6.414	6.385	7.743	1.329
Dienstverlening	16.932	19.425	19.431	2.499
Organisatie	68.080	74.021	73.623	5.543
Samen werken aan Zaanstad	91.425	99.830	100.797	9.371

Financiën				
Lokale heffingen	4.351	6.090	7.220	2.868
Dividend	1	70	75	74
Vennootschapsbelasting	240	240	165	-75
Saldo financieringsfunctie	279	-640	-24	-302
Overige baten en lasten	-	-	-	-
Onvoorzien	101	101	4	-97
Financiën	4.972	5.861	7.440	2.468

Totaal Lasten	698.838	740.522	720.146	21.308
----------------------	----------------	----------------	----------------	---------------

2024 (Bedragen x € 1.000)

Baten	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Begroting vs Realisatie
Kansengelijkheid				
Onderwijs	-10.770	-13.820	-13.840	-3.070
Actief burgerschap	-28.081	-28.192	-28.921	-840
Werk, participatie en inburgering	-60.372	-77.816	-77.238	-16.867
Armoede- en schuldenaanpak	-278	-3.386	-4.181	-3.902
Kansengelijkheid	-99.501	-123.214	-124.180	-24.679

Verstedelijking				
Stedelijke ontwikkeling	-13.156	-20.904	-20.339	-7.183
Openbare ruimte	-32.981	-36.455	-37.037	-4.056
Mobiliteit	-1.243	-2.153	-2.544	-1.301
Gebiedsontwikkeling	-36.835	-33.504	-25.095	11.740
Grondzaken en vastgoed	-14.736	-15.928	-16.853	-2.117
Verstedelijking	-98.952	-108.944	-101.869	-2.917

Duurzaamheid				
Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving	-403	-1.778	-1.697	-1.294
Klimaatneutraal 2030-2040	-3.787	-5.250	-5.115	-1.328
Circulair Zaanstad 2050	-26.013	-26.294	-26.168	-155
Duurzaamheid	-30.203	-33.322	-32.980	-2.777

Gezondheid				
Preventie, sporten en bewegen	-1.489	-3.499	-4.010	-2.521
Jeugdhulp	-577	-2.350	-2.577	-2.001
Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden	-2.149	-2.382	-2.499	-350
Zorg & veiligheid	-948	-1.221	-1.328	-380
Gezondheid	-5.162	-9.453	-10.414	-5.252

Economie, kunst & cultuur				
Kunst, cultuur en evenementen	-415	-1.376	-1.315	-900
Sterk vestigingsklimaat	-613	-5.954	-2.397	-1.785
Economie, kunst & cultuur	-1.028	-7.330	-3.712	-2.685

Veiligheid				
Samen werken aan een veilige stad	-105	-105	-151	-46
Daadkrachtig optreden	-703	-3.633	-4.084	-3.381
Samen werken aan een veilige stad	-	-352	-496	-496
Veiligheid	-808	-4.089	-4.730	-3.922

Samen werken aan Zaanstad				
Bestuur	-	-98	-158	-158
Dienstverlening	-3.914	-3.796	-3.294	619
Organisatie	-7.861	-8.613	-9.566	-1.705
Samen werken aan Zaanstad	-11.775	-12.507	-13.018	-1.244

Financiën				
Lokale heffingen	-52.467	-52.973	-51.765	702
Algemene uitkering	-391.508	-399.248	-399.908	-8.400
Dividend	-2.270	-2.971	-3.079	-809
Saldo financieringsfunctie	-3.861	-5.733	-6.351	-2.489
Onvoorzien	-1	-1	-	1
Financiën	-450.108	-460.927	-461.103	-10.995

Totaal Baten	-697.536	-759.788	-752.006	-54.470
Saldo	1.302	-19.265	-31.860	-33.162

Toevoegingen reserves				
Kansengelijkheid	21.301	18.712	18.563	-149
Verstedelijking	36.091	53.943	44.578	-9.365
Duurzaamheid	1.200	4.885	4.997	112
Gezondheid	-	478	448	-30
Veiligheid	-	-	-	-
Samen werken aan Zaanstad	210	210	210	-
Financiën	4.352	17.967	18.448	481
Totaal toevoegingen reserves	63.154	96.195	87.243	-8.952

Onttrekkingen reserves				
Kansengelijkheid	-23.649	-21.323	-15.645	5.678
Verstedelijking	-29.854	-28.843	-12.587	16.257
Duurzaamheid	-7.001	-4.981	-4.666	315
Gezondheid	-345	-1.818	-1.196	622
Economie, kunst & cultuur	-	-175	-175	-
Samen werken aan Zaanstad	-	-72	-67	5
Financiën	-3.607	-24.917	-24.917	-
Totaal onttrekkingen reserves	-64.456	-82.129	-59.253	22.877

Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-1.302	14.065	27.990	13.925
Resultaat	-	-5.200	-3.870	1.330

7.2 Investeringsen

In onderstaande tabel wordt de realisatie aangegeven van de in het Meerjaren investeringsplan (MIP) opgenomen investeringen. De verschillen tussen de bedragen in de Narap en de Realisatie 2024 worden met een toelichting verklaard. De bruto investering betreft het krediet waarbinnen uitgaven mogen worden verantwoord. In een aantal gevallen zijn er subsidies of rijksbijdragen ter beschikking. Het saldo vormt dan het netto bedrag.

Investeringsen en projecten Investeringsen meerjarig (bedragen x € 1.000)									
Vervangings- investeringsen	Bruto investeringskrediet			Subsidies en/of (Rijks)bijdragen			Netto investeringskrediet		
	Narap 2024	Realisatie 2024	Verschil	Narap 2024	Realisatie 2024	Verschil	Narap 2024	Realisatie 2024	Verschil
Onderwijs - IHP PO	5.205	2.267	2.938	-132	-	-132	5.073	2.267	2.806
Onderwijs - IHP VO	6.719	3.795	2.924	-1.950	-800	-1.150	4.769	2.995	1.774
Vastgoed	-781	477	-1.258	781	-2.122	2.903	-	-1.644	1.644
Maatschappelijke Voorziening	107	63	44	-	-98	98	107	-35	142
Totaal 1 Kansengelijkheid	11.251	6.603	4.648	-1.301	-3.020	1.719	9.949	3.583	6.367
Gebiedsontwikkeling MIP	300	-	300	-	-	-	300	-	300
Bedrijfsmiddelen Stadsbeheer	3.772	287	3.486	-	-	-	3.772	287	3.486
Parkeren	60	-	60	-	-	-	60	-	60
Civil	14.836	2.729	12.107	-	-	-	14.836	2.729	12.107
Civil - Zaanbrug	8.547	8.103	445	-	-147	147	8.547	7.956	591
Groen en Speelplaatsen	14.851	6.958	7.893	-	-280	280	14.851	6.678	8.173
VRI/OV	5.981	3.012	2.969	-	-	-	5.981	3.012	2.969
Waterhuishouding	3.248	559	2.688	-	-	-	3.248	559	2.688
Wegen en Verkeer	12.995	18.063	-5.068	-	-1.252	1.252	12.995	16.811	-3.816
Bedrijfsmiddelen Stadsbeh (TA)	1.286	-	1.286	-	-	-	1.286	-	1.286
Riolen	6.318	6.678	-360	-5.652	-5.708	56	665	970	-305
Vastgoed	22.954	24.307	-1.353	-	-249	249	22.954	24.058	-1.104
Totaal 2 Verstedelijking	95.149	70.696	24.453	-5.652	-7.636	1.983	89.496	63.061	26.436

Circulaire Stad	16	-	16	-	-	-	16	-	16
Duurzaamheid	847	866	-19	-	-	-	847	866	-19
Circulaire Stad	100	-	100	-	-	-	100	-	100
Totaal 3 Duurzaamheid	963	866	97	-	-	-	963	866	97
ICT	496	43	453	-	-	-	496	43	453
Sport - Sportvelden	1.141	981	160	-200	-176	-24	942	805	137
Sport - Zwembaden	5.000	2.020	2.980	-700	-349	-351	4.300	1.671	2.629
Totaal 4 Gezondheid	6.637	3.044	3.593	-900	-525	-374	5.738	2.519	3.219
Cultuurpanden	1.437	1.443	-7	-	-	-	1.437	1.443	-7
Totaal 5 Economie, kunst & cultuur	1.437	1.443	-7	-	-	-	1.437	1.443	-7
Handhaving Pr6	370	-	370	-	-	-	370	-	370
Vastgoed	90	69	20	-	-	-	90	69	20
Totaal 6 Veiligheid	460	69	391	-	-	-	460	69	391
Bedrijfsmiddelen stadsbeheer	70	-	70	-	-	-	70	-	70
Facilitair	1.967	418	1.549	-	-	-	1.967	418	1.549
ICT	2.420	1.667	754	-	-	-	2.420	1.667	754
Totaal 7 Samen werken aan Zaanstad	4.458	2.084	2.373	-	-	-	4.458	2.084	2.373
Totaal vervangingsinvesteringen	120.354	84.806	35.548	-7.853	-11.181	3.327	112.500	73.625	38.876

Uitbreidingsinvesteringen

Vervangings- investeringen	Bruto investeringskrediet			Subsidies en/of (Rijks)bijdragen			Netto investeringskrediet		
	Narap 2024	Realisatie 2024	Verschil	Narap 2024	Realisatie 2024	Verschil	Narap 2024	Realisatie 2024	Verschil
IF Maatschappelijk Voorziening	76	14	62	-	-	-	76	14	62
IF Onderwijs - IHP	812	93	719	-	-	-	812	93	719
Totaal 1 Kansengelijkheid	888	107	781	-	-	-	888	107	781
IF Civiel	6.155	3.289	2.866	-	-123	123	6.155	3.165	2.989
IF Infra	2.588	2.355	232	-1.400	-1.335	-65	1.188	1.020	168
Totaal 2 Verstedelijking	8.742	5.644	3.099	-1.400	-1.458	58	7.342	4.185	3.157
IF Sport - Sportparken	5.723	2.468	3.256	-224	-310	85	5.499	2.158	3.341
Totaal 4 Gezondheid	5.723	2.468	3.256	-224	-310	85	5.499	2.158	3.341
Totaal Uitbreidingsinvesteringen	15.354	8.218	7.135	-1.624	-1.768	144	13.729	6.450	7.279
Groenfonds	587	421	166	-49	-	-49	538	421	117
Totaal 3 Duurzaamheid	587	421	166	-49	-	-49	538	421	117
Totaal investeringen	136.294	93.445	42.850	-9.527	-12.949	3.422	126.767	80.496	46.272

Vervangingsinvesteringen

1 Kansengelijkheid

Onderwijs - IHP PO	• Herman Gorter locatie Doniastraat; De besluitvorming voor het toevoegen van een gymzaal bij de nieuwe school heeft voor vertraging gezorgd (-€ 0,6 mln.). • De inrichting van het gebied rond de Toermalijn aan het Noordeinde is in 2024 nog niet afgerond; De werkzaamheden worden in 2025 uitgevoerd (-€ 0,4 mln.). • Voor het overige betreft het een saldo van kleine afwijkingen, veelal veroorzaakt door wijzigingen in de planning en dus ook bevoorschotting van projecten (-€ 1,8 mln.).
Onderwijs - IHP VO	De voorbereiding van de nieuwbouw van het Bertrand Russel neemt meer tijd in beslag. Enerzijds als gevolg van extra benodigde afstemming met het schoolbestuur en anderzijds vanwege gebrek aan projectleiderscapaciteit (-€ 1,6 mln.). De renovatie van het SMC is bouwkundig afgerond in 2024, maar de oplevering en de administratieve afwikkeling volgt in 2025 (-€ 0,2 mln.).
Vastgoed	De investering in Saendenborch is duurder uitgevallen dan begroot € 0,48 mln. Deze overschrijding is afgestemd met het Rijk. Van het Rijk is goedkeuring verkregen voor dekking vanuit de Rijksbijdrage (-€ 0,48 mln.). Daarnaast wordt de investering van de woonunits locatie Noorderveenweg in drie jaar gedekt vanuit de ontvangen normvergoeding van het Rijk (-€ 1,64 mln.). Hiermee was geen rekening gehouden in de begroting.

2 Verstedelijking

Gebiedsontwikkeling MIP	De fysieke werkzaamheden voor park HoogTij zijn niet gestart in 2024. De bijgestelde verwachting is dat de werkzaamheden starten in 2025 (-€ 0,3 mln.). Meer informatie over het proces en de inhoud van dit project staat in hoofdstuk 4.4 van het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG) 25.1.
Bedrijfsmiddelen stadsbeheer	De onderschrijding wordt verklaard door onderstaande oorzaken: • Vervanging van vrachtwagens en veegwagens door elektrische voertuigen is veelal (nog) niet mogelijk, omdat zwaardere elektrische voertuigen niet leverbaar zijn en omdat er geen oplaadmogelijkheden zijn in verband met de energiecongestie. In afwachting daarvan worden voertuigen langer gebruikt, geleased en gehuurd. Hierdoor zijn de investeringslasten lager (-€ 2,85 mln.). Daar tegenover staan wel hogere exploitatielasten. • Voor de aankoop van elektrische personenauto's en de aanschaf van een werkboot zit nog in de aanbestedingsfase. We verwachten in 2025 tot aanschaf over te kunnen gaan. Voor 2024 leidt dit tot een onderschrijding (-€ 0,64 mln.).
Civil	• Er zijn twee projecten die leiden tot een onderschrijding op dit krediet (-€ 11,94 mln.). Voor de vervanging van de damwand Noordervaartdijk ligt er een relatie met de dijkverzwaring van de Noordervaartdijk die door het Hoogheemraadschap wordt uitgevoerd. Deze samenwerking is complex en vraagt meer tijd dan voorzien. Daarnaast moet de Prins Hendrikkade worden vervangen. Dit project is technisch complex en er is onvoldoende civieltechnische voorbereidingscapaciteit beschikbaar, waardoor het project is vertraagd. • De extra toiletvoorzieningen, die genoemd staan in het coalitieakkoord, zijn vertraagd, omdat het lastig is om deze voorzieningen op een goede wijze in te passen in de winkelcentra van Wormerveer en Krommenie (-€ 0,17 mln.).
Civil - Zaanbrug	Het project Zaanbrug is in 2024 opgeleverd binnen budget en in gebruik genomen. Er resteert nog enige nazorg in 2025 (-€ 0,2 mln.). Naast de administratieve afhandeling (BTW en Subsidie) heeft Zaanstad vanwege het langer willen monitoren van de camera's posities ervoor gekozen om het definitief maken van de kabels en camera's zelf uit te voeren. Dit was onderdeel van de financiële verrekening met de Provincie. Momenteel wordt dit voorbereid. De onderschrijding van de overige (-€ 0,2 mln.) is te verklaren, omdat de hanteerde geprognostiseerde indexatie in 2023 in werkelijkheid lager uit viel.
Groen en Speelplaatsen	• Er ligt een grote éénmalige opgave bij groen, waaronder de vergroeningsopgave, verbeteren bomen Saendelft en herstel stormschade. De civieltechnische voorbereidingscapaciteit is daar onvoldoende op afgestemd. Daarnaast vertragen projecten door afhankelijkheid van andere partijen. Zo is het project Gerswinstraat vertraagd door de noodzaak om het elektriciteitsnet te verzwaren. Het totale werkpakket leidt tot een onderschrijding in 2024 (-€ 3,5 mln.). • Om de kredieten voor vervanging van de openbare ruimte efficiënt in te zetten, wordt in 2024 een krediet van Groen en Speelplaatsen ingezet om de overbesteding op Verkeer en Wegen op te vangen (-€ 3,3 mln.). • Door het faillissement van de raamcontractant is vertraging opgelopen in de reguliere vervanging van de speeltoestellen. Inmiddels is een nieuwe aannemer gevonden, waardoor de opgelopen achterstand deels is ingelopen. Het restant van de achterstand wordt in 2025 uitgevoerd (-€ 1,1 mln.).

Verkeer regelinstallatie/ Openbare verlichting	Voor de werkzaamheden aan de Openbare Verlichting en de verkeersregelinstallaties (VRI's) is er een sterke relatie met Liander. Gelet op de opgave om het energienet te verzwaren, is er onvoldoende capaciteit bij deze partij om tijdig gemeentelijke projecten te kunnen bemensen (-€ 2,97 mln.).
Waterhuishouding	Door krapte op de arbeidsmarkt heeft de voorbereiding van het project van de verdieping van de Voorzaan en het baggeren en verdiepen van de havenbekkens langer geduurd. Het project wordt in 2025 afgerond (-€ 2,69 mln.).
Wegen en Verkeer	In 2024 vielen de werken aanzienlijk duurder uit dan geraamd (€ 3,82 mln.). Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat er in de markt weinig concurrentie is. Ook is een aantal grote projecten in uitvoering, waaronder Kalf, Lagedijk, Noorderhoofdstraat, die zeer voorspoedig verlopen.
Bedrijfsmiddelen Stadsbeh (TA)	- De aanschaf van bedrijfsauto's die ingezet worden voor rioolwerkzaamheden is vertraagd (-€ 1,22 mln.). Dit wordt opgepakt in 2025. - De nieuwe voertuigen voor de landmeters worden pas eind februari 2025 geleverd vanwege leveringsproblemen bij de leverancier (-€ 0,07 mln.).
Riolen	De overschrijding op het plafond Riool wordt verklaard, doordat de uitgevoerde werken in werkelijkheid duurder zijn uitgevallen dan geraamd (€ 0,36 mln.).
Vastgoed	De overschrijding wordt veroorzaakt door verkrijging van de brandweerkazerne Noord. Daarnaast is er één vastgoed object in gebruik genomen. Voor dit object waren geen verkoopactiviteiten gepland. Beiden hebben geleid tot een toename van de materiele vaste activa met € 3,35 mln. Tegenover de overschijdingen staan ook onderschijdingen: - Geïnvesteed is in aankoop van grond. Op basis van de nieuwste verwachtingen is meer btw teruggevraagd: (-€ 1,2 mln.) voordeel. - Vooraf vanwege uitloop van werkzaamheden schuift renovatie van vastgoed door naar 2025 (-€ 0,7 mln.). - Het budget voor investering in verduurzamen is niet 100% ingezet (-€ 0,35 mln.).
4 Gezondheid	
ICT	Als gevolg van inventarisatie van de vervangingsbehoefte is een deel van de investeringen van de ICT van de Sociale Wijkteam (-€ 0,35 mln.) en Jeugdteams (-€ 0,1 mln.) doorgeschoven naar 2025 en verder.
Sport - Zwembaden	De start van de bouw van het zwembad is noodgedwongen uitgesteld naar 2025 vanwege een te late levering van de benodigde bouwmaterialen, waaronder de heipalen en stalen damwanden (-€ 2,98 mln.).
6 Veiligheid	
Handhaving Pr6	Bij voertuigen handhaving is de levering vertraagd en doorgeschoven naar 2025 (-€ 0,21 mln.). De uitvoering van de inventarisatie van de vervanging en uitbreiding van camera's in de openbare ruimte wordt doorgeschoven naar 2025 (-€ 0,16 mln.). De inventarisatie is wel in 2024 afgerond.
7 Samen werken aan Zaanstad	
Facilitair	De onderschijding bestaat uit twee onderdelen: - De bouwkundige aanpassingen van het stadhuis en de externe onderkomens en de werkzaamheden aan de klimaatinstallaties in het Havenkantoor zijn deels vertraagd en schuiven door naar 2025 (-€ 1,18 mln.). - Voor elektrische personenauto's (-€ 0,37 mln.) loopt de Europese aanbesteding, De verwachting is dat de overeenkomst op 1 april 2025 in werking treedt.
ICT	ICT-investeringen in netwerken, printers, mobiele telefoons en werkplekken zijn lager dan begroot (-€ 0,75 mln.) als gevolg van vertraging van de uitrol. Deze investeringen worden in 2025 alsnog gedaan.

Uitbreidingsinvesteringen

1 Kansengelijkheid

Investeringsfonds Onderwijs - Integraal Huisvestingsplan

Start ontwerptraject is vertraagd vanwege afstemming tussen partijen. Hierdoor is een lagere bevoorschotting in 2024 (-€ 0,72 mln.).

2 Verstedelijking

Investeringsfonds Civiel

De onderschrijding bestaat uit drie onderdelen:

- AVANT (-€ 1,27 mln.). Boskalis zou voor de kerst 2024 een IDO (integraal definitief ontwerp) opleveren maar dit wordt in 2025 opgeleverd.
- Brug Zijkanaal (-€ 0,99 mln.). In 2024 zijn creditnota's ontvangen voor betaalde facturen in 2023, omdat deze facturen excl BTW waren. Het betreft alleen een verschuiving in jaren.
- Guisweg (-€ 0,6 mln.). Vertraging in de planuitwerking, waardoor begeleidingsuren en bijdrage aan gezamenlijke kosten is vertraagd.

Investeringsfonds Infra

De onderschrijding bestaat uit drie onderdelen:

- Voor de afwaardering A7 stonden de groenwerkzaamheden gepland voor oktober 2024. Door vertraging in de voorbereiding is de aanbesteding pas eind december uitgevoerd (-€ 0,3 mln.).
- Verbinding Dorpstraat is eerder gestart in 2024 dan begroot (€ 0,04 mln.).
- Busbrug O.R. IF 24u: De verkenning van stikstofoplossing heeft hogere kosten gegeven in 2024 (€ 0,04 mln.).

4 Gezondheid

Investeringsfonds Sport - Sportparken

De onderschrijding bestaat uit twee onderdelen:

- Sportpark de Kraaien (-€ 1 mln.): Er was nog een lopende juridische procedure bij de Raad van State, en de gemeente heeft ervoor gekozen om eerst de uitkomst hiervan af te wachten. Hierdoor is de start van de bouw uitgesteld en zijn de gereserveerde budgetten tot op heden niet besteed. Dit besluit was noodzakelijk om onnodige kosten en mogelijke aanpassingen achteraf te voorkomen.
- Sportpark Hoornse veld (-€ 2 mln.): De bouw van de voetbalaccommodatie start in 2025. Er was meer tijd nodig om de gunning binnen het beschikbare budget rond te krijgen. De openbare ruimte wordt pas aangelegd als alle gebouwen (zwembad De Slag en clubgebouw ZVC'22) gereed zijn want anders rijden wij de nieuwe openbare ruimte stuk. Vandaar de aanpassing in de planning.

7.3 BBV indicatoren

Vanaf de begroting 2017 is een verplichte set indicatoren toegevoegd. Dit is het gevolg van een wijziging van het BBV. De bedoeling hiervan is de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Via www.waarstaatjegemeente.nl is informatie per gemeente te raadplegen en kan een vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten of landelijke gemiddelden. In het BBV is geen normering opgenomen voor deze indicatoren. Een aantal indicatoren is inmiddels vervallen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van deze indicatoren, de toelichting daarop en in welke programma's deze zijn opgenomen.

BBV indicatoren			
Progr.	Naam indicator	Eenheid	Toelichting
P1	Func tiemenging	%	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
P1	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
P1	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
P1	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
P1	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
P1	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
P1	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
P1	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
P1	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
P2	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
P2	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
P3	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).
P3	Hernieuwbare elektriciteit	%	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

BBV indicatoren

Progr.	Naam indicator	Eenheid	Toelichting
P4	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd 12-17 jaar.
P4	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
P4	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
P4	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
P4	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
P4	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
P4	Niet sporters	%	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
P4	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
P5	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
P6	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
P6	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
P6	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
P6	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
P7	Demografische druk	%	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
P7	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	
P7	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	
P7	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	
P7	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	
P7	Overhead	% van totale lasten	
P8	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
P8	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

7.4 Kengetallen bezwaar en beroep

Overzicht ingekomen en afgehandelde bezwaarschriften						
	2023			2024		
	Aantal	Aantal gegrond	% gegrond	Aantal	Aantal gegrond	% gegrond
Bezwaarschriften Ingekomen	1.566			1.356		
Bezwaarschriften Afgehandeld	1.614	320	20	1.503	535	35
Top vijf afgehandelde bezwaarschriften:						
Handhaving	478	136	28	575	250	43
Participatiewet	445	131	29	286	100	35
Omgevingsvergunningen	194	19	9	177	31	17
Urgentie woonruimte	83	21	25	70	12	17
Burgerzaken*	59	8	13	51	34	66
Afgehandelde beroepszaken						
Afgehandelde beroepszaken	215	57	26	213	32	15
Top drie afgehandelde beroepszaken						
Participatiewet	60	9	15	32	11	34
Omgevingsvergunningen	61	28	46	36	2	1
Handhaving	34	8	23	39	8	20

* In 2023 stonden bezwaarzaken met betrekking tot TOZO nog in de top 5.

Toelichting op ingekomen bezwaren in 2024

Het aantal ingekomen bezwaren Participatiewet (255) is afgenomen ten opzichte van het aantal bezwaren in 2023 (358).

Het aantal ingekomen bezwaren woningurgentie (69) is iets toegenomen ten opzichte van 2023 (65).

Het aantal ingekomen bezwaren omgevingsvergunningen (182 bezwaren tegen 106 vergunningen) is afgenomen ten opzichte van 2023 (217 bezwaren tegen 100 vergunningen).

Het aantal ingekomen bezwaren tegen handhavingsbesluiten (505 waarvan 40 tegen wegsleepbesluiten en 399 tegen onjuist aangeboden afval) is afgenomen ten opzichte van 2023 (554 waarvan 97 tegen wegsleepbesluiten en 385 bezwaren tegen besluiten onjuist aangeboden afval). Sinds 1 juli 2018 wordt bestuursrechtelijk gehandhaafd op onjuist aangeboden afval.

7.5 Subsidies

Begrotingssubsidies (Bedragen x € 1.000)				
Programma / Omschrijving	Product / Doel subsidie t.b.v. programma	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Ontvanger
1. Kansengelijkheid - de evenwichtige gemeente				
Armoedebestrijding	Bevorderen zelfredzaamheid	92	92	Stg. Leergeld
Schoolmaatschappelijk Werk	Realiseren van verbindingen tussen onderwijs (Primair en Voortgezet) en de Jeugdteams	229	213	Samenwerkingsverband Zaanstreek VO
	Realiseren van verbindingen tussen onderwijs (Primair en Voortgezet) en de Jeugdteams	115	115	Samenwerkingsverband Zaanstreek PO
Actief burgerschap	Ondersteunen van vrijwillige inzet, uitvoering van Zaankanters voor elkaar	460	458	SMD Z'strek / W'land
	Ondersteunen LHBTIQ+	12	12	Stichting de Zaanse Regenboog
	Herdenken	18	18	Commissie 4 en 5 mei
	Mobiliteit	5	5	Dorpsbus Westzaan
	Voorkomen en bestrijden van discriminatie	205	205	Bureau discriminatiezaken ZW
Totaal Kansengelijkheid		1.136	1.118	
2. Verstedelijking - de leefbare gemeente				
Groen & speelplaatsen	Bijdragen aan onderhoud van het Wilhelminapark	99	99	Stg. Wilhelminapark
	Bijdragen aan het onderhoud van de Zaanse Schans	235	235	Stg. Zaanse Schans
	Bijdragen aan het onderhoud van Agathepark	7	-	Stg. Agathepark
Natuur	Bijdragen onderhoud van de Nauernase Venen	23	23	Landschap NH
Totaal Verstedelijking		364	357	
3. Duurzaamheid - de duurzame gemeente				
Natuur- en Milieueducatie	Natuur- en Milieueducatie	538	538	Stg. Natuur- en Milieueducatie
Totaal Duurzaamheid		538	538	
4. Gezondheid - de gezonde gemeente				
Jongerenwerk	Ondersteunen van initiatieven van jongeren Jongerenwerk	204	204	Stg. RAAZ
Sporthallen	Sportvoorzieningen	63	63	Stichting exploitatie en beheer Volleyhal
		14	14	Omniver. Theresia
Opvoedings-ondersteuning	Specialistische ambulante jeugdhulp	281	290	iHUB Zorg BV

Begrotingssubsidies					(Bedragen x € 1.000)
Programma / Omschrijving	Product / Doel subsidie t.b.v. programma	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Ontvanger	
	Buurtgezinnen	205	202	Buurtgezinnen	
	BSO+	324	305	Babino Dynamica	
Maatsch. opvang/ verslavingszorg	Collectieve preventie GGZ	873	873	Parnassia Groep	
	Verminderen en voorkomen dakloosheid, tegengaan overlast en bevorderen maatschappelijke participatie en rehabilitatie	2.730	2.730	Leger des Heils	
Slachtofferhulp	Ondersteunen slachtoffers van het verwerken van verkeersongevallen, misdrijven en calamiteiten	33	33	Slachtofferhulp Nederland	
Ov. taken Wmo (wijkbewoner)	Ondersteunen van inwoners i.h.k.v. de Wmo	1.176	1.176	MEE Amstel en Zaan	
		298	298	RCO De Hoofdzaak	
		41	41	Surant	
		13	10	VOAZ	
		4	4	MOE	
		12	12	Odibaan	
		6	-	Stichting Eigen Plan	
		178	-	Overig	
Totaal Gezondheid		6.455	6.255		

5. Economie kunst en cultuur - de welvarende stad					
Musea	Beheer van ZOV collectie en expl. Honig Breethuis	44	48	Honig Breethuis	
	Uitvoeren taken Museumregister / beheren collectie / aantrekkelijk maken van ZM	1.759	1.759	Zaans Museum	
	Beheer gemeente collectie	14	14	Zaans Museum	
	Monet atelier	36	37	Stg. Monet	
Bibliotheken	Mogelijk maken dat boeken, tijdschriften, muziekdragers beschikbaar zijn om kennisgaring en interesses aan te wakkeren	3.966	3.968	de Bieb	
	Verzorgen op lokaal niveau publieke mediadiensten (radio,tv,internet)	115	115	De Orkaan	
Podiumkunsten	Stimuleren kwaliteitspodia	234	234	Filmtheater de Fabriek	
	Kwaliteitspodium voor podiumkunsten en musici / cultureel startpunt theater en jeugd / thuispodium cult.ver. / aanjagen cult.ontw ./ organis. Evenementen en bijeenk.	3.404	3.404	Het Zaantheater	
	School/pop- en cultuurpodium	563	586	de Flux	
Cultuurparticipatie	Cultuurbevorderende (samenwerkings) projecten / cultuureducatie in vrije tijd / cultuureducatie in en om school	2.390	2.390	Fluxus	
Overig kunst en cultuur	Overig	24	26	Grote Weiver	
		166	166	Theatermijn	
		53	53	Babel	
		295	-	Jongerencultuur	
Economisch beleid	Bevordering samenwerking op bedrijvenparken (centra)	42	20	Stg. Parkmanagement	
		37	40	Stg. Binnenstadmanagement	
Totaal Economie, kunst en cultuur		13.142	12.860		
Totaal van alle programma's		21.635	21.128		

7.6 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring wordt separaat aangeboden in combinatie met het controleverslag.

Tekst

Gemeente Zaanstad
Mei 2025

Fotografie

E. Walvisch
Pascal
Bart Homburg
Dirk Brand

Vormgeving

LassooyDesign BNO

gemeente Zaanstad
Afdeling Communicatie

Stadhuisplein 100,
1506 MZ Zaandam

Postbus 2000,
1500 GA Zaandam

T 14 075
www.zaanstad.nl